ព្រះ
ត្រៃបិដកចារលី
និង
សេចក្តីប្រែជាភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
បដ្ឋិមនិកាយ មូលបណ្ណាសក
តតិយភាគ
២២

បោះពុម្ពលើកទី២

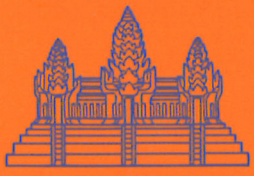

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

៣-ស ២៥០៤

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកស្កានេះ
ត្រូវទាបថតចេញពី ច្បាប់គម្ពីរព្រះត្រៃបិដកដប៉ុន ។

ឯកសារគម្ពីរព្រះត្រៃបិដកនេះ ចាប់ពីភាគ១ ដល់ ភាគ៥០
គឺជាទបស់ ឧបាសិកា កាំង ហ្គិចណៃ និងស្វាមី ព្រមទាំងបុត្រធីតា,
ធ្វើជូនលោកគ្រូអគ្គបណ្ឌិត ប៊ុត-សាវង្ស ។ និងទុកក្នុង
គេហទំព័រ៥០០០ឆ្នាំ សម្រាប់ជាធម្មទាន ។

កែសម្រួលតាមកុំព្យូទ័រ តម្រូវឲ្យបកវណ៌អានអេឡិត្រូនិច
ដោយខ្ញុំព្រះករុណាខ្ញុំបាទ ស្រុង-ចាន់ណា ។

www.5000-years.org

ព្រះ
វិន័យបិដកបាលី
និង
សេចក្តីប្រៀបធៀបភាសាខ្មែរ
សុត្តន្តបិដក
មជ្ឈិមនិកាយ ទុតិយបណ្ណាសក
ឧបរិយាគ
២២

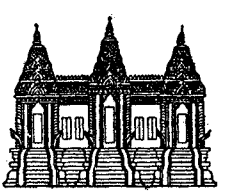

ពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យ ភ្នំពេញ

២៥០៤

បោះពុម្ពលើកទី ២

បឋមំ ឋប្បវគ្គោ សិង្គាលសុត្តំ

(១) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា ជាតិកេ វិហរតិ តិញ្ញកាវសថេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ(១) គោសិង្គសាលវនទាយេ វិហរន្តិ ។ អថខោ ភគវា សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេន គោសិង្គសាលវនទាយោ តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ទសា ខោ ជាយចាលោ ភគវន្តំ ទូរតោ វ កច្ចន្តំ ទិស្វាន ភគវន្តំ ឯតទវោច មា សមណ ឯតំ ជាយំ ចារិសិ សន្តេត្ថ តយោ កុលបុត្តា អត្តកាមរូបា វិហរន្តិ មា តេសំ អជាសុមកាសីតិ ។ អស្សោសិ ខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ជាយចាលស្ស ភគវតា សទ្ធិំ មន្តយមានស្ស សុត្វាន ជាយចាលំ ឯតទវោច មា អាវុសោ ជាយចាល ភគវន្តំ ឣវេសិ

• កិម្ពិលោតិបិត្ថត្តិ ។

មហាយមកវគ្គ

ឆ្លួឡគោសិង្គសាលសូត្រ ទី ១

(១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រះពន្ធវ័ដ្ឋ ទៀបនាទិកគ្រាម ។ សម័យនោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ នៅក្នុងព្រៃឈ្មោះគោសិង្គសាលវ័ន(១) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅក្នុងព្រៃគោសិង្គ-សាលវ័ននោះ ។ អ្នករក្សាព្រៃ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគកំពុងស្តេចទៅអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា នែសមណៈ សូមលោកកុំចូលទៅក្នុងព្រៃនុ៎ះឡើយ ព្រោះក្នុងព្រៃនុ៎ះ មានកុលបុត្ត ៣ រូប ជាអ្នកប្រាថ្នានូវប្រយោជន៍បម្រុងខ្លួន សូមលោកកុំធ្វើ នូវឧបទ្ទវៈអាក្រក់ ដល់កុលបុត្តទាំងនោះឡើយ ។ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ បានឮពាក្យអ្នករក្សាព្រៃ កំពុងដដែកនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះឮហើយ ក៏បាននិយាយនឹងអ្នករក្សាព្រៃយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នករក្សាព្រៃដ៏មានអាយុ អ្នកកុំឃាត់ព្រះមានព្រះភាគឡើយ ព្រោះព្រះ

---

១ ពាក្យថា គោសិង្គសាលវ័ននេះ ជាឈ្មោះព្រៃដែលអាស្រ័យនឹងឈើធំ ១ ដើម ជុំប្រកាបយោង មានសណ្ឋានដូចស្នែងគោ ។

សត្ថា នោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ យេនាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តញ្ច នន្ទិយំ អាយស្មន្តញ្ច កិមិលំ ឯតទវោច អភិក្កមថាយស្មន្តោ អភិក្កមថាយស្មន្តោ សត្ថា នោ ភគវា អនុប្បត្តោតិ ។ អថខោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ ភគវន្តំ បច្ចុគ្គន្ត្វា ឯកោ ភគវតោ បត្តចីវរំ បដិគ្គហេសិ ឯកោ អាសនំ បញ្ញបេសិ ឯកោ ចាតោ ឧទកំ ឧបដ្ឋបេសិ ។ ឯវំ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ និសជ្ជ(១) ចាតេ បក្ខាលេសិ ។ តេបិ ខោ អាយស្មន្តោ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។

(៦) ឯកមន្តំ និសិន្នំ ខោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ភគវា ឯតទវោច កច្ចិ វោ(២) អនុរុទ្ធា ខមនីយំ កច្ចិ យាបនីយំ កច្ចិ បិណ្ឌកេន ន កិលមិត្ថាតិ(៣) ។

---

១ ម. ឯត្តកវេ ខោ ភគវាតិ ទិស្សតិ ។ ២ កត្ថចិ ឃោតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ម. កិលមថាតិ ។

មានព្រះភាគជាសាស្ត្រាចារ្យរបស់យើង ទ្រង់ស្តេចមកដល់ហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏ចូលទៅរកព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងព្រះនន្ទិយៈមានអាយុផង ព្រះកិមិលៈមានអាយុផង យ៉ាងនេះថា ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកមកនេះ ម្នាលលោកមានអាយុទាំងឡាយ ចូរលោកមកនេះ ព្រះមានព្រះភាគជាបរមគ្រូនៃយើង ព្រះអង្គស្តេចមកដល់ហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ ក្រោកទទួលព្រះមានព្រះភាគមួយអង្គ ទទួលបាត្រនឹងចីវរ របស់ព្រះមានព្រះភាគ មួយអង្គក្រាលអាសនៈមួយអង្គទៀត តំកល់ទឹកទុកសម្រាប់លាងព្រះបាទ ។ ព្រះមានព្រះភាគក៏គង់លើអាសនៈដែលគេក្រាលថ្វាយ លុះគង់រួចក៏ទ្រង់ឲ្យលាងព្រះបាទ ។ ចំណែកព្រះថេរៈមានអាយុទាំងនោះ នាំគ្នាថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(២) ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ដែលអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ(១) អ្នកទាំងឡាយល្មមអត់ធន់បានឬទេ អ្នកទាំងឡាយល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួលឬទេ អ្នកទាំងឡាយមិនលំបាកដោយអាហារបិណ្ឌបាតទេឬ ។

---

(១) ពាក្យថា អនុរុទ្ធទាំងឡាយ ជាវោហារហៅរួមដល់ព្រះនន្ទិយៈ នឹងព្រះកិមិលៈផង ។

๑มยนฺติ ภควา ยาวตายนฺติ ภควา น จ มยิ
กญฺเจ ปิณฺฑาเกน กาลมิจฺเฉยฺย ฯ กสฺมา បน เอ
อนุรุทฺธา สมกฺกา สเมฺพธมานา อาวาธมานา ฑีเฆ-
ธกาณฺกูตา อญฺญมญฺญ ปิยจกฺขูหิ สมฺปสฺสนฺตา
วิหรนฺติ ฯ ตสฺส มยิ กญฺเจ สมกฺกา สเมฺพธมานา
อาวาธมานา ฑีเฆธกาณฺกูตา อญฺญมญฺญ ปิยจกฺขูหิ
สมฺปสฺสนฺตา วิหรนฺติ ฯ យថាកថំ បន តុเมฺห
อนุรุทฺธา สมกฺกา สเมฺพธมานา อาวาธมานา ฑีเฆ-
ธกาณฺกูตา อญฺญมญฺญ ปิยจกฺขูหิ สมฺปสฺสนฺตา
วิหรถ ฯ

(๓) ๙ช มยฺหนฺติ ภญฺเจ ฬิ เหาติ លោក
វត មេ សุលทฺธ វត មេ យោหิ ฬิវฺยเปหิ
สพฺรหฺมจารีหิ สทฺธิ วิหรนฺติ ๙ส มยฺหนฺติ ภญฺเจ
๙มេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកมฺมំ បจฺจุปฏฺ

កិកុំតាំងឡាយក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ ល្មមអត់ធន់បាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ ល្មមប្រព្រឹត្តទៅបានស្រួល សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស មួយទៀត ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ មិនបានលំបាកដោយបិណ្ឌបាតទេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនឈាស់ទៃគ្នា ដូចជាទឹកដោះលាយទឹក រមិលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុគួរឲ្យស្រឡាញ់ទេឬ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងឡាយ ជាអ្នកព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនឈាស់ទៃគ្នា ដូចទឹកដោះលាយទឹក រមិលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុគួរឲ្យស្រឡាញ់តែម្យ៉ាង ។ ម្នាលអនុរុទ្ធតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយ ព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនឈាស់ទៃគ្នា ដូចទឹកដោះលាយទឹក រមិលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុគួរឲ្យស្រឡាញ់ដូចម្តេចខ្លះ ។

(៣) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គមានសេចក្តីត្រិះរិះ កុងនេះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញពេញហៅមានលាភ អាត្មាអញពេញហៅបានស្រួល ត្រង់ដែលអាត្មាអញ នៅជាមួយនឹងពួកសព្រហ្មចារីមានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានតាំងកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ទៅរកលោកមានអាយុតាំងនេះ

អាវុ ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ... មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវុ ចេវ រហោ ច តស្ស មយ្ហំ កន្តេ ឋិតំ ហោតិ យន្នូនាហំ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា តមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តេយ្យន្តិ សោ ខោ អហំ កន្តេ សកំ ចិត្តំ និក្ខិបិត្វា តមេសំយេវ អាយស្មន្តានំ ចិត្តស្ស វសេន វត្តាមិ នានា ហិ ខោ នោ កន្តេ កាយោ ឯកកាយូបគ មញ្ញេ ចិត្តន្តិ ។ អាយស្មាបិ ខោ ឧទ្ទាយោ ។បេ។ អាយស្មាបិ ខោ កិមិលោ កកវត្តិ ឯតទវោច តគ មយ្ហម្បិ ខោ កន្តេ ឯវំ ហោតិ លាភា វត មេ សុលទ្ធំ វត មេ យោហំ ឯវរូបេហិ សព្រហ្មចារីហិ សទ្ធឹ វិហារាមីតិ តស្ស មយ្ហំ កន្តេ តមេសុ អាយស្មន្តេសុ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ អាវុ ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ... មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ

តាំងពីចំពោះមុខ តាំងពីកំចុងមុខ តាំងវចីកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា តាំងមនោកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា តាំងពីចំពោះមុខ តាំងពីកំចុងមុខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះ យ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះគួរតែ អាត្មាអញជាក់ចិត្ត របស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាច នៃចិត្តរបស់លោកមានអាយុតាំងនេះឯង ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏ជាក់ចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃចិត្ត របស់លោកមានអាយុតាំងនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាមពិតកាយ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គតាំងច្បាយពីនៃពីគ្នាមែន ប៉ុន្តែចិត្តមានចំនងជាមួយគ្នា ។ ចំណែកទន្ទិយ:មានអាយុ ។បេ។ ចំណែកកិមិល:មានអាយុ ថានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងទីនេះ យ៉ាងនេះថា អាត្មាអញពេញជាមានលាភ អាត្មាអញពេញជាបានស្រួលហើយ ត្រង់ដែលអាត្មាអញនៅជាមួយនឹងពួកសព្រហ្មចារី មានសភាពយ៉ាងនេះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានតាំងកាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តាទៅរកលោកមានអាយុតាំងនេះ តាំងពីចំពោះមុខ តាំងពីកំចុងមុខ តាំងវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ... តាំងមនោកម្មប្រកបដោយ

អាវี เจว រហោ จ តสฺส មยฺหំ กเต ฬหំ โหติ
យนฺนูนาหំ สกึ จิตฺตំ ฐเปตฺวา ฯเปฯ สมาธิยาว
អាយสฺมนฺตំ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตเยฺยนฺติ โส เอว
អหំ กเต สกึ จิตฺตំ ฐเปตฺวา ฯเปฯ สมาธิยาว អា-
យสฺมนฺตំ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตามิ นานา หิ เอ-
โน กเต กายา ฬิกญฺ បន មญฺเ จิตฺตนฺติ ฯ
ฬหំ เอว មยំ กเต សមกฺขา សมฺโมหมาน
អวิชฺชมาน ខีเณกีภูត អญฺมญฺ បិយจกฺขูหិ
សมฺปสฺสนฺตา วิหรามាតិ ฯ

(๒) សาធុ សาធุ អนุรุทฺธา តុเฏ បន เว អนุรุทฺธา
អปฺปมตฺตา អาตาปิโน បหิตตฺตา วิหรថាតិ ฯ តสฺส
មยំ กเต អปฺปมตฺตา អาตาปิโน បหิตตฺตา วิห-
รามាតិ ฯ យថាកថំ បน តุเฏ អนุรุทฺธา អปฺปมตฺตา

មេត្តា ចាំងទីចំពោះមុខ ទឹងទីកំពាំងមុខ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញជាក់ចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចចិត្ត របស់លោកមានអាយុចាំងនេះឯង ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ ក៏ជាក់ចិត្តរបស់ខ្លួន ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃចិត្ត របស់លោកមានអាយុចាំងនេះឯង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន តាមពិត កាយរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គទៀតពីគ្នាមែន ប៉ុន្តែចិត្តមានទំនងជាមួយគ្នា ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ព្រមព្រៀង ស្រុះស្រួល មិនទាស់ទែងគ្នា ដូចទឹកដោះលាយទឹក រមិលមើលគ្នាទៅវិញទៅមក ដោយចក្ខុគួរឲ្យស្រឡាញ់យ៉ាងនេះឯង ។

(៤) ម្នាលអនុរុទ្ធចាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធចាំងឡាយ ចុះអ្នកចាំងឡាយមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ខ្លះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គសូន្តែជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន តែមួយចំណែក ។ ម្នាលអនុរុទ្ធចាំងឡាយ អ្នកចាំងឡាយជាអ្នកមិនប្រមាទ

អាតាបិនោ បហិតត្តា វិហរថាតិ ។ ឥធ បន[1]កេចិ អម្ហាកំ យោ បឋមំ តាមនោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សោ អាសនេន បញ្ញាបេតិ ចាដិយំ បរិភោជនីយំ ឧបដ្ឋបេតិ អវក្ការចាតិំ ឧបដ្ឋបេតិ យោ បច្ឆា តាមនោ បិណ្ឌាយ បដិក្កមតិ សចេ ហោតិ ភុត្តាវសេសោ សចេ អាភង្ខតិ ភុញ្ជតិ នោ ចេ អាភង្ខតិ អប្បហរិតេ វា ឆឌ្ដេតិ អប្បាណកេ វា ឧទកេ ឱបិលាបេតិ សោ អាសនេន បដិសាមេតិ ចាដិយំ បរិភោជនីយំ បដិសាមេតិ អវក្ការចាតិំ បដិសាមេតិ ភត្តក្ខំ សម្មជ្ជតិ យោ បស្សតិ ចាដិយេឃដំ វា បរិភោជនីយេឃដំ វា វច្ចឃដំ វា រិត្តំ តុច្ឆំ សោ ឧបដ្ឋបេតិ សចាស្ស ហោតិ អវិសយ្ហោ ហត្ថវិការេន ទុតិយំ អាមន្តេត្វា ហត្ថវិលង្ឃកេន[2] ឧបដ្ឋបេម ន ត្វេវ មយំ កេចិ តស្សច្ចយា ភិក្ខាចារំ

---

๑ ម. បនាតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ម. ហត្ថវិលង្ឃកេន ។

មានព្យាយាម ជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន យ៉ាងណាខ្លះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន បណ្តាយើងខ្ញុំព្រះអង្គ កន្លងនេះ លោកណាត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាតអំពីស្រុកមុនគេ លោកនោះ ក៏រៀបក្រាលអាសនៈ តំកល់ទឹកធានៈ នឹងទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ តំកល់ខ្ទះទទួលភាជនៈសម្រាប់រំលែកបិណ្ឌបាតដែលមានច្រើន លោកណាត្រឡប់ពីបិណ្ឌបាត អំពីស្រុកក្រោយគេ បើមានកត្តព្វៈសេសសល់អំពីកត្តព្វៈ ដែលលោកអង្គុណាបរិភោគហើយ បើចង់បរិភោគ ក៏បរិភោគទៅ បើមិនចង់បរិភោគទេ ក៏ចាក់ចោលក្នុងទីដែលប្រាសចាកតិណជាតិមានពណ៌ខៀវ ឬចាក់ចោលក្នុងទឹក ដែលប្រាសចាកសត្វ កន្លងនោះទុកជាក់អាសនៈ ទុកជាក់ទឹកសម្រាប់ធានៈ នឹងទឹកសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ទុកជាក់ភាជនៈសម្រាប់ផ្ទេរបិណ្ឌបាត នឹងប្រាសសំអាតពេលកត្តព្វៈ លោកណាឃើញភ្នួមសម្រាប់ជាក់ទឹកធានៈ ភ្នួមជាក់ទឹកប្រើប្រាស់ឬភ្នួមសម្រាប់ជាក់ទឹកទុកក្នុងរថក្តុដិ មានទឹកតិច ឬទទេ កន្លងនោះតែងដង (ទឹកទុក) បើកន្លងនោះ មិនអាចនឹងលើកការៈនោះបានទេ ក៏ហៅកន្លងជាគំរប់ពីរមកដោយវិការៈនៃដៃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គទុកជាក់ដោយការដួយគ្នាដោយដៃ មិនបាច់បញ្ជាក់ថា ព្រោះកិច្ចការនោះជាបច្ច័យ

ปกฺกามิตพฺพนฺติ เอตฺถ ปน ยสฺมา ภิกฺขุ สตฺถารา(๑)
ปญฺญตฺตาย สิกฺขาย สิกฺขิตุกาโม ปฺหิ เอตฺถ ยสฺมา
ภิกฺขุ อปฺปมตฺตา อาตาปิโน ปหิตตฺตา วิหรติ ฯ

(๕) สาธุ สาธุ อนฺนุนฺทา อตฺถิ ปน เต อนุ-
นฺทา ฌานํ อปฺปมตฺตานิ อาตาปีนิ ปหิตตฺตานิ วิหรนฺตี(๒) ปนฺนุสฺสนฺทา อลมริยญาณทสฺสนวิเสเสา
อธิคโต ตาสุปิ เต ปิหา เต สิยา ภิกฺขู
ฉนฺท ยนฺนุ ภิกฺขู ยาวเทว ภาคกิจฺจาย ปิณฺฑาย
ปิณฺฑ อกฺกุสลเต ธมฺมเต สงฺคามาวจรา
ปิณฺฑ ภิกฺขาจาร ปิณฺฑ ปิณฺฑ ปิณฺฑ ปิณฺฑ
ปิตสุขิ ปฐมิ ฌาน อุปสมฺปชฺช วิหรติ อยิ เต
เต ภิกฺขู อมฺหากิ อปฺปมตฺตานิ อาตาปีนิ ปหิตตฺตานิ
วิหรนฺตี ปนฺนุสฺสนฺทา อลมริยญาณทสฺสนวิเสเสา
อธิคโต ตาสุปิ เต ปิหา เต สิยา ฯ สาธุ สาธุ อนฺนุนฺทา

---

๑ ฉ. สตฺถุวตฺติยา ฯ ๒ ฉ. วิหรนฺตี ฯ

ខ្ញុំយ្យ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន មួយវិញទៀត យើងខ្ញុំព្រះអគ្គ តែងអគ្គុយប្រជុំគ្នាដោយធម៌កថា ពេញមួយយប់ រាល់ថ្ងៃទី ៩ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអគ្គ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកំដៅកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន យ៉ាងនេះ ។

(៩) ម្នាលអនុរុទ្ធ តាំងពីយប់ ត្រូវល្ងាចហើយ ចុះជាសុវិហារធម៌ (ធម៌ជាទីនៅសប្បាយ) ដ៏វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈបាន ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដែលលោកតាំងពីយប់ ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាម មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បានត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះហើយ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោះ ដែលយើងខ្ញុំព្រះអគ្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ថ្វីក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអគ្គប្រាថ្នាស្វាត់ចាកកាមតាំងពីយប់ ស្វាត់ចាកអកុសលធម៌តាំងពីយប់ ជាតំណត់ ក៏បានចូលបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន នេះឯង ជាជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈបាន ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដែលយើងខ្ញុំព្រះអគ្គជាអ្នកមិនប្រមាទ មានព្យាយាមជាគ្រឿងដុតកិលេស មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បានត្រាស់ដឹងហើយ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធ

ឯតស្ស បន ភៀ អន្តរន្ធា វិហារស្ស សមតិក្កមាយ
ឯតស្ស វិហារស្ស បដិបស្សទ្ធិយា អត្តញ្ញោ ខុត្តរំ
មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ អធិគ.
តោ ជាសុវិហារេតំ ។ កឹ ហិ នោ សិយា ភន្តេ
៧ឆ មយំ ភន្តេ យាវទេវ អាកង្ខាម វិតក្កវិចារានំ
វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ
អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈា.
នំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរេម ឯតស្ស ភន្តេ វិហារស្ស
សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិបស្សទ្ធិយា
អយមញ្ញោ ខុត្តរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្ស.
នវិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហារេតំ ។ សាធុ សាធុ
អន្តរន្ធា ឯតស្ស បន ភៀ អន្តរន្ធា វិហារស្ស សមតិក្ក.
មាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិបស្សទ្ធិយា អត្តញ្ញោ
ខុត្តរំ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ
អធិគតោ ជាសុវិហារេតំ ។ កឹ ហិ នោ សិយា ភន្តេ

ចាំនឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធចាំនឡាយ បុ: ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេស គឺញាណទស្សន: អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយ: ដ៏ក្រៃលែង ជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលអ្នកចាំនឡាយគ្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវជាសុវិហារធម៌នុ៎: ដើម្បីរម្ងាប់នូវជាសុវិហារធម៌នុ៎: មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោ: ថ្លីក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងពីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាឲ្យសូប់រម្ងាប់នូវវិតក្ក:ទំងំវិចារ: ជាកំណត់ ក៏បានចូលទុកយជាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានរបស់ខ្លួន ប្រកបដោយសទ្ធា មានសភាពជាចិត្តខ្ជាស់ឯក មិនមានវិតក្ក: មិនមានវិចារ: មានតែបីតិនំងសុខដែលកើតអំពីសមាធិ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សន: អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយ:ដ៏ក្រៃលែងជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានគ្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌នុ៎: ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌នុ៎: ។ ម្នាលអនុរុទ្ធចាំនឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធចាំនឡាយ បុ: ជាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សន: អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយ: ដ៏ក្រៃលែងជាធម៌មនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលអ្នកចាំនឡាយបានគ្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌នុ៎: ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌នុ៎: មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាសុវិហារធម៌នោ: ថ្លីក៏មិនមាន

๕๘ มยิ ภนฺเต ยาวเทว อากงฺขามิ ปิตริยา จ
วิภงฺคา ขุเปกฺขาโย จ วิหาเรน สตา จ สมฺปชานา
สุขญฺจ กายเน ปฏิสเวทามิ ยนฺตํ อริยา
อาจิกฺขนฺติ ขุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยํ
ฌานํ ขุปสมฺปชฺช วิหรามิ ยตฺถ จ ปหานสฺส
สมติกฺกมายา ยตฺถ จ วิหารสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิยา
อยมญฺญา ขุตฺถิ มนุสฺสตฺตา อลมริยญาณทสฺสน-
วิเสสาธิคาย ตาสุวิหาโรติ ฯ สาธุ สาธุ อนุ-
โมทามิ ยตฺถ จ ปหานสฺส วิหารสฺส สมติกฺกมายา
ยตฺถ จ วิหารสฺส ปฏิปฺปสฺสทฺธิยา อตฺถญฺญา ขุตฺถิ ม-
นุสฺสตฺตา อลมริยญาณทสฺสนวิเสสาธิคาย ตาสุวิหาโรติ ฯ
กึ หิ เตน สิยา ภนฺเต ๕๘ มยิ
ภนฺเต ยาวเทว อากงฺขามิ สุขสฺส จ ปหานา ทุกฺขสฺส
จ ปหานา ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสานํ อตฺถงฺคมา

បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាប្រាកដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏ប្រាសចាកបីតិ មានតែឧបេក្ខានឹងសតិសម្បជញ្ញៈ ទទួលនូវសេចក្តីសុខដោយកាយ បានដល់តតិយជ្ឈាន ដែលព្រះអរិយបុគ្គលតាំងឡាយ សំដែងថា បុគ្គលប្រកបដោយតតិយជ្ឈាន ជាអ្នកមានឧបេក្ខា មានសតិនៅជាសុខនោះ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន នេះជាផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌ទុំ+ ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌ទុំ+ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធតាំងឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធតាំងឡាយ ចុះ ផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលអ្នកតាំងឡាយបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌ទុំ+ ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌ទុំ+ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ផាសុវិហារធម៌នោះ ថ្លឹកមិនមាន បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាជាប្រាកដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានលះសុខផង លះទុក្ខផង រលត់នូវសោមនស្សទំនងទោមនស្ស អំពីមុន

អនុក្កមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិ ឥតិស្ស ភគ្គេ វិហារេស្ស សម-
តិក្កមាយ ឥតិស្ស វិហារេស្ស បដិប្បស្សទ្ធិយា
អយមញ្ញោ ខុទ្ទកោ មជ្ឈិមោ អលមរិយញាណទស្ស-
នវិសេសោ អធិគតោ ជាសុរិហាភេតិ ។ សាធុ សាធុ
អនុរុទ្ធា ឥតិស្ស បន ភេ អនុរុទ្ធា វិហារេស្ស សម-
តិក្កមាយ ឥតិស្ស វិហារេស្ស បដិប្បស្សទ្ធិយោ អត្តញ្ញោ
ខុទ្ទកោ មជ្ឈិមោ អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ
អធិគតោ ជាសុរិហាភេតិ ។ កឹ ហិ នោ សិយា ភគ្គេ
ឥធ មយំ ភគ្គេ យាវទេវ អាភិទ្ធាម សព្ពសោ រូប-
សញ្ញានំ សមតិក្កមា បដិឃសញ្ញានំ(១) អមនសិ-
ការា អនន្តោ អាកាសោតិ អាកាសានញ្ចាយ-
តនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាម ឥតិស្ស ភគ្គេ វិហារេស្ស
សមតិក្កមាយ ឥតិស្ស វិហារេស្ស បដិប្បស្សទ្ធិ-
យា អយមញ្ញោ ខុទ្ទកោ មជ្ឈិមោ អលមរិយញា-
ណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ជាសុរិហាភេតិ ។

---

១ ឧ. ឯត្តន្តរេ អត្តង្គមា នានត្តសញ្ញានត្តំ ទិស្សតិ ។

ផង ក៏បានដល់ចតុត្ថជ្ឈាន ដែលមិនមានទុក្ខ មិនមានសុខ មានសតិដ៏
បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា បពិត្រព្រះអង្គដ៏រើន នេះជាផាសុវិហារធម៌វិសេស
គឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃ
ទៀត ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវិហារធម៌
ទុំ ដើម្បីរម្ងាប់នូវិហារធម៌ទុំ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ត្រូវល្អហើយ
ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះ ផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណ-
ទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត
ដែលពួកអ្នកបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវិហារធម៌ទុំ ដើម្បីរម្ងាប់
នូវិហារធម៌ទុំ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផាសុវិហារធម៌នោះ
ច្បាស់មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គជ្រា-
ថាជាជ្រាកដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ កន្ទងនូវពួករូបសញ្ញា មិនធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវ
ពួកបដិឃសញ្ញា ដោយប្រការទាំងពួង ក៏ចូលអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន
ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ បពិត្រព្រះដ៏ចំរើន
នេះជាផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជា
អរិយៈ ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គបាន
ត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវិហារធម៌ទុំ ដើម្បីរម្ងាប់នូវិហារធម៌ទុំ

សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា ឯតស្ស បន ភោ អនុរុទ្ធា
វិហារស្ស សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស
បដិប្បស្សទ្ធិយា អត្តញ្ញោ ខុត្តរិ មនុស្សធម្មា អលំ-
មរិយញាណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហា-
រោតិ ។ កិំ ហិ នោ សិយា តត្ថ ឥធ មយំ តត្ថ
យាវទេវ អាកង្ខាម សព្វសោ អាកាសានញ្ចាយតនំ
សមតិក្កម្ម អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ
ឧបសម្បជ្ជ វិហរាម ។បេ។ សព្វសោ វិញ្ញាណញ្ចា-
យតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អាកិញ្ចញ្ញាយត-
នំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាម ។បេ។ សព្វសោ អាកិញ្ចញ្ញា-
យតនំ សមតិក្កម្ម នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ ឧប-
សម្បជ្ជ វិហរាម ឯតស្ស ភោ វិហារស្ស សមតិក្កា-
មាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិប្បស្សទ្ធិយា អយមញ្ញោ
ខុត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ
អធិគតោ ជាសុវិហារោតិ ។ សាធុ សាធុ អនុរុទ្ធា

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ត្រូវហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះ ផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈ ក្រៃលែង ជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលពួកអ្នកបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បីរម្ងាប់នូវិហារធម៌នុ៎ះ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផាសុវិហារធម៌នោះ ថ្វីក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថា ក្នុងកាលនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាជាប្រាកដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏បានកន្ទងនូវអាកាសានញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង បានចូលវិញ្ញាណញ្ចាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត ដូច្នេះ ។បេ។ កន្ទងនូវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានចូលអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយធ្វើទុកក្នុងចិត្តថា អ្វីតិចតួចក៏មិនមាន ដូច្នេះ ។បេ។ កន្ទងនូវអាកិញ្ចញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានដល់នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សនៈ អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយៈដ៏ក្រៃលែង ជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បីរម្ងាប់ នូវិហារធម៌នុ៎ះ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ត្រូវហើយ

ឯតស្ស បន ភេ អន្តរន្ធា វិហារស្ស សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិប្បស្សទ្ធិយា អត្តញ្ញេ ទុត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហារភេតំ ។ តំ ហិ នោ សិយា ភន្តេ ឥធ មយំ ភន្តេ យាវទេវ អាភង្គាមសព្ភសោ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនំ សមតិក្កម្ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរាម បញ្ញាយ.បស្ស(១) និស្មា អាសវា បរិក្ខីណា ហោន្តិ ឯតស្ស ភន្តេ វិហារស្ស សមតិក្កមាយ ឯតស្ស វិហារស្ស បដិប្បស្សទ្ធិយា អយមញ្ញេ ទុត្តរិ មនុស្សធម្មា អលមរិយញាណទស្សនវិសេសោ អធិគតោ ជាសុវិហារភេតំ ។ ឥមស្មា ច មយំ ភន្តេ ជាសុវិហារា អញ្ញំ ជាសុវិហារំ ទុត្តរិតរំ វា បណីតតរំ វា ន សមនុបស្សាមាតិ ។ សាធុ សាធុ អន្តរន្ធា ឯតស្មា អន្តរន្ធា ជាសុវិហារា អញ្ញេ ជាសុវិហារេ ទុត្តរិតរេ វា បណីតតរេ វា ន ត្តីតិ ។

---

១ មបញ្ញាយ ច នោ ។

ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ចុះ ផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សន:អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយ: ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលពួកអ្នកបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌នុ៎ះ មានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផាសុវិហារធម៌នោះថ្លឹកមិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាក្នុងទីនេះ យើងខ្ញុំព្រះអង្គជ្រាបថាជាជ្រាបដ យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានកន្ទង នូវនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនជ្ឈាន ដោយប្រការទាំងពួង ក៏បានចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ អាសវៈទាំងឡាយរបស់ពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏អស់ទៅមិនសល់ ព្រោះបានយើញច្បាស់ដោយវិបស្សនាបញ្ញា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នេះជាផាសុវិហារធម៌ ជាធម៌វិសេសគឺញាណទស្សន: អាចធ្វើខ្លួនឲ្យជាអរិយ:ដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ដទៃទៀត ដែលពួកយើងខ្ញុំព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ដើម្បីកន្ទងនូវវិហារធម៌នុ៎ះ ដើម្បីរម្ងាប់នូវវិហារធម៌នុ៎ះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើនមួយទៀត យើងខ្ញុំព្រះអង្គ មិនយើញច្បាស់នូវផាសុវិហារធម៌ដទៃឲ្យលើសលុបជាង ឲ្យថ្លៃថ្លាជាងផាសុវិហារធម៌នេះទៅទៀតទេ ។ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ត្រូវល្អហើយ ម្នាលអនុរុទ្ធទាំងឡាយ ផាសុវិហារធម៌ដទៃដែលលើសលុបជាង ថ្លៃថ្លាជាងផាសុវិហារធម៌នុ៎ះទៅទៀត មិនមានទេ ។

(๖) អថខោ ភគវា អាយស្មន្តញ្ច អនុរុទ្ធំ អាយស្មន្តញ្ច នន្ទិយំ អាយស្មន្តញ្ច កិមិលំ ឆម្ហិយា កថាយ សន្ទស្សេត្វា សមាទបេត្វា សមុត្តេជេត្វា សម្បហំសេត្វា ឧដ្ឋាយាសនា បក្កាមិ ។ អថខោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ ភគវន្តំ អនុសំយោយិត្វា តតោ បដិនិវត្តិត្វា អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចុំ កិន្នុ ខោ មយំ អាយស្មតោ អនុរុទ្ធស្ស ឱវាទេ(๑) ឋិតា វិហរាម សមាទបេតព្ពំ មយំ លាភិនោតិ យំ នោ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ ភគវតោ សម្មុខា យាវ អាសវានំ ខយា បកាសេតីតិ(๒) ។ ន ខោ មេ អាយស្មន្តោ ឱវាទេ ឋិតា វិហរថ សមាទបេតព្ពំ ឋិតា វិហរាម សមាទបេតព្ពំ មយំ លាភិនោតិ អបិច ខោ(๓) អាយស្មន្តានំ ចេតសា ចេតោ បរិច្ច វិទិតោ ឋិតា វិហរាម សមាទបេតព្ពំ ឋិតា វិហរាម លាភិនោតិ

---

๑ ខ ម. ឯវមេវោវាទេ ។ ๒ ខ. បកាសេបីតិ ។ ๓ ខ.ម. ទោសញ្ច ន ទិស្សតិ ។

(៦) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ពន្យល់ព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ ឲ្យឃើញ តាម ឲ្យកាន់យកតាម ឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ ដោយធម្មីកថាហើយ ទ្រង់ក្រោកអំពីអាសនៈស្តេចចេញទៅ ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ ក៏តាមលៃព្រះមានព្រះភាគទៅ ហើយត្រឡប់មកអំពីទីនោះវិញ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុនឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុយ៉ាងនេះថា យើងខាំងឡាយ បានជ្រាបព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុយ៉ាងនេះថា យើងខាំងឡាយ បាននូវវិហារសមាបត្តិខាំងឡាយនេះផង នេះផង ដូច្នេះដែរឬទេ បានជាព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុប្រកាស (គុណ) របស់យើងដកប អំពីការអស់ទៅនៃអាសវៈខាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្ត្រនៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអនុរុទ្ធតបថា លោកដ៏មានអាយុខាំងឡាយ មិនបានជ្រាបដល់ខ្ញុំយ៉ាងនេះទេថា យើងខាំងឡាយ ជាអ្នកបាននូវវិហារសមាបត្តិខាំងឡាយនេះផង នេះផង ដូច្នេះមែន ប៉ុន្តែខ្ញុំកំណត់ដឹងចិត្តលោកមានអាយុខាំងឡាយ ដោយចិត្តរបស់ខ្ញុំថា លោកមានអាយុខាំងឡាយនេះ បាននូវវិហារសមាបត្តិនេះផង នេះផងដូច្នេះ ខាំង

ខោតាបំ មេ ឯតមត្ថំ អារោចេសុំ ឥមាសញ្ច ឥមាសញ្ច វិហារសមាបត្តីនំ ឥមេ អាយស្មន្តោ លាភិនោតិ តំ មេ(១) ភគវតា បញ្ហាភិបុដ្ឋេន ព្យាកតន្តិ ។

(៧) អថខោ ទីឃោ បរជនោ យក្ខោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ ទីឃោ បរជនោ យក្ខោ ភគវន្តំ ឯតទវោច លាភា ភន្តេ វដ្ដីនំ សុលទ្ធលាភា ភន្តេ វដ្ដីនំ បដាយ(២) យត្ថ តថាគតោ វិហរតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ឥមេ ច តយោ កុលបុត្តា អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោតិ ។ ទីឃស្ស បរជនស្ស យក្ខស្ស សន្តិំ សុត្វា ភុម្មា ទេវា សទ្ទមនុស្សាវេសុំ លាភា វត

---

១ ឧ ម. ពមេនំ ។ ២ ឧ. ម. សុលទ្ធលាភា វដ្ដិបដាយ ។

ពួកទេវតាសោត ក៏បានជ្រាប់សេចក្តីនុ៎ះដល់ខ្ញុំថា លោកមានអាយុទាំង
ឡាយនេះ បាននូវវិហារសមាបត្តិនេះផង នេះផងដូច្នេះ បានជាព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សួរបញ្ហាន់នូវបញ្ហា ខ្ញុំក៏បានព្យាករពាក្យ
នោះរួចហើយ ។

(៧) គ្រានោះឯង មានយក្សម្នាក់ ឈ្មោះទីឃបវដន ចូលទៅ
គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះ
មានព្រះភាគ រួចឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ទីឃបវដនយក្ស ឋិតនៅ
ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា
ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់កុលបុត្រទាំង ៣ រូបនេះ គឺព្រះអនុរុទ្ធ
មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ នឹងព្រះកិមិលៈមានអាយុ គង់នៅក្នុង
ប្រទេសណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភរបស់ពួក
អ្នកដែនវជ្ជី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះជាលាភដែលប្រជាជន
អ្នកដែនវជ្ជីបានល្អហើយ ។ ពួកភុម្មទេវតាបានឮសំឡេង របស់
ទីឃបវដនយក្សហើយ ក៏ធ្វើសំឡេងលាន់ឮឡើងទៅថា អើហ្ន៎ ព្រះ

គោ វដ្ឋិំ សុលទ្ធលាភា វត គោ វដ្ឋិំ បជាយ(១)
យត្ត តថាគតោ វិហរតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ តមេ ច
តយោ កុលបុត្តា អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ អាយស្មា
ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច កិមិលោ តិ ។ ភុម្មានំ
ទេវានំ សទ្ទំ សុត្វា ចាតុម្មហារាជិកា ទេវា...
តាវតិំសា ទេវា... យាមា ទេវា... តុសិតា ទេវា...
និម្មានរតី ទេវា បរនិម្មិតវសវត្តី ទេវា ព្រហ្ម.
កាយិកា ទេវា សទ្ទមនុស្សាវេសុំ លាភា វត
គោ វដ្ឋិំ សុលទ្ធលាភា វត គោ វដ្ឋិំ បជា.
យ យត្ត តថាគតោ វិហរតិ អរហំ សម្ម.
សម្ពុទ្ធោ តមេ ច តយោ កុលបុត្តា អាយស្មា ច
អនុរុទ្ធោ អាយស្មា ច នន្ទិយោ អាយស្មា ច
កិមិលោ តិ ។

---

១ ឱ. សុលទ្ធលាភា វដ្ឋិបជាយ ។

មហាយមកវគ្គ ចូឡគោសិង្គសាលសូត្រ កត្តិសព្ទនៃព្រះបច្ចេកពុទ្ធជាដើម

តថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំងកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនេះ គឺ ព្រះអនុរុទ្ធ
មានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ ទាំងព្រះកិមិលៈមានអាយុ គង់នៅ
ក្នុងប្រទេសណា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភនៃ
អ្នកដែនវជ្ជី ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេសនោះ ជាលាភដែលប្រជា-
ជនអ្នកដែនវជ្ជីបានល្អហើយ ។ ពួកចាតុម្មហារាជិកទេវតា បានឮសំឡេង
របស់ពួកភុម្មទេវតាហើយ ... ពួកតាវត្តិង្សទេវតា... ពួកយាមទេវតា ...
ពួកតុសិតទេវតា ... ពួកនិម្មានរតីទេវតា ... ពួកបរនិម្មិតវសវត្តីទេវតា...
ពួកទេវតាដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងពួកព្រហ្ម ក៏បានធ្វើសំឡេងឲ្យលាន់ឮឡើង
ថា អើហ៎ ព្រះតថាគត អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទាំងកុលបុត្រទាំង ៣ រូប
នេះ គឺ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ព្រះនន្ទិយៈមានអាយុ ទាំងព្រះកិមិលៈមាន
អាយុ គង់នៅក្នុងប្រទេសណា ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេស
នោះ ជាលាភរបស់ពួកអ្នកដែនវជ្ជី ម្នាលអ្នកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ប្រទេស
នោះ ជាលាភដែលប្រជាជន អ្នកដែនវជ្ជីបានល្អហើយ ។

(៨) ឥតិហ តេន(១) ខណេន(២) តេន មុហុត្តេន យាវ ព្រហ្មលោកា សទ្ទោ(៣) អិតិ អហោសិ ឱវាទេតំ ឥឃ ឱវាទេតំ ឥឃ យស្មាបិ ឥឃ កុលា ឱតេ តយោ កុលបុត្តា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា តញ្ចេបិ កុលំ ឱតេ តយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តំ អនុស្សរេយ្យ តស្សបស្ស កុលស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ យស្មាបិ ឥឃ កុលបរិវដ្តា ឱតេ តយោ កុលបុត្តា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា សោ ចេបិ កុលបរិវដ្តោ ឱតេ តយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តោ អនុស្សរេយ្យ តស្សបស្ស កុលបរិវដ្តស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ យស្មាបិ ឥឃ គាមា ឱតេ តយោ កុលបុត្តា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា សោ ចេបិ គាមោ ឱតេ តយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តោ អនុស្សរេយ្យ តស្សបស្ស គាមស្ស ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយ យស្មាបិ ឥឃ និគមា ឱតេ តយោ កុលបុត្តា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតា សោ ចេបិ និគមោ ឱតេ

---

១ ឧ.ម. ឥតិហ តេ អាយស្មន្តា តេនាតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ឯត្តន្តរេ តេន លយេនាតិ ទិស្សតិ ។ ៣ ឧ. ម. សទ្ទតិ ន ទិស្សតិ ។

(៨) កំពុងដំណើរមួយរំពេចនោះ សំឡេងពួកជំពែរហូតទៅដល់ព្រហ្មលោក ដោយប្រការដូច្នេះថា ម្នាលទីឃៈ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលទីឃៈ ដំណើរនុ៎ះយ៉ាងហ្នឹងហើយ ម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ចេញចាកផ្ទះអំពីត្រកូលណា បួសក្នុងសាសនា បើត្រកូលនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លា រលឹកចំពោះកុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការរលឹកនោះ នឹងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ត្រកូលនុ៎ះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រតាំង ៣ រូបនោះ ចេញចាកផ្ទះអំពីវង្សត្រកូលណា បួសក្នុងសាសនា ប្រសិនបើវង្សត្រកូលនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លារលឹកចំពោះកុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការរលឹកនោះ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់វង្សត្រកូលនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ចេញចាកផ្ទះអំពីស្រុកណា បួសក្នុងសាសនា ប្រសិនបើអ្នកស្រុកនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លារលឹកចំពោះកុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការរលឹកនោះ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកស្រុកនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រតាំង ៣ រូបនុ៎ះ ចេញចាកផ្ទះ អំពីនិគមណា បួសក្នុងសាសនា ប្រសិនបើ អ្នកនិគមនោះ

ตโย กุลปุตฺตา ปสนฺนจิตฺตา อนุสฺสวเยฺย ตสฺสปสฺส
ภิกฺขุสฺส ธีรตฺตึ ภิตาย สุขาย ยสฺมา ธีร
ภิกฺขา ฯเต ตโย กุลปุตฺตา อคารสฺมา อนคาริยึ
ปพฺพชิตา ตสฺมา ภิกฺขุ ฯเต ตโย กุลปุตฺเต ปสนฺ-
จิตฺเต อนุสฺสวเยฺย ตสฺสปสฺส ภิกฺขุสฺส ธีรตฺตึ ภิตาย
สุขาย ยสฺมา ธีร ภิกฺขุนิยา ฯเต ตโย กุล-
ปุตฺตา อคารสฺมา อนคาริยึ ปพฺพชิตา เสา ภิกฺขุ-
นิยา ฯเต ตโย กุลปุตฺเต ปสนฺนจิตฺเต อนุสฺสวเยฺย
ตสฺสปสฺส สิกฺขมานสฺส ธีรตฺตึ ภิตาย สุขาย
สพฺเพ ภิกฺขู ธีร สามเณรา ฯเต ตโย กุลปุตฺเต
ปสนฺนจิตฺเต อนุสฺสวเยฺย สพฺพสีปสฺส[๑] สามเณรา
ธีรตฺตึ ภิตาย สุขาย สพฺเพ ภิกฺขู ธีร ปาฬิ-
ณา ฯเปฯ สพฺเพ ภิกฺขู ธีร วิสฺสา... สพฺเพ ภิกฺขู
ธีร สุทฺธา ฯเต ตโย กุลปุตฺเต ปสนฺนจิตฺเต อนุสฺส-
วเยฺย สพฺพสีปสฺส สุทฺธาน ธีรตฺตึ ภิตาย สุขาย

๑ ฉ. สพฺเพสาน ปสฺส ฯ ม. สพฺเพสาน ปาสฺส ฯ

មហាឃរចកវគ្គ ចូឡឆោសិង្គសាលសូត្រ ការទ្រង់សរសើរព្រះថេរៈមានព្រះអនុរុទ្ធជាដើម

មានចិត្តជ្រះថ្លាវលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការវលើកនោះតែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខដល់អ្នកនិគមនោះ អស់កាលយូរអង្វែងម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ចេញចាកផ្ទះអំពីនគរណា ប្រសិនបើ អ្នកនគរនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លាវលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការវលើកនោះ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកនគរនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ កុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ចេញចាកផ្ទះ អំពីជនបទណា ឬសក្តិសាសនា ប្រសិនបើ អ្នកជនបទនោះ មានចិត្តជ្រះថ្លាវលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការវលើកនោះ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់អ្នកជនបទនោះ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ ប្រសិនបើ ពួកក្សត្រទាំងអស់មានព្រះហឫទ័យជ្រះថ្លា វលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការវលើកនោះតែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកក្សត្រទាំងអស់ អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ ប្រសិនបើ ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ ។ បេ ។ ម្នាលទីឃៈ ប្រសិនបើពួកវេស្សៈទាំងអស់... ម្នាលទីឃៈ ប្រសិនបើ ពួកសុទ្ទៈទាំងអស់ មានចិត្តជ្រះថ្លា វលើកចំពោះកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការវលើកនោះ តែងនាំមកនូវប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ ដល់ពួកសុទ្ទៈទាំងអស់ អស់កាលយូរអង្វែង

សនេវាកោ ចេបិ ឥឃ លោកោ សមារកោ សព្រហ្ម-
កោ សស្សមណាព្រាហ្មណី បជា សទេវមនុស្សា
ឯតេ តយោ កុលបុត្តេ បសន្នចិត្តា អនុស្សរេយ្យ(១)
សនេវាកសស្សបសស្ស លោកស្ស សមារកស្ស សព្រហ្ម-
កស្ស សស្សមណាព្រាហ្មណិយា បជាយ សទេវម-
នុស្សាយ ឥឃវត្ថុំ ហិតាយ សុខា បស្ស ឥឃ
យាវញ្ចេតេ(២) តយោ កុលបុត្តា ពហុជនហិតាយ
បដិបន្នា ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្បាយ អត្ថាយ
ហិតាយ សុខាយ ទេវមនុស្សានន្តិ ។ ឥទមវោច
ភគវា អត្តមនោ ឥឃោ បរជនោ យេត្ថោ ភគវតោ
ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចូឡគោសិង្គសាលសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ម. អនុស្សរេយ្យុំ ។ ២ ឧ. ម. យាវ ចេតេ ។

ម្នាលទីឃៈ ប្រសិនបើលោក ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្ម-
លោក នឹងពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជា
សម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស មានចិត្តជ្រះថ្លា រលឹកចំពោះកុលបុត្រ
ទាំង ៣ រូបនុ៎ះ ការរលឹកនោះតែងនាំមកនូវប្រយោជន៍ដល់លោក ព្រមទាំង
ទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ដល់ពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈ
នឹងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស
អស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលទីឃៈ អ្នកចូរមើលកុលបុត្រទាំង ៣ រូបនុ៎ះ
ប្រតិបត្តិដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន ដើម្បីសុខដល់ជនច្រើន ដើម្បី
អនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីគុណ ដើម្បីសេចក្តីសុខ
ដល់ទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ជាកំណត់ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ជាន
ត្រាស់សេចក្តីនេះចប់ហើយ ទីឃបវនយក្សក៏ពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះ
ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡគោសិង្គសាលសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ មហាគោសិង្គសាលសុត្តំ

(៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា
គោសិង្គសាលវនទាយេ វិហរតិ សម្ពហុលេហិ អ-
ភិញ្ញាតេហិ អភិញ្ញាតេហិ ថេរេហិ សាវកេហិ សទ្ធិំ
អាយស្មតា ច សារីបុត្តេន អាយស្មតា ច មហា-
មោគ្គល្លានេន អាយស្មតា ច មហាកស្សបេន អា-
យស្មតា ច អនុរុទ្ធេន អាយស្មតា ច រេវតេន
អាយស្មតា ច អានន្ទេន អញ្ញេហិ ច អភិញ្ញាតេហិ
អភិញ្ញាតេហិ ថេរេហិ សាវកេហិ សទ្ធិំ ។ អថខោ
អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ សាយណ្ហសមយំ ប-
ដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា មហាកស្សបោ
តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ
ឯតទវោច អាយោមាវុសោ កស្សប យេនាយស្មា
សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិស្សាម ធម្មស្សវនាយាតិ ។
ឯវមាវុសោតិ ខោ អាយស្មា មហាកស្សបោ អា-
យស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស បច្চស្សោសិ ។

មហាគោសិង្គសាលសូត្រ ទី ២

[៤] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន ជាមួយនឹងព្រះថេរៈជាសាវ័ក សុទ្ធតែមាននាមល្បីល្បាញ ជាច្រើនអង្គ គឺព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ១ ព្រះមោគ្គល្លានមានអាយុ ១ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ១ ព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ១ ព្រះរេវតមានអាយុ ១ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ១ មួយអន្លើនឹងព្រះថេរៈ ជាសាវ័ក ដែលសុទ្ធតែមាននាមល្បីល្បាញឯទៀតផង ។ គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បេញ្ចាតទីសមុំ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅរកព្រះមហាកស្សបមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយនឹងព្រះមហាកស្សបមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោកស្សប យើងទាំងឡាយនឹងចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះមហាកស្សបមានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ ថា ករុណា អាវុសោ ។

អដ្ឋខោ អាយស្មា ច មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មា ច មហាកស្សបោ អាយស្មា ច អនុរុទ្ធោ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិំសុ ឆម្មុស្សវាយ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា អានន្ទោ អាយស្មន្តញ្ច មហាមោគ្គល្លានំ អាយស្មន្តញ្ច មហាកស្សបំ អាយស្មន្តញ្ច អនុរុទ្ធំ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមន្តេ ឆម្មុស្សវាយ ឱស្សាន យេនាយស្មា វារតោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ វារតំ ឯតទវោច ឧបសង្កមន្តា ខោ អម្ហ អាវុសោ វារត សប្បុរិសា យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេន ឆម្មុស្សវាយ អាយោ. អាវុសោ វារត យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិសុ ឆម្មុស្សវាយាតំ ។ ឯវមាវុសោតំ ខោ អាយស្មា វារតោ អាយស្មតោ អានន្ទស្ស បច្ចស្សោសិ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា ច វារតោ អាយស្មា ច អានន្ទោ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិំសុ ឆម្មុស្សវាយ ។

គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ ព្រះមហាកស្សបមាន
អាយុ នឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ
ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ បានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លាន
មានអាយុ ព្រះមហាកស្សប មានអាយុ នឹងព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ
កំពុងដើរចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ លុះឃើញ
ហើយក៏ចូលទៅរកព្រះរេវតមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយក៏និយាយ
នឹងព្រះរេវតមានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ រេវត ពួកលោកជា
សប្បុរសឯណោះ កំពុងចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ដើម្បីស្តាប់
ធម៌ ម្នាលអាវុសោ រេវត មក យើងនឹងចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រមាន
អាយុ ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។ ព្រះរេវតមានអាយុ ទទួលស្តាប់ព្រះអានន្ទ
មានអាយុថា ករុណា អាវុសោ ។ គ្រានោះឯង ព្រះរេវតមានអាយុ
នឹងព្រះអានន្ទ មានអាយុ ក៏ចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ
ដើម្បីស្តាប់ធម៌ ។

[๑๐] អច្ឆរិយំ ខោ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តញ្ច វង្គីសំ អាយស្មន្តញ្ច អានន្ទំ ឱរតោវ អភិញ្ញាតេ ទិស្វាន អាយស្មន្តំ អានន្ទំ ឯតទវោច ឯតុ ខោ អាយស្មា អានន្ទោ ស្វាគតំ(๑) អាយស្មតោ អានន្ទស្ស ភគវតោ ឧបដ្ឋាកស្ស ភគវតោ សន្តិកាវចរស្ស វមណីយំ អាវុសោ អានន្ទ គោសិង្គសាលវនំ ឧទោសិ-តា រត្តិ សព្ពជាលិដ្ឋល្យា សាលា ទិព្ពា មញ្ញេ កញ្ចា សម្បន្និ កេចិវបេន អាវុសោ អានន្ទ ភិក្ខូនា គោ-សិង្គសាលវនំ សោភេយ្យាតិ ។ តជាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខូ ពហុស្សុតោ ហោតិ សុតធរោ សុតសន្និចយោ យេ តេ ធម្មា អាទិកល្យាណា មជ្ឈេកល្យាណា បរិយោសានកល្យាណា សាត្ថា សព្យញ្ជនា កេវល-បរិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ អភិវទន្តិ តថារូបាស្ស ធម្មា ពហុស្សុតា ហោន្តិ ធតា វចសា បរិចិតា មនសានុបេក្ខិតា ទិដ្ឋិយា សុប្បដិវិទ្ធា សោ

---

๑ ឧ. អានន្ទស្សាគតំ ។

(๑๐) ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ឃើញព្រះរេវតមានអាយុ ឃើញព្រះអានន្ទមានអាយុ កំពុងដើរបរកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះអានន្ទមានអាយុ យ៉ាងនេះថា អានន្ទមានអាយុ ចូរចូលមក អានន្ទមានអាយុ ជាឧបដ្ឋាករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកដើរជិតជិតតាមព្រះមានព្រះភាគ មកល្អហើយ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទ គោសិង្គសាលវនៈនេះ គួរឲ្យរីករាយ ពន្លឺសោត ក៏ច្រាសចាកទោស(១) ដើមឈើទាំងឡាយ ក៏មានផ្ការីកស្គុសស្គាយ សព្វកន្លែង មានភ្នំនក្រអូប គួរនាដូចភ្នំនទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោ អានន្ទ ចុះរៃគ្រា គោសិង្គសាលវនៈ រុងរឿងដោយសាកិភ្នុ រូបណា ។ ព្រះអានន្ទតបថា ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ កិភ្នុកនឹងសាសនានេះ ជាអ្នកចេះចាំប្រើនទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចនៈ សន្សំនូវពុទ្ធវចនៈ ធម៌ទាំងឡាយណា មានលំអកនឹងបទដើម មានលំអកនឹងបទកណ្តាល មានលំអកនឹងបទចុង ប្រកបដោយអត្ថព្រមទាំងព្យញ្ជនៈ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈដ៏បរិសុទ្ធ បរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ កិភ្នុនោះក៏ចេះចាំប្រើន ស្ទាត់ជំនាញ វត់មាត់ ពិចារណាដោយចិត្ត ដឹងច្បាស់ ដោយទិដ្ឋិតណ្ហា កិភ្នុនោះ

---

๑ ត័មានមេឃស្រឡះ ច្រាសចាកពពក ទឹកសន្សើម អ័ព្ទផ្សែង ធុលីឬរាហុ ។ អដ្ឋកថា ។

จตสฺสฺโ๎ น ปริสานํ ธมฺมึ เทเสติ ปริมณฺฑเลหิ
ปทพฺยญฺชเนหิ อนุปฺปพนฺธนฺโ๎ อนุสยสมุคฺฆาตาย
ฯเปฯ เถโร อายสฺมา สารีปุตฺโ๎ ภิกฺขู เอตทโวจ
สาธาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส ธมฺมึ เทเสตุ
สาธาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส ธมฺมึ เทเสตุ
สาธาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส ธมฺมึ เทเสตุ
ยถา มยึ ภควโต ธมฺมึ อาชานิสฺสามาติ ฯ

(๑๑) เอวึ วุตฺเต อายสฺมา สารีปุตฺโ๎ อายสฺมนฺตึ
เอตทโวจ ตคฺฆาวุโส ภควนฺตึเยว ปฏิภาตุ ตคฺฆ สุ-
คโต โอกาสึ กโรตุ ยถยิทึ ภิกฺขู ภควโต ธมฺมึ
อาชาเนยฺยุนฺติ ฯ ตคฺฆาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส
ธมฺมึ เทเสตุ ตคฺฆาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส ธมฺมึ
เทเสตุ ตคฺฆาวุโส ภควา ภิกฺขู สุคตสฺส ธมฺมึ เทเสตุ
ยถา มยึ ภควโต ธมฺมึ อาชานิสฺสามาติ ฯ
ตคฺฆาวุโส สารีปุตฺต ตคฺฆ ภิกฺขู ปฏิสลฺลานารามา
ปฏิสลฺลานรตา อชฺฌตฺตึ เจโตสมถมนุยุตฺตา อนิ-
ภกตชฺฌตฺโ๎ วิปสฺสนาย สมนฺนาคตา ตุพฺโภตา
สุญฺญาคารึ เอวึ วุตฺเต อายสฺมา สารีปุตฺโ๎ ภิกฺขู
เอตทโวจ

រមែងសំដែងធម៌ ដល់បរិស័ទចាំង ๔ ដោយបទនឹងព្យញ្ជនៈចាំងឡាយ ជាបរិមណ្ឌលជាប់គ្នា ដើម្បីគាស់រំលើង នូវអនុស័យ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិត្តិ រូបនេះ ។

[๑๑] កាលបើព្រះអានន្ទមានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចានិយាយនឹងព្រះរេវតមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោរេវត អានន្ទមានអាយុ បានព្យាករនូវបដិភានជារបស់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះ យើងនឹងសួររេវតមានអាយុក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោរេវត ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន គួររីកពាស ពន្លឺព្រះចន្ទសឈើចាំងឡាយក៏មានផ្ការីកស្គុសស្គាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូប បើដូចជាក្លិនទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោរេវត ព្រៃគោសិង្គសាលវ័នរុងរឿងដោយសារកិត្តិ រូបណា ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិត្តិគឺសាសនានេះ មានការពួនសម្ងំជាទីរីកពាស ត្រេកអរក្នុងការពួនសម្ងំ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការស្ងប់រម្ងាប់ចិត្តដ៏ប្រពៃក្នុងខាងក្នុង មានឈានមិនសាបសូន្យ ឬមិនបានព្រះសាសនាឈាន ប្រកបដោយវិបស្សនាបញ្ញាចាំងចំរើនទូវសុញ្ញាគារធម៌ចាំងឡាយ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិត្តិ រូបនេះឯង ។

(๑๒) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោច ញាតកតំ ខោ អាវុសោ អនុរុទ្ធ អាយស្មតា បវត្តេន យថាសកំ បដិភានំ តត្ថជាតំ មយំ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ បុច្ឆាម រមណីយំ អាវុសោ អនុរុទ្ធ កោសិឆ្ឌសាលវនំ នោសិនា រត្តិ សព្ពជាលិ-ឋុល្លា សាលា ឥញ្ជា មញ្ចេ កត្វា សម្បរិឆ្ឌិ កបិវ្ហបេន អាវុសោ អនុរុទ្ធ តិក្ខត្តុ កោសិឆ្ឌសាលវនំ សោ-ភេយ្យានិ ។ ឥជាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខត្តុ ឥព្ភេន ចក្ខុជា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតិ សេយ្យថាបិ អាវុសោ សា-រីបុត្ត ចក្ខុមា បុរិសោ ឧបរិបាសាទវរគតោ សហស្សំ នេមិមណ្ឌលានំ ឱលោកេយ្យ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខត្តុ ឥព្ភេន ចក្ខុជា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្ត-មានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតិ ឯវរូបេន ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខត្តុ កោសិឆ្ឌ-សាលវនំ សោភេយ្យាតិ ។

(១២) កាលបើព្រះរេវតមានអាយុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះអនុរុទ្ធមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ រេវតមានអាយុ បានពន្យល់បដិភានជារបស់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះយើងនឹងសួរអនុរុទ្ធមានអាយុក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន គួរីកពាយ ពាក្រីក៏ច្បាសចាកទោស ឈើទាំងឡាយក៏មានផ្ការីកស្គុសស្គាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបដូចជាក្លិនទីព្ងផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័នរុងរឿងបាន ដោយសារកិកុ្ខ រូបណា ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិកុ្ខក្នុងសាសនានេះ មើលឃើញរោគធាតុទាំងមួយពាន់ ដោយចក្ខុដូចជាទីព្ងដ៏បរិសុទ្ធកន្ទងនូវចក្ខុជារបស់មនុស្ស ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ដូចជាបុរសមានចក្ខុនៅលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ មើលឃើញមណ្ឌលខ្នងគង់មួយពាន់ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិកុ្ខមើលឃើញរោគធាតុទាំងមួយពាន់ ដោយចក្ខុដូចជាទីព្ងដ៏បរិសុទ្ធកន្ទងនូវចក្ខុរបស់មនុស្ស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងបានដោយសារកិកុ្ខ រូបនេះឯង ។

(๑๓) ឯវំ វុត្តេ អាយស្មា សារីបុត្តោ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ ឯតទវោច ឥធ កស្សប ភិក្ខុនោ អាវុសោ កស្សប អាយស្មតា អនុរុទ្ធេន យថាសត្ថុ បដិស្សវេ តត្ថជាតំ មយំ អាយស្មន្តំ មហាកស្សបំ បុច្ឆាម រមណីយំ អាវុសោ កស្សប តោសិត្តសាលវនំ នោ សិជ្ជ រត្តិំ សព្ពជាលិនិល្លា សាលា ទិព្ពា មញ្ញេ កញ្ញា សម្បវិដ្ឋេ កថំរូបេន អាវុសោ កស្សប តិក្ខិណា តោសិត្តសាលវនំ សោភេយ្យាតំ ។ ឥធាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុ អត្តនា ច អារញ្ញកោ ហោតិ អារញ្ញកត្តស្ស ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច បិណ្ឌបាតិកោ ហោតិ បិណ្ឌបាតិកត្តស្ស ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច បំសុកូលិកោ ហោតិ បំសុកូលិកត្តស្ស ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច តេចីវរិកោ ហោតិ តេចីវរិកត្តស្ស ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច អប្បិច្ឆោ ហោតិ អប្បិច្ឆតាយ ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច សន្តុដ្ឋោ ហោតិ សន្តុដ្ឋិយា ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច បវិវិត្តោ ហោតិ បវិវេកស្ស ច វណ្ណវាទី អត្តនា ច អសំសដ្ឋោ ហោតិ អសំសគ្គស្ស ច វណ្ណវាទី

(๑.๗) កាលបើព្រះអនុរុទ្ធ មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ បាននិយាយនឹងព្រះមហាកស្សប មានអាយុ ដោយពាក្យនេះថា ម្នាលអាវុសោកស្សប អនុរុទ្ធមានអាយុ បានពន្យល់នូវបដិការបស់ខ្ញុំនេះហើយ ឥឡូវនេះ យើងនឹងសួរមហាកស្សបមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោបស្សប ព្រៃគោសិង្គសាលវនគួរឲ្យកោតយ ពន្លឺព្រះចន្ទភ្លឺ ល្អីងាមយ៉ាងនេះ ឈើទាំងឡាយក៏មានផ្ការីកស្គុសស្គាយ សព្វកន្លែង មានភ្ញៀនក្រអូបបើដូចភ្ញៀនទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោកស្សប ព្រៃគោសិង្គសាលវនរុងរឿង ដោយសារកង្វុ រូបណា ។ ម្នាលអាវុសោ សារីបុត្រ កិកកងសាសនានេះ ជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃខ្លះឯងផង សរសើរគុណ នៃអ្នកនៅព្រៃផង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតខ្លះឯងផង សរសើរគុណ នៃអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតផង ជាអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្សុកូលខ្លះឯងផង សរសើរគុណ នៃអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្សុកូលផង ជាអ្នកទ្រទ្រង់តៃចីវរបីខ្លះឯងផង សរសើរគុណ នៃអ្នកទ្រទ្រង់តៃចីវរបីផង ជាអ្នកឥតសេចក្តីប្រាថ្នាខ្លះឯងផង សរសើរគុណនៃអ្នកឥតសេចក្តីប្រាថ្នាផង ជាអ្នកសន្តោសខ្លះឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីសន្តោសផង ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ខ្លះឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង ជាអ្នកមិនច្រឡូកច្រឡំខ្លះឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីមិនច្រឡូកច្រឡំផង ជាអ្នក

อตฺตนา จ อารทฺธวิริโย โหตา วิริยารมฺภสฺส จ วณฺณวาที อตฺตนา จ สีลสมฺปนฺโน โหตา สีลสมฺปทาย จ วณฺณวาที อตฺตนา จ สมาธิสมฺปนฺโน โหตา สมาธิสมฺปทาย จ วณฺณวาที อตฺตนา จ ปญฺญาสมฺปนฺโน โหตา ปญฺญาสมฺปทาย จ วณฺณวาที อตฺตนา จ วิมุตฺติสมฺปนฺโน โหตา วิมุตฺติสมฺปทาย จ วณฺณวาที อตฺตนา จ วิมุตฺติญาณทสฺสนสมฺปนฺโน โหตา วิมุตฺติญาณทสฺสนสมฺปทาย จ วณฺณวาที ฯเปฯ โข อาวุโส สาริปุตฺต ภิกฺขุ สาลวนิโย สาลวนิยา โหตา ฯ

(๑๔) ฯเปฯ วุตฺเต อายสฺมา สาริปุตฺโต อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ ฯเปฯ เอตทโวจ ปาปกา โข อาวุโส โมคฺคลฺลาน อายสฺมตา มหากสฺสเปน ยถาสกา ปฏิกาโย ตตฺถาโย มยิ อายสฺมนฺตํ มหาโมคฺคลฺลานํ ปุจฺฉาม วเมติ ฯ อาวุโส โมคฺคลฺลาน

ប្រុងប្រៀបព្យាយាមខ្លួនឯងផង សរសើរសេចក្តីប្រុងប្រៀបព្យាយាមផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសីលខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយសីលផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ ដោយសមាធិខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយសមាធិផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញាណទស្សនៈខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិញាណទស្សនៈផង ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិត្តិ រូបនេះឯង ។

(១៤) កាលបើព្រះមហាកស្សប មានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រ មានអាយុ និយាយនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន មហាបស្សប មានអាយុ បានព្យាករទុកដាក់ជារបស់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះ យើងនឹងសួរមហាមោគ្គល្លានមានអាយុក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន

គោសិង្គសាលវនទាយេ វត្តំ សព្ពាសំ សាលានំ ឥញ្ជ មញ្ជេ កត្វា សម្បវង្កេ កថំវូបេន អាវុសោ មោគ្គល្លាន តិក្ខត្តុំ គោសិង្គសាលវនទាយេ ។ ឥធាវុសោ សារីបុត្ត ទ្វេ តិក្ខត្តុំ អភិធម្មកថំ កថេតុំ តេ អញ្ញមញ្ញំ បុច្ឆន្តិ អញ្ញមញ្ញស្ស បញ្ហំ បុដ្ឋា វិស្សជ្ជេន្តិ នោ ច សំសារេន្តិ ធម្មិ ច នេសំ កថា បវត្តតិ ហោតិ ឯវរូបេន ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខត្តុំ គោសិង្គសាលវនទាយេ ។

(๑๕) អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច ព្យាកតំ ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត អម្ហេហិ សព្ពេហេវ យថាសកំ បដិភានំ តត្តកានំ មយំ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ បុច្ឆាម រមណីយំ អាវុសោ សារីបុត្ត គោសិង្គសាលវនទាយេ វត្តំ សព្ពាសំ សាលានំ ឥញ្ជ មញ្ជេ កត្វា សម្បវង្កេ កថំវូបេន អាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខត្តុំ គោសិង្គសាលវនទាយេ ។ ឥធាវុសោ មោគ្គល្លាន តិក្ខត្តុំ

ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន គួរកែកយ ពត្រីកំប្លោសចាកគោស ឈើតាំង
ឡាយក៏មានផ្ការីកស្គុសស្គាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបបីដូចក្លិនទិព្វផ្សព្វ
ផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿង
ដោយសោភកិត្តិ រូបណា ។ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិត្តិតំាងឡាយពីរបូ
កង្គសាសនានេះ សំដែងនូវអភិធម្មកថា កិត្តិតំាងនោះ សួរគ្នាទីនឹងគ្នា
លុះសួរប្រស្នាហើយ ដោះស្រាយដល់គ្នាទីនឹងគ្នា ក៏មិនបានរុករានគ្នាផង
កថារបស់កិត្តិតំាងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅប្រកបដោយធម៌ផង ម្នាលអាវុសោ
សារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសោភកិត្តិ រូបនេះឯង ។

(១៥) គ្រានោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុបាននិយាយ
នឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ពួក
យើងតំាងអស់គ្នាបានឮកន្លងបដិភានជារបស់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះ យើង
ទំាងសួរនូវព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោសារី-
បុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័នគួរកែកយ ពត្រីកំប្លោសចាកគោស ឈើ
តាំងឡាយមានផ្ការីកស្គុសស្គាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបបីដូចជាក្លិនទិព្វ
ផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័នរុងរឿង
ដោយសោភកិត្តិ រូបណា ។ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន កិត្តិកង្គសាសនានេះ

จิตฺตำ วสึ วตฺตติ เนว จ กิกฺขุ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตติ เสยฺยถีทำ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา อากงฺขติ ปุพฺพณฺหสมยำ วิหริตุำ ตายปิ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา ปุพฺพณฺหสมยำ วิหรติ ยายปิ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา อากงฺขติ มชฺฌนฺหิก-สมยำ วิหริตุำ ตายปิ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา มชฺฌนฺหิก-สมยำ วิหรติ ยายปิ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา อากงฺขติ สายณฺหสมยำ วิหริตุำ ตายปิ ปฐมชฺฌานสมาปตฺติยา สายณฺหสมยำ วิหรติ เสยฺยถาปิ อาวุโส โคตฺตภุโน วฺหาย ปกฺกมนฺตสฺส ปกฺขมนฺตสฺส ปกฺขนฺทนฺตสฺส ปกฺขนฺทนฺตสฺส ปกฺขนฺท

ញ៉ាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាចខ្លួនផង កិកូមិនបានប្រព្រឹត្តទៅ
តាមអំណាចនៃចិត្តផង កិកូនោះប្រាថ្នាដើម្បីនៅ អស់បុព្វណ្ហសម័យ
ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមា-
បត្តិនោះបាន បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារស-
មាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន
បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅ អស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា
ក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន ម្នាលអាវុសោ
មោគ្គល្លាន ដូចជាហិបសំពត់ដ៏តេញដោយសំពត់ទាំងឡាយ ជ្រលក់
ហើយដោយពណ៌ផ្សេង ។ របស់ព្រះរាជា ឬក៏ជមហាមាត្យ ព្រះរាជាទ្រង់
មហាមាត្យនោះ ប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់បុព្វណ្ហសម័យ
ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់នោះ ។ បាន អស់បុព្វណ្ហសម័យ បើប្រាថ្នាដើម្បី
ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់នោះ ។
បាន អស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ បើប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់
សាយណ្ហសម័យ ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់នោះ។ បាន អស់សាយណ្ហសម័យ

ฬารเมว ขฺวาหํ อาวุโส โมคฺคลฺลาน กิสฺมิญฺจิ ปเทสมฺหิ วสิ
วาเตน ผุฏฺโฐ จ กิสฺมิญฺจิ ปเทสมฺหิ สีเตน วาเตน ผุฏฺโฐ
ยาย วิหารสมาปตฺติยา อาคจฺฉติ ปุพฺพณฺหสมยํ
วิหรนฺตสฺส ตาย วิหารสมาปตฺติยา ปุพฺพณฺหสมยํ
วิหรโต ยาย วิหารสมาปตฺติยา มชฺฌนฺหิกสมยํ วิหรนฺตสฺส
ตาย วิหารสมาปตฺติยา มชฺฌนฺหิกสมยํ วิหรโต ยาย วิหาร-
สมาปตฺติยา อาคจฺฉติ สายณฺหสมยํ วิหรนฺตสฺส ตาย วิหาร-
สมาปตฺติยา สายณฺหสมยํ วิหรโต ฬารเมว ขฺวาหํ อาวุโส
โมคฺคลฺลาน กิสฺมิญฺจิ เทวสิกนฺติ ภควา อโวจ ฯ

[๑๖] อถ ขฺวายสฺมา สารีปุตฺโต เตนายสฺมนฺตญฺเญว
ปตฺตจีวรปาณึ ขฺวาหํ อาวุโส อมฺหิ สตฺถุ สนฺติเก
ธมฺมกถนฺติ มญฺเญ อายาหาวุโส เยน ภควา
เตนุปสงฺกมิสฺสาม อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตญฺหิ อา-
โรเจสฺสาม ยถา นฺโว ภควา ปาฏิสฺสวนฺติ ตถา หิ
ปนายสฺมนฺตานิ ฯ ยถา อาวุโสติ ขฺวายสฺมนฺตา

ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន កិកូញ្ចាំងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅកន្លងអំណាចខ្លួនផង កិកូមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចរបស់ចិត្តផង កិកូនោះប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសាកិកូ រូបនេះឯង ។

(១៦) លំដាប់នោះឯង ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ បានទិយាយនឹងព្រះថេរៈមានអាយុតាំងនោះ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោតាំង ខ្ញុំយ ពួកយើងតាំងអស់គ្នាបានពាក្យរបដិកានតាមសមគួរដល់ខ្លួនហើយ ម្នាលអាវុសោតាំង ខ្ញុំយ មក យើងនឹងចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ នឹងក្រាបទូលសេចក្តីនុ៎ះ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ បើព្រះមានព្រះភាគនឹងពាក្យដល់យើង យ៉ាងណា យើងនឹងចាំទុក នូវសេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះ ។ ព្រះថេរៈ មានអាយុតាំងនោះ

อายสฺมาโต สารีปุตฺตสฺส ปจฺจสฺโสสุ ฯ อถ โข อายสฺมาโต สารีปุตฺโต ยาเยน ภควา เตนุปสงฺกมิสุ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา เอกมนฺตํ นิสีทิสุ ฯ เอกมนฺตํ นิสินฺโน โข อายสฺมา สารีปุตฺโต ภควนฺตเมตทโวจ สนฺติ ภนฺเต อายสฺมา จ เรวโต อายสฺมา จ อานนฺโท ยมิมานิ เตนุปสงฺกมิสุ ธมฺมสฺสวนายาติ อนฺตรา โข อิมานิ ภนฺเต อายสฺมนฺตานิ เรวตานิ อายสฺมนฺตานิ อานนฺทานิ ทูรโตว อาคจฺฉนฺตานิ ทิสฺวาน อายสฺมนฺตานิ อานนฺทานิ เอตทโวจ เอตุ โข อายสฺมา อานนฺโท สกาย กตาย อายสฺมาโต อานนฺทสฺส ภควาโต สนฺติกาวจรสฺส รมณีเย อาวุโส อานนฺท โคสิงฺคสาลวเน ทิวาวิหาราย สพฺพาลินฺทุลฺลา สาลา ทิฏฺา มญฺเ ตสฺมา สมฺปาทิ ภควโตปิ อาวุโส อานนฺท ภิกฺขุสงฺฆสฺส โคสิงฺคสาลวเน สา. ภเยฺยาติ เอวํ วุตฺเต ภนฺเต อายสฺมา อานนฺโท

ខ្ញុំសូមស្តាប់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ យ៉ាងហ្នឹងហើយ ។ គ្រានោះឯង ព្រះថេរៈមានអាយុទាំងនោះ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបអភិវាទចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ កាលព្រះសារីបុត្រមានអាយុ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្នុងទីនេះ វេតមានអាយុនឹងអានន្ទមានអាយុ នាំគ្នាចូលមកកាន់ទីជិតខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីស្តាប់ធម៌បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានឃើញវេតមានអាយុ នឹងអានន្ទមានអាយុ កំពុងដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ បាននិយាយនឹងអានន្ទ មានអាយុ យ៉ាងនេះថា អានន្ទមានអាយុចូរចូលមក អានន្ទមានអាយុ ជាឧបដ្ឋាក របស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកដើរជិតដិតតាមព្រះមានព្រះភាគ មកល្អហើយ ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន គួររីករាយ ពន្លឺព្រះចន្ទភ្លឺ ដើមឆាតផ្កាកំពុងរីកស្គុសស្គាយ សព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបដូចជាក្លិនទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោអានន្ទ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិរ្យាបែបណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ អានន្ទមានអាយុ

ปิ ฯเปฯ ตถาคเต ๔ ฐานานิ สารีปุตฺต ภิกฺขุ ภควติ สทฺธาย
โอกนฺโต สุตวาติ ฯเปฯ อนุสยสมุคฺฆาตาย ปฏิปนฺโน
โข อาวุโส สารีปุตฺต ภิกฺขา เอวรูปานิ ฐานานิ
สเมกฺขิตพฺพานิ ฯ สาธุ สาธุ สารีปุตฺต ยถาตํ อา-
นนฺทสฺส สตฺถา ปจฺจกฺขมาโน ปจฺจกฺขาเยยฺย อานนฺโท ปิ
สารีปุตฺต ภควติ สทฺธาย โอกนฺโต สุตวาติ สุตสนฺนิจยาย
เยว เต ภคฺคา อาทิกลฺยาณา มชฺฌกลฺยาณา
ปริโยสานกลฺยาณา สาตฺถา สพฺยญฺชนา เกวล-
ปริปุณฺณา ปริสุทฺธา พฺรหฺมจริยา อภิวทนฺติ ตถารูปานญฺหิ
ภคฺคา ภควติ สทฺธา เอวนฺติ ตสฺมา ตุมฺเหสาปิ ปริจิตา มน-
สาวุโตปิ ภวิสฺสติ ทิฏฺฐิยา สุปฺปฏิวิทฺธา เสา ตถารูปานิ
ปริสานิ ภยิ เอเสติ ปริมณฺฑเลปิ ปทพฺยญฺ-
ชเนปิ อนุปฺปทาเนปิ อนุสยสมุคฺฆาตายาติ ฯ

(๑๗) ฌิ วุตฺเต อายสฺมา ภทฺท อายสฺมนฺตํ
เวตพฺพ ฯเปฯ ภิกฺขุ ภควติ สทฺธาย เวต
อายสฺมา อานนฺท ยถาสกิ ปฏิภาน

ជានិយាយនឹងព្រះអគ្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកចេះចាំច្រើន ទ្រទ្រង់នូវពុទ្ធវចន: ។ បេ ។ ដើម្បីគាស់រំលើងអនុស័យ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវន រុងរឿងដោយសាកិក្ខុ រូបនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវហើយ អានន្ទពួកត្រឹមត្រូវតាមសេចក្តីពិត ម្នាលសារីបុត្រ ព្រោះថា អានន្ទជាអ្នកចេះចាំច្រើន ទ្រទ្រង់ទុកនូវពុទ្ធវចន: សន្សំនូវពុទ្ធវចន: ធម៌ទាំងឡាយណា មានលំអក្នុង មានលំអក្នុងបទគណ្ហាល មានលំអក្នុងបទបុង ប្រកបដោយអត្ថនឹងព្យញ្ជន: ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌ទាំងអស់ ធម៌ទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ អានន្ទក៏ចេះចាំច្រើន ស្ទាត់រត់មាត់ ពិចារណាបានដោយចិត្ត ចាក់ធ្លុះដោយទិដ្ឋិគឺបញ្ញា អានន្ទនោះ តែងសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទទាំង ៤ ដោយបទនឹងព្យញ្ជន:ទាំងឡាយ ជាបរិមណ្ឌល ជាប់តគ្នាមិនដាច់ ដើម្បីគាស់រំលើងនូវអនុសយក្កិលេស ។

(១៧) បពិត្រព្រះអគ្គដ៏ចំរើន កាលបើអានន្ទមានអាយុ និយាយយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអគ្គបាននិយាយនឹងវេតមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោវេត អានន្ទមានអាយុបានពួកនូវបដិភានដ៏សមគួរដល់

ตตฺถนาม มยิ อายสฺมนฺเต เวลเต ปุจฺฉาม รมณียกา
อาวุโส เวลต โคสิงฺคสาลวน นาม สพฺพ-
ปาลิผุลฺลา สาลา ทิพฺพา มญฺเ กตฺวา สมฺปวนฺเต
ทิสาภาเคน อาวุโส เวลต ภิกฺขุสงฺโฆ [1]โคสิงฺคสาล-
วน สาเกยฺยาตี ฯปฯ ตุเต กนฺต อายสฺมา
เวเตา ม ฯเปฯ ภาเคน อาวุโส สาริปุตฺต ภิกฺขุ
ปฐมสญฺญาภาเวน เหาติ ปฐมสญฺญาย
เจเตสมธิมนฺยุตฺตา อนิกกตสญฺญาโต วิปสฺส-
นาย สมงฺคิกาโต ทุเหาติ สุญฺญาตาย ฯปฯ
เจ อาวุโส สาริปุตฺต ภิกฺขุ โคสิงฺคสาลวน
สาเกยฺยาตี ฯ สาธุ สาธุ สาริปุตฺต ยถาตี
เวเตา ๗(๑) สมฺม ฆฺยากรเณ ฆฺยากรเณย เวเตา
ตี สาริปุตฺต ปฐมสญฺญาภาเวน เหาติ ปฐมสญฺญา-
ยาย เจเตสมธิมนฺยุตฺตา อนิกกตสญฺญาโต
วิปสฺสนาย สมงฺคิกาโต ทุเหาติ สุญฺญาตาย ฯ

---

๑ ม. เวเตาติ ฯ

ខ្ញុំនហើយ ឥឡូវនេះ យើងសូមសួរចំពោះវេតមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោវេត ព្រៃគោសិង្គសាលវន័ គួរកែកាយ ក្នុងត្រីកន្ត្រកសាកគោស ឈើទាំងឡាយមានផ្កាវែកស្អុះស្អាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបបើដូចជាក្លិនទិព្វផ្សព្វផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោវេត ព្រៃគោសិង្គសាលវន័ រុងរឿងដោយសោភកិក្ខុបណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ វេតមានអាយុ ឆ្លើយតបនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មានការពួនសមាធិជាទីរកាយ ត្រេកអរក្នុងការពួនសមាធិ ប្រកបរឿយៗនូវការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្ត ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនបានច្បាស់ចាកឈាន ប្រកបដោយវិបស្សនាបញ្ញា ជាអ្នកចំរើន នូវសុញ្ញាគារធម៌ទាំងឡាយ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវន័ រុងរឿងដោយសោភកិក្ខុបែបនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវណ្ហើយ វេតពោលត្រឹមត្រូវតាមពិតមែនហើយ ម្នាលសារីបុត្រ ព្រោះថា វេតជាអ្នកមានការពួនសមាធិជាទីរកាយ ត្រេកអរនឹងការពួនសមាធិ ប្រកបរឿយ ។ នូវការស្ងប់ស្ងាត់ចិត្តប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង មិនបានច្បាស់ចាកឈាន ប្រកបដោយវិបស្សនាបញ្ញា ជាអ្នកចំរើន នូវសុញ្ញាគារធម៌ទាំងឡាយ ។

(๑๘) ឯវំ វុត្តេ អហំ ភន្តេ អាយស្មន្តំ អនុរុទ្ធំ ឯតទវោចំ ព្យាកតំ ខោ អាវុសោ អនុរុទ្ធ អាយ-
ស្មតា វេវចនេន ។ បេ ។ តេចីវរេន អាវុសោ អនុរុទ្ធ តុម្ហាកញ្ច សោតិយញ្ច ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ អាយស្មា អនុរុទ្ធោ មំ ឯតទវោច ឥធាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុ ឱទាតេ ចក្ខុញ្ច វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតិ សេយ្យថាបិ អាវុសោ ចក្ខុមា បុរិសោ ឧបរិបាសាទវរគតោ សហស្សំ នេមិមណ្ឌលានំ ឱ-
លោកេយ្យ ឯវមេវ ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុ ឱទាតេ ចក្ខុញ្ច វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតិ ឯវម្បិ ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត ភិក្ខុ ឱទាតេ ចក្ខុញ្ច វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតីតិ ។ សាធុ សាធុ សារីបុត្ត យថាតំ អនុរុទ្ធោ វ សម្មា ព្យាករមានោ ព្យាករេយ្យ អនុរុទ្ធោ ហិ សារីបុត្ត ឱទាតេ ចក្ខុញ្ច វិសុទ្ធេន អតិក្កន្ត-
មានុសកេន សហស្សំ លោកានំ ឱលោកេតីតិ ។

(១៨) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើវេតមានអាយុ និយាយ
យ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយនឹងអនុរុទ្ធមានអាយុ យ៉ាងនេះថា
ម្នាលអាវុសោអនុរុទ្ធ វេតមានអាយុបានព្យាករ ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោ
អនុរុទ្ធ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិក្ខុប៉ុណ្ណា បពិត្រព្រះ
អង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ អនុរុទ្ធមានអាយុ
បានឆ្លើយតបនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិក្ខុកង
សាសនានេះ មើលឃើញលោកធាតុពាន់មួយពាន់ ដោយចក្ខុ ប៉ុដូច
ជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងទៅចក្ខុជារបស់មនុស្ស ម្នាលអាវុសោ ដូចជាបុរស
មានចក្ខុ នៅខាងលើប្រាសាទដ៏ប្រសើរ ហើយក្រឡេកឃើញមណ្ឌល
នៃខ្នងកង់ពាន់មួយពាន់ យ៉ាងណា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ កិក្ខុមើល
ឃើញលោកធាតុពាន់មួយពាន់ ដោយចក្ខុប៉ុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងទៅ
ចក្ខុជារបស់មនុស្ស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោ-
សិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិក្ខុ រូបនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្រ
ត្រូវហើយ អនុរុទ្ធព្យាករត្រឹមត្រូវតាមពិតមែនហើយ ម្នាលសារីបុត្រ
ព្រោះថា អនុរុទ្ធមើលឃើញលោកធាតុពាន់មួយពាន់ ដោយចក្ខុប៉ុដូច
ជាទិព្វ ដ៏បរិសុទ្ធ កន្លងទៅចក្ខុជារបស់មនុស្ស ។

มหายมกวคฺคสฺส มหาโคสิงฺคสาลสุตฺตนฺต อารญฺญกาทิปญฺหสา

(๑๙) เอวํ วุตฺเต อหํ ภนฺเต อายสฺมนฺตํ มหา-
กสฺสปํ เอตทเวจ๎ จกฺขุกตา โข อาวุโส กสฺสป
อายสฺมตา อนฺธวเนน ยถาสกานิ ปติกานิ ตตฺถาธิ-
มยิ อายสฺมนฺตํ มหากสฺสปํ ปุจฺฉามฯเปฯ กถิ-
ตฺวเปน อาวุโส กสฺสป กิตฺตกา โคสิงฺคสาลวนสณฺ-
ฑาเกยฺยกาติ เอวํ วุตฺเต ภนฺเต อายสฺมา มหากสฺส-
โป เอตทเวจ ๙ณาวุโส สารปฺปตฺต กิตฺตกา อตฺถา
จ อารญฺญโกา เหาตา อารญฺญกตฺตสฺส จ วณฺณภณี
อตฺถา จ ปิณฺฑปาติโกา เหาตา ฯเปฯ ปํสุกูลิโกา
เหาตา... เตจีวริโกา เหาตา...อปฺปิจฺโฉ เหาตา...สนฺตุฏฺโฐ
เหาตา... ปวิวิตฺโต เหาตา... อสํสฏฺโฐ เหาตา... อารทฺธ-
วิริโย เหาตา... สีลสมฺปนฺโน เหาตา...สมาธิสมฺปนฺโน
เหาตา...ปญฺญาสมฺปนฺโน เหาตา...วิมุตฺติสมฺปนฺโน เหาตา...
อตฺถา จ วิมุตฺติญาณทสฺสนสมฺปนฺโน เหาตา วิมุตฺติญา-
ณทสฺสนสมฺปทาย จ วณฺณภณี เอวมฺปเน เขา อาวุ-

(๑๙) ดูก่อนพระองค์ผู้เจริญ ก็เมื่อพระอนุรุทธะกล่าวอย่างนี้แล้ว ข้าพระองค์ได้กล่าวกะพระอนุรุทธะผู้เจริญว่า ดูก่อนพระอนุรุทธะผู้เจริญ พระมหากัสสปะมีอายุยืนนาน ดูก่อนพระอนุรุทธะผู้เจริญ พระมหากัสสปะมีอายุยืนนาน ได้กล่าวสรรเสริญการอยู่ป่าเป็นวัตรโดยชอบแล้ว ดูก่อนพระอนุรุทธะผู้เจริญ ในกาลนี้ ข้าพระองค์ขอพึงเข้าไปหาพระมหากัสสปะ ครั้นแล้วพึงกล่าวกะพระมหากัสสปะอย่างนี้ว่า ดูก่อนพระมหากัสสปะผู้เจริญ ขอพระมหากัสสปะจงกล่าวสรรเสริญการอยู่ป่าเป็นวัตรโดยชอบ

เสา สารีปุตฺต ภิกฺขุ เอวมสฺส เอวมหมสฺมิ เสาเวยฺยา-
ตี ฯ สาธุ สาธุ สารีปุตฺต ยถาตํ ภควตา สมฺมา
พฺยากรมาโน พฺยากเรยฺย ภควตา ปหิ สารีปุตฺต
อตฺถิ จ อาพาเธ ทุกฺขา เวทนา อาพาธปจฺจยา จ
วณฺณภาธี อตฺถิ จ ปริฬาหา เอวมสฺส ปริฬา-
หปจฺจยา จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ ปิตฺตสมุฏฺฐานา เอวมสฺส
ปิตฺตสมุฏฺฐานาย จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ เสมฺหสมุฏฺฐานา
เอวมสฺส เสมฺหสมุฏฺฐานาย จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ
วาตสมุฏฺฐานา เอวมสฺส วาตสมุฏฺฐานาย จ วณฺณภาธี
อตฺถิ จ สนฺนิปาติกา เอวมสฺส สนฺนิปาติกาย จ วณฺณภาธี
อตฺถิ จ อุตุปริณามชา เอวมสฺส อุตุปริณามชาย จ
วณฺณภาธี อตฺถิ จ วิสมปริหารชา เอวมสฺส วิสมปริหาร-
ชาย จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ โอปกฺกมิกา เอวมสฺส
โอปกฺกมิกาย จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ กมฺมวิปากชา
เอวมสฺส กมฺมวิปากชาย จ วณฺณภาธี อตฺถิ จ
สีตมุณฺหปริสฺสยา เอวมสฺส สีตมุณฺหปริสฺสยานํ

សារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារកិក្ខុ រូបនេះឯង ។
ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវល្អហើយ កស្សបពោរត្រឹមត្រូវតាមពិតមែនហើយ
ម្នាលសារីបុត្រ ព្រោះថា កស្សបជាអ្នកនៅក្នុងព្រៃខ្លួនឯងផង សរសើរ
គុណនៃអ្នកនៅក្នុងព្រៃផង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតខ្លួនឯងផង សរសើរ
គុណនៃអ្នកប្រព្រឹត្តបិណ្ឌបាតផង ជាអ្នកទ្រទ្រង់នូវសំពត់បង្សុកូលខ្លួនឯង
ផង សរសើរគុណនៃអ្នកទ្រទ្រង់សំពត់បង្សុកូលផង ជាអ្នកទ្រទ្រង់តៃចីវរ
បីខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃអ្នកទ្រទ្រង់ចំពោះតៃចីវរបីផង ជាអ្នកឥត
សេចក្តីប្រាថ្នាខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃអ្នកឥតសេចក្តីប្រាថ្នាផង ជា
អ្នកសន្តោសខ្លួនឯងផង សរសើរគុណនៃសេចក្តីសន្តោសផង ជាអ្នកមាន
សេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ខ្លួនឯងផង សរសើរនូវសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ផង ជាអ្នក
មិននៅច្រឡូកច្រឡំខ្លួនឯងផង សរសើរនូវសេចក្តីមិននៅច្រឡូកច្រឡំ
ផង ជាអ្នកមានព្យាយាមប្រារព្ធខ្លួនឯងផង សរសើរនូវសេចក្តីប្រារព្ធ
ព្យាយាមផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសីលខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌
ដោយសីលផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយសមាធិខ្លួនឯងផង សរសើរការ
បរិបូណ៌ដោយសមាធិផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាខ្លួនឯងផង សរ-
សើរការបរិបូណ៌ដោយបញ្ញាផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយវិមុត្តិខ្លួនឯងផង

ហោតិ វិមុត្តិសម្បទាយ ច វណ្ណាភណី អត្ថជា ច វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទា ហោតិ វិមុត្តិញាណទស្សនសម្បទាយ ច វណ្ណាភណីតិ ។

(២០) ឯវំ វុត្តេ អហំ ភន្តេ អាយស្មន្តំ មហាមោក្គល្លានំ ឯតទវោចំ ព្យាកតំ ខោ អាវុសោ មោក្គល្លាន អាយស្មតា ច(១) មហាកស្សបេន យថាសកំ បដិភានំ តត្ថជានំ មយំ អាយស្មន្តំ មហាមោក្គល្លានំ បុច្ឆាម ។ បេ ។ កថំវូបេន អាវុសោ មោក្គល្លាន តិក្ខុជា តោសិន្តំសាលវំ សោភេយ្យាតិ ឯវំ វុត្តេ ភន្តេ អាយស្មា មហាមោក្គល្លានោ មំ ឯតទវោច តជាវុសោ សារីបុត្តទ្វេ តិក្ខុ អភិធម្មកថំ កថេន្តំ តេ អញ្ញមញ្ញំ បញ្ហំ បុច្ឆន្តិ អញ្ញមញ្ញស្ស បញ្ហំ បុដ្ឋា វិស្សជ្ជេន្តា ន ច សំសាទេន្តិ ឆម្មឹ ច ទេសំ កថា បវត្តតីហោតិ ឯវំវូបេន ខោ អាវុសោ សារីបុត្ត តិក្ខុជា តោសិន្តំសាលវំ សោភេយ្យាតិ ។ សាធុ សាធុ

---

១ ម· បសាទេ ន ទិស្សតិ ។

សរសើរការបរិបូណ៌ដោយមេត្តិផង ជាអ្នកបរិបូណ៌ដោយមេត្តិញាណទស្សនៈដោយខ្លួនឯងផង សរសើរការបរិបូណ៌ដោយមេត្តិញាណទស្សនៈផង ។

(๒๐) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើមហាកស្សបនិយាយយ៉ាងនេះហើយ ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយ នឹងមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន មហាកស្សបមានអាយុ បានពោលនូវបដិកាន សមគួរដល់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះ យើងសូមសួរមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ។ បេ ។ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន វៃព្រគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿង ដោយសារតែក្មួបណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាងនេះហើយ មោគ្គល្លានមានអាយុ បាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ តែក្មួពីរបួកនឹងសាសនានេះ សំដែងនូវអតិធម្មកថា តែក្មួទាំងនោះ សួរប្រស្នានូវគ្នានឹងគ្នា លុះសួរប្រស្នាហើយ ដោះស្រាយដល់គ្នានឹងគ្នា តែមិនបានរុកពន្លាផង តថារបស់តែក្មួទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តទៅ ប្រកបដោយធម៌ផង ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ វៃព្រគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារតែក្មួ រូបនេះឯង ។ ម្នាលសារីបុត្រ ត្រូវហើយ

สารีปุตฺโต ยถาหิ๎ สมาหิตตฺตาติ ฯ สมฺมา ปฏิปตฺ-
ติยาติ สมฺมาปฏิปตฺติยา สมาหิตตฺตาติ ฯ

(๒๑) อิทานิ ปุตฺเตน อายสฺมตา มหาโมคฺคลฺลาเน
กตาวกาเส ฌานโต จิตฺเต อุฏฺฐิเต อตฺถวิหาริ(๑) กตเม อายสฺมโต
สารีปุตฺตสฺส ฌานโต จิตฺตนฺติ เอวมาทิ สารี-
ปุตฺโต อิมินา สพฺเพหาปิ ยถาสกึ ปวตฺตานิ
ตนฺตานิ มยิ อายสฺมนฺตานิ สารีปุตฺตานิ ปุจฺฉาม วิส-
ชฺเชหีติ อาวุโส สารีปุตฺต เตสนฺตสาลายนฺติ เต-
สนฺตา วูปสนฺตา สมฺมฏฺฐสลิลฏฺฐานา สาลา นิพฺพา มเนน
ตนฺตา สมฺปายนฺติ ตนฺตินฺทฺริเยน อาวุโส สารีปุตฺต ตนฺตนา
เตสนฺตสาลายนฺติ เสาเตยฺยาตาติ อิทานิ ปุตฺเตน ตเตฺร
อายสฺมา สารีปุตฺโต มหาฌานโต ฯปา อาวุโส
โมคฺคลฺลาน ตนฺตนฺติ จิตฺตนฺติ วุตฺตนฺติ เอว จ ตนฺตนฺติ
จิตฺตสฺเสว วุตฺตนฺติ เอว ปุตฺตสฺส วิหารสมา-
ปตฺติยา อาคมนกาลโต ปุพฺเพ ปวตฺตานิ วิหารสมา-

๑ ม. อตฺถวิหาริ ฯ

គោគ្គល្លានព្យាករ ត្រឹមត្រូវតាមពិតមែនហើយ ម្នាលសារីបុត្រ ព្រោះថា មោគ្គល្លាន ជាធម្មកថិក ។

(៦១) កាលបើព្រះសារីបុត្រនិយាយ យ៉ាងនេះថា ព្រះមហា-មោគ្គល្លាន មានអាយុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះឯង ខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយនឹងសារីបុត្រ មានអាយុយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ យើងទាំងអស់គ្នា សុទ្ធ តែបានព្យាករបដិភាន តាមសមគួរដល់ខ្លួនហើយ ឥឡូវនេះយើងសូម សួរសារីបុត្រមានអាយុ ក្នុងសេចក្តីនោះថា ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃ គោសិង្គសាលវ័ន គួរពេកយ ពន្លឺសោតក៏ច្បាស់ចាកខោស ឈើទាំង ឡាយមានផ្កាពេញស្គុះស្គាយសព្វកន្លែង មានក្លិនក្រអូបបីដូចជាក្លិនទិព្វផ្សព្រ ផ្សាយទៅ ម្នាលអាវុសោសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយ សារកិច្ចរូបណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយយ៉ាង នេះហើយ សារីបុត្រមានអាយុបាននិយាយនឹងខ្ញុំព្រះអង្គ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន កិច្ចក្នុងសាសនានេះ ញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងអំណាច (ខ្លួន) ផង កិច្ចមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចរបស់ចិត្តផង កិច្ចនោះប្រាថ្នាដើម្បីនៅ អស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា

มหายมหาวิตฺถสฺส มหาโคสิงฺคสาลสุตฺเต สมาปตฺติปฺปสาทสา

ตาย วิหารสมาปตฺติยา ปุพฺพณฺหสมยํ วิหาร-
ติ ยายฺ วิหารสมาปตฺติยา อาคนฺตฺวา มชฺฌนฺหิกสมยํ
วิหริตุ์ ตายฺ วิหารสมาปตฺติยา มชฺฌนฺหิกสมยํ วิหา-
รติ ยายฺ วิหารสมาปตฺติยา อาคนฺตฺวา สายณฺห-
สมยํ วิหริตุ์ ตายฺ วิหารสมาปตฺติยา สายณฺห-
สมยํ วิหารติ เสยฺยถาปิ อาวุโส โคตฺตณฺห-
ก ราชา ก ภณฺฑมหามตฺตสฺส ก ชานาตฺวาน
ทุสฺสกรณฺฑกา ปูเรตฺวา อสฺส เอว-
มสฺส ทุสฺสานิ ทุสฺสกรณฺฑเกน ปุพฺพณฺหสมยํ วา-
รุเปยฺย ตานิ ทุสฺสานิ ปุพฺพณฺหสมยํ วารุเปตฺวา
มสฺส ทุสฺสานิ มชฺฌนฺหิกสมยํ วารุเปยฺย มชฺฌ-
นฺหิกสมยํ วารุเปตฺวา มสฺส ทุสฺสานิ สายณฺห-
สมยํ วารุเปยฺย สายณฺหสมยํ วารุเปตฺวา ปุน
ปุนทิวเส ตานิ อาวุโส โคตฺตณฺหสฺส กิญฺจิ ทิวสํ
ปริโภคมาคจฺเฉยฺย กิญฺจิ ทิวสภาคสฺส ปริโภค-
มาคจฺเฉยฺย

ก็នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន បើប្រាថ្នា
ដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈ-
ន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់សា-
យណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ
ដោយវិហារសមាបត្តិនោះបាន ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ដូចជាហិបសំ-
ពត់ដ៏ពេញដោយសំពត់ទាំងឡាយ ជ្រលក់ដោយពណ៌ផ្សេងៗរបស់ព្រះ
រាជា ឬក៏ជម្ហកជមហាមាត្រ ព្រះរាជានឹងក៏ជមហាមាត្រនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បី
ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់បុព្វណ្ហសម័យ ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់នោះ ។
អស់បុព្វណ្ហសម័យ បើប្រាថ្នាដើម្បីទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់មជ្ឈន្ហិក-
សម័យ ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់នោះ ។ អស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ បើប្រាថ្នា
ដើម្បីទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់ណា អស់សាយណ្ហសម័យ ក៏ទ្រទ្រង់នូវគូសំពត់
នោះ ។ អស់សាយណ្ហសម័យ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ភិក្ខុញុំងចិត្ត
ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអំណាចខ្លួនផង ភិក្ខុមិនបានប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃ

[illegible] វិហារំ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ បុព្ពណ្ហសមយំ វិហារតិ យាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ មជ្ឈន្ហិកសមយំ វិហារតិ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ មជ្ឈន្ហិកសមយំ វិហារតិ យាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ សាយណ្ហសមយំ វិហារតិ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ សាយណ្ហសមយំ វិហារតិ ឯវរូបេន ខោ អាវុសោ មោក្ខលាភេន កិត្តិយា តោសិត្តំ សាលវំ សោកេយ្យាតិ ។ សាធុ សាធុ មោក្ខលាភេន យថាតំ សារីបុត្តោ សម្មា ព្យាករមានោ ព្យាករេយ្យ សារីបុត្តោ ហិ មោក្ខលាភេ ចិត្តំ វសិ វត្តតិ ខោ ច សារីបុត្តោ ចិត្តវសប្បវសេន វត្តតិ សោ យាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ បុព្ពណ្ហសមយំ វិហារតិ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ បុព្ពណ្ហសមយំ វិហារតិ យាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ មជ្ឈន្ហិកសមយំ វិហារតិ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ មជ្ឈន្ហិកសមយំ វិហារតិ យាយ វិហារសមាបត្តិយោ អាកង្ខតិ សាយណ្ហសមយំ វិហារតិ តាយ វិហារសមាបត្តិយោ សាយណ្ហសមយំ វិហារតីតិ ។

ចិត្តធម៌ ក៏ក្តុំនោះប្រាថ្នាដើម្បីនេះអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ម្នាលអាវុសោមោគ្គល្លាន ព្រៃគោសង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសាកិក្ខុប្អូននេះឯង ។ ម្នាលមោគ្គល្លាន ត្រូវហើយ សារីបុត្តឫកត្រឹមត្រូវ តាមពិតមែនហើយ ម្នាលមោគ្គល្លាន ព្រោះថាសារីបុត្រ រមែងញុំាងចិត្តឲ្យប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចខ្លួនផង សារីបុត្រមិនបានប្រព្រឹត្តទៅ តាមអំណាចនៃចិត្តផង ក្តុំសារីបុត្រនោះ ប្រាថ្នាដើម្បីនៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់បុព្វណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នាដើម្បីនៅ អស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់មជ្ឈន្ហិកសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ បើប្រាថ្នានៅ អស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិណា ក៏នៅអស់សាយណ្ហសម័យ ដោយវិហារសមាបត្តិនោះ ។

(๒๒) เอวํ วุตฺเต อายสฺมา สารีปุตฺโต ภควนฺตเมตทโวจ กาสฺสฺสุ โข ภนฺเต สุภาสิตนฺติ ฯ สเจฺจสิ เว สารีปุตฺต สุภาสิตํ ปริยาเยน อเมฺห มมวจนํ สุณาถ ยถาวุเปน กิกฺกา เตาสิฏฺ. สาลวนํ เสาเกยฺยาตี ๙๘ สารีปุตฺต กิกฺกา ปฏฺา. กตฺตุ ปิณฺฑาจาปฏิกฺกนฺโต ฉิสีตเต ปลฺลงฺกิ อาภุ. ชิตฺวา ขุฏฺ กายิ ปณิธาย ปริมุขิ สตึ อุปฏฺ. เยสฺวา น สาวหิ ๙มิ ปลฺลงฺกิ กิเฉฺสฺสมิ ยาว เมน อนุฉาชาย อาสเวหิ จิตฺตุ วิมุจฺจีติ เอวเปน โข สารีปุตฺต กิกฺกา เตาสิฏฺสาลวนิ เสาเกยฺยา. ตี ฯ ๙ฉมเวต ภควา อตฺตมนา เต อายสฺมโต ภควาเตา ภาสิตี อภินนฺทุนฺติ ฯ

มหาโคสิงฺคสาลสุตฺตนฺตี ตุติยี นิฏฺิตี ฯ

(២៦) កាលបើព្រះមោគ្គល្លាន និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ក៏ទទូរក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លោកណានិយាយត្រូវ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលសារីបុត្រ បើដោយបរិយាយ អ្នកទាំងអស់គ្នាសុទ្ធតែនិយាយត្រូវហើយ ប៉ុន្តែអ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ពាក្យរបស់តថាគត ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿង ដោយសារភិក្ខុ រូបណានោះបុះ ម្នាលសារីបុត្រ ភិក្ខុក៏សាសនានេះ ត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ ទាំងក្រោយនៃភត្ត ក៏ចូលទៅអង្គុយពែនភ្នែន ដោយកាយឲ្យត្រង់ ផ្ចង់សតិឲ្យត្រង់ទៅមុខដោយគិតថា ចិត្តរបស់អាត្មាអញ មិនរួចចាកអាសវក្កិលេសទាំងឡាយ ព្រោះមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ជាប់ណា អាត្មាអញ នឹងមិនទំលាយភ្នែននោះដោយប្រការនោះ ដូច្នេះ ម្នាលសារីបុត្រ ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន រុងរឿងដោយសារភិក្ខុ រូបនេះឯង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សេចក្តីនេះហើយ ព្រះថេរៈ មានអាយុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាគោសិង្គសាលសូត្រ ទី ២ ។

តតិយំ មហាគោបាលសុត្តំ

(២៣) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សា-
វត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។
តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។
ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(២៤) ភគវា ឯតទវោច ឯកាទសហិ ភិក្ខវេ
អង្គេហិ សមន្នាគតោ គោបាលកោ អភព្វោ គោគណំ
បរិហរិតុំ ជាតិកាតុំ ភតមេហិ ឯកាទសហិ ។
ភិក្ខវេ គោបាលកោ ន រូបញ្ញូ ហោតិ ន លក្ខណា-
កុសលោ ហោតិ ន អាសាដិកំ សារេតា ហោតិ ន
វណំ បដិច្ឆាទេតា ហោតិ ន ធូមំ កត្តា ហោតិ ន
តិត្ថំ ជានាតិ ន បិតំ ជានាតិ ន វីថិ ជានាតិ ន គោ-
ចរកុសលោ ហោតិ អនវសេសទោហី ច ហោតិ

មហាគោបាលសូត្រ ទី ៣

(២៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុង
សាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទី
នោះថា នែភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ឯភិក្ខុទាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា
នៃព្រះមានព្រភាគថា សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស ។

(២៤) ព្រះមានព្រភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គង្វាលគោ ប្រកបដោយអង្គទាំងឡាយ ១១ មិនគួរដើម្បីរក្សា នូវ
ហ្វូងគោ មិនគួរដើម្បីញុំាងហ្វូងគោឲ្យចំរើនឡើងបានឡើយ អង្គ ១១
តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិន
ស្គាល់រូប (របស់គោ) ១ មិនឈ្លាសក្នុងលក្ខណៈ គឺកិនភាគស្មាកស្មម ១
មិនឆ្លៀវឆាវុយត្រង់ដំបៅគោ ១ មិនបិទដំបៅ ១ មិនបំពាក់ក្អក់ ១ មិនស្គាល់
កំពង់ទឹក ១ មិនដឹងថាគោបានផឹកទឹកហើយឬនៅឡើយ ១ មិនស្គាល់
ផ្លូវ ១ មិនឈ្លាសក្នុងកន្លែងឃ្វាលគោ ១ រូតទឹកដោះមិនឲ្យនៅសល់ ១

เยว เต ทุสฺสา เตนิตเร เตนวิลาเยสา เต ฉ

อตีเรหิ ปูชาย ปูเชสิ เหเตสิ ฯเปฯ เอวมาหิ เอกสฺมึ

ฌาเนสมาหิ อเนกาหิ สมฺปตฺติโย เตชสา เตชา

อกาสิ เอกมนฺตานิ ปริหารานิ ฉาเตสานิ ฯเปฯ เอวมาหิ

เอกสฺมึ ฌาเนสมาหิ อเนกาหิ สมฺปตฺติโย เอกสฺ

อกาสิ ฯเปฯ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ปุพฺพนิมิตฺตานิ ปาตุ

เหสุ เอกสฺมึ สมเย ภควา ราชคหา นิกฺขมิตฺวา

เอกสฺมึ ฉ ปุคฺคลา ปาตุภวนฺติ อภิรูปา ทสฺสนีเยน

ปาสาทิกา โอกฺกนฺตา ปสนฺนา เวรูปฺปา ปาสาทิกา

อาสาฏิกานิ สาเฏนฺติ เอกา ฉ ปาณิ ปฏิคฺคเหนฺติ

เอกา ฉ ทูเต ปหิณนฺติ เอกา ฉ ตีณิ ฉาตานิ ฉ ปีตานิ

ฉาตานิ ฉ โลหิ ฉาตานิ ฉ โอทาตกุสลา เอกา

មហាយមកវគ្គ មហាគោឃាលសូត្រ ភាពនៃគង្វាលគោដែលមិនគួរដល់សេចក្តីចំរើន

គោ១សកគាំង១ឡាយ ណា ជាបិតា (ឪ) របស់គោ ជាបរិនាយក (មេហ្វូង) របស់គោ មិនបូជាទូវគោ១សកគាំងនោះ ដោយគ្រឿងបូជាដ៏ក្រៃលែង(១) ១ ម្នាលភិក្ខុគាំង១ឡាយ គង្វាលគោប្រកបព្រម ដោយអង្គគាំង ១១ នេះឯង មិនគួរដើម្បីកេរ្តាទូវហ្វូងគោ មិនគួរដើម្បីញុំាងហ្វូងគោឲ្យចំរើនបានទេឡើយ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុគាំង១ឡាយ ភិក្ខុប្រកបព្រម ដោយអង្គគាំង១ឡាយ ១ ១ ក៏មិនគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីចំរើន លូតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម៌វិន័យនេះ ក៏ដូច្នោះដែរ អង្គគាំង ១១ តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុគាំង១ឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកមិនស្គាល់រូប ១ មិនឈ្លាសក្នុងលក្ខណៈ ១ មិនឆ្លើតឥរិយ ១ មិនបិទដំបៅ ១ មិនបំពក់ក្អក់ ១ មិនស្គាល់កំពង់ទឹក ១ មិនដឹងថាខ្លួនបានផឹកទឹកហើយ ឬនៅទេឡើយ ១ មិនស្គាល់ផ្លូវ ១ មិនឈ្លាសក្នុងផ្លូវគោចរ ១

---

១ ត្រង់ដែលថាមិនបូជាដោយគ្រឿងបូជាដ៏ក្រៃលែងនោះ គឺគង្វាលគោដែលឈ្លាសតែងឲ្យទូវចំណីល្អ ប្រស់ត្រុំដោយប្រេងក្រអូបដោយអ្រមទាំង ៥ ប្រដាប់ដោយកម្រងផ្កា បំពាក់ចង្កុំមាសចង្កុំប្រាក់ត្រង់ស្នែង អុជដបូទីបបំភ្លឺក្នុងរាត្រី បងពិតានអំពីលើត្រង់កន្លែងដែលគោៈដេក ។ គង្វាលគោដែលមិនឈ្លាស មិនធ្វើសក្ការៈណាមួយសោះ លុះពួកគោឧសភទាំងនោះ មិនបានគ្រឿងបូជាហើយ ក៏មិនរក្សាហ្វូងគោ មិនការពារអន្តរាយ គោនឹងវិនាស គង្វាលគោនោះមិនបានបញ្ជូគោរសនោះឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

สุตฺตนฺตปิฏกเ มชฺฌิมอฏฺกถายสฺส มูลปณฺณาสกสฺส

อนาสเสสาหาโร ๖ โหติ เยเ เต สกฺก ปญฺหา วิสชฺชนา จิรมฺปิ ชีวิสฺสติ สพฺพญฺญุตญาเณ สพฺพญฺญุตาณาย เต ๖ อสงฺเวกปฺปาย ภวิสฺสติ โหติ ฯ

(๒๕) กตมญฺจ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ ภูมญฺจ โหติ ฯ ๔๖ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ยสฺมึ สมเย ภูมึ ภูมิ ตสฺมึ สมเย มหาภูตานิ มหาภูตานิ อุปาทายภูมิ(๑) ยถาภูมึ ๖ปฺปชานาติ เอวเมว ขฺวาหเ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ ภูมญฺจ โหติ ฯ กตมญฺจ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ ลกฺขณ-กุสลา โหติ ฯ ๔๖ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา กตฺถลกฺขณา ตาเณ กตฺถลกฺขณา ปญฺญิเตติ ยถาภูมึ ๖ปฺป-ชานาติ เอวเมว ขฺวาหเ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ ลกฺขณากุสลา โหติ ฯ กตมญฺจ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ อาสา-ฑิกา สาเฆกา โหติ ฯ ๔๖ สกฺก ปญฺหาวิสชฺชนา ๖ปฺปฏิ-ปุคฺคลิกาย เทสนาย ๖ ปฏิกฺเขปาย ๖ อนุสนฺธิยา ๖ ปุพฺพาปรเย ๖ ปาฏิหาริยกเต(๒) ๖ อนุสาวนฺตเย ๖ปฺปฏิ-ปุคฺคลิกาย เทสนาย ปาฏิหาริยกฺกึ ฯ เย ฯ ๖ปฺปฏิปุคฺคลิกาย วิหึสาวิตกฺกึ

๑ ฉ. ๖ปาทายภูมิตเต ทิสฺสเต ฯ ๒ ฉ. ๖ ปาฏิกฺกเทเต ฯ ๓. ๖ ปาฏิกฺกเทเต ฯ

រុតយកទេយ្យវត្ថុមិនឲ្យទៅសល់ ១ កិកូតំាងឡាយណា ជាថេរៈ ជាអ្នកដឹងនូវពួក្រ ជាអ្នកបួសយូរអង្វែង ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក មិនបានបូជានូវកិកូជាថេរៈតំាងនោះ ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង ១ ។

(៤៩) ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកអកមិនស្គាល់រូប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកកង៏សាសនានេះ មិនដឹងច្បាស់តាមពិតថា រូបឯណាៗមួយ រូបតំាងអស់ (នោះ) គឺមហាភូតរូបតំាង ៤ ផង ខបាទាយរូបដែលអាស្រ័យនឹងមហាភូតរូបតំាង ៤ ផង ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូអកមិនស្គាល់រូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូអកមិនឈ្វាសក្នុងលក្ខណៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកកង៏សាសនានេះ មិនស្គាល់ច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គលពាលមានអំពើជាលក្ខណៈ បណ្ឌិតមានអំពើជាលក្ខណៈ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូអកមិនឈ្វាសក្នុងលក្ខណៈ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូអកមិនបានឆ្លុះពងរុយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកកង៏សាសនានេះ ញុំាងតាមវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ឲ្យអស្រ័យនៅ (ក្នុងសន្តាន) មិនលះបង់ មិនបន្ទោបង់ មិនធ្វើឲ្យវិនាសទៅ មិនឲ្យសាបសូន្យទៅ ញុំាងព្យាបាទវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ ។បេ ។ ញុំាងវិហិង្សាវិតក្កៈដែលកើតឡើងហើយ

๗ เย ๗ อุปฺปชฺชนฺตุปฺปชฺเช ตาทิเส อกุสเล ธมฺเม
อธิปฺปายเสฏฺเ ฉ ปฏิปาเฏ ฉ ปาเรเสฏฺเ ฉ ฌานเสฏฺเ
ฉ อนาคามิเสฏฺเ ฉ ปุคฺคเลเสฏฺเ ฉ อาสวขยสฺ
สาเสตา เหตฺถ ๗ ตตฺถ ตตฺรายมตฺโถ ตตฺถ ฉ วจีสุ
ปฏิปชฺชาเสตา เหตฺถ ๗ ๙๘ ตตฺรายมตฺโถ ตตฺถ ตตฺถ ฉ
รูปี ธิสฺสา ฉมิจฺเจตฺถาปี เหตฺถ อนุพฺยญฺชเนตฺถาปี
ยตฺถาธิการวเสเนตฺถ ตตฺถุปฺปชฺชิยมิ อสีปฺปิสฺส วิยาวฺ-
โหมนสฺสา ตาทิเส อกุสเล ธมฺเม อนฺตาสฺสาเยปฺปี
ตสฺส สีฆาย ฉปฺปฏิปชฺชติ ฉ ปตฺเต ตตฺถุปฺปิยิ
ตตฺถุปฺปิเย ฉ สีฆาเร อาปชฺชติ เสาเสน สทฺธิ สุตฺวา...
ยาเสน กมฺมุ ยาเยติ... ฉิปฺปิเย ปสี สา-
เยติ... ตาเยน ปาชฺชนฺตี ฏุสิตฺวา... มนสา
ฉมฺมิ วิเปฺปเย ฉมิจฺเจตฺถาปี เหตฺถ อนุพฺยญฺชเนตฺถาปี
ยตฺถาธิการวเสเนตฺถ มฉิปฺปิสฺส วิยาวฺโหมนสฺสา
อาติสฺสาเยปฺปี ตาทิเส อกุสเล ธมฺเม อนฺตาสฺสาเยปฺปี
ตสฺส สีฆาย ฉปฺปฏิปชฺชติ ฉ ปตฺเต

ฯ เป ฯ ภิกษุนั้นอกุศลธรรมอันลามกทั้งหลายเกิดขึ้นแล้ว ๆ ให้อาศัยอยู่ (ในสันดาน) ไม่ละเสีย ไม่บรรเทาเสีย ไม่ให้ถึงความไม่มีอยู่ ไม่ให้ถึงความสิ้นไป ไม่ให้ถึงความเสื่อมไป ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุอย่างนี้ ชื่อว่าไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมวินัยนี้ ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุอย่างนี้ ชื่อว่าไม่ได้ตั้งอยู่ในธรรมวินัยนี้ เป็นอย่างไร ฯ ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมรู้ทั่วถึงธรรมด้วยปัญญา ครั้นรู้ทั่วถึงธรรมด้วยปัญญาแล้ว ย่อมไม่ยึดถือนิมิต ย่อมไม่ยึดถือโดยอนุพยัญชนะ: อกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ควรกำหนดด้วยอินทรีย์ คือจักขุนทรีย์ ที่ยังไม่สำรวมแล้ว ซึ่งมีความไม่สำรวมจักขุนทรีย์เป็นเหตุ ก็ไม่ได้ความสำรวมจักขุนทรีย์นั้น ไม่รักษาจักขุนทรีย์ ไม่ถึงความสำรวมในจักขุนทรีย์ ย่อมรักษาจักขุนทรีย์ ถึงความสำรวมในจักขุนทรีย์ ... โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... ใจ ... ครั้นรู้ทั่วถึงธรรมด้วยปัญญาแล้ว ย่อมไม่ยึดถือนิมิต ย่อมไม่ยึดถือโดยอนุพยัญชนะ: อกุศลธรรมอันลามกทั้งหลาย เป็นสิ่งที่ควรกำหนดด้วยอินทรีย์ คือจิต ที่ยังไม่สำรวมแล้ว ซึ่งมีความไม่สำรวมจิตเป็นเหตุ ก็ไม่ได้ความสำรวมจิตนั้น ไม่รักษา

មនុស្សិយំ បនុស្សិយេ ច សំវិជ្ជតិ អាសវដ្ឋានិយំ ខេ
ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ច វិលង្គំ បនុញ្ញាតេតា ហោតិ ។ តេនបាហ
ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ច ធញ្ញំ តេតា ហោតិ ។ តេន ត្តំ ខេត្តវត្ថុ
ត្តំ យថាសុខំ យថាបរិយត្តំ ធម្មំ ន វិត្តារេន បរេសំ
នេ សេតា ហោតិ ឯវំ ខេ ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ច ធញ្ញំ តេតា
ហោតិ ។ តេនបាហ ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ត្តំ ច តិត្តិ ជាតាតិ ។
តេន ត្តំ ខេត្តវត្ថុ យេ តេ ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ឧបនិស្សាយ អាតតាតមា
ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា តេ តាលេន តាលំ
ឧបសង្កមិត្វា ច បរិបុច្ឆតិ ច បរិបញ្ហាតិ តេនំ តេ
តានំ តមត្ថំ តោ អត្តាតិ តស្ស តេ អាយស្មន្តោ
អវិវដេនេវ ច វិវរន្តិ អនុត្តានីតតានេ ច ឧត្តានីតេ.
តានេន្តិ អនេតកវិហិតេសុ ច តេ ច្ចំ ជាតីយេសុ(១) ធម្មេសុ
តេ ច្ចំ ធម្មជិវិតោនេន្តិ ឯវំ ខេ ត្តំ ខេត្តវត្ថុ
ច តិត្តិ ជាតាតិ ។ តេនបាហ ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ត្តំ
ច បិតិ ជាតាតិ ។ តេន ត្តំ ខេត្តវត្ថុ ត្តំ តថាត-
តបុគ្គលេនិតេ ធម្មវិនយេ នេសិយមានេ ច លភតិ

---

(១) វិ. កំហាបនីយេសុ ។ ម. កង្ខាបនីយេសុ ។

ន្ទុះតន្ត្រៃយគឺបិត្ត មិនដល់នូវការសន្ធើមកដ៏តន្ត្រៃយគឺបិត្ត ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ ភិក្ខុអកមិនបានបរិដំណើរ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុអកមិនបំពាក់ក្តក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្តី សាសនា
នេះមិនសំដែងធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់មកយ៉ាងណា បានរៀនមកយ៉ាងណា
ដោយពិស្តារ ដល់ជនទាំងឡាយដទៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកមិន
បំពាក់ក្តក់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ទឹក តើ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្តី សាសនានេះ មិនចូលទៅរកពួក
ភិក្ខុដែលជាពហុស្សូត ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ
ទ្រទ្រង់មាតិកាហើយសាកសួរ ប្រឹក្សាម្តងម្កាលដូច្នេះថា បពិត្រលោក
ម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពាក្យនេះត្រូវរៀងដូចម្តេច សេចក្តីនៃភាសិតនេះដូចម្តេច
ឯលោកដ៏មានអាយុទាំងនោះ ក៏មិនបានបើកចេញ នូវសេចក្តីកំប៉ាំងផង
មិនបានធ្វើនូវសេចក្តីដែលជ្រៅឲ្យកក់ជាយផង មិនបានបន្ទោបង់នូវសេចក្តី
សង្ស័យក្នុងធម៌ទាំងឡាយ ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យច្រើនប្រការ
ផង ដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់កំពង់ទឹក យ៉ាង
នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមិនដឹងថាខ្លួនបានផឹកទឹកហើយឬ
នៅឡើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្តី សាសនានេះ
កាលបើគេកំពុងសំដែងធម៌វិន័យ ដែលតថាគតប្រកាសហើយ ក៏មិនបាន

អត្តវេដំ ឧ លភតិ ឧម្មវេដំ ឧ លភតិ ឧម្មបសញ្ញិតំ
ចាមុដ្ឋំ ឃំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ ឧ បីតំ ជានាតិ ។
កថញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ ឧ វីថឹ ជានាតិ ។ ឥធ តិក្ខវេ
តិក្ខំ អរិយំ អដ្ឋង្គិកំ មគ្គំ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ ឃំ
ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ ឧ វីថឹ ជានាតិ ។ កថញ្ច តិក្ខវេ
តិក្ខំ ឧ គោចរកុសលោ ហោតិ ។ ឥធ តិក្ខវេ
តិក្ខំ ចត្តារោ សតិប្បដ្ឋានេ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ
ឃំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ ឧ គោចរកុសលោ ហោតិ ។
កថញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ អនវសេសគោចរី ច ហោតិ ។
ឥធ តិក្ខវេ តិក្ខំ សទ្ធា តហាបតិកា អតិមាដ្ឋំ
បហវន្តំ ចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជ-
បរិក្ខារេហិ តត្ត(១) តិក្ខំ មគ្គំ ឧ ជានាតិ បដិក្ក-
មាណាយ ឃំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ អនវសេសគោចរី
ហោតិ ។ កថញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ យេ តេ តិក្ខំ ថេក
វត្តញ្ច ចរបញ្ច តា សង្ឃបិតរោ សង្ឃបរិណាយកា

---

១ ឧ. ម. តត្រ ។

នូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអត្ថ មិនបាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ មិនបាននូវ
បាមោជ្ជៈដែលប្រកបដោយធម៌ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុមិនដឹងថាខ្លួនបាន
ផឹកទឹកហើយឬនៅឡើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុមិន
ស្គាល់ផ្លូវ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ មិន
ស្គាល់ច្បាស់នូវផ្លូវប្រកបដោយអង្គ៨ ដ៏ប្រសើរតាមសេចក្តីពិត ម្នាលភិក្ខុ
ពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុមិនស្គាល់ផ្លូវ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុ
មិនឈ្លាសក្នុងកន្លែងគោចរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុ
ក្នុងសាសនានេះ មិនបានស្គាល់ច្បាស់នូវសតិប្បដ្ឋាន ៤ តាមសេចក្តីពិត
ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុមិនឈ្លាសក្នុងកន្លែងគោចរ យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុអ្នករួយកទេយ្យវត្ថុមិនឲ្យនៅសល់ តើដូចម្តេច។
ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ មានពួកគហបតីដែលមានសទ្ធា បាននាំយកចីវរ
បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ នឹងគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ មកបវារណា
ចំពោះភិក្ខុក្នុងសាសនានេះហើយ ភិក្ខុមិនស្គាល់ប្រមាណក្នុងការទទួល
បច្ច័យពាក់នោះ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុអ្នករួយកទេយ្យវត្ថុមិនឲ្យ
នៅសល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុពាលឯណ្ណាយ ភិក្ខុមិនបូជាពួកភិក្ខុជា
ថេរៈ ដឹងនូវភាត្រី ប្អូនស្រីរអែង ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក

เต ฉ อสิเตกปฺปฆาย ปฺวชิตา โหนฺติ ฯ ๕๓ กิกฺขาวี กิกฺขู เย เต กิกฺขู ชิณา วุฑฺฒา ชิรปฺปฏิปนฺนา สงฺฆปิตโร สงฺฆปริณายกา เตสุ ฉ เมตฺตํ กาย-กมฺมํ ปจฺจุปฏฐเปติ อาวี เจว รโหปิ ฉ เมตฺตํ วจีกมฺมํ... ฉ เมตฺตํ มโนกมฺมํ ปจฺจุปฏฐเปติ อาวี เจว รโหปิ ฉ ฐานานิ เหตานิ กิกฺขาวี กิกฺขู เย เต กิกฺขู ชิณา วุฑฺฒา ชิรปฺปฏิปนฺนา สงฺฆปิตโร สงฺฆปริณายกา เต ฉ อสิเตกปฺปฆาย ปฺวชิตา โหนฺติ ๙เมหิ เหตานิ ฐานานิ สมฺปฏิปตฺติยา กิกฺขาวี สมฺปฏิปนฺนา โหนฺติ ๙เมหิ ฐาเนห

ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ មិនបានតំកល់មេត្តាកាយកម្ម ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំង
មុខ មិនតំកល់មេត្តាវចីកម្ម មិនតំកល់មេត្តាមនោកម្ម ក្នុងទីចំពោះ
មុខ នឹងទីកំចាំងមុខ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយដែលជាថេរៈ ដ៏ចំនួនរាត្រី
ប្រួសយូរ ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុមិនបានបូជាពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ ដ៏ចំនួនរាត្រី ប្រួសយូរ ជាបិតារបស់
សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង យ៉ាងនេះឯង
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ · ភិក្ខុប្រកបព្រមដោយធម៌ទាំង ១១ នេះឯង មិនគួរ
ដើម្បីដល់នូវសេចក្តីចំរើន លូតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យ
នេះបានឡើយ ។

(៦៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោប្រកបព្រមដោយអង្គ
ទាំង ១១ ទើបគួរដើម្បីរក្សានូវហ្វូងគោ គួរដើម្បីញុំាងហ្វូងគោឲ្យចំរើនបាន
អង្គទាំង ១១ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គង្វាលគោក្នុង
នេះ ជាអ្នកស្គាល់នូវរូបគោ ១ ឈ្មោសកង៏លក្ខណៈ ១ ឆ្នែះនូវពង្រុយ ១
បិទដំបៅ ១ បំពាក់កក់ ១ ស្គាល់កំពង់ទឹក ១ ដឹងថាគោបានផឹកទឹក

វីជំ ជាតានំ តោចរកុសលោ ហោតំ សារវេសេសនោ.
ហោ ច ហោតំ យេ តេ ឧសភា តោបតភេ តោបវណា.
យេកា តេ អតំភេកបូជាយ បូជេតា ហោតំ ឥមេហំ
ខោ តំក្ខវេ ឯកាឧសហំ អន្តេហំ សមន្នាគតោ
តោចាលតោកោ ភញ្ញោ តោតលាំ បវិហរិតុំ ជាតំកាតុំ
ឯវមេវ ខោ តំក្ខវេ ឯកាឧសហំ អន្តេហំ សមន្នាគ.
តោ តំក្ខ ភញ្ញោ ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហិ វេបុល្ំ
អាបជ្ជិតុំ តតមេហំ ឯកាឧសហំ ឥ តំក្ខវេ តំក្ខ
រូបញ្ញូ ហោតំ លក្ខណកុសលោ ហោតំ អាសាជំកំ
សាជេតា ហោតំ វណាំ បជិជ្ជាឧតា ហោតំ ធូមំ
កត្តា ហោតំ តំតុំ ជាតំ បីតំ ជាតំ វីជំ ជាតំ
តោចរកុសលោ ហោតំ សារវេសេសនោហំ ច ហោតំ យេ
តេ តំក្ខ ថេរ រត្តញ្ញូ ចិរបព្វជិតា សង្ឃបិតភេ សង្ឃ.
បវិណាយេកា តេ អតំភេកបូជាយ បូជេតា ហោតំ ។

ហើយ ប្តូនៅឆ្ងាយ ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្លាសក្នុងកន្លែងឃ្វាលគោ ១ រូតទឹកដោះឲ្យនៅសល់ ១ គោឧសភពាំងឆ្លាយណា ជាបិតារបស់គោ ជាបរិនាយករបស់គោ រមែងបូជាគោឧសភពាំងនោះ ដោយគ្រឿងបូជាដ៏ក្រៃលែង ១ ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្លាយ គង្វាលគោប្រកបដោយអង្គពាំង ១១ នេះ ទើបគួរដើម្បីការពារនូវហ្វូងគោ គួរដើម្បីញុំាងហ្វូងគោឲ្យចំរើនបាន (យ៉ាងណាមិញ) ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្លាយ ភិក្ខុប្រកបព្រមដោយអង្គពាំង ១១ ទើបគួរដល់នូវសេចក្តីចំរើន លូតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ យ៉ាងដូច្នោះដែរ អង្គពាំង ១១ តើដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុពាំងឆ្លាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្គាល់រូប ១ ឈ្លាសក្នុងលក្ខណៈ ១ ឆ្កែះនូវពន្លឺរុយ ១ បិទនូវដំបៅ ១ បំពក់ក្អក ១ ស្គាល់នូវកំពង់ទឹក ១ ដឹងថាខ្លួនបានផឹកទឹកហើយ ប្តូនៅឆ្ងាយ ១ ស្គាល់ផ្លូវ ១ ឈ្លាសក្នុងកន្លែងគោចរ ១ រូតយកទេយ្យវត្ថុឲ្យនៅសល់ ១ បូជាពួកកិក្ខុដែលជាថេរៈ ដឹងនូវពាក្យ បួសយូរជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង ១ ។

(๒๗) កតមញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ រូបញ្ច ហោតិ ។ ๙๓ តិក្ខវេ តិក្ខំ យំ តំញ្ញេ រូបំ សព្ពំ រូបំ ឥត្តារំ បហាភូតាឯ ឥត្តញ្ច មហាភូតានំ ឧបាទារូបញ្ច យថាភូតំ បជានាតិ ឯវំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ រូបញ្ច ហោតិ ។ តតមញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ លក្ខណាតុសលោ ហោតិ ។ ๙๓ តិក្ខវេ តិក្ខំ តតមូលក្ខណា ពាលោ តតមូលក្ខណោ បណ្ឌិតោតិ យថាភូតំ បជានាតិ ឯវំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ លក្ខណាតុសលោ ហោតិ ។ តតមញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ អាសាដិតំ សាដេតា ហោតិ ។ ๙๓ តិក្ខវេ តិក្ខំ ឧប្បដ្ឋំ តាមវិតក្កំ ឯាធិតសេតិ បដិហតំ វិនោទេតិ ព្យន្តីតតោតិ អនភាវង្គមេតិ ឧប្បដ្ឋំ ព្យាបាទវិតក្កំ... ឧប្បដ្ឋំ វិហឹសាវិតក្កំ... ឧប្បដ្ឋ-ប្បដ្ឋេ ចាបតេ អតុសលេ ធម្មេ ឯាធិតសេតិ បដិហតំ វិនោទេតិ ព្យន្តីតតោតិ អនភាវង្គមេតិ ឯវំ ខោ តិក្ខវេ តិក្ខំ អាសាដិតំ សាដេតា ហោតិ ។ តតមញ្ច តិក្ខវេ តិក្ខំ វណិំ បដិប្ឋាទេតា ហោតិ ។

(៤៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកស្កាល់រូប តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុកងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា រូប ឯណានីមួយ (រូបទាំងអស់នោះ) គឺមហាភូតរូបទាំង ៤ ផង ១បាទាយរូប ដែលអាស្រ័យនឹងមហាភូតរូបទាំង ៤ ផង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអក ស្កាល់រូប យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកឈ្លាសកង ក្នុលក្ខណៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុកងសាសនានេះ ដឹង ច្បាស់តាមពិតថា បុគ្គលពាលមានអំពើជាលក្ខណៈ បណ្ឌិតមានអំពើជា លក្ខណៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកឈ្លាស កងលក្ខណៈ យ៉ាង នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកឆ្កើនូវពងរុយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុកងសាសនានេះ ញ៉ាងកាមវិតក្កៈដែលកើត ឡើងហើយ មិនឲ្យអាស្រ័យនៅ (ក្នុងខន្ធសន្តាន) លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើឲ្យសាបសូន្យ ញ៉ាងព្យាបាទវិតក្កៈ ដែលកើត ឡើងហើយ... ញ៉ាងវិហឹសាវិតក្កៈ ដែលកើតឡើងហើយ.. ញ៉ាង អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ ដែលកើតឡើងហើយរឿយ ។ មិនឲ្យ អាស្រ័យ (នៅក្នុងខន្ធសន្តាន) លះបង់ បន្ទោបង់ ធ្វើឲ្យវិនាស ធ្វើ ឲ្យសាបសូន្យ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកឆ្កើនូវពងរុយ យ៉ាង នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុអកបិទនូវដំហៀ តើដូចម្តេច ។

๙ฉ ภิกฺขเว ภิกฺขุ จกฺขุกา รูปา ธิสฺสา ฉ ธิมิตฺต-
ฏฺฐาหิ์ เหาติ ฉาธุฆฺฆฉนฏฺฐาหิ์ ยตฺถาธิการณาเมธิ
จกฺขุนฺทฺริยิ์ อสิวุตฺถิ วิหารนฺติ อภิชฺฌาโทมธสฺสา
ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺสเวยฺยุ์ ตสฺส
สิวราย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ จกฺขุนฺทฺริยิ์ จกฺขุนฺทฺริเย
สิวริ์ อาปชฺชติ โสเตน สทฺทิ์ สุตฺวา... ฆาเนน
คนฺธิ์ ฆายิตฺวา... ชิวฺหาย รสิ์ สายิตฺวา... กา-
เยน โผฏฺฐพฺพิ์ ผุสิตฺวา... มธสา ธมฺมิ์ วิญฺญาย
ฉ ธิมิตฺตฏฺฐาหิ์ เหาติ ฉาธุฆฺฆฉนฏฺฐาหิ์ ยตฺถา-
ธิการณาเมธิ มธินฺทฺริยิ์ อสิวุตฺถิ วิหารนฺติ อภิชฺฌา-
โทมธสฺสา ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อนฺวาสฺส-
เวยฺยุ์ ตสฺส สิวราย ปฏิปชฺชติ รกฺขติ มธินฺทฺริยิ์
มธินฺทฺริเย สิวริ์ อาปชฺชติ ฬิ์ เขา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฬมิ์
ปฏิปฺปสฺสเตา เหาติ ฯ กถฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฉมิ์
กตฺตา เหาติ ฯ ๙ฉ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ยถาสุติ์
ยถาปริยตฺติ์ ธมฺมิ์ วิตฺถาเรน ปเรสิ์ เทเสตา เหาติ
ฬิ์ เขา ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฉมิ์ กตฺตา เหาติ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ មិនបានកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនបានកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈាទំនឹងចោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវភិក្ខុជាអ្នកមិនបានសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺភ្នែកនុ៎ះ ដែលមានការមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺភ្នែកណាជាហេតុ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺភ្នែកនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺភ្នែក ដល់នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺភ្នែក ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវសម្ផស្សដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដោយចិត្ត ហើយមិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈឡើយ ក៏អកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងឡាយ គឺអភិជ្ឈាទំនឹងចោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវភិក្ខុជាអ្នកមិនបានសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តនុ៎ះ ដែលមានការមិនសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តណាជាហេតុ ក៏ប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ដល់នូវការសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកបំទន្ទវំដំណើរយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកបំពក់ក្តក់ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ សំដែងធម៌ដែលខ្លួនបានស្តាប់មកយ៉ាងណា បានរៀនមកយ៉ាងណា ដោយពិស្តារ ដល់ជនទាំងឡាយដទៃ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកបំពក់ក្តក់ យ៉ាងនេះឯង ។

តាថញ្ច កិត្តវេ កិត្តុ តិត្តំ ជាឆាតិ ។ ឥធ កិត្តវេ
កិត្តុ យេ តេ កិត្តុ ថេរា ពហុស្សុតា អាគតាគមា
ធម្មធរា វិនយធរា មាតិកាធរា តេ កាលេន កាលំ
ឧបសង្កមិតុវា បរិបុច្ឆតិ បរិបញ្ហាតិ ឥទំ កត្ថ កថំ
ឥមស្ស កោ អត្ថោតិ តស្ស តេ អាយស្មន្តោ អវិវដញ្ចេវ
វិវរន្តិ អនុត្តានីកតញ្ច ឧត្តានីករោន្តិ អនេកវិហិតេសុ
ច កង្ខដ្ឋានីយេសុ ធម្មេសុ កង្ខំ បដិវិនោទេន្តិ ឯវំ
ខោ កិត្តវេ កិត្តុ តិត្តំ ជាឆាតិ ។ តថញ្ច
កិត្តវេ កិត្តុ បីតំ ជាឆាតិ ។ ឥធ កិត្តវេ កិត្តុ
តថាគតប្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ នេសិយមានេ លភតិ
អត្ថវេទំ លភតិ ធម្មវេទំ លភតិ ធម្មូបសញ្ហិតំ
បាមុជ្ជំ ឯវំ ខោ កិត្តវេ កិត្តុ បីតំ ជាឆាតិ ។
តថញ្ច កិត្តវេ កិត្តុ វីតិ ជាឆាតិ ។ ឥធ កិត្តវេ កិត្តុ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់តំពង់ទឹក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ បានចូលទៅរកពួកភិក្ខុដែលជាថេរៈ ជាពហុស្សូត ចេះចាំក្នុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រទ្រង់ធម៌ ទ្រទ្រង់វិន័យ ទ្រទ្រង់មាតិកា ហើយសាកសួរ ប្រឹក្សាក្តីនឹងគ្នាថា ដូច្នេះថា បពិត្រលោកម្ចាស់ដ៏ចំរើន ពាក្យនេះត្រូវយ៉ាងដូចម្តេច សេចក្តីនៃភាសិតនេះដូចម្តេច លោកដ៏មានអាយុទាំងនោះក៏បើកនូវសេចក្តីដែលកំបាំងផង ធ្វើនូវសេចក្តីដែលជ្រៅឲ្យកាន់ងាយផង បន្ទោបង់នូវសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាទីតាំងនៃសេចក្តីសង្ស័យច្រើនប្រការផង ដល់ភិក្ខុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់តំពង់ទឹក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹងថាខ្លួនបានផឹកទឹកហើយ ឬនៅឡើយ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលបើគេកំពុងសំដែងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតប្រកាសហើយ ក៏បាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងអត្ថ បាននូវសេចក្តីត្រេកអរក្នុងធម៌ បាននូវបាមោជ្ជៈ ដែលប្រកបដោយធម៌ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដឹងថាខ្លួនបានផឹកទឹកហើយ ឬនៅឡើយ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់ផ្លូវ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

อารทฺธนฺติ อฏฺฐงฺคิกมคฺคญฺจ ยถาภูตญฺจ ปฏิวิทฺธนฺติ ฌานาภิญฺญาหิ เจว
สพฺพกิเลสกฺขเยน จ ปฏิวิทฺธนฺติ ๆ ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ
สจฺฉิกตนฺติ โคจรกุสโลติ ปญฺจสุ ฐาเนสุ ปญฺญาย โคจรกุสโล ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ
ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ ปญฺญาย โคจรกุสโล ๆ ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ
สจฺฉิกตนฺติ สาวเสสโคตฺรภุโน จ ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ
อนวเสสโคตฺรภุโน จ ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ ปญฺญาย
ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ สจฺฉิกตนฺติ
ปริจฺเฉทกุสโลติ ปญฺจสุ ฐาเนสุ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ
ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ
อธิคตนฺติ สจฺฉิกตนฺติ ปริจฺเฉทกุสโลติ ปญฺจสุ ฐาเนสุ ปญฺญาย ปริจฺเฉท-
กุสโล ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ
ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ สจฺฉิกตนฺติ ปริจฺเฉทกุสโลติ
ปญฺจสุ ฐาเนสุ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต
ตตฺถ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ตตฺถ ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ
สจฺฉิกตนฺติ ปริจฺเฉทกุสโลติ ปญฺจสุ ฐาเนสุ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ
๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ตตฺถ
ปฏิวิทฺธนฺติ ปตฺตนฺติ อธิคตนฺติ สจฺฉิกตนฺติ ปริจฺเฉทกุสโลติ ปญฺจสุ
ฐาเนสุ ปญฺญาย ปริจฺเฉทกุสโล ๆ ๔ ปฏิวิทฺธนฺติ ปฏิวิชฺฌนฺโต ตตฺถ

ស្គាល់ទូវផ្លូវប្រកបដោយអង្គ៨ ជាផ្លូវដ៏ប្រសើរ តាមសេចក្តីពិត
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុស្គាល់ផ្លូវ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុអកឈ្វាសក្នុងកន្លែងគោចរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ដឹងច្បាស់នូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ តាមសេចក្តីពិត
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកឈ្វាស ក្នុងកន្លែងគោចរ យ៉ាងនេះ
ឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកវត្តយកទេយ្យវត្តទៅសល់ តើដូច
ម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកគហបតីដែលមានសទ្ធា ចានទាំ
យកចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ មក
បវារណា ចំពោះភិក្ខុក្នុងសាសនានេះហើយ ភិក្ខុស្គាល់ប្រមាណក្នុងការ
ទទួលបច្ច័យទាំងនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកវត្តយកទេយ្យវត្តទៅ
សល់ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអកបូជាចំពោះ
ភិក្ខុដែលជាថេរៈ ដឹងនូវពាក្រឹ បួសយូរ ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិ-
នាយក ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ តំកល់មេត្តាកាយកម្ម ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំង
មុខ តំកល់មេត្តាវចីកម្ម ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ តំកល់មេត្តា-
មនោកម្ម ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខ ចំពោះភិក្ខុទាំងឡាយ ដែល
ជាថេរៈ ដឹងនូវពាក្រឹ បួសយូរ ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក

ឯវំ ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យេ តេ ភិក្ខូ ថេរា រត្តញ្ញូ
ចិរបព្វជិតា សង្ឃបិតរោ សង្ឃបរិណាយកា តេ អតិរេ-
កបូជាយ បូជេតា ហោតិ ឥមេហិ ខោ ភិក្ខវេ ឯតា-
ទិសេហិ ឆម្មេហិ សមន្នាគតោ ភិក្ខុ ភព្ពោ ឥមស្មឹ
ធម្មវិនយេ វុឌ្ឍឹ វិរូឡ្ហឹ វេបុល្លំ អាបជ្ជិតុន្តិ ។ ឥទមវោ-
ច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ
អភិនន្ទុន្តិ ។

មហាគោបាលសុត្តំ តតិយំ និដ្ឋិតំ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកបូជាពួកភិក្ខុជាថេរៈ ដំណនូវភាត្រី ប្អូស
ប្រុស ជាបិតារបស់សង្ឃ ជាសង្ឃបរិនាយក ដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង
យ៉ាងនេះឯង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុប្រកបដោយធម៌ទាំង ១១ នេះឯង
ទើបគួរដើម្បីដល់នូវសេចក្តីចំរើន លូតលាស់ ពេញទូលាយ ក្នុងធម្ម.
វិន័យនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់សំដែងនូវសូត្រ
នេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងឡាយនោះ ក៏មានចិត្តត្រេកអរពេកក្រៃ ចំពោះ
ភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាគោបាលសូត្រ ទី ៣ ។

បត្តុំ បុប្ផគោបាលសុត្តំ

(២៨) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វជ្ជីសុ វិហរតិ ឧក្កាវេលាយំ(១) កន្តារ ឆទិយា តីរេ ។ តត្រ ខោ ភគវា តិក្ខ្ម អាមន្តេសិ តិក្ខ្មវេតិ ។ ភទន្តេតិ តេ តិក្ខ្ម ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(២៩) ភគវា ឯតទវោច ភូតបុព្ពំ តិក្ខ្មវេ មាគ. ឆកោ គោចាលកោ ឧប្បញ្ញជាតិកោ វស្សានំ បច្ច. មេ មាសេ សារទសមយេ(២) អសមវេក្ខិត្វា កន្តារ ឆទិយា ឧទិមតីរំ(៣) អសមវេក្ខិត្វា ចារិមតីរំ(៤) អតិត្តេ. ឆេវ តារវេ បតារេសិ ឧត្តរន្តីរំ វិទេហានំ(៥) ។ អថ ខោ តិក្ខ្មវេ តារវេ មជ្ឈ កន្តារ ឆទិយា សោតេ អា. មណ្ឌលិកំ ករិត្វា តត្ថេវ អនយព្យសនំ អាបជ្ជិសុ តំ កិស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ តិក្ខ្មវេ មាគ.

---

១ ឧក្កវេលាយន្តិបិត្ថិ ។ ឧ តំ ឥទ្ធិភថាយ សមេតិ ។ ២ ឧ. ម. សរទសមយេ ។ ៣ ឧ. ឧរិមត្តីរំ ។ ម. ឧរិមំ តីរំ ។ ៤ ឧ. ចារិមត្តីរំ ។ ម. ចារិមំ តីរំ ។ ៥ ឧ. ម. សុរិទេហានំ ។

បុប្ផវគ្គបាឡិសូត្រ ទី ៤

(៦៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្បែរឆ្នេរទន្លេគង្គា ទៀបក្រុងទក្ខិណាគិរី ក្នុងវត្តដូង ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយ ក្នុងទីនោះថា នែភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ពួកភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។

(៦៩) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងធ្លាប់មានមកហើយថា គង្គាលគោជាអ្នកនៅក្នុងវត្តដែនមគធៈ ជាមនុស្សអប្បឥតប្រាជ្ញា មិនបានពិចារណាទូវត្រើយខាងអាយ ទាំងមិនបានពិចារណាទូវត្រើយខាងនាយនៃទន្លេគង្គា ក៏នាំគោទាំងឡាយឲ្យឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងជើងនៃវត្តវិញ ដោយទូវត្រើយខាងនេះ ត្រង់ទីដែលមិនមែនជាកំពង់ ក្នុងសារទសម័យ នាខែជាបុប្ផនៃរដូវក្តៅ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ពួកគោក៏ធ្វើទូវការវិលវល់ ក្នុងកណ្តាលខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ហើយក៏ដល់នូវសេចក្តីវិនាសជាប់បង់ក្នុងទឹកទន្លេនោះឯង សេចក្តីវិនាសជាប់បង់ទៅនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះថាគង្គាលគោជា

ឯកោ តោកាលតោ ពុទ្ធញ្ញាតំ តោ ឥស្សាំ បច្ចូសេ
អាសេ សារទសមយេ អសមវេក្ខិត្វា កង្ខាយ ឯនិយា
ជិរមតីរំ អសមវេក្ខិត្វា ចារមតីរំ អតិត្តេនេវ តាវ
បតាវេសិ ឧត្តរន្តីរំ វិនេហានំ ឱវមេវ ខោ កិត្តវេ
យេ កេចិ(១) សមណា ឯ ព្រាហ្មណា ឯ អកុសលា
ឥមស្ស លោកស្ស អកុសលា បរស្ស លោកស្ស
អកុសលា មារនេយ្យស្ស អកុសលា អមារនេយ្យស្ស
អកុសលា មច្ចុនេយ្យស្ស អកុសលា អមច្ចុ-
នេយ្យស្ស តេសំ យេ សោតព្ពំ សទ្ទហាតព្ពំ មញ្ញិស្សន្តិ
តេសំ តំ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ ។

---

១ ឧ ម យេហិ កេចិ ។

អ្នកនៅក្នុងវិដនមគនៈនោះ ជាមនុស្សអប្បឥតប្រាជ្ញា មិនបានពិចារណា នូវត្រើយខាងអាយ ពាំងមិនបានពិចារណា នូវត្រើយខាងនាយនៃទន្លេគង្គា ក៏នាំគ្នាពាំងឡាយ ឲ្យឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងដើមនៃដែនវិទេហៈ តាមទីដែលមិនមែនជាកំពង់ ក្នុងសារទសម័យ នាខែជាខាងចុងនៃរដូវភ្លៀង ម្នាលកិកុពាំងឡាយ ជនពាំងឡាយណានីមួយ ពោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មិនឈ្វាសក្នុងលោកនេះ(១) មិនឈ្វាសក្នុងលោកខាងមុខ(២) មិនឈ្វាសក្នុងទីនៅនៃមារ(៣) មិនឈ្វាសក្នុងទីមិនមែនជាទីនៅនៃមារ (៤) មិនឈ្វាសក្នុងទីនៅនៃមច្ចុ (៥) មិនឈ្វាសក្នុងទីដែលមិនមែនជាទីនៅនៃមច្ចុ(៦) ពួកជនណាសំគាល់ នូវពាក្យរបស់សមណៈ-ព្រាហ្មណ៍ពាំងអម្បាលនោះ ថាជាពាក្យគួរស្តាប់ គួរជឿ សេចក្តីសំគាល់របស់ជនពាំងនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីមិនមែនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីទុក្ខ អស់កាលយូរអង្វែង ។

១.២ មិនឈ្វាសក្នុងខន្ធ ធាតុ នឹងអាយតនៈ ។ ៣ ធម៌ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិទាំង ៣ ។ ៤ លោកុត្តរធម៌ទាំង ៩ ប្រការ ។ ៥-៦ ធម៌ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងភូមិ ៣ នឹងលោកុត្តរធម៌ ផ្ទឹមគ្នា ។ អដ្ឋកថា ។

(៣០) ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ អាកឌគោ នោចាលគោ សប្បញ្ញជាតិគោ វសប្ភនំ បច្ឆិមេ អាសេ សារេន. សមយេ សមវេក្ខិតា កង្ខាយ ឧទិយា ចិរមតីរំ សមវេក្ខិតា ចារមតីរំ តិត្តេនេវ តារេ បតារេសិ ខុត្តន្តីរំ វិនេហានំ ។ សោ បឋមំ បតារេសិ យេ តេ ខុសភា តេបិតរេ តេមរំណាយកា តេ តិរិយំ កង្ខាយ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ។ អថាបរេ បតារេសិ ពលវគារេ ធម្មគារេ តេបិ តិរិយំ កង្ខាយ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ។ អថាបរេ បតារេសិ វច្ឆតរេ វច្ឆតរិយោ តេបិ តិរិយំ កង្ខាយ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ។ អថាបរេ បតារេសិ វច្ឆកេ កិសពលិកេ តេបិ តិរិយំ កង្ខាយ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ។ ភូតបុព្វំ ភិក្ខវេ វច្ឆកោ តរុណគោ តារេនេវ ជាតគោ

[៣០] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងភ្ជាប់មានមកហើយថា គង្គាល
គោទៅកន្លែងមគធៈ ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា បានពិចារណានូវត្រើយ
ខាងអាយ ពិចារណានូវត្រើយខាងនាយនៃទន្លេគង្គា ក៏នាំគោទាំង
ឡាយឲ្យឆ្លងទៅកាន់ត្រើយខាងដើមនៃដែនវិទេហៈ តាមទីដែលជាកំពង់
កន្លែងសាវេសម័យ នាទីជាខាងចុងនៃរដូវក្តៅ ។ គង្គាលគោនោះចមូង
គោ ១សកដែលជាបិតារបស់គោ ជាគោបរិនាយកទៅមុន គោទាំងនោះ
ក៏ហែលកាត់ទទឹងទៅកន្លែងទន្លេគង្គា ទៅដល់ត្រើយខាងនាយដោយស្រួល
បួល ។ បន្ទាប់ពីនោះ គង្គាលគោ ចមូងពួកគោដែលមានកំឡាំងទឹង
គោដែលគួរបង្ហាត់បានដទៃទៀត ឯគោទាំងនោះបានហែលកាត់ទទឹងទៅ
កន្លែងទន្លេគង្គា ទៅដល់ត្រើយខាងនាយដោយស្រួលបួល ។ តពីនោះ
គង្គាលគោ ចមូងគោឈ្មោលស្ទាវ ទឹងគោញីចំទង់ដទៃទៀត ឯគោ
ទាំងនោះ ក៏ហែលកាត់ទទឹងទៅកន្លែងទន្លេគង្គា ទៅដល់ត្រើយខាងនាយ
ដោយស្រួលបួល ។ លំដាប់ពីនោះ គង្គាលគោចមូងកូនគោកំពុងបៅ
ដោះ ទឹងកូនគោស្ទម មានកំឡាំងថយដទៃទៀត ឯកូនគោទាំង
នោះ ក៏ហែលកាត់ទទឹងទៅកន្លែងទន្លេគង្គា ទៅដល់ត្រើយខាងនាយ
ដោយស្រួលបួល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រឿងភ្ជាប់មានមកហើយ
ថា កូនគោកំពុងបៅដោះ ជាកូនគោនៅខ្ចី ទើបកើតកន្លែងថ្ងៃនោះឯង

មាតុ គោរវកេន វុយ្ហមានោ សោបិ តំវិយំ កត្តាយ
សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមាសិ តំ តិស្ស
ភោគុ បណ្ឌិតត្តា(១) តថា ហិ សោ កិក្ខវេ មាគ-
ឆកោ តោចាលកោ សប្បញ្ញជាតិកោ វិសុទ្ធំ
បច្ចូមេ មាសេ សារទសមយេ សមវេក្ខិត្វា កត្តាយ
ឆទិយោ ជុំមតីរំ សមវេក្ខិត្វា ចារំមតីរំ តិត្តេវ
តារកេ បតារេសិ ខុត្តរត្តិំ វិទេហានំ ឱរមេវ ខោ
កិក្ខវេ យេ កេចិ សមណា ឯ ព្រាហ្មណា ឯ
កុសលា ឥមស្ស លោកស្ស កុសលា បរស្ស
លោកស្ស កុសលា មារលេយ្យស្ស កុសលា
អមារលេយ្យស្ស កុសលា មច្ចុលេយ្យស្ស កុសលា
អមច្ចុលេយ្យស្ស តេសំ យេ សាតព្យំ សន្ធិហាតព្យំ
មញ្ញិស្សន្តិ តេសំ តំ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ
សុខាយ ។

---

១ ខ. ម. បណ្ឌិតត្តាតិ ន ទិស្សតិ ។

តែងហៅលៅតាមសំឡេងរបស់មេគោ ឯកូនគោនោះ ហៅលាត់ទង់ដង
ខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ៗលដល់ត្រើយខាងនាយដោយស្រួលបួល រឿងនោះ
ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថាគង្គាលគោជាបណ្ឌិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
គង្គាលគោនៅកងដែនមគធៈនោះឯង ជាមនុស្សមានប្រាជ្ញា បានពិចារ-
ណាទូវត្រើយខាងអាយ ពិចារណាទូវត្រើយខាងនាយ នៃទន្លេគង្គា
ក៏នាំគោទាំងឡាយ ឲ្យឆ្លងៗលកាន់ត្រើយខាងដើង នៃដែនវិទេហៈ តាម
ទីដែលជាកំពង់ កងសារទេសម័យ នាវៃជាខាងចុង នៃវស្សានរដូវ
(ដូចម្តេចមិញ) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយណាទីមួយ ទោះ
សមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ជាអ្នកឈ្វាសកង់លោកនេះ ឈ្វាសកង់
លោកខាងមុខ ឈ្វាសកង់ទីនៅរបស់មារ ឈ្វាសកង់ទីដែលមិនមែន
ជាទីនៅរបស់មារ ឈ្វាសកង់ទីនៅរបស់មច្ចុ ឈ្វាសកង់ទីដែលមិនមែន
ជាទីនៅរបស់មច្ចុ ពួកជនណាបានសំគាល់នូវពាក្យរបស់សមណៈ នឹង
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ថាជាពាក្យគួរស្តាប់គួរដឿ សេចក្តីសំគាល់របស់
ជនទាំងនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ
អស់កាលយូរអង្វែង យ៉ាងដូច្នោះឯង ។

(៣ ក) សេយ្យថាបិ តិក្ខវេ យេ តេ ខុសភា គោបិតរោ គោមរំណាយ(១) តិរយំ កច្ឆាយ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ឯវមេវ ខោ តិក្ខវេ យេ តេ តិក្ខ អរយាត្តោ ទិណាសវា ឧសិតវាត្តោ កតករ-ណីយា ឱហិតភារា អនុប្បត្តសទត្ថា បរិក្ខីណភវ-សញ្ញោជនា សម្មទញ្ញាវិមុត្តា តេបិ តិរយំ មារស្ស សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ គតា ។ សេយ្យថាបិ តិក្ខវេ យេ តេ ឥលវគាវោ ឧម្មគាវោ(២) តិរយំ កច្ឆា-យ សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អគមំសុ ឯវមេវ ខោ តិក្ខវេ យេ តេ តិក្ខ បញ្ចិន្ទ្រិ ឱរម្ភាគិយានំ សញ្ញោជ-នានំ បរិក្ខយា ឱបបាតិកា តត្ថ បរិនិព្ពាយិនោ អនាវត្តិ ធម្មា តស្មា លោកា តេបិ តិរយំ មារស្ស សោតំ ឆេត្វា

---

១ ឧ. ម. ឯត្តវតា តេតំ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. សេយ្យថាបិ តេ តិក្ខវេ ឥលវគាវិ ឧម្មគាវិ ។ ម. សេយ្យ... ឥលគាវិ ឧម្មគាវិ ។

(๓๑) ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เจ้าของฝูงโคชื่อใด ชื่อว่าบิดาของโคเหล่านั้น ชื่อว่าเป็นผู้เลี้ยงโค เจ้าของฝูงโคนั้น ได้ความคิดว่า ฝูงโคนี้ ของเราแก่แล้ว ถึงความเป็นผู้ไม่ควรแก่การงาน ฝูงโคนี้ ของเราแก่แล้ว ถึงความเป็นผู้ไม่ควรแก่การงาน ฝูงโคนี้ ของเราแก่แล้ว ถึงความเป็นผู้ไม่ควรแก่การงาน ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใด ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ มีอาสวะสิ้นแล้ว อยู่จบพรหมจรรย์แล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระได้แล้ว บรรลุประโยชน์ของตนแล้ว สิ้นสังโยชน์ในภพทั้งปวงแล้ว หลุดพ้นเพราะรู้ชอบแล้ว ภิกษุนั้นย่อมได้ความคิดว่า ขันธ์ทั้งหลายของเรา ถึงความเป็นผู้ไม่ควรแก่การงาน ขันธ์ทั้งหลายของเรา ถึงความเป็นผู้ไม่ควรแก่การงาน ขันธ์ทั้งหลายของเรา

សោតំ ឆេត្វា សោតំ ឆេត្វា ។ សេយ្យថាបិ(๑) តំ កុម្ភការ
វច្ឆតរ វច្ឆតរិយោ តិរិយំ កច្ឆាយំ សោតំ ឆេត្វា សោ-
តំ ឆេត្វា ឆារំ អកមំសុ ឯវមេវ ខោ តំ កុម្ភការេយេ តេ តំ កុម្ភ
តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា ភគវោ សមោហានំ
តន្តុត្តា សកគាគមនោ សកាគមនេ ឋមំ លោកំ អា-
កច្ឆា ឧក្កាសន្តំ ការិសន្តំ តេបិ តិរិយំ មារសន្តំ សោតំ
ឆេត្វា សោតំ ឆេត្វា ឆារំ អកមំសុ ។ សេយ្យថាបិ(๒)តំ កុម្ភ-
ការេ វច្ឆកា កាសតលិកា(๓) តិរិយំ កច្ឆាយ សោតំ
ឆេត្វា សោតំ ឆេត្វា ឆារំ អកមំសុ ឯវមេវ ខោ តំ កុម្ភការេយេ
តេ តំ កុម្ភ តិណ្ណំ សញ្ញោជនានំ បរិក្ខយា សោតាបត្តា
អរិយាតតធម្មា ឯយតា សម្ពោធិបរាយណា តេបិ តិរិយំ
មារសន្តំ សោតំ ឆេត្វា សោតំ ឆេត្វា ឆារំ អកមំសុ ។

---

๑ ๒ ឧ. ម. សេយ្យថាបិ តេ ។ ๓ ឧ. កាសតលិកា ។

ហើយដល់នូវត្រើយខាងនាយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយស្រួលបួល មានចុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គោឈ្មោលសូវតុំងឡាយ គោញីចំទង់តាំងឡាយ ឃ្លានវៃលកាត់ទទឹងខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ហើយទៅដល់ត្រើយខាងនាយ ដោយស្រួលបួល មានចុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុតាំងឡាយណា មានសំយោជន: ៣ អស់ហើយ តែទៅមានរាគ: ទោស: នឹងមោហ: ដែលស្រាលស្តើងជាសកទាគាមិបុគ្គល មកកាន់លោកនេះតែម្តងទៀត ហើយនឹងធ្វើនូវទីបំផុតទុក្ខ ភិក្ខុតាំងមានឆន្ទៈកាត់នូវខ្សែនៃមារដោយទទឹង ហើយដល់ត្រើយខាងនាយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយស្រួលបួល មានចុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនគោដែលតំពុងចង្រៃដោះតាំងឡាយ នឹងកូនគោដែលស្អមមានកំឡាំងថយ ឃ្លានវៃលកាត់ទទឹងខ្សែទឹកទន្លេគង្គាទៅដល់ត្រើយខាងនាយ ដោយស្រួលបួល មានចុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុតាំងឡាយណា មានសំយោជន: ៣ អស់ហើយ ជាសោតាបន្នបុគ្គល មានសភាពមិនធ្លាក់ទៅកាន់អបាយជាបុគ្គលទៀង មានធម៌ជាគ្រឿងត្រាស់ដឹងប្រព្រឹត្តទៅកាន់ខាងមុខ ភិក្ខុតាំងនោះបានកាត់នូវខ្សែនៃមារដោយទទឹងហើយ ក៏បានដល់នូវត្រើយខាងនាយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយស្រួលបួល មានចុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

សេយ្យថាបិ សោ កិក្ខវេ វច្ឆកោ តរុណោ តាវជេវ
ជាតកោ មាតុ កោរវកេន រុយ្ហមានោ តិរិយំ កង្កាយ
សោតំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ អកមាសិ ឯវមេវ ខោ
កិក្ខវេ យេ តេ កិក្ខូ ឆម្ភាឧសារិនោ សង្ខាឧសារិនោ
តេបិ តិរិយំ មារសេនំ ឆេត្វា សោត្ថិនា ចារំ
កមិំសុន្តិ ។ អហំ ខោ បន កិក្ខវេ កុសលោ ឥមស្ស
លោកស្ស កុសលោ បរស្ស លោកស្ស កុសលោ
មារធេយ្យស្ស កុសលោ អមារធេយ្យស្ស កុសលោ
មច្ចុធេយ្យស្ស កុសលោ អមច្ចុធេយ្យស្ស ។ តស្ស
មយ្ហំ កិក្ខវេ យេ សោតាឫ សង្ខោតាឫ មញ្ញិសុន្តិ
តេសំ តំ ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ ហិតាយ សុខាយាតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កូនគោកំពុងលេបដោះ ដែលជាកូនគោនៅខ្ចី ទើបតែនឹងកើតហើយក្នុងថ្ងៃនោះឯង ក៏ហែលទៅតាមសំឡេងនៃមេគោ ឬបានហែលកាត់ទឹងខ្សែទឹកទន្លេគង្គា ដល់ទៅត្រើយខាងនាយដោយស្រួលបួល មានទុបមាយ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកភិក្ខុណាដែលជាធម្មានុសារីបុគ្គល(១) នឹងសទ្ធានុសារីបុគ្គល(២) ពួកភិក្ខុទាំងនោះនឹងកាត់ផ្តាច់នូវខ្សែនៃមារ ដោយទឹង ហើយដល់នូវត្រើយខាងនាយ គឺព្រះនិព្វាន ដោយស្រួលបួល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកតថាគតជាអ្នកឈ្វាសកង់លោកនេះ អ្នកឈ្វាសកង់លោកខាងមុខ អ្នកឈ្វាសកង់ទីនៅនៃមារ អ្នកឈ្វាសកង់ទីដែលមិនមែនជាទីនៅនៃមារ អ្នកឈ្វាសកង់ទីនៅនៃមច្ចុ អ្នកឈ្វាសកង់ទីដែលមិនមែនជាទីនៅនៃមច្ចុ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ជនទាំងឡាយណា សំគាល់នូវពាក្យរបស់តថាគតថាជាពាក្យគួរស្តាប់គួរដឿ សេចក្តីសំគាល់របស់ជនទាំងនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ អស់កាលយូរអង្វែង ។

• បុគ្គលអ្នករលឹកតាមនូវធម៌តឹបញ្ញា តែងចំរើននូវមគ្គមានបញ្ញាជាប្រធាន ជានាងបុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ មានបញ្ចិន្ទ្រិយដ៏ក្លៀវក្លា ។ ២ បុគ្គលអ្នករលឹកតាមនូវសទ្ធា តែងចំរើនូវមគ្គមានសទ្ធាជាប្រធាន ជានាងបុគ្គលដែលតាំងនៅក្នុងសោតាបត្តិមគ្គ មានសទ្ធិន្ទ្រិយដ៏ក្លៀវក្លា ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ឥធមភេច កតភ ឥទំ វត្ថាន(๑) សុតតោ អជាបរំ ฝត.

ឧភេច សត្តា

អយំ លោតោ បរលោតោ

ជាឧតា សុបฏิកាសិតោ

យញ្ហ មាវេន សម្បត្តំ

អបត្តំ យញ្ហ មច្ចុជា

សព្ពំ លោកំ អភិញ្ញាយ

សម្ពុទ្ធេន បជាឧតា

វិវដំ អមតទ្វារំ

ខេមំ និញ្ញានបត្តិយា

ឯត្ថ ថាបិមតោ សោតំ

វិទ្ធសុំ វិនឌ្ឍីកតំ(๒)

ចាមុដ្ឋមហុលា ហោឥ

ខេមំ បត្តេឥ(๓) ភិក្ខវេតិ ។

ចូឡគោបាលសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

๑ ឧ. វត្ថា ។ ម. វត្ថា ប ។ ๒ ឧ. ម. វិនឌ្ឍីកតំ ។ ๓ បត្តព្ពាតិបិ ជាហៅ ។ ឯវរូបំ សត្តារំ លភិត្វា តុម្ហេ បត្តាយេវ នាមាតិ អត្ថោតិ តំទដ្ឋកថា ។ បដ្ឋេថាតិប្បត្តិ ។

ព្រះទ្រង់ព្រះភាគ ព្រះអង្គត្រាស់សូត្រនេះចប់ហើយ ព្រះសុគតជា
សាស្តាលុះត្រាស់សូត្រនេះរួចហើយ ទើបសំដែងគាថានេះតទៅទៀតថា

លោកនេះ នឹងលោកខាងមុខ ដែលព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ដឹង បាន
ប្រកាសហើយដោយប្រពៃ លោកណា ។ ដែលមកដ្ឋមារទៅ
ដល់ក្តី ទៅមិនដល់ក្តី ព្រះសម្ពុទ្ធទ្រង់ដឹងច្បាស់ បានត្រាស់
ដឹងនូវលោកទាំងអស់នោះ ហើយបើកទ្វារនៃព្រះនិព្វានគឺ
អរិយមគ្គ ដើម្បីដល់នូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេម បានកាត់កំពត់
ខ្សែរបស់មារ ហើយធ្វើឲ្យប្រាសចាកដើមបបុះគឺមានះ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរជាអ្នកច្រើនដោយសេចក្តី
រីករាយ ចូរប្រាថ្នានូវព្រះនិព្វានជាទីក្សេមចុះ ។

ចប់ ចូឡគោបាលសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ឆ្ងួសច្ចកសុត្តំ

[៣២] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ តេន ខោ បន សមយេន សច្ចកោ និគន្ឋបុត្តោ វេសាលិយំ បដិវសតិ កុសលប្បវាទិកោ បណ្ឌិតវាទោ សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស ។ សោ វេសាលិយំ បរិសតិ(១) ឱរំ ភណំ កាសតិ ជាហំ តិ(២) បស្សាមិ សមណំ វា ព្រាហ្មណំ វា សង្ឃី គណី គណាចរិយំ អបិច អរហាដ្ឋំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ បដិជានមានំ យោ មយា វាទេន វាទំ សមារទ្ធោ ន សង្កម្បេយ្យ ន សម្បកម្បេយ្យ ន សម្បវេធេយ្យ យស្ស ន កុច្ឆិ សេទា មុញ្ចេយ្យុំ ឆ្ងុណាញ្ចេ ចាបិ(៣) អចេតនំ វាទេន វាទំ សមារភេយ្យុំ សាបិ មយា វាទេន វាទំ សមារទ្ធា សង្កម្បេយ្យ សម្បកម្បេយ្យ សម្បវេធេយ្យ តោ បន វាទោ មទុស្សភូតស្សតិ ។

---

១ ម. បរិសតិ ។ ២ ម. ជាហម្ហំ ។ ៣ ម. ឆ្ងុណញ្ចេបិ ។ ម. ឆ្ងុណំ ចាហំ ។

បុប្ផសព្ភកសូត្រ ទី ៥

(៣៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលាក្នុងមហាវ័ន ទៀបក្រុងវេសាលី ។ សម័យនោះឯង និគន្ថបុត្រឈ្មោះសច្ចកៈ នៅក្នុងក្រុងវេសាលី ជាអ្នកពោលទូន្មានបរិស័ទថា ពោលថាខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញ មហាជនសន្មតថា ជាអ្នកមានលទ្ធិល្អ ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រនោះ តែងរោលរាថា នាគណាល បរិស័ទ ក្នុងក្រុងវេសាលីយ៉ាងនេះថា បុគ្គលណាដែលអាត្មាអញលើកឡើងទូន្មានដោយសំដី ហើយមិនកក្រើក មិនរំភើប មិនញាប់ញ័រ តាំងញើសក៏មិនហូរចេញអំពីភ្លៅ របស់បុគ្គលណា អាត្មាអញមិនឃើញនូវបុគ្គលនោះ ទោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ជាអ្នកមានពួក មានគណៈ ជាគណាចារ្យនៃគណៈ ឬពុំនោះសោត បានប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទេ ឯអាត្មាអញ បើលើកឡើងទូន្មានដោយពាក្យសំដី ចំពោះទៅលើបង្គោលដែលជារបស់គ្មានចេតនាសោះ ឯបង្គោលនោះ លុះអាត្មាអញលើកឡើងទូន្មានដោយពាក្យសំដីហើយ គប្បីកក្រើក រំភើប ញាប់ញ័រ ចាំបាច់ពោលទៅថ្វី ដល់មនុស្សជាតផងគ្នា ។

[๓๓] อถโข อายสฺมา อสฺสชิ ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวสาลิยํ ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ อทฺทสา โข สกฺโก เทวานมินฺโท เวสาลิยา ทฺวารา อวิทูรา อวิทูรคามโต อายสฺมนฺตญฺจ อสฺสชิตฺเถรญฺจ ปิณฺฑาย จรนฺตานญฺจ ทิสฺวาน เยนายสฺมา อสฺสชิตฺเถโร เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา อายสฺมโต อสฺสชิสฺส สีเส ปาทานิ สีเสน วนฺทิตฺวา ปาเณหิ ปาทานิ ปริสมฺพาหิตฺวา นามํ สาเวสิ ฯ ปกมนฺตุ ภนฺเต ภควา ปกมนฺตุ สุคโต กาลมญฺญนฺติ ฯ ปกมนฺตุ ปนาโต โข สกฺโก เทวานมินฺโท อายสฺมนฺตญฺจ อสฺสชิตฺเถรญฺจ ปทกฺขิณมกาสิ ปทกฺขิณมกตฺวา ปกฺกามิ ฯ อถโข อายสฺมา อสฺสชิ ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยํ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย เวสาลิยา ปิณฺฑาย ปาวิสิ ฯ ตสฺสปิ โข อายสฺมโต อสฺสชิสฺส เอวรูปา ปาปกา ทิฏฺฐิ อุปฺปนฺนา โหติ ปาปโก ทิฏฺฐิคโต ปาปโก ทิฏฺฐิคหนนฺติ ฯ ยถา ยถา โข อายสฺมา อสฺสชิ ปาปกาย ทิฏฺฐิยา ปาปเกน ทิฏฺฐิคหเนน ปฏิกุฏฺฐิ โหติ ปฏิกฺกุฏฺฐิ ตถา ตถา

[๓๓] លំដាប់នោះឯង ព្រះអស្សជិ មានអាយុ ស្លៀកស្បង់ ទ្រង់បាត្រចីវរ ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ចូលទៅកាន់ក្រុងវេសាលី ដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រកំពុងដើរសេសៀរ ។ ទៅ ដើម្បីសម្រាកស្មាងក្នុងក្រុងវេសាលី ក៏បានឃើញព្រះអស្សជិមានអាយុ កំពុងនិមន្តទៅអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយ ក៏ចូលសំដៅទៅរកព្រះអស្សជិមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះអស្សជិមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួរឲ្យរើតសេចក្តីរីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសច្ចកនិគន្ថបុត្រឋិតនៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបពោលពាក្យនេះនឹងព្រះអស្សជិមានអាយុថា បពិត្រព្រះអស្សជិដ៏ចំរើន ព្រះសមណៈគោតមតែងបន្ទូនបន្ទូសាវ័កទាំងឡាយ ដូចម្តេចខ្លះ មួយទៀត ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះសមណៈគោតមតែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើន ក្នុងពួកសាវ័កទាំងឡាយ មានចំណែកដូចម្តេច ។ ព្រះអស្សជិតបថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បន្ទូនបន្ទូនេះ ក្នុងពួកសាវ័កយ៉ាងនេះ មួយទៀត ពាក្យប្រៀនប្រដៅតែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើន ក្នុងពួកសាវ័ក មានចំណែកយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិនទៀង

มหายมหาวคฺคสฺส ทุฬฺหสตฺถกสุตฺตนฺเต สตฺตาหาเร ลิงฺควิธิ สงฺคหิตาเต

สงฺขาร อนิจฺจา วิญฺญาณ์ อนิจฺจ์ รูป์ ตกฺกเว
อนตฺตา เวทนา อนตฺตา สญฺญา อนตฺตา สงฺขาร
อนตฺตา วิญฺญาณ์ อนตฺตา สเพฺพ สงฺขาร อนตฺตา[๑]
สเพฺพ ธมฺมา อนตฺตาติ ยาว์ เขา อกฺกเวสฺสน กกา
สาวเก วิเนติ ยาวกาลา จ ปน กกวเก สาว-
เกสุ อนุสาสนี พหุลา ปวตฺตีติ ๆ ตุสฺมาติ
วต เก อสฺสาสิ อสฺสุมฺหา เย มยิ์ ยาวกาลี
สมณา เตสมิ์ อสฺมุหา อเปฺร ธาม[๒] มยิ์
กตาจิ กรหาจิ เตน เตสา เตสเมน สทฺธิ์
สมาคมิ์ กเตฺวยฺยาม อเปฺร ธาม สิยา เตาจิเร
กถาสลฺลาเป อเปฺร ธาม ตสฺมา ตาปตา นิฏฺฐิตา
วิเวเจยฺยามาติ ๆ

(๓๔) เตน เขา ปน สมเยน ปญฺหมตฺตานิ ลิงฺค-
วิสตานิ สงฺคหเวสฺ สงฺคหิตตานิ เหาติ เตน จิเร
กรณีเยน ๆ อถเขา สงฺเฆ เก ปุคฺคเล
เยน เต ลิงฺคานี เตนุปสงฺกมิ์ อุปสงฺกมิตฺวา

---

๑ ว. อนิจฺจา ๆ ๒ ว. ม. อเปฺร ธาม ๆ

សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ រូបមិនមែនជាខ្លួន វេទនាមិនមែនជាខ្លួន សញ្ញាមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារទាំងឡាយមិនមែនជាខ្លួន វិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារទាំងពួងមិនមែនជាខ្លួន ធម៌ទាំងពួងមិនមែនជាខ្លួន ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ខ្ជួនន្លូវសាកែទាំងឡាយ យ៉ាងនេះឯង មួយទៀត ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះមានព្រះភាគ តែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើនក្នុងពួកសាកែ មានចំណែកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះអស្សជិដ៏ចំរើន យើងទាំងឡាយណា បានស្តាប់ព្រះសមណគោតម មានភាពយ៉ាងនេះ យើងទាំងឡាយនោះឈ្មោះថា បានស្តាប់ន្លូវពន្លះដែលគប្រកបបានស្តាប់ ធ្វើម្តេចយើងទាំងឡាយនឹងទៅចូលព្រះសមណគោតមដ៏ចំរើននោះ បានមួយដង+ ធ្វើម្តេច+ នឹងមានការចរចាអ្វីនឹងមួយទៅរកេះ ធ្វើម្តេចយើងទាំងឡាយ នឹងដោះន្លូវសមណគោតម ឲ្យផុតអំពីទិដ្ឋិដ៏លាមកនោះចេញបាន+ ។

(៣៤) សម័យនោះឯង ព្រះចុន្ទលិច្ឆវី ចំនួន ៥០០ អង្គ កំពុងតែប្រជុំនៅក្នុងសន្ថាគារដ្ឋាន(១) ដោយមានកិច្ចការអ្វីនឹងមួយ ។ លំដាប់នោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏ចូលទៅរកព្រះចុន្ទលិច្ឆវីទាំងនោះ លុះចូល

---

๑ សាសនាសម្រាប់ប្រៀនប្រដៅរាជត្រកូល ។ អដ្ឋកថា ។

តេ លិច្ឆវី ឯតទវោច អភិក្កមន្តុ ភោន្តោ លិច្ឆវី
អភិក្កមន្តុ ភោន្តោ លិច្ឆវី អជ្ជ មេ សមណេន គោតមេន
សទ្ធិ កថាសល្លាបោ ភវិស្សតិ សេចេ មេ សមណោ
គោតមោ តថា បតិដ្ឋហិស្សតិ(๑) យថា ច មេ(๒) ញាតញ្ញតរេន
សាវកេន អស្សជិតា ឆាមកំក្ខុតា បតិដ្ឋិតំ សេយ្យថាបិ ឆាម
ឥលកា បុរិសោ ឧឃរលោមិកំ ឯឌ្ឍកំ លោមេសុ គហេត្វា អាក-
ឌ្ឍេយ្យ បរិកឌ្ឍេយ្យ សម្បរិកឌ្ឍេយ្យ ឯវមេវាហំ
សមណំ គោតមំ ភវេន ភវំ អាកឌ្ឍិស្សាមិ
បរិកឌ្ឍិស្សាមិ សម្បរិកឌ្ឍិស្សាមិ សេយ្យថាបិ ឆាម
ឥលកា សោណ្ឌិកាកម្មការោ មហន្តំ សោណ្ឌិកា-
កំលញ្ជំ តម្ពីរេ ឧទករហទេ បក្ខិបិត្វា តន្តឹ
គហេត្វា អាកឌ្ឍេយ្យ បរិកឌ្ឍេយ្យ សម្បរិ-
កឌ្ឍេយ្យ ឯវមេវាហំ សមណំ គោតមំ ភវេន ភវំ
អាកឌ្ឍិស្សាមិ បរិកឌ្ឍិស្សាមិ សម្បរិកឌ្ឍិស្សាមិ

---

๑ ឧ ម បតិដ្ឋិឃ្ឃតិ ។ ๒ ឧ. យថាស្សុ មេ ។

ទៅដល់ហើយ កំពោលពាក្យនេះនឹងព្រះជាគលិច្ឆវីតាំងនោះថា សូមព្រះ
ជាគលិច្ឆវីតាំងឡាយដ៏ចំរើន អញ្ជើញទៅ សូមព្រះជាគលិច្ឆវីតាំងឡាយ
ដ៏ចំរើន អញ្ជើញទៅ ខ្ញុំនឹងមានការចរចាជាមួយនឹងព្រះសមណគោតម
ក្នុងថ្ងៃនេះ ថាបើព្រះសមណគោតម តតាំងនឹងខ្ញុំ ដូចជាកិក្កឈ្មោះ
អស្សជិ ជាសាកែដែលមានកំពែរឈ្មោះមួយដែរ ជានតតាំងនឹងខ្ញុំរួចហើយ
ខ្ញុំនឹងចាញ្ចមក ប្រាន១ គ្រាត់គ្រវែងនូវពាក្យសំដី ដោយពាក្យសំដី
ចំពោះព្រះសមណគោតម ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ចាប់សត្វចៀមដែល
មានរោមវែង ឬដំរោមតាំងឡាយ ចាញ្ចមក ប្រាន១ គ្រាត់គ្រវែង
ដូច្នោះឯង ពុំនោះសោត ខ្ញុំនឹងចាញ្ចមក ប្រាន១ គ្រាត់គ្រវែង
នូវពាក្យសំដី ដោយពាក្យសំដី ចំពោះព្រះសមណគោតមនោះ ដូចជា
បុរសមានកំឡាំង ជាអ្នកធ្វើការងារក្នុងផ្ទះលក់សុក ដាក់ចុះនូវកន្ទេល
សម្រាប់ដាក់មេរាក្នុងផ្ទះលក់សុក កន្ងអន្ទង់ទឹកដែលជ្រៅ ចាប់ត្រង់ជាយ
ចាញ្ចមក ប្រាន១ គ្រាត់គ្រវែងដូច្នោះឯង ពុំនោះខ្ញុំនឹងផ្តាប់ចុះ ផ្ងារ
ឡើង បោកបោះនូវពាក្យសំដីដោយពាក្យសំដី ចំពោះព្រះសមណគោតម

សេយ្យថាបិ នាម ពលវា បុរិសោ(១) សោ ស្នាតោ ភុត្តោ
ជាលិ(២) កាឡេ កេសេ ឆិន្នេយ្យ ឆិន្ទេយ្យ វិវេច្ឆេ-
យ្យ(៣) ឯវមេវ ខោ អហំ សមណំ គោតមំ វា ឧត្តរិតរេ វា
ឯកំសេ ឋិតំ ឆិន្នេ ឆិន្ទេ វិវេច្ឆេ វិវេច្ឆេ(៤) សេយ្យ-
ថាបិ នាម ការុញ្ញេ សដ្ឋិហាយនោ តម្ពិរំ ទោក្ខរណិំ
ឱតារេយ្យ(៥) សាណោទកំ នាម តំ ឧទ្ធរតិ តំ ឧទ្ធរតិ
ឯវមេវ ខោ អហំ សមណំ គោតមំ សាណោទកំ មញ្ញេ
តំ ឧទ្ធរតិ តំ ឧទ្ធរិស្សាមិ អកិញ្ចនម្ហេ ភោគេ លិច្ឆវី
អកិញ្ចនម្ហេ ភោគេ លិច្ឆវី អជ្ជ មេ សមណេន
គោតមេន សទ្ធិំ កថាសល្លាបោ អាសិ្សតីតិ ។ តន្តេ-
កេច្ឆ(៦) លិច្ឆវី ឯវមាហំសុ តំ សមណោ គោតមោ
សច្ចកស្ស និគណ្ឋបុត្តស្ស ភគិនេយ្យោ អាភេយ្យតិ អថោ
សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ សមណស្ស គោតមស្ស
ភគិនេ អាភេយ្យតីតិ ។ ឯតេច្ឆ លិច្ឆវី ឯវមាហំសុ

---

១ ម. បុរិសោតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. ភិលំ ។ ៣ ម. និច្ឆវេយ្យ ។
៤ ម. និច្ឆវេស្សាមិ ។ ៥ ម. ឱតហិត្វា ។ ៦ ម តត្រេតេច្ឆ ។

ដូចជាបុរសមានកំឡាំង ជាអ្នកលេងសុក ចាប់ថាសត្រង់កណ្តាប់មាត់ផ្តាប់ចុះឆ្ងាវឡើង ក្រោកក្រោះដូច្នោះឯង ពុំនោះសោត ខ្ញុំនឹងលេងនូវព្រះសមណគោតម ឲ្យមានទំនងដូចជាគេលេងនូវល្បែងលាងសម្បកឆ្នៃ ឲ្យដូចគ្នានឹងដំរីដែលមានអាយុ ៦០ ឆ្នាំ ចុះកាន់ស្រះក្រោកឡើងដ៏ជ្រៅ ហើយលេងនូវល្បែងលាងសម្បកឆ្នៃដូច្នោះឯង សូមព្រះចុងលិច្ឆវីតាំងឡាយដ៏ចំរើនអញ្ជើញទៅ សូមព្រះចុងលិច្ឆវីតាំងឡាយដ៏ចំរើនអញ្ជើញទៅ ខ្ញុំនឹងមានការចរចាជាមួយនឹងព្រះសមណគោតមក្នុងថ្ងៃនេះ ។ បណ្តាព្រះចុងលិច្ឆវីតាំងនោះ ព្រះចុងលិច្ឆវីពួកខ្លះ មានព្រះវាចាយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម នឹងលើកឡើងនូវពាក្យសំដីរបស់សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ដូចម្តេចបានមានតែសច្ចកនិគន្ថបុត្រទេ ទើបនឹងលើកឡើងនូវពាក្យសំដីរបស់ព្រះសមណគោតមវិញបាន ។ ព្រះចុងលិច្ឆវីពួកខ្លះ មានព្រះវាចាយ៉ាងនេះថា

កិំ សោ ភវមានោ សច្ចកោ ឯកន្តបុត្តោ យោ(๑) ភគវតោ ឯវំ អាវេវេស្សតិ អថខោ ភគវា សច្ចកស្ស ឯកន្តបុត្តស្ស ឯវំ អាវេវេស្សតីតិ ។ អថខោ សច្ចកោ ឯកន្តបុត្តោ បញ្ចមត្តេហិ លិច្ឆវិសតេហិ បរិវុតោ យេន មហាវនំ កូដាគារសាលា តេនុបសង្កមិ ។

(๓๕) តេន ខោ បន សមយេន សម្ពហុលា កិក្ខូ អព្ភោកាសេ ចង្កមន្តិ ។ អថខោ សច្ចកោ ឯកន្តបុត្តោ យេន តេ កិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ កិក្ខូ ឯតទវោច កហន្តេ ភោ ឯតរហិ សោ ភវំ គោតមោ វិហរតិ ឧស្សន្នោ ភាហំ មយំ តំ ភវន្តំ គោតមំ ។ ឯស អត្តិវេស្សន ភគវា មហាវនំ អជ្ឈោហរិត្វា អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ ឯកវិហារំ ឯសិន្នោតិ ។ អថខោ សច្ចកោ ឯកន្តបុត្តោ មហតិយា លិច្ឆវិបរិសាយ សទ្ធិំ មហាវនំ អជ្ឈោហរិត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

---

๑ ម. យោតំ ន ទិស្សតិ ។

សច្ចកនិគន្ថបុត្រនោះ ទើសើកឡើងនូវពាក្យសំដី របស់ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ ដូចម្តេចបាន មានតែព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់ទេ ទើបលើកឡើងនូវពាក្យសំដី របស់សច្ចកនិគន្ថបុត្របាន ។ លំដាប់នោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ មានព្រះបាទលិច្ឆវីចំនួនប្រាំរយអង្គចោមរោម ក៏ចូលសំដៅទៅត្រង់កូដាគារសាលា នាមហាវន ។

(៣៩) សម័យនោះឯង កិកុច្រើនរូបកំពុងចង្រ្កមនៅខ័ណ្ឌ ។ គ្រានោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ចូលទៅរកកិកុទាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងកិកុទាំងនោះថា នែលោកទាំងឡាយដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ គង់នៅក្នុងទីណា យើងទាំងឡាយ ចង់ចូលទៅគាល់ព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ។ កិកុទាំងនោះតបថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រះមានព្រះភាគជាម្ចាស់អង្គនុ៎ះ ទ្រង់យាងចូលទៅកាន់មហាវន គង់សម្រាកព្រះអង្គក្នុងវេលាថ្ងៃ ត្រាមមួយឈើមួយ ។ លំដាប់នោះសច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏ចូលទៅកាន់មហាវន ជាមួយនឹងព្រះបាទលិច្ឆវីជាបរិស័ទច្រើនអង្គ ចូលទៅរកព្រះវិហារព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

ភគវតា សទ្ធិំ សម្ពោធិំ សម្ពោធនិយំ កថំ សាក-
ណិយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ តេបិ
ខោ លិច្ឆវី អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិំសុ ។ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធិំ សម្ពោធិំសុ
សម្ពោធនិយំ កថំ សាកណិយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ
និសីទិំសុ ។ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជលិំ ប-
ណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។ អប្បេកច្ចេ ភគវតោ
សន្តិកេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។
អប្បេកច្ចេ តុណ្ហីភូតា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។

(៣៦) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ
ភគវន្តំ ឯតទវោច បុច្ឆេយ្យាហំ ភវន្តំ គោតមំ កញ្ចិទេវ
ទេសំ សចេ មេ ភវំ គោតមោ ឱកាសំ ករោតិ
បញ្ហស្ស វេយ្យាករណាយាតិ ។ បុច្ឆ អគ្គិវេស្សន
យទាកង្ខសីតិ ។ កថំ បន(๑) ភវំ គោតមោ សា-
វកេ វិនេតិ កថំការោ ច បន គោតោ គោតមស្ស
សាវកេសុ អនុសាសនិ ពាហុលា បវត្តតីតិ ។

---

๑ ម. ពហុវ ។

មហាយមកវគ្គ ចូឡសក្ខកសូត្រ ពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយច្រើន

ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយនឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ឯព្រះបាទលិច្ឆវីទាំងនោះ ពួកខ្លះ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏គង់ប្រណម្យអញ្ជលី ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏សំដែងនាមនឹងគោត្រ (របស់ខ្លួន) ឲ្យឮច្បាស់ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ហើយគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ ពួកខ្លះ ក៏គង់នៅស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(៣៦) សច្ចកនិគន្ថបុត្រ លុះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បើព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធ្វើនូវឱកាសដើម្បីដោះស្រាយនូវបញ្ហារបស់ខ្ញុំបាន ខ្ញុំនឹងសួរនូវហេតុនីមួយ នឹងព្រះគោតមដ៏ចំរើន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលវច្ឆគោត្រៈ បើអ្នកត្រូវការនឹងសួរ ចូរសួរមកចុះ ។ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែងបុគ្គលពួកសាវ័កដូចម្តេចខ្លះ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើនក្នុងពួកសាវ័ក មានចំណែកដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាល

ឯវំ ខោ អហំ អត្តវេរញ្ជេន សាវកេ វិនេមិ ឯវំភាគា ច
បន មេ សាវកេសុ អនុសាសនី ពហុលា ហវន្តិ រូបំ
តិក្ខវេ អនិច្ចំ វេទនា អនិច្ចា សញ្ញា អនិច្ចា
សង្ខារា អនិច្ចា វិញ្ញាណំ អនិច្ចំ រូបំ តិក្ខវេ អនត្តា
វេទនា អនត្តា សញ្ញា អនត្តា សង្ខារា អនត្តា
វិញ្ញាណំ អនត្តា សព្ពេ សង្ខារា អនត្តា សព្ពេ ធម្មា
អនត្តាតិ ឯវំ ខោ អហំ អត្តវេរញ្ជេន សាវកេ
វិនេមិ ឯវំភាគា ច បន មេ សាវកេសុ អនុសាសនី
ពហុលា ហវន្តីតិ ។ ឧបមា មំ កោ តោតម
បដិភាតីតិ ។ បដិភាតុ តំ អគ្គិវេស្សនាតិ តតោ
អវោច ។ សេយ្យថាបិ កោ តោតម យេ កេចិមេ
វិដភាមភូតគាមា(១) វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ អាបជ្ជន្តិ
សព្ពេ តេ បឋវិំ និស្សាយ បឋវិយំ បតិដ្ឋាយ
ឯវមេវំ វិដភាមភូតគាមា វុឌ្ឍិំ វិរូឡ្ហិំ វេបុល្លំ
អាបជ្ជន្តិ សេយ្យថាបិ ភ បន កោ តោតម

---

១ ឧ. ម. ពីជគាមភូតគាមា ។

អគ្គិវេស្សនៈ តថាគតតែងទូន្មានពួកសាវ័កយ៉ាងនេះ ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគត តែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើនក្នុងពួកសាវ័ក មានចំណែកយ៉ាងនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនទៀង វេទនាមិនទៀង សញ្ញាមិនទៀង សង្ខារទាំងឡាយមិនទៀង វិញ្ញាណមិនទៀង ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ រូបមិនមែនជាខ្លួន វេទនាមិនមែនជាខ្លួន សញ្ញាមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារទាំងឡាយមិនមែនជាខ្លួន វិញ្ញាណមិនមែនជាខ្លួន សង្ខារទាំងពួងមិនមែនជាខ្លួន ធម៌ទាំងពួង ក៏មិនមែនជាខ្លួនដែរ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតតែងទូន្មានពួកសាវ័កយ៉ាងនេះឯង ពាក្យប្រៀនប្រដៅរបស់តថាគត តែងប្រព្រឹត្តទៅច្រើនក្នុងពួកសាវ័ក មានចំណែកយ៉ាងនេះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងពាក្យឧបមាបន្តិច ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា អើអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកឯងចូរសំដែងពាក្យឧបមាទៅចុះ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ពីជគាមនឹងកូតគាមទាំងឡាយណានីមួយ ដល់នូវការចំរើន លូតលាស់ ធំទូលាយ ពីជគាមនឹងកូតគាមទាំងអស់នោះ អាស្រ័យនូវផែនដី តាំងនៅលើផែនដី ពីជគាមនឹងកូតគាមទាំងនុ៎ះ ក៏តែងតែដល់នូវការចំរើន លូតលាស់ ធំទូលាយយ៉ាងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ បពិត្រព្រះគោតម ដ៏ចំរើន មួយទៀត

យេ កេចិ មេ ភាសេការណិយា កម្មន្តា កិរិយដ្ឋេ
សព្វេ តេ បហីនេ ឧស្សុក្កាយ បហីយំ បតិដ្ឋាយ ឯវមេវ
ភាសេការណិយា កម្មន្តា កិរិយដ្ឋេ ឯវមេវ ខោ កោ
កោតម រូបត្តាយំ បុរិសបុគ្គលោ រូបេ បតិដ្ឋាយ
បុញ្ញំ ឯ អបុញ្ញំ ឯ បសវតិ វេទនត្តាយំ បុរិសបុគ្គលោ
វេទនាយ បតិដ្ឋាយ បុញ្ញំ ឯ អបុញ្ញំ ឯ បសវតិ
សញ្ញត្តាយំ បុរិសបុគ្គលោ សញ្ញាយ បតិដ្ឋាយ
បុញ្ញំ ឯ អបុញ្ញំ ឯ បសវតិ សង្ខារត្តាយំ បុរិសបុគ្គ-
លោ សង្ខារេសុ បតិដ្ឋាយ បុញ្ញំ ឯ អបុញ្ញំ ឯ បសវតិ
វិញ្ញាណត្តាយំ បុរិសបុគ្គលោ វិញ្ញាណេ បតិដ្ឋាយ
បុញ្ញំ ឯ អបុញ្ញំ ឯ បសវតីតិ ។ ឥទ្ធំ តំ(១) អក្ខិវេសួន
ឯវំ វិទេសំ រូបំ មេ អត្តា វេទនា មេ អត្តា សញ្ញា
មេ អត្តា សង្ខារា មេ អត្តា វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ ។
អបាំ ហិ កោ កោតម ឯវំ វិនាមិ រូបំ មេ អត្តា
វេទនា មេ អត្តា សញ្ញា មេ អត្តា សង្ខារា មេ អត្តា

---

๑ ម.ម. តុំ ។

យកមកនូវគ្គ ចូឡសច្ចកសូត្រ ពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយប្រុង

ការងារតាំងឡាយ ដែលគួរធ្វើដោយកំឡាំងណាមួយ គេតែងធ្វើការ

ងារទាំងអស់នោះ អាស្រ័យនូវផែនដី តាំងនៅលើផែនដី ការងារដែលគួរ

ធ្វើដោយកំឡាំងទាំងនុ៎ះ គេតែងធ្វើយ៉ាងនេះ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន បុរសបុគ្គលនេះ មានរូបជាខ្លួន តាំងនៅក្នុងរូប

ខ្លួនទូរបុណ្យឫបាប បុរសបុគ្គលនេះ មានវេទនាជាខ្លួន តាំងនៅក្នុង

វេទនា ខ្លួនទូរបុណ្យឫបាប បុរសបុគ្គលនេះ មានសញ្ញាជាខ្លួន តាំង

នៅក្នុងសញ្ញា ខ្លួនទូរបុណ្យឫបាប បុរសបុគ្គលនេះ មានសង្ខារជាខ្លួន

តាំងនៅក្នុងសង្ខារទាំងឡាយ ខ្លួនទូរបុណ្យឫបាប បុរសបុគ្គលនេះមាន

វិញ្ញាណជាខ្លួន តាំងនៅក្នុងវិញ្ញាណ ខ្លួនទូរបុណ្យឫបាប មានឧប-

មេយ្យដូចោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា រូបជា

ខ្លួនរបស់អញ វេទនាជាខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ សង្ខារទាំង

ឡាយជាខ្លួនរបស់អញ វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះឬ ។ បពិត្រព្រះ

គោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំឯងពោលយ៉ាងនេះថា រូបជាខ្លួនរបស់អញ វេទនាជា

ខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ សង្ខារទាំងឡាយជាខ្លួនរបស់អញ

វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ អយញ្ច មហាតិ ជនតា តិដ្ឋតិ ។ តស្មាហំ តេ អក្ខិវេស្សន មហតិ ជនតា តិដ្ឋតិ វិជ្ជតិ ច អក្ខិវេស្សន សតិ យេវ ភវិ ន ព្ភវេតិ ។ អបិ ហិ តេ តោតម ឯវំ វិញ្ញាណំ មេ អត្តា វេទនា មេ អត្តា សញ្ញា មេ អត្តា សង្ខារា មេ អត្តា វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ ។

(៣៧) តេនហិ អក្ខិវេស្សន តញ្ញេវេត្ថ(១) បដិបុច្ឆិស្សាមិ យថា តេ ខមេយ្យ តថា នំ(២) ព្យាករេយ្យាសិ តំ កិំ មញ្ញសិ អក្ខិវេស្សន រូបំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វា ទុក្ខំ វា សុខំ វា បរិណាមធម្មំ វា ឧបាទានក្ខន្ធំ វា ឧបាទានក្ខន្ធំ វា ឯតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ តោតម ។ វេទនា សញ្ញា សង្ខារា វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វា ទុក្ខំ វា សុខំ វា បរិណាមធម្មំ វា ឧបាទានក្ខន្ធំ វា ឧបាទានក្ខន្ធំ វា ឯតំ មម ឯសោ ហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ តោតម ។ តស្មាតិហ អក្ខិវេស្សន យំ កិញ្ចិ រូបគតំ អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពំ រូបំ នេតំ មម នេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ ។ យា កាចិ វេទនា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពា វេទនា នេតំ មម នេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ ។ យា កាចិ សញ្ញា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពា សញ្ញា នេតំ មម នេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ ។ យេ កេចិ សង្ខារា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពេ សង្ខារា នេតំ មម នេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ ។ យេ កេចិ វិញ្ញាណា អតីតានាគតបច្ចុប្បន្នា អជ្ឈត្តា វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិកា វា សុខុមា វា ហីនា វា បណីតា វា យា ទូរេ សន្តិកេ វា សព្ពេ វិញ្ញាណា នេតំ មម នេសោ ហមស្មិ ន មេសោ អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទដ្ឋព្ពំ ។

---

๑ ម. តំយេវេត្ថ ។ ๒ ម. តំ ។

វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ ពាំងប្រជុំជនជាច្រើននេះ គេក៏ថាដូច្នេះដែរ ។
នែអគ្គិវេស្សន: ឯប្រជុំជនជាច្រើនរបស់អ្នក នឹងធ្វើជាសំអាងម្តេចបាន
ម្នាលអគ្គិវេស្សន: អញ្ចើញ អ្នកដោះស្រាយតែពាក្យសំដីរបស់ខ្លួនចុះ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំនៅតែពោលយ៉ាងនេះថា រូបជាខ្លួនរបស់
អញ វេទនាជាខ្លួនរបស់អញ សញ្ញាជាខ្លួនរបស់អញ សង្ខារទាំងឡាយ
ជាខ្លួនរបស់អញ វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ ។

(៣៧) ម្នាលអគ្គិវេស្សន: បើដូច្នោះ តថាគតនឹងត្រឡប់សួរទៅ
អ្នកក្នុងប្រស្នានេះវិញ ប្រស្នាគាប់ចិត្តអ្នកយ៉ាងណា អ្នកត្រូវដោះស្រាយ
នូវប្រស្នានោះ យ៉ាងនោះចុះ នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ
ដូចម្តេច ព្រះពជាជាខត្តិយ: ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ដូចយ៉ាងព្រះ
ពជាបសេនទិកោសល តុំនោះសោត ដូចព្រះពជាអជាតសត្តុវេទេហិបុត្ត
ជាឥស្សរ: កន្ធដែនមគធ: មានអំណាចកន្ធដែនជារបស់ខ្លួន គប្បីប្រព្រឹត្ត
ដើម្បីសម្ងាប់នូវបុគ្គលដែលគួរសម្ងាប់ ដើម្បីរឹបជាន់នូវបុគ្គលដែលគួររឹប
ជាន់ ឬដើម្បីនិរទេសនូវបុគ្គលដែលគួរនិរទេស បានឬទេ ។ បពិត្រ
ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រះពជាជាខត្តិយ: ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ
ដូចយ៉ាងព្រះពជាបសេនទិកោសល តុំនោះសោត ដូចជាព្រះពជា
អជាតសត្តុវេទេហិបុត្ត ជាឥស្សរ: កន្ធដែនមគធ: មានអំណាចកន្ធ
ដែនជារបស់ខ្លួន គប្បីប្រព្រឹត្ត ដើម្បីសម្ងាប់នូវបុគ្គល ដែលគួរសម្ងាប់

ឧបោសថង្គានំ ច ឧបោសថង្គានញ្ច សង្ឃាដិយា ច សង្ឃាដិយញ្ច
សេយ្យថាបិ នាម រញ្ញោ បរិសេនទិស្ស តោសលិស្ស
សេយ្យថាបិ ច បន រញ្ញោ អាកិណ្ណស្ស វិវដ-
ស្សុស្ស វេទេហិបុត្តស្ស ឥមេសម្បិ(១) ហិ តោ
តោតម សង្ឃានំ គណានំ សេយ្យថីធំ វដ្ដិំ
បល្លង្កំ វត្តតិ សក្កស្មិំ វិជិតេ វសោ យាតេតាយំ ច
យាតេតុំ ជានេតាយំ ច ជានេតុំ បញ្ហាវេតាយំ ច
បញ្ហាវេតុំ តាទិ បន រញ្ញោ ខត្តិយស្ស មុទ្ធាវសិត្តស្ស
សេយ្យថាបិ រញ្ញោ បរិសេនទិស្ស តោសលិស្ស
សេយ្យថាបិ ច បន រញ្ញោ អាកិណ្ណស្ស អជាតសត្តុស្ស
វេទេហិបុត្តស្ស វត្តេយ្យ តោ តោតម វត្តុន្តុញ្ចមរហា-
តីតិ(២) ។ តំ តាទិ មញ្ញសិ អត្តវេសារជ្ជេ យំ ត្វំ ឋិំ
វេទេសិ ត្រូបំ មេ អត្តានំ វត្តតិ តេ តស្មិំ ត្រូបេ វសោ ឋិំ
មេ ត្រូបំ ហោតុ ឋិំ មេ ត្រូបំ មា អហោសីតិ ។ ឋិំ
ត្វេវ សត្ថុកោ ឯកន្តបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។ ទុតិ-
យម្បិ ខោ ភគវា សច្ចកិំ ឯកន្តបុត្តំ ឯតទវោច
តំ តាទិ មញ្ញសិ អត្តវេសារជ្ជេ យំ ត្វំ ឋិំ វេទេសិ

---

១ ម. ឥមេសំបិ ។ ២ ម. វត្តុំតុំ ច មរហតីតិ ។

ដើម្បីបំបាន់នូវបុគ្គលដែលគួរបំបាន់ ឬដើម្បីនិរាទេសនូវបុគ្គលដែលគួរនិរាទេសបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថា សូម្បីក្សត្រិយ៍ទាំងអម្បាលនេះ ជាពួក ជាគណៈ ដូចពួកក្សត្រិយ៍ដែលនៅកងដែនវដ្ជី នឹងពួកក្សត្រិយ៍ដែលនៅកងដែនមល្ល: មានអំណាចកងដែនជារបស់ខ្លួនតែងប្រព្រឹត្តដើម្បីសម្ងាប់នូវបុគ្គលដែលគួរសម្ងាប់ ដើម្បីបំបាន់នូវបុគ្គលដែលគួរបំបាន់ ឬដើម្បីនិរាទេសនូវបុគ្គលដែលគួរនិរាទេសបាន នឹងបាច់ពោលថ្វីដល់ទៅអំណាចរបស់ព្រះពជាជាទត្តិយ: ដែលបានមុទ្ធាភិសេកហើយ ដូចយ៉ាងព្រះពជាបសេនទិកោសល ពុំនោះសោតដូចព្រះពជាអជាតសត្តុវេទេហិបុត្ត ជាឥស្សរៈកងដែនមគធ: បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អំណាចគប្បីប្រព្រឹត្តទៅ ទាំងគួរនឹងប្រព្រឹត្តទៅ ។ នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច អ្នកពោលនូវរូបណាយ៉ាងនេះថា រូបជារបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូបនោះថា រូបរបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះទៅ រូបរបស់អញ ចូរកុំមានយ៉ាងនេះឡើយ បានឬទេ ។ កាលបើព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏នៅស្ងៀម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះនឹងសច្ចកនិគន្ថបុត្រ ជាគំរប់ពីរដងថា នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច អ្នកពោល នូវរូបណា យ៉ាងនេះថា

រូបំ មេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ តស្មិំ រូបេ វសោ ឃវំ មេ រូបំ ហោតុ ឃវំ មេ រូបំ មា អហោសីតិ ។ ឃវំ វុត្តេ ឧត្តរិយម្បិ ខោ សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ តុណ្ហី អហោសិ ។ អថខោ ភគវា សច្ចកំ និគណ្ឋបុត្តំ ឯតទវោច ព្យាករោហិទានិ អគ្គិវេស្សន ទានិ តេ តុណ្ហីភូតា. វេស្ស កាលោ យោ ខោ(๑) អគ្គិវេស្សន តថាគតេន យាវតតិយំ សហធម្មិកំ បញ្ហំ បុដ្ឋោ ន ព្យាករេតិ ឯត្ថវេស្ស សត្តធា មុទ្ធា ផលិស្សតីតិ(๒) ។ តេន ខោ បន សមយេន វជិរបាណី យក្ខោ អយសំ វជិរំ អាទាយ អាទិត្តំ សម្បជ្ជលិតំ សំជោតិភូតំ សច្ចកស្ស និគណ្ឋបុត្តស្ស ឧបរិវេហាយ សណ្ឋិតោ(๓) ហោតិ សចាយំ សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ ភគវតា យាវតតិយំ សហធម្មិកំ បញ្ហំ បុដ្ឋោ ន ព្យាករេតិ(๔) ឯត្ថវេស្ស សត្តធា មុទ្ធិ ផាលេស្សាមីតិ ។ តំ ខោ បន វជិរបាណិំ យក្ខំ ភគវា ចេវ បស្សតិ សច្ចកោ ច និគណ្ឋបុត្តោ ។ អថខោ សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ ភីតោ សំវិគ្គោ

---

๑ ឧ. ម យោ កោចិ ។ ๒ ឧ. ម. ផលតីតិ ។ ๓ ឧ. ម. ឧបរិវេហាសំ បិតា ។ ๔ ឧ. ម. ន ព្យាករិស្សតិ ។

រូបជាខ្លួនរបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងរូបនោះថា រូប
របស់អញចូរយ៉ាងនេះទៅ រូបរបស់អញកុំយ៉ាងនេះឡើយ ចានប្តូរ ។
កាលព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្រក៏នៅស្ងៀម
ជាគំរប់ពីរដង ។ លំដាប់នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះ នឹង
សច្ចកនិគន្ថបុត្រថា នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកចូរដោះស្រាយនូវបញ្ហាក្នុងកាល
ឥឡូវនេះទៅ កាលឥឡូវនេះមិនមែនជាកាលអ្នកស្ងៀមទេ នែអគ្គិវេស្សន:
អ្នកណាមួយ ដែលតថាគតសួរនូវបញ្ហាប្រកបដោយធម៌ ជាគំរប់ ៣ ដង
ហើយ នៅតែមិនដោះស្រាយ ក្បាលរបស់អ្នកនោះ នឹងបែកជា ៧
ភាគ ក្នុងទីនុ៎ះពុំខាន ។ សម័យនោះឯង មានយក្សម្នាក់ឈ្មោះវជិរ-
បាណី(•) កាន់ដែកដូចជាកែវជិរ ដែលឆេះព្រាលន្ទាលភ្លឺសន្ធោសន្ធៅ
មកសណ្ឋិតនៅឰដ៏អាកាស ជាខាងលើនៃសច្ចកនិគន្ថបុត្រ ពោលពាក្យ
ដូច្នេះថា បើសច្ចកនិគន្ថបុត្រនេះ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរបញ្ហា
ប្រកបដោយធម៌ ជាគំរប់ ៣ ដងហើយ នៅតែមិនដោះស្រាយ អញ
នឹងបំបែកក្បាលរបស់សច្ចកនិគន្ថបុត្រនោះ ជា ៧ ភាគ ក្នុងទីនេះឯង ។
ព្រះមានព្រះភាគនឹងសច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏បានឃើញយក្សឈ្មោះវជិរបាណី
នោះប្រាកដ ។ គ្រានោះឯង សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ភ័យ តក់ស្លុត រន្ធត់

• ព្រះពន្ធ ។

เลาหมหาปฐวีเตา กตวาฬิยา ตาฬานิ กเรยฺย กตวาฬิ-
ยา เลฬานิ กเรยฺย กตวาฬิยา สรานิ กเรยฺย กตวาฬิ
ฬนฺตเรจ ปุจฺฉตุ มํ กรํ โกตมโก ฌาปกวิสฺสชฺชนตฺถ ฯ

(๓๘) ตตฺร กถญฺหิ นาม อายสฺมา นนฺทเสน ยนฺนูน
ฬรูปเทสนาย รูปเมว อตฺตโต วทฺเทยฺย เตน หิ รูเปน
วาเทน ฬรูปเมว เหตุ ฬรูปเมว ปจฺจโย ฬรูปเมว
อเหตุ ฬรูปเมว อปฺปจฺจโย ฯ เตน หิ ตุมฺเห โภนฺโต
มนสิกโรถ อตฺตวิสฺสชฺชนา มนสิกรณา ขเณ
อตฺตวิสฺสชฺชนา ฌาปกโรถ ฯ ขเณ เต สญฺญิตฺถ
ปุริเมน ปจฺฉิมสฺส ปจฺฉิเมน ปุริมสฺส ตตฺร กถญฺหิ
นาม อายสฺมา นนฺทเสน ยนฺนูน ฬรูปเทสนาย เวทนา
เมว อตฺตโต วทฺเทยฺย เตน หิ เวทนาย วาเทน ฬรู
เมว เวทนา เหตุ ฬรู เมว เวทนา มา อเหตุ-
สฺมินฺติ ฯ เตน หิ ตุมฺเห โภนฺโต มนสิกโร-
โถ อตฺตวิสฺสชฺชนา มนสิกรณา ขเณ อตฺตวิสฺสชฺชนา

ก็ในพระนคร ๆ ก็อาฬวกยักษ์ ได้ยินว่า เป็นผู้มีปัญญามาก อาฬวกยักษ์ ได้ยินว่า เป็นผู้ฉลาด อาฬวกยักษ์ ได้ยินว่า เป็นผู้มีความเห็นแจ้งว่าไม่มีความกลัว ครั้นได้ทราบข่าวว่า ได้ยินว่า พระสมณโคดมเสด็จมาถึงพระนครอาฬวี ก็ได้เกิดกิตติศัพท์ดีงามขึ้นอย่างนี้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้านั้น ทรงเป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้ชอบเองโดยชอบ ถึงพร้อมด้วยวิชชาและจรณะ เสด็จไปดี ทรงรู้แจ้งโลก ทรงเป็นสารถีฝึกบุรุษที่ควรฝึกได้ดังนี้ ฯ ครั้งนั้น อาฬวกยักษ์ ได้เข้าไปเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าถึงที่ประทับ ครั้นแล้วได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ข้าแต่พระสมณโคดม ขอพระสมณโคดมจงเสด็จออกไปจากที่นี้ ข้าพระองค์ไม่ปรารถนาจะให้พระสมณโคดมเสด็จเข้ามาในที่นี้ ฯ แม้ครั้งที่ ๒ ... แม้ครั้งที่ ๓ ... ก็ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคเจ้าดังนี้ว่า ข้าแต่พระสมณโคดม ขอพระสมณโคดมจงเสด็จออกไปจากที่นี้ ข้าพระองค์ไม่ปรารถนาจะให้พระสมณโคดมเสด็จเข้ามาในที่นี้ ฯ แม้ครั้งที่ ๓ พระผู้มีพระภาคเจ้าก็ได้ตรัสกับอาฬวกยักษ์ดังนี้ว่า ดูกรอาฬวกะ เราจักเข้าไปก็ตาม จักไม่เข้าไปก็ตาม ท่านจงถามปัญหาในสำนักของเราเถิด ฯ

[๓๘] ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร ท่านกล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า รูปของเรา ฉันใด รูปในอดีตก็ฉันนั้น รูปในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น รูปในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ข้าพเจ้าไม่กล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า รูปของเรา ฉันใด รูปในอดีตก็ฉันนั้น รูปในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น รูปในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร ท่านกล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า เวทนาของเรา ฉันใด เวทนาในอดีตก็ฉันนั้น เวทนาในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น เวทนาในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ข้าพเจ้าไม่กล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า เวทนาของเรา ฉันใด เวทนาในอดีตก็ฉันนั้น เวทนาในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น เวทนาในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร ท่านกล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า สัญญาของเรา ฉันใด สัญญาในอดีตก็ฉันนั้น สัญญาในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น สัญญาในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ข้าพเจ้าไม่กล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า สัญญาของเรา ฉันใด สัญญาในอดีตก็ฉันนั้น สัญญาในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น สัญญาในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร ท่านกล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า สังขารของเรา ฉันใด สังขารในอดีตก็ฉันนั้น สังขารในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น สังขารในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ข้าพเจ้าไม่กล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า สังขารของเรา ฉันใด สังขารในอดีตก็ฉันนั้น สังขารในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น สังขารในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร ท่านกล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า วิญญาณของเรา ฉันใด วิญญาณในอดีตก็ฉันนั้น วิญญาณในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น วิญญาณในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ข้าพเจ้าไม่กล่าวสอนสาวกทั้งหลายอย่างนี้ว่า วิญญาณของเรา ฉันใด วิญญาณในอดีตก็ฉันนั้น วิญญาณในอนาคตก็จักเป็นฉันนั้น วิญญาณในปัจจุบันก็เป็นฉันนั้น ดังนี้ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร รูปเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่เที่ยง ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม เป็นทุกข์ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา สิ่งนั้นควรตามเห็นว่า นั่นของเรา นั่นเราเป็น นั่นอัตตาของเรา ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่ควร ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร เวทนาเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่เที่ยง ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม เป็นทุกข์ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา สิ่งนั้นควรตามเห็นว่า นั่นของเรา นั่นเราเป็น นั่นอัตตาของเรา ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่ควร ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร สัญญาเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่เที่ยง ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม เป็นทุกข์ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา สิ่งนั้นควรตามเห็นว่า นั่นของเรา นั่นเราเป็น นั่นอัตตาของเรา ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่ควร ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร สังขารเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่เที่ยง ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม เป็นทุกข์ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา สิ่งนั้นควรตามเห็นว่า นั่นของเรา นั่นเราเป็น นั่นอัตตาของเรา ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่ควร ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร วิญญาณเที่ยงหรือไม่เที่ยง ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่เที่ยง ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นเป็นทุกข์หรือเป็นสุข ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม เป็นทุกข์ ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็สิ่งใดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา สิ่งนั้นควรตามเห็นว่า นั่นของเรา นั่นเราเป็น นั่นอัตตาของเรา ดังนี้ หรือ ฯ อ. ข้าแต่พระสมณโคดม ไม่ควร ฯ ม. ดูกรอัคคิเวสสนะ ท่านสำคัญข้อนั้นว่าอย่างไร

ព្រាកភេហិ ន ខោ តេ សន្ធ័យតិ បុរិមេន ភ បច្ឆិមំ
បច្ឆិមេន ភ បុរិមំ តំ កី មញ្ញសិ អក្តិវេស្សន
យំ ត្វំ ឃំ វេទសិ សញ្ញា មេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ
តាយ សញ្ញាយ វេសេ ឃំ មេ សញ្ញា ហោតុ
ឃំ មេ សញ្ញា មា អហោសីតិ ។ ឥោ ហិនំ
កោ កោតម ។ មនសិកភេហិ អក្តិវេស្សន
មនសិកវិត្វា ខោ អក្តិវេស្សន ព្រាកភេហិ ន
ខោ តេ សន្ធ័យតិ បុរិមេន ភ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន ភ
បុរិមំ តំ កី មញ្ញសិ អក្តិវេស្សន យំ ត្វំ ឃំ
វេទសិ សង្ខារ មេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ តេសុ
សង្ខារេសុ សេ ឃំ មេ សង្ខារ ហោន្តុ ឃំ មេ
សង្ខារ មា អហោសុន្តិ ។ ឥោ ហិនំ កោ កោតម ។
មសិកភេហិ អក្តិវេស្សន មនសិកវិត្វា ខោ

រួចហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នកមិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងចុងដែរ នែអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច អ្នកពោលនូវសញ្ញាណា យ៉ាងនេះថា សញ្ញាជារបស់អញ អំណាចរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តទៅកាន់សញ្ញានោះថា សញ្ញារបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះ សញ្ញារបស់អញចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ នែអគ្គិវេស្សនៈ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តរួចហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់គ្នានឹងពាក្យខាងចុងដែរ នែអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច អ្នកពោលនូវសង្ខារណាយ៉ាងនេះថា សង្ខារទាំងឡាយជារបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តទៅកាន់សង្ខារទាំងនោះថា សង្ខារទាំងឡាយរបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះទៅ សង្ខារទាំងឡាយរបស់អញ ចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ នែអគ្គិវេស្សនៈ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តរួចហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ

អត្តវេសច្ឆេ ព្យាករោហំ ន ខោ តេ សន្ធិយតិ បុរិមេន វ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វ បុរិមំ តំ កិំ មញ្ញសិ អត្តវេសច្ឆេ យំ នុ ឥទំ វិញ្ញាណំ មេ អត្តាតិ វត្តតិ តេ តស្មឹ វិញ្ញាណេ វិសេ ឥទំ មេ វិញ្ញាណំ ហោតុ មេ វិញ្ញាណំ មា អហោសីតិ ។ ខោ ហំ ឥ ភោ គោតម ។ មនសិករោហំ អត្តវេសច្ឆេ មនសិករិត្វា ខោ អត្តវេសច្ឆេ ព្យាករោហំ ន ខោ តេ សន្ធិយតិ បុរិមេន វ បច្ឆិមំ បច្ឆិមេន វ បុរិមំ តំ កិំ មញ្ញសិ អត្តវេសច្ឆេ រូបំ និច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ វាតិ ។ អនិច្ចំ ភោ គោតម ។ យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វ តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភោ គោតម ។ យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្លំ នុ តំ សមនុបស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ ។ ខោ ហោតំ ភោ គោតម ។ តំ កិំ មញ្ញសិ អត្តវេសច្ឆេ វេទនា... សញ្ញា...

ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់តគ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់តគ្នានឹងពាក្យខាងចុងដែរ នែអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច អ្នកពោលនូវវិញ្ញាណណាយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណជាខ្លួនរបស់អញ អំណាចរបស់អ្នក ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងវិញ្ញាណនោះថា វិញ្ញាណរបស់អញ ចូរយ៉ាងនេះទៅ វិញ្ញាណរបស់អញ ចូរកុំយ៉ាងនេះឡើយ ឬ ? បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនបានទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តចុះ នែអគ្គិវេស្សនៈ លុះអ្នកធ្វើទុកក្នុងចិត្តរួចហើយ ចូរដោះស្រាយចុះ ព្រោះពាក្យខាងចុងរបស់អ្នក មិនជាប់តគ្នានឹងពាក្យខាងដើមទេ ឬពាក្យខាងដើមរបស់អ្នក ក៏មិនជាប់តគ្នានឹងពាក្យខាងចុងដែរ នែអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះ ថាដូចម្តេច រូបទៀងឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន រូបមិនទៀងទេ ។ របស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច វេទនា ... សញ្ញា ...

សង្ខារ... វិញ្ញាណំ និច្ចំ វា អនិច្ចំ វាតិ ។
អនិច្ចំ ភោ គោតម ។ យំ បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វា
តំ សុខំ វាតិ ។ ទុក្ខំ ភោ គោតម ។ យំ
បនានិច្ចំ ទុក្ខំ វិបរិណាមធម្មំ កល្ល នុ តំ សមនុ-
បស្សិតុំ ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ
អត្តាតិ ។ នោ ហេតំ ភោ គោតម ។ តំ កិំ
មញ្ញសិ អក្ខវេស្សន យោ នុ ខោ ទុក្ខំ អល្លីនោ
ទុក្ខំ ឧបគតោ ទុក្ខំ អជ្ឈោសិតោ ទុក្ខំ ឯតំ
មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ សមនុបស្សតិ
អបិ នុ ខោ សោ សាមំ វា ទុក្ខំ បរិជានេយ្យ
ទុក្ខំ វា បរិក្ខេបេត្វា វិហរេយ្យាតិ ។ កិញ្ចិ សិយា
ភោ គោតម នោ ហិទំ ភោ គោតមាតិ ។ តំ
កិំ មញ្ញសិ អក្ខវេស្សន នុ ត្វំ ឯវំ សន្តេ ទុក្ខំ
អល្លីនោ ទុក្ខំ ឧបគតោ ទុក្ខំ អជ្ឈោសិតោ ទុក្ខំ
ឯតំ មម ឯសោហមស្មិ ឯសោ មេ អត្តាតិ
សមនុបស្សសីតិ ។ កិញ្ចិ .នោ សិយា ភោ គោតម
ឯវមេតំ ភោ គោតមាតិ ។

សង្ខារទាំងឡាយ... វិញ្ញាណទៀង ឬមិនទៀង ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន វិញ្ញាណមិនទៀងទេ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង របស់នោះជាទុក្ខ ឬជាសុខ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន របស់នោះជាទុក្ខ ។ ចុះរបស់ណាដែលមិនទៀង ដែលជាទុក្ខ មានសេចក្តីប្រែប្រួលជាធម្មតា គួរឃើញរបស់នោះថា នុ៎ះរបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មិនគួរឃើញយ៉ាងនុ៎ះទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះថាដូចម្តេច បុគ្គលណាស្ថិតជាបន្ទាប់សេចក្តីទុក្ខ ប្រកបនឹងសេចក្តីទុក្ខ លិចចុះទៅកាន់សេចក្តីទុក្ខ ឃើញនូវសេចក្តីទុក្ខថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនអញដូច្នេះ ហើយ បុគ្គលនោះគប្បីកំណត់ដឹងនូវសេចក្តីទុក្ខដោយខ្លួនឯងបាន ឬថាគប្បីធ្វើសេចក្តីទុក្ខឲ្យអស់ទៅបាន តើមានឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន នឹងមានដូចម្តេចបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមានទេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះថា ដូចម្តេច កាលបើមានហេតុយ៉ាងនេះ ក្រែងអ្នកជាបុគ្គលជាប់ស្អិតនឹងសេចក្តីទុក្ខ ប្រកបនឹងសេចក្តីទុក្ខ លិចចុះទៅកាន់សេចក្តីទុក្ខហើយ ឃើញសេចក្តីទុក្ខថា នុ៎ះជារបស់អញ នុ៎ះជាអញ នុ៎ះជាខ្លួនរបស់អញ ដូច្នេះមែនឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថ្វីក៏មិនមានដូច្នោះ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនុ៎ះយ៉ាងនេះឯង ។

[๓๙] เอวเมฺม สุตฺตเมกสฺมึ สมเย ภควา สาวตฺถิยํ วิหรติ เชตวเน อนาถปิณฺฑิกสฺส อาราเม[๑] อถ โข อายสฺมา ปุณฺโณ เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตเมตทโวจ สาธุ เม ภนฺเต ภควา สงฺขิตฺเตน ธมฺมํ เทเสตุ ยมหเมตฺถ ภควโต ธมฺมเทสนาย สุตฺวา ปจฺเจกา วิหเรยฺยนฺติ ตตฺร โข ภควา อายสฺมนฺตเมว ปุณฺณมุขฺขึ อามนฺเตสิ ตสฺมาติห ปุณฺณ ยเทว ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺย ตถา ตฺวเมว ปุณฺณ ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตฺวเมว ปุณฺณ ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ ยเทว ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ ตถา ตฺวเมว ปุณฺณ ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตฺวเมว ปุณฺณ ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ มา ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ ยเทว ตุมฺหากเมว ปฏิภาเนยฺยาสิ ตตฺร โข อายสฺมา ปุณฺโณ ภควโต ภาสิตมภินนฺทิตฺวา ปฏิกฺโกสิตฺวา อุฏฺฐายาสน

៧៩ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: ដូចដូច្នោះដែរ បុរសអ្នកត្រូវការដោយខ្ញុំមេឈើ ស្វែងរកខ្ញុំមេឈើ ដើរទៅស្វែងរកខ្ញុំមេឈើ ក៏កាន់យកនូវដង្ហើមដ៏មុតច្បាស់ ទៅកាន់ព្រៃ បុរសនោះឃើញដើមចេកធំ ក្នុងព្រៃនោះ មានដើមត្រង់ សាច់ខ្ចី មិនទាន់កើតមានសួលសួង ហើយកាត់នូវដើមចេកនោះត្រង់គល់ លុះកាត់គល់រួចហើយ ក៏កាត់ចុង លុះកាត់ចុងរួចហើយ បកស្រទបចេញ កាលដែលបុរសនោះបកស្រទបចេញ ក៏មិនគប្បីបាន សូម្បីនូវស្រាយ ក្នុងដើមចេកនោះឡើយ ទំាងបានខ្ចឹមមកពីណា សេចក្តីនេះមានឧបមា យ៉ាងណាមិញ នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកដែលតថាគតជជីកសួរដេញដោល ក៏ទៅជាមនុស្សសោះសូន្យទទេឥតខ្ចឹមសារ ចាលចាញ់ក្នុងវាទៈរបស់ខ្លួន មានឧបមេយ្យដូចដើមចេកដូច្នោះឯង នែអគ្គិវេស្សន: មួយទៀត វាចានេះ អ្នកបានពោលហើយ នាកណ្ណាលបរិស័ទ ក្រុងវេសាលីថា បុគ្គលណាដែលអាត្មាលើកឡើងនូវទោស ដោយពាក្យសំដីហើយ មិនកក្រើក មិនរំភើប មិនញាប់ញ័រ ទាំងញើសក៏មិនហូរចេញអំពីភ្លៅ របស់បុគ្គលណា អាត្មាមិនបានឃើញនូវបុគ្គលនោះ ទោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ដែលមានពួកមានគណៈ ជាអាចារ្យនៃគណៈ ប្រកបាន ប្តេជ្ញាខ្លួនថាជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទេ ឯអាត្មា បើគប្បីលើកឡើងនូវទោស ដោយពាក្យសំដីចំពោះទៅលើបង្គោល ដែលជារបស់គ្មានចេតនាសោះ

សាធំ មយា កតេន កុសលេន សមារទ្ធា សង្ឃមេវយ្យ
សមេវ្យកមេវ្យយ្យ សមេវ្យវេនេយ្យ កោ បន កតោ
អនុសេវ្យកេវ្យសេវ្យតំ តុយ្ហំ ខោ បន អត្តវេសេវ្យន
អមេវ្យកេវ្យានំ សេនាសនានំ នលាជមុត្តានំ (๑)
ឧត្តរសន្តំ វនេវ្យនេវ្យា ភូមិយំ បតិដ្ឋានំ មយ្ហំ ខោ
បន អត្តវេសេវ្យន នត្ថិ ឯតរហិ កាយស្មឹ សេនោតិ ។
ឥតិ កតកា តស្មឹ បវិសតិ សុវណ្ណវណ្ណំ កាយំ
ទិវេ ។ ឯវំ វុត្តេ សច្ចកោ និគណ្ឋបុត្តោ តុណ្ហីភូតោ
មង្កុភូតោ បត្តក្ខន្ធោ អធោមុខោ បជ្ឈាយន្តោ អប្បដិ.
ភាណោ និសីទិ ។

(๒๑) អថខោ ភគវា សច្ចកំ និគណ្ឋបុត្តំ តុណ្ហីភូតំ
មង្កុភូតំ បត្តក្ខន្ធំ អធោមុខំ បជ្ឈាយន្តំ អប្បដិភាណំ វិទិត្វា ភគវន្តំ ឯតទវោច

๑ ម. ន. នលាជា មុត្តានំ ។

បង្គាលនោះ លុះអាត្មាលើកឡើងនូវទោស ដោយពាក្យសំដីហើយ
កំគប្បីកក្រើក រំភើប ញាប់ញ័រមិនខាន និយាយទៅចូដល់មនុស្សជាតផង្គា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ចំណែកអ្នកមានដំណាក់ញើសខ្លះ ហូរចេញអំពីថ្ងាសទំលុះសំពត់បង់ក ហើយធ្លាក់ទៅដក់លើផែនដីហើយ នែអគ្គិវេស្សនៈ ឯតថាគត ឥឡូវនេះ ឥតមានញើសក្នុងកាយទេ ។ ព្រោះហេតុដូច្នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បើក នូវព្រះកាយ(១) ដែលមានសម្បុរដូចជាពណ៌នៃមាស ក្នុងបរិស័ទនោះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្ត ក៏អង្គុយស្ងៀម អៀនអន់ ជាក់កសំយុង មុខចុះក្រោម ជ្រប់ស្រងូត មិនភ្ញៀវភ្លា ។

(៤០) គ្រានោះឯង លិច្ឆវិបុត្រឈ្មោះទុម្មុខៈ ដ៏ឆ្លាស់ថា សច្ចកនិគន្ថបុត្ត ស្ងៀម អៀនអន់ ជាក់កសំយុង មុខចុះក្រោម ជ្រប់ស្រងូត មិនភ្ញៀវភ្លា ហើយក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ

---

១ ព្រះអង្គបើកកាយនោះ មិនមែនបើកកាយទាំងអស់ទេ ព្រោះទំនៀមព្រះពុទ្ធត្រាប់ព្រះអង្គ តែងពាក់ក្តុំបំទស់រឹះហើយសំដែងធម៌ក្នុងប្រជុំបរិស៎ទ្យ ។ ក្នុងកាលនោះព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ចាប់យកចីវរ ទ្រង់បំពង់ព្រះឃ្លាងខាងមុខទំលាក់ចុះ ប្រមាណប៉ុន ៤ ឆ្នាប់ ។

ฉฬงฺคา ปิ กตกา ปฏิกาตพฺพา ฯ ปฏิกาตุ ปิ ปุคฺคลา
กตกา อกตกา ฯ เสยฺยถาปิ กตฺถ ปพฺพชิตสฺส ปิ
ฉินฺนหตฺถสฺส ปิ อาทิมฺหิ เจว มชฺเฌ จ ปริยนฺเต จ ฉินฺนตฺตา
อกตโก กตฺถ สพฺพโส กุมารกา ปิ กุมาริกา
ปิ ตตฺถ ตาทิส ปิ ฉินฺนหตฺถ ปิ ฉินฺนปาท ยาน สา
เจติกฺขณี เตนุปสงฺกมิตพฺพา อุปสงฺกมิตฺวา ตสฺ เจติกฺข-
ณิ ทิสฺวาเยว ตสฺ ตสฺ กิจฺจสฺส อุฏฺฐาตพฺพ อุฏฺฐหิตฺวา ฉเฬ
ปติฏฺฐาเปตพฺพ ยญฺจสฺ ตตฺถ กิจฺจ ตสฺ ตสฺ กิจฺจสฺส อตฺถ
อภิฉินฺทิตพฺพ ตตฺเรว เต กุมารกา ปิ กุมาริกา ปิ
กฏฺฐ ปิ กมฺม ปิ สญฺเจตฺวา ปิ สมฺปฺเจตฺวา ปิ สมฺป-
ลิกปฺเจตฺวา ปิ ฆาตพฺพ เยว กตฺถ กิจฺจสฺส สพฺพหิ
อาเปตพฺพ สญฺเจตฺตพฺพ สมฺปฺเจตพฺพ สมฺปลิกปฺเจตพฺพ อ-
กปฺเป ตสฺ เจติกฺขณี ปุน ทิสฺวาปิ ปุเรปิ ปจฺฉาปิ
ฆาตเมว เจติ กตฺถ ยาน สตฺถกสฺส ปิตฺตปุตฺตสฺส วิสฺส-
กายิตาน วิเสวิตาน วิปฺปฏิสาร กาน ปิ กาน ปิ ตาน
กตฺวาปิ สญฺเจตฺตาน สมฺปฺเจตาน สมฺปลิกปฺเจตาน อกปฺเป
จตาน กตฺถ สตฺถกา ปิตฺตปุตฺตา ปุน กตฺวาปิ

มานព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងពាក្យឧបមាបន្តិច ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលទុម្មុខៈ ចូរអ្នកសំដែងពាក្យឧបមានោះទៅមើល ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដូចជាស្រះបោក្ខរណីនៅជិតស្រុកឬនិគម មានក្តាមនៅក្នុងស្រះបោក្ខរណីនោះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ ក្មេងប្រុសឬក្មេងស្រីតាំងឡាយជាច្រើន ចេញអំពីស្រុកឬនិគមនោះ ចូលទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណី លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ចុះទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីនោះ ហើយចាប់ក្តាមនោះស្រង់អំពីទឹក មកដាក់នៅលើគោក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ក្តាមនោះហាចេញនូវដង្កៀបណា ។ ក្មេងប្រុសឬក្មេងស្រីតាំងនោះ ក៏កាច់បំបាក់បំបែកនូវដង្កៀបនោះ ។ ដោយកំណាត់ឈើក្តី ដោយអំបែងក្តី បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលបើយ៉ាងនេះហើយ ក្តាមនោះដែលមានដង្កៀបតាំងអស់ គេកាច់បំបាក់បំបែកអស់ហើយ មិនគួរដើម្បីនឹងចុះទៅកាន់ស្រះបោក្ខរណីនោះទៀតឡើយដូចកាលមុនទេ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីចំរើនឬសេចក្តីវិនាស ពុតត្បុតតែជាសេចក្តីនឹងសេចក្តីញាប់ញ័រតែក្នុងវិជ្ជាណាមួយ របស់សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏សេចក្តីចំរើនឬសេចក្តីវិនាសដើមនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់កាច់បំបាក់បំបែកហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលឥឡូវនេះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រមិនគួរនឹងមានសេចក្តីប្រាថ្នាថា នឹងលើកឡើងនូវវាទៈ ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគទៀតទេ

อุปสงฺกมิตุํ ยนฺติ ภควนฺตมฺปายาตา ฯ ฯปฯ วุตฺเต สตฺถาปิ ตุณฺหีภาเวน อธิวาเสสิ. อถ โข เต ปริพฺพาชกา ตุณฺหีภูตมฺปิ สตฺถารํ อาคเมหิ ภนฺเต ภควา อาคเมหิ ภนฺเต สุคโต อาคเมหิ ภนฺเต สุคโต กาลมญฺญสิ ภนฺเต ภควาติ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมึสุ.(๑) อถ โข ภควา ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน ปุพฺพณฺหสมยนฺติ นิวาเสตฺวา ปตฺตจีวรมาทาย สาวตฺถิยา ปิณฺฑาย ปาวิสิ. ตตฺร สุทนฺตา ปริพฺพาชกา ภควนฺตมฺปายาตา ฯ ฯปฯ วุตฺเต สตฺถาปิ ตุณฺหีภาเวน อธิวาเสสิ. อถ โข เต ปริพฺพาชกา ตุณฺหีภูตมฺปิ สตฺถารํ อาคเมหิ ภนฺเต ภควา อาคเมหิ ภนฺเต สุคโต อาคเมหิ ภนฺเต สุคโต กาลมญฺญสิ ภนฺเต ภควาติ อุฏฺฐายาสนา ปกฺกมึสุ.(๑) ๘ มยญฺจ ตาว สนฺติ มนฺตเม ๘ มยญฺจ โภนฺตา โภตเมน สนฺติ มนฺตเม ตสฺสาปิ โภ โภตม อมฺหากญฺจ อาจริยสฺส ปุพฺพสมณา. ปฺราหฺมณานญฺจ ภควาวิลาปิ วิลปิตเมว มญฺเญ ฯ

(๒๑) ตตฺราวาตา ๘ ตุ ขฺวา โภ โภ. มสฺส สาวโก สาสนกโร โหติ ติฏฺฐติ. กโร ตณฺหาวิตกฺกโญ วิตกฺกวิจารา วาจาสงฺขารา เวทนาสญฺญาสงฺขารา อปราปฺปจฺจยา สตฺต สาสเน วิหารตีติ ฯ ๘ อตฺถิเวสฺสน มม สาวโก ยมิ ตณฺหา รูปี อตีตา. ตาคตปฺปจฺจุปฺปนฺเน อชฺฌตฺตญฺจ ๘ ตหิทฺธา ๘ ทุกฺขาตกา ๘ สุขุมี ๘ หีนา ๘ ปณีตา ๘ ยา ทูเร สนฺติเก ๘ สพฺพา รูปี เนตา มม เนโสหมสฺมิ ๘ เมโส อตฺตาติ วิเมตา ยถาภูตา สมฺมปฺปญฺญาย

---

๑ ฉ. ม. ปุเรเวสิ ตุณฺหีภาตา ๘ ทิสฺสติ ฯ

មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ កាលបើខ្ញុំមានវិចិច្ឆវិបុត្ត និយាយយ៉ាងនេះ
ហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្រក៏ពោលពាក្យនេះទៅនឹងខ្ញុំមានលិច្ឆវិបុត្តថា នែ
ខ្ញុំមាន: អ្នកចូរឈប់សិន នែខ្ញុំមាន: អ្នកចូរឈប់សិន នែខ្ញុំមាន: អ្នកជា
បុគ្គលមានមាត់រឹង យើងមិនមែនប្រឹក្សា ជាមួយនឹងអ្នកទេ ក្នុងទីនេះ
យើងនឹងប្រឹក្សាជាមួយព្រះគោតមដ៏ចំរើនថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន
វាចានេះ ជាវាចារបស់យើងភាំងឮ្លាយផង របស់សមណព្រាហ្មណ៍ដ៏
ច្រើនដទៃផង ចូរស្ងៀមទុកចុះ ការបញ្ចេញនូវវាចានេះ ក៏ហាក់ដូចជា
គ្រាន់តែនិយាយទៅទេ ។

(៤១) សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក្រាបបង្គំទូលសួរថា សាវ័កបស់ព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ប្រព្រឹត្តតាមដំបូន្មាន
ប្រព្រឹត្តកន្លងនូវសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ហើយ
ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនដឿអ្នកដទៃ ក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ដោយ
ហេតុមានប៉ុន្មានយ៉ាង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: រូបណាមួយ ជាអតីត
អនាគត ទំាងបច្ចុប្បន្ន ជារូបខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រោតក្តី ល្អិត
ក្តី ថោកទាបក្តី ខ្ពស់ក្តី មួយទៀត រូបណានៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិត
ក្តី រូបទាំងអស់នោះ ជានឈ្មោះថារូប សាវ័កបស់តថាគតក្នុងសាសនា

ปสฺสถ ฯ ยา กาจิ เวทนา ฯ เป ฯ ยา กาจิ สญฺญา... เย เกจิ สงฺขารา... ยงฺกิญฺจิ วิญฺญาณํ อตีตานาคตปจฺจุปฺปนฺนํ อชฺฌตฺตํ วา พหิทฺธา วา โอฬาริกํ วา สุขุมํ วา หีนํ วา ปณีตํ วา ยงฺ ทูเร สนฺติเก วา สพฺพํ วิญฺญาณํ เนตํ มม เนโสหมสฺมิ น เมโสตฺถ อตฺตาติ เอวเมตํ ยถาภูตํ สมฺมปฺปญฺญาย ปสฺสถ ฯ เอตฺตาวตา โข อกฺกิเลสฺสน มม สาวโกติ สาสนกาโร เหาติ ขุทฺทกปฏิกาโรติ ตีณฺณาวิจิกิจฺโฉ วิคตกถงฺกถีติปิ เวสารชฺชปฺปตฺโต อปรปฺปจฺจโย สตฺถุ สาสเน วิหารตีติ ฯ

នេះ តែងឃើញនូវរូបនុ៎ះតាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនរបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វេទនាណានីមួយ ។ បេ ។ សញ្ញាណានីមួយ... សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ... វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត នឹងបច្ចុប្បន្ន ជាវិញ្ញាណ ខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកទាបក្តី ឧត្តមក្តី មួយទៀត វិញ្ញាណណា ដែលមាននៅក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់នោះ ឋានឈ្មោះថាវិញ្ញាណ សាវ័កបស់តថាគតតែងឃើញនូវវិញ្ញាណនុ៎ះ តាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ នែអគ្គិវេស្សនៈ សាវ័កបស់តថាគត ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រៀនប្រដៅ ប្រព្រឹត្តតាមដំបូន្មាន ប្រព្រឹត្តកន្លងសេចក្តីសង្ស័យហើយ ប្រាសចាកសេចក្តីងឿងឆ្ងល់ហើយ ដល់នូវសេចក្តីក្លៀវក្លា មិនជឿបុគ្គលដទៃក្នុងសាសនានៃព្រះសាស្តា ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។

(៤២) កតិស្សាវតា បន ភោ គោតម កត្ថុ អវមាំ
ឃោតំ ខីណាសវេ វុសិតវា កតករណីយេ ឱហិត-
ភារេ អនុប្បត្តសទត្ថោ បរិក្ខីណភវសញ្ញោជនោ សម្ម-
ទញ្ញាវិមុត្តោតិ ។ ៥ អត្ថិស្សេវ កត្ថុ យំ តំញ្ញូ រូបំ
អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា ឱឡារិ-
កំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ ទូរេ សន្តិ-
កេ វា សព្ពំ រូបំ នេតំ មម នេសោហមស្មិ ន មេសា
អត្តាតិ ឯវមេតំ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ ទិស្វា អនុ-
បាទាវិមុត្តោ ហោតិ ។ យា តាចំ វេទនា... យា តាចំ
សញ្ញា... យេ តេចំ សង្ខារា... យំ តំញ្ញូ វិញ្ញាណំ
អតីតានាគតប្បច្ចុប្បន្នំ អជ្ឈត្តំ វា ពហិទ្ធា វា
ឱឡារិកំ វា សុខុមំ វា ហីនំ វា បណីតំ វា យំ

(๔๒) សច្ចកនិគន្ថបុត្តក្រាបទូលសួរថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កិរិយាដែលឈ្មោះថាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចារ្យនៅរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានគ្រឿងធ្ងន់ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជន: ក្នុងភពអស់ហើយ មានចិត្តរួចស្រឡះហើយ ព្រោះបានត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: រូបណានីមួយ ជាអតីត អនាគត នឹងបច្ចុប្បន្ន ជារូបខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកថាបក្តី ខ្ពស់ក្តី មួយទៀត រូបណាមាននៅកងទីឆ្ងាយក្តី កងទីជិតក្តី រូបទាំងអស់នោះ ឋានឈ្មោះថារូប តថាគតសាសនានេះ មានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដោយមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ព្រោះឃើញនូវរូបនុ៎ះតាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ វេទនាណានីមួយ... សញ្ញាណានីមួយ... សង្ខារទាំងឡាយណានីមួយ.. វិញ្ញាណណានីមួយ ជាអតីត អនាគត នឹងបច្ចុប្បន្ន ជាវិញ្ញាណខាងក្នុងក្តី ខាងក្រៅក្តី គ្រោតគ្រាតក្តី ល្អិតក្តី ថោកថាបក្តី ខ្ពស់ក្តី មួយទៀត វិញ្ញាណណា

ทุวเร สนฺติเก ฯ สพฺเพ ปิญฺจกามคุณิเก ธเม มม ธเมฺมหิ สทฺธึ ธมฺมิ ฯ มเมสา อตฺตาติ ฯ ปวาเทติ ยถาภูตสมฺมปฺปญฺญาย ทิสฺวา อนุปาทาวิมุตฺโต โหติ ฯ ปฏิฺญาตา โข อกิตฺติเสฏฺฐิน ภิกฺขู อรหนฺโต โหนฺติ ขีณาสวาติ ฯ ปุถุชฺชนภาวกตกรณียา ฉินฺนภวสโยชนาติ อนุปฺปตฺตสทฺธตฺตา ปหีนกิเลสาสฺเวน สมฺมทญฺญาวิมุตฺตา(๑) ฯ ฉฬภิ ิญฺญาวิมุตฺตา(๒) โข อกิตฺติเสฏฺฐิน ภิกฺขู ตีหาทุตฺตริเยหิ(๓) สมนฺนาคตา โหนฺติ ทสฺสนาทุตฺตริเยน ปฏิปทาทุตฺตริเยน วิมุตฺตาทุตฺตริเยน ฯ ฉฬภิ ิญฺญาวิมุตฺตจิตฺตา อกิตฺติเสฏฺฐิน ภิกฺขู ตถาคตสฺเสว สกฺกาเรติ ครุกาเรติ มาเนติ ปูเชติ

---

๑ ฉ. ม. วิมุตฺตาติ ฯ ๒ ฉ. ม. วิมุตฺตจิตฺตา ฯ ๓ ฉ. ม. ตีหิ อาทุตฺตริเยหิ ฯ

មហាយមកវគ្គ ភូឡសច្ចកសុត្រ ការពិចារណាសង្ខារថាមិនមែនខ្លួន

មានន័យកន្លងទៅឆ្ងាយក្តី កន្លងទៅជិតក្តី វិញ្ញាណទាំងអស់នោះ ឯងឈ្មោះថាវិញ្ញាណ កិកុមានចិត្តផុតស្រឡះហើយ ដោយមិនមានសេចក្តីប្រកាន់មាំ ព្រោះឃើញនូវវិញ្ញាណនុ៎ះ តាមសេចក្តីពិត ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃយ៉ាងនេះថា នុ៎ះមិនមែនជារបស់អញ នុ៎ះមិនមែនជាអញ នុ៎ះមិនមែនជាខ្លួនរបស់អញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: កិកុដែលឈ្មោះថាអរហន្តខីណាស្រព មានព្រហ្មចារ្យនៅរួចហើយ មានសោឡសកិច្ចធ្វើរួចហើយ មានគ្រឿងទម្ងន់ដាក់ចុះហើយ មានប្រយោជន៍របស់ខ្លួនសម្រេចហើយ មានសំយោជន:កន្លងកពអស់ហើយ ព្រោះបានត្រាស់ដឹងដោយប្រពៃ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លុះកិកុនោះ មានចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះហើយ តែងប្រកបដោយអនុត្តរិយ: ទាំង ៣ គឺ ទស្សនានុត្តរិយ:១(១) បដិបទានុត្តរិយ:១(២) វិមុត្តានុត្តរិយ:១(៣) ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: កិកុមានចិត្តផុតស្រឡះយ៉ាងនេះហើយ តែងធ្វើសក្ការ: គោរព កប់អាន បូជានូវតថាគតដោយគតិតថា

---

១ បានដល់បញ្ញាជាលោកិយ:ទើងលោកុត្តរ: ។ ២ បានដល់បដិបទាជាលោកិយ:ទើងលោកុត្តរ: ។ ៣ បានដល់វិមុត្តិជាលោកុត្តរ: ។ ម្យ៉ាងទៀត បើសង្គ្រោះយកលោកុត្តរសុទ្ធតែ ទស្សនានុត្តរិយ: បានដល់អរហត្តមគ្គ សម្មាទិដ្ឋិ ។ បដិបទានុត្តរិយ: បានដល់អង្គមគ្គដ៏សេស មានសម្មាសង្កប្បៈជាដើម ។ វិមុត្តានុត្តរិយ: បានដល់មគ្គ ផល វិមុត្តិ ។ អ្នកប្រាជ្ញគប្បីដឹងថា ការឃើញផ្លូវព្រះនិព្វានរបស់ព្រះខីណាស្រព ហៅថា ទស្សនានុត្តរិយ: ។ អង្គមគ្គទាំង៨ ហៅថា បដិបទានុត្តរិយ: ។ មគ្គ ផល ហៅថា វិមុត្តានុត្តរិយ: ។ អដ្ឋកថា ។

តុណ្ហោ សោ ភគវា តោដាយ ឆម្ពំ នេសេតិ អន្តោ សោ ភគវា ឧមដាយ ឆម្ពំ នេសេតិ សន្តោ សោ ភគវា ឧមដាយ ឆម្ពំ នេសេតិ តំណ្ហោ សោ ភគវា តរណាយ ឆម្ពំ នេសេតិ បរិដ្ឌាតោ សោ ភគវា បរិញ្ញាយ ឆម្ពំ នេសេតីតិ ។

(៤៣) យំ ភុត្តេ សម្ពុតោ ឯតទដ្ឋបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច មយមេវ តោ តោតម ឥមំ មយំ បតិញ្ញាយេ មយំ ភវន្តំ តោតមំ ភាទេន ភាទំ អាសាទេតព្ពំ អមញ្ញិម្ហ សាយោ ហិ តោ តោតម ហត្ថី បតិដ្ឋំ អាសជ្ជ បុរិសស្ស សោត្ថិភាវេ ន ត្វេវ ភវន្តំ តោតមំ អាសជ្ជ សាយោ បុរិសស្ស សោត្ថិភាវេ សាយោ ហិ តោ តោតម បជ្ជលិតំ(១) អគ្គិក្ខន្ធំ អាសជ្ជ បុរិសស្ស សោត្ថិភាវេ

---

១ ម. ជលន្តំ ។

ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវសច្ចធម៌ទាំង ៤ ហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញុំាងពួកជនដទៃឲ្យត្រាស់ដឹងផង ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គទូន្មាននូវតន្ត្រៃយហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញុំាងសត្វឲ្យទូន្មាននូវតន្ត្រៃយ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គបានរម្ងាប់បង់នូវកិលេសហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញុំាងសត្វឲ្យរម្ងាប់បង់នូវកិលេស ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គឆ្លង (នូវអន្ទង់ទាំង ៤) ហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញុំាងសត្វឲ្យឆ្លងនូវអន្ទង់ទាំង ៤ ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គរំលត់នូវកិលេសហើយ ទ្រង់សំដែងធម៌ ដើម្បីញុំាងសត្វឲ្យរំលត់កិលេស ។

(៤៣) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងយ៉ាងនេះហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកតំាតស់បង់នូវគុណ ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកឃ្លើសឃ្លង់ដោយវាចា ព្រោះហេតុថាខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន ថាជាបុគ្គលគួរសង្កត់សង្កិន នូវវាទៈដោយវាទៈបាន បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីចំរើនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសង្កត់សង្កិននូវដំរីចុះប្រែង សេចក្តីចំរើនមិនគួរមានដល់បុរស ព្រោះសង្កត់សង្កិននូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីចំរើនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសង្កត់សង្កិន ឬលត់នូវគំនរក្តីដែលកំពុងឆេះ

ន ត្វេវ ភវន្តំ កោតមំ អាសជ្ជ សិយា បុរិសស្ស សោត្ថិភាវោ សិយា បិ នោ កោតម អាសីវិសំ យោវិសំ អាសជ្ជ បុរិសស្ស សោត្ថិភាវោ ន ត្វេវ ភវន្តំ កោតមំ អាសជ្ជ សិយា បុរិសស្ស សោត្ថិភាវោ មយមេវ នោ កោតម ឯសី មយំ បកតិយា យេ មយំ ភវន្តំ កោតមំ ភាវេន ភទ្ទំ អាសាវេតព្ពំ អមញ្ញិម្ហា អធិវាសេតុ(១) មេ ភវំ កោតមោ ស្វាតនាយ ភត្តំ សទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេនាតិ ។ អធិវាសេសិ ភគវា តុណ្ហីភាវេន ។ អថខោ សច្ចកោ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភោ កោតម អភិក្កន្តំ ភោ កោតម ឯតទគ្គំ ភោ កោតម អធិវាសនំ វិទិត្វា តេ លិច្ឆវី អាមន្តេសិ សុណន្តុ មេ ភោន្តោ លិច្ឆវី សមណោ កោតមោ ឯមន្តិតោ ស្វាតនាយ(២) សទ្ធិំ ភិក្ខុសង្ឃេន យេន មេ អភិហារេយ្យាថ យថសរ្ជ បដិរូបំ មញ្ញេយ្យាថាតិ ។

---

១ ម. ឯត្តន្តរេ ចសទ្ទោ ទិស្សតិ ។ ២ ម. ស្វាតនាយ ភត្តំ ។

សេចក្តីចំរើនមិនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសង្កត់សង្កិនទូវព្រះគោតម
ដ៏ចំរើនទេ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សេចក្តីចំរើន គួរមានដល់បុរស
ព្រោះបានសង្កត់សង្កិនទូវអាសិរពិស ដែលមានពិសដ៏ពន្លឹក សេចក្តីចំ-
រើនមិនគួរមានដល់បុរស ព្រោះបានសង្កត់សង្កិនទូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនទេ
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គជាអ្នកកំចាត់បង់ទូវគុណ ខ្ញុំព្រះអង្គ
ជាអ្នកយើសយង្គដោយវាចា ព្រោះហេតុថា ខ្ញុំព្រះអង្គបានសំគាល់ទូវព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន ថាជាបុគ្គលគួរសង្កត់សង្កិនទូវវាទៈ ដោយវាទៈបាន សូម
ព្រះគោតមដ៏ចំរើនទទួលភត្តរបស់ខ្ញុំ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹង
ភិក្ខុសង្ឃ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ទទួលនិមន្តដោយតុណ្ហីភាព ។
លំដាប់នោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ បានដឹងច្បាស់ទូវកិរិយាទទួលនិមន្ត របស់
ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏និយាយនឹងព្រះបាទលិច្ឆវីទាំងនោះថា ព្រះបាទ
លិច្ឆវីទាំងឡាយដ៏ចំរើន ចូរស្តាប់ពាក្យរបស់អាត្មា ព្រះសមណគោតម
អាត្មានិមន្តហើយ ដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ បពិត្រ
ទាំងឡាយ គួរយកវត្ថុណាមកឲ្យអាត្មា មួយទៀត វត្ថុណាដែលជារបស់
សមគួរ ដល់ព្រះសមណគោតមនោះ បពិត្រទាំងឡាយ គួរដឹងវត្ថុនោះៗ។

อเจลโก เต ลิจฺฉวี ตสฺสา รตฺติยา อจฺจเยน สกฺก-
กสฺส เทวนฺทสฺส ปญฺหพฺยากรณานิ ปฏิภาตุนฺติ
ญตฺวา เตหิ อภิหารหิ อภิหรีสุ ฯ อเจลโก สกฺโก เทว-
ปุตฺโต สเกน อาภเมฆปฏลาทินา ขาณุมตฺถเก
ปติฏฺฐาเปตฺวา ตสฺมาเตน กาลิเกน อาเกฏกเมเฆน
ตาเฬนฺโต เตสํ เตสญฺจ เทวปุตฺตานนฺติ ฯ

(๔๒) อเจลโก ตสฺส ปุพฺพณฺหสมยนฺติ เสสฺ
ปตฺตจีวรมาทาย เยน สกฺกสฺส เทวนฺทสฺส อาวา-
สโม เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ปญฺญตฺเต อาสเน
นิสีทิ สทฺธึ ตทุปิเยน ฯ อเจลโก สกฺโก เทว-
นฺทสฺส เทวปุตฺโต ปุพฺพปฺปฏิปาฏิยา ตทุปิเยน
ขาณุมตฺถเก ปติฏฺฐาปิเต เตเชน อาเกฏกเมเฆน
ตาเฬนฺเต สญฺชานิ ฯ อเจลโก เอวมาห ‘‘ยาวญฺจิทํ
ภนฺเต อิทฺธานุภาโว ยาวญฺจิทํ มหานุภาวตา ยตฺร
หิ นาม อิมสฺมิมฺปิ ปาสาเณ ปทุมานิ ชายิสฺสนฺติ
ปทุมานิ วิรูหิสฺสนฺติ ปทุมานิ สมฺปชฺชิสฺสนฺตี’’ติ ฯ
อเจลโก สกฺโก เทวนฺทสฺส เทวปุตฺโต ตสฺมาเตน
ปาสาเณน ปทุมานิ ชายิสฺสนฺติ ปทุมานิ วิรูหิสฺสนฺติ
ปทุมานิ สมฺปชฺชิสฺสนฺตีติ ยถาภูตญฺจ ตถาคตสฺส
ปุญฺญานิ จ ตญฺจ ฌานสฺส สุขายาติ ฯ

លុះកន្ទឹកត្រីនោះទៅហើយ ទើបព្រះចាតុលិច្ឆវាំងនោះ ក៏នាំទូវកត្តា-
តិហារប្រមាណ ៥០០ សម្រាប់ដល់សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ។ លំដាប់នោះ
សច្ចកនិគន្ថបុត្រចានតាក់តែងនូវខាទនីយៈទឹងភោជនីយៈដ៏ឧត្តម ក្នុងអាវាម
របស់ខ្លួនហើយ ចាត់បម្រើទៀរទៅក្រាបទូលកត្តកាល ដល់ព្រះមានព្រះ
ភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលគួរហើយ កត្តក៏សម្រេចហើយ ។

(៤៤) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់ដោយ
ចាត្រចីវរក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ហើយស្តេចចូលទៅកាន់អាវាមរបស់សច្ចក និ-
គន្ថបុត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់គង់លើអាសនៈដែលគេរៀបចំថ្វាយ
ជាមួយនឹងភិក្ខុសង្ឃ ។ គ្រានោះឯង សច្ចកនិគន្ថបុត្រក៏អង្គាសព្រះភិក្ខុ-
សង្ឃមានព្រះពុទ្ធជាប្រធានឲ្យឆានឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ដោយខាទនីយៈ នឹង
ភោជនីយាហារដ៏ឧត្តម ដោយដៃរបស់ខ្លួន ត្រាតែភិក្ខុសង្ឃហាមឃាត់ ។
គ្រានោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រកំណាត់ដីងថា ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ឆានរួច
ហើយ ដាក់ព្រះហស្តចុះចាកចាត្រហើយ ក៏កាន់យកនូវអាសនៈទាប
មួយ អង្យកង្គីដ៏សមគួរ ។ លុះសច្ចកនិគន្ថបុត្រអង្គុយក្នុងអង្គីដ៏សមគួរ
ហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំ-
រើន បុណ្យណាដែលមានក្នុងទាននេះផង បុណ្យវិសែសអំពីទាននេះផង ក៏
បុណ្យនោះឯង ចូរប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ខាយកតំរិត្បាយ ។

យំ ខោ អក្ខវេសច្ឆន តាឝិសំ ឧក្ខិណោយ្យំ អាកម្ម អវីតរាគំ អវីតទោសំ អវីតមោហំ តំ ឆាយគាឝំ ភវិស្សតិ យំ ខោ អក្ខវេសច្ឆន មាឝិសំ ឧក្ខិណោយ្យំ អាកម្ម វីតរាគំ វីតទោសំ វីតមោហំ តំ ភុយ្យោ ភវិស្សតីតិ ។

ចូឡសច្ចកសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

ព្រះសម្ពុទ្ធបរមគ្រូ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា ម្នាលអគ្គិវេស្សវៈ បុណ្យ
ណាមួយ ដែលអាស្រ័យនូវខន្តិណេយ្យបុគ្គលប្រាកដដូចអ្នក ដែលជា
បុគ្គលមិនទាន់ប្រាសចាកពាគៈ មិនទាន់ប្រាសចាកទោសៈ មិនទាន់
ប្រាសចាកមោហៈ បុណ្យនោះនឹងកើតមានដល់ពាយកចំណែកខ្លាយ នៃ
អគ្គិវេស្សនៈ មួយទៀត បុណ្យណា ដែលអាស្រ័យនូវខន្តិណេយ្យ-
បុគ្គលប្រាកដដូចជាតថាគត ជាបុគ្គលប្រាសចាកពាគៈ ប្រាសចាក
ទោសៈ ប្រាសចាកមោហៈហើយ បុណ្យនោះនឹងកើតមានដល់អ្នក ។

ចប់ ចូឡសច្ចកសូត្រ ទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ មហោសធកសុត្តំ

(៤៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា វេសាលិយំ វិហរតិ មហាវនេ កូដាគារសាលាយំ ។ តេន ខោ បន សមយេន ភគវា បុព្ពណ្ហសមយំ សុនិវត្ថោ ហោតិ បត្តចីវរមាទាយ វេសាលិយំ បិណ្ឌាយ បវិសិតុកាមោ ។ អថខោ សម្ពហុលា ឯកន្តបុត្តិកា ឆន្ទាវិហារិំ អនុចង្កមមានោ អនុវិចរមានោ យេន មហាវនំ កូដាគារសាលា តេនុបសង្កមិ ។ អទ្ទសា ខោ អាយស្មា អានន្ទោ សម្ពហុលំ ឯកន្តបុត្តិំ ទូរតោវ អាគច្ឆន្តិំ ទិស្វាន ភគវន្តិំ ឯតទវោច អយំ ភន្តេ សម្ពហុលា ឯកន្តបុត្តិកា អាគច្ឆតិ ភទ្ទប្បកាវ ទិតោ បណ្ឌិតកាវ នោ សាធុសម្មតោ ពហុជនស្ស ឯសោ ខោ ភន្តេ អវណ្ណកាមោ ពុទ្ធស្ស អវណ្ណកាមោ ធម្មស្ស អវណ្ណកាមោ សង្ឃស្ស សាធុ ភន្តេ ភគវា មុហុត្តំ ឯសីទតុ អនុកម្បំ ឧបាទាយាតិ ។ ឯសីទិ ភគវា បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ អថខោ សម្ពហុលា ឯកន្តបុត្តិកា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា

មហាសច្ចកសូត្រ ទី ៦

(៤៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងកូដាគារសាលា នាមហាវ័ន ទៀបក្រុងវេសាលី ។
សម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្បង់ដោយល្ងាច ប្រដាប់ជាត្រៃចីវរ
ក្នុងបុព្វណ្ហសម័យ ស្តេចព្រះដំណើរចូលទៅក្នុងក្រុងវេសាលី ដើម្បី
បិណ្ឌបាត ។ គ្រានោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ កំពុងចង្រ្កម កំពុងគ្រាច់
ទៅដោយលំដាប់ៗ ដើម្បីសម្រាកស្មង់ ហើយចូលទៅកាន់កូដាគារសាលា
នាមហាវ័ននោះ ។ ព្រះអានន្ទ មានអាយុ បានឃើញសច្ចកនិគន្ថ-
បុត្រ កំពុងតែដើរមកអំពីចម្ងាយ លុះបានឃើញហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូល
ព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សច្ចកនិគន្ថបុត្រនេះ
ជាអ្នកពោលតិរច្ឆានកថា ជាអ្នកពោលថាខ្លួនជាអ្នកប្រាជ្ញ ជនច្រើននាក់
សន្មតគាត់ថាជាអ្នកត្រឹមត្រូវ ឥឡូវនេះកំពុងដើរមក បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំ-
រើន សច្ចកនិគន្ថបុត្រនេះ ជាអ្នកប្រាថ្នារកទោសព្រះពុទ្ធ ប្រាថ្នារកទោស
ព្រះធម៌ ប្រាថ្នារកទោសព្រះសង្ឃ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់គង់មួយរំពេច អាស្រ័យសេចក្តីអនុគ្រោះ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់គង់លើអាសនៈ ដែលគេតាក់តែងហើយ ។ គ្រានោះ
សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏ចូលទៅរកព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ

กตมา สนฺติ สมฺโภเท สมฺโภทนียา กามา สาก-
ณฺฑปิยา รตฺตสาเรฏฺฐา ฯเปฯ ตตฺถ กตมา สนฺติ ฯ

(๘๖) ฯเปฯ ตตฺถ กตมา ติสฺโส เวทนา ติ-
กฺขปฺปตฺตา กตมา ทุกฺขา เวทนา สนฺติ เห เหตฺถ
ฯเปฯ สมณา พฺราหฺมณา กายกาวาตา นุโยคมนุ-
ยุตฺตา วิหรนฺติ เอเต เปตฺถ กาวาตา ฯ ตตฺถ สนฺติ หิ(๑) เห
เหตฺถ สารีรกา ทุกฺขเวทนา(๒) ฯ ภูตปุพฺพี เห
เหตฺถ สารีรกาย ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆสฺส
สเหตุ ปาตุภาเวปิ ตาม ภาวิตตฺตา ทานยมฺปิ
ตาม ปลิสฺสตฺตา ปุญฺญมฺปิ เหตาทิตา มุขเหตุ ทุกฺ-
ขมิสฺสตฺตา ทุมฺทานมฺปิ ตาปุณาสฺสตฺตา(๓) ปตฺตกฺเขปิ ฯ
ตสฺส เอเต ปตา เห เหตฺถ กายนฺวยา ปตฺตา
เหตา ตายสฺส ภาเสน ภาวิตา ตา กาสฺส เหตุ
อภาวิตตฺตา ปตฺตสฺส ฯ สนฺติ ปน เห เหตฺถ
เอเต สมณา พฺราหฺมณา ปตฺตกาวาตา นุโยคมนุยุตฺตา

---

๑ ม. หิ เต ฯ ๒ ม. ทุกฺขา เวทนา ฯ ๓ ม. ปาปุณิสฺสตฺตา ฯ

កំធ្វើសេចក្តីវិតកយ មួយអន្ទើយោយព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរវិតកយ ទើងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។

[៤៦] លុះសច្ចកនិគន្ថបុត្រ អង្គុយនៅក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើនមានសមណ-ព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ខ្ញុំលំអាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវកាយការវិនា(១) (វិបស្សនា) មិនបានខ្ញុំលំអាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវចិត្តការវិនា(២) (សមថៈ) ឡើយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះតែងបាននូវទុក្ខវេទនា ដែលកើតឡើងក្នុងសរីរៈ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន រឿងពីរដ្ឋាប់មានមកថា បុគ្គលដែលមានទុក្ខវេទនាកើតឡើងក្នុងសរីរៈពាល់ត្រូវហើយ ទើងត្រឡប់ទៅជាមនុស្សរឹងក្អេងក្អាងមាន បេះដូងទើងបែកឆ្អាយក៏មាន ឈាមក្តៅទើងក្អួតចេញអំពីមាត់ក៏មាន សមណ-ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទើងដល់នូវកិរិយាធ្លុតកយមាយចិត្តក៏មាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចិត្តនុ៎ះ របស់បុគ្គលនោះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ តែងប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃកាយ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះមិនបានអប់រំចិត្ត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកមួយ ពុនខ្ញុំលំអាយក្នុងការប្រកប

---

១ ការអប់រំកាយ ។ ២ ការអប់រំចិត្ត ។

วิหารนฺติ เถเร กายคตาสึ ๆ ฉสนฺติ หิ เอเก เถรสมา เขตสิกึ ทุกฺขึ เวทนึ ๆ ภูตปุพฺพึ เอเก เถรสมา เขตสิกาย ทุกฺขาย เวทนาย ฉฏฺฐสฺส สเตฺถ ฆานกฺขเยปิ ถาม กวิสฺสติ ชาตยมฺปิ ถาม ฉลิ-สฺสติ ฉณฺหมฺปิ เลาหิตึ มุขเต ฉกฺขมิสฺสติ ฉมฺหา-ทมฺปิ ชาปุฬิสฺสนฺติ จิตฺตกฺเขปึ ๆ ตสฺส เถเร เอเส เอเก เถรสมา จิตฺตนฺยเย กายเย เยหิ จิตฺตสฺส วเสน วตฺตึ ตึ กิสฺส เหตุ อกาวิตตฺตา กายสฺส ๆ ตสฺส มยฺหึ เอเก เถรสมา ยึ เยหิ อหฺหา เอเต เถรสมสฺส สาวกา จิตฺตกาวนา-ทุเยกมนุยุตฺตา วิหารนฺติ เถเร กายคตาสนฺติ ๆ

(๔๗) กิญฺจิ ปน เต อกฺขิเวสฺสน กายคตาสึ สุตึ ๆ เสยฺยถีทึ ธเญฺญ วเญฺญ กิเส สญฺญิเญฺญ มกฺขเล เถเสเล ฝเต หิ เอเก เถรสมา อเจล-กา มุตฺตาจาก หตฺถาเลขกา ธ ฝหิกธนฺติกา

រឿយ ។ នូវចិត្តការនា មិនឃ្លាងខ្ជាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវកាយ. ការនាឡើយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ក៏សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ តែងបាននូវទុក្ខវេទនា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន រឿងព៌ាធ្លាប់មានមកថា បុគ្គលដែលមានទុក្ខវេទនាប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្តពាល់ត្រូវហើយ ទំងត្រឡប់ទៅជាមនុស្សរឹងភ្លៅក៏មាន បេះដូងទំងបែកធ្លាយក៏មាន ឈាមក្តៅទំងក្អួតចេញអំពីមាត់ក៏មាន សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ទំងដល់នូវកិរិយាធ្លុតពាយមាយចិត្តក៏មាន ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាយនុ៎ះ របស់បុគ្គលនោះឯង រមែងប្រព្រឹត្តទៅតាមចិត្ត តែងប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាចនៃចិត្ត សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះមិនបានអប់រំកាយ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គគិតយ៉ាងនេះថា សាវ័កទាំងឡាយ របស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន តែងខ្ជាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវចិត្តការនា តែមិនបានខ្ជាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវកាយការនាឡើយ ។

(๔๗) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ចុះកាយការនា អ្នកបានឮមកដូចម្តេច ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្ត ក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អាចារ្យទាំងនេះ គឺ នន្ទវច្ឆៈ១ កិសសង្កិច្ចៈ១ មក្ខលិគោសាល ១ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តលះបង់មារយាទល្អ ស៊ីលទ្ធដៃ គេហៅថា អ្នកដ៏ចំរើនចូរមក

ฉ ตีณฺฑกฉณฺฑีกา ฉ อกีตหาฑี ฉ ขุฏฺฐิสฺส กาตี ฉ
ฉีมณฺฑี สาธีนฺตี เต ฉ กุมฺภีมุขา ปฑีกฺกณฺหาฑี ฉ
กาลาปีมุขา ปฑีกฺกณฺหาฑี ฉ ฬิงฺคกมณฺฑี ฉ ฉณฺหมณฺฑี
ฉ มูสลมณฺฑี ฉ ทีฆีฑี กุญฺชราสีสี ฉ กณฺฑีนีโย
ฉ ตายมาตายา ฉ ปุริสฺสาคตายา ฉ สณฺฐีตีสุ ฉ
ยตฺถ สา ขุปฏฺฐีตา ปีตา ฉ ยตฺถ มกฺกีกา สณฺห-
สณฺหตาวีลี ฉ มฏฺฐี ฉ มีสี ฉ สุรี ฉ มีรยี
ฉ ชุสีฉกี ปีวีลี เต ฬกาการีกา ภ ปีตี
ฬกาลาปีกา ฐาการีกา ภ ปีตี ฐาลาปีกา
ฯ ปี ฯ สณฺหการีกา ภ ปีตี สณฺหาลาปีกา

ក៏មិនព្រមមក គេយាត់ថា អ្នកដ៏ចំរើនឈប់សិន ក៏មិនព្រមឈប់ មិនត្រេកអរនឹងចង្ហាន់ដែលគេនាំមកមុន មិនត្រេកអរនឹងចង្ហាន់ដែលគេនាំមកចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងកិច្ចនិមន្ត អចេលក៏ចាំនុ៎ះមិនខ្ជួលចង្ហាន់ដែលគេនាំចេញអំពីមាត់ឆ្នាំងហើយឲ្យ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ដែលគេនាំចេញអំពីមាត់ក្តោរហើយឲ្យ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ដែលគេដើរកន្ទុំឆ្លងរណើហើយនាំមកឲ្យ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ដែលគេដើរកន្ទុំកណាត់ឈើ ហើយនាំមកឲ្យ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ដែលគេដើរកន្ទុំអង្រែហើយនាំមកឲ្យ មិនខ្ជួលចង្ហាន់អំពីដៃមនុស្សពីរនាក់កំពុងបរិភោគ មិនខ្ជួលចង្ហាន់អំពីដៃស្រីមានគភ៌ មិនខ្ជួលចង្ហាន់អំពីដៃស្រីដែលកំពុងបំបៅកូន មិនខ្ជួលចង្ហាន់អំពីដៃស្រីដែលកំពុងគាន់បុរសដទៃ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ ក្នុងកន្លែងដែលវៃត្តិបានមក(១) មិនខ្ជួលចង្ហាន់កងកន្លែងដែលមានឆ្កែនៅចាំ មិនខ្ជួលចង្ហាន់ត្រង់កន្លែងដែលមានរុយកេមចាំងហូរ មិនស៊ីត្រី មិនស៊ីសាច់ មិនផឹកសុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកថ្នាំត្រាំ មួយទៀត អចេលក៏ចាំនោះខ្ជួលចង្ហាន់ចំពោះតែកន្ធក់ផ្លុំមួយ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយហុយតែមួយដុំខ្លះ ខ្ជួលចង្ហាន់ចំពោះតែកន្ធក់ផ្លុំពីរ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត ទៅ ដោយហុយតែពីរដុំខ្លះ ។ បេ ។ ខ្ជួលចង្ហាន់ចំពោះតែកន្ធក់ផ្លុំ ៧

---

១ ពួកសិស្សរបស់អចេលក៏តែងនាំគ្នាយៃកវត្ថុមានអង្ករជាដើម អំពីទីនោះ ។ មកចំអិនបាយដើម្បីប្រគេនដល់ពួកអចេលក៏ក្នុងសម័យមានបាយប្រុ អចេលក៏ដែលប្រព្រឹត្តវត្តខ្រៃដ្ឋមិនខ្ជួលយកចង្ហាន់នោះឡើយ ។ អដ្ឋកថា ។

ឯកាសិស្សាបិ ឧត្តរិយា យាវេត្ថ ទ្វីហាបិ ឧត្តរិ យាវេត្ថ ។ បេ ។ សត្តហាបិ ឧត្តរិ យាវេត្ថ ឯកាហាបិ កប្បំ អាហារំ អាហារេត្វា ទ្វីហាបិ កប្បំ អាហារំ អាហារេត្វា ។ បេ ។ សត្តាហាបិ កប្បំ អាហារំ អាហារេត្វា ឥតិ ឯវរូបំ អឌ្ឍមាសិកម្បិ បរិយោ យកត្តកោដនាឌុយោគមនុយុត្តា វិហរន្តីតិ ។ កឹ បន តេ អង្គវេស្សន តាវតកេនេវ យាវេន្តីតិ ។ នោ ហិទំ កោ កោតម អវេច្ចកនា កោ កោតម ឧឡ្ឋាកនំ ឧឡ្ឋាកនំ ទានន័យានំ ទានន្តិ ឧឡ្ឋាកនំ ឧឡ្ឋាកនំ កោដនានំ ភុញ្ជន្តិ ឧឡ្ឋាកនំ ឧឡ្ឋាកនំ សាយនីយានំ សាយន្តិ ឧឡ្ឋាកនំ ឧឡ្ឋាកនំ ឥតានំ បិវន្តិ តេ ឥមំ កាយំ ពលំ កាហេន្តិ ឥម ព្រូហេន្តិ ឥម មេទេន្តិ ឥមាតិ ។ យំ ខោ តេ អង្គ-វេស្សន ឧបរិមំ បហាយ បច្ចា ឱបចិនន្តិ ឯវំ ឥមស្ស កាយស្ស អាចយាបចយោ ហោតិ ។

ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយចាយ ៧ ដុំខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រ-
ព្រឹត្តទៅដោយចង្ហាន់ កន្លះកាដន់តូចមួយខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
ដោយចង្ហាន់ កន្លះកាដន់តូចពីរខ្លះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត
ទៅដោយចង្ហាន់ កន្លះកាដន់តូច ៧ ខ្លះ ស៊ីអាហារខានមួយថ្ងៃខ្លះ ស៊ី
អាហារខានពីរថ្ងៃខ្លះ ។ បេ ។ ស៊ីអាហារខាន ៧ ថ្ងៃខ្លះ តែងខ្វល់
ខ្វាយក្នុងការប្រកបរឿយ ។ នូវការបរិភោគចាយផ្ទាស់ប្តូរថ្ងៃអស់កន្លះខែ
មានសភាពយ៉ាងនេះដូច្នេះខ្លះ ។ នែអគ្គិវេស្សន: អចេលក៍ ពាំងនោះ
តែងញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្ត ដោយហេតុមានប្រមាណតែប៉ុណ្ណោះឬ ។
បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុនេះមិនមែនមានតែប៉ុណ្ណោះទេ បពិត្រព្រះ
គោតមដ៏ចំរើន អចេលក៍ពាំងនោះ ឆួនកាលពំពាស៊ីនូវខាទនីយៈពាំង
ឡាយដ៏ខ្ពត់មកក្រៃលែង បរិភោគនូវភោជនពាំងឡាយ ដ៏ខ្ពត់មកក្រៃលែង
ក្រេបផ្សាប នូវសាយនីយៈពាំងឡាយ ដ៏ខ្ពត់មកក្រៃលែង ផឹកនូវទឹកពាំង
ឡាយដ៏ខ្ពត់មកក្រៃលែង អចេលក៍ ពាំងនោះ ឈ្មោះថា ញ៉ាំងកាយ
នេះឲ្យកាន់យកនូវកំឡាំង ឲ្យចំរើន ឲ្យធាត់ធំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: ត្រង់
ដែលអចេលក៍ ពាំងនោះ លះបង់នូវអំពើកម្រក្នុងកាលមុន ហើយសង្រួ
នូវខ្លួន មានខាទនីយៈជាដើម ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ កាលបើធ្វើយ៉ាង
នេះ ការចំរើននឹងការមិនចំរើនរបស់កាយនេះ តែងតែមាន ។

(๒๘) ตตฺถ ยถา เต อคฺคิเวสฺสน จตุตฺถภาณวาสุตาติ ฯ จตุตฺถภาณวารายเยว สจฺจเกน นิคณฺฐปุตฺเตน สทฺธิ สมาคโต น สมฺปายเมว ฯ อยเญหิ ภควา สจฺจกสฺส นิคณฺฐปุตฺตสฺส ปตฺตธาเรน ยาปิโต เหติ เต ปนสฺส อคฺคิเวสฺสน ปุริมา ตายภาณวาภาณวาติ สาปิ อรียสฺส วินเย เอว ธมฺมิกา กา.ยภาณวา ตายภาณวมฺปิ(๑) เหติ ตุมฺเห อคฺคิเวสฺสน น อญฺญาเสิ กุโต ปน ตุมฺเห จตุตฺถภาณวนฺติ สญฺญิโน อปิจ อคฺคิเวสฺสน ยถา อภาวิตกายา ๘ เหตเว อ.ภาวิตจิตฺตา ๘ ภาวิตกายา ๘ เหตเว(๒) ภาวิต.จิตฺตา ๘ นาม สุฌาหิ สาธุกนฺติ ปนสิตเวหิ ภาสิสฺสามีติ ฯ ฯปิ เหติ เหเว สจฺจเกน นิ.คณฺฐปุตฺเตน ภควาโต ปฏิสฺสุตนฺติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. ตายภาณวนฺติ ปิ ฯ ๒ ฉ. เหเวติ ๘ ทิสฺสติ ฯ

(๘๙) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ចុះចំណែកខាងចិត្តភាវនា អ្នកបានឮមកដូចម្តេច ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ កាលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សួរហើយក៏ចិត្តភាវនា ក៏មិនអាចនឹងដោះស្រាយបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះនឹងសច្ចកនិគន្ថបុត្រថា នែអគ្គិវេស្សនៈ កាយ-ភាវនាណា ដែលអ្នកបានអប់រំហើយ កន្លងកាលមុន កាយភាវនានោះមិនប្រកបដោយធម៌ កន្លងអរិយវិន័យទេ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកមិនអាចដឹងសូម្បីនូវកាយភាវនា តើនឹងអាចដឹងនូវចិត្តភាវនាដូចម្តេចបាន ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ក៏ឯបុគ្គលមិនបានអប់រំកាយផង មិនបានអប់រំចិត្តផង បុគ្គលបានអប់រំកាយផង បានអប់រំចិត្តផង ដោយប្រការណា អ្នកចូរស្តាប់នូវប្រការនោះ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឥឡូវនេះ ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្ត ទទួលព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(๒๙) កតមា ឯតទភិ កថញ្ច អក្ខិវេស្សន អភាវិតកាយោ ច ហោតិ អភាវិតចិត្តោ ច ។ ๙๓ អក្ខិវេស្សន អស្សុតវតោ បុថុជ្ជនស្ស ឧប្បជ្ជតិ សុខា វេទនា សោ សុខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ សុខសាភតិ ច ហោតិ សុខសាភតិតំ ច អាបជ្ជតិ តស្ស សា សុខា វេទនា និរុជ្ឈតិ សុខាយ វេទនាយ និរោធា ឧប្បជ្ជតិ ទុក្ខា វេទនា សោ ទុក្ខាយ វេទនាយ ផុដ្ឋោ សមានោ សោចតិ កិលមតិ បរិទេវតិ ឧរត្តាឡឹ កន្ទតិ សម្មោហំ អាបជ្ជតិ តស្ស ខោ ឯសា អក្ខិវេស្សន ឧប្បន្នាបិ សុខា វេទនា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ អភាវិតត្តា កាយស្ស ឧប្បន្នាបិ ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ អភាវិតត្តា ចិត្តស្ស យស្ស កស្សចិ អក្ខិវេស្សន ឯវំ ឧភតោបក្ខំ ឧប្បន្នាបិ សុខា វេទនា ចិត្តំ បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ អភាវិតត្តា កាយស្ស ឧប្បន្នាបិ ទុក្ខា វេទនា

(៤៩) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា នែអគ្គិវេស្សន: បុគ្គលដែលមិនបានអប់រំកាយផង មិនបានអប់រំចិត្តផង តើដូចម្តេច ? នែអគ្គិវេស្សន: សុខវេទនា តែងកើតឡើង ដល់បុគ្គលជាបុថុជ្ជន ដែលមិនចេះដឹង ក្នុងលោកនេះ បុគ្គលជាបុថុជ្ជននោះ លុះសុខវេទនា ពាល់ត្រូវហើយ ក៏មានតម្រេកខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងសេចក្តីសុខផង តែងដល់នូវតម្រេកខ្ជាប់ខ្ជួនដោយសេចក្តីសុខផង បើសុខវេទនានោះ របស់បុគ្គលជាបុថុជ្ជននោះ រលត់ទៅ ទុក្ខវេទនា ក៏កើតឡើង ព្រោះរលត់ទៅនៃសុខវេទនា បុគ្គលជាបុថុជ្ជននោះ លុះទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវហើយ តែងសៅសោក លំបាក ខ្សឹកខ្សួល គក់ទ្រូង កន្ទក់កន្ទេញ ដល់នូវសេចក្តីវង្វេង នែអគ្គិវេស្សន: សុខវេទនានេះរបស់បុគ្គលជាបុថុជ្ជននោះ ដែលកើតឡើងហើយ តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំចិត្តផង នែអគ្គិវេស្សន: សុខវេទនា របស់បុគ្គលណាមួយដែលកើតឡើងហើយ ដោយចំណែកខាងពីរយ៉ាងនេះ តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ

จิตฺตสฺส ปริยาทายาย ติฏฺฐติ อภาวิตตฺตา จิตฺตสฺส ฯ
ยถา หิ อสฺสวนิยา อภาวิตกายา จ โหนฺติ อภาวิตจิตฺตา จ ฯ กสฺมา อสฺสวนิยา ภาวิต-
กายา จ โหนฺติ ภาวิตจิตฺตา จ ฯ ๔๓
อสฺสวนิยา สุตวโต อริยสาวกสฺส อุปฺปชฺชติ สุขา เวทนา เสยฺยถีทํ สุขาย เวทนาย ฐานา
สมาโน ๑ สุขสาภตึ๒ โหติ น สุขสา-
ภตึ๓ อุปฺปชฺชติ ตสฺส สา สุขา เวทนา จิตฺตสฺสุปฺปชฺชติ สุขาย เวทนาย นิเวสา อุปฺปชฺชติ
ทุกฺขา เวทนา เสยฺยถีทํ ทุกฺขาย เวทนาย ฐานา สมาโน น โสจติ น กิลมติ น ปริเทวติ
น อุรตฺตาฬึ กนฺทติ น สมฺโมหํ อาปชฺชติ ตสฺส
โข ยโต๔ อสฺสวนิยา อุปฺปชฺชติ สุขา เวทนา จิตฺตสฺส อุปฺปชฺชติ สุขาย เวทนาย นิเวสา อุปฺปชฺชติ
ทุกฺขา เวทนา จิตฺตสฺส น ปริยาทายาย ติฏฺฐติ อภาวิตตฺตา
กายสฺส อุปฺปชฺชติ ทุกฺขา เวทนา จิตฺตสฺส
น ปริยาทายาย ติฏฺฐติ อภาวิตตฺตา จิตฺตสฺส

---

๑ ฉ. เอวา ฯ ๒ ม. สุขสาภตึ ฉ ฯ ๓ ม. สุขสาภตึ ฯ ๔ ฉ. ม. เยน ฉ ฯ

តែងគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះមិនបានអប់រំចិត្តផង នៃអគ្គិវេស្សនៈ បុគ្គលមិនបានអប់រំកាយផង មិនបានអប់រំចិត្តផង យ៉ាងនេះឯង ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ បុគ្គលដែលបានអប់រំកាយផង បានអប់រំចិត្តផង តើដូចម្តេច ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ សុខវេទនាតែងកើតឡើង ដល់បុគ្គលជាអរិយសាវ័ក ជាអ្នកចេះដឹងក្នុងលោកនេះ បុគ្គលជាអរិយសាវ័កនោះ លុះសុខវេទនាពាល់ត្រូវហើយ ក៏មិនមានតម្រេកខ្ជាប់ខ្ជួនក្នុងសេចក្តីសុខ មិនដល់នូវតម្រេកខ្ជាប់ខ្ជួន ដោយសេចក្តីសុខឡើយ សុខវេទនានោះ របស់អរិយសាវ័កនោះរលត់ទៅ ទុក្ខវេទនាក៏កើតឡើង ព្រោះរលត់ទៅនៃសុខវេទនាអរិយសាវ័កនោះ លុះទុក្ខវេទនាពាល់ត្រូវហើយ ក៏មិនសោកសៅ មិនលំបាក មិនខ្សឹកខ្សួល មិនគក់ទ្រូងកន្ទក់កន្ទេញ មិនដល់នូវសេចក្តីវង្វេងឡើយ នៃអគ្គិវេស្សនៈ សុខវេទនានោះរបស់អរិយសាវ័កនោះ ដែលកើតឡើងហើយ មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះបានអប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះបានអប់រំចិត្តផង

ยสฺส ตานิสฺสุ(๑) อกฺกุเสสฺสุ ตสฺส เตสุ ปฐมชฺฌานปฏิลาภา สุขา เวทนา จิตฺตํ น ปริยาทายิตฺวา ฐสฺสติ ตสฺสา สุขาย เวทนาย จิตฺตสฺส อปริยาทานาย ตานิสฺสุ ตานิ ตานิ ตานิ ตสฺส ตสฺส อกฺกุเสสฺสุ ตสฺส ตสฺส ปฐมชฺฌานปฏิลาภา สุขา เวทนา จิตฺตสฺส ปริยาทานาย ตานิสฺสุ ตานิ ตานิ ตานิ

យ៉ាងនេះឯង នែអគ្គិវេស្សន: សុខវេទនារបស់បុគ្គលណាមួយ ដែលកើតឡើងហើយ ដោយចំណែកខាងពីរ មិនបានគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះបានអប់រំកាយផង ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ ក៏មិនបានគ្របសង្កត់ចិត្ត ព្រោះបានអប់រំចិត្តផង នែអគ្គិវេស្សន: បុគ្គលដែលបានអប់រំកាយផង បានអប់រំចិត្តផង យ៉ាងនេះឯង ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រក្រាបទូលថា ខ្ញុំព្រះអង្គជ្រះថ្លាចំពោះព្រះគោតមដ៏ចំរើនយ៉ាងនេះ ព្រោះថា ព្រះគោតមដ៏ចំរើន បានអប់រំកាយផង បានអប់រំចិត្តផង ។

(៥៩) នែអគ្គិវេស្សន: វាចាដែលអ្នកពោលហើយនេះ ជាវាចាគន្ធូវគុណ បង្អោនទៅរកគុណ ពិតណាស់ហើយ ប៉ុន្តែតថាគតនឹងដោះស្រាយប្រាប់អ្នក នែអគ្គិវេស្សន: កាលដែលតថាគតកោសេកន់ទឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ហើយស្លៀកដណ្តប់សំពត់កាសាយៈពាងឆ្លាយ ចេញចាកផ្ទះ ហើយចូលមកកាន់ផ្ទះ សុខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ នឹងគ្របសង្កត់ចិត្ត របស់តថាគតនោះក្តី ទុក្ខវេទនាដែលកើតឡើងហើយ

ตีณิ ปริยาทายาย ปสฺสตีติ เอตฺถ ปน ปาฬิ ตีณิ ฯ
ฉฬา[1] หิ เอเต เอเตสญฺเญว ขนฺธานเมตานิ. ทุกฺขา
ทุกฺขาติ เวทนา ยถาทุกฺขา ขนฺธา ทุกฺขา เวทนา
ตีณิ ปริยาทายาย ตีณิ ปสฺสตีติ ฉฬา หิ เอเต
เอเตสญฺเญว ขนฺธานเมตานิ ตถาทุกฺขา ทุกฺขา เวทนา ยถา-
ทุกฺขา ขนฺธา ทุกฺขา เวทนา ตีณิ ปริยาทายาย
ตีณิ ปสฺสตีติ ฯ

(๙๑) ตตฺถาหุ เถรา สงฺฆา อตฺถเวสฺสน ๙๓ เม
อตฺถเวสฺสน ปุเพฺพ สมฺโพธา อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิ-
สตฺตสฺเสว สโต ฯเตน ขเนน ขณมุหุตฺเต ยถาหิเม
วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ อนุปฺปชฺชนฺติ ปหียนฺติ ปหียนฺติ
อนฺตรธายนฺติ วิคจฺฉนฺติ เอวเมเต ปชานาติ ฯ ตสฺมา
อนภิสมฺพุทฺธสฺส โพธิสตฺตสฺเสว สโต ฯเตน ขเนน
ขณมุหุตฺเต ยถาหิเม วิตกฺกา อุปฺปชฺชนฺติ อนุปฺปชฺชนฺติ
ปหียนฺติ ปหียนฺติ อนฺตรธายนฺติ วิคจฺฉนฺติ เอวเมเต
ปชานาติ ฯ ตสฺมา ตีณิ ปริยาทายาย ตีณิ ปสฺสตีติ
ฉฬา หิ เอเต เอเตสญฺเญว ขนฺธานเมตานิ ฯ

---

๑ ม. ๑ ปิ ฯ

นึกคิดสงสัยในจิตว่า ๆ เหตุนี้มีมาแล้วหนอ ๆ สกุฬกนิครนถ์ทูลถามอย่างนี้ว่า สุขเวทนามีสภาพอย่างไรหนอ ที่เกิดขึ้นแล้วดับไป ครั้นเกิดขึ้นแล้วดับไป ยังจิตให้ตั้งมั่นอยู่ ทุกขเวทนามีสภาพอย่างไรหนอ ที่เกิดขึ้นแล้วดับไป ครั้นเกิดขึ้นแล้วดับไป ยังจิตให้ตั้งมั่นอยู่ อทุกขมสุขเวทนามีสภาพอย่างไรหนอ ที่เกิดขึ้นแล้วดับไป ครั้นเกิดขึ้นแล้วดับไป ยังจิตให้ตั้งมั่นอยู่ ๆ

(๕๑) ดูกรอุทายี ก็ข้อนั้นหามีไม่ ดูกรอุทายี ในกาลก่อนแต่นี้ ตถาคตยังมิได้ตรัสรู้ ยังเป็นพระโพธิสัตว์ ยังมิได้ตรัสรู้ ได้มีความดำริอย่างนี้ว่า

សុសុកាទ្ធរតេសោ អនុទ្ទេន យោគ្ឃនេន សមន្នាគតោ
បហមេន វយសា អកាមកានំ មាតាបិតូនំ អស្សុ-
មុខានំ រោទន្តានំ កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសា
យានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អគារស្មា អនគារិយំ
បព្វជិ ។ សោ បព្វជិតោ សមានោ កាយកុសលកវេសី
អន្តេវាសំ សន្ធិវាសកំ បរិយេសមានោ យេន អន្ធាវេ
កាលាមោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អន្ធាវំ កា-
លាមំ ឯតទវោច ឥច្ឆាមហំ អាវុសោ កាលាម
ឥមស្មឹ ធម្មវិនយេ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុន្តិ ។ ឯវំ
វុត្តេ អក្កិវេស្សន អន្ធាវេ កាលាមោ មំ ឯត-
ទវោច វិហរតាយស្មា តាទិសោ អយំ ធម្មោ យត្ថ
វិញ្ញូ បុរិសោ ឧចិរស្សេវ សកំ អាចរិយកំ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហារេយ្យាតិ ។
សោ ខោ អហំ អក្កិវេស្សន ឧចិរស្សេវ ខិប្បមេវ
តំ ធម្មំ បរិយាបុណិំ ។ សោ ខោ អហំ អក្កិ-
វេស្សន តាវតកេនេវ ញាណវាទញ្ច វទាមិ ថេរវាទញ្ច បជានាមិ

មានសក់ខ្មៅស្រិលប្រកបដោយវ័យដ៏ចំរើន គឺបឋមវ័យ កាលដែលមាតា
នឹងបិតាទាំងឆ្លាយមិនត្រូវការទៀរចេញទៅបួស មានព្រះកត្តុទ្ទេសដោយ
ព្រះអស្សុទ្រន់ព្រះកន្សែង ក៏នៅតែកោរសក់នឹងពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀក
ដណ្តប់សំពត់កាសាយៈទាំងឆ្លាយ ចេញចាកផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួស ។
លុះតថាគតបួសរួចហើយ ក៏ស្វែងរកកុសល ស្វែងរកសន្តិវរបទគឺព្រះ
និព្វាន ជាគ្រឿងរម្ងាប់ចង់នូវភ្លើងទុក្ខភ្លើងកិលេសដ៏ប្រសើរ ហើយចូល
ទៅរកអាឡារគោបសកាលាមគោត្រ លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយ
ដូច្នេះនឹងអាឡារគោបសកាលាមគោត្រថា ម្នាលអាវុសោកាលាម: ខ្ញុំ
ប្រាថ្នានឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន:
កាលតថាគតបាននិយាយយ៉ាងនេះហើយ ទើបអាឡារកាលាមតាបស
ពោលដូច្នេះវិញនឹងតថាគតថា អ្នកមានអាយុចូរនៅចុះ នេះធម៌ដែល
ប្រាកដដូចជាអ្នកត្រូវការនោះ ជាធម៌ដែលវិញ្ញូបុរសក្មេងឆ្លាតចង្អុលដោយ
ប្រាជ្ញាដ៏ខ្ពត្តមដោយខ្លួនឯង នូវលទ្ធិនៃអាចារ្យជារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេច
សម្រាន្តនៅ ដោយកាលមិនយូរប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះ
ក៏រៀនធម៌នោះចាំមួយរំពេច មិនយឺតយូរឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថា-
គតនោះពោលនូវញាណវាទ(១)ផង ដឹងច្បាស់នូវថេរវាទ(២)ផង ដោយ
ហេតុគ្រាន់តែបើកបបូរមាត់ ចាំងគ្រាន់តែចរចានូវពាក្យទៅមកប៉ុណ្ណោះឯង

---

១ ពីពាក្យថា អញដឹងច្បាស់ ។ ២ ពាក្យចាំមួន ។

បស្សាមីតិ ។ បដិជានាមិ អហាភ្ជោ អញ្ញេ ។
តស្ស មយ្ហំ អត្តវេសារជ្ជេ ឯតទហោសិ ។ ខោ
អាឡារោ កាលាមោ ឥមំ ធម្មំ កេវលំ សទ្ធា-
មត្តកេន សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតីតិ បវេទេតិ អទ្ធា អាឡារោ កាលាមោ ឥមំ
ធម្មំ ជានំ បស្សំ វិហរតីតិ ។ អថខោ អហំ(១)
អត្តវេសារជ្ជេ យេន អាឡារោ កាលាមោ តេនុបសង្កមិំ
ឧបសង្កមិត្វា អាឡារំ កាលាមំ ឯតទវោចំ កិត្តាវតា
ខោ អាវុសោ កាលាម ឥមំ ធម្មំ សយំ អភិញ្ញា
សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេសីតិ ។ ឯវំ វុត្តេ
អត្តវេសារជ្ជេ អាឡារោ កាលាមោ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ
បវេទេសិ ។ តស្ស មយ្ហំ អត្តវេសារជ្ជេ ឯតទហោសិ
ខោ អាឡារស្សេវ កាលាមស្ស អត្ថិ សទ្ធា មយ្ហំ-
បត្ថិ សទ្ធា ខោ អាឡារស្សេវ កាលាមស្ស
អត្ថិ វីរិយំ មយ្ហំបត្ថិ វីរិយំ ខោ អាឡា-
រស្សេវ កាលាមស្ស អត្ថិ សតិ មយ្ហំបត្ថិ សតិ

---

១ ម. អបិត្វាហំ ។

มุ่งยิ่งไปกว่า ตถาคตจักรู้ชัดว่าเรารู้ มิใช่มีแต่ตถาคตเท่านั้นที่จะรู้ยิ่ง ขอพวกท่านจงอย่าได้ถือเอาตามคำของผู้อื่นเลย ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตคิดอย่างนี้ว่า อาฬารดาบสไม่ได้ประกาศว่า อาตมาทำให้แจ้งซึ่งธรรมนี้ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเอง แล้วบรรลุอยู่ ก็แต่ว่าศรัทธาของอาฬารดาบสมีอยู่ ตถาคตก็มีศรัทธา อาฬารดาบสมีความเพียร ตถาคตก็มีความเพียร อาฬารดาบสมีสติ ตถาคตก็มีสติ อาฬารดาบสมีสมาธิ ตถาคตก็มีสมาธิ อาฬารดาบสมีปัญญา ตถาคตก็มีปัญญา ก็ถ้ากระไรเราพึงเข้าไปหาอาฬารดาบสถึงที่อยู่ แล้วทำให้แจ้งซึ่งธรรมนี้ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตจึงเข้าไปหาอาฬารดาบสถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้กล่าวกะอาฬารดาบสดังนี้ว่า ดูกรอาวุโสกาลามะ ขอท่านจงทำให้แจ้งซึ่งธรรมนี้ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่เถิด ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล อาฬารดาบสได้กล่าวกะตถาคตดังนี้ว่า ดูกรอาวุโสกาลามะ ท่านจงอยู่เถิด ธรรมนี้ชอบแก่ผู้ใด ผู้นั้นย่อมทำให้แจ้งซึ่งธรรมนี้ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่ได้ไม่นานเลย ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตได้รู้ธรรมนี้อย่างรวดเร็วแม้เพียงนั้น ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล ตถาคตจึงเข้าไปหาอาฬารดาบสถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้กล่าวกะอาฬารดาบสดังนี้ว่า ดูกรอาวุโสกาลามะ ธรรมนี้ที่ท่านกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นั้น ท่านกล่าวถึงเพียงไรหนอ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล อาฬารดาบสได้ประกาศอากิญจัญญายตนะ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตคิดอย่างนี้ว่า อาฬารดาบสไม่ได้มีแต่ศรัทธาเท่านั้น อาตมาก็มีศรัทธา อาฬารดาบสมีความเพียร อาตมาก็มีความเพียร อาฬารดาบสมีสติ อาตมาก็มีสติ อาฬารดาบสมีสมาธิ อาตมาก็มีสมาธิ อาฬารดาบสมีปัญญา อาตมาก็มีปัญญา ก็ถ้ากระไรเราพึงปรารภธรรมที่อาฬารดาบสกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นี้ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตจึงปรารภธรรมที่อาฬารดาบสกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นี้ ครั้นแล้วไม่นานเลย ก็ทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตได้รู้ธรรมนี้อย่างรวดเร็วแม้เพียงนั้น ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล ตถาคตจึงเข้าไปหาอาฬารดาบสถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้กล่าวกะอาฬารดาบสดังนี้ว่า ดูกรอาวุโสกาลามะ ธรรมนี้ที่ท่านกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นั้น ท่านกล่าวถึงเพียงไรหนอ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล อาฬารดาบสได้ประกาศอากิญจัญญายตนะ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตคิดอย่างนี้ว่า อาฬารดาบสมีศรัทธาเท่านั้นหามิได้ อาตมาก็มีศรัทธา อาฬารดาบสมีความเพียร อาตมาก็มีความเพียร อาฬารดาบสมีสติ อาตมาก็มีสติ อาฬารดาบสมีสมาธิ อาตมาก็มีสมาธิ อาฬารดาบสมีปัญญา อาตมาก็มีปัญญา ก็ถ้ากระไรเราพึงทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่อาฬารดาบสกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นี้ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตจึงทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่อาฬารดาบสกล่าวว่าทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่นี้ ครั้นแล้วไม่นานเลย ก็ทำให้แจ้งด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตได้รู้ธรรมนี้อย่างรวดเร็วแม้เพียงนั้น ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล ตถาคตจึงเข้าไปหาอาฬารดาบสถึงที่อยู่ ครั้นแล้วได้กล่าวกะอาฬารดาบสดังนี้ว่า ดูกรอาวุโสกาลามะ ท่านได้ประกาศธรรมนี้ด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้วบรรลุอยู่เพียงนี้หรือ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ลำดับนั้นแล อาฬารดาบสได้ประกาศอากิญจัญญายตนะ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตคิดอย่างนี้ว่า อาฬารดาบสมีศรัทธาเท่านั้นหามิได้

ឯ ខោ អានន្ទាវុសោ កាលាមសុត្តំ អត្ថិ សមាធិ
មយ្ហំ បន សមាធិ ឯ ខោ អានន្ទាវុសោ កាលាមសុត្ត
អត្ថិ បញ្ញា មយ្ហំ បន បញ្ញា យន្នូនាហំ យំ ឥមំ
អានន្ទាកេ កាលាមោ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមីតិ បវេទេតិ ឥស្ស ឆឡង្គស្ស
សត្ថុសាសនស្ស បច្ចាយេ ។ សោ ខោ អហំ
អត្តាវុសោ ឆដ្ឋាវុសោ ទិព្ពចក្ខុ តំ ឆដ្ឋិ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ ។ អថ-
ខ្វាហំ អត្តាវុសោ យេន អានន្ទាកេ កាលាមោ
តេនុបសង្កមិំ ឧបសង្កមិត្វា អានន្ទាវុសោ កាលាមំ
ឯតទវោចំ ឯត្តាវតា ខោ អាវុសោ កាលាម តំ
ឆដ្ឋិ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេ-
សីតិ ។ ឯត្តាវតា ខោ អហំ អាវុសោ តំ ឆដ្ឋិ
សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមីតិ ។

អាឡារកាលាមតាបស មិនមានសមាធិទេ អាត្មាអញទើបមានសមាធិ អាឡារកាលាមតាបស មិនមានបញ្ញាទេ អាត្មាអញទើបមានបញ្ញា បើដូច្នេះអាឡារកាលាមតាបសប្រកាសថា អាត្មាអញបានត្រាស់ដឹងដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងនូវធម៌ណា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ តថាគត គប្បីតំកល់ព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នោះមួយរំពេច មិនយឺតយូរឡើយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង៤ ។ នែអគ្គិវេស្សន: លំដាប់នោះឯង តថាគតបានចូលទៅរកអាឡារកាលាមតាបស លុះចូលទៅដល់ហើយបាននិយាយពាក្យនេះនឹងអាឡារកាលាមតាបសថា អាវុសោកាលាម: លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នេះ ហើយអាចប្រកាសបានដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះទេឬ ។ អាឡារកាលាមតាបសតបថា នែអ្នកមានអាយុ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នេះ ហើយអាចប្រកាសបានដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះដែរ ។

អមាម្ប៊ិ ខោ អាវុសោ ឯត្តាវតា ឥមំ ឆម្ប៊ុំ សយំ
អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរាមីតិ ។ លា.
ភា ខោ អាវុសោ សុលទ្ធំ ខោ អាវុសោ យេ
មយំ អាយស្មន្តំ តាទិសំ ព្រហ្មចារឺ បស្សាម ឥតិ
យាហំ ឆម្ប៊ុំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ
បវេទេមិ តំ ភូ ឆម្ប៊ុំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧប.
សម្បជ្ជ វិហរសិ យំ ភូ ឆម្ប៊ុំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរសិ តមហំ ឆម្ប៊ុំ សយំ អភិញ្ញា
សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេមិ ឥតិ យាហំ ឆម្ប៊ុំ
ជានាមិ តំ ភូ ឆម្ប៊ុំ ជានាសិ យំ ភូ ឆម្ប៊ុំ ជានាសិ ន.
មហំ ឆម្ប៊ុំ ជានាមិ ឥតិ យាធិសោ អហំ តាទិសោ ភូ

តថាគតពោលថា ម្នាលអ្នកមានអាយុ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយ
បញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយ
ឥរិយាបថទាំង ៤ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះដែរ ។ អាឡារកា-
លាមតាបសតបថា នែអ្នកមានអាយុ យើងពេញហៅថាជាមនុស្សមាន
លាភ នែអ្នកមានអាយុ អត្តភាពជាមនុស្សពេញ ហៅថាយើងបានដោយ
ល្អ ព្រោះថាយើងបានឃើញនូវព្រហ្មចារីបុគ្គល មានអាយុច្រើនដូចជា
អ្នក យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួន
ឯងនូវធម៌ណា ហើយអាចប្រកាសបាន លោកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់
ដោយបញ្ញា ដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ
ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម
ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌ណា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ
ទាំង ៤ យើងក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម
ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ ហើយអាចប្រកាសបាន យើងដឹងនូវធម៌
ណា លោកក៏ដឹង នូវធម៌នោះដែរ លោកដឹងនូវធម៌ណា យើងក៏ដឹងនូវ
ធម៌នោះដែរ យើងជាមនុស្សយ៉ាងណា លោកជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ

យោ និសោ ភុំ តា និសោ អហំ ឯតាទានិ អភុំសោ
ខុកោ វេសន្តា ឥមំ កណំ បរិហាកមាតំ ។ ឥតិ
ខោ អក្ខិវេស្សន អាឧប្បាកេ តាលាហោ អាយតិយោ
មេ សមាធោ អន្តរាសំ មំ សមាធំ អត្តនោ ស-
មសមំ ហវេសំ ឧឧប្បាកយ ច មំ បូជាយ បូជេ-
សំ ។ តស្ស មយ្ហំ អក្ខិវេស្សន ឯតទហោសិ
ជាយំ ឆម្ហោ និព្ពិជាយ ន វិកតាយ ន និកេជាយ
ន ឧបសមាយ ន អភិញ្ញាយ ន សម្ពោជាយ
ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ យាវទេវ អាតតិព្ពាយ-
តនូបបត្តិយាតិ ។ សោ ខោ អហំ អក្ខិវេស្សន តំ
ឆម្មឹ អនលង្ករិត្វា តស្មា ឆម្មា និព្ពិជ្ជ អបក្កមឹ ។

(៩២) សោ ខោ អហំ អក្ខិវេស្សន តឹកុសល-
កវេសឹ អន្តរាំ សន្ធិវេបធិ បរិយេសមានោ យេន
ឧទ្ធកោ កមបុត្តោ តេនុបសង្កមឹ ឧបសង្កមិត្វា

លោតជាមនុស្សយ៉ាងណា យើងក៏ជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ នៃអ្នកមានអាយុ អ្នកចូរមកកាន់កាលឥឡូវនេះ យើងនាំគ្នាពីរូបនៅវត្តគណៈនេះ ។ នៃអគ្គិវេស្សន: អាឡារកាលាមតាបស ជាអាចារ្យរបស់តថាគត តែគាត់តាំងតថាគតដែលជាសិស្ស ឲ្យត្រឹមស្មើនឹងខ្លួនគាត់ តាំងបូជាតថាគតដោយការបូជាដ៏ក្រៃលែង ដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។ នៃអគ្គិវេស្សន: តថាគតក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ធម៌នេះមិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីខឿយណាយ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីរំលត់នូវភាគិកិលេស មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីព្រះនិព្វានទេ ប្រព្រឹត្តទៅបាន ត្រឹមតែកើតកន្លងភពនិញ្ចាយតនភព(១) ប៉ុណ្ណោះឯង ។ នៃអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះ មិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះហើយខឿយណាយចាកធម៌នោះ ក៏ដើរចៀសចេញទៅ ។

(៥២) នៃអគ្គិវេស្សន: តថាគតស្វែងរកនូវតំកុសល ស្វែងរកសន្តិវរបទគឺព្រះនិព្វាន ជារគ្រឿងរម្ងាប់បង់នូវភ្លើងទុក្ខ ភ្លើងគឺលេសដ៏ប្រសើរ ហើយចូលទៅរកទុកមបុត្រតាបស លុះចូលទៅដល់ហើយ

---

១ ត្រង់តែតាំងឲ្យទៅកើតក្នុងអាកិញ្ចញ្ញាយតនព្រហ្ម មានអាយុ ៦០ ពាន់កប្បប៉ុណ្ណោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅដល់ទីខ្ពស់គឺអរហត្តផលបានឡើយ ហើយនៅមិនទាន់រួចចាកជាតិនឹងមរណៈទេ នៅដាប់ក្នុងអត្តភាពរបស់មច្ចុមារនៅឡើយ ។ អដ្ឋកថា ជាសារសិស្សត្រ ។

ทุฏฺฐกาโย ภเวยฺยาติ ฌานลาภิตาย ปน ปหีนตฺตา ปหีนกายสงฺขาโร ปหีนกายสงฺขารตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตตฺตา จ ปหีนกายทุจฺจริโต ปหีนกายทุจฺจริตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺโต ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตาย อุปฺปตฺติยา ปจฺจโย น โหตีติ ทสฺเสติ ฯ

ตตฺถ ปหีนกายสงฺขาโรติ ปหีนกายสงฺขารตฺตาติ ปหีนกายสงฺขารสมงฺคิตาย ปหีนกายสงฺขารสมงฺคิตาติ ปหีนกายสงฺขารสมงฺคิตาย ปหีนกายสงฺขารสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายสงฺขารสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตสมงฺคิตาติ ปหีนกายทุจฺจริตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตายาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตาย อุปฺปตฺติยาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย อุปฺปตฺติยาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย อุปฺปตฺติยา ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตาย อุปฺปตฺติยา ปจฺจโย น โหตีติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย อุปฺปตฺติยา ปจฺจโย น โหตีติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตาย อุปฺปตฺติยา ปจฺจโย น โหตีติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตาติ ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺตสมงฺคิตตฺตา ปน ปหีนกายทุจฺจริตนิมิตฺ

បាននិយាយពាក្យនេះ ទើបខ្លួកតាមបុត្តថា អាវុសោភាម: យើងប្រាថ្នា
ដើម្បីប្រព្រឹត្តនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ក្នុងធម្មវិន័យនេះ ។ នែអគ្គិវេស្សន: កាលបើតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ខ្លួកតាមបុត្ត ក៏និយាយពាក្យនេះនឹងតថាគតថា អ្នកដ៏មានអាយុ ចូរនៅចុះ នេះធម៌ដែលប្រាកដដូចជាអ្នកត្រូវការនោះ ជាធម៌ដែលវិញ្ញូបុរស គួរធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង នូវលទ្ធិនៃអាចារ្យ ជារបស់ខ្លួន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយមិនយូរប៉ុន្មាន ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតក៏បានរៀនចប់ធម៌នោះ ចាំមួយរំពេច មិនយឺតយូរឡើយ ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះពោលនូវញាណវាទផង ដឹងនូវថេរវាទផង ដោយហេតុគ្រាន់តែបើកបបូរមាត់ ទាំងគ្រាន់តែចរោនូវពាក្យទៅមក ប៉ុណ្ណោះឯង មួយវិញទៀត តថាគតប្តេជ្ញាថាឃើញ មិនមែនតែតថាគតប៉ុណ្ណោះឡើយ សូម្បីពួកជនដទៃគង់និយាយយ៉ាងនេះដែរ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពាមបុត្តមិនបានប្រកាសថា អាត្មាអញធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នេះដោយត្រឹមតែសទ្ធាប៉ុណ្ណោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដូច្នេះឡើយ តាមពិត ពាមបុត្តគ្រាន់តែជាអ្នកយល់ឃើញ នូវធម៌នេះប៉ុណ្ណោះទេឬ ។

អថខ្វាហំ អក្កោសន្តេ យេន ពុទ្ធោ ភគវា តេនុបសង្កមិំ
ឧបសង្កមិត្វា ពុទ្ធំ ភគវន្តំ ឯតទវោចំ
កិត្តាវតា នោ អាវុសោ ភគវា អម្ហេ ឆម្ភិ សយំ អភិញ្ញា
សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេស្សតិ ។ ឯវំ វុត្តេ អក្កោ-
សេន្តេ ពុទ្ធោ ភគវា តេ សញ្ញាបេសិ សញ្ញាបេតុំ
បវេទេសិ ។ តស្ស មយ្ហំ អក្កោសេន្តេ ឯតទហោសិ
ន ខោ ភគវា អហោសិ សន្តា មយ្ហំបត្តិ សន្តា
ន ខោ ភគវា អហោសិ វីរិយំ មយ្ហំបត្តិ វីរិយំ ន
ខោ ភគវា អហោសិ សតិ មយ្ហំបត្តិ សតិ ន
ខោ ភគវា អហោសិ សមាធិ មយ្ហំបត្តិ សមាធិ
ន ខោ ភគវា អហោសិ បញ្ញា មយ្ហំបត្តិ បញ្ញា
យន្នូនាហំ យំ ឆម្ភិ ភគវា សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា
ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ តិស្ស ឆម្ភិស្ស សច្ឆិ-
កិរិយាយ បទហេយ្យន្តិ ។ សោ ខោ អហំ អក្កោសេន្តេ
ឆព្ភិរេស្សេ ទិព្ពមេវ តំ ឆម្ភិ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា

នៃអគ្គិវេស្សនៈ លំដាប់នោះឯង តថាគតក៏ចូលទៅរកខ្លួកកមបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះនឹងខ្លួកកមបុត្តថា អាវុសោកមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នេះ ហើយអាចប្រកាសបាន ដោយហេតុមានប៉ុន្មានទៀ ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ លុះតថាគតពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ខ្លួកកមបុត្តក៏ប្រកាសនូវនៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនដ្ឋាន ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កមបុត្តមិនមានសទ្ធាទេ ឯអាត្មាអញទើបមានសទ្ធា កមបុត្តមិនមានវីរិយៈទេ អាត្មាអញទើបមានវីរិយៈ កមបុត្តមិនមានសតិទេ អាត្មាអញទើបមានសតិ កមបុត្តមិនមានសមាធិទេ អាត្មាអញទើបមានសមាធិ កមបុត្តមិនមានបញ្ញាទេ អាត្មាអញទើបមានបញ្ញា បើដូច្នោះ កមបុត្តប្រកាសនូវធម៌ណាថា អាត្មាអញបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយខ្លួនឯង ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ៤ អាត្មាអញគប្បីតាំងព្យាយាម ដើម្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវធម៌នោះ ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ ក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ មួយរំពេច មិនយឺតយូរឡើយ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ៤ ។

อุปสมฺปชฺช วิหาสึ ฯ อหญฺหิ อคฺคิเวสฺสน
เยน อุฏฺฐาเกา ภมปุตฺโต เตนุปสงฺกมึ อุปสงฺก-
มิตฺวา อุฏฺฐกึ ภมปุตฺตึ เอตทเวจึ กิตฺตาวตา นุ
โข อาวุโส ภม สมึ ฉมฺหิ สยึ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหาตพฺพนฺติ ฯ เอตฺตาวตา โข อหึ
อาวุโส(๑) สมึ ฉมฺหิ สยึ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหาตพฺพนฺติ ฯ อหมฺปิ โข อาวุโส
เอตฺตาวตา สมึ ฉมฺหิ สยึ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา
อุปสมฺปชฺช วิหาภมีติ ฯ ลาภา โข อาวุโส
สุลทฺธึ โข อาวุโส เย มยึ อายสฺมนฺตึ ตาทิสึ
พฺรหฺมจาริึ ปสฺสาม สาธุ ยึ ฉมฺหิ ภเมา สยึ
อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหาเรสิ ตึ
ตฺวึ ฉมฺหิ สยึ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช
วิหาเรสิ ยึ ตฺวึ ฉมฺหิ สยึ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา

---

๑ ม. เอตฺตาวตา โข อาวุโส ภเมา ฯ

នៃអគ្គិវេស្សនៈ លំដាប់នោះឯង តថាគតក៏ចូលទៅរកទូកភមបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ពោលពាក្យនេះ នឹងទូកភមបុត្តថា អាវុសោភមៈ លោកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នេះ ហើយអាចប្រកាសបានដោយហេតុមានប៉ុន្មានទៅ ។ ទូកភមបុត្តតបថា នែអ្នកមានអាយុ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នេះ ហើយអាចប្រកាសបាន ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។ តថាគតពោលថា នែអ្នកមានអាយុ យើងបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌នេះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះដែរ ។ ទូកភមបុត្តនិយាយថា ម្នាលអ្នកមានអាយុ យើងហៅពេញថាជាមនុស្សមានលាភ នែអ្នកមានអាយុ អត្តភាពជាមនុស្ស ឈ្មោះថា យើងបានដោយល្អ ព្រោះថា យើងបានឃើញនូវព្រហ្មចារីបុគ្គលមានអាយុប្លែកដូចជាអ្នក ភមបុត្តបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ បានសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯងនូវធម៌ណា ហើយអាចប្រកាសបាន អ្នកក៏បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តមដោយខ្លួនឯង នូវធម៌នោះ ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ អ្នកបានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង នូវធម៌ណា

ឧបសម្បជ្ជ វិហរាសិ តំ ធម្មំ ករោ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិ-
កត្វា ឧបសម្បជ្ជ បវេទេសិ ឥតិ យំ ធម្មំ ករោ អញ្ញាសិ
តំ ត្វំ ធម្មំ បជានាសិ យំ ធម្មំ ជានាសិ តំ ធម្មំ
ករោ អញ្ញាសិ ឥតិ យាទិសោ ករោ អហោសិ តាទិ-
សោ ត្វំ យាទិសោ ត្វំ តាទិសោ ករោ អហោសិ
ឯហិនានិ អាវុសោ ឧភោ វស្សា ឥមំ គណំ បរិ-
ហរាមាតិ ។ ឥតិ ខោ អក្កិវេស្សនេ ឧច្ចាវចា ករ
ប្បុត្តា សព្រហ្មចារី មេ សមានោ អាចរិយដ្ឋានេ ឋំ
ឋបេសិ ឧទ្ទាកយ ច មំ បូជាយ បូជេសិ ។ តស្ស
មយ្ហំ អក្កិវេស្សនេ ឯតទហោសិ នាយំ ធម្មោ និព្ពិទា-
យ ន វិរាគាយ ន និរោធាយ ន ឧបសមាយ ន
អភិញ្ញាយ ន សម្ពោធាយ ន និព្ពានាយ សំវត្តតិ
យាវទេវ នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបបត្តិយាតិ ។ សោ
ខោ អហំ អក្កិវេស្សនេ តំ ធម្មំ អនលង្ករិត្វា តស្មា
ធម្មា និព្ពិជ្ជ អបក្កមិំ ។

ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅ ដោយឥរិយាបថ៤ ភមបុត្តក៏ចូនធ្វើឲ្យ
ជាក់ច្បាស់ ចូនសម្រេចដោយបញ្ញាដ៏ឧត្តម ដោយខ្លួនឯង ន្ទូវធម៌នោះ
ហើយអាចប្រកាសចូន ភមបុត្តចូនដឹងន្ទូវធម៌ណា អ្នកក៏ចូនដឹង ន្ទូវធម៌
នោះដែរ អ្នកចូនដឹងន្ទូវធម៌ណា ភមបុត្តក៏ចូនដឹងន្ទូវធម៌នោះដែរ ភមបុត្ត
ជាមនុស្សយ៉ាងណា អ្នកក៏ជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ អ្នកជាមនុស្សយ៉ាង
ណា ភមបុត្តក៏ជាមនុស្សយ៉ាងនោះដែរ នែអ្នកមានអាយុ ឥឡូវនេះ
អ្នកចូរមក យើងតាំងពីរនាក់ នឹងនៅរក្សាគណៈនេះ ។ នែអគ្គិវេស្សន:
ទុក្ខភមបុត្ត ជាសព្រហ្មចារីបុគ្គលរបស់តថាគត តាំងតថាគតក្នុងនាទី
ជាអាចារ្យ តាំងបូជាតថាគតដោយគ្រឿងបូជាដ៏ក្រៃលែង ដោយប្រការ
ដូចេ្នះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដូចេ្នះ
ថា ធម៌នេះមិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីខ្សឿយណាយចាកកាមគុណ ក្តិលេស
មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីប្រាសចាកតម្រេក មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីរំលត់
ន្ទូវកងទុក្ខ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
ដឹងច្បាស់ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីត្រាស់ដឹង មិនប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីព្រះ
និព្វានទេ ប្រព្រឹត្តទៅចូន ត្រឹមតែកើតកង់នៅសញ្ញាសញ្ញាយតនភព
ប៉ុណ្ណោះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមិនពេញចិត្តនឹងធម៌នោះ
ក៏ខ្សឿយណាយចាកធម៌នោះ ហើយចៀសចេញទៅ ។

(๘๓) สเจ ขฺวาห อหนฺติ อกฺกฺเวสฺสน กตฺตพฺพ.
กเรยฺย อนุตฺตรึ สมฺมาปฏิปตฺตึ ปฏิปชฺเชยฺย มคฺเคสุ
อนุปุพฺเพน จาริตฺตญฺเหตฺถ เวทิตพฺพ ยถา ขฺวาห สเจ
เอกเมก ตถาสรี ฯ ตสฺมาติห ภิกฺขเว ภูมิภาคึ
จาสาธิกญฺจ วนสณฺฑึ อธิกญฺจ สมฺมาปฏิปตฺตึ สเตกึ
สุปติฏฺฐ ภวิสฺสติ สมฺมา โกจรกฺขมึ ฯ ตสฺมาติห
ภิกฺขเว อกฺกฺเวสฺสน ปิตาปเหสิ ภวิสฺสติ ตถา ภูมิภาคา
จาสาธิกา จ วนสณฺฑา อธิ จ สมฺมาปฏิปตฺติ สเตกา
สุปติฏฺฐา ภวิสฺสติ สมฺมา โกจรกฺขมา ฯ อลมิติ
กุลปุตฺตสฺส ปสาธิกสฺส ปสาธิกสฺส ปสาธิกาย ฯ สเจ ขฺวาห อหนฺติ อกฺกฺเวสฺสน ตตฺถ
อิสีติ อลมิติ ปสาธิกาย ฯ

(๘๔) อปิสฺสุ มึ อกฺกฺเวสฺสน ตีสฺวา อุป-
มา ปฏิภึสุ อนุปฺปตฺติยา ปุพฺเพ อสฺสุตปุพฺพา ฯ
เสยฺยถาปิ อกฺกฺเวสฺสน อลฺเล กฏฺเ สมฺมาปฏิ

(៥៣) នែអគ្គិវេស្សនៈ កាលដែលតថាគតសំដែងរកកិលេសសូន្យ សំដែងរកសន្តិវរបទគឺព្រះនិព្វាន ជាគ្រឿងរម្ងាប់បង់នូវក្តីទុក្ខ ក្តីឆ្កំឆៃសដ៏ប្រសើរ ហើយក៏ត្រាច់ទៅកាន់ចារិក តាមលំដាប់ក្នុងដែនមគធៈ បានដល់សេនានិគម ក្នុងទុរវេលាប្រទេស ។ តថាគតបានឃើញនូវភូមិភាគគួរជាទីសប្បាយក្នុងសេនានិគមនោះផង នូវដងព្រៃជាទីជ្រះថ្លាផង នូវស្ទឹងដែលមានទឹកហូរមានទឹកថ្លា មានកំពង់ដ៏ល្អជាទីសប្បាយផង នូវស្រុកជាទីគោចរដ៏តល្មមផង ។ នែអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ឧហ្ន ភូមិភាគគួរជាទីសប្បាយផង ដងព្រៃជាទីជ្រះថ្លាផង ស្ទឹងមានទឹកថ្លាមានកំពង់ដ៏ល្អជាទីសប្បាយតែងហូរទៅផង ស្រុកជាទីគោចរក៏ដីតល្មមផង ។ កន្លែងនេះជាកន្លែងគួរដើម្បីប្រព្រឹត្តិព្យាយាមនៃកុលបុត្តជាអ្នកមានព្យាយាម ។ នែអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ ក៏អង្គុយទៅក្នុងទីនោះដោយគិតថា ទីនេះគួរដើម្បីការប្រព្រឹត្តិព្យាយាម ។

(៥៤) នែអគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឧបមាទាំង ៣ មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា តថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកក្នុងកាលមុនទេ ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។ នែអគ្គិវេស្សនៈ ដូចជាកំណាត់ឈើស្រស់នៅមានដំរ

ឯវមេវំ ខោ អហំ បុរិសោ អាតង្កេយ្យ ឯត្តកេនេវ អាពាធេន អត្តានំ អភិជានាមិ នេវ ទោ ចាតុកវេយ្យតំ ។ អហំ ភិញ្ញស្ស អត្តនោ បុរិសោ មយ្ហំ អយំ ភិក្ខុ សម្មុខា ឯតេ ឯត្តកេ ឯត្តកេនេវ ឯត្តកេនេវ អាពាធេន អភិនន្ទេយ្យ អត្តានំ អភិនន្ទេយ្យ នេវ ទោ ចាតុកវេយ្យតំ ។ ឥមេ ចាហំ តោ តោតមំ តំ ភិក្ខុំ ហេតុ អទ្ធភ្លៅ(១) តោ តោតម អល្លំ ភិក្ខុំ សម្មុខា ឥមេ បន ឯតេ ឯត្តកេនេវ ឯត្តកេនេវ យាវទេវ ច បន សោ បុរិសោ ភិក្ខុសង្ឃស្ស ឯយាតសង្ឃ តាតិ អស្សាតិ ឱវាទោ ខោ អត្តនោ បុរិសោ យេ ហិ កេចិ សមណា ច ព្រាហ្មណា ច តាយេន ទេវ តាមេហិ អព្ភមក្ខា ឯហាវុត្តំ យោ ច នេសំ តាមេសុ តាម-ន្តេន តាមសេ្មហោ តាមមុច្ឆា តាមបិបាសា តាមបរិឡាហោ សោ ច អជ្ឈត្តំ ន សុប្បហីនោ ហោតិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធោ ។ ឯមក្ខាមិ-តា ទេមិ តេ តោតេ សមណព្រាហ្មណា

---

(១) អទ្ធុំ ហិ ។ ម៉ អទ្ធុំ ហិ ។

ដែលត្រាំនៅក្នុងទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់កាន់យកឈើពំនូតភ្លើងខាងលើ (កូនពំនូត) ដើរមកដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងភ្លុតភ្លើងឲ្យកើតឡើង អាត្មាអញនឹងធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះកាន់យកឈើពំនូតភ្លើងខាងលើមកពួតនឹងឈើស្រស់នៅមានដំរ ដែលត្រាំនៅក្នុងទឹកឯណោះ ហើយគប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យកើតឡើង គប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើងបានដែរឬ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អំពើនេះមិនបានទេ សេចក្តីនោះព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថាកំណាត់ឈើស្រស់ឯណោះនៅមានដំរ ថែមទាំងកំណាត់ឈើនោះត្រាំនៅក្នុងទឹកទៀត បុរសនោះបានតែត្រឹមចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ឥតប្រយោជន៍ មានឧបមាដូចម្តេចមិញ នៃអគ្គិវេស្សនៈ ពួកជនណាមួយ ទោះបីជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មានកាយមិនបានចៀសចេញ ចាកវត្ថុកាមទាំងឡាយ សមណៈព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានលះបង់ មិនបានរម្ងាប់ នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីជ្រួលជ្រប់ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកិលេសកាមឯដ៏ខាងក្នុងផង ។ បើពុំដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន

ทุกฺขา ตีหปฺปา(๑) จ(๒) กกฺขฬา เวทนา เวทิยนฺติ อหญฺหา ว เต ญาณาย ทสฺสนาย อนุตฺตราย สมฺโพธาย ฯ เอวเมว เต ภោนฺโต สมณ-พฺราหฺมณา ทิพฺพกฺขินิมิตฺตา ทุกฺขา ตีหปฺปา จ กกฺขฬา เวทนา เวทิยนฺติ อหญฺหา ว เต ญาณาย ทสฺสนาย อนุตฺตราย สมฺโพธาย ฯ อยเมเตฺถ มม อภิกฺกมนา ปมา อุปมา ปฏิภาคา อนนฺตริยา ปุพฺเพ อสฺสุต-ปุพฺพา ฯ

(๕๘) อปรมฺปิ เอตฺถ มม อภิกฺกมนา ทุติยา อุปมา ปฏิภาคา อนนฺตริยา ปุพฺเพ อสฺสุตปุพฺพา ฯ เสยฺยถาปิ อภิกฺกมนา อลฺลํ กฏฺฐ สเสฺนหํ อาหาเร อุทเก ถเล นิกฺขิตฺตํ ฯ อถ ปุริโส อาคจฺเฉยฺย อุตฺตราณึ อาทาย อคฺคึ อภินิพฺพตฺเตสฺสามิ เตโช ปาตุกริสฺสามีติ ฯ ตํ กึ มญฺญสิ อภิกฺกมนา

---

๑ ม. ตีหา ฯ ๒ ม. ขราติ น วิสฺสติ ฯ

ពាំងនោះ ខន្ធលុកក្តួវេទនា ក្តៀវក្តា រឹងរូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ មិនគួរ ដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរឡើយ ។ បើពុំដូចសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ មិនបានខន្ធលុកក្តួវេទនា ក្តៀវក្តា រឹងរូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ មិនគួរ ដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរដែរ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីឧបមាជាដំបូងនេះឯង មិនដែលមានសាស្តាឬសាវ័កណា តថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកក្នុងកាលមុនទេ ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។

(៥៥) នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីឧបមាជាគំរប់ ២ ដទៃទៀត មិនដែលមានសាស្តាឬសាវ័កណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: កំណាត់ឈើស្រស់នៅមានជំរំដែលជាក់ទៅលើគោក ឆ្ងាយអំពីទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់កាន់យកនូវឈើពិនត្តក្តើរដ៏ខ្លាំងលើដើរមក ដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើក្តើងឲ្យកើតឡើង នឹងធ្វើក្តើងឲ្យឆេះឡើង ។ នែអគ្គិវេស្សន: អ្នកសំគាល់នូវ

អបិ ន្វ សោ បុរិសោ អត្ថំ អល្ល កដ្ឋំ សស្នេហំ អារ-
វតា ឧទកា ៨លេ និក្ខិត្តំ ទុគ្គវណំ អាធាយ អគ្គិ-
មន្តេត្តេ អគ្គិ អភិនិព្ភត្តេយ្យ តេជោ ចាតុកវេយ្យាតិ ។
តោ ហិនំ តោ តោតម តំ កិសុ ហេតុ អនុញ្ញិ
តោ តោតម អល្ល កដ្ឋំ សស្នេហំ តិពញ្ចបិ អារតា
ឧទកា ៨លេ និក្ខិត្តំ យាវទេវ ចបន សោ បុរិសោ
តិលមត្តស្ស ឯឃាតស្ស ភាគី អស្សាតិ ឯវមេវ ខោ
អគ្គិវេស្សន យេ ហិ កេចិ សមណា ច ព្រហ្មណា
ច តាយេន ចេវ តាមេហិ ទុក្ខកដ្ឋា វិហរន្តិ
យោ ច នេសំ តាមេសុ តាមច្ឆន្ទោ តាមស្នេហោ
តាមមុច្ឆា តាមបិបាសា តាមបរិឡាហោ សោ ច
អជ្ឈត្តំ ន សុប្បហីនោ ហោតិ ន សុប្បដិប្បស្សទ្ធោ ។
ឯបក្កមិតា ចេបិ តេ តេវន្តោ សមណព្រាហ្មណា
ទុក្ខា តិប្បា ខរ តិដ្ឋតា វេទនា វេទិយន្តិ អតិព្ភ
តេ ញាណាយ ឧស្សជ្ជាយ អនុត្តរាយ សម្ពោ-
ជាយ ។ តោ ចេបិ តេ តេវន្តោ សមណព្រាហ្មណា

ហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះកាន់នូវឈើពំនួតក្តៅដ៏ខាងលើ មកពួតនឹងកំណាត់ឈើស្រស់នៅមានដំរ ដែលជាក់នៅលើគោក ឆ្ងាយអំពីទឹកឯណោះ ហើយគប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យកើតឡើង គប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើងបានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អំពើនេះមិនបានទេ ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថាកំណាត់ឈើស្រស់ឯណោះ ពិតជាជាក់នៅលើគោក ឆ្ងាយអំពីទឹកមែន តែថា នៅស្រស់មានដំរ ឯបុរសនោះ គ្រាន់តែជាអ្នកមានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ប៉ុណ្ណោះឯង មានឧបមាដូចម្តេចមិញ នែអគ្គិវេស្សនៈ ជនពាំងឡាយណានីមួយ គោះជាសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មានកាយចៀសចេញចាកវត្ថុកាមពាំងឡាយពិតមែនហើយ តែថាសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះមិនបានលះបង់ មិនបាន់ទម្លាប់នូវសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីជ្រួលជ្រប់ក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានក្នុងកិលេសកាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយក្នុងកិលេសកាមឡើយ ដ៏ខាងក្នុង ។ បើទុកជាសមណៈព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនពាំងនោះ សោយនូវទុក្ខវេទនាក្តៅក្តា រឹងរូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីពួកយាម ក៏គង់តែសមណព្រាហ្មណ៍ពាំងនោះ មិនគួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរឡើយ ។ បើទុកជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនពាំងនោះ

ฉิชฺชมิตา ขุชฺชา ตีณฺหา ขาย กชฺชตา วิธมา วิธิ.
ยนฺติ อภญฺญา ๑ เต ญาณาย ธมฺมาย อนุตฺตราย
สมฺโพธาย ฯ อยเมว โข มหา อกฺขวิสฺสนา ขุตียา
อุปมา ปฏิภาสิ อนจฺฉริยา ปุพฺเพ อสฺสุตปุพฺพา ฯ

(๙๖) อปรภิ โข มหา อกฺขวิสฺสนา ตติยา
อุปมา ปฏิภาสิ อนจฺฉริยา ปุพฺเพ อสฺสุตปุพฺพา ฯ
เสยฺยถาปิ มหา อกฺขวิสฺสนา สุกฺขานิ กฏฺฐานิ กลาปานิ อารกา
อุทกา ถเล นิกฺขิตฺตานิ ฯ อถ ปุริโส อาคจฺเฉยฺย
อุทการหานิ อาทาย อกฺขี อภินิมฺมเทสฺสามิ เตเนว
ปาตุกริสฺสามีติ ฯ ตํ กึ มญฺญสิ มหา อกฺขวิสฺสนา อปิ
นุ โข(๑) โส ปุริโส อกฺขี สุกฺขานิ กฏฺฐานิ กลาปานิ
อารกา อุทกา ถเล นิกฺขิตฺตานิ อุทการหานิ อาทาย
อภินิมเทฺทยฺย เตเนว ปาตุกเรยฺยาติ.
ตถา ฯ ยานิ โข โคตม ตานิ กลาปานิ ปเหตุ อกฺขี โข
โคตม สุกฺขานิ กฏฺฐานิ กลาปานิ ตญฺจ ปน อารกา

---

๑ ม. โหติ ปาฐนฺตรํ ฯ

มิនបានសោយនូវទុក្ខវេទនា ក្លៀវក្លា រឹងរូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាមទេ ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនគួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរដែរ មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង នៃអគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឧបមាទី ២ នេះឯង៎ មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា តថាគតមិនធ្លាប់បានឮមកក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។

(៥៦) នៃអគ្គិវេស្សនៈ សេចក្តីឧបមាទី ៣ ដទៃទៀត មិនជាទីអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់ឮមកក្នុងកាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ កំណាត់ឈើសត្ត ជាឈើសស់ ដែលដាក់នៅលើគោក ឆ្ងាយអំពីទឹក ។ លំដាប់នោះ មានបុរសម្នាក់កាន់នូវឈើពំនូតភ្លើងខាងលើ ដើរមកដោយគិតថា អាត្មាអញនឹងធ្វើភ្លើងឲ្យកើតឡើង អាត្មាអញនឹងធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើង ។ នៃអគ្គិវេស្សនៈ អ្នកសំគាល់នូវហេតុនោះដូចម្តេច បុរសនោះ កាន់នូវឈើពំនូតភ្លើងខាងលើ មកពួតនឹងកំណាត់ឈើសត្ត ជាឈើសស់ ដែលដាក់នៅលើគោក ឆ្ងាយអំពីទឹកឯណោះ ហើយគប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យកើតឡើង គប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើងបានឬទេ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន គប្បីធ្វើភ្លើងឲ្យឆេះឡើងបាន ព្រោះហេតុអ្វី បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ព្រោះថាកំណាត់ឈើសត្តឯណោះជាឈើសស់ស្រាប់ ហើយថែមទាំងកំណាត់ឈើនោះនៅលើគោក ឆ្ងាយ

ឧទកោ ជលេ និក្ខិត្តន្តិ ឯវមេវំ ខោ អគ្គិវេស្សន
យេ ហិ កេចិ សមណា វា ព្រាហ្មណា វា តា-
យេន ខេវ តាមេហិ វូបកដ្ឋា វិហរន្តិ យោ ច នេសំ
តាមេសុ តាមច្ឆន្ទោ តាមស្នេហោ តាមមុច្ឆា
តាមបិបាសា តាមបរិឡាហោ សោ ច អជ្ឈត្តំ
សុប្បហីនោ ហោតិ សុប្បដិប្បស្សទ្ធោ ។ ឯវមក្កមិតា
ចេបិ តេ ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ទុក្ខា តិប្បា
ខរា កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ កញ្ចិ វ តេ ញាណាយ
ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោធាយ ។ ឯតោ ចេបិ តេ
ភោន្តោ សមណព្រាហ្មណា ឯវមក្កមិតា ទុក្ខា តិប្បា
ខរា កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ កញ្ចិ វ តេ ញាណាយ
ទស្សនាយ អនុត្តរាយ សម្ពោធាយ ។ អយំ ខោ មំ
អគ្គិវេស្សន តតិយា ឧបមា បដិភាសិ អនច្ឆរិយា ពុទ្ធេ
អស្សុតបុព្វា ។ ឥមា ខោ មំ អគ្គិវេស្សន តិស្សោ
ឧបមាយោ(๑)បដិភំសុ អនច្ឆរិយា ពុទ្ធេ អស្សុតបុព្វា ។

---

๑ ឧ. ម. ឧបមា ។

អំពីទឹកទៅទៀត មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ នែអគ្គិវេស្សន: ពួកដនណានីមួយ គោះបីជាសមណ:ក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី មានកាយចៀសចេញឆ្ងាយវត្តកាមតាំងឡាយផង សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ចាន់លះបង់ ចានរម្ងាប់សេចក្តីប្រាថ្នាកន្ធំកិលេសកាម សេចក្តីស្រឡាញ់កន្ធំកិលេសកាម សេចក្តីស្រវឹងកន្ធំកិលេសកាម សេចក្តីស្រេកឃ្លានកន្ធំកិលេសកាម សេចក្តីក្តៅក្រហាយកន្ធំកិលេសកាមឡដ៏ខាងក្នុងផង ។ បើទុកជាសមណ-ព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនតាំងនោះ ទទួលទុក្ខវេទនា ក្តៅក្រហាយ រងូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាម ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ គួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរចាន ។ បើទុកជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនតាំងនោះ មិនទទួលទុក្ខវេទនា ក្តៅក្រហាយ រងូស ក្រហល់ក្រហាយ ដែលកើតអំពីព្យាយាមទេ ក៏គង់សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ គួរដើម្បីដឹង ដើម្បីឃើញ ដើម្បីត្រាស់ដឹងយ៉ាងប្រសើរចានដែរ មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីឧបមាទី ៣ នេះឯង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់ចានឮមកកន្ធំកាលមុន ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។ នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីឧបមាតាំង ៣ នេះឯង មិនជាអស្ចារ្យណាស់ណា ដែលតថាគតមិនធ្លាប់ចានឮមកកន្ធំកាលមុនទេ ក៏ស្រាប់តែប្រាកដដល់តថាគត ។

(៤៧) តស្ស មយ្ហំ អក្ខិម្ហិ ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ ឧន្ទកំ ឧទ្ធមាតាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហេយ្យំ អភិនិប្បីឡេយ្យំ អភិសន្ថាបេយ្យន្តិ ។ សោ ខោ អហំ អក្ខិម្ហិ ឯតទហោសិ ឧន្ទកំ ឧទ្ធមាតាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហាមិ អភិនិប្បីឡេមិ អភិសន្ថាបេមិ តស្ស មយ្ហំ អក្ខិម្ហិ ឯតទហោសិ ឧន្ទកំ ឧទ្ធមាតាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហាតោ អភិនិប្បីឡយតោ អភិសន្ថាបយតោ កក្ខឡេហិ សេទា មុច្ចន្តិ ។ សេយ្យថាបិ អក្ខិម្ហិ ពលវា បុរិសោ ទុព្ពលតរំ បុរិសំ សីសេ វា កហេត្វា ខន្ធេ វា កហេត្វា អភិនិគ្គណ្ហេយ្យ អភិនិប្បីឡេយ្យ អភិសន្ថាបេយ្យ ឯវមេវ ខោ មេ អក្ខិម្ហិ ឯតទហោសិ ឧន្ទកំ ឧទ្ធមាតាយ ជិវ្ហាយ តាលុំ អាហច្ច ចេតសា ចិត្តំ អភិនិគ្គណ្ហាតោ អភិនិប្បីឡយតោ អភិសន្ថាបយតោ កក្ខឡេហិ សេទា មុច្ចន្តិ ។ អារទ្ធំ ខោ បន មេ អក្ខិម្ហិ វីរិយំ ហោតិ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា សតិ

(๙๗) នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញទាំសង្កត់ធ្មេញដោយធ្មេញទាំងឡាយ ខាល់ពិតាន (ក្រអូមមាត់) ដោយអណ្តាត សង្កត់គាបផ្តួបន្ទូរចិត្តដោយចិត្ត ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះក៏ទាំសង្កត់ធ្មេញដោយធ្មេញទាំងឡាយ ខាល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់គាបផ្តួបន្ទូរចិត្តដោយចិត្ត នែអគ្គិវេស្សន: កាលដែលតថាគតនោះ ទាំសង្កត់ធ្មេញដោយធ្មេញទាំងឡាយ ខាល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់គាបផ្តួបន្ទូរចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញអំពីក្លៀកទាំងសងខាង ។ នែអគ្គិវេស្សន: ដូចបុរសដែលមានកំឡាំង ចាប់បុរសដែលមានកំឡាំងថយជាងខ្លួន ត្រង់ក្បាលផង ចាប់ត្រង់កផង គប្បីសង្កត់គាបផ្តួប មានឧបមាយ៉ាងណាមិញ នែអគ្គិវេស្សន: កាលដែលតថាគតទាំសង្កត់ធ្មេញ ដោយធ្មេញទាំងឡាយ ខាល់ពិតានដោយអណ្តាត សង្កត់គាបផ្តួបន្ទូរចិត្តដោយចិត្ត ញើសក៏ហូរចេញអំពីក្លៀកទាំងសងខាង មានឧបមេយ្យយ៉ាងនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីព្យាយាមរបស់តថាគត តឹងតែងណាស់ មិនធូរថយ សតិក៏តាំងល្អប្រាំ

អប្បដិបុគ្គលោ(๑) សារន្ធោ ๘ បន មេ ភារោ ហោតិ អប្បដិបុគ្គលោ តោសេវ ទុក្ខប្បជានេន បជានាតិ-ន្តិដ្ឋស្ស សតោ ។ ឃាវុសោបិ ខោ មេ អត្តវេទនា ទុប្បញ្ញា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(๕๘) តស្ស មយ្ហំ អត្តវេទនា ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ អប្បាណកំយេវ(๒) ឈានំ ឈាយេយ្យន្តិ ។ សោ ខោ អហំ អត្តវេទនា ទុខតោ ច ឱសាសតោ ច អសប្បាសប្បស្សាសេ ទុបទ្ទុំ ។ តស្ស មយ្ហំ អត្តវេទនា ទុខតោ ច ឱសាសតោ ច អសប្បាសប្បស្សាសេសុ ទុបទ្ទុទ្ទេសុ កណ្ហាសោតេហិ ភិតាតំ ឯក្កគ្គតំ អឯ-បន្នោ សារន្ធោ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម កុម្ភ-ការកុត្តិយា ឧបរតាយ អឯមន្តោ សន្ធោ ហោតិ ឯវមេវ ខោ មេ អត្តវេទនា ទុខតោ ច ឱសាសតោ ច អសប្បាសប្បស្សាសេសុ ទុបទ្ទុទ្ទេសុ កណ្ហាសោតេហិ ភិតាតំ ឯក្កគ្គតំ អឯមន្តោ សន្ធោ ហោតិ ។

---

๑ ម. អសម្ភុដ្ឋោ ។ ម. អសំមុដ្ឋោ ។ ๒ ម. អប្បាណកំ ។

មិនមានវង្វេងភ្លេច តែចំណែកខាងកាយរបស់តថាគតដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៀងជាកាយត្រាលំត្រាំយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: ទុកណាជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់ទូលចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។

(៥៨) នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះមានតែអាត្មាអញពិភាវណាទូរអប្បាណកជ្ឈាន គឺឈានដែលគ្មានដង្ហើមចេញចូល ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតក៏បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទឹងខ្យល់ដង្ហើមចូលអំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង ។ នែអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគត បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទឹងខ្យល់ដង្ហើមចូលអំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង សំឡេងរបស់ខ្យល់ ដែលចេញមកអំពីរន្ធត្រចៀកទាំងសងខាង ក៏ពួកខ្លាំងក្រៃពេក ។ សំឡេងស្ងប់របស់ជាងមាស ដែលកំពុងសម់លាន់ពួកខ្លាំងយ៉ាងណាមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង សំឡេងរបស់ខ្យល់ដែលចេញអំពីរន្ធត្រចៀក ទាំងសងខាង ក៏លាន់ពួកខ្លាំង យ៉ាងនោះឯង ។

อารทฺธํ โข ปน เม อกฺกิเลสฺสน วิริยํ โหติ อสลฺลีนํ อุปฏฺฐิตา สติ อปฺปมฺปฏฺฐา สารทฺโธ จ ปน เม กาโย โหติ อปฺปฏิปฺปสฺสทฺโธ เตเนว ทุกฺขปฺปฏิกาเลน ปฏิกาติกฺกนฺตสฺส สโต ฯ ฝาสฺสาสกิ โข เม อกฺกิเลสฺสน อุปฏฺฐา ทุกฺขา เวทนา จิตฺตํ น ปริยาทาย ติฏฺฐติ ฯ

[๕๙] ตสฺส มยฺหํ อกฺกิเลสฺสน ฝาตนโหสิ ยนฺนูนาหิ อปฺปาหารตรายา ฌานํ ฌายยฺยนฺติ ฯ สา โข อหิ อกฺกิเลสฺสน มุขโต จ นาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปฺปสฺสาเส อุปรุนฺธิ ฯ ตสฺส มยฺหิ อกฺกิเลสฺสน มุขโต จ นาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปฺปสฺสาเสสุ อุปรุนฺธิยมานสุ อธิมตฺตา วาตา มุทฺธานํ อาหนนฺติ(๑) ฯ เสยฺยถาปิ อกฺกิเลสฺสน พลวา पुริโส तिण्हेन सिखरेन मुद्धानं अभिमत्थेय्य ฝาเมว โข เม อกฺกิเลสฺสน

๑ ม. อาหนนฺติ ฯ ม. อาหนนฺติ ฯ

นี้แหละ ๆ นี้แหละ ๆ นี้แหละ ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็ความพยายามของตถาคต ตั้งไว้ตลอดกาลนาน ไม่ขาดระยะ ตั้งมั่นดีแล้ว ไม่ย่อหย่อน ไม่ถอยกลับ แต่ว่ากายของตถาคต ที่ลำบากด้วยความพยายามมากเกินไปแล้ว ก็เป็นกายลำบาก ไม่สบาย ไม่ควรแก่การงาน ฉันนั้นนั่นแล ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็ความเจ็บปวดอันเกิดขึ้นแล้ว ย่อมครอบงำจิตของตถาคตได้ ๆ

(๔๙) ดูกรอัคคิเวสสนะ ตถาคตนั้นมีวาทะอย่างนี้ มีปกาศอย่างนี้ว่า ดูกรท่านผู้เจริญทั้งหลาย ท่านจงดูเถิด ความเพียรของเราไม่ย่อหย่อนแล้ว สติของเราตั้งมั่นแล้ว กายของเราสงบแล้ว ไม่กระวนกระวาย จิตของเราตั้งมั่นแล้ว เป็นสมาธิแล้ว ๆ ดูกรอัคคิเวสสนะ ก็ตถาคตนั้นแล ย่อมเข้าปฐมฌานอันสงัดจากกาม สงัดจากอกุศลธรรมทั้งหลาย ฯลฯ ย่อมเข้าทุติยฌาน ฯลฯ ย่อมเข้าตติยฌาน ฯลฯ ย่อมเข้าจตุตถฌาน

ปุคฺคเลา จ ฉาสาเลา จ กณฺหาเลา จ อสฺสาสปสฺสาสา-
เสสุ ฉปฺปฺเญสุ อฉิมตฺตา ปาตา ปุพฺพาหณฺหิกาติ ฯ
อารทฺธา เขา ปน เม อตฺถวเสน ปีริยา เยาเต
อสลฺลีนา ฉปฏฺฐิตา สติ อปฺปมุฏฺฐา สมาหิโต จ ปน
เม กาโย เยาเต อปฺปฏิปฺปสฺสทฺโธ เตเนว ทุกฺเขน
ปฏิปีฬิโตติ เอวมาทินา นเยน ปฏิกฺเขปสฺส สาเลา ฯ ปีติยาปิ เขา
เม อตฺถวเสน ฉปฺปฺญา ทุกฺขา เวทนา ปหีนา อทุกฺขมสุขา
ปน อุปฏฺฐาติ ฯ

(๖๐) ตสฺส มยฺหํ อตฺถวเสน ฌานเยาเส
ยฺเญวาหิ อปฺปฺณาเกเยว ฌานเส ฌายนฺตสฺส ฯ
เสา เขา อหิ อตฺถวเสน ปุคฺคเลา จ ฉาสาเลา จ
กณฺหาเลา จ อสฺสาสปสฺสาเส ฉปฺปฺเญ ฯ ตสฺส เม ยฺหิ
อตฺถวเสน ปุคฺคเลา จ ฉาสาเลา จ กณฺหาเลา จ อสฺสา-
สปสฺสาเสสุ ฉปฺปฺเญสุ อฉิมตฺตา สีเส สีสเว-
ทนา เยาเต ฯ เสยฺยถาปิ อตฺถวเสน พลวา ปุริเสา

បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ ខ្យល់ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏ចាក់ដោតនូវក្បាលយ៉ាងនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីព្យាយាមរបស់តថាគត តឹងតែងណាស់ មិនធូរថយឡើយ សតិក៏តំកល់ខ្ជាប់ មិនបានវង្វែងត្រេចឡើយ តែចំណែកខាងកាយរបស់តថាគត ដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៅជាកាយក្រវល់ក្រវាយ មិនបានសូបរម្ងាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: ទុកណាជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។

(๖๐) នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញពិចារណានូវអប្បាណកជ្ឈាន តែម្យ៉ាង ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតក៏បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញ ទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផង ។ នែអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតនោះបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ សីសវេទនា(๑)ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែងក៏កើតប្រាកដក្នុងក្បាល ។ នែអគ្គិវេស្សន: បុរសមានកំឡាំង

๑ ជំទឹកក្បាលជំមានកំឡាំង កើតអំពីកងខ្យល់ដែលមិនបានចេញមកអំពីទ្វារណាមួយសោះនោះឯង ។ អដ្ឋកថា ។

ตาเยฺว วาตฺตกฺขนฺธเนน(๑) สีเสน สีสวฏฺฏึ อาเธยฺย ฯเปฯ เม โข เม อกฺกมิสฺสนฺติ มุขโต จ นาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อุปรุนฺธนฺติ อธิมตฺตา สีเส สีสเวทนา โหนฺติ ฯ อารทฺธวีริยสฺส ปน เม อกฺกมิสฺสนฺติ วีริยํ โหติ อสลฺลีนมุปฏฺฐิตา สติ อปฺปมฺมุฏฺฐา สารทฺธา จ ปน เม กาโย โหติ อปฺปฏิปฺปสฺสทฺธตฺตา เตเนว ทุกฺขปฺปฏิกานเนน ปฏิกานิตพฺพสฺส สโต ฯ ฯเปฯ โข เม อกฺกมิสฺสนฺติ อุปฏฺฐา ทุกฺขา เวทนา จิตฺตํ น ปริยาทายิตฺวา ติฏฺฐติ ฯ

(๖๑) ตสฺส มยฺหํ อกฺกมิสฺสนฺติ ฯเปฯ สีสกฏาหา อปฺปมาณกายา ฆานโต อสฺสาสปสฺสาสา อุปรุนฺธนฺติ ฯ โส โข อหํ อกฺกมิสฺสนฺติ มุขโต จ นาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อุปรุนฺธึ ฯ ตสฺส มยฺหํ อกฺกมิสฺสนฺติ มุขโต จ นาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อปรุนฺธนฺติ

---

๑ ฉ. ม. วาตฺตกฺขณฺฑเนน ฯ

រុក្ខាលរៀយកំណាត់ស្រួត្រង់បាំ យ៉ាងណាមិញ នែអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ សីសវេទនាដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏កើតប្រាកដក្នុងក្បាល ក៏យ៉ាងនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីព្យាយាមរបស់តថាគត តឹងតែងណាស់ មិនធូរថយទ្បើយ ទាំងសតិក៏តំកល់ខ្ជាប់ មិនបានវង្វេងក្លេច តែចំណែកខាងកាយរបស់តថាគត ដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៅជាកាយក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: ទុកណាជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏គ្របសង្កត់ចិត្តរបស់តថាគតមិនបានឡើយ ។

[៦១] នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញ ពិចារណាទូរអបា្បណកផ្សារ ។ នែអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះក៏បិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផង ។ នែអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតនោះបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង

អនិមត្តា ឯតា ភុញ្ជិ បរិភុញ្ជន្តិ ។ សេយ្យថាបិ
អក្ខិវេស្សន ឧក្ខោ គោឃាតគោ ឯ គោឃាតភុញ្ជន្តេ.
ឯសិ ឯ តំណ្ហោ គោវិភុញ្ជនេន ភុញ្ជិ បរិភុញ្ជេយ្យ
ឱវមេវ ខោ មេ អក្ខិវេស្សន មុខគោ ច ជាសគោ ច
ភុញ្ជាគោ ច អស្សាសប្បស្សាសេសុ ឧបក្កិលេសុ អនិ-
មត្តា ឯតា ភុញ្ជិ បរិភុញ្ជន្តិ ។ អាវុំ ខោ បន
មេ អក្ខិវេស្សន រីរិយំ ហោតិ អសល្លីនំ ឧបដ្ឋិតា
សតិ អប្បម្មុដ្ឋា សារន្តោ ច បន មេ ភាយោ
ហោតិ អប្បដិប្បស្សន្តោ តេនេវ ទុក្ខប្បជានេន
បជានាភិភុន្ទស្ស សតោ ។ ឱវុទាបំ ខោ មេ
អក្ខិវេស្សន ឧប្បជ្ជា ទុក្ខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិ-
យាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(៦២) តស្ស មយ្ហំ អក្ខិវេស្សន ឯតទហោសិ
យន្នូនាហំ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ

អំពីត្រចៀកផងហើយ ខ្យល់ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏សៀតឆ្លងផ្តួ ។ នែ អគ្គិវេស្សន: បុរសអ្នកសំឡាប់គោ ឬកូនសិស្សនៃបុរសអ្នកសំឡាប់គោ ដ៏ឈ្លាសវៃ គប្បីអានូវផ្តួដោយកាំបិតសម្រាប់អារគោដ៏មុត យ៉ាងណា មិញ នែអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញ ទំនងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ ខ្យល់ដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏សៀតឆ្លងនូវផ្តួ យ៉ាងនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីព្យាយាមរបស់តថាគត តឹងតែងណាស់ មិនធូរថយឡើយ ទាំងសតិក៏តំកល់ខ្ជាប់ មិនបានវង្វែងភ្លេច តែចំណែកខាងកាយរបស់តថាគត ដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៅជាកាយក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ នែអគ្គិវេស្សន: ពុកណាជាទុក្ខវេទនាមានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនបានគ្របសង្កត់នូវចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។

(៦៩) ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញពិចារណានូវអប្បាណកឈ្មាន ។

เสยฺยถีทํ อกฺกิเลสฺสนฺโต มุขโต จ ฉาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อุปวุชฺชึ ฯ ตสฺส มยฺหํ อกฺกิเลสฺสนฺโต มุขโต จ ฉาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อุปวุชฺเชสุ อธิมตฺตา กายสฺมึ ถีนมิทฺธา โอกฺกมิ ฯ เสยฺยถาปิ อกฺกิเลสฺสนฺโต เขตฺเต ตลวตฺถา ปุริสา ทุพฺพลตฺถมฺภา ปุริสมฺปิ ฉาฉาตกาหิ กโรตฺถา อฏฺฐารสกาสุยา สตฺถาเรยฺยุ สมฺปริตาเปยฺยุ เอวเมว โข อกฺกิเลสฺสนฺโต มุขโต จ ฉาสโต จ กณฺณโต จ อสฺสาสปสฺสาเสสุ อุปวุชฺเชสุ อธิมตฺตา กายสฺมึ ถีนมิทฺธา โอกฺกมิ ฯ อารทฺธํ โข ปน เม อกฺกิเลสฺสนฺโต วีริยํ โหติ อสลฺลีนํ อุปฏฺฐิตา สติ อปฺปมุฏฺฐา สารทฺธา จ ปน เม กายา โหติ อปฺปฏิปสฺสทฺธา เตเนว ทุกฺขปฺปธานเนน ปธานปหิตฺตสฺส เม ฯ เอวมฺปิ โข เม อกฺกิเลสฺสนฺโต อุปฺปนฺนา ทุกฺขา เวทนา ปิตฺตํ จ ปริโยนาย ติฏฺฐติ ฯ อปิ หิ มํ อกฺกิเลสฺสนฺโต เอวาหา ติตฺถา เอเตหิ ปาปกานิ

ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះឯង កំបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតនោះបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏កើតឡើងក្នុងកាយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: បុរសមានកំឡាំង ពីនោក ចាប់នូវបុរសមានកំឡាំងថយជាងខ្លួន ត្រង់ដៃគាំងសងខាង ឆ្អែរកំដៅលើរណ្តៅរងើកភ្លើង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតបិទខ្យល់ដង្ហើមចេញទំនឹងខ្យល់ដង្ហើមចូល អំពីមាត់ផង អំពីច្រមុះផង អំពីត្រចៀកផងហើយ សេចក្តីក្តៅក្រហាយដ៏ខ្លាំងក្រៃលែង ក៏កើតឡើងក្នុងកាយ យ៉ាងនោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: សេចក្តីព្យាយាមរបស់តថាគត តឹងតែងណាស់ មិនធូរថយឡើយ គាំងសតិក៏តំកល់ខ្ជាប់ខ្ជួន មិនបានវង្វេងក្រេច តែចំណែកខាងកាយរបស់តថាគត ដែលត្រូវព្យាយាមចាក់ដោត ទៅជាកាយក្រវល់ក្រវាយ មិនបានស្ងប់រម្ងាប់ ដោយសារសេចក្តីព្យាយាមដ៏លំបាកនោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: ទុក្ខណាជាទុក្ខវេទនា មានសភាពដូច្នោះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនបានគ្របសង្កត់ នូវចិត្តរបស់តថាគតឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: មានពួកទេវតាបានឃើញតថាគត ដូច្នោះហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា

កាលកតោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ សមណោ គោតមោ អបិច កាលំ កតោតិ ។ ឯកច្ចា ទេវតា ឯវមាហំសុ ន កាលកតោ សមណោ គោតមោ ឧបិ កាលំ កតោតិ អរហំ សមណោ គោតមោ វិមោក្ខេ ត្វេវ សោ អរហតោ ឯវរូបោ ហោតីតិ ។

(៦៣) តស្ស មយ្ហំ អក្កិវេស្សន ឯតទហោសិ យន្នូនាហំ សព្ពសោ អាហារូបច្ឆេទាយ បដិបជ្ជេយ្យន្តិ។ អថខោ មំ អក្កិវេស្សន ទេវតា ឧបសង្កមិត្វា ឯតទវោចុំ មា ខោ ត្វំ មារិស សព្ពសោ អាហារូបច្ឆេទាយ បដិបជ្ជិ សចេ ខោ ត្វំ មារិស សព្ពសោ អាហារូបច្ឆេទាយ បដិបជ្ជិស្សសិ តស្ស តេ មយំ ឯតំ ឯវំ លោមកក្ខូបេហិ អជ្ឈោហរិស្សាម តាយ ត្វំ យាបេស្សសីតិ ។ តស្ស មយ្ហំ អក្កិវេស្សន ឯតទហោសិ អហោ ត្វេវ ខោ បន សព្ពសោ ឥន្ទ្រិកំ(១) បដិជានេយ្យំ

---

១ ម អដ្ឋកថាយំ ទិស្សតិ ។

ព្រះសមណគោតមធ្វើមរណកាលហើយ ។ ទេវតាពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះ ថា ព្រះសមណគោតមមិនទាន់ធ្វើមរណកាលនៅឡើយទេ តែគង់នឹងធ្វើមរណកាលពុំខាន ។ ទេវតាពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មិនបានធ្វើមរណកាលទៅហើយទេ ទាំងនឹងមិនធ្វើមរណកាលឡើយ ព្រះសមណគោតម ជាអរហន្ត ទ្រង់គង់ព្រះជន្មាយុដោយពិតការគង់ព្រះជន្មាយុរបស់ព្រះអរហន្តនោះ មានសភាពយ៉ាងនេះ ។

[៦៣] ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញប្រតិបត្តិ ដើម្បីផ្តាច់បង់នូវអាហារ ដោយប្រការទាំងពួង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លំដាប់នោះឯង ពួកទេវតាចូលទៅរកតថាគត ហើយនិយាយដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ត ព្រះអង្គកុំប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់នូវអាហារ ដោយប្រការទាំងពួងឡើយ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ត បើព្រះអង្គនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីផ្តាច់បង់នូវអាហារ ដោយប្រការទាំងពួងតទៅ យើងទាំងឡាយនឹងញុំាងទុជាតិឲ្យ ជ្រួតជ្រាបទៅតាមរណ្តៅពោះទាំងឡាយរបស់ព្រះអង្គ ។ នឹងរស់នៅដោយទុជាតិឲ្យនោះបាន ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា បើអាត្មាអញនឹងប្តេជ្ញាថា ខ្លួនជាអ្នកគ្មានភោជន ដោយប្រការទាំងពួងផង

สมา จ เม ทิฏฺฐิ ปิยา จ เม โลเก ตสฺมา เม ทิฏฺฐิ
อาฬฺหา ภวิสฺสติ ตาย จาหํ ยาวเทว ปิยาย ตณฺหาย
อสฺส อุสาหิโต ฯ เสา ขฺวาหํ อตฺถวสฺสน
ติ ทิฏฺฐิ ปฏิวิทฺธา ภวิสฺสติ ฯ

(๒๒) ตสฺส มยฺหิ อตฺถวสฺสน ปฏิวิทฺธสฺส
ยนฺตฺวาหํ ปิตรํ ปิตรํ อาหารํ อาหารยมาโน
ปสาทํ ปสาทํ ยนฺติ ปิ มุทฺทยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กุลฺล-
ยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กณฺฑายยิสฺสติ ยนฺติ ปิ ภาวณา-
กยิสฺสนฺติ ฯ เสา ขฺวาหิ อตฺถวสฺสน ปิตรํ
ปิตรํ อาหารํ อาหารยมาโน ปสาทํ ยนฺติ ปิ
มุทฺทยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กุลฺลยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กณฺฑา-
ยิสฺสติ ยนฺติ ปิ ภาวณากยิสฺสติ ฯ ตสฺส มยฺหิ
อตฺถวสฺสน ปิตรํ ปิตรํ อาหารํ อาหารยมาโน
ปสาทํ ปสาทํ ยนฺติ ปิ มุทฺทยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กุลฺล-
ยิสฺสติ ยนฺติ ปิ กณฺฑายยิสฺสติ ยนฺติ ปิ ภาวณากยิสฺสติ

ទៅតាំងឆ្នាយនេះ នឹងញ៉ាំងនុជាតិពូឲ្យជ្រួតជ្រាបចូលទៅតាមរណ្តៅ
ពេមតាំងឆ្នាយបេស់អត្មាអញផង អាត្មាអញនឹងរស់នៅដោយនុជាតិពូ
នោះផង អំពើនោះជាអំពើកុហករបស់អត្មាអញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន:
តថាគតនោះឯង កំនិយាយយាត់ទៅតាំងនោះវិញ តថាគតថ្កាប់
ថា កុំឡើយ ដូច្នេះ ។

(៦៤) ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះ
ថា បើដូច្នោះ មានតែអត្មាអញ បរិភោគនូវអាហារបន្តិច ។ គោះ
បីគ្រាប់សណ្តែកជុាយក្តី គ្រាប់ពពាយជ្រូងក្តី គ្រាប់សណ្តែកកង់កែក្តី
គ្រាប់សណ្តែកខ្ទើងក្តី ត្រឹមតែមួយទូកដៃ ។ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន:
តថាគតក៏ឆានបរិភោគ នូវអាហារបន្តិច ។ គោះបីគ្រាប់សណ្តែក
ជុាយក្តី គ្រាប់ពពាយជ្រូងក្តី គ្រាប់សណ្តែកកង់កែក្តី គ្រាប់សណ្តែកខ្ទើង
ក្តី ត្រឹមតែមួយទូកដៃ ។ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: កាលដែលតថាគតនោះ
បរិភោគអាហារបន្តិច ។ គោះបីគ្រាប់សណ្តែកជុាយក្តី គ្រាប់ពពាយជ្រូង
ក្តី គ្រាប់សណ្តែកកង់កែក្តី គ្រាប់សណ្តែកខ្ទើងក្តី ត្រឹមតែមួយទូកដៃ ។

អធិមត្តកសំយោជនំ បត្តោ មេ(១) តាយោ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ នាម អស័តិកម្បាធិ ភ តាឧប្ប-
បញ្ចាធិ ភ(២) ឱរមេវស្សុ(៣) មេ អន្តរប្បច្ចន្តានិ ភវន្តិ តាយោបប្ផាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ទុដ្ឋបទំ
ឱរមេវស្សុ មេ អាធិសទំ ហោតិ តាយោបប្ផាហារតា-
យ ។ សេយ្យថាបិ នាម វដ្ដនាវល្លិ ឱរមេវស្សុ
មេ បិដ្ឋិកណ្ដកោ ឧណ្ណតាវណតោ ហោតិ តាយោ-
បប្ផាហារតាយ ។ សេយ្យថាបិ នាម ជរសាលាយ
គោចាណសិយោ ទុលុក្កវិលុក្កា ភវន្តិ ឱរមេវស្សុ មេ
ជាសុទ្ធិយោ ទុលុក្កវិលុក្កា ភវន្តិ តាយោបប្ផាហារតា-
យ ។ សេយ្យថាបិ នាម តម្ពារេ ទុទ្ធចានេ ទុទ្ធកតារកា
តម្ពារតា ទុក្ខាយិកា ទិស្សន្តិ ឱរមេវស្សុ មេ អក្ខិ-
កូបេ(៤) អក្ខិតារកា តម្ពារតា ទុក្ខាយិកា ទិស្សន្តិ

---

១ ឧ. ម. មេតំ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ការោបញ្ចាធិ ភ ។ ៣ ម. ឯវមេវិស្សុ ។
៤ ឧ. ម. អក្ខិកូបេសុ ។

កាយរបស់តថាគតក៏ដល់នូវអាការស្គាំងស្គមក្រៃលែង ។ អាយុៈ តួបំ
របស់តថាគត ដូចជាថ្នាំងនៃវល្លិ ឈ្មោះអសីតិកៈ ឬដូចជាថ្នាំងនៃវល្លិ
ប្រេង ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ គគូថរបស់តថាគត ដូចជា
ស្នាមជើងនៃសត្វឧដ្ឋ ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ ឆ្អឹងខងរបស់
តថាគត រដិបរដុប ដូចជាលំពង់ឈើ ដែលរលិចព័ទ្ធរញ្ជៀ ព្រោះមាន
អាហារតិចនោះឯង ។ របៀបនៃឆ្អឹងជំនីរខាងឆ្វេង របស់តថាគត ក៏
រតើមរគាម ដូចជាបង្គន់នៃសាលាចាស់ ដ៏រតើមរគាម ព្រោះមាន
អាហារតិចនោះឯង ។ ប្រស្រីភែកភ្នែកងរណ្តៅភែករបស់តថាគត ក៏ជ្រៅ
ខ្លឹចុះទៅ ដូចក្រពេញទឹក ត្នឹងអណ្តូងទឹកជ្រៅ ដ៏ជ្រៅខ្លឹចុះទៅ

តាយេវបฺปหารតาย ។ เสยฺยถาปิ นาม តិตฺติ-
ลาปุ(๑) อามกจฺฉิโนฺน ปาตเนน สิมฺพลิเสา(๒)
เปาเตติ สมฺปิลาเตา ฯเปฯ สฺวาสฺส เม สิเสา(๓)สิ-
สจฺฉวี สิมฺพลิสา เปาเตติ สมฺปิลาตา តาយេវปฺป-
หารតาย ។ เสา โข อหำ อกฺกิเวสฺสน
ทุกฺกรจริยำ ปริมสิสฺสามีติ ปิฏฺฐิกณฺฏกำเยว ป-
ริคฺคณฺหามิ ปิฏฺฐิกณฺฏกำ ปริมสิสฺสามีติ ทุกฺกรจริยาเยว
ปริคฺคณฺหามิ ยาวสฺสุ เม อกฺกิเวสฺสน ทุกฺกรจริยำ ปิฏฺฐิ-
กณฺฏกำ อลฺลีนา เปาเตติ តาយេវปฺปหารតาย ។
เสา โข อหำ อกฺกิเวสฺสน วจฺฉำ ก มุตฺตำ ก
กริสฺสามีติ តสฺเสว อาวกุจฺฉิ ปปตามิ តาយេវปฺป-
หารតาย ។ เสา โข อหำ อกฺกิเวสฺสน ฯมเมว
กายำ อสฺสาเสจฺจ ปาณินา กจฺฉนฺติ อนุปชฺชามิ
តสฺส ปมฺหำ อกฺกิเวสฺสน ปาณินา กจฺฉนฺติ อเปปมชฺชเต
ปูติมูลานิ เปาเตติ តาយេវปฺป-
หารតาย ។ อปิสฺสุ มำ อกฺกิเวสฺสน มนุสฺสา ติสฺสา

---

๑ ฉ. ม. តិตฺตกาลาพุ ។ ๒ ฉ. ม. สิมฺพลิเตา ។ ๓ ฉ. ม. สิเสเตน ติสฺสเต ។

ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ សេក្ខកប្បាល ឮដំបូលបេះតថាគត ដែលអាហារតិចនោះពាល់ត្រូវហើយ ក៏ស្ងិតស្ងើរ ដូចជាផ្ទៃនោជំរៃ ដែលគេកាត់អំពីខ្ចី លុះខ្យល់ទឹកកំដៅថ្ងៃពាល់ត្រូវហើយ ក៏ស្ងិតស្ងើរដូច្នោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះឯងគិតថា អាត្មាអញទឹងស្អុបសេក្ខកពោះ ក៏ចាប់ត្រូវលើឆ្អឹងខ្នងទៅវិញ គិតថាអាត្មាអញទឹងស្អុបឆ្អឹងខ្នង ក៏ចាប់ត្រូវលើសេក្ខកពោះទៅវិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រោះថាសេក្ខកពោះរបស់តថាគតជាប់ទឹងឆ្អឹងខ្នង ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះឯងគិតថា អាត្មាអញទឹងបន្ទោបង់នូវចុះ ប្តូតឹកមូត្រ ក៏ដួលផ្កាប់កន្លែងនោះ ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះឯងធ្វើកាយនេះឲ្យស្រួលបួល ដុសខ្លួនដោយដៃ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ កាលបើតថាគតនោះដុសខ្លួនដោយដៃ ពេមតាំងឡាយមានគល់ស្មុយក៏ធ្លាក់ចុះអំពីកាយ ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មនុស្សភាំងឡាយបានឃើញតថាគត

ឣមាហំសុ តាទេ្ឋ សមណោ គោតមោតិ ។ ឯកច្ចេ មនុស្សា ឣមាហំសុ ន តាទេ្ឋ សមណោ គោតមោ សាមោ សមណោ គោតមោតិ ។ ឯកច្ចេ មនុស្សា ឣមាហំសុ ន តាទេ្ឋ សមណោ គោតមោ ឧបសាមោ មន្ទុរច្ឆវី សមណោ គោតមោតិ ។ យាវស្សុ មេ អក្ខិវេស្សន តាវ បរិសុទ្ធោ ឆវិវណ្ណោ បរិយោទាតោ ឧបមាតោ ហោតិ តាយេវប្បហារតាយ ។

(៦៥) តស្សុ មយ្ហំ អក្ខិវេស្សន ឯតទហោសិ យេ ខោ កេចិ អតីតមទ្ធានំ សមណា ឯ ព្រាហ្មណា ឯ ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា ខរ កដុកា វេទនា វេទយិំសុ ឯតាវបរមំ ឧយិតោ កិរេ្យា ។ យេ កេចិ(១) អនាគតមទ្ធានំ សមណា ឯ ព្រាហ្មណា ឯ ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា ខរ កដុកា វេទនា វេទយិស្សន្តិ ឯតាវបរមំ ឧយិតោ កិរេ្យា ។ យេ កេចិ(២) ឯតរហិ សមណា ឯ ព្រាហ្មណា ឯ ឱបក្កមិកា ទុក្ខា តិប្បា ខរ កដុកា វេទនា វេទយន្តិ ឯតាវបរមំ

១.២ ឱ. ម. យេបិ ហិ កេចិ ។

ហើយពោលពាក្យយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម មានសម្បុរខ្មៅ ។ មនុស្សពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមិនខ្មៅទេ ព្រះសមណគោតមសម្បុរសណ្តែកបាយ ។ មនុស្សពួកខ្លះនិយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតមមិនមែនសម្បុរខ្មៅ មិនមែនសម្បុរសណ្តែកបាយទេ ព្រះសមណគោតមមានសម្បុរស្បែកប្រផែះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ សម្បុរស្បែក របស់តថាគត បរិសុទ្ធ ផូរផង់ជាងម្ល៉ះ ក៏ត្រឡប់ជាអាប់អន់ ព្រោះមានអាហារតិចនោះឯង ។

(៦៥) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ជនពាលឆ្កួយណានីមួយ ខោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក្នុងអតីតកាល បានសោយទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា រឹងរូស ផ្សាភ្ជាប ដែលកើតអំពីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសលុបជាងនេះទៅទៀតទេ ។ ជនពាលឆ្កួយណានីមួយ ខោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក្នុងអនាគតកាល នឹងវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា រឹងរូស ផ្សាភ្ជាប ដែលកើតអំពីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ មិនលើសលុបជាងនេះទៅទៀតទេ ។ ជនពាលឆ្កួយណានីមួយ ខោះសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ក្នុងកាលឥឡូវនេះ តែងវេទនា ដ៏ក្លៀវក្លា រឹងរូស ផ្សាភ្ជាប ដែលកើតអំពីព្យាយាម មានកំណត់តែត្រឹមប៉ុណ្ណោះ

ฉยิเตา ภวิยฺยา ฯ ฉ โข ปนาหํ ๕หายเย ภควนฺ-
ตานเย ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สิกฺขาปทานิ ปญฺญเปมิ อนิทฺทิฏฺฐเมว
อลเมวายเนา ฉนฺนมฺปิ ปาติโมกฺขานนฺติ ฯ สิยา ขฺวาหนฺติ ขฺวา
อหนฺเต มาคฺโค โหตีติ ฯ ตสฺส มยฺหนฺติ อตฺถิเวสฺสน
ฬิตฺถโยคสฺส อกิฺจนภาวมิ โข ปนาหนฺติ ปิฏฺฐิ สงฺกสฺส
กมฺมฏฺฐเน สิตาย ๘มุฏฺฐายาย(๑) ฉิสิฏฺฐาย ปิวิฏฺฐาย
ตาเยหิ ปิวิฏฺฐ อกฺขุสเลหิ ฉมฺเหหิ สวิตกฺกา
สวิจารา ปิเวกชา ปีติสุขา ปฐมชฺฌานนฺติ ฯ
ตสฺส มยฺหนฺติ อตฺถิเวสฺสน สตาวุสารีญาณกถา อเยกสิ
ฬเสว(๒) มาคฺโค โหตีติ ฯ ตสฺส มยฺหนฺติ อตฺถิเวสฺสน
ฬิตฺถโยคสฺส ตาวนฺ โข อหนฺ ตสฺส สุขสฺส ภายามิ
ยาวนฺ สุขนฺ อญฺญตฺรา ตาเยหิ อญฺญตฺร อกุสเลหิ
ฉมฺเหหีติ ฯ ตสฺส มยฺหนฺติ อตฺถิเวสฺสน ฬิตฺถโยคสฺส ฉ
โข อหนฺ ตสฺส สุขสฺส ภายามิ ยาวนฺ สุขนฺ
อญฺญตฺรา ตาเยหิ อญฺญตฺร อกุสเลหิ ฉมฺเหหีติ ฯ

---

๑ ฉมฺมฏฺฐายายาติปิ ฯ ๒ ฉ. ฉเลว ฯ

មិនមានលើសលុបជាងនេះទៅទៀតទេ ។ ចំណែកខាងអាត្មាអញ មិនទាន់ បានត្រាស់ដឹងនូវគុណវិសេសគឺញាណទស្សនៈដ៏ឧត្តម ដែលអាចកំចាត់ បង់នូវកិលេសដ៏ក្រៃលែងជាងមនុស្សធម៌ ដោយទុក្ករកិរិយា ដ៏ផ្សាភ្ជាប នេះ នៅឡើយ ។ ផ្លូវដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីត្រាស់ដឹង គប្បីមានដែរឬ ? ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា កាល ដែលអាត្មាអញអង្គុយនៅក្រោមម្លប់នៃដើមព្រីធ៍ដ៏ត្រជាក់ ក្នុងកិច្ចការរបស់ សក្យពជជាបិតា ក៏ធ្លាប់បានស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសល-ធម៌ទាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្កៈនឹងវិចារៈ មានបីតិនឹងសុខ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ហើយសម្រេច សម្រាន្តនៅ តែនុ៎ះឯង ជាផ្លូវនៃការត្រាស់ដឹងហើយ ទេដឹង ។ ម្នាល អគ្គិវេស្សនៈ វិញ្ញាណជាគ្រឿងលើកតាមនូវស្មារតី ក៏កើតឡើងដល់ តថាគតនោះថា ផ្លូវនុ៎ះឯងហើយ ជាផ្លូវនៃការត្រាស់ដឹង ។ ម្នាលអគ្គិ-វេស្សនៈ តថាគតនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីសុខណា ក្រៅចាកកាមទាំងឡាយ ក្រៅចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ អាត្មាអញ ខ្លាចសេចក្តីសុខនោះ តែ ? ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះ មាន សេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា សេចក្តីសុខណា ក្រៅចាកកាមទាំងឡាយ ក្រៅ ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ អាត្មាអញ មិនខ្លាចសេចក្តីសុខនោះទេ ។

(៦៦) តស្ស មយ្ហំ អគ្គិវេស្សន ឯតទហោសិ ន ខោ
មំ សុករំ សុទ្ធំ អជ្ឈភុំ(១) អជ្ឈត្តសមាធិំ បត្តស្ស.
យេន យន្វាហំ ពុទ្ធវន្តំ អាហារំ អាហារេយ្យំ
ពុទនំ ភុម្ហាសន្តិ ។ សោ ខោ អហំ អគ្គិវេស្សន ពុទ្ធវន្តំ
អាហារំ អាហារេមិ ពុទនំ ភុម្ហាសំ ។ តេន ខោ បន
សមយេន អគ្គិវេស្សន(២)បញ្ច កាសុ បច្ចុបដ្ឋិតា ហោន្តិ
យន្តេ(៣) សមណោ គោតមោ ឆម្ហំ អជ្ឈមិស្សតិ
តន្តេ(៤) អាភោគេស្សតីតិ ។ យតោ ខោ អហំ អគ្គិវេស្សន
ពុទ្ធវន្តំ អាហារំ អាហារេសឹ ពុទនំ ភុម្ហាសំ អថ មេ
តេ បញ្ច កាសុ និព្ភិជ្ជ បក្កមិសុ ភាហុល្លំ គោ សមណោ
គោតមោ បធានវិព្ភន្តោ អាវត្តោ(៥) ភាហុល្លាយាតិ ។

(៦៧) សោ ខោ អហំ អគ្គិវេស្សន ពុទ្ធ តំ
អាហារំ អាហារេត្វា ពលំ គាហេត្វា វិវិច្ចេវ កាមេហិ

---

១ ម. អធិគន្តុំ ឯវំ ។ ២ ម. តេន ខោ បន មំ អគ្គិវេស្សន សមយេន ។
៣ ម. តេន... មេ... ។ ម. យំ ខោ ។ ៤ ម. តំ ខោ គោ ។ ៥ ម. អាវត្តោ ។

[៦៦] ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា បុគ្គលមានកាយដល់នូវអាការស្តាំងស្គមក្រៃលែងយ៉ាងនេះ មិនងាយបាននូវសេចក្តីសុខនោះទេ បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញ បរិភោគនូវអាហារដ៏គ្រោតគ្រាតតិចាយនឹងនំវិញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: តថាគតនោះឯង ក៏បរិភោគនូវអាហារដ៏គ្រោតគ្រាត តិចាយនឹងនំ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: សម័យនោះឯង កិកូតាំង ៥ រូប តាមមកបំរើតថាគត ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតមបរិសុទ្ធយើង នឹងបានត្រាស់ដឹងនូវធម៌ណា លោកទទឹងប្រាប់នូវធម៌នោះ ដល់យើងតាំងពីដើម ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សន: ព្រោះហេតុតែតថាគតបរិភោគនូវអាហារដ៏គ្រោតគ្រាត តិចាយនឹងនំ ក្នុងកាលណា កិកូតាំងប្រាំរូបនោះ លះបង់ រត់ចោលតថាគត ក្នុងកាលនោះ ដោយគិតថា ព្រះសមណគោតមប្រកបដោយល្មោកច្រើន ដោះចោលព្យាយាម ត្រឡប់ទៅដើម្បីសេចក្តីល្មោកច្រើន ។

[៦៧] ម្នាលអគ្គិវេស្សន: លុះតថាគតនោះឯង បរិភោគនូវអាហារដ៏គ្រោតគ្រាតហើយ ក៏មានកំឡាំង បានស្វាត់ចាកកាមតាំងពីដើម ស្វាត់

វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ ។ ឯវម្បាហំ ខោ មេ អក្កិវេស្សន ឧប្បន្នា សុខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហាសិំ ។ ឯវម្បាហំ ខោ មេ អក្កិវេស្សន ឧប្បន្នា សុខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។ សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសិំ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរាមិ សេយ្យថីទំ

ឋានអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ចានដល់នូវបឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយ
វិតក្កៈទំនិចារៈ មានបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងាត់នោះ ក៏សម្រេច
សម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុកណាជា
សុខវេទនាមានសភាពដូច្នេះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្ត
របស់តថាគតបានឡើយ ។ លុះតថាគតរម្ងាប់វិតក្កៈទំនិចារៈហើយ ក៏ចាន
ដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាធម្មជាតកើតមានក្នុងសន្តានខ្លួន ប្រកបដោយ
សេចក្តីជ្រះថ្លាគឺសទ្ធា ជាសភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក ឥតមានវិតក្កៈទំនិចារៈ
មានតែបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីសមាធិគឺបឋមជ្ឈាន... ក៏ចានដល់នូវតតិ.
យជ្ឈាន... ចានដល់នូវចតុត្ថជ្ឈាន ក៏សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយា.
បថទាំង ៤ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុកណាជាសុខវេទនាមានសភាពដូច្នេះ
កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់ចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។
កាលដែលចិត្តរបស់តថាគតខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសៅលោល
គឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងា.
កម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ (ដោយអំណាចឈាន
ទាំង ៤) ដោយប្រការដូច្នេះហើយ តថាគតបង្អោនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវា.
សានុស្សតិញាណ ។ តថាគតនោះរលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាសប្រែនប្រការ

ឯកមន្តំ ជាតិ ខ្វេបិ ជាតិយោ ។បេ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ បុព្វេនិវាសំ អនុស្សរាមិ ។ អយំ ខោ មេ អត្ថិវេស្សជ្ជ បឋមោ វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ យាវកេបិ ខោ មេ អត្ថិវេស្សជ្ជ ឧប្បន្នា សុខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(๖๘) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្មនីយេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ សត្តានំ ចុតូបបាតញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ។ សោ ទិព្ពេន ចក្ខុនា វិសុទ្ធេន អតិក្កន្តមានុសកេន សត្តេ បស្សាមិ ចវមានេ ឧបបជ្ជមានេ

គឺរលឹកឃើញជាតិ ๑ ខ្លះ ជាតិ ๒ ខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកឃើញនូវបុព្វេនិវាស ប្រែនប្រការ ព្រមទាំងអាការគឺរូបនឹងអាហារជាដើម ព្រមទាំងទុក្ខសុខ គឺឈ្មោះនឹងគោត្រកូលជាដើម ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វិជ្ជាទី ๑ នេះឯង តថាគតបានហើយកន្លងបឋមយាមនៃរាត្រី រវិជ្ជាខ្ចាត់ចាត់ទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង សេចក្តីងងឹតខ្ចាត់ចាត់ទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដូចបុគ្គលដែលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមញុាំងកិលេសឲ្យក្តៅ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលបាននូវវិជ្ជាទី ๑ នោះដែរ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុក្ខណាជាសុខវេទនាមានសភាពដូច្នេះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។

[๖๘] កាលបើចិត្តរបស់តថាគតខ្ចាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីសួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តទឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នេះហើយ តថាគតក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីសត្តុប្បាទញាណ ។ តថាគតនោះ មានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏ស្អាត កន្លងហួសចក្ខុរបស់មនុស្សធម្មតា ក៏បានឃើញនូវពួកសត្វដែលច្យុត ដែលកើតឡើង

ហិ ឯ បណិតេ សុវណ្ណេ ទុព្វណ្ណេ សុគតេ ទុគ្គតេ យថាកម្មូបគេ សត្តេ បជានាមិ ។បេ។ អយំ ខោ មេ អក្ខិវេស្សន វត្តិយា បឋមេ យាមេ ទុតិយា វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ ឯវំភូតេ ខោ មេ អក្ខិវេស្សន ឧប្បន្នា សុខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(៦៩) សោ ឯវំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ បរិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្ម-ញ្ញេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ អាសវានំ ខយញាណាយ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេសឹ ។ សោ ឥទំ ទុក្ខន្តិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ ឥមេ អាសវាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសឹ

ជាសត្វថោកទាបខ្លះ ខ្ពង់ខ្ពស់ខ្លះ មានរូបល្អខ្លះ រូបអាក្រក់ខ្លះ មានគតិល្អខ្លះ គតិអាក្រក់ខ្លះ មួយវិញទៀត តថាគតដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម ។បេ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វិជ្ជាទី ២ នេះឯង តថាគតបានហើយក្នុងមជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី អវិជ្ជាខ្ចាត់ខ្ចាយទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង សេចក្ដីងងឹតខ្ចាត់ខ្ចាយទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដូចបុគ្គលដែលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមញុាំងកិលេសឲ្យក្ដៅ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលបាននូវវិជ្ជាទី ២ ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុកណាជាសុខវេទនាមានសភាពដូច្នេះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវចិត្តរបស់តថាគតបានឡើយ ។

(៦៩) កាលបើចិត្តរបស់តថាគតខ្ចាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធ ផូរផង់ មិនមានទីស្នួលពោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តទឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បង្អោនចិត្តទៅ ដើម្បីអាសវក្ខយញាណ ។ តថាគតនោះបានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីរលត់ទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះសេចក្ដីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ បានដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈ បានដឹងច្បាស់

អយំ អាសវសមុទយោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ អយំ អាសវនិរោធោតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ អយំ អាសវនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ យថាភូតំ អព្ភញ្ញាសិំ ។ តស្ស មេ ឯវំ ជានតោ ឯវំ បស្សតោ កាមាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ ភវាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ អវិជ្ជាសវាបិ ចិត្តំ វិមុច្ចិត្ថ ។ បេ ។ ជាតិ ខីណា ជរាមរណំ ខីណំ អព្ភញ្ញាសិំ ។ អយំ ខោ មេ អក្ខិវេធូបមោ បឋមោ បដិលាភោ អហោសិ យោ មេ តតិយោ វិជ្ជា អធិគតា អវិជ្ជា វិហតា វិជ្ជា ឧប្បន្នា តមោ វិហតោ អាលោកោ ឧប្បន្នោ យថាតំ អប្បមត្តស្ស អាតាបិនោ បហិតត្តស្ស វិហរតោ ។ ឯវំភាគិយំ ខោ មេ អក្ខិវេធូបមំ ឧប្បន្នំ សុខា វេទនា ចិត្តំ ន បរិយាទាយ តិដ្ឋតិ ។

(៧០) អភិជានាមិ ខោ បនាហំ អក្ខិវេធូបមំ អនេកសតាយ បរិសាយ ធម្មំ ទេសេតា ។ អបិស្សុ មំ ឯកមេកោ ឯវំ មញ្ញតិ មមេវ ព្ភ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេតីតិ ។ ន ខោ បនេតំ អក្ខិវេធូ

តាមពិតថា នេះជាធម៌នាំឲ្យកើតអាសវៈ ឃុនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទីលេស់អាសវៈ ឃុនដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះសេចក្តីប្រតិបត្តិជាដំណើរទៅកាន់ទីលេស់អាសវៈ ។ កាលបើតថាគតនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តរបស់តថាគតរួចចាកកាមាសវៈផង ចិត្តរបស់តថាគតរួចចាកភវាសវៈផង ចិត្តរបស់តថាគត រួចចាកអវិជ្ជាសវៈផង ។ បេ ។ តថាគតដឹងច្បាស់ថា មគ្គភាវនាកិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡសកិច្ចនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ វិជ្ជាទី ៣ នេះឯង តថាគតបានហើយក្នុងបឋមយាមនៃរាត្រី អវិជ្ជាខ្ចាត់ខ្ចាយទៅហើយ វិជ្ជាក៏កើតឡើង សេចក្តីងងឹតខ្ចាត់ខ្ចាយទៅហើយ ពន្លឺក៏កើតឡើងដល់តថាគត ដូចបុគ្គលដែលមិនប្រមាទ មានព្យាយាមក្រោងឆ័តិសេសឲ្យក្តៅ មានចិត្តបញ្ជូនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ដែលឃុនឮវិជ្ជាទី ៣ ដូច្នោះដែរ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ទុកណាជាសុខវេទនាមានសភាពដូច្នេះ កើតឡើងដល់តថាគត ក៏មិនគ្របសង្កត់នូវចិត្តរបស់តថាគតឃុនឡើយ ។

(៧០) ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតធ្លាប់ជាអ្នកសំដែងធម៌ដល់បរិស័ទច្រើនរយ ។ ជនម្នាក់ៗ សំគាល់តថាគតយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម សំដែងធម៌ចំពោះអញតែម្នាក់ឯង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ចំណែក

ฬิ ธมฺมฺ ยาวเทว วิญฺญาปนตฺถาย ตถาคเต สมฺมุเข เตสิ ฉมฺ เขเสตีติ ฯ เสา ขา อหิ อกฺกเวสฺส-น ตสฺสายเว ตาชาย ปริโยสาเน ตสฺมิเยว ปุริมสฺมิ สมาธินิมิตฺเต อฏฺฐตเยว จิตฺตฺ สณฺฐาเปติ สนฺติสีตาหิ สมาธิหาหิ ฬเกาธิ กเรติ(๑) เยน สุธิ นิกฺกปฺปิ วิหาตีติ ฯ ขิกปฺปนิยเมตฺ เกาเล เกาตมสฺส ยถาตฺ อหเลา สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส อกิ-ชาตาติ ขา(๒) ปน ภหิ เกาตเมา นิภ สุปิตาติ ฯ อกิชาตมหิ อกฺกเวสฺสน ตมฺหาธิ ปฏิเม มาเส ปฏฺฐากตฺ ปิณฺฑาตปฏิกฺกนฺเต ภตฺตกิจฺจ สงฺฆาฏิ ปญฺญเปตฺวา ธกิเณน ปเสฺสน สเต สมฺ-ชาเน นิธิ ขิกฺกมิตาติ ฯ ฬหิ ขา เกา เกาตม ฬเกา สมณพฺราหฺมณา(๓) สเมฺหหาหิ วาธนฺตีติ ฯ น ขา อกฺกเวสฺสน ฬตฺถาวา สมฺหิ ภ เหาติ อสมฺหิ ภ อหิ อกฺกเวสฺสน ยถา สมฺหิ ภ

๑ ฉ. ม. สนฺติสาเขมิ ฉกเรมิ สมาเหาหิติ ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ฉ. เหาสเฺตฺ สนฺติ ฯ ๓ ม. สมณา วา พฺราหฺมณา วา ฯ

អ្នកកុំគប្បីយល់យើញយ៉ាងនេះថា ព្រះតថាគតសំដែងធម៌ ដល់ជនទាំងឡាយនោះ ដោយប្រពៃ ដើម្បីប្រយោជន៍ឲ្យគ្រាន់តែបេះដងប៉ុណ្ណោះដូច្នេះឡើយ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតនោះឯង តែងនៅអស់កាលជានិច្ច ដោយផលសមាធិណា កាលបើចប់គាថានោះហើយ តថាគតក៏តម្រង់ ទប់ទល់ តំកល់ចិត្តខាងក្នុង ធ្វើឲ្យជាចិត្តមានអារម្មណ៍តែមួយ ក្នុងសមាធិនិមិត្តដែលមានហើយ អំពីមុននោះឯង ដោយផលសមាធិនោះ ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រពោលថា ពាក្យរបស់ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ដែលជាអហេតុសម្មាសម្ពុទ្ធនេះ ជាពាក្យគួរជឿពិតហើយ ឱព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឆ្នាំងផ្ទុលក់ក្នុងវេលាថ្ងៃប្លុងខ្លេ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ តថាគតត្រឡប់មកអំពីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាបច្ឆាភត្ត ហើយក្រាលនូវសង្ឃាដិមានជាន់ ៤ ហើយឆ្នាប់សិងដោយចំហៀងខាងស្តាំ មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈចុះស៊ប់កាន់កិរិយាលក់ ក្នុងវេលាជាទីបំផុត នៃគិម្ហៈរដូវ ។ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន សមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ ពោលនូវកិរិយាដេកលក់នេះឯង ថាជាធម៌ជាគ្រឿងនៅ ប្រកបដោយសេចក្តីវង្វេង ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បុគ្គលវង្វេងក្តី មិនវង្វេងក្តី មិនមានដោយហេតុប៉ុណ្ណោះឡើយ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ មួយយ៉ាងទៀត បុគ្គលវង្វេងក្តី

ហោតិ អសម្ភិន្នោ ភវំ សុណាមហំ សាធុតរំ មនសិ-
ករោមហំ ភាសិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភោតិ ខោ សម្ពហុលា
ឯកនិទ្ទេសា ភិក្ខវោ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(ភ១) ភគវា ឯតទវោច ភូតបុព្ពំ អត្តិវេស្សនោ
សម្ភិន្នោ ហោតិ យសស្សី ភាសស្សបិ អត្តិវេស្សនោ យេ
អាសភា សង្ឃិលេសិភា ភោជោព្ភវិភា សនភ
ឧក្ការិភាភា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយោ អស្សហីនា
តមហំ សម្ភិន្នោតិ វទាមិ អាសភញ្ញំ ហិ អត្តិវេស្សនោ
អស្សហានា សម្ភិន្នោ ហោតិ យសស្សី ភាសស្សបិ អត្តិ-
វេស្សនោ យេ អាសភា សង្ឃិលេសិភា ភោជោព្ភវិភា
សនភ ឧក្ការិភាភា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយោ
បហីនា តមហំ អសម្ភិន្នោតិ វទាមិ អាសភញ្ញំ
ហិ អត្តិវេស្សនោ បហានា អសម្ភិន្នោ ហោតិ ។
តថាភតស្ស ខោ អត្តិវេស្សនោ យេ អាសភា

មិនវង្វេងក្តី ដោយហេតុណា អ្នកចូរស្តាប់ នូវហេតុនោះចុះ ចូរយកចិត្តទុកដាក់ឲ្យស្រួលបួលចុះ តថាគតនឹងសំដែងឲ្យស្តាប់ ។ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា នៃព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៧១) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងដូច្នេះថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ បុគ្គលវង្វេងតើដូចម្តេច ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង នាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិនិងជរាមរណៈតទៅ បុគ្គលណានីមួយមិនបានលះចោលចេញហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកវង្វេង ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រោះថាបុគ្គលដែលឈ្មោះថាវង្វេងព្រោះហេតុតែមិនបានលះបង់ចោលនូវអាសវៈទាំងឡាយ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង នាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិនិងជរាមរណៈតទៅ បុគ្គលណានីមួយ បានលះបង់ចេញហើយ តថាគតហៅបុគ្គលនោះ ថាជាអ្នកមិនវង្វេង ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ព្រោះថាបុគ្គលដែលឈ្មោះថា មិនវង្វេង ព្រោះបានលះបង់នូវអាសវៈទាំងឡាយចេញស្រឡះចេញ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អាសវៈទាំងឡាយណា

សន្តុំលេសិកា ទោឡោភ្ភវិកា សឧភ ខុក្ខវិទាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណិយោ បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវង្គតា អាយតឹ អនុប្បាទធម្មា។ សេយ្យថាបិ នាម អត្តិវេស្សរ តាលោ មត្ថកច្ឆិន្នោ អភព្វោ បុន វិរូឡ្ហិយា ឯវមេវ ខោ អត្តិវេស្សរ តថាគតស្ស យេ អាសវា សន្តុំលេសិកា ទោឡោ-ភ្ភវិកា សឧភ ខុក្ខវិទាកា អាយតឹ ជាតិជរា-មរណិយោ បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវង្គតា អាយតឹ អនុប្បាទធម្មាតិ ។

(៧២) ឯវំ វុត្តេ សច្ចកោ ឯតទវោច អភិក្កន្តំ ភោ គោតម អភិក្កន្តំ ភោ គោតម

ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង នាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិនិងជរាមរណៈតទៅ តថាគតបានលះបង់ស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ(១) ដូចជាទីនៅរបស់ដើមត្នោត ធ្វើមិនឲ្យចំរើនតទៅទៀត មានសភាពមិនកើតទៀងតទៅ ។ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ដើមត្នោតកំបុតកមិនគួរលូតលាស់ដុះឡើងវិញបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ អាសវៈទាំងឡាយណា ជាធម៌ដ៏សៅហ្មង នាំសត្វឲ្យកើតទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានវិបាកជាទុក្ខ ប្រកបដោយជាតិនិងជរាមរណៈតទៅ តថាគតបានលះបង់ចេញស្រឡះហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើឲ្យនៅសល់តែទីនៅ ដូចជាទីនៅរបស់ដើមត្នោត បានធ្វើមិនឲ្យចំរើនតទៅទៀត មានសភាពមិនកើតទៀងតទៅ យ៉ាងនេះឯង ។

(៧២) កាលដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ប្រកាសយ៉ាងនេះហើយ សច្ចកនិគន្ថបុត្រ ក៏និយាយដូច្នេះទើបព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អស្ចារ្យណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ចំឡែកណាស់

---

๑ ទីនៅក្នុងទីនេះសំដៅយកចិត្តសន្តាន គឺព្រះតថាគតធ្វើអាសវៈឲ្យអស់ទៅ នៅសល់តែចិត្តសន្តាន ប្រៀបដូចជាដើមត្នោតគេកាប់រំលើងចោលចេញ នៅសល់តែកន្ទែងនោះ ហៅជាទីនៅរបស់ដើមត្នោត ។ អដ្ឋកថា ។

យោវញ្ចិទំ គោតោ គោតមស្ស ឯវំ អាសជ្ជ អាសជ្ជ
វុច្ចមានស្ស ឧបនីតេហិ វចនបថេហិ សមុទាចរិយមា-
នស្ស ឆវិវណ្ណោ ចេវ បរិយោទាយតិ មុខវណ្ណោ ច
វិប្បសីទតិ យថាតំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិជា-
នាមហំ គោ គោតម បុរាណំ ឥសិបរំ ភវេន ភវំ
សមារភតិ សោបិ មយា ភវេន ភវំ សមារទ្ធោ
អញ្ញេនញ្ញំ បដិចរំ ពហិទ្ធា កថំ អបនាមេសិ
តោបញ្ច នោសញ្ច អប្បដិយញ្ច ចាតុឝាសិ
គោតោ បន គោតមស្ស ឯវំ អាសជ្ជ អាសជ្ជ វុច្ចមា-
នស្ស ឧបនីតេហិ វចនបថេហិ សមុទាចរិយមានស្ស
ឆវិវណ្ណោ ចេវ បរិយោទាយតិ មុខវណ្ណោ ច វិប្បសីទតិ
យថាតំ អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស អភិជានាមហំ
គោ គោតម មក្ខលិំ គោសាលំ... អជិតំ កេស-
កម្ពលំ... បកុធំ កច្ចាយនំ... សញ្ចយំ វេលដ្ឋ-
បុត្តំ... និគណ្ឋំ នាដបុត្តំ ភវេន ភវំ សមា-
រភតិ សោបិ មយា ភវេន ភវំ សមារទ្ធោ

(ព្រោះ) ព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គ ពោលសង្កត់សង្កិន
និយាយដោយគន្ធង៌ពាក្យជ្រៀតបៀតផ្សេង ។ យ៉ាងនេះ ក៏នៅតែមានព្រះ
ធរិវ័ណ្ណផ្ទុផង់ តាំងសម្បុរព្រះកន្ត្រៃតែកថ្លាស្រស់បស់ ព្រោះថាព្រះអង្គ
សមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពិត បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គ
ធ្លាប់លើកឡើងនូវទោសដោយពាក្យចំពោះបូរណកស្សប ឯបូរណកស្សប
នោះ លុះខ្ញុំព្រះអង្គលើកឡើងនូវទោសដោយពាក្យហើយ ក៏បំពេចាំងនូវ
ពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ ហើយច្រានពាក្យចោលទៅខាងក្រៅហើយ
ធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធផង៌ ទោសៈផង សេចក្តីមិនត្រេកអរផង ឲ្យប្រាកដ
ឡើង ចំណែកព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលសង្កត់
សង្កិននិយាយដោយគន្ធង៌ពាក្យជ្រៀតបៀតផ្សេង ។ យ៉ាងនេះ ក៏នៅ
តែមានព្រះធរិវ័ណ្ណផ្ទុផង់ តាំងសម្បុរព្រះកន្ត្រៃតែ ក៏ថ្លាស្រស់បស់
ព្រោះថា ព្រះអង្គសមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពិត បពិត្រព្រះគោតម
ដ៏ចំរើន ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លាប់លើកឡើងនូវទោស ដោយពាក្យចំពោះមក្ខលិ-
គោសាល... ចំពោះអជិតកេសកម្ពល... ចំពោះបកុធកច្ចាយន:... ចំពោះ
សញ្ជយ វេលដ្ឋបុត្ត... លើកឡើងនូវទោសដោយពាក្យចំពោះនិគន្ធនាដ-
បុត្ត ឯនិគន្ធនាដបុត្រនោះ លុះខ្ញុំព្រះអង្គលើកឡើងនូវទោសដោយពាក្យ

มหายมหาวคฺคสฺส มหาสจฺจกสุตฺตนฺต ภควโต วสฺสาน

อโรเจมิ ๓ ปฏิภาติ ๓ มา เหวนฺตฺวา ตาว มหาเวลา โหตุ ยาว ภควา ธมฺมกถา โหติ ตาว ตฺวเมว ภาสสฺสุ มยฺหนฺตฺวา ตาว ตุณฺหี โหหิ ยาว ภควา ธมฺมกถา กเถติ ตาว ตฺวเมว ชานิสฺสสิ ภควา ธมฺมกถา กเถติ ปฏิพลา วต ภวนฺตา ภควโต ธมฺมกถาย ปฏิพาหิตุนฺติ ยถา ตนฺติ อหมฺปิ โข เอตรหิ เอวเมว วทามิ

ហើយ ក៏បិទបាំងនូវពាក្យដទៃដោយពាក្យដទៃ ហើយប្រាថ្នាពាក្យចោលខាងក្រៅ ហើយធ្វើនូវសេចក្តីក្រោធផង ទោសៈផង សេចក្តីមិនត្រេកអរផងឲ្យប្រាកដឡើង ចំណែកព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាលដែលខ្ញុំព្រះអង្គពោលសង្កត់សង្កិននិយាយដោយគន្ធពាក្យជ្រៀតជ្រៀតផ្សេង ។ យ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែមានព្រះឆវីវណ្ណផូរផង់ ទាំងសម្បុរព្រះភក្ត្រទៀតក៏ថ្លាស្រស់បស់ ព្រោះព្រះអង្គសមជាព្រះអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធពិត ប៉ុណ្ណឹងចុះ ព្រះគោតមដ៏ចំរើន ឥឡូវនេះខ្ញុំព្រះអង្គសូមលាទៅ ព្រោះមានកិច្ចច្រើន មានការងារច្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាថា ម្នាលអគ្គិវេស្សនៈ ឥឡូវនេះ អ្នកសំគាល់នូវកាលដែលគួរនឹងត្រឡប់ទៅវិញចុះ ។ លំដាប់នោះ សច្ចកនិគន្ថបុត្រត្រេកអរ រីករាយហើយចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រោកចាកទីអង្គុយ ចៀសចេញទៅ ។

ចប់ មហាសច្ចកសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ ព្រហ្មតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ

(៧៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ បុព្ពារាមេ មិគារមាតុ បាសាទេ ។ អថខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ យេន ភគវា តេនុប-សង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ។ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ ភគវន្តំ ឯតទវោច កិត្តាវតា នុ ខោ ភន្តេ ភិក្ខុ សង្ខិត្តេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តោ ហោតិ អក្ខន្តិធម្មោ អក្ខន្តយោគក្ខេមី អក្ខន្តព្រហ្មចារី អក្ខន្តបរិយោសានោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានន្តិ ។

(៧៤) ឥធ ទេវានមិន្ទ ភិក្ខុនោ សុតំ ហោតិ សព្ពេ ធម្មា នាលំ អភិនិវេសាយាតិ ឯវញ្ចេតំ ទេវានមិន្ទ ភិក្ខុនោ សុតំ ហោតិ សព្ពេ ធម្មា នាលំ អភិនិវេសាយាតិ សោ សព្ពំ ធម្មំ អភិជានាតិ

ចូឡតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ទី ៣

(៧៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់ក្នុងក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង សក្កទេវរាជជាធំជាងពួកទេវតា ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះសក្កទេវរាជ ជាធំជាងពួកទេវតា ឋិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តបង្អោនទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីក្រាលទៅនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តខ្ជៀដ មានសេចក្តីក្រៃមក្បាច្ចាកយោគៈខ្ជៀដ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តដ៏ប្រសើរខ្ជៀដ មានទីបំផុតខ្ជៀដខាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយសង្ខេប តើមានប៉ុន្មាន ។

(៧៤) ព្រះអង្គត្រាស់ថា បពិត្រទេវានមិន្ទៈ កិក្ខុកាលសាសនានេះ បានស្តាប់ពាក្យថា បុគ្គលមិនគួរប្រកាន់នូវធម៌ទាំងពួង(១) (ដោយអំណាចតណ្ហានឹងទិដ្ឋិ) បពិត្រទេវានមិន្ទៈ លុះកិក្ខុបានស្តាប់ពាក្យនុ៎ះថា បុគ្គលមិនគួរប្រកាន់នូវធម៌ទាំពួងយ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់ នូវធម៌

---

១ ធម៌ទាំងពួងក្នុងទីនេះ បានដល់ ១ខន្ធ ៥ អាយតនៈ ១២ នឹងធាតុ ១៨ ។ អដ្ឋកថា ។

សព្ពំ ឆម្មំ អភិញ្ញាយ សព្ពំ ឆម្មំ បរិជានាតិ
សព្ពំ ឆម្មំ បរិញ្ញាយ យំ កញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ
សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា សោ
តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចានុបស្សី វិហរតិ វិរាគានុបស្សី
វិហរតិ និរោធានុបស្សី វិហរតិ បដិនិស្សគ្គានុបស្សី
វិហរតិ សោ តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចានុបស្សី វិហរន្តោ
វិរាគានុបស្សី វិហរន្តោ និរោធានុបស្សី វិហរន្តោ
បដិនិស្សគ្គានុបស្សី វិហរន្តោ ន កិញ្ចិ លោកេ
ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ
បច្ចត្តញ្ញេវ បរិនិព្ពាយតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ
ឯត្តាវតា ខោ ភោវាទមិច្ច ភិក្ខុ សង្ខិត្តេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តោ
ហោតិ អច្ចន្តនិដ្ឋោ អច្ចន្តយោគក្ខេមី អច្ចន្តព្រហ្មចារី
អច្ចន្តបរិយោសានោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានន្តិ។

តាំងពួង លុះដឹងច្បាស់នូវធម៌តាំងពួងហើយ រមែងកំណត់ដឹងនូវធម៌តាំងពួង លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌តាំងពួងហើយ រមែងសោយនូវវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ កិក្ខុនោះជាអ្នកពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាគ្រឿងរំលត់ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់ កុងវេទនាតាំងពួយនោះ កាលបើកិក្ខុនោះ ពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាគ្រឿងរំលត់ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់ កុងវេទនាតាំងពួយនោះហើយ ក៏មិនបានប្រកាន់នូវធម្មជាតអ្វីតិចតួចក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់ រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុត ក៏រំលត់កិលេសដោយខ្លួនឯងបាន ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌អាត្មាអញបានអបរំហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ អាត្មាអញក៏បានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីកិច្ចនេះ មិនមានឡើយ បពិត្រទេវានមិន្ទៈ កិក្ខុជាអ្នកបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីក្រាយទៅនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀង មានសេចក្តីកម្សាន្តក្នុងកាយោគៈទៀង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរទៀង មានទីបំផុតទៀងទាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតានឹងមនុស្សទាំងពួយ ដោយសង្ខេប មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ។

អថខោ សង្ឃោ នេកាធម្មំ ភគវាតោ កាសិតំ អភិ-
ធម្មំ អនុមោទិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា បទក្ខិណំ
កត្វា តត្ថេវន្តរធាយិ ។

(៧៥) តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា
មហាមោគ្គល្លានោ ភគវាតោ អវិទូរេ និសិន្នោ ហោតិ។
អថខោ អាយស្មាតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ឯតទហោ-
សិ តំ ខោ សោ យេវ្ហោ ភគវាតោ កាសិតំ
អភិសមេច្ច អនុមោទតិ(១) ឧទាហុ នោតិ យន្នូនាហំ
តំ យេវ្ហំ ជានេយ្យំ យទិ វា សោ យេវ្ហោ ភគវាតោ
កាសិតំ អភិសមេច្ច អនុមោទតិ យទិ វា នោតិ ។
អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ សេយ្យថាបិ នាម
ពលវា បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ
វា ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ បុព្វារាមេ មិគារមាតុ ថា-
សាទេ អន្តរហិតោ នេវសុ តាវត្តិំសេសុ បាតុរហោសិ។
តេន ខោ បន សមយេន សង្ឃោ នេកាធម្មំ

---

๑ ឱ. ម. អនុមោទិ ។

លំដាប់នោះ សក្កទេវរាជដ៏ធំជាធំជាងពួកទេវតាត្រៃត្រឹង្សអស់ អនុមោទនានូវ
ភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយក្រាបបង្គំលាព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើ
ប្រទក្សិណ រួចស្រាប់តែបាត់ពីកន្លែងនោះមួយរំពេច ។

(៧៩) ចួនជាសម័យនោះឯង ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ
គង់នៅ ក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ ។ ទើបព្រះមហាមោគ្គល្លាន មាន
អាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ទេវតានោះបានដឹងនូវភាសិតរបស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ហើយអនុមោទនា ឬមិនបានដឹងទេ ហើយអនុមោទនា
ទោះបីទេវតានោះដឹងនូវភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ហើយបានអនុមោ-
ទនាក្តី មិនបានដឹងហើយ អនុមោទនាក្តី គួរតែអាត្មាអញស្គាល់ទេវតា
នោះ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ក៏បាត់អំពីវត្ត
បុព្វារាម ដោយឫទ្ធិប្រាសាទ មួយរំពេច ហើយក៏ទៅប្រាកដនៅមា
ហានតាវត្តិង្សទេវលោក ដូចបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់
ចូលនូវដៃដែលលាចេញដូច្នោះឯង ។ សម័យនោះឯង ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ

ឯកបុណ្ណរីតោ ឧយ្យានេ ឯកេហិ បញ្ចហិ តុរិយសតេហិ សមប្បិតោ សមង្គីភូតោ បរិចារេតិ ។ អទ្ទសា ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ ឯិស្ថាន តាឯ ឯិញ្ជាឯ បញ្ច តុរិយសតានិ បដិបណាមេត្វា យេនាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ ឯតទវោច ឯហិ ខោ មារិស មោគ្គល្លាន ស្វាគតំ មោគ្គល្លាន ចិរស្សុំ ខោ មារិស មោគ្គល្លាន ឥមំ បរិយាយមកាសិ យទិទំ ឥធាគមនាយ ឯិសីទ មារិស មោគ្គល្លាន ឥទមាសនំ បញ្ញត្តំ ។ ឯិសីទិ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ សក្កោបិ ខោ ទេវានមិន្ទោ អញ្ញតរំ ឯីឯំ អាសនំ គហេត្វា ឯកមន្តំ ឯិសីទិ ។

(៧៦) ឯកមន្តំ ឯិសិន្នំ ខោ សក្កំ ទេវានមិន្ទំ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ឯតទវោច យថាកថំ បន តេ កោសិយ កតា សន្ថិត្ថេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ

កំពុងតែក្រសាលសប្បាយតែពាយស្កប់ស្កល់ ដោយតូរ្យតន្ត្រីជាទិព្វ តាំងប្រាំរយក្នុងទន្សាយឈ្មោះឯកបុណ្ឌរីកៈ ។ ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជបានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុនិមន្តមកពីចម្ងាយឯណោះ ។ លុះឃើញហើយក៏បញ្ឈប់នូវតូរ្យតន្ត្រីជាទិព្វតាំងប្រាំរយនោះ ហើយចូលទៅកាន់ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុថា បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិព្ភិក្ខ សូមនិមន្តមក បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិព្ភិក្ខ លោកម្ចាស់និមន្តមកនេះ ជាការស្រួលហើយ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិព្ភិក្ខ លោកម្ចាស់ខានធ្វើបរិយាយដើម្បីនិមន្តមកកន្លងនេះ ជាយូរហើយ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិព្ភិក្ខ សូមលោកម្ចាស់និមន្តគង់ចុះ អាសនៈនេះហើយ ខ្ញុំព្រះករុណាក្រាលទុកប្រគេន ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ក៏គង់លើអាសនៈដែលព្រះឥន្ទ្រាធិរាជក្រាលប្រគេន ។ ចំណែកព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ក៏កាន់យកអាសនៈតូចមួយ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(៧៦) លុះព្រះឥន្ទ្រាធិរាជគង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានសួរសេចក្តីនេះថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់សំដែងនូវកិរិយាបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដោយសេចក្តីសង្ខេបចំពោះមហាភាជ ដូចម្តេចខ្លះ

អភាសិ សាធុ ឥរេឡ្ហ ឯតិស្សា ភគវាយេ ភា-
តិនោ អស្សាម សវនាយាតិ ។ ឥយំ ខោ អាវុសោ
ភោក្ខល្ហាន ពហុកតិត្ថា ពហុភេរវណីយា អប្បេវ នាម
សតេរាន ភគវណីយេន អបិច ឆេកំយេវ(១) តាវត្តិសាធំ
ភគវណីយេន អបិច អាវុសោ ភោក្ខល្ហាន សុសុឡ្ហំ-
យេវ(២) ហោតិ សុភគិតំ សុមនសិភគិតំ សុបដាវតំ
យន្តោ ខោ(៣) ឱឡ្យមេវ អន្តរាយតិ ភូតបុព្វំ អាវុសោ
ភោក្ខល្ហាន ឆេវាសុរសន្តោ សម្ភូតព្យុន្ទ្រោ អហោសិ
តស្មិំ ខោ បន អាវុសោ ភោក្ខល្ហាន សន្តោមេ ឆេកំ
ជនំសុ អសុក បកជនំសុ សោ ខោ អហំ អាវុសោ
ភោក្ខល្ហាន ឆេកំសុរសន្តោមំ(៤) អភិវិជនិត្វា វិជិតសន្តោ-
មោ តតោ បដិនិវត្តិត្វា វេជយន្តំ នាម ថាសាទំ អា-
រេសឹ វេជយន្តសុ ខោ បន អាវុសោ ភោក្ខល្ហាន ថា-
សាទសុ ឯតាសតំ ឥយ្ហាហំ ឯតរេតាស្មិ(៥) ឥយ្ហាភោ
សត្ត សត្ត ភូជាតារសតានិ ឯតរេតាស្មិ ភូជាតារេ

---

១ ម. ទេវិនំ ឆេរំ ។ ២ ម. សុសុឡ្ហំ ឆេរំ ។ ៣ ម. យំ ខោ ។ ៤ ឧ. ម. តំ សន្តោមំ ។
៥ ម. ឯតរេតាស្មិ ។

សូមព្រះពាជាទុកាសកុះ ដ្បិតអាត្មាភាពជាអ្នកមានចំណែកដើម្បីស្តាប់ធម្ម-
កថានេះផង ។ សក្កទេវពាជមានព្រះពាជឱង្ការតបថា បពិត្រព្រះមោគ្គ-
ល្លានអ្នកនិពុ្ធក្ខ ធ្វើដូចម្តេចខ្ញុំព្រះករុណាជាអ្នកមានកិច្ចច្រើន មាន
ការងារត្រូវធ្វើច្រើន ដោយការងារដែលត្រូវធ្វើផ្ទាល់ខ្លួនផង ដោយការ
ងារដែលត្រូវធ្វើចំពោះពួកទេវតា ក្នុងជាន់តាវត្តឹង្សផង បពិត្រព្រះមោគ្គ-
ល្លានអ្នកនិពុ្ធក្ខ ឯពាក្យដែលខ្ញុំព្រះករុណាបានស្តាប់ត្រាប់ត្រង ធ្វើទុក
ក្នុងចិត្ត ចាំទុកស្រួលបួលហើយ ពាក្យនោះក៏ជាប់ទៅមួយរំពេច បពិត្រ
ព្រះមោគ្គល្លាន អ្នកនិពុ្ធក្ខ ពីព្រេងនាយមក មានសង្គ្រាមទេវតានឹង
អសុរលើកជាក្បួនទ័ព បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិពុ្ធក្ខ ប៉ុន្តែក្នុងសង្គ្រាម
នោះ ពួកទេវតាមានជ័យជំនះ ឯពួកអសុរក៏បរាជ័យ បពិត្រព្រះមោគ្គ-
ល្លានអ្នកនិពុ្ធក្ខ លុះខ្ញុំព្រះករុណានោះ បានឈ្នះសង្គ្រាមទេវតានឹងអសុរ
ហើយត្រឡប់មកអំពីទីនោះវិញ ក៏និមិ្មតប្រាសាទឈ្មោះវេជយន្ត បពិត្រ
ព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិពុ្ធក្ខ ប្រាសាទវេជយន្ត (នោះ) មានជម្ពូលមួយរយ
ក្នុងជម្ពូលមួយ ។ មានផ្ទះកំពូលប្រាំពីរយ ។ ក្នុងផ្ទះកំពូលមួយ ។

សន្តំ សន្តំ អជ្ឈត្តយោ ឱឝនមេតំ សព្ពា អជ្ឈត្តយេ
សន្តំ សន្តំ បរិបាចិតាយោ ឥត្ថិយោ តាសំ ខោ អហំ
មារិសេ ខោក្ខត្តិយានេ វេដ្ឋយន្តស្ស ឆាសាឧស្ស ក-
បណាយ្យកំ ឧទ្ទិដ្ឋំ ។ អធិវាសេសិ ខោ អាយស្មា
មហាមោក្ខល្លានោ តុណ្ហីភាវេន ។

(៧៧) អថខោ សក្កោ ច ទេវានមិន្ទោ វេសវ-
ណោ ច មហារាជា អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ បុ-
រត្ថិមេនា យេន វេដ្ឋយន្តោ ឆាសាឧស្ស តេនុបសង្កមិំសុ ។
អទ្ទសាសុំ(១) ខោ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ បរិបាចិតា-
យោ អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ
ឱភាសញ្ច ផុឝតប្បមាណា មារិយមាណា សកំ សកំ ឆវិវណ្ណំ
បរិសិំសុ ។ សេយ្យថាបិ នាម សុណិសា សស្សុំ ឱលោ-
ផុឝតិ មារិយតិ ឯវមេវ(២) សក្កោ ទេវានមិន្ទោ
បរិបាចិតាយោ អាយស្មន្តំ មហាមោក្ខល្លានំ ឱលោ-

---

๑ ម. អទ្ទសំសុ ។ ๒ ឱ. ឯវមេវំ ។

មានស្រីអប្សរប្រាំពីរ ។ នាក់ កន្លះស្រីរបស់ម្នាក់ ។ មានស្រីបម្រើប្រាំពីរ ។ នាក់ បពិត្រព្រះមហាមោគ្គល្លានអ្នកនិរទុក្ខ លោកម្ចាស់ចង់ឃើញកន្លែងដែលគួរតែកាយរបស់វេជយន្តប្រាសាទដែរឬទេ ។ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុទទួលនិមន្ត ដោយតុណ្ហីភាព ។

(៧៧) គ្រានោះ ព្រះឥន្ទ្រាធិពជនឹងវេស្សវណមហាពជឲ្យព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុនិមន្តមុខ ហើយនាំចូលទៅកាន់វេជយន្តប្រាសាទ ។ ពួកស្រីបំរើ របស់ព្រះឥន្ទ្រាធិពជ បានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ កំពុងនិមន្តមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយក៏មានសេចក្តីខ្វាចនឹងអៀនខ្មាសនាំគ្នាចូលទៅកាន់បន្ទប់រៀងខ្លួន ។ ដូចជាកូនប្រុសាស្រីបានឃើញឪពុកក្មេក ហើយមានសេចក្តីខ្វាចនឹងអៀនខ្មាស យ៉ាងណា ពួកស្រីបំរើរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិពជ បានឃើញព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ

ទិតប្បភោតា មាវិយមាតា សកំ សកំ ទិវាតំ បវិសិំសុ ។ អថខោ សក្កោ ច ទេវានមិន្ទោ វេស្សវណោ ច មហារាជា អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានំ ឯតទវោចុំ យន្តេ ចាសានេ អនុធម្មោ បេត្តិ អនុធម្មោ បេត្តិ(១) ឥធម្បិ មារិស មោគ្គល្លាន បស្សន្តិ វេជយន្តស្ស ចាសានស្ស ភវមលោយ្យកំ ឥធម្បិ មារិស មោគ្គល្លាន បស្សន្តិ វេជយន្តស្ស ចាសានស្ស ភវមលោយ្យកន្តិ ។ សោភតំនំ អាយស្មតោ មោសិយស្ស យថាតំ បុព្វេ កតបុញ្ញស្ស មនុស្សភូតស្ស តាវតិំសេ ភវមលោយ្យកំ ទិស្វា(២) ឯវមាហំសុ សោភតិ វត ភោ ទេវានំ តាវតិំសានន្តិ តយិទំ អាយស្មតោ មោសិយស្ស សោភតិ យថាតំ បុព្វេ កតបុញ្ញស្សាតិ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ឯតទហោសិ អតិភាទ្យ្វាហោ អយំ យក្ខោ បមត្តោ វិហរតិ យន្នូនាហំ ឥមំ យក្ខំ សំវេជយេយ្យន្តិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ

---

១ ឱ. ម. អនុវិចរាបេត្តិ ។ ២ ឱ. ម ទិដ្ឋា ។

កំមានសេចក្តីខ្វាចនឹងអៀនខ្មាស នាំគ្នាបូលបន្ថប់រឿងខ្លួន យ៉ាងនោះដែរ។ គ្រានោះ ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជនឹងវេស្សវណមហារាជ និមន្តព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុគ្រាចំដុំវិញ បូលទៅកន្លែងវេជយន្តប្រាសាទ ហើយទូលថា បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិរទុក្ខ សូមលោកម្ចាស់ឥតមើលកន្លែងដែលគួរតែកាយរបស់វេជយន្តប្រាសាទនេះផង បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិរទុក្ខ សូមលោកម្ចាស់ឥតមើលកន្លែងដែលគួរតែកាយរបស់វេជយន្តប្រាសាទនេះផង ។ ព្រះវេវៈ ឆ្លើយថា ឱរបស់កោសិយៈ មានអាយុ ដែលបានធ្វើបុណ្យទុកកន្លងកាលមុននេះល្អមែន សូម្បីពួកមនុស្សបានឃើញនូវណាមួយដែលជាទីគួរតែកាយ ក៏តែងនាំគ្នានិយាយថា អើហ៎ ទីនេះល្អដូចជាប្រាសាទរបស់ពួកទេវតា កន្លងជាន់តាវត្តឹង្សដែរ ឯលំនៅរបស់កោសិយៈមានអាយុ ដែលមានបុណ្យធ្វើទុកកន្លងកាលមុននេះ ល្អជាងពិតហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ទេវតានេះជាបុគ្គលប្រមាទខ្លាំងមែន បើដូច្នោះគួរតែអាត្មាអញធ្វើទេវតានេះឲ្យសង្វេគ ។ ទើបព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ សំដែងឥទ្ធិឫទ្ធិ

ตถารูปํ ฯ ปญฺหาภิสนฺธาโร อภิสงฺขาโรติ ยถา วา ปเนตฺถ ทานสาธิ ทานนฺติ ทฺวเกน สญฺญาเยน สมฺปตฺตมฺปิ สมฺปตฺตมฺปิ สมฺปเวเธติ ฯ อถโข สกฺกา ๔ เทวานมินฺทา เวสฺสวณา ๔ มหาราชา เอเต ๔ ตาวตึสา อจฺจายิกฺจนฺตชาตา อเหสุ อจฺจายิกา วต โภ อิทานิ วต โภ สมณาสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา ยตฺร หิ นาม อิทฺทิกาเรปิ ทานนฺติ ทฺวเกน สญฺญาเยน สมฺปตฺตมฺปิ สมฺปตฺตมฺปิ สมฺปเวเธสฺสตีติ ฯ

(๗๘) อถโข อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส จิตฺตมญฺญาย เสยฺยถาปิ นาม พลวา ปุริโส สมิญฺชิตํ วา พาหํ ปสาเรยฺย ปสาริตํ วา พาหํ สมิญฺเชยฺย เอวเมวํ ชีตวเน อนฺตรหิโต สกฺกสฺส เทวานมินฺทสฺส ปุรโต ปาตุรโหสิ ฯ อถ โข สกฺโก เทวานมินฺโท อายสฺมนฺตเมว มหาโมคฺคลฺลานํ เอตทโวจ ยถา กถญฺหิ ปน[๑] โภนฺโต โมคฺคลฺลานา ตาวตึสา เทวา สุธมฺมายญฺจ เทวสภายญฺจ สนฺนิสินฺนา สนฺนิสชฺชาสุ อิทมนฺตรา กถา วิปฺปกตา กถญฺหิ นาม อายสฺมา โมคฺคลฺลาโน อิทฺธิยา อาคโต ภวิสฺสติ กิตฺตาวตา นุ โข อายสฺมา โมคฺคลฺลาโน อิทฺธิมา โหติ กิตฺตาวตา อิทฺธิยา สมนฺนาคโต โหติ ฯ

๑ ฉ. ปน เต ฯ ม. ปน ภเว ฯ

ញ៉ាំងដំរេដយន្តប្រាសាទឲ្យកម្រើក រំភើប ញាប់ញ័រ ដោយបុងមេដើង តាមសមគួរដល់ឫទ្ធិ ។ គ្រានោះ ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ទើងវេស្សវណមហារាជ ទើងពួកទេវតាកងជាន់តាវត្តឹង្ស តើតសេចក្តីអស្ចារ្យក្នុងចិត្តថា អើហ្ន៎ អស្ចារ្យណាស់ អើហ្ន៎ ចំឡែកណាស់ ត្រង់ការណ៍ដែលភាពនៃសមណៈមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន (ប៉ុណ្ណេះ) មិនសមបើញ៉ាំងទិព្វវិមានឲ្យកម្រើក រំភើប ញាប់ញ័រ ដោយបុងមេដើងបាន ។

(៧៨) គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ ដឹងថាព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ មានសេចក្តីតក់ស្លុត តើតសេចក្តីព្រឺពេមហើយ ក៏មានថេរវាចាទៅកព្រះឥន្ទ្រាធិរាជថា បពិត្រកោសិយៈ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់នូវតិរិយោបង្អោនចិត្តទៅកងព្រះនិព្វានជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដោយសេចក្តីបំប្រួញ(ចំពោះ) មហាជនដូចម្តេចខ្លះ សូមព្រះរាជានុញ្ញាត ដូរ្តិអាត្មាភាពជាអ្នកមានចំណែកដើម្បីស្តាប់ធម្មកថានេះផង ។ សក្កទេវរាជ ឆ្លើយតបថា បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិទ្ទុក្ខ កាលនោះខ្ញុំព្រះករុណាបានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចបិតនៅក្នុងទីដ៏សមគួរ បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិទ្ទុក្ខ លុះខ្ញុំព្រះករុណាបិតនៅ ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កិរិយាអ្នក

សង្ខិត្តេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តោ ហោតិ អច្ចន្តនិដ្ឋោ
អច្ចន្តយោគក្ខេមី អច្ចន្តព្រហ្មចារី អច្ចន្តបរិយោសានោ
សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានន្តិ ឯវំ វុត្តេ មារិស មោក្ខល្លាន
ភគវា មំ ឯតទវោច ឥធ ខោ មេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ សុតំ
ហោតិ សព្ពេ ធម្មា នាលំ អភិនិវេសាយាតិ ឯវញ្ចេ តំ
ទេវនមិទ្ធ ភិក្ខុនោ សុតំ ហោតិ សព្ពេ ធម្មា នាលំ
អភិនិវេសាយាតិ សោ សព្ពំ ធម្មំ អភិជានាតិ សព្ពំ
ធម្មំ អភិញ្ញាយ សព្ពំ ធម្មំ បរិជានាតិ សព្ពំ ធម្មំ
បរិញ្ញាយ យំ កញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា
អទុក្ខមសុខំ វា សោ តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចានុបស្សី
វិហរតិ វិរាគានុបស្សី វិហរតិ និរោធានុបស្សី វិហរតិ
បដិនិស្សគ្គានុបស្សី វិហរតិ សោ តាសុ វេទនាសុ
អនិច្ចានុបស្សី វិហរន្តោ វិរាគានុបស្សី វិហរន្តោ និរោ-
ធានុបស្សី វិហរន្តោ បដិនិស្សគ្គានុបស្សី វិហរន្តោ

បង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាទីក្សយនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តខ្ជៀង ជាអ្នកមានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈខ្ជៀង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរខ្ជៀង មានទីបំផុតខ្ជៀងខាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតានឹងមនុស្សពាំងឡាយ ដោយសង្ខេប តើមានប៉ុន្មានយ៉ាង បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិទ្ទុក្ខ កាលបើខ្ញុំព្រះករុណាសួរយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគមានព្រះបន្ទូលមកនឹងខ្ញុំព្រះករុណា យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអគ្គជាធំជាងពួកទេវតា កិកុកងសាសនានេះ ចានស្តាប់ពាក្យថា កិកុមិនគួរនឹងប្រកាន់នូវធម៌តិចតួចពាំងអស់ឡើយ បពិត្រព្រះអគ្គជាធំជាងពួកទេវតា កិកុចានស្តាប់ពាក្យនុ៎ះថា កិកុមិនគួរនឹងប្រកាន់នូវធម៌ពាំងពួងយ៉ាងនេះហើយ កិកុនោះរមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌ពាំងពួង លុះដឹងច្បាស់នូវធម៌ពាំងពួងហើយ រមែងកំណត់ដឹងធម៌ពាំងពួងចាន លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌ពាំងពួងហើយ រមែងសោយនូវវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខឬមិនទុក្ខមិនសុខ កិកុនោះជាអ្នកពិចារណាឃើញថាមិនខ្ជៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាគ្រឿងរំលត់ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់កងវេទនាពាំងឡាយនោះ កាលបើកិកុនោះពិចារណាឃើញថាមិនខ្ជៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាទីរំលត់ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់កងវេទនាពាំងឡាយ

ឯ កតំ្វ លោកេ ឧប្បាទំ អនុប្បាទំ ឯ បវត្តសញ្ញតំ អបវត្តសញ្ញំ បក្ខន្តញ្ច បវត្តញ្ច ទីឃា ជាតំ រុស្សិតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ការណីយំ ឆាបរំ ឥត្តត្តាយាតំ បជានាតំ ឯត្តាវតា ខោ នេវាឯមិទ្ធ កិក្ខូ សន្ធិត្តេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តោ ហោតំ អច្ឆន្ត-ន៍ដ្ឋោ អច្ឆន្តយោគក្ខេមី អច្ឆន្តព្រហ្មចារី អច្ឆន្ត-បរិយោសានោ សេដ្ឋោ នេវមនុស្សាន៍ន្តិ ឯវំ ខោ មេ មារិស មោក្ខលាភ កកកា សន្ធិត្តេន តណ្ហាសង្ខយ-វិមុត្តិ អភាសីតំ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោក្ខលា-នោ សក្កស្ស នេវាឯមិទ្ធស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា សេយ្យថាបំ ឆាម ពលវា បុរិសោ សម្ចិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា ពាហំ សម្ចិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ នេវសុ តាវត្តឹសេសុ អន្តរហិតោ បុញ្ញកមេ មិការមាតុ ចាសាឧ ចាតុរហោសិ ។ អថខោ សក្កស្ស នេវាឯមិទ្ធស្ស បរិចារិការយោ អច់រាបដ្ឋាន្តេ

នោះហើយ ក៏មិនប្រកាន់ធម្មជាតអ្វីតិចតួចក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់ ក៏មិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុត ទើបរំលត់កិលេសដោយខ្លួនឯងបាន ទាំងដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ អាត្មាអញបានអប់រំហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ អាត្មាអញក៏បានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីកិច្ចនេះមិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ជាធំជាងពួកទេវតា កិកុជាអ្នកបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វានជាទីក្រាលទៅនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀត ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រេកត្រអាន្តចាកយោគៈទៀត ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏ប្រសើរទៀត មានទីបំផុតទៀតទាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងពួកទេវតានឹងមនុស្ស ដោយសង្ខេបមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង បពិត្រព្រះមោគ្គល្លានអ្នកនិមិ្មត្ត ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់សំដែង នូវកិរិយាបង្អោនចិត្តទៅ កាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីក្រាលទៅនៃតណ្ហា ដោយសេចក្តីសង្ខេប ចំពោះខ្ញុំព្រះករុណា ដូចពាណិនាមកនេះ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ត្រេកអរ អនុមោទនា ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ហើយក៏ស្រាប់តែបាត់ចាកតាវត្តិង្សទេវលោក មកប្រាកដក្នុង មិគារមាតុប្រាសាទនាវត្តបុព្វារាម មួយរំពេច ដូចជាបុរសដែលមានកំឡាំងលាដៃបត់បួល ឬបត់ដៃដែលលាចេញ ដូច្នោះឯង ។

អាយស្មន្តំ មហាមោគ្គល្លានេ សក្កំ នេវ ឧទ្ធំ ឯតទវោចុំ ឯសោ ភុ ខោ(១) តេ មារិស សោ ភគវា សត្ថាតិ ។ ន ខោ មេ មារិសា សោ ភគវា សត្ថា សព្រហ្មចារី មេ ឯសោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ. តិ ។ លាភា តេ មារិស សុលទ្ធំ តេ មារិស យស្ស តេ សព្រហ្មចារី ឯវំ មហិទ្ធិកោ ឯវំ មហានុភាវោ អយោ ន្ធ តេ សោ ភគវា សត្ថាតិ ។

(៧៩) អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ភគវន្តំ ឯតទវោច

---

១ ឱ. ម. ហោសញ្ហេ ន ទិស្សតិ ។

កាលដែលព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ពួកស្រីបំរើរបស់ព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ បានក្រាបទូលសួរចំពោះព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ លោកនុ៎ះហើយឬ ជាព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូរបស់ព្រះអង្គនោះ ។ សក្កទេវរាជឆ្លើយតបថា ម្នាលនាងអ្នកនិទ្ទុក្ខតាំងឡាយ លោកនោះមិនមែនជាព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូរបស់យើងទេ លោកនោះគ្រាន់តែជាសព្រហ្មចារី (អ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដូចគ្នា) នឹងយើង លោកនុ៎ះហើយ ដែលឈ្មោះព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ។ ពួកស្រីបំរើក្រាបទូលថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះអង្គពេញជាមានលាភហើយ បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកនិទ្ទុក្ខ ព្រះអង្គពេញជាបានល្អហើយ ត្រង់ដែលព្រះអង្គបានសព្រហ្មចារីបុគ្គលមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ ចាវកានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ឬហ្ន៎ លោកនោះទុកដូចជាព្រះមានព្រះភាគ ជាគ្រូរបស់ព្រះអង្គដោយពិតណាស់ ។

(៧៩) គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំចំពោះព្រះមានព្រះភាគ រួចគង់ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមាន

អភិជានាតិ នោ ភន្តេ ភគវា អាហុនញ្ចេវ អញ្ញតរស្ស មហោសក្ខស្ស យក្ខស្ស សន្ថិគ្គេន តណ្ហាសង្ខយ-វិមុត្តិំ អាសិ(ន)តិ(២) ។ អភិជានាមហំ មោក្ខល្លាន ៥ សក្កោ ទេវានមិន្ទោ យេនាហំ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា មំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសិ ឯកមន្តំ ឋិតោ ខោ មោក្ខល្លាន សក្កោ ទេវានមិន្ទោ មំ ឯតទវោច កិត្តាវតា នុ ខោ ភន្តេ ភិក្ខុ សន្ថិគ្គេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តោ ហោតិ អច្ចន្តនិដ្ឋោ អច្ចន្តយោគក្ខេមី អច្ចន្តព្រហ្មចារី អច្ចន្តបរិយោសានោ សេដ្ឋោ ទេវមនុស្សានន្តិ ឯវំ វុត្តេ អហំ មោក្ខល្លាន សក្កំ ទេវានមិន្ទំ ឯតទវោចំ ៥ ទេវានមិន្ទ ភិក្ខុនោ សុតំ មេតំ សព្ពេ ឆម្ភា ជាលំ អភិនិ-វេសាយាតិ ឯវញ្ចេ តំ ទេវានមិន្ទ ភិក្ខុនោ សុតំ ហោតិ សព្ពេ ឆម្ភា ជាលំ អភិនិវេសាយេតិ សោ សព្ពំ ឆម្ភំ អភិជានាតិ សព្ពំ ឆម្ភំ អភិញ្ញាយ

---

១ ម. អាហុនញ្ចេវ អញ្ញតរស្ស ។ ម. អាហុ អញ្ញតរញ្ញតរស្ស ។ ២ ម. អភាសិត្ថាតិ ។

ព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រះមានព្រះភាគធ្លាប់បានសំ-
ដែងនូវកិរិយាបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីអស់ទៅនៃតណ្ហា ដោយ
សង្ខេប ជាគ្រឿងដង្ហាយដល់ទេវតា ដែលមានសទ្ធាធំមួយរូបប៉ុណ្ណេះ ។
ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលមោគ្គល្លាន តថាគតធ្លាប់សំដែង ដ្បិត សក្ក-
ទេវរាជចូលមកកាតថាគត កាន់ទីនេះ លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ក្រាប
ថ្វាយបង្គំតថាគត រួចឋិតនៅកាន់ទីដ៏សមគួរ ម្នាលមោគ្គល្លាន លុះ
សក្កទេវរាជឋិតនៅ កាន់ទីដ៏សមគួរហើយ បានសួរសេចក្តីនេះ នឹង
តថាគតថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភិក្ខុជាអ្នកមានចិត្តបង្អោនទៅកាន់
ព្រះនិព្វាន ជាទីក្សយនៃតណ្ហា ជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តខ្ជៀង មាន
សេចក្តីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈខ្ជៀង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តនូវធម៌ដ៏ប្រសើរខ្ជៀង
មានទីបំផុតខ្ជៀងចាត់ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ
ដោយសង្ខេប តើមានប៉ុន្មាន ម្នាលមោគ្គល្លាន កាលបើសក្កទេវរាជសួរ
យ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏ឆ្លើយតបទៅនឹងសក្កទេវរាជដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
អង្គជាធំជាងទេវតាទាំងឡាយ ភិក្ខុកន្លងសាសនានេះ បានស្តាប់ពាក្យថា
បុគ្គលមិនគួរនឹងប្រកាន់នូវធម៌ទាំងពួង បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងពួកទេវតា
លុះភិក្ខុបានស្តាប់ពាក្យនុ៎ះថា បុគ្គលមិនគួរប្រកាន់នូវធម៌ទាំងពួងយ៉ាងនេះ
ហើយ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង លុះដឹងច្បាស់នូវធម៌ទាំងពួង

សព្ពំ ឆន្ទំ បរិជានាតិ សព្ពំ ឆន្ទំ បរិញ្ញាយ យំ កញ្ចិ
វេទនំ វេទេតិ សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា
សោ តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចានុបស្សី វិហរតិ វិរាគា.
នុបស្សី វិហរតិ និរោធានុបស្សី វិហរតិ បដិនិស្សគ្គា.
នុបស្សី វិហរតិ សោ តាសុ វេទនាសុ អនិច្ចានុបស្សី
វិហរន្តោ វិរាគានុបស្សី វិហរន្តោ និរោធានុបស្សី វិហរ.
រន្តោ បដិនិស្សគ្គានុបស្សី វិហរន្តោ ន តណ្ហំ លោកេ
ឧបាទិយតិ អនុបាទិយំ ន បរិតស្សតិ អបរិតស្សំ
បច្ចត្តញ្ញេវ បរិនិព្ពាយតិ ខីណា ជាតិ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ
កតំ ករណីយំ នាបរំ ឥត្ថត្តាយាតិ បជានាតិ
ឯត្តាវតា ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ សង្ខិត្តេន ឥត្ថា.
សង្ខ្យំ ឯមុត្តោ ហោតិ អច្ចន្តនិដ្ឋោ អច្ចន្តយោគក្ខេមី

ហើយ ក៏កំណត់ដឹងនូវធម៌តាំងពួន លុះកំណត់ដឹងនូវធម៌តាំងពួនហើយ រមែងសោយនូវវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ តិក្ខុនោះពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាជាទីគួរលះចង់ កន្ធវេទនាតាំងឡាយនោះ កាលបើតិក្ខុនោះពិចារណាឃើញថាមិនទៀង ពិចារណាឃើញថាជាទីប្រាសចាកតម្រេក ពិចារណាឃើញថាគួរលះ ពិចារណាឃើញថាគួរលះបង់កន្ធវេទនាតាំងឡាយនោះហើយ ក៏មិនប្រកាន់ធម្មជាតអ្វីតិចតួច ក្នុងលោកឡើយ កាលបើមិនប្រកាន់ ក៏រមែងមិនតក់ស្លុត កាលបើមិនតក់ស្លុត ក៏រមែងរំលត់កិលេសដោយខ្លួនឯងបាន ទើបដឹងច្បាស់ថា ជាតិរបស់អាត្មាអញអស់ហើយ ព្រហ្មចរិយៈធម៌ អាត្មាអញបានអប់រំហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ អាត្មាអញក៏បានធ្វើហើយ កិច្ចដទៃក្រៅអំពីកិច្ចនេះមិនមានឡើយ បពិត្រព្រះអង្គជាធំជាងពួកទេវតា តិក្ខុជាអ្នកបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីក្សេមទៅនៃគណ្ហាជាអ្នកមានសេចក្តីចូលចិត្តទៀង មានសេចក្តីក្សេមក្សាន្តចាកយោគៈទៀង

បភេយមភវិត្តស្ស ចូឡតណ្ហាសង្ខយសុត្តេ វិមុត្តិកថា

អច្ចន្តព្រហ្មចារី អច្ចន្តយោគក្ខេមោ សេដ្ឋោ នេវមនុស្សានន្តិ ឃំ ខោ អហំ មោក្ខ្យាន អភិជានាមិ សក្កាសុ នេកាននមិច្ចាសុ សន្ធិន្តេន តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តិ អាសិតាតិ ។ នេមភេច ភគវា អត្តមនោ អាយស្មា មហាមោក្ខ្យានោ ភគវតោ អាសិតំ អភិនន្ទីតំ ។

ចូឡតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ដ៏ប្រសើរឥឡូវ មានទីបំផុតឥឡូវភាគ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងទេវតាទំាងមនុស្សទំាងឆ្កួយ ដោយសង្ខេប មានប្រមាណប៉ុណ្ណេះឯង ម្នាលមោគ្គល្លាន តថាគតឆ្ងាយសំដែងទូរកិរិយាបង្អោនចិត្តទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជាទីក្សយទៅនៃតណ្ហា ដោយសង្ខេប ចំពោះសក្កទេវរាជដូចបានពណ៌នាមកនេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន មានអាយុ មានសេចក្តីពេញចិត្តត្រេកអរហើយ ចំពោះកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ចូឡតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ

(៨០) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សា-

វត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។

តេន ខោ បន សមយេន សាតិស្ស នាម ភិក្ខុនោ

កេវដ្ដបុត្តស្ស ឯវរូបោ បាបកោ ទិដ្ឋិគតោ ឧប្បន្នោ ហោតិ

តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា តទេវិទំ

វិញ្ញាណំ សន្ធាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តិ ។ អស្សោសុំ

ខោ សម្ពហុលា ភិក្ខូ សាតិស្ស នាម(1) ភិក្ខុនោ

កេវដ្ដបុត្តស្ស ឯវរូបំ បាបកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ

តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា

តទេវិទំ វិញ្ញាណំ សន្ធាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តិ ។

---

1 ទី. ម. សាតិស្ស កិរ នាម ។

មហាគណ្ឋាសង្ខយសូត្រ ទី ៨

(៨០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រង់សម្រេចសម្រាន្តព្រះឥរិយាបថ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិក-
សេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ សម័យនោះឯង កិកុឈ្មោះសាតិ ជាកូននៃព្រាន
សំណាញ់ មានទិដ្ឋិអាក្រក់(១) កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះរមែង
ស្ទុះទៅ អនុទ្ធាលទៅមិនជាប់ មិនក្សាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ(២) យ៉ាងណា
អាត្មាអញក៏បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ
យ៉ាងនោះដែរ ។ ពួកកិកុជាច្រើនរូបបានឮដំណឹងថា សាតិកិកុកើវដ្តបុត្ត
មានទិដ្ឋិអាក្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះរមែងស្ទុះទៅ អនុទ្ធាល
ទៅមិនជាប់ មិនក្សាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញក៏បាន
ដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ យ៉ាងនោះដែរ ។

---

១ ទិដ្ឋិអាក្រក់នេះ ក្នុងអដ្ឋកថាលោកសំដៅ សស្សតទិដ្ឋិ ដែលយល់ថាសត្វទៀង លោក
ទៀង ។ ២ ក្នុងអដ្ឋកថា លោកអធិប្បាយថា កិកុនោះត្រិះរិះថា រូប វេទនា សញ្ញា សង្ខារ
ទាំង ៤ នេះ រលត់ទៅក្នុងភពតាំងពួង ឯវិញ្ញាណនេះជាធម្មជាតស្ទុះទៅ អនុទ្ធាលទៅអំពីលោក
នេះ ទៅកាន់លោកខាងមុខ មកកាន់លោកនេះវិញដដែល ហេតុនេះវិញ្ញាណឃើញថាទៀង
កើតឡើងតាមធម្មតា ឥតមិនរលត់ទៅទេ ។

อถโข เต ภิกฺขู เยน สาติ ภิกฺขุ เตนุปสงฺกมิสุ อุปสงฺกมิตฺวา สาตึ ภิกฺขุ เอตทโวจุ๎ ตถาหิ ปเนส ภิกฺขุ ปาปกา ทิฏฺิคตา น วิวเชตฺถ ยถา ตเถวิทํ วิญฺาณํ สนฺธาวติ สํสรติ อนญฺนฺติ ฯ อถโข เต ภิกฺขู อเนกปริยาเยน สาตึ ภิกฺขุ เอตทโวจุ๎ อาวุโส สาติ ปาปกา ทิฏฺิคตา น วิวเชตฺถ ยถา ตเถวิทํ วิญฺาณํ สนฺธาวติ สํสรติ อนญฺนฺติ ฯ อถโข เต ภิกฺขู สาตึ ภิกฺขุ เอตทโวจุ๎ ตถาหิ ปเนส ปาปกา ทิฏฺิคตา วิวเชตฺวา สมณุยฺยนฺติ สมณุคฺคหนฺติ สมณุกาสนฺติ มา ปาปกาวุโส สาติ อวจ มา ภควนฺตํ อพฺภาจิกฺข(๑) น หิ สาธุ ภควโต อพฺภกฺขานํ น หิ ภควา ปาปิ วเตยฺย อเนกปริยาเยน อาวุโส สาติ วิญฺาณสมุปฺปาทา วิญฺาณํ ปฺตฺติ ภควตา อญฺตฺร ปจฺจยา นตฺถิ วิญฺาณสฺส สมฺภวาติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. อพฺภาจิกฺขิ ฯ

ទើបភិក្ខុទាំងនោះ ចូលទៅកាន់ភិក្ខុកើតក្នុងត្រកូលជាងស្មូន លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសួរសាតិភិក្ខុកើតក្នុងត្រកូលជាងស្មូនដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោសាតិ បានឮថាអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះរមែងសុះទៅ អនុស្សាលទៅមិនជាប់ មិនក្សាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញក៏បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះមែនឬ ។ សាតិភិក្ខុកើតក្នុងត្រកូលជាងស្មូនឆ្លើយតបថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ថា វិញ្ញាណរមែងសុះទៅ អនុស្សាលទៅមិនជាប់ មិនក្សាយទៅជាអ្វីដទៃ យ៉ាងណា ខ្ញុំក៏បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះមែន ។ គ្រានោះ ភិក្ខុទាំងនោះមានចំណងនឹងដោះសាតិភិក្ខុកើតក្នុងត្រកូលជាងស្មូនឲ្យរួចចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះ ទើបនិយាយពន្យល់ ជាស់តឿន ក្រើនរំលឹកថា ម្នាលអាវុសោសាតិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ អ្នកកុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគ ព្រោះថា ការដែលពោលបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគមិនប្រពៃទេ ដ្បិតព្រះមានព្រះភាគព្រះអង្គមិនមានបន្ទូលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអាវុសោសាតិ ព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ បើវៀរចាកបច្ច័យហើយ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណក៏មិនមាន ។

ឯវម្បិ ខោ សោតំ កិត្តិ តេវដ្ដបុត្តោ តេមិ កិត្តិមិ សមន្តយុត្តិយមានោ សមន្តក្ខាហិយមានោ សមន្តភាសិយមានោ តនេវ ចាបកំ និដ្ឋកតំ ជាមសាបកមស្ស អកិនិវិស្ស ភេមវតំ ឯវំ ៣ ខោ អហំ អាវុសោ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា តនេវិធំ វិញ្ញាណំ សង្ខារតំ សំសរតំ អនញ្ញន្តិ ។

(៨១) យតោ ខោ តេ កិត្តិ ជាសក្តីសុ សាតិ កិត្តិំ តេវដ្ដបុត្តំ ឯតស្មា ចាបកា និដ្ឋិតតា វិវេចេតុំ អថ តេ កិត្តិ យេន(១) ភគវា តេនុបសង្កមីសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ តេ កិត្តិ ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ សាតិស្ស ជាម ភន្តេ កិត្តិនោ តេវដ្ដបុត្តស្ស ឯវរូបំ ចាបកំ និដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា តនេវិធំ វិញ្ញាណំ សង្ខារតំ សំសរតំ អនញ្ញន្តិ(២)

---

១ ខ. អបិ យេន ។ ម. អថខោ តេ កិត្តិ យេន ។ ២ ខ. ម. ឯត្តន្តរេ អស្សុម្ហ ខោ មយំ ភន្តេ សាតិស្ស កិរ នាម កិត្តិនោ តេវដ្ដបុត្តស្ស ឯវរូបំ ជាបកំ និដ្ឋិតតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ ភគវតា អនញ្ញន្តិតិ ទិស្សតិ ។

សាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្តកាលបើពួកកិក្ខុទាំងនោះ និយាយពន្យល់ ជាស់តឿន គ្រើនរំលឹក យ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែចូលចិត្តប្រកាន់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះ ដដែល ហើយនិយាយប្រកែកតាមកំឡាំងដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំង ឡាយ វិញ្ញាណនេះរមែងស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅមិនដាច់ មិនក្លាយទៅ ជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា ខ្ញុំក៏បានដឹងនូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ សំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះឯង ។

(៨១) កាលដែលកិក្ខុទាំងនោះ មិនអាចនឹងដោះសាតិកិក្ខុកេវដ្ដ-បុត្ត ឲ្យរួចពាក់ទិដ្ឋិអាក្រក់នុ៎ះបានហើយ ទើបកិក្ខុទាំងអម្បាលនោះ នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាប ថ្វាយបង្គំ នូវព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះកិក្ខុទាំង នោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត មានទិដ្ឋិអាក្រក់ កើតឡើងយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណនេះរមែងស្ទុះទៅ អន្ទោលទៅមិន ដាច់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញក៏បានដឹង ច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ

អថខោ មយំ ភន្តេ យេន សាតិ ភិក្ខុ តេកវដ្ដ-
បុត្តោ តេនុបសង្កមិម្ហ ឧបសង្កមិត្វា សាតិ ភិក្ខុំ
តេកវដ្ដបុត្តំ ឯតទវោចុម្ហ សច្ចំ កិរ តេ អាវុសោ
សាតិ ឯវរូបិ ចាបតកំ ទិដ្ឋិគតំ ឧប្បន្នំ តថាហំ
ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា តេនេវិធំ
វិញ្ញាណំ សន្ធាវតិ សំសរតិ អនញ្ញន្តិ ឯវំ វុត្តេ
ភន្តេ សាតិ ភិក្ខុ តេកវដ្ដបុត្តោ អម្ហេ ឯតទវោច
ឯវំ ៣ខោ អហំ អាវុសោ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ
អាជានាមិ យថា តេនេវិធំ វិញ្ញាណំ សន្ធាវតិ សំសរតិ
អនញ្ញន្តិ អថខោ មយំ ភន្តេ សាតិំ ភិក្ខុំ តេក-
វដ្ដបុត្តំ ឯតស្មា ចាបតកា ទិដ្ឋិគតា វិវរេតេតុកាមា
សមនុយុញ្ជិម្ហ សមនុគ្គាហិម្ហ សមនុភាសិម្ហ មា
ឯវំ អាវុសោ សាតិ អវច មា ភគវន្តំ អព្ភាចិក្ខ
ន ហិ សាធុ ភគវតោ អព្ភក្ខានំ ន ហិ ភគវា
ឯវំ វទេយ្យ អនេកបរិយាយេន អាវុសោ សាតិ

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន គ្រានោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គបាននាំគ្នាចូលទៅរកសាតិ-
ភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្ត លុះចូលទៅដល់ហើយ បានសួរសាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្តដូច្នេះ
ថា ម្នាលអាវុសោសាតិ បានឮថា អ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះ
ថា វិញ្ញាណនេះរមែងសុះទៅ អនុស្សាលទៅមិនជាប់ មិនក្កាយទៅជាអ្វី
ដទៃឡើយ យ៉ាងណា អាត្មាអញក៏បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមាន
ព្រះភាគសំដែងហើយក៏យ៉ាងនោះ ដូច្នេះ ពិតមែនឬ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
ចំរើន កាលដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គសួរយ៉ាងនេះហើយ សាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្តក៏
បាននិយាយតបមកនឹងយើងខ្ញុំព្រះអង្គដូច្នេះថា ម្នាលអាវុសោទាំងឡាយ
វិញ្ញាណនេះ រមែងសុះទៅ អនុស្សាលទៅ មិនក្កាយទៅជាអ្វីដទៃ
ឡើយ យ៉ាងណា ខ្ញុំក៏បានដឹងច្បាស់នូវធម៌ ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន លំដាប់នោះ
យើងខ្ញុំព្រះអង្គមានចំណង់ទំនងដោះសាតិភិក្ខុកៅដ្ឋបុត្ត ឲ្យរួចចាកទិដ្ឋិអាក្រក់
នោះ ទើបនាំគ្នានិយាយពន្យល់ជាសំតឿនក្រើនរំលឹកថា ម្នាលអាវុសោ
សាតិ អ្នកកុំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ អ្នកកុំនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះ
ភាគ ព្រោះការនិយាយបង្កាច់ព្រះមានព្រះភាគមិនប្រពៃទេ ដ្បិតព្រះ
មានព្រះភាគទ្រង់មិនមានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអាវុសោសាតិ

បដិច្ចសមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ វុត្តំ ភគវតា អញ្ញត្រ បច្ចយា នត្ថិ វិញ្ញាណស្ស សម្ភវោតិ ឥមម្បិ ខោ កន្ទ សាតំ កិត្តិំ កោដ្ឋបុត្តោ អម្ហាកំ សមនុ-យុញ្ជិយមានោ សមនុគ្គាហិយមានោ សមនុភាសិ-យមានោ តនេវ ចាបកំ និដ្ឋកតំ ជាមសា បភាមស្ស អកិលិសិស្ស ភោហារតំ ឥមំ ព្យា ខោ អហំ អាវុសោ ភគវតា ធម្មំ ទេសិតំ អាជានាមិ យថា តនេវិធំ វិញ្ញាណំ សង្ខារតំ សំសរតំ អនញ្ញទ្ធំ យតោ ខោ មយំ កន្ទ ជានិក្ខិម្ហា សាតំ កិត្តិំ កោដ្ឋបុត្តំ ឥតស្មា ចាបកា និដ្ឋកតា វិវេចេតុំ អថ មយំ ឥតមត្តំ ភគវតោ អារោចេយ្យាតិ ។

(៨២) អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ កិត្តិំ អាមន្តេសិ ឥហិ ត្វំ កិត្តិ មម វចនេន សាតំ កិត្តិំ កោដ្ឋ-បុត្តំ អាមន្តេហិ សត្ថា តំ អាវុសោ សាតិ អាមន្តេតីតិ ។ ឥមំ ភន្តេតិ ខោ សោ កិត្តិ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន សាតំ កិត្តិំ កោដ្ឋបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា សាតិំ កិត្តិំ កោដ្ឋបុត្តំ ឥតទវោច

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់សំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណ
កើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ បើវៀរចាកបច្ច័យហើយ ការកើត
ឡើងនៃវិញ្ញាណក៏មិនមាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត
នោះ កាលបើយើងខ្ញុំព្រះអង្គបាននិយាយតាស្រាប់ជាស់តឿនក្រើនរំលឹក
យ៉ាងនេះហើយ ក៏នៅតែចូលចិត្តប្រកាន់ទិដ្ឋិអាក្រក់នោះដដែល ហើយ
និយាយប្រកែកតាមកំឡាំងថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំដឹងច្បាស់ យ៉ាងនេះ
រមែងសូរទៅ អន្ទោលទៅមិនជាប់ មិនក្លាយទៅជាអ្វីដទៃឡើយ យ៉ាង
ណា ខ្ញុំបានដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាង
នោះដែរដូច្នេះមែន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន កាលដែលយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិន
អាចនឹងដោះសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត ឲ្យរួចចាកទិដ្ឋិអាក្រក់នេះបានហើយ ទើប
យើងខ្ញុំព្រះអង្គយកសេចក្ដីនេះ មកក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ។

(៨២) គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហៅនូវភិក្ខុ ១ រូបមក
ថា ម្នាលភិក្ខុ ចូរអ្នកមកចុះ ចូរអ្នកទៅហៅនូវសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត
តាមពាក្យនៃតថាគតថា ម្នាលអាវុសោសាតិ ព្រះសាស្ដាទ្រង់ត្រាស់
ហៅលោក ។ ភិក្ខុនោះទទួលព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគ
ថា ការុណា ព្រះអង្គ ដូច្នេះហើយ ក៏ចូលទៅកាសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត
លុះចូលទៅដល់ហើយ បាននិយាយទៅនឹងសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្តដូច្នេះថា

สตฺถา ตํ อาวุโสติ สาตฺเถ อายตนฺตีติ ฯ ปาฬิยา. วุโสติ ขา สาตฺเถ กิตฺถ กโรฏฺฐปุตฺตา ตสฺส กิตฺถิโน ปฏิสฺสุตฺวา เยน ภควา เตนุปสงฺกมิ อุปสงฺกมิตฺวา ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯภควนฺตํ นิสีทิ ฯ ฯภควนฺตํ นิสินฺนํ ขา สาตี กิตฺถิ[๑] โกรฏฺฐปุตฺโต ภควา ฯตนเหเจ สนฺติ กิร เต สาตฺเถ ฯปาฬิปิ ปาฬิกิร นิฏฺฐิตา อุปฺปนฺนา ตถาหิ ภควตา ธมฺมเทสิตา อาชานามิ ยถา ตเทวิธ วิญฺญาณ สงฺขาตา สิลาตา อนญฺญาติ ฯ ปาฬิ ฏฺฐา ขา อหิ ภนฺเต ภควตา ธมฺมเทสิตา อาชานามิ ยถา ตเทวิธ วิญฺญาณ สงฺขาตา สิลาตา อนญฺญาติ ฯ ภควตมฺปิ[๒] สาตฺเถ วิญฺญาณาติ ฯ ยาวเทว ภนฺเต ขาตา เวเทยฺยา ตตฺร ตตฺร กลฺยาณ-ปาปกานิ กมฺมานิ วิปากนิ ปฏิสเวเทตีติ ฯ

---

๑ ฯ. ภิกฺขุสฺมิ ฉ ทิสฺสติ ฯ ๒ม. ยเทว ภควนฺตมฺปิ ฯ

ម្នាលអាវុសោសាតិ ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោក ។ សាតិភិក្ខុក៏
ឆ្លើយតប ទទួលពាក្យភិក្ខុនោះថា ករុណា អាវុសោ ដូច្នេះហើយ ក៏
ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយ
បង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ កាលបើសាតិ-
ភិក្ខុកៅក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់
សួរថា ម្នាលសាតិ ឮថាអ្នកមានទិដ្ឋិអាក្រក់កើតឡើងយ៉ាងនេះថា
វិញ្ញាណនេះរមែងស្ទុះទៅ អនុក្កមទៅមិនដាច់ មិនក្សោយទៅជាអ្វីដទៃ
ឡើយ យ៉ាងណា ឯងបានដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះមែនឬ ។ សាតិភិក្ខុកៅក្នុងទីដ៏ក្រាបទូលថា
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វិញ្ញាណនេះរមែងស្ទុះទៅ អនុក្កមទៅមិនដាច់
មិនក្សោយទៅជារបស់ដទៃឡើយ យ៉ាងណា ឯព្រះអង្គបានដឹងច្បាស់នូវ
ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ដូច្នេះមែន ។
ព្រះអង្គត្រាស់សួរថា ម្នាលសាតិ វិញ្ញាណនោះតើដូចម្តេច ។ សាតិ
ភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សភាវៈណា ដែលនិយាយ
បាន អាចទទួលអារម្មណ៍បាន បុគ្គលរមែងសោយវិបាកនៃកម្មទាំង
ឡាយល្អនិងអាក្រក់ព្រោះសភាវៈនោះ សភាវៈនោះ (ហៅថាវិញ្ញាណ) ។

កាសរ្ជ ន្តុ ខោ ជាម ត្វំ អោឃបុរិស យោ
ឃំ ឆម្ភំ ឧទិតំ អាជាជានិ ឧន្តុ មយា
អោឃបុរិស អនេកបរិយាយេន បដិច្ចសមុប្បន្នំ
វិញ្ញាណំ វុត្តំ អញ្ញត្រ បច្ចយា ឧត្តំ វិញ្ញាណសរ្ជ
សរ្ជភេតំ អថ ច បន ត្វំ អោឃបុរិស អត្តនា
ឧប្បន្នហិតេន អម្ហេ ចេវ អភិចក្ខសិ អត្តានញ្ច ខន-
សិ ពហុញ្ច អបុញ្ញំ បសវសិ តញ្ហិ តេ អោឃ-
បុរិស ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។

(៨៣) អថខោ ភគវា តិក្ខត្តុំ អាមន្តេសិ តំ
កិំ មញ្ញថ តិក្ខវេ អបិនាយំ សាតិ តិក្ខត្តុំ តេវិជ្ជ-
បុត្តោ ឧស្មីភតោបិ ឥមស្មិំ ធម្មវិនយេតិ ។ តិញ្ហិ
សិយោ ភន្តេ នោ ហេតំ ភន្តេតិ ។ ឯវំ វុត្តេ សាតិ
តិក្ខត្តុំ តេវិជ្ជបុត្តោ តុណ្ហីភូតោ មង្កុភូតោ បត្តក្ខន្ធោ
អធោមុខោ បជ្ឈាយន្តោ អប្បដិភាណោ និសីទិ ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលមោឃបុរស អ្នកដឹងច្បាស់នូវធម៌ដែលតថាគត សំដែងហើយ យ៉ាងណា អំពីសំណាក់បុគ្គលណា ម្នាលមោឃបុរស ក្រែងតថាគត បានសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណ កើតឡើងព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ បើវៀរចាកបច្ច័យហើយ ការកើតឡើង នៃវិញ្ញាណក៏មិនមានដូច្នោះទេឬ ម្នាលមោឃបុរស ហេតុដូចម្តេច ក៏ បានជាអ្នក ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយគំនិតដែលខ្ជួនប្រកាន់ខុសវិញ អ្នកឈ្មោះថាគាស់រំលើងនូវខ្លួនផង ឈ្មោះថាសោយនូវអកុសលដ៏ច្រើន ផង ម្នាលមោឃបុរស ព្រោះថា គំនិតដែលប្រកាន់ខុសរបស់អ្នកនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលយូរ អង្វែង ។

(៨៣) គ្រានោះឯង ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់សួរភិក្ខុទាំងឡាយ ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយសំគាល់សេចក្តីនោះថាដូចម្តេច សាតិភិក្ខុកេវដ្ដបុត្តនេះ ឈ្មោះថាធ្វើឱ្យក្រក់ក្តៅក្នុងធម៌វិន័យនោះបានឬទេ ពួកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធ្វើដូចម្តេចនឹងបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ហេតុនោះមិនមែនដូច្នោះទេ ។ កាលដែលពួក ភិក្ខុនិយាយយ៉ាងនេះហើយ សាតិភិក្ខុកេវដ្ដបុត្តក៏នៅស្ងៀម អៀនខ្មាស ទន្ទឹកចុះ សំយុងមុខចុះ អង្គុយសញ្ឆប់សញ្ឆឹង មិនមានប្រាជ្ញា ។

អថខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ តេសំ ភិក្ខូនំ ឯតទវោច-
តុម្ហាកំ ខោ អាវុសោ ឧបជ្ឈាយោ តាទិសោ តាទិសោ
អហោសិ ឥរិយាបថេន ច ឥរិយាបថសមាចារេន ច
ឥរិយាបថសម្បន្នោ ច ឥរិយាបថបាសាទិកេន ច
ឥរិយាបថបាសាទិកោ ច ឥរិយាបថបសន្នោ ច ឥរិយា-
បថបសាទនីយោ ច ។ តុម្ហាកំ ខោ អាវុសោ ឧបជ្ឈាយោ
តាទិសោ តាទិសោ អហោសិ ឥរិយាបថេន ច ឥរិយាបថ-
សមាចារេន ច ឥរិយាបថសម្បន្នោ ច ឥរិយាបថបាសាទិ-
កេន ច ឥរិយាបថបាសាទិកោ ច ឥរិយាបថបសន្នោ ច
ឥរិយាបថបសាទនីយោ ច ។ តុម្ហាកំ ខោ អាវុសោ
ឧបជ្ឈាយោ តាទិសោ តាទិសោ អហោសិ ឥរិយាបថេន
ច ឥរិយាបថសមាចារេន ច ឥរិយាបថសម្បន្នោ ច
ឥរិយាបថបាសាទិកេន ច ឥរិយាបថបាសាទិកោ ច
ឥរិយាបថបសន្នោ ច ឥរិយាបថបសាទនីយោ ច ។

គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រាបសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្ត នៅស្ងៀម រៀនខ្មាស ខុនកប្ចុះ សំយុងមុខចុះ អង្គុយសញ្ជប់សញ្ជឹង មិនមានប្រាជ្ញាហើយ ទើបត្រាស់សួរសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្តថា ម្នាលមោឃបុរស អ្នកប្រាកដជានៅតែប្រកាន់ខ្ជាប់ដោយទិដ្ឋិអាក្រក់របស់ខ្លួននេះតែម្យ៉ាងឬ តថាគតនឹងអាលសាកសួរពួកកិក្ខុដែលនៅក្នុងធម៌នេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់សួរពួកកិក្ខុថា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ សាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្តនេះ ពោលបង្កាច់តថាគត ដោយគំនិតដែលខុនប្រកាន់ខុសផង ឈ្មោះថាគាស់រំលើងនូវខ្លួនផង ឈ្មោះថាទុលនូវអកុសលដ៏ច្រើនផង យ៉ាងណា ចំណែកអ្នកទាំងឡាយ នឹងយល់ឃ្លាស់នូវដូចម្តេចដែលតថាគតសំដែងហើយ យ៉ាងនោះដែរឬ ។ ពួកកិក្ខុក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានយល់ដូច្នោះទេ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ព្រោះថាព្រះមានព្រះភាគ បានសំដែងប្រាសយើងខ្ញុំព្រះអង្គដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ បើវៀរចាកបច្ច័យហើយ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណ ក៏មិនមាន ។

សារទ្ធ កិត្តកេ សារទ្ធ ខោ មេ តុម្ហេ កិត្តកេ ឯកំ ឆឌ្ឌេ ឧបេក្ខិតំ អាជានាថ អនេកបរិយាយេន ហិ កិត្តកេ បដិច្ច សមុប្បន្នំ វិញ្ញាណំ វុត្តំ មយា អញ្ញត្រ បច្ចយា នត្ថិ វិញ្ញាណស្ស សម្ភវោតិ អថ ច បនា-យំ សាតិ កិត្តកោ កេវដ្ដបុត្តោ អត្តនា ឧក្កហិតោនេន អម្ហេ ចេវ អញ្ញេ ច កិត្តកេ អត្តានញ្ច ឧនតំ ឥមញ្ច អបុញ្ញំ បសវតិ តញ្ហិ តស្ស មោឃបុរិសស្ស កវិស្សតិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយ ។

(៨៤) យញ្ញេវ កិត្តកេ បច្ចយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ តេន តេនេវ សង្ខ្យំ(១) កច្ឆតិ ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណន្ត្វេ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ សោតញ្ច បដិច្ច សទ្ទេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ សោតវិញ្ញាណន្ត្វេ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ ឃានញ្ច បដិច្ច គន្ធេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណន្ត្វេ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ

---

១ ឧ. សង្ខ្យំ ទិស្សតិ ឯវំ សព្វត្ថ ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យអ្នកទាំងឡាយនោះត្រូវពិត ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយយល់ច្បាស់នូវធម៌ ដែលតថាគតសំដែងហើយយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រោះតថាគតបានសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយថា វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យ បើវៀរចាកបច្ច័យហើយ ការកើតឡើងនៃវិញ្ញាណក៏មិនមាន បើដូច្នោះសាតិភិក្ខុកេវដ្ដបុត្តនេះ ពិតជាពោលបង្កាច់តថាគតដោយគំនិតដែលខូនប្រកាន់ខុសផង ឈ្មោះថាគាស់រំលើងនូវខ្លួនផង ឈ្មោះថាទទួល នូវអកុសលដ៏ច្រើនផង ព្រោះថាការប្រកាន់ខុសរបស់មោឃបុរសនោះ នឹងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្ដីទុក្ខ អស់កាលយូរអង្វែង ។

(៨៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យបច្ច័យណា ។ ក៏ដល់នូវគិរិយោចាប់តាមបច្ច័យនោះ។ ដូចវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យភ្លែកនឹងរូប ដល់នូវគិរិយោចាប់ថាចក្ខុវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារភ្នែក) វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនឹងសំឡេង ដល់នូវគិរិយោចាប់ថាសោតវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារត្រចៀក) វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនឹងក្លិន ដល់នូវគិរិយោចាប់ថាឃានវិញ្ញាណ

ឯវំវាទ្យ បដិច្ច វេសេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ឯកំវិញ្ញា-
ណន្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ តាយញ្ច បដិច្ច ជោដ្ឋព្វេ ច
ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ តាយវិញ្ញាណន្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ
មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ មនោ-
វិញ្ញាណន្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ ។ សេយ្យថាបិ តំក្ខណេ
យញ្ញេន បដិច្ច អគ្គិ ឯវមេវ តេន តេនេវ សង្ខ្យំ
គច្ឆតិ តាជ្ជញ្ច បដិច្ច អគ្គិ ឯវមេវ តាជ្ជកិត្ត្វេវ
សង្ខ្យំ គច្ឆតិ សកលិកញ្ច បដិច្ច អគ្គិ ឯវមេវ
សកលិកគ្គិត្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ តិណញ្ច បដិច្ច អគ្គិ
ឯវមេវ តិណគ្គិត្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ គោមយញ្ច បដិច្ច
អគ្គិ ឯវមេវ គោមយគ្គិត្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ ឋុសញ្ច ប-
ដិច្ច អគ្គិ ឯវមេវ ឋុសគ្គិត្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ សង្ការញ្ច
បដិច្ច អគ្គិ ឯវមេវ សង្ការគ្គិត្ត្វេវ សង្ខ្យំ គច្ឆតិ ឯវមេវ
ខោ តំក្ខណេ យញ្ញេន បច្ចយំ បដិច្ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ

(ការដឹងដោយសារប្រមុះ) វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត
នឹងរស ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ជិវ្ហាវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារអណ្តាត)
វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនឹងរបស់ដែលប៉ះនឹងកាយ ដល់
នូវកិរិយាពាប់ថា កាយវិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារកាយ) វិញ្ញាណកើត
ឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនឹងធម្មារម្មណ៍ ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា មនោ-
វិញ្ញាណ (ការដឹងដោយសារចិត្ត) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាភ្លើង
នេះ អាស្រ័យនឹងវត្ថុណា ។ ក៏ដល់នូវកិរិយាពាប់ តាមវត្ថុនោះ ។ ដូចជា
ភ្លើងនេះ ព្រោះអាស្រ័យទុស ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងទុស ភ្លើងនេះ
ព្រោះអាស្រ័យប្រនេះប្តុប៉ុយ ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងប៉ុយ ភ្លើងនេះ
ព្រោះអាស្រ័យស្មៅ ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងស្មៅ ភ្លើងនេះព្រោះ
អាស្រ័យអាចម៍គោ ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងអាចម៍គោ ភ្លើងនេះ
ព្រោះអាស្រ័យអង្កាម ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងអង្កាម ភ្លើងនេះព្រោះ
អាស្រ័យសម្រាម ដល់នូវកិរិយាពាប់ថា ភ្លើងសម្រាម យ៉ាងណាមិញ
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យនឹងបច្ច័យណា ។

តេន តេនេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ ចក្ខុញ្ច បដិច្ច រូបេ ច
ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ចក្ខុវិញ្ញាណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ
សោតញ្ច បដិច្ច សទ្ទេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ សោត.
វិញ្ញាណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ ឃានញ្ច បដិច្ច គន្ធេ ច
ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ឃានវិញ្ញាណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ
ជិវ្ហញ្ច បដិច្ច រសេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ ជិវ្ហាវិញ្ញា.
ណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ កាយញ្ច បដិច្ច ផោដ្ឋព្ពេ ច
ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ កាយវិញ្ញាណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ
មនញ្ច បដិច្ច ធម្មេ ច ឧប្បជ្ជតិ វិញ្ញាណំ មនោ.
វិញ្ញាណន្តេវ សង្ខ្យំ កច្ឆតិ ។

(៨៥) ភូតមិទំ ភិក្ខវេ បស្សថាតិ ។ ឱវំ ភន្តេ ។
តថាហារសម្ភវន្តិ ភិក្ខវេ បស្សថាតិ ។ ឱវំ ភន្តេ ។
តថាបហារនិរោធា យំ ភូតំ តំ និរោធធម្មន្តិ ភិក្ខវេ
បស្សថាតិ ។ ឱវំ ភន្តេ ។ ភូតមិទំ ភោសម្ម ភិក្ខវេ
ភគ្គវោតេ ឧប្បជ្ជតិ វិតិគិច្ឆាតិ ។ ឱវំ ភន្តេ ។

ក៏ដល់នូវកិរិយាកប់តាមបច្ច័យនោះ ។ ដូចជាវិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យភ្នែកនឹងរូប ដល់នូវកិរិយាកប់ថាចក្ខុវិញ្ញាណ វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យត្រចៀកនឹងសំឡេង ដល់នូវកិរិយាកប់ថាសោតវិញ្ញាណ វិញ្ញាណកើតឡើងព្រោះអាស្រ័យច្រមុះនឹងក្លិន ដល់នូវកិរិយាកប់ថាឃានវិញ្ញាណ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាតនឹងរស ដល់នូវកិរិយាកប់ថាជិវ្ហាវិញ្ញាណ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យកាយនឹងរបស់ដែលប៉ះដោយកាយ ដល់នូវកិរិយាកប់ថាកាយវិញ្ញាណ វិញ្ញាណកើតឡើង ព្រោះអាស្រ័យចិត្តនឹងធម្មារម្មណ៍ ដល់នូវកិរិយាកប់ថាមនោវិញ្ញាណ យ៉ាងនោះដែរ ។

(៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញនូវខន្ធបញ្ចក:នេះដែលកើតឡើងហើយឬទេ ។ ពួកភិក្ខុក្រាបទូលថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញថា ខន្ធបញ្ចក:នោះកើតឡើងព្រោះតែអាហារដូច្នោះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយឃើញថា ខន្ធបញ្ចក:នោះដែលកើតឡើងហើយរមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះរលត់អាហារនោះដែរឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិចិកិច្ឆាតែងកើតឡើងព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ខន្ធបញ្ចក:នេះកើតហើយឬមិនកើតទេ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។

តនាហារសម្ភវំ ឆោសុត្តំ កិក្ខវេ កង្ខាតោ ឧប្បជ្ជតិ វិចិកិច្ឆាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តនាហារធិភេឆា យំ ភូតំ តំ ធិភេឆឆម្មំ ឆោសុត្តំ កិក្ខវេ កង្ខាតោ ឧប្បជ្ជតិ វិចិកិច្ឆាតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ ភូតមិទន្តិ កិក្ខវេ យថា-ភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា វិចិកិច្ឆា សា បហីយតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តនាហារសម្ភវន្តិ កិក្ខវេ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា វិចិកិច្ឆា សា បហីយតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តនាហារធិភេឆា យំ ភូតំ តំ ធិភេឆឆម្មន្តិ កិក្ខវេ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ បស្សតោ យា វិចិកិច្ឆា សា បហីយតីតិ ។ ឯវំ ភន្តេ ។ ភូតមិទន្តិ កិក្ខវេ ឥតិបិ ភវ ធិព្ភិ-ចិកិច្ឆាតិ(១) ។ ឯវំ ភន្តេ ។ តនាហារសម្ភវន្តិ កិក្ខវេ

---

១ ម. ឥតិបិ ភវតិ ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ វិចិកិច្ឆាកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ខន្ធ-
បញ្ចកៈតែងកើតឡើងព្រោះអាហារនោះ ឬមិនមែនទេ ដូច្នេះដែរឬ ។
ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ វិចិកិច្ឆាកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីសង្ស័យថា ខន្ធ-
បញ្ចកៈដែលកើតហើយ រលត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះតែរលត់អាហារ
នោះ ឬមិនមែន ដូច្នេះឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ កាលបុគ្គលឃើញប្បាសំ ដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា
ខន្ធបញ្ចកៈ នេះកើតហើយដូច្នេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាលះបង់វិចិកិច្ឆាបាន
ឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គល
ឃើញប្បាសំដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ខន្ធបញ្ចកៈកើតឡើង ព្រោះ
អាហារនោះដូច្នេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាលះបង់វិចិកិច្ឆាបានឬទេ ។ ព្រះ
ករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបុគ្គលឃើញប្បាសំដោយ
បញ្ញាដ៏ប្រពៃតាមពិតថា ខន្ធបញ្ចកៈដែលកើតហើយ រមែងរលត់ទៅ
វិញជាធម្មតា ព្រោះរលត់អាហារនោះដូច្នេះ បុគ្គលនោះឈ្មោះថាលះ
បង់វិចិកិច្ឆាបានឬទេ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
អ្នកទាំងឡាយ មិនមានវិចិកិច្ឆា តួនខន្ធបញ្ចកៈនុ៎ះថា ខន្ធបញ្ចកៈនេះ
កើតហើយ ដូច្នេះឬ ។ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ឥតិបិ ភវ ឥត្ថ ឥត្ថិភាវតំ ។ បុរំ ភន្តេ ។
តថាហារម្ពណេ យំ ភូតំ តំ ឥភេឧឧម្មុំ កត្តុវេ
ឥតិបិ ភវ ឥត្ថ ឥត្ថិភាវតំ ។ បុរំ ភន្តេ ។
ភូតមិទ្ធិ កត្តុវេ យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ
សុទិដ្ឋិ ។ បុរំ ភន្តេ ។ តថាហារសម្ភវិ កត្តុវេ
យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋិ ។ បុរំ ភន្តេ ។
តថាហារម្ពណេ យំ ភូតំ តំ ឥភេឧឧម្មុំ កត្តុវេ
យថាភូតំ សម្មប្បញ្ញាយ សុទិដ្ឋិ ។ បុរំ ភន្តេ ។
ឥមញ្ច តុម្ហេ កត្តុវេ ឥដ្ឋិ បុរំ បរិសុទ្ធិ
បុរំ បរិយោទាតំ អល្លីយេថ តេកច្ឆាយេថ
ឧឧេយ្យាថ មមាយេថ អបិ នុ តុម្ហេ កត្តុវេ

អ្នកចាំធ្លាយមិនមានវិចិកិច្ឆាកង្ខាឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណ:នោះថា ខន្ធបញ្ចក:នោះកើតឡើងព្រោះអាហារដូច្នេះឬ ។ ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ អ្នកចាំធ្លាយមិនមានវិចិកិច្ឆាកង្ខាឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចនីវរណ:ទៀតថា ខន្ធបញ្ចក:ដែលកើតឡើងរមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះរលត់អាហារនោះ ដូច្នេះឬ ។ ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ អ្នកចាំធ្លាយយល់ត្រូវដោយបញ្ញាដ៏ប្រពៃ តាមសេចក្តីពិតថា ខន្ធបញ្ចក:នេះកើតហើយ ដូច្នេះឬ ។ ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ អ្នកចាំធ្លាយយល់ឃើញត្រូវដោយបញ្ញាដ៏ល្អតាមពិតថា ខន្ធបញ្ចក:កើតឡើង ព្រោះអាហារដូច្នេះឬ ។ ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ អ្នកចាំធ្លាយយល់ឃើញត្រូវដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រពៃតាមសេចក្តីពិតថា ខន្ធបញ្ចក:ដែលកើតហើយ រមែងរលត់ទៅវិញជាធម្មតា ព្រោះរលត់អាហារនោះ ដូច្នេះឬ ។ ព្រះកុណាព្រះអង្គ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ បើអ្នកចាំធ្លាយជាប់ចំពាក់ រឹតពាយ ក្តួចកាន់ ជាប់អានិដ្ឋ(១)នេះថា បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផូរផង់យ៉ាងនេះ ដោយតណ្ហានិវ៌ានិដ្ឋ ម្នាលភិក្ខុចាំធ្លាយ ចុះអ្នក

---

១ ទិដ្ឋិក្នុងទីនេះ សំដៅយកវិបរិយេសាសម្មាទិដ្ឋិ ។

กุลฺลูปมํ ธมฺมํ เทสิตนฺติ อาชานเนยฺยาย ติตฺถสณฺฐาย
เตน ปหาตพฺพาติ ฯ เตน หีนนฺติ ฯ
สมญฺเญ ตุมฺเห ภิกฺขเว ติฏฺฐึ ฆสึ ปริสุทฺธึ ฆสึ ปริยา-
ทานนฺติ น อลฺลียเนน น เกตฺถายเนน น ฉาเนยฺยาย
น มมายเนน อปิ นุ เม(๑) ตุมฺเห ภิกฺขเว กุลฺลูปมํ
ธมฺมํ เทสิตนฺติ อาชานเนยฺยาย ติตฺถสณฺฐาย เตน
ปหาตพฺพาติ ฯ ฆสึ หีนนฺติ ฯ

(๘๖) ปญฺจาหเมปิ ภิกฺขเว อาปหาย
ภูตานิ น สนฺตานิ ปณีตานา สมฺภเวสึ น
สนฺตานิ อนุกมฺปาย ฯ กตเมปิ ปญฺจาหเม ฯ
กาฬปฺปิฏฺฐิเกหเม(๒) อาหาเร ขีณปริโคฺค น สุขุเมา

๑ ฉ. ม. เมตนฺ ฉ ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. กาฬปิฏฺฐิกาเห ฯ ม. กาฬปิฏฺฐิกาเห ฯ

តាំងឡាយយល់ឃ្លាស់ នូវធម៌មានឧបមាដូចជាផែ ដែលតថាគតសំដែង ហើយដើម្បីប្រយោជន៍នឹងរើខ្ជួនចេញចាក (ទុយ:តាំង ៤) មិនមែនដើម្បីប្រយោជន៍នឹងប្រកាន់ (ខន្ធបញ្ចក:) ខ្លះប្តេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនដូច្នោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បើអ្នកតាំងឡាយមិនជាប់ចំពាក់ មិនរីករាយ មិនក្តួចកាន់ មិនកប់អាទិដ្ឋិនេះថា បរិសុទ្ធយ៉ាងនេះ ផ្លូវផង់យ៉ាងនេះ ដោយអំណាចតណ្ហានឹងទិដ្ឋិទេ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះអ្នកតាំងឡាយយល់ឃ្លាស់នូវធម៌មានឧបមាដូចជាផែ ដែលតថាគតសំដែង ហើយដើម្បីនឹងរើខ្ជួនចេញចាក (ទុយ:តាំង៤) មិនមែនប្រយោជន៍នឹងប្រកាន់ (ខន្ធបញ្ចក:) ខ្លះប្តេ ។ ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(៨៦) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អាហារដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីតាំងនៅមាំ របស់ពួកសត្វដែលកើតហើយផង ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអនុគ្រោះដល់ពួកសត្វដែលកំពុងកើតផង នេះ មាន ៤ ប្រការ ។ អាហារតាំង ៤ ប្រការតើដូចម្តេច ។ គឺ កវឡិង្ការាហារដែលគ្រោតគ្រាតឬល្អិតជាដើ ។

สุตฺตนฺตปิฏเก มชฺฌิมนิกายปาฬิ มูลปณฺณาสกํ

ก [illegible] ปุถุชฺชโน ปเนตฺถ สงฺขฺยนฺติ ตสฺมา

ปญฺจกฺขนฺธา ตณฺหุปฺปาทา ๆ ปเทปิ จ ปทวเสปิ ตณฺหาเย

อาหารภา ตณฺหินฺทฺริยา ตณฺหาสมฺปยุตฺตา ตณฺหานุสยา

ตณฺหาปเทปิ ปเทปิ ตณฺหาเย อาหารภา ตณฺหินฺทฺริยา

ตณฺหาสมฺปยุตฺตา ตณฺหานุสยา ตณฺหาปเท.

ก ๆ ตณฺหา จายํ ปทวเสปิ ตณฺหินฺทฺริยา

ផស្សាហារជាទី ២ មនោសញ្ចេតនាហារជាទី ៣ វិញ្ញាណាហារជាទី ៤(១)

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះអាហារទាំង ៤ នេះ មានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំ

ឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ អាហារទាំង ៤ នេះ

មានតណ្ហាជាហេតុ មានតណ្ហានាំឲ្យកើត មានតណ្ហាជាកំណើត មាន

តណ្ហាជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏តណ្ហានេះមានអ្វីជាហេតុ

---

១ ការឃ្លាំឆ្ការាហារ ទី ១ ដែលជាត់ជា ២ គឺជាគ្រោតគ្រាតធំងល្អិតនោះ ដោយសេចក្តីប្រៀប
ធៀបគ្នាដូចសត្វក្រពើលេបឬ បើប្រៀបធំងអាហារសត្វក្អែកដែលស៊ីពស់ធំងស្តុកនោះ អាហារ
ក្រពើជាអាហារ គ្រោតគ្រាត អាហារសត្វក្អែកជាអាហារល្អិត ។ បេ ។ អាហារពួកទេវតាជាន់
បរនិម្មិតវសវត្តីវិញ ជាអាហារសុខុមល្អិតជាងអាហាររបស់ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី ។ ជាអាហារ
គ្រោតគ្រាត ។ អាហារសុខុមមានរសដ៏តជាងអាហារជាគ្រោតគ្រាត ។ ការឃ្លាំឆ្ការាហារនេះ ប្រ-
មូលមកតូរនៃជារស ៨ប្រការ គឺ បឋវី អាបោ តេជោ វាយោ វណ្ណោ គន្ធោ រសោ ឱជា ។ ផស្សា-
ហារ ទី ២ បានដល់វេទនាទាំង ៣ ដែលកើតអំពីការប៉ះពាល់សម្ផស្ស ៦ យ៉ាង ។ មនោ-
សញ្ចេតនាហារ ទី ៣ នោះ លោកសំដៅយកចេតនាកម្មទាំង ៣ ប្រការ ដែលអាចប្រមូលមក
តូរបានសត្វក្នុងត្រៃភព ។ វិញ្ញាណាហារ ទី ៤ នោះ បានដល់ចិត្តណាមួយ ដែលតាំមក
តូរបួបក្នុងខណៈបដិសន្ធិក្នុងត្រៃភពនោះ ។ អាហារទាំង ៤ នេះបើចង់ដឹងសេចក្តីពិស្តារ ចូរមើល
ក្នុងគម្ពីរបឋមភូសូទនី អដ្ឋកថាមជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសក ត្រង់សម្មាទិដ្ឋិសុត្តវណ្ណនា ។

តាំសមុទយា អាំជាតិកា តាំបភវា ។ ឥមស្មា
វេទនានិរោធា វេទនាសមុទយា វេទនាជាតិកា
វេទនាបភវា ។ វេទនា ចាយំ អត្តនោ តាំនិរោធា
តាំសមុទយា អាំជាតិកា តាំបភវា ។ វេទនា
ផស្សនិរោធា ផស្សសមុទយា ផស្សជាតិកា ផស្ស-
ប្បភវា ។ ផស្សោ ចាយំ អត្តនោ តាំនិរោធោ
តាំសមុទយោ តាំជាតិកោ តាំបភវោ ។ ផស្សោ
សឡាយតននិរោធោ សឡាយតនសមុទយោ សឡា-
យតនជាតិកោ សឡាយតនប្បភវោ ។ សឡាយ-
តនញ្ចិទំ អត្តនោ តាំនិរោធំ តាំសមុទយំ តាំជាតិកំ
តាំបភវំ ។ សឡាយតនំ នាមរូបនិរោធំ នាមរូបស-
មុទយំ នាមរូបជាតិកំ នាមរូបប្បភវំ ។ នាមរូបញ្ចិទំ
អត្តនោ តាំនិរោធំ តាំសមុទយំ តាំជាតិកំ តាំបភវំ ។
នាមរូបំ វិញ្ញាណនិរោធំ វិញ្ញាណសមុទយំ វិញ្ញាណ-
ជាតិកំ វិញ្ញាណប្បភវំ ។ វិញ្ញាណញ្ចិទំ អត្តនោ
តាំនិរោធំ តាំសមុទយំ តាំជាតិកំ តាំបភវំ ។
វិញ្ញាណំ សង្ខារនិរោធំ សង្ខារសមុទយំ សង្ខារជាតិកំ

មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ តណ្ហាមានវេទនាជាហេតុ មានវេទនានាំឲ្យកើត មានវេទនាជាកំណើត មានវេទនាជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏វេទនានេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ វេទនាមានផស្សៈជាហេតុ មានផស្សៈនាំឲ្យកើត មានផស្សៈជាកំណើត មានផស្សៈជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏ផស្សៈនេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ ផស្សៈមានសឡាយតនៈជាហេតុ មានសឡាយតនៈនាំឲ្យកើត មានសឡាយតនៈជាកំណើត មានសឡាយតនៈជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សឡាយតនៈនេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ សឡាយតនៈមាននាមរូបជាហេតុ មាននាមរូបនាំឲ្យកើត មាននាមរូបជាកំណើត មាននាមរូបជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏នាមរូបនេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ នាមរូបមានវិញ្ញាណជាហេតុ មានវិញ្ញាណនាំឲ្យកើត មានវិញ្ញាណជាកំណើត មានវិញ្ញាណជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏វិញ្ញាណនេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ វិញ្ញាណមានសង្ខារជាហេតុ មានសង្ខារនាំឲ្យកើត មានសង្ខារជាកំណើត

សង្ខារប្បករំ ។ សង្ខារ ចិរេ តិក្ខវ តីណិ ឆាឆា
តីសមុទយា តីជាតិតោ តីបភវា ។ សង្ខារ
អវិជ្ជាឆាឆា អវិជ្ជាសមុទយា អវិជ្ជាជាតិតោ អវិជ្ជា-
បភវា ។ ឥតិ ខោ តិក្ខវ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារ
សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្បច្ចយា នាមរូបំ
នាមរូបប្បច្ចយា សឡាយតនំ សឡាយតនប្បច្ចយា
ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនាបច្ចយា
តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ចយា
ភវោ ភវប្បច្ចយា ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេ-
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៨៧) ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណន្តិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ ជាតិប្បច្ចយា នុ ខោ តិក្ខវ ជរាមរណំ

មានសង្ខារជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ក៏សង្ខារទាំងឡាយនេះមានអ្វីជាហេតុ មានអ្វីនាំឲ្យកើត មានអ្វីជាកំណើត មានអ្វីជាដែនកើត ។ សង្ខារទាំងឡាយ មានអវិជ្ជាជាហេតុ មានអវិជ្ជានាំឲ្យកើត មានអវិជ្ជាជាកំណើត មានអវិជ្ជាជាដែនកើត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ សេចក្តីចាស់ស្លាប់ (កើតមាន) ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ទឹងការចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយ ក៏កើតមានព្រមឯកិរិយាកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះដូច្នេះឯង(១)។

(៨៧) ពាក្យថា ជាតិមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះជាតិមរណៈ

---

១ មើលសព្ពន្ធំឯនយលក្ខណៈ ក្នុងវិនយបិដក ភាគ ៦ ទ្រង់បឋមពោធិកាលចុះ ។

เถา ก กาโม ก ฝสฺส เหาตีติ ฯ ชาติปจฺจยา ภเว ชรามรณำ ฝำ เถา ฝสฺส เหาติ(๑) ชาติปจฺจยา ชรามรณนฺติ ฯ ภวปจฺจยา ชาตีติ ๕ติ เขา ปเนตำ วุตฺตำ ภวปจฺจยา อุ เขา กิกฺขเว ชาติ เถา ก กาโม ก ฝสฺส เหาตีติ ฯ ภวปจฺจยา ภเว ชาติ ฝำ เถา ฝสฺส เหาติ ภวปจฺจยา ชาตีติ ฯ อุปา-ทานปจฺจยา ภวติ ๕ติ เขา ปเนตำ วุตฺตำ อุปา-ทานปจฺจยา อุ เขา กิกฺขเว ภวเ เถา ก กาโม ก ฝสฺส เหาตีติ ฯ อุปาทานปจฺจยา ภเว ภวติ ฝำ เถา ฝสฺส เหาติ อุปาทานปจฺจยา ภวติ ฯ

---

๑ ม. เหาตีติติ ทิสฺสติ ฝำ สพฺพตฺถ ฯ

កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ មិនមានកង្ខាទុដ្ឋបញ្ហកៈនោះទេ ប្តូរដោយ
ប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះ
ជាតិជាបច្ច័យមែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងកង្ខា-
បញ្ហកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ជរាមរណៈកើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យដែរ ។
ពាក្យថា ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតបាន
សំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះជាតិកើតមាន ព្រោះភព
បច្ច័យមិនមានកង្ខាទុដ្ឋបញ្ហកៈនោះទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រ
ព្រះអង្គដ៏ចំរើន ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យមែន តាំងយើងខ្ញុំ
ព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងកង្ខាទុដ្ឋបញ្ហកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ជាតិកើត
មានព្រោះភពជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទាន
ជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ
ចុះភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ មិនមានកង្ខាទុដ្ឋបញ្ហកៈនោះទេ
ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ភពកើតមាន ព្រោះ
ឧបាទានជាបច្ច័យមែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង
កង្ខាទុដ្ឋបញ្ហកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ភពកើតមានព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យដែរ ។

តណ្ហាបច្ចយោ ឧបាទានន្តិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ តណ្ហា-
បច្ចយោ នុ ខោ កិត្តាវេ ឧបាទានំ នោ ឯ កេ
ឯ ឯត្ត ហោតីតិ ។ តណ្ហាបច្ចយា ភវេ ឧបាទានំ
ឯវំ នោ ឯត្ត ហោតិ តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានន្តិ ។
វេទនាបច្ចយោ តណ្ហាតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ វេទនា-
បច្ចយោ នុ ខោ កិត្តាវេ តណ្ហា នោ ឯ កេ ឯ
ឯត្ត ហោតីតិ ។ វេទនាបច្ចយា ភវេ តណ្ហា ឯវំ
នោ ឯត្ត ហោតិ វេទនាបច្ចយា តណ្ហាតិ ។ ផស្សប្បច្ច-
យា វេទនាតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ផស្សប្បច្ចយោ
នុ ខោ កិត្តាវេ វេទនា នោ ឯ កេ ឯ ឯត្ត
ហោតីតិ ។ ផស្សប្បច្ចយា ភវេ វេទនា ឯវំ
នោ ឯត្ត ហោតិ ផស្សប្បច្ចយា វេទនាតិ ។

ពាក្យថា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យដូច្នេះនេះ តថាគតបាន
សំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះឧបាទានកើតមាន ព្រោះ
តណ្ហាជាបច្ច័យ មិនមានកង្ខាឋានៈនុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។
បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យមែន ទាំង
យើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងកង្ខាឋានៈនោះ យ៉ាងនេះថា
ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា តណ្ហាកើតមាន
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ចុះតណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ មិនមានកង្ខា
ឋានៈនុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មាន
សេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងកង្ខាឋានៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា តណ្ហាកើតមាន
ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈ
ជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ចុះវេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ មិនមានកង្ខាឋានៈនុ៎ះទេ
ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វេទនាកើតមានព្រោះ
ផស្សៈ ជាបច្ច័យមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុង
កង្ខាឋានៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យដែរ ។

សន្ធាយ តនបច្ចយា ផស្សាតំ ឥតំ ខោ បនេតំ វុត្តំ
សន្ធាយ តនបច្ចយា ឯ ខោ កិត្តាវ ផស្សា នោ
ក កតំ ក ឯត្ត ហោតីតំ ។ សន្ធាយ តនបច្ចយោ
កន្តេ ផស្សា ឯវ នោ ឯត្ត ហោតំ សន្ធាយ តន-
ឧបច្ចយោ ផស្សាតំ ។ ជាមរូបបច្ចយា សន្ធាយ-
តនន្តំ ឥតំ ខោ បនេតំ វុត្តំ ជាមរូបបច្ចយា ឯ
ខោ កិត្តាវ សន្ធាយ តនំ នោ ក កតំ ក ឯត្ត
ហោតីតំ ។ ជាមរូបបច្ចយា កន្តេ សន្ធាយ តនំ
ឯវ នោ ឯត្ត ហោតំ ជាមរូបបច្ចយា សន្ធាយ តន-
ឧន្តំ ។ វិញ្ញាណបច្ចយា ជាមរូបន្តំ ឥតំ ខោ បនេតំ
វុត្តំ វិញ្ញាណបច្ចយា ឯ ខោ កិត្តាវ ជាមរូបំ

ពាក្យថា ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ មិនមានកន្ធបញ្ចកៈនុ៎ះទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យមែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់យើញក្នុងកន្ធបញ្ចកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា ផស្សៈកើតមានព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ មិនមានកន្ធបញ្ចកៈនុ៎ះទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យមែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់យើញក្នុងកន្ធបញ្ចកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះនាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ

នោ ភ កេចិ ភ ឯត្ត ហោតីតិ ។ វិញ្ញាណប្បច្ចយា
ភវេ ឆាទសន្នំ ឋានានំ នោ ឯត្ត ហោតិ វិញ្ញាណប្បច្ចយា
ឆាទសន្នន្តិ ។ សឡាយតនប្បច្ចយា វិញ្ញាណន្តិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ សឡាយតនប្បច្ចយា នុ ខោ កិត្តាវតា វិញ្ញាណំ
នោ ភ កេចិ ភ ឯត្ត ហោតីតិ ។ សឡាយតនប្បច្ចយា
ភវេ វិញ្ញាណំ ឋានំ នោ ឯត្ត ហោតិ សឡាយតនប្បច្ចយា
វិញ្ញាណន្តិ ។ អវិជ្ជាបច្ចយា សង្ខារាតិ ឥតិ ខោ
បនេតំ វុត្តំ អវិជ្ជាបច្ចយា នុ ខោ កិត្តាវតា សង្ខារា
នោ ភ កេចិ ភ ឯត្ត ហោតីតិ ។ អវិជ្ជាបច្ចយា
ភវេ សង្ខារា ឋានំ នោ ឯត្ត ហោតិ អវិជ្ជា-
បច្ចយា សង្ខារាតិ ។

មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះយ៉ាងនេះថា នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតបានសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះវិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ ក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះយ៉ាងនេះថា វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យដែរ ។ ពាក្យថា សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យដូច្នេះមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ៎ះយ៉ាងនេះថា សង្ខារកើតមាន ព្រោះអវិជ្ជាជាបច្ច័យដែរ ។

(๘๘) សាធុ កិត្តកវេ ឥតិ ខោ កិត្តកវេ តុម្ហេបិ
ឯវំ វទេថ អហម្បិ ឯវំ វទាមិ ឥមស្មឹ សតិ ឥទំ
ហោតិ ឥមស្សុទាឧា ឥទំ ឧប្បជ្ជតិ យទិទំ អវិជ្ជា-
បច្ចយា សង្ខារា សង្ខារប្បច្ចយា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណប្ប-
ច្ចយា នាមរូបំ នាមរូបប្បច្ចយា សឡាយតនំ សឡា-
យតនប្បច្ចយា ផស្សោ ផស្សប្បច្ចយា វេទនា វេទនា-
បច្ចយា តណ្ហា តណ្ហាបច្ចយា ឧបាទានំ ឧបាទានប្បច្ច-
យា ភវោ ភវប្បច្ចយោ ជាតិ ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេ-
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។
អវិជ្ជាយ ត្វេវ អសេសវិរាគនិរោធា សង្ខារនិរោធោ

(៨៨) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យទុំនុះត្រូវហើយ ណាស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអ្នកកំនិយាយយ៉ាងនេះ តថាគតកំនិយាយយ៉ាងនេះដូច្នេះដែរ កាលបើបច្ច័យ មានអវិជ្ជាជាដើមនេះកើតហើយ ផលមានសង្ខារជាដើមនេះក៏កើតឡើង ផលមានសង្ខារជាដើមនេះកើតឡើង ព្រោះកើតឡើងនៃបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើមនេះ ដ្បិតថាសង្ខារទាំងឡាយកើតមាន ព្រោះតែអវិជ្ជាជាបច្ច័យ វិញ្ញាណកើតមាន ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ សឡាយតនៈកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ច័យ ផស្សៈកើតមាន ព្រោះសឡាយតនៈជាបច្ច័យ វេទនាកើតមាន ព្រោះផស្សៈជាបច្ច័យ តណ្ហាកើតមាន ព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាជាបច្ច័យ ភពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះភពជាបច្ច័យ សេចក្តីងាស់ ស្ងប់ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ទឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ទាំងឡាយក៏កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ភិក្ខុយាកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះដូច្នេះឯង ។ មួយទៀត សេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះតែវិនាសនឹងរលត់មិនសល់នៃអវិជ្ជា

សង្ខារនិរោធា វិញ្ញាណនិរោធោ វិញ្ញាណនិរោធា នាម-
រូបនិរោធោ នាមរូបនិរោធា សឡាយតននិរោធោ
សឡាយតននិរោធា ផស្សនិរោធោ ផស្សនិរោធា វេទនា-
និរោធោ វេទនានិរោធា តណ្ហានិរោធោ តណ្ហានិរោធា
ឧបាទាននិរោធោ ឧបាទាននិរោធា ភវនិរោធោ ភវនិ-
រោធា ជាតិនិរោធោ ជាតិនិរោធា ជរាមរណំ
សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា និរុជ្ឈន្តិ ឯវមេ-
តស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និរោធោ ហោតិ ។

(៨៩) ជាតិនិរោធា ជរាមរណនិរោធោតិ ឥតិ
ខោ បនេតំ វុត្តំ ជាតិនិរោធា នុ ខោ កិត្តាវ
ជរាមរណនិរោធោ ហោ ក តវ ឯ ក ឯត្ត ហោតីតិ ។
ជាតិនិរោធា ភវេ ជរាមរណនិរោធោ ឯវំ ហោ
ឯត្ត ហោតិ ជាតិនិរោធា ជរាមរណនិរោធោតិ ។
ភវនិរោធា ជាតិនិរោធោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ

សេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់នៃសឡាយតន: ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់នៃផស្ស: ព្រោះរលត់សឡាយតន: សេចក្តីរលត់នៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្ស: សេចក្តីរលត់នៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា សេចក្តីរលត់នៃឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់នៃភព ព្រោះរលត់ឧបាទាន សេចក្តីរលត់នៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ (រលត់) ព្រោះរលត់ជាតិ សោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ក៏សង់តែរលត់ទៅ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះដូច្នេះឯង(១) ។

(៨៩) ពាក្យថា សេចក្តីរលត់នៃជាតិមរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់ជាតិមរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិ មិនមានក្នុងខន្ធបញ្ចក:ទុ:ខេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់នៃជាតិមរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចក:ទុ:ខ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់នៃជាតិមរណៈ ព្រោះរលត់ជាតិ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់នៃជាតិ ព្រោះរលត់ភព ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន

---

១ មើលសេចក្តីពន្យល់ក្នុងវិនយបិដកខ្សែ ៦ ទ្រង់បរិនិព្វានពោធិកាលចុះ ។

ភវឆឝេធនា ឯ ខោ ឥត្ថេវ ជាតិឆឝេធនោ នោ ឯ កេចិ ឯ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ភវឆឝេធនា ឥន្តេ ជាតិឆឝេធនោ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតិ ភវឆឝេធនា ជាតិឆឝេធនោតិ ។ ឧចាឆាឆឝេធនា ភវឆឝេធនោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ឧចាឆាឆឝេធនា ឯ ខោ ឥត្ថេវ ភវឆឝេធនោ នោ ឯ កេចិ ឯ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ ឧចាឆាឆឝេធនា ឥន្តេ ភវឆឝេធនោ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតិ ឧចាឆាឆឝេធនា ភវ-ឆឝេធនោតិ ។ តណ្ហាឆឝេធនា ឧចាឆាឆឝេធនោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ តណ្ហាឆឝេធនា ឯ ខោ ឥត្ថេវ ឧចាឆាឆឝេធនោ នោ ឯ កេចិ ឯ ឯត្ថ ហោតី-តិ ។ តណ្ហាតិឆឝេធនា ឥន្តេ ឧចាឆាឆឝេធនោ ឯវំ នោ ឯត្ថ ហោតិ តណ្ហាឆឝេធនា ឧចាឆាឆឝេធ-នោតិ ។ វេទនាឆឝេធនា តណ្ហាឆឝេធនោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ វេទនាឆឝេធនា ឯ ខោ ឥត្ថេវ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់នៃជាតិព្រោះរលត់កម មិនមានកង្វល់ក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់នៃជាតិ ព្រោះរលត់កមមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់នៃជាតិ ព្រោះរលត់កមដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់នៃកម ព្រោះរលត់ឧបាទាន ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់កម ព្រោះរលត់ឧបាទានមិនមានកង្វល់ក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់កម ព្រោះរលត់ឧបាទានមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់កម ព្រោះរលត់ឧបាទានដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហាមិនមានកង្វល់ក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហាមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង្វល់ក្នុងបញ្ចកៈនុ៎ះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់ឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហាដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនាដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

តណ្ហានិរោធោ នោ ឯ កាមធំ វត្ត ហោតីតិ ។ វេទនានិរោធោ ភន្តេ តណ្ហានិរោធោ វាឝំ នោ វត្ត ហោតិ វេទនានិរោធោ តណ្ហានិរោធោតិ ។ ផស្ស-និរោធោ វេទនានិរោធោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ ផស្ស-និរោធោ នុ ខោ តិក្ខត្តុ វេទនានិរោធោ នោ ឯ កាមធំ ឯ វត្ត ហោតីតិ ។ ផស្សនិរោធោ ភន្តេ វេទនា-និរោធោ វាឝំ នោ វត្ត ហោតិ ផស្សនិរោធោ វេទនា-និរោធោតិ ។ សញ្ញាយតននិរោធោ ផស្សនិរោធោតិ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ សញ្ញាយតននិរោធោ នុ ខោ តិក្ខត្តុ ផស្សនិរោធោ នោ ឯ កាមធំ ឯ វត្ត ហោតីតិ ។ សញ្ញាយតននិរោធោ ភន្តេ ផស្សនិរោធោ វាឝំ នោ វត្ត ហោតិ សញ្ញា-យតននិរោធោ ផស្សនិរោធោតិ ។ ឆាយូបនិរោធោ សញ្ញាយតននិរោធោ ឥតិ ខោ បនេតំ វុត្តំ

ចុះសេចក្តីលេត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា មិនបានកង់ខន្ធបញ្ចក:នុ:ទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា ដូច្នេះមែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញក្នុងខន្ធបញ្ចក:នុ:យ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់តណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនាដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្ស: ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្ស:មិនមានកង់ខន្ធបញ្ចក:នុ:ទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្ស:មែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង់ខន្ធបញ្ចក:នុ:យ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់វេទនា ព្រោះរលត់ផស្ស:ដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់ផស្ស: ព្រោះរលត់សឡាយតន: ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់ផស្ស: ព្រោះរលត់សឡាយតន: មិនមានកង់ខន្ធបញ្ចក:នុ:ទេ ប្តូរដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់ផស្ស: ព្រោះរលត់សឡាយតន:មែន តាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង់ខន្ធបញ្ចក:នុ:យ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់ផស្ស:ព្រោះរលត់សឡាយតន:ដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់សឡាយតន: ព្រោះរលត់នាមរូប ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន

ฌานงฺคนิเทฺทเส ฌานนฺติ ฉ ฌานานิ ปฐมฌานาทีนิ ฌานงฺคานิ ปน
เตสุ เตสุ สุตฺเตสุ อาคตานิ วิตกฺโก วิจาโร ปีติ สุขนฺติ จตฺตาริ
เจตสิกานิ เจว ปฐมาทิฌานานิ จ ตตฺถ ปฐมฌานงฺคานิ ปฐมฌาน-
นฺติ ปฐมฌานงฺคานิ ปฐมฌานนฺติ ปฐมฌานงฺคานิ ปฐมฌานนฺติ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់សឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប មិនមានកង្ខាបញ្ចកៈទុំះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូបមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង្ខាបញ្ចកៈទុំះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់សឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូបដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ មិនមានកង្ខាបញ្ចកៈទុំះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង្ខាបញ្ចកៈទុំះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់នាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ ដូច្នេះនេះ តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ មិនមានកង្ខាបញ្ចកៈទុំះទេ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កង្ខាបញ្ចកៈទុំះយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារដែរ ។ ពាក្យថា សេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា ដូច្នេះនេះ

វុត្តំ អវិជ្ជានិវរណោ ធម្មោ តេសំ តេសញ្ញេវ សង្ខារានំ បច្ចយោ តេសំ តេសំ ភវានំ ឯត្ថ ហោតីតិ ។ អវិជ្ជានិវរណោ ភន្តេ សង្ខារានិវរណោ ឯវំ ធម្មោ ឯត្ថ ហោតិ អវិជ្ជានិវរណោ សង្ខារានិវរណោតិ ។

(៩០) សាធុ ភិក្ខវេ ឥតិ ខោ ភិក្ខវេ តុម្ហេហិ ឯវំ វេទេ អហាម្ហ ឯវំ វេទាមិ ឥមស្មឹ អសតិ ឥទំ ន ហោតិ ឥមស្ស និរោធា ឥទំ និរុជ្ឈតិ យទិទំ អវិជ្ជានិវរណោ សង្ខារានិវរណោ សង្ខារានិវរណោ វិញ្ញាណនិវរណោ វិញ្ញាណនិវរណោ នាមរូបនិវរណោ នាមរូបនិវរណោ សឡាយតនិវរណោ សឡាយតនិវរណោ ផស្សនិវរណោ ផស្សនិវរណោ វេទនានិវរណោ វេទនានិវរណោ តណ្ហានិវរណោ

តថាគតសំដែងហើយមែន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះសេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាមិនមានកើតឡើងទេឬ ឬដោយប្រការដូចម្តេច ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាមែន ទាំងយើងខ្ញុំព្រះអង្គ ក៏មានសេចក្តីយល់ឃើញ កើតឡើងយ៉ាងនេះថា សេចក្តីរលត់សង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជាដែរ ។

(៩០) ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពាក្យដែលអ្នកទាំងឡាយនិយាយនុ៎ះត្រូវហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយក៏និយាយយ៉ាងនេះ តថាគតក៏និយាយយ៉ាងនេះដូច្នេះដែរ កាលបើបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើមនេះមិនមានហើយ ផលមានសង្ខារជាដើមនេះក៏មិនមាន ផលមានសង្ខារជាដើមនេះតែងរលត់ទៅមិនសល់ ព្រោះរលត់នៃបច្ច័យមានអវិជ្ជាជាដើមនេះ ដ្បិតថាសេចក្តីរលត់នៃសង្ខារ ព្រោះរលត់អវិជ្ជា សេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់សង្ខារ សេចក្តីរលត់នៃនាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ សេចក្តីរលត់នៃសឡាយតនៈ ព្រោះរលត់នាមរូប សេចក្តីរលត់នៃផស្សៈ ព្រោះរលត់សឡាយតនៈ សេចក្តីរលត់នៃវេទនា ព្រោះរលត់ផស្សៈ សេចក្តីរលត់នៃតណ្ហា ព្រោះរលត់វេទនា

ตณฺหาธิเกน ฉนฺทาธิเกน ฉนฺทาธิเกน ภาวาธิเกน ภาว

สេចក្តីរលត់នៃទុក្ខាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា សេចក្តីរលត់កម្ម ព្រោះរលត់ទុក្ខាទាន សេចក្តីរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់កម្ម សេចក្តីចាស់ស្លាប់ (រលត់) ព្រោះរលត់ជាតិ ការយំសោក ការខ្សឹកខ្សួល ការលំបាកកាយ ការលំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចាំងឡាយ ក៏សឹងតែរលត់ទៅមិនសល់ សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានយ៉ាងនេះឯង ។

(៩១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសកាលបើអកុសលទាំងឡាយ ដ៏ងយ៉ាងនេះ យើញយ៉ាងនេះហើយ នឹងស្រាវជ្រាវនូវខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ជាចំណែកខាងដើមគឺអតីតកាលថា កុដ្ឋកាលកន្លងទៅហើយ យើងធ្លាប់បានកើតឬហ្ន៎ ឬកុដ្ឋកាលកន្លងទៅហើយ យើងមិនធ្លាប់កើតទេ កុដ្ឋកាលកន្លងទៅហើយ យើងបានកើតជាជាតិអ្វីហ្ន៎ កុដ្ឋកាលកន្លងទៅហើយ យើងបានកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ទ្រាយដូចម្តេច កុដ្ឋកាលកន្លងទៅហើយ យើងកើតជាជាតិអ្វី បានជាអ្វី ដូច្នេះបានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គស្រាវជ្រាវរកមិនឃើញទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុរសកាលបើអកុសលទាំងឡាយ ដ៏ងយ៉ាងនេះ យើញយ៉ាងនេះហើយ នឹងស្រាវជ្រាវរកខន្ធ ធាតុ អាយតនៈ ជាចំណែកខាងមុខគឺអនាគតកាលថា កុដ្ឋកាលជាអនាគត យើងនឹងកើតឬហ្ន៎ កុដ្ឋកាលជាអនាគត យើងមិនកើតទៀតទេ កុដ្ឋកាលជាអនាគត យើងនឹងកើត

អនាគតមទ្ធានំ កថំ នុ ខោ ភវិស្សាម អនាគត-
មទ្ធានំ កឹ ហុត្វា កឹ ភវិស្សាម នុ ខោ មយំ
អនាគតមទ្ធានន្តិ ។ ឯវោ ហោតិ កន្តេ ។ អបិ
នុ តុម្ហេ តិក្ខត្តុំ ឃរំ ជានន្តា ឃរំ បស្សន្តា
ឯតរហិ វា បច្ចុប្បន្នទ្ធានំ អារព្ភ អដ្ឋត្តំ កថំ-
កថិត្ថ អហំ នុ(๑) ខោស្មិ ឯវោ នុ ខោស្មិ តិត្ថំ
ខោស្មិ កថំ នុ ខោស្មិ អយំ នុ ខោ សត្តោ កុតោ
អាគតោ សោ កុហិំគាមី ភវិស្សតីតិ ។ ឯវោ ហោតិ
កន្តេ ។ អបិ នុ តុម្ហេ តិក្ខត្តុំ ឃរំ ជានន្តា
ឃរំ បស្សន្តា ឃរំ វេទេយ្យាថ សត្ថា ឯវោ ភរុ សត្ថុ
សាវកោ(๒) មយំ ឃរំ វេទេយ្យាមាតិ(๓) ។ ឯវោ ហោតិ
កន្តេ ។ អបិ នុ តុម្ហេ តិក្ខត្តុំ ឃរំ ជានន្តា
ឃរំ បស្សន្តា ឃរំ វេទេយ្យាថ សមណោ ឃរមាហ
សមណា ច ន ច មយំ ឃរំ វេទេមាតិ ។

---

๑ ម. បច្ចុប្បន្នមទ្ធានំ អដ្ឋត្តំ កថំកថី អស្សថ អហន្តុ ។ ម. បច្ចុប្បន្នំ អទ្ធានមដ្ឋត្តំ កថំកថី អស្ស អហំ នុ ។ ๒ ម. ឯវោ ភរុ ឯវោ ។ ๓ ម. មយំ វេទេមាតិ ។ ម. មយំ ឯវំ វេទេមាតិ ។

ជាអ្វីហ្ន៎ កុង្គកាលជាអនាគត យើងនឹងកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ព្រះយសដូច
ម្តេចហ្ន៎ កុង្គកាលជាអនាគត យើងនឹងកើតជាជាតិអ្វី បានជាអ្វីដូច្នេះ
បានដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ដំណើរនោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គ
ស្មោះត្រង់រកមិនឃើញទេ ។ ម្នាលកិកុំតាំងឡាយ ចុះបើអ្នកតាំង
ឡាយដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បីសង្ឃឹយ ចំពោះខន្ធជាតុ
អាយតន:ជាចំណែកខាងក្នុង ប្រារព្ធនូវកាលជាបច្ចុប្បន្នកុង្គកាលឥឡូវនេះ
ថា អាត្មាអញកើតទៀតឬមិនកើតទេ អាត្មាអញកើតជាជាតិអ្វីហ្ន៎ អាត្មា
អញកើតជាមនុស្សមានទ្រង់ព្រះយសដូចម្តេច សត្វនេះមកអំពីទីណា សត្វ
នោះនឹងទៅកើតកុង្គទីណាវិញ ដូច្នេះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន
ដំណើរនោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានសង្ឃឹយដូច្នោះទេ ។ ម្នាលកិកុំតាំង
ឡាយ កាលបើអ្នកតាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បី
និយាយយ៉ាងនេះថា ព្រះសាស្តាជាគ្រូយើង យើងត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះ
ដោយសេចក្តីគោរព ចំពោះព្រះសាស្តាដូច្នេះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គ
ដ៏ចំរើន ពាក្យនេះយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនដែលនិយាយទេ ។ ម្នាលកិកុំតាំង
ឡាយ កាលបើអ្នកតាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ គប្បី
និយាយយ៉ាងនេះថា សមណ:គឺព្រះពុទ្ធនិយាយយ៉ាងនេះ ចំណែកយើង
តាំងឡាយជាសមណ:ដែរ មិនត្រូវនិយាយយ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរឬទេ ។

ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។ អបិ នុ ត្វម្ហេ កិត្តកេវ ឋិំ
ជានន្តា ឋិំ បស្សន្តា អញ្ញំ សត្តារំ ឧទ្ទិសេយ្យា-
ថាតំ ។ ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។ អបិ នុ ត្វម្ហេ កិត្តកេវ
ឋិំ ជានន្តា ឋិំ បស្សន្តា យាឧ តាឧ បុព្ពុសទ្ធមណា-
ព្រាហ្មណានំ វត្តកោត្ថហលមង្គលានិ តានិ សារតោ
បច្ចាគច្ឆេយ្យាថាតំ ។ ឆោ ហោតំ ភន្តេ ។ ឧនុ
កិត្តកេវ យេវ ត្វម្ហាកំ សាមំ ញាតំ សាមំ ទិដ្ឋំ
សាមំ វិទិតំ តេវ ត្វម្ហេ វេយ្យាថាតំ ។ ឋិំ
ភន្តេ ។ សាធុ កិត្តកេវ ឧបធីតា ខោ មេ ត្វម្ហេ
កិត្តកេវ ឥមិនា សន្ទិដ្ឋេកេន ឆម្មេន អកាលិកេន
ឱហិបស្សិកេន ឧបនយិកេន បច្ចត្តំ វេទិ-
តព្ពេន វិញ្ញូហិ សន្ទិដ្ឋោ អយំ កិត្តកេវ ឆម្ហា

បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពាក្យនោះយើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនដែលនិយាយទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ កាលបើអ្នកតាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះ យើញយ៉ាងនេះហើយ តប្បីទុទ្ធិសចំពោះសាស្តាឯទៀតដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានទុទ្ធិសទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ កាលបើអ្នកតាំងឡាយដឹងយ៉ាងនេះយើញយ៉ាងនេះហើយ តប្បីប្រកាន់នូវវត្តសមាទាន សេចក្តីក្រាក់ផ្តើលដោយទិដ្ឋិ នឹងទិដ្ឋមង្គល សុតមង្គល មុតមង្គល ជារបស់ពួកតិត្ថិយសមណៈនឹងព្រាហ្មណសមណៈជាច្រើនដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គមិនបានប្រកាន់ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ហេតុណាមួយ ដែលអ្នកតាំងឡាយស្គាល់ខ្លួនឯង យើញខ្លួនឯង ដឹងច្បាស់ខ្លួនឯង អ្នកតាំងឡាយគប្បីនិយាយហេតុនោះដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន យើងខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពាក្យដែលអ្នកតាំងឡាយនិយាយនោះត្រូវល្អណាស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយដែលតថាគតនាំចូលទៅ(កាន់ព្រះនិព្វាន) ដោយធម៌ដែលគួរយើញច្បាស់ខ្លួនឯង ជាធម៌មិនរង់ចាំកាល ជាធម៌មានអាការដូចជាហៅបុគ្គលមកចង្អុលប្រាប់ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គលគប្បីបង្អោនចូលមកកុំកកង់ខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនតាំងឡាយគប្បីដឹងច្បាស់ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ធម៌នេះជាធម៌

អកាលិកោ ឯហិបស្សិកោ ឱបនយិកោ បច្ចត្តំ
វេទិតព្ពោ វិញ្ញូហីតិ តំ យំ វុត្តំ តទេតំ
បដិច្ច វុត្តំ ។

(๙๒) តត្ថាយំ ខោ បន តត្ថវេ សង្ខិយតា តត្ថសច្ច-
ក្ខានំ ហោតិ ។ ๕๓ មាតាបិតរោ ๓ សង្ខិបតីតា
ហោន្តិ មាតា ๑ ๓ ទុវុន្នំ ហោតិ តទុត្តរេ ๑ ๓
បច្ចុប្បន្នដ្ឋិតោ ហោតិ តេវ តាវ តត្ថសច្ចក្ខានំ ហោតិ ។
๕๓ មាតាបិតរោ ๓ សង្ខិបតីតា ហោន្តិ មាតា ๓
ទុវុន្នំ ហោតិ តទុត្តរេ ๑ ๓ បច្ចុប្បន្នដ្ឋិតោ ហោតិ តេវ
តាវ តត្ថសច្ចក្ខានំ ហោតិ ។ យតោ ๓ ខោ តត្ថវេ
មាតាបិតរោ ๓ សង្ខិបតីតា ហោន្តិ មាតា ๓ ទុវុន្នំ
ហោតិ តទុត្តរេ ๓ បច្ចុប្បន្នដ្ឋិតោ ហោតិ ឯវំ តត្ថសច្ច-
ក្ខានំ ហោតិ ។ តមេតំ តត្ថវេ
មាតា ๓ ๓ ๓ ๓ មាសេ តត្ថំ តុច្ឆតា បរិហារតំ

គួរយើញច្បាស់ខ្លួនឯង ជាធម៌មិនរង់ចាំកាល ជាធម៌មានអាការដូចជាហៅបុគ្គលមកច្រាប់ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយបុគ្គលគប្បីបង្អោនចូលមកកុំតកន្លែងខ្លួន ជាធម៌ដែលវិញ្ញូជនទាំងឡាយគប្បីដឹងច្បាស់ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ហេតុដូច្នោះបានជា តថាគតពោលសំដៅត្រង់ហេតុ ដែលអ្នកទាំងឡាយដឹងច្បាស់ ដោយខ្លួនឯងនោះ ។

[៨២] ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាចុះចាប់បដិសន្ធិ របស់សត្វដែលកើតកន្លែងផ្ទៃ ព្រោះប្រជុំហេតុ ៣ ប្រការ ។ កន្លែសត្វលោកនេះ មាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាហើយ តែមាតាជាស្ត្រីមិនមានវដ្តវៃផង សត្វដែលគួរកើតកន្លែផ្ទៃនោះ ក៏មិនមានច្រកដកន្លែកុសាសនោះផង កិរិយាចុះចាប់បដិសន្ធិរបស់សត្វដែលកើតកន្លែផ្ទៃក៏មិនទាន់មាននៅឡើយ ។ កន្លែសត្វលោកនេះ មាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាហើយផង មាតាជាស្ត្រីមានវដ្តវៃផង តែសត្វដែលគួរកើតក៏មិនមានច្រកដកន្លែកុសាសនោះ កិរិយាចុះចាប់បដិសន្ធិរបស់សត្វដែលកើតកន្លែផ្ទៃ ក៏មិនទាន់មាននៅឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លុះតែកាលណាមាតាបិតាមកប្រជុំគ្នាផង មាតាជាស្ត្រីមានវដ្តវៃផង សត្វដែលគួរកើតក៏មានច្រកដកន្លែកុសាសនោះផង លុះប្រជុំហេតុទាំង ៣ ប្រការនេះឯង ទើបសត្វចុះចាប់បដិសន្ធិកន្លែផ្ទៃនៃមាតាបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាតាពេកនោះដោយផ្ទៃ អស់ខែ ៩ ឬខែ ១០

มหาตา สีสเยน กรุกาโร(๑) ตเมนํ ภิกฺขเว มาตา ชาตึ ปิ ชรนฺติ ปิ มรณนฺติ ปิ อสฺสาสนฺ อกฺขเยน วิชายติ มหาตา สีสเยน กรุกาโร ตเมนํ ชาตึ สมาธึ สเกน โลหิเตน โตเสสิ ฯ

(๔๓) โลหิตมฺปหนฺ ภิกฺขเว อริยสฺส วินเย ยทิทํ มาตุ ชญฺ ฯ ส โข โส ภิกฺขเว กุมาโร วุฑฺฒิมนฺวาย ปญฺจยานิ ปริวาเรมนฺวาย ยานิ ตานิ กุมารกานิ กีฬาปนกานิ เสยฺยถีทิ วงฺกกํ(๒) ฆฏิกํ มោกฺขจิกํ จิงฺคุลิกํ(๓) ปตฺตาฬฺหกํ รถกํ ธนุกํ ฯ ส โข โส ภิกฺขเว กุมาโร วุฑฺฒิมนฺวาย ปญฺจยานิ ปริวาเรมนฺวาย ปญฺหิ กามคุณหิ สมปฺปิโต สมงฺคีภูโต ปริจาเรติ จกฺขุวิญฺเญยฺเยหิ รูเปหิ ฯ ชิวฺหาวิญฺเญยฺเยหิ รเสหิ ฯ ฆานวิญฺเญยฺเยหิ คนฺเธหิ ฯ กายวิญฺเญยฺเยหิ ผเสฺสหิ ฯ มนาเปหิ ปิยรูเปหิ

---

๑ ฉ. กรุกาโร ฯ ๒ ฉ ม. วงฺกกํ ฯ ๓ ฉ. ม. จิงฺคุลกํ ฯ

មហាយមកវគ្គ មហោតណ្ណាសង្ខេបសូត្រ ហេតុជាទីប្រជុំកើតឡើងនៃពាងពុទ្ធ
ដោយសេចក្តីសង្ស័យ (ក្នុងជីវិត[1]) ជាច្រើន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
លុះកន្លងខែ ៩ ឬ ខែ ១០ ទៅ មាតាក៏ប្រសូតគភ៌នោះ ដូចជាការៈឆ្ងន់
ដោយសេចក្តីសង្ស័យជាច្រើន កាលបើគភ៌ដូចជាការៈឆ្ងន់នោះប្រសូតរួច
ហើយ ក៏ចិញ្ចឹមដោយឈាម (គឺទឹកដោះ) របស់ខ្លួន ។

(៤៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទឹកដោះរបស់មាតាណា ដែល
តថាគតពោលហើយ ក្នុងអរិយវិន័យ ទឹកដោះនុ៎ះគឺឈាមហ្នឹងឯង ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុមារនោះឯងអស្រ័យនូវការចំរើនធំឡើង អស្រ័យ
នូវតិរិយាចាស់នៃឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ (គឺចាស់ខែឆ្នាំ) ក៏លេងនូវល្បែង
ទាំងឡាយជាមួយនឹងពួកកុមារ គឺលេងកូនឆ្កែ ហ៊ឹង ដាំដូង កង្ហារ
វាលដីខ្សាច់ កូនរទេះ កូនធ្នូ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កុមារនោះ
ឯងអស្រ័យនូវសេចក្តីចំរើនធំឡើង អស្រ័យនូវតិរិយាចាស់នៃឥន្ទ្រិយ
ទាំងឡាយ ហើយក៏ឆ្អែត ស្កប់ស្កល់ រីករាយសប្បាយ ត្រេកត្រអាលដោយកាមគុណទាំង ៥ គឺរូបដែលគប្បីស្គាល់ដោយភ្នែក ជាទី
ប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់

---

១ គឺសង្ស័យ (ក្នុងពេលប្រសូតកូន) ថា អញ្ចុះអញមានពោធ ឬកូនអញ្ចុះអញមាន
ពោធ ។ អដ្ឋកថា ។

កាមូបសញ្ហិតេហិ វេទនាយេហិ បេមនីយេហិ(១) សោត-
វិញ្ញេយ្យេហិ សទ្ទេហិ... ឃានវិញ្ញេយ្យេហិ គន្ធេហិ...
ជិវ្ហាវិញ្ញេយ្យេហិ រសេហិ... កាយវិញ្ញេយ្យេហិ ផោដ្ឋ-
ព្ពេហិ ឥដ្ឋេហិ កន្តេហិ មនាបេហិ បិយរូបេហិ
កាមូបសញ្ហិតេហិ វេទនីយេហិ បេមនីយេហិ ។
សោ ចក្ខុនា រូបំ និស្សា បិយរូបេ រូបេ សារជ្ជតិ
អបិយរូបេ រូបេ ព្យាបជ្ជតិ អនុបដ្ឋិតកាយសតិ
ច វិហរតិ បរិត្តចេតសោ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ
បញ្ញាវិមុត្តិំ យថាភូតំ នប្បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ចាប-
កា អកុសលា ឆម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។ សោ
ឃំ អនុភវតិ ខរំ កដុកំ សមាបត្តោ យន្តិញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ
សុខំ វា ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា ។ សោ តំ វេទនំ
អភិនន្ទតិ អភិវទតិ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ ។ តស្ស តំ
វេទនំ អភិនន្ទតោ អភិវទតោ អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតោ
ឧប្បជ្ជតិ នន្ទិ(២) យា វេទនាសុ នន្ទិ តទុបាទានំ
តស្ស ឧបាទានបច្ចយា ភវោ ភវបច្ចយា ជាតិ

---

១ ម. បេមនីយេហីតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ម. ន ន្ទី ។

ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក នឹងគួរឲ្យស្រឡាញ់ សំឡេងដែលគប្បីដឹងដោយត្រចៀក... ក្លិនដែលគប្បីដឹងដោយច្រមុះ... រសដែលគប្បីដឹងដោយអណ្តាត... ផោដ្ឋព្វៈដែលគប្បីដឹងដោយកាយ ជាទីប្ថាថ្ថា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត មានសភាពគួរស្រឡាញ់ ប្រកបដោយកាម គួរឲ្យកើតតម្រេក នឹងគួរឲ្យស្រឡាញ់ ។ កុមារនោះឃើញរូបដោយភ្នែក ក៏កើតតម្រេកក្នុងរូបដែលគួរស្រឡាញ់ កើតបដិឃក្នុងរូបដែលគួរស្អប់ មានសតិកង្គកាយមិនបានតាំងមាំ មានចិត្តរាំរើប (ចិត្តជាអកុសល) ផង ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមករបស់កុមារនោះ រមែងរលត់ទៅមិនសល់កង្គផលសមាបត្តិណា ក៏មិនបានដឹងច្បាស់ នូវផលសមាបត្តិគឺចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិនោះ តាមសេចក្តីពិតផង ។ កុមារនោះដល់ព្រមដោយតម្រេក នឹងសេចក្តីក្រេវក្រោធយ៉ាងនេះហើយ រមែងសោយនូវវេទនាណាមួយ ជាសុខឬទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កុមារនោះតែងត្រេកអរ និយាយសរសើរ ប្រកាន់វេទនានោះ (ដោយអំណាចតណ្ហា) ។ កាលបើកុមារនោះ ត្រេកអរ និយាយសរសើរ ប្រកាន់វេទនានោះហើយក៏កើតទៅជាតម្រេក កាលបើតម្រេកក្នុងវេទនាទាំងឡាយមានហើយ ទុក្ខាគន់កើតឡើងដល់កុមារនោះ ព្រោះតម្រេកនោះ កពកើតមានព្រោះទុក្ខាគជាបច្ច័យ ជាតិកើតមាន ព្រោះកពជាបច្ច័យ

มหาฆมหาวิคฺคลฺลสฺส มหาตณฺหาสงฺขยสุตฺตวณฺณนา

ฉาติ๋ปฺปฺยา ๘ภมาลา เสาภปริเธาตุกฺโธมนสฺส-
ฉายาสา สกฺภาติ๋ ฝาเมตสฺส เกาลสฺส ตุกฺข-
กฺขนฺธสฺส สมุธเยา เหาติ ฯ เสาเสน สตฺ
สุตฺวา... ยาเนน ภทนฺตา ยาเยตฺวา... ฉิฺปฺยา
าสา สายิตฺวา... ภาเยน ฉาฏฺฐิ ฉุสิตฺวา...
มนสา ฉปฺปิ วิฺญาเย ปิเยรูเป ฉเม สาราฏฺเ
อปฺปิเยรูเป ฉเม ฆฺราปฏฺเ อนุปฏฺเฐภาเยสฺส
ต วิหาราติ ปริตฺตเจตสา ตฺภ เจเตาวิมุตฺติ๋ ปฺญา-
วิมุตฺติ๋ เยถาภูติ๋ ฉปฺปชาฉาติ๋ เยตฺวสฺส เต ฉาปภาภา
อภาสเน ฉเม อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ ฯ เสา ฝา
อนุเภฉวิเภทิ สมาปชฺโช เยิ ภาฺภ เวทนิ เวเธติ
สุขิ ภ ทุกฺขิ ภ อทุกฺขมสุขิ ภ ฯ เสา ติ
เวทนิ อภินนฺทติ อภิวทติ อเชฺฌสาเย ติฏฺติ ฯ
ตสฺส ติ เวทนิ อภินนฺทโต อภิวทโต อเชฺฌสาเย
ติฏฺโต ขุปฺปฏฺติ ฉนฺทิ เย เวทฉาสุ ฉนฺทิ ตทุฉาทานิ
ตสฺส ขุฉาฉาฉปฺปฺยา ภเว ภวปฺปฺยา ฉาติ

សេចក្តីថាស់ស្ងាប់ កើតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការសោក ខ្សឹកខ្សួល លំបាកកាយ លំបាកចិត្ត ទីឆ្ងល់ សេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ក៏កើតមានព្រមកិរិយាកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយហេតុយ៉ាងនេះឯង ។ កុមារនោះ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ក៏កើតតម្រេកក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគួរស្រឡាញ់ កើតបដិឃៈក្នុងធម្មារម្មណ៍ដែលគួរស្អប់ផង សតិក្នុងកាយមិនតាំងខ្ជាប់ មានចិត្តជាអកុសលផង ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក របស់កុមារនោះ រមែងរលត់ទៅមិនសល់ ក្នុងផលសមាបត្តិណា ក៏មិនបានដ៏ច្បាស់នូវផលសមាបត្តិគឺចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិនេះ តាមសេចក្តីពិតផង ។ កុមារនោះដល់ព្រមដោយតម្រេកនឹងសេចក្តីត្រេកត្រអាងយ៉ាងនេះហើយ រមែងទទួលនូវវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កុមារនោះតែងត្រេកអរនិយាយសរសើរប្រកាន់វេទនានោះ ។ កាលកុមារនោះត្រេកអរនិយាយសរសើរ ប្រកាន់វេទនានោះហើយ តម្រេកក៏កើតឡើង កាលបើតម្រេកក្នុងវេទនាខាំងឡាយ មានហើយ ឧបាទានក៏កើតឡើង ដល់កុមារនោះព្រោះតម្រេកនោះ កពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ច័យ

ជាតិប្បច្ចយា ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា សម្ភវន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស សមុទយោ ហោតិ ។

(៤៦) ឥធ ភិក្ខវេ តថាគតោ លោកេ ឧប្បជ្ជតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ

ជាតិកើតមាន ព្រោះកម្មជាបច្ច័យ សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ (កើតមាន) ព្រោះជាតិជាបច្ច័យ ការសោក ការខ្សឹកខ្សួល ការលំបាកកាយ ការលំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ចិត្តទាំងឡាយ ក៏កើតព្រម ពិរោះកើតឡើងនៃកងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

(៤៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះតថាគតអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជានឹងចរណៈ មានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិព្វាន ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ជាបុគ្គលប្រសើរបំផុត ជាសារថីដួនាននូវបុរស ជាគ្រូនៃពួកទេវតានឹងមនុស្ស ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ចធម៌ លែងត្រឡប់មកកាន់ត្រៃភពហើយ ព្រះអង្គកើតឡើងក្នុងលោកនេះ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាចំពោះព្រះអង្គ នូវលោកនេះ ព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយប្រកាស ព្រះអង្គសំដែងធម៌មានលំអបទដើម មានលំអបទកណ្តាល

បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលប-
រិបុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ ។ តំ ធម្មំ
សុណាតិ គហបតិ វា គហបតិបុត្តោ វា អញ្ញតរស្មឹ
វា កុលេ បច្ចា ជាតោ ។ សោ តំ ធម្មំ សុត្វា
តថាគតេ សទ្ធំ បដិលភតិ ។ សោ តេន សទ្ធា-
បដិលាភេន សមន្នាគតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ សម្ពាធោ
ឃរាវាសោ រជាបថោ អព្ភោកាសោ បព្វជ្ជា ឆយិទំ
សុករំ អការំ អដ្ឋាវសតា ឯកន្តបរិបុណ្ណំ ឯកន្ត-
បរិសុទ្ធំ សង្ខលិខិតំ ព្រហ្មចរិយំ ចរិតុំ យន្នូនាហំ
កេសមស្សុំ ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆា-
ទេត្វា អការស្មា អនការិយំ បព្វជេយ្យន្តិ ។ សោ អប-
រេន សមយេន អប្បំ វា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ មហន្តំ
វា ភោគក្ខន្ធំ បហាយ អប្បំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហា-
យ មហន្តំ វា ញាតិបរិវដ្តំ បហាយ កេសមស្សុំ
ឱហារេត្វា កាសាយានិ វត្ថានិ អច្ឆាទេត្វា អការស្មា
អនការិយំ បព្វជតិ ។

នឹងបទបុគ្គ ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយៈ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិសុទ្ធបរិបូណ៌គ្រប់ទាំងអស់ ។ គហបតីក្តី កូនរបស់គហបតីក្តី មហាជនដែលកើតខាងក្រោយ ក្នុងត្រកូលណាមួយក្តី រមែងស្តាប់ធម៌នោះ ។ លុះគហបតីជាដើមនោះ ស្តាប់ធម៌នោះហើយ ក៏បានទូវសទ្ធា (សេចក្តីជឿ) ក្នុងតថាគត ។ លុះគហបតីជាដើមនោះ ប្រកបដោយការបានទូវសទ្ធានោះហើយ ក៏ពិចារណាដូច្នេះថា ឃរាវាសចង្អៀតចង្អល់ណាស់ ជាផ្លូវហូរមកនៃធូលីគឺកិលេស ឯបព្វជ្ជាមានពេលទុកាសច្រើនកាលបើអាត្មាអញ នៅគ្រប់គ្រងផ្ទះនេះមិនងាយនឹងប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ឲ្យបរិបូណ៌ដោយចំណែកមួយ ឲ្យបរិសុទ្ធដោយចំណែកមួយ ឲ្យស្អាតដូចជាសង្ខដែលគេខាត់បានឡើយ បើដូច្នោះ មានតែអាត្មាអញ កោរសក់ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។ លុះចំណេរមកខាងក្រោយ គហបតីជាដើមនោះ លះបង់នូវគំនរកោគសម្បត្តិតិចក្តី លះបង់នូវគំនរកោគសម្បត្តិច្រើនក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សតិចក្តី លះបង់នូវញាតិវង្សច្រើនក្តី ហើយកោរសក់ពុកមាត់ពុកចង្កា ស្លៀកសំពត់កាសាយៈ ចេញចាកផ្ទះចូលទៅកាន់ផ្ទះ ។

(៨៥) សោ ឃរំ បវិដ្ឋោ សមានោ កិញ្ចិទេវ សិក្ខាសាជីវសមាបន្នោ ចាណាតិចាតំ បហាយ ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ និហិតទណ្ឌោ និហិតសត្ថោ លជ្ជី ទយាបន្នោ សព្ពចាណភូតហិតានុកម្បី វិហរតិ ។ អទិន្នាទានំ បហាយ អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ ទិន្នាទាយី ទិន្នបាដិកង្ខី អថេនេន សុចិភូតេន អត្តនា វិហរតិ ។ អព្រហ្មចរិយំ បហាយ ព្រហ្មចារី ហោតិ អារាចារី វិរតោ មេថុនា គាមធម្មា ។ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ សច្চវាទី សច្চសន្ធោ ថេតោ បច្চយិកោ អវិសំវាទកោ លោកស្ស ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ឥតោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខាតា ឥមេសំ ភេទាយ អមុត្រ វា សុត្វា ន ឥមេសំ អក្ខាតា អមូសំ ភេទាយ ឥតិ ភិន្នានំ វា សន្ធាតា

(៩៥) កាលគហបតីជាដើមនោះ ឮសយ៉ាងនេះហើយ ក៏បរិបូណ៌ដោយសទ្ធានឹងសាដីវៈ សម្រាប់តែកុំឲ្យតាំងក្បាយ លះបង់នូវបុគ្គលមិនបានគប្បីបាត ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកបុគ្គលមិនបានគប្បីបាត មានអាជ្ញាដាក់ចុះ មានសន្ទោរុងជាក់ចុះ ជាអ្នកមានសេចក្តីខ្មាស មានសេចក្តីអាណិតអាសូរអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ចំពោះពួកសត្វដែលមានជីវិតទាំងអស់ ។ ជាអ្នកលះបង់នូវអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន កាន់យកតែវត្ថុដែលគេឲ្យ ប្រាថ្នាតែរបស់ដែលគេឲ្យ មិនជាចោរ ជាអ្នកមានខ្លួនស្អាត ។ ជាអ្នកលះបង់នូវអព្រហ្មចរិយៈ (ធម៌មិនប្រសើរ) ប្រព្រឹត្តតែធម៌ដ៏ប្រសើរ វៀរឆ្ងាយ វៀរស្រឡះ ចាកមេថុនដែលជាធម៌របស់អ្នកស្រុក ។ ជាអ្នកលះបង់នូវមុសាវាទ វៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ជាអ្នកពោលពាក្យពិត តនូវពាក្យពិត ពោលតែពាក្យទៀងទាត់ នឹងពាក្យដែលគួរឲ្យជឿ ជាអ្នកមិនពោលបំភ្លាត់សត្វលោក ។ ជាអ្នកលះបង់នូវបិសុណាវាចា វៀរស្រឡះចាកបិសុណាវាចា គឺឮពាក្យអំពីសំណាក់ជននេះ ហើយមិនប្រាប់ដល់ជនឯណោះ ដើម្បីបំបែកជនទាំងពីរនេះឡើយ ឬឮពាក្យអំពីសំណាក់ជនឯណោះហើយ មិនប្រាប់ដល់ជននេះ ដើម្បីបំបែកពួកជនឯណោះឡើយ ជាអ្នកសង្រួបសង្រួមពួកជនដែលបែកគ្នាហើយផង

สหิตานิ ๆ อนุปฺปนฺนา สมฺภวนฺติ อภินิพฺพตฺตา ขนฺธา ปาตุภวนฺติ ๆ
สมฺภวนฺติ สมฺภวกาลสฺมึ ๆ ชรสา มรณนฺติ ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
ชรสา มรณสฺส ๆ ปหานาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ วูปสมาย ๆ ชรสา
มรณสฺส ๆ ปฏินิสฺสคฺคาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏิปสฺสทฺธิยา ๆ
ชรสา มรณสฺส ๆ อภาวคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ วิคมาย ๆ ชรสา
มรณสฺส ๆ นิโรธาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ วูปสมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
ปฏินิสฺสคฺคาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏิปสฺสทฺธิยา ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
อภาวคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ วิคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ นิโรธาย ๆ
ชรสา มรณสฺส ๆ วูปสมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏินิสฺสคฺคาย ๆ
ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏิปสฺสทฺธิยา ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ อภาวคมาย ๆ
ชรสา มรณสฺส ๆ วิคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ นิโรธาย ๆ ชรสา
มรณสฺส ๆ วูปสมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏินิสฺสคฺคาย ๆ ชรสา
มรณสฺส ๆ ปฏิปสฺสทฺธิยา ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ อภาวคมาย ๆ ชรสา
มรณสฺส ๆ วิคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ นิโรธาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
วูปสมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ ปฏินิสฺสคฺคาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
ปฏิปสฺสทฺธิยา ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ อภาวคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ
วิคมาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ นิโรธาย ๆ ชรสา มรณสฺส ๆ วูปสมาย ๆ
ชรสา

មហាយមកវគ្គ មហាតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ភាពជាអ្នកប្រកបដោយសិក្ខាទំងសាដីរៈ
ជាអ្នកបន្ទែមកំឡាំងឲ្យពួកជនដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់ហើយផង ជាអ្នក
ត្រេកអរក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពេញចិត្តក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង រីករាយ
ក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀង ពោលតែវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀង ។
ជាអ្នកលះបង់ នូវផរុសវាចា វៀរស្រឡះចាកផរុសវាចា បើវាចាណា
ឥតទោស សុខដល់ត្រចៀក គួរឲ្យស្រឡាញ់ គួរឲ្យតំកល់ទុកក្នុង
ហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកក្រុង ជាទីត្រេកអរដល់ជនច្រើន ជាទីពេញចិត្ត
ដល់ជនច្រើន ជាអ្នកពោលតែវាចាមានសភាពដូច្នោះ ។ ជាអ្នកលះ
បង់នូវសម្ផប្បលាបៈ វៀរស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ជាអ្នកនិយាយ
តាមកាលគួរ និយាយពាក្យមែន និយាយពាក្យមានប្រយោជន៍ និ-
យាយធម៌ និយាយវិន័យ និយាយវាចា ដែលគួរឲ្យអ្នកផងយកទុកក្នុង
ហឫទ័យ ជាពាក្យប្រកបដោយទីអាងតាមកាល ជាវាចាមានទីបំផុតនឹង
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកកិរិយាផ្តិលផ្តាច់នូវពីជ-
គាមនឹងភូតគាម ។ ជាអ្នកបរិភោគកត្តែ ១ ពេល ជាអ្នកវៀរចាកការ

វិតាលកោដ្ឋា ។ ឧច្ចតីតវាទិតវិស្សកាទសវត្ថុនា បដិ-
វិរតោ ហោតិ ។ មាលាគន្ធវិលេបនធារណមណ្ឌនវិភូ-
សនដ្ឋានា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឧច្ចាសយនមហា-
យនា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ជាតរូបរជតប្បដិក្ខេបណា
បដិវិរតោ ហោតិ ។ អាមកធញ្ញប្បដិក្ខេបណា បដិវិ-
រតោ ហោតិ ។ អាមកមំសប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ
ហោតិ ។ ឥត្ថីកុមារិកប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។
ទាសីទាសប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។
ខេត្តវត្ថុប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ អជ-
ឡកប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ កុក្កុដ-
សូករប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ហត្ថិ-
គវស្សវឡវប្បដិក្ខេបណា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ខេត្តេយ្យ-
បហិណគមនានុយោគា បដិវិរតោ ហោតិ ។
កយវិក្កយា បដិវិរតោ ហោតិ ។ តុលាកូ-
ដកំសកូដមានកូដា បដិវិរតោ ហោតិ ។

បរិភោគកុដ្ឋវិលាយប់ រៀរស្រឡះចាកកិរិយាបរិភោគកុដ្ឋវិលារិកាល ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកការពំព្រៀងប្រគំតាំងមើលនូវល្បែង ដែលជាសត្រូវដល់កុសលធម៌ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកហេតុជាទីតាំងនៃកិរិយាទ្រទ្រង់ ប្រដាប់តាក់តែង ស្អិតស្អាង (ពង្កាយ) ដោយផ្កាកម្រង គ្រឿងក្រអូបនឹងគ្រឿងលាបផ្សែង ។ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកអាសនៈខ្ពស់នឹងអាសនៈដ៏ប្រសើរ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវប្រាក់នឹងមាស ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលនូវធញ្ញជាតិផៅ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវសាច់ផៅ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវស្រីនឹងក្មេងស្រី ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវខ្ញុំស្រីនឹងខ្ញុំប្រុស ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលនូវស្រែនឹងចំការ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកកិរិយាទទួលនូវពាក្យនឹងចៀម ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវមាន់នឹងជ្រូក ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកកិរិយាទទួលនូវដំរី គោ សេះនឹងលា ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកកិរិយាប្រកបកុដ្ឋកិច្ចជាទូតនាំដំណឹងទៅមក ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះចាកការលក់ដូរ ។ ជាអ្នករៀរស្រឡះ ចាកការបំបាត់ដោយជញ្ជីង តាំងបន្ទំភាជន៍ដែលមិនមែនមាសថាជាមាស នឹងបំបាត់ដោយរង្វាស់នឹងរង្វាល់ ។

ឧស្សាទនវាតេន ឯកតោសារិយោតា បដិវិរតោ ហោតិ ។ ឆេទនវធពន្ធនវិបរាមោសអាលោបសហសាការ បដិ-
វិរតោ ហោតិ ។ សោ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ កាយ-
បរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌបាតេន
យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ បក្កមតិ ។
សេយ្យថាបិ នាម បក្ខី សកុណោ យេន យេនេវ ឌេតិ
សបត្តភារោវ ឌេតិ ឯវមេវ ភិក្ខុ សន្តុដ្ឋោ ហោតិ
កាយបរិហារិកេន ចីវរេន កុច្ឆិបរិហារិកេន បិណ្ឌ-
បាតេន យេន យេនេវ បក្កមតិ សមាទាយេវ
បក្កមតិ ។ សោ ឥមិនា អរិយេន សីលក្ខន្ធេន
សមន្នាគតោ អជ្ឈត្តំ អនវជ្ជសុខំ បដិសំវេទេតិ ។
សោ ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ ។
នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អ-
សំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុស-
លា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ
រក្ខតិ ចក្ខុន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។

ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកកិរិយាបង្អាប់ ចោកប្រាស នឹងប្រកបក្នុងការបន្ទំ
ដោយរបស់ក្លែង ។ ជាអ្នកវៀរស្រឡះចាកកិរិយាកាត់ទូវអវយវៈ សម្រាប់
ចាប់ចង ធ្វើឲ្យវង្វេងផ្លូវ ឬទំាងកំហែងយកទ្រព្យ ។ កិក្ខុនោះជាអ្នក
សន្តោសដោយចីវរជាគ្រឿងរក្សាកាយ ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្នែ
បើដើរចេញទៅទីណា ។ ក៏កាន់យក (បរិក្ខារទាំងអស់) ដើរចេញទៅ ។
ដូចជាសត្វស្លាប ដែលហើរទៅទីណា ។ ក៏ហើរទៅល្មមតែកំឡាំងស្លាប
វា យ៉ាងណាមិញ កិក្ខុជាអ្នកសន្តោសដោយចីវរ ជាគ្រឿងរក្សាកាយ
ដោយបិណ្ឌបាតជាគ្រឿងរក្សាផ្នែ បើដើរចេញទៅទីណា ។ ក៏កាន់យក
(បរិក្ខារទាំងអស់) ដើរទៅដូច្នោះដែរ ។ កិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលក្ខន្ធដ៏
ប្រសើរនេះ ហើយទទួលចំពោះនូវសុខដែលមិនប្រកបដោយទោសក្នុង
សន្តាន ។ កិក្ខុនោះឃើញរូបដោយភ្នែកហើយ ក៏មិនកួចកាន់នូវនិមិត្ត
មិនកួចកាន់នូវអនុព្យញ្ជនៈឡើយ (មួយទៀត) ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសល
ដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានឹងទោមនស្ស រមែងជាប់តាមនូវកិក្ខុ ព្រោះហេតុ
មិនសង្រួមឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុណា កិក្ខុនោះក៏ប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមឥន្ទ្រិយគឺ
ចក្ខុនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុ ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុ ។

សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា... ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី ហោតិ នានុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជតិ រក្ខតិ មនិន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សោ ឥមិនា អរិយេន ឥន្ទ្រិយសំវរេន សមន្នាគតោ អជ្ឈត្តំ អព្យាសេកសុខំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ អភិក្កន្តេ បដិក្កន្តេ សម្បជានការី ហោតិ អាលោកិតេ វិលោកិតេ សម្បជានការី ហោតិ សម្មិញ្ជិតេ បសារិតេ សម្បជានការី ហោតិ សង្ឃាដិបត្តចីវរធារណេ សម្បជានការី ហោតិ អសិតេ បីតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្បជានការី ហោតិ

កិកុនោះឮសំឡេងដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់ត្រូវដោយផ្សព្វៈដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្ត ហើយក៏មិនកួចកាន់នូវនិមិត្ត មិនកួចកាន់ នូវអនុព្យញ្ជនៈឡើយ (មួយទៀត) ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមក គឺអភិជ្ឈានឹងទោមនស្សរមែងជាប់តាមនូវកិកុ ព្រោះហេតុមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយគឺចិត្តណា កិកុនោះប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ដល់នូវសេចក្តីសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ។ កិកុនោះប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈដ៏ប្រសើរនេះ ក៏ទទួលចំពោះនូវសេចក្តីសុខ ដែលមិនច្រឡំដោយកិលេសកងសន្ធាន ។ កិកុនោះធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនកងការឈានទៅមុខ នឹងការឈានថយក្រោយ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនកងកិរិយាក្រឡេកមើលទៅមុខនឹងក្រឡេកមើលមកខាងក្រោយ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនកងកិរិយាបត់អាយៈនឹងលាតនូវអាយៈ ជាអ្នកធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនកងកិរិយាទ្រទ្រង់សង្ឃាដិបាត្រចីវរ ជាអ្នកធ្វើសេចក្តីដឹងខ្លួនកងការស៊ី ផឹក ទំពា ទទួលរស

อุปฺปาทปฺปสฺสาวกมฺเป สมฺปชานการี โหติ กเต ปิเต
ลิเส สุตฺเต ชาคริเต ภาสิเต ตุณฺหีภาเว
สมฺปชานการี โหติ ฯ

(๙๖) โส ๙มิตา ๑ อรเยน สีลกฺขนฺเธน
สมนฺนาคโต ๙มิตา ๑ อรเยน ๙นฺทฺริยสํวเรน
สมนฺนาคโต ๙มิตา ๑ อรเยน สติสมฺปชญฺเญน
สมนฺนาคโต วิวิตฺตํ เสนาสนํ ภชติ อรญฺญํ รุกฺขมูลํ
ปพฺพตํ กนฺทรํ คิริคุหา สุสานํ วนปตฺถ์ อพฺโภกาสํ
ปลาลปุญฺชิ ฯ โส ปจฺฉาภตฺตํ ปิณฺฑปาตปฺปฏิกฺกนฺโต
ลิสีทติ ปลฺลงฺกิ อาภุชิตฺวา อุชุ์ กายิ ปณิธาย
ปริมุขิ สติ อุปฏฺฐเปตฺวา ฯ โส อภิชฺฌ์ โลเกิ
ปหาย วิคตาภิชฺเฌน เจตสา วิหรติ อภิชฺฌาย
จิตฺติ ปริโสเธติ ฯ พฺยาปาทปโทสิ ปหาย อพฺยา-
ปนฺนจิตฺโต วิหรติ สพฺพปาณภูตหิตานุกมฺปี พฺยาปา-
ทปโทสา จิตฺติ ปริโสเธติ ฯ ถีนมิทฺธ์ ปหาย
วิคตถีนมิทฺโธ วิหรติ อาโลกสญฺี สโต

ជាអ្នកធ្វើទុវិសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាបន្ទោបង់ទុច្ចរិតទឹងបស្សាវៈ ជាអ្នកធ្វើទុវិសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ឡើងវិញ និយាយ សៀម ។

(៨៦) កិក្ខុនោះប្រកបដោយសីលខន្ធដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយឥន្ទ្រិយសំវរៈដ៏ប្រសើរនេះផង ប្រកបដោយសតិទឹងសម្បជញ្ញៈដ៏ប្រសើរនេះផង ហើយចូលចិត្តសេនាសនៈស្ងាត់ គឺព្រៃ ម្ងប់ឈើ ភ្នំ ញកប្រកភ្នំ គុហាភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ ទីវាល ទឹងគំនរចម្បើង ។ កិក្ខុនោះត្រឡប់មក អំពីបិណ្ឌបាតវិញ រៀលក្រោយភត្ត កំអង្គុយពែនភ្នែនតម្រង់កាយឲ្យត្រង់ តាំងស្មារតីឆ្ពោះមុខទៅរកកម្មដ្ឋាន ។ កិក្ខុនោះលះបង់នូវអភិជ្ឈាក្នុងលោកចេញ មានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្តចាកអភិជ្ឈា ។ លះបង់នូវព្យាបាទ ទឹងសេចក្តីប្រទូស្តចេញ មានចិត្តមិនព្យាបាទ អនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះពួកសត្វមានជីវតែពាំងអស់ ជម្រះចិត្តចាកព្យាបាទ ទឹងសេចក្តីប្រទូស្ត ។ លះបង់នូវថីនមិទ្ធៈចេញ ជាអ្នកប្រាសចាកថីនមិទ្ធៈ បាននូវអរលោកសញ្ញាគឺសេចក្តីក្តីស្វាង មានសតិ

សម្បជាណោ ឥតិ មំ ឥទ្ធា ចិត្តំ បរិសោធេតិ ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ រូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោធេតិ ។ វិចិកិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណាវិចិកិច្ឆោ វិហរតិ អកថំកថី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោធេតិ ។

(៨៧) សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ បុន ចបរំ កិត្តាវេ កិត្តិ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ បេ ។ តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។

នីវរណសម្បជញ្ញៈ ជម្រះចិត្តចាកថីនមិទ្ធៈ ។ លុះបង់នូវទុច្ចរិតកុក្កុច្ចៈចេញ ជាអ្នកមានចិត្តមិនពាយមាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់កើតក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តចាកទុច្ចរិតកុក្កុច្ចៈ ។ លុះបង់នូវវិចិកិច្ឆា ជាអ្នកឆ្លងចាកសេចក្តីសង្ស័យ មិនឆ្ងឿងឆ្ងល់ក្នុងធម៌ទាំងឡាយជាកុសល ជម្រះចិត្តចាកវិចិកិច្ឆា ។

(៤៧) ភិក្ខុនោះលុះលះបង់នូវនីវរណធម៌ទាំង៥ប្រការនេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ដែលជាធម្មជាតធ្វើបញ្ញាឲ្យថយកំឡាំង ហើយស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលមានវិតក្កៈ វិចារៈ មានបីតិនិងសុខៈដែលកើតមកអំពីវិវេក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុព្រោះរម្ងាប់នូវវិតក្កៈនិងវិចារៈបាន ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈាន ជាទីផូរផង់ ប្រព្រឹត្តទៅខាងក្នុង ញុំាងសមាធិចិត្តឲ្យកើត ឥតមានវិតក្កៈនិងវិចារៈទេ មានតែបីតិនិងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិ ។ បេ ។ ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន សម្រេចសម្រាន្តឥរិយាបថ ។

(๙๘) เสา ตณฺหา รูปํ นิสฺสา ปวตฺตรูเป รูเป ฉ สารชฺชติ อภิชฺฌายรูเป รูเป ฉ พฺยาปชฺชติ อุปฏฺฐิตกายสฺสติ จ วิหรติ อปฺปมาณเจตสো ตญฺจ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ยถาภูตํ ปชานาติ ยตฺถสฺส เต ปาปกา อกุสลา ธมฺมา อปริเสสา นิรุชฺฌนฺติ ฯ เสา ฯปฺ อนุเภนฺตวิเภนฺตวิปฺปหีโน ยถากามี เวทนํ เวเทติ สุขํ วา ทุกฺขํ วา อทุกฺขมสุขํ วา ฯ เสา ตาสุ เวทนาสุ ตณฺหาธนฺตโร ตณฺหาวิธาโร ฉ อเชฺฌสาโย(๑) ตสฺส ตาสุ เวทนาสุ อนตณฺหาธนฺตโร อนตณฺหาวิธาโร ฉ อเชฺฌสาโย(๒) ตสฺส ยา เวทนาสุ ฉนฺทราคปฺปหานา สา นิรุชฺฌติ ฯ ตสฺส ฉนฺทนิเภนา ฉนฺทนิเภนา ฉนฺทนิเภนา ภวนิเภนา ภวนิเภนา ชาติ. นิเภนา ชาตินิเภนา ชรามรณํ เสาภิวิหรโต ทุกฺขา โทมนสฺสุปายาสา นิรุชฺฌนฺติ ฯปฺ เตสฺส เกวลสฺส ทุกฺขกฺขนฺธสฺส นิเภนา โหนฺติ ฯ เสาเตน สมฺปิ สุตฺตา... ยาเนน ตมฺปิ ยายิตฺตา... ปิฏฺฐิยา รสมฺปิ สายิตฺตา...

---

๑ ม. ตาเชฺสาย ฯ ๒ ม. อาเชฺสาย ฯ

(๙๘) កិក្ខុនោះឃើញរូបដោយភ្នែក ហើយមិនត្រេកអរនឹងរូបដែលគួរស្រឡាញ់ មិនមានបដិឃៈចំពោះរូបដែលមិនគួរស្រឡាញ់ ជាអ្នកមានសតិកន្តឹកាយតំកល់នៅខ្ជាប់ជង់ មានចិត្តប្រកបដោយគុណប្រមាណពុំបានផង ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមកនោះ របស់កិក្ខុនោះរមែងរលត់ទៅមិនសល់ក្នុងចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិណា លោកក៏បានដឹងច្បាស់នូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិនោះតាមសេចក្តីពិតផង ។ កិក្ខុនោះលុះលះបង់នូវតម្រេកនឹងសេចក្តីក្រេវក្រោធ យ៉ាងនេះហើយ រមែងទទួលវេទនាណាមួយ ជាសុខឬជាទុក្ខ ឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កិក្ខុនោះមិនត្រេកអរមិននិយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានោះឡើយ ។ កាលបើកិក្ខុនោះមិនត្រេកអរ មិននិយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានោះទេ សេចក្តីត្រេកអរក្នុងវេទនាទាំងឡាយ ក៏នឹងរលត់ទៅមិនសល់ ។ កិក្ខុនោះបានរលត់ទុំបាន ព្រោះរលត់តម្រេក ឈ្មោះរលត់កំព ព្រោះរលត់ទុំបាន បានរលត់ជាតិ ព្រោះរលត់កំព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ (រលត់) ព្រោះរលត់ជាតិ ការសោក ការខ្សឹកខ្សួល ការលំបាកកាយ ការលំបាកចិត្ត នឹងសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់ ក៏សឹងតែរលត់ទៅមិនសល់ សេចក្តីរលត់កងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ កិក្ខុនោះពួនសំងំដោយត្រចៀក... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ... ទទួលរសដោយអណ្តាត... ពាល់

កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ
បិយរូបេ ធម្មេ ន សារជ្ជតិ អប្បិយរូបេ ធម្មេ ន
ព្យាបជ្ជតិ ឧបដ្ឋិតកាយសតិ ច វិហរតិ អប្បមា-
ណចេតសោ តញ្ច ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ យថា-
ភូតំ បជានាតិ យត្ថស្ស តេ ចាបកា អកុសលា
ធម្មា អបរិសេសា និរុជ្ឈន្តិ ។ សោ ឯវំ អនុភោធ-
ភោធវិប្បហីនោ យំ កញ្ចិ វេទនំ វេទេតិ សុខំ វា
ទុក្ខំ វា អទុក្ខមសុខំ វា ។ សោ តំ វេទនំ ជាកិ-
ញ្ចនតិ ជាកិវេទតិ ន អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋតិ ។ តស្ស តំ
វេទនំ អនភិនន្ទតោ អនភិវទតោ ន អជ្ឈោសាយ តិដ្ឋ-
តោ យោ វេទនាសុ នន្ទិ សា និរុជ្ឈតិ ។ តស្ស
នន្ទិនិភោជា ឧបាទានភោជោ ឧបាទានភោជា ភវ-
និភោជោ ភវភោជា ជាតិភោជោ ជាតិភោជា
ជរាមរណំ សោកបរិទេវទុក្ខទោមនស្សុបាយាសា

ត្រូវដោះដូរ:ដោយកាយ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ក៏
មិនត្រេកអរនឹងធម្មារម្មណ៍ ដែលមានសភាពគួរស្រឡាញ់ មិនមាន
បដិឃ:ចំពោះធម្មារម្មណ៍ ដែលមានសភាពមិនគួរស្រឡាញ់ ជាអ្នកមាន
សតិកន្ធកាយ តំកល់នៅខ្ជាប់ផង មានចិត្តប្រកបដោយគុណប្រមាណពុំ
បានផង ធម៌ទាំងឡាយជាអកុសលដ៏លាមករបស់កិកូនោះ រមែងរលត់
ទៅមិនសល់ កន្ធចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិណា កិកូនោះក៏ដឹងច្បាស់នូវ
ចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិនោះ តាមសេចក្តីពិតផង ។ កិកូនោះលះបង់
នូវតម្រេកនឹងសេចក្តីត្រេកត្រអាងយ៉ាងនេះហើយ រមែងទទួលវេទនាណា
មួយ ជាសុខឬជាទុក្ខឬមិនទុក្ខមិនសុខ ។ កិកូនោះមិនត្រេកអរមិននិយាយ
សរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានោះឡើយ ។ កាលបើកិកូនោះមិនត្រេកអរ
មិននិយាយសរសើរ មិនប្រកាន់វេទនានោះហើយ សេចក្តីត្រេកអរក្នុង
វេទនាទាំងឡាយ ក៏នឹងរលត់ទៅមិនសល់ ។ កិកូនោះបានរលត់ទុច្ចរិ-
តាន ព្រោះរលត់តម្រេក បានរលត់តព ព្រោះរលត់ទុច្ចរិតាន បានរលត់
ជាតិ ព្រោះរលត់តព សេចក្តីចាស់ ស្លាប់ (រលត់) ព្រោះរលត់ជាតិ
ការសោក ការខ្សឹកខ្សួល ការលំបាកកាយ ការលំបាកចិត្តនឹងការចង្អៀត

និរុជ្ឈន្តិ ឯវមេតស្ស កេវលស្ស ទុក្ខក្ខន្ធស្ស និពោធោ
បោតិ ។ ឥមំ ខោ មេ តុម្ហេ កិត្តវេ សន្ធិត្តេន
តណ្ហាសង្ខយវិមុត្តឹ ជាវេថ សាតឹ បន កិត្តិំ កេវដ្ដបុត្តំ
មហាតណ្ហា ជាលសង្ខាដបដិមុក្កន្តិ ។ ឥធមហេច
កកវា អត្តមជា តេ កិត្តិ កកវតោ ភាសិតំ អភិ-
នន្ទុន្តិ ។

មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

ចង្អុលទាំងឡាយ កំរលត់ទៅមិនសល់ សេចក្តីរលត់កងទុក្ខទាំងអស់នេះ រមែងមានដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរចាំទុក នូវទប្បាយជាគ្រឿងបង្អោនចិត្តទៅ កងព្រះនិព្វានជាទីក្សយនៃតណ្ហានេះ ដោយសង្ខេបរបស់តថាគតនេះចុះ ហើយចូរចាំទុកនូវសាតិភិក្ខុ-ភេវដ្ដបុត្តនេះថា ជាអ្នកចំពាក់កងសំណាញ់ ដ៏ចង្អៀតចង្អល់គឺតណ្ហាធំនេះដូច្នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយចំពោះកាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់មហាតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ទី ៨ ។

(៨៨) ឯវម្បេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អង្គេ-
សុ វិហរតិ អស្សបុរំ នាម អង្គានំ និគមោ ។ តត្រ ខោ
ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ
ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច សមណា
សមណាតិ ភិក្ខវេ ឥធេ សញ្ញាតិ តុម្ហេ ច
បន តេ តុម្ហេតិ បុដ្ឋា សមានា សមណម្ហាតិ បដិ-
ជានាថ តេសំ វោ ភិក្ខវេ ឱរិមញ្ច ឱរិមំ សតំ ឱរិ-
មបដិញ្ញំ សតំ យេ ឥមេ សមណការណា ច ព្រាហ្ម-
ណការណា ច តេ ឥមេ សមាទាយ វត្តិស្សន្តិ ឱ-
រិមេ អយំ អម្ហាកំ សមញ្ញ ច សទ្ធា(១) អរិសុតិ
បដិញ្ញា ច ភូតា យេសញ្ច មយំ ចីវរបិណ្ឌបាត-
សេនាសនគិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារេ(២) បរិភុញ្ជាម

---

១ ម. អរិញ្ច ។ ២ ឧ. ម. ចីវរ... បរិក្ខារំ ។

មហាអស្សប្បុរសូត្រ ទី ៤

(៤៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងនិគមរបស់អ្នកដែនអង្គៈ ឈ្មោះអស្សបុរៈ ទៀបដែនអង្គៈ ។ ក្នុងកាលនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទូលតបព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកផងតែងស្គាល់ច្បាស់នូវអ្នកទាំងឡាយ ថាជាសមណៈ ។ ដូច្នេះ ឯអ្នកទាំងឡាយ បើមានអ្នកផងសួរថា លោកទាំងឡាយជាអ្វី ក៏ចូរប្តេជ្ញាថា យើងទាំងឡាយជាសមណៈ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយនោះមានឈ្មោះយ៉ាងនេះ ប្តេជ្ញាយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគួរសិក្សាយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលធ្វើឲ្យជាសមណៈផង ធ្វើឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ផង ពួកយើងនឹងសមាទានប្រព្រឹត្តធម៌ទាំងនោះ ឈ្មោះរបស់ពួកយើងនេះ ក៏នឹងពិតយ៉ាងនេះ ទាំងការប្តេជ្ញាក៏ប្រាកដយ៉ាងនេះ មួយវិញទៀត យើងទាំងឡាយបរិភោគនូវចីវរបិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនទាំងឡាយណា

เตสญฺเจ ภควา อนฺตรา ปรินิพฺพายติ อนนฺตรา ปรินิพฺพายติ ยถา-ฐิตสฺเสว อนฺตรา ปรินิพฺพายติ(๑) ปจฺจนฺตา อาคนฺตฺวา ปริปนฺถิกา สงฺฆุทฺเทสาย ปาตุกาตา โหนฺติ ตสฺมา ตตฺถ สงฺกิตพฺพนฺติ(๒) ฯ

(๑๐๐) ตตฺถเมเต ๘ ปาตุกาตา ฉนฺนา สมณา ตาวตกา สมณา ๘ ภิกฺขุ-ณิ-ตาวตกา ๘ ฯ ปาโตเยฺวปฺปเน สมฺปตฺตา ปาตุกาตา อาคนฺตฺวา ปาตุกาตา ปาตุกาตนฺติ ฯ สเจ ตตฺถ ๘ ปาตุกาตา ปาตุกาตนฺติ ปาตุกาตา ปาตุกาตนฺติ สญฺญิโน โหนฺติ ตตฺเถว ปาตุกาตา ปาตุกาตา ปาตุกาตา

សក្ការៈចាំងឡាយនោះ ដែលជនចាំងនោះ (ប្ដូរ) ដល់យើងចាំងឡាយ នឹងទៅជាសក្ការៈមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ឯបព្វជ្ជារបស់ពួកយើងមិនមែនជាឥតអំពើទេ នឹងមានផល មានសេចក្ដីចំរើន ។

(១០០) ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ចុះពួកធម៌ដែលធ្វើឲ្យជាសមណៈចាំងធ្វើឲ្យជាព្រាហ្មណ៍ ដូចម្ដេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ អ្នកចាំងឡាយគប្បីសិក្សា យ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្បៈ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ កាលបើអ្នកចាំងឡាយមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្បៈហើយ កិច្ចដែលពួកយើងធ្វើហើយក៏ល្មមត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ(១) យើងចាំងឡាយ ក៏បានដល់ហើយត្រឹមប៉ុណ្ណោះ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតគិចគួច មិនមានទេ លុះគិតដូច្នេះហើយ អ្នកចាំងឡាយគប្បីដល់នូវសេចក្ដីត្រេកអរដោយហេតុប៉ុណ្ណោះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកចាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ តថាគតបំភ្លឺអ្នកចាំងឡាយ កាលបើអ្នកចាំងឡាយត្រូវការនូវភាពជាសមណៈ កុំលះបង់ប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

---

១ ប្រយោជន៍របស់សមណៈក្នុងទីនេះ សំដៅយកអគ្គផលនឹងដល ។ អដ្ឋកថា ។

(១០១) តេញ្ច តក្ខវេ ឧត្តរឹ ការណាយំ ។ បរិ-
សុទ្ធោ នោ ភាយសមាចារោ ភវិស្សតិ ឧត្តានោ វិវដ្ដោ
ច ច និទ្ទុក្ខ សំវុតោ ច តាយ ច បន បរិសុទ្ធកាយ-
សមាចារតាយ នេវត្តានុក្កំសិស្សាម ច បរំ វម្ភិស្សា-
មាតិ ឯវញ្ហិ ភេ តក្ខវេ សិក្ខិតព្ពំ ។ សេយ្យោ ខោ បន
តក្ខវេ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស ហិរោត្តប្បេនម្ហ សមន្នាគតា
បរិសុទ្ធោ នោ ភាយសមាចារោ អលមេត្តាវតា កត-
មេត្តាវតា អនុប្បត្តោ នោ សាមញ្ញត្ថោ ឧតិ នោ តេញ្ច
ឧត្តរឹ ការណាយន្តិ តាវតកេនេវ ច តុដ្ឋិ អាបជ្ជេយ្យាម
អាភេចយាមិ ភេ តក្ខវេ បដិវេធយាមិ ភេ តក្ខវេ មា
ភេ សាមញ្ញត្ថិការំ សតិ សាមញ្ញត្ថោ បរិហាយិ ស-
តិ ឧត្តរឹ ការណាយេ ។

(១០១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធខាងក្នុងស់ មិនរើករោក មិនធុំគ្រាយ សង្រួមល្អ ប៉ុន្តែពួកយើងនឹងកុំលើកតំកើងខ្លួនឯង កុំបន្ទុះបង្អាប់អ្នកដទៃព្រោះកាយសមាចារៈបរិសុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះដូច្នេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្ប: កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ កិច្ចដែលពួកយើងត្រូវធ្វើ ក៏ល្មមត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ទាំងប្រយោជន៍របស់សមណៈយើងទាំងឡាយក៏បានដល់ហើយ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ កិច្ចបន្ទិចបន្ទួចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតរបស់ពួកយើង មិនមានឡើយ លុះគិតដូច្នេះហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះតុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយភាពជាសមណៈហើយ ត្រូវកុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(១០២) កិញ្ចិ កិត្តាវេ ឧត្តរិំ ករណីយំ ។ បរិ-
សុទ្ធោ នោ វចីសមាចារោ ភវិស្សតិ ឧត្តានោ វិវដ្ដោ
ន ច ឆិទ្ទវា សំវុតោ ច តាយ ច បន បរិសុទ្ធវចី-
សមាចារតាយ នេវត្តានុក្កំសិស្សាម ន បរំ វម្ភិស្សា-
មាតិ ឯវញ្ហិ ហេ កិត្តាវេ សិក្ខិតព្ពំ ។ សិយា ខោ
បន កិត្តាវេ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស ហិ ហេត្តប្បេនម្ហ សា-
មញ្ញគតា បរិសុទ្ធោ នោ កាយសមាចារោ បរិសុទ្ធោ
វចីសមាចារោ អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុប្បត្តោ
នោ សាមញ្ញត្ថោ ឧត្តិ នោ តិញ្ចិ ឧត្តរិំ ករណីយន្តិ
តាវតកេនេវ ច តុដ្ឋិ អាបជ្ជេយ្យាថ អារោចយាមិ ហេ
កិត្តាវេ បដិវេទយាមិ ហេ កិត្តាវេ មា ហេ សាមញ្ញត្ថំ-
ការណំ សតំ សាមញ្ញត្ថោ បរិហាយិ សតិ ឧត្តរិំ ក-
រណីយេ ។

(១០២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្ដេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា វចីសមាចារៈរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធខ្ពង់ខ្ពស់ មិនពយមាយ មិនឆ្ងុះឆ្ងាយ សង្រួមល្អ ប៉ុន្តែពួកយើងកុំលើកតំកើងខ្លួនឯង កុំបន្ទះបង្អាប់អ្នកដទៃព្រោះវចីសមាចារៈបរិសុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្ដីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្ប: កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ ទាំងវចីសមាចារៈក៏បរិសុទ្ធ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើក៏ល្មមត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើងក៏បានដល់ហើយ កិច្ចបន្តិចបន្តួចត្រូវធ្វើតទៅទៀតរបស់ពួកយើងមិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដល់នូវសេចក្ដីត្រេកអរដោយហេតុប៉ុណ្ណេះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយភាពជាសមណៈហើយ កុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๓) កតញ្ច ភិក្ខវេ ឧត្តរិ ករណីយំ ។ បរិសុទ្ធោ ចោ មយោសមាចារោ អរិយសាវកស្ស ឧត្តរោ វិវដ្ដោ ន ច ចិរកតំ សំវុតោ ច តាយ ច បន បរិសុទ្ធមយោសមាចារតាយ នេវត្តានុក្កំសេសិ សប្បមាទំ ន បរំ វម្ភេសិ សប្បមាតិ ឥវញ្ហិ ភោ ភិក្ខវេ សិក្ខិតព្ពំ ។ សិយា ខោ បន ភិក្ខវេ តុម្ហាកំ ឥវមស្ស ហិ ភោតព្ពេ ន ខម្ម សមញ្ញាគតា បរិសុទ្ធោ ចោ កាយសមាចារោ បរិសុទ្ធោ វចីសមាចារោ បរិសុទ្ធោ មយោសមាចារោ អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុប្បត្តោ ចោ សាមញ្ញត្តោ ន ចោ កតញ្ច ឧត្តរិ ករណីយន្តិ តាវតកេនេវ ច តុដ្ឋិ អាបជ្ជេយ្យាថ អារោចយាមិ ភិ ភិក្ខវេ បដិវេទយាមិ ភិ ភិក្ខវេ មា ភិ សាមញ្ញត្ថកាំ សតំ សាមញ្ញត្តោ បរិហាយិ សតិ ឧត្តរិ ករណីយេ ។

(๑๐๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេច ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា មនោ-សមាចារៈរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធខ្ពង់ខ្ពស់ មិនរាយមាយ មិនធ្លុះធ្លាយ សង្រ្គមល្អ ប៉ុន្តែពួកយើង កុំលើកតំកើងខ្លួនឯង កុំបន្ទះបង្អាប់អ្នកដទៃ ព្រោះមនោសមាចារៈបរិសុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិន បើអ្នកទាំងឡាយ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកប ដោយហិរិនិងឱត្តប្បៈ កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វចី-សមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ មនោសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើ គំរាមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួក យើងក៏បានដល់ហើយដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ កិច្ចបន្ទិចបន្តួចត្រូវធ្វើត ទៅទៀត របស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នកទាំង ឡាយគប្បីដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុ ទាំងឡាយ តថាគតក្រាបអ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគត បំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយការពារជាសមណៈ ហើយ កុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែល ត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๔) តេញ្ច តេក្ខវេ ឩត្តរឹ ការណាយំ ។ បរិសុទ្ធោ ឆោ អាជីវោ ភវិស្សតិ ឩត្តរោ វិវដ្ដោ ន ច ឆិទ្ទកោ សិង្គុតោ ច តាយ ច វេន បរិសុទ្ធាជីវតាយ នេវត្តានុក្កំសិស្សាម ន បរំ វម្ភិស្សាមាតិ ឯវញ្ហិ វោ តេក្ខវេ សិក្ខិតព្ពំ ។ សិយា ខោ បន តេក្ខវេ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស ហិ៎ភេត្តប្បេនម្ហ សមដ្ឋាកតា បរិសុទ្ធោ ឆោ ការយសមាចារោ បរិសុទ្ធោ វចីសមាចារោ បរិសុទ្ធោ មនោសមាចារោ បរិសុទ្ធោ អាជីវោ អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុប្បត្តោ ឆោ សាមញ្ញត្តោ ឧត្ថ ឆោ តេញ្ច ឩត្តរឹ ការណាយត្ថ តាវតកេនេវ ច តុដ្ឋឹ អាបជ្ជេយ្យាថ អភវេចយោមិ វោ តេក្ខវេ បដិវេឧយោមិ វោ តេក្ខវេ មា វោ សាមញ្ញត្ថ កាំ សតំ សាមញ្ញត្តោ បរិហាយិ សតិ ឩត្តរឹ ការណាយេ ។

(๑๐๔) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា អាជីវៈរបស់ពួកយើងនឹងបរិសុទ្ធស្អាត មិនពាយមាយ មិនធ្លុះធ្លាយ សង្រ្គមល្អប៉ែនពួកយើងកុំលើកតំកើងខ្លួនឯង កុំបន្ទះបង្អាប់អ្នកដទៃ ព្រោះអាជីវៈបរិសុទ្ធនោះឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្បៈ កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វចីសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ មនោសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ អាជីវៈបរិសុទ្ធហើយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើកំល្មមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើងក៏បានដល់ហើយ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះ កិច្ចបន្ទិចបន្ទួចត្រូវធ្វើតទៅទៀត របស់ពួកយើងមិនមានឡើយ ដូចេះហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណេះ ពុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវការដោយភាពជាសមណៈហើយ អ្នកកុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๕) កិញ្ច កិត្តាវេ ខុត្តរិ ការណំយំ ។ ឥន្ទ្រិយេសុ កុត្តទ្វារ កវិស្សាម ចក្ខុនា រូបំ ទិស្វា ន និមិត្តគ្គាហី ន អនុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជិស្សាម រក្ខិស្សាម ចក្ខុន្ទ្រិយំ ចក្ខុន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជិស្សាម ។ សោតេន សទ្ទំ សុត្វា... ឃានេន គន្ធំ ឃាយិត្វា... ជិវ្ហាយ រសំ សាយិត្វា... កាយេន ផោដ្ឋព្ពំ ផុសិត្វា... មនសា ធម្មំ វិញ្ញាយ ន និមិត្តគ្គាហី ន អនុព្យញ្ជនគ្គាហី យត្វាធិករណមេនំ មនិន្ទ្រិយំ អសំវុតំ វិហរន្តំ អភិជ្ឈាទោមនស្សា បាបកា អកុសលា ធម្មា អន្វាស្សវេយ្យុំ តស្ស សំវរាយ បដិបជ្ជិស្សាម រក្ខិស្សាម មនិន្ទ្រិយំ មនិន្ទ្រិយេ សំវរំ អាបជ្ជិស្សាមាតិ ឯវញ្ហិ វោ កិត្តាវេ សិក្ខិតព្ពំ ។ សិយា ខោ បន កិត្តាវេ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស បាភេត្តប្បេនម្ហ សមណ្ណាគតា បរិសុទ្ធោ នោ កាយសមាចារោ បរិសុទ្ធោ វចីសមាចារោ

(๑๐๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេចខ្លះ ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងមានស្មារតីគ្រប់គ្រងហើយក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយ គឺបើ ឃើញរូបដោយចក្ខុក៏មិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកគឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស គប្បីជាប់តាមនូវបុគ្គលព្រោះហេតុមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយ គឺចក្ខុណា ពួកយើងនឹងប្រតិបត្តិ ដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុ ដល់នូវភាវៈសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចក្ខុ ។ ឮសំឡេងដោយត្រចៀក ... ធុំក្លិនដោយច្រមុះ ... ទទួលរសដោយអណ្តាត ... ពាល់ត្រូវនូវផោដ្ឋព្វៈដោយកាយ ... ដឹងច្បាស់នូវធម្មារម្មណ៍ដោយចិត្តហើយ ក៏មិនកាន់យកនូវនិមិត្ត មិនកាន់យកនូវអនុព្យញ្ជនៈ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកគឺអភិជ្ឈានិងទោមនស្ស រមែងជាប់តាមនូវបុគ្គលព្រោះហេតុមិនសង្រួមឥន្ទ្រិយគឺចិត្តណា ពួកយើងនឹងប្រតិបត្តិដើម្បីសង្រួមនូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្តនោះ រក្សានូវឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ដល់នូវភាវៈសង្រួមក្នុងឥន្ទ្រិយគឺចិត្ត ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនិងឱត្តប្ប: កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វចីសមាចារៈ

បរិសុទ្ធោ មនោសមាចារោ បរិសុទ្ធោ អាជីវោ ឥទ្ធិ-

យេសុម្ហ កុត្តទ្វារ អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា

អនុប្បត្តោ នោ សាមញ្ញត្ថោ ឆត្តំ នោ កតំ្ញ

ឧត្តរឹ ករណីយន្តិ តាវតកោនេវ ច តុដ្ឋឹ អា-

បជ្ជយ្យាម អារោចយាមិ វោ កតំ្ញវេ បដិវេទយាមិ

វោ កតំ្ញវេ មា វោ សាមញ្ញត្ថំ្ញាសំ សតំ សា-

មញ្ញោ បរិហាយិ សតិ ឧត្តរឹ ករណីយេ ។

(១០៦) កតំ្ញ កតំ្ញវេ ឧត្តរឹ ករណីយំ ។ គោ-

ឯនេ មត្តញ្ញូ ភវិស្សាម បដិសង្ខា យោនិសោ

អាហារំ អាហរិស្សាម នេវ ទវាយ ន មទាយ

บริสุทธิ์ดีแล้ว มีโสมนัสบริสุทธิ์ดีแล้ว อาฬารกาลามโคตรบริสุทธิ์ดีแล้ว เราบริสุทธิ์ดีแล้ว มีธรรมเครื่องกำจัดกิเลสอย่างหยาบตั้งอยู่ได้แล้ว ก็ธรรมที่เราแสดงแล้วด้วยเหตุเพียงเท่านี้ ประโยชน์ของสมณะพวกเราก็ถึงแล้วด้วยเหตุเพียงเท่านี้ กิจที่จะต้องทำยิ่งขึ้นไปของพวกเราไม่มี ดังนี้แล้ว ท่านทั้งหลายพึงกล่าวเรื่องที่ตรัสไว้ดีแล้วด้วยเหตุเพียงเท่านี้ ข้อนี้ไม่เป็นการอัศจรรย์ ท่านทั้งหลายพึงกล่าวพระตถาคตว่าเป็นผู้ควรสรรเสริญ ท่านทั้งหลายพึงกล่าวพระตถาคตว่าเป็นผู้ควรสรรเสริญ ท่านทั้งหลายพึงกล่าวพระตถาคตว่าเป็นผู้ควรสรรเสริญ ด้วยคาถาของสมณะ ก็แลท่านทั้งหลายอย่าได้ยินดีในประโยชน์ของสมณะเลย เพราะกิจที่จะต้องทำยิ่งขึ้นไปไม่มี ดังนี้แล ฯ

(๑๐๖) ดูกรท่านทั้งหลาย กิจที่จะต้องทำยิ่งขึ้นไปอย่างไรเล่า ฯ ดูกรท่านทั้งหลาย ท่านทั้งหลายพึงสิกขาอย่างนี้ว่า พวกเราจักเป็นผู้ฉลาดในประมาณแห่งโภชนะ พิจารณาด้วยอุบายอันชอบแล้วจึงบริโภคอาหาร ไม่บริโภคเพื่อเล่น (ดุจนักมวย) ก็ดี เพื่อมัวเมา (ดุจหญิงแพศยา) ก็ดี เพื่อประดับ (ดุจหญิงสาว) ก็ดี

ន បណ្ឌាយ ន វិក្ខេសនាយ យាវទេវ ឥមស្ស កាយស្ស ឋិតិយា យាបនាយ វិហឹសុបរតិយា ព្រហ្មចរិយានុគ្គហាយ ឥតិ បុរាណញ្ច វេទនំ បដិហង្ខាមិ នវញ្ច វេទនំ ន ឧប្បាទេស្សាមិ យាត្រា ច មេ ភវិស្សតិ អនវជ្ជតា ច ផាសុវិហារោ ចាតិ ឯវញ្ហិ នោ តុម្ហេ តត្ថ សិក្ខិតព្ពំ ។ សេយ្យថា ខោ បន តុម្ហេ តុម្ហាកំ ឯវមស្ស ហិ ភោន្តោ មេ ចក្ខុវិញ្ញេយ្យេសុ រូបេសុ សមុទាគតា បរិសុទ្ធា នោ កាយសមាចារោ បរិសុទ្ធា វចីសមាចារោ បរិសុទ្ធា មនោសមាចារោ បរិសុទ្ធា អាជីវោ ឥន្ទ្រិយេសុ ហិ ភោន្តោ គុត្តទ្វារា ភោជនេ មត្តញ្ញូនោ អលមេត្តាវតា កតមេត្តាវតា អនុប្បត្តា នោ សាមញ្ញត្ថា នត្ថិ នោ កិញ្ចិ ឧត្តរិ ករណីយន្តិ

ដើម្បីនឹងប្រកាប់គាក់តែងកាយ (ដូចស្ត្រីកូនប៉ូរី) ក៏ទេ ដើម្បីនឹងធ្វើឲ្យផូរផង់សម្បុរ (ដូចអ្នកលេងរបាំ) ក៏ទេ បរិភោគគ្រាន់តែដើម្បីតាំងនៅនៃកាយនេះ ដើម្បីញុំាងជីវិតន្ទ្រិយឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីនឹងបំបាត់បង់នូវសេចក្តីលំបាក ដើម្បីនឹងអនុគ្រោះដល់ព្រហ្មចរិយៈ ពួកយើងនឹងបំបាត់បង់នូវវេទនាចាស់ គឺសេចក្តីឃ្លានដែលមានហើយ ផង នឹងញុំាងវេទនាថ្មី គឺឆ្អែតហួសប្រមាណ មិនឲ្យកើតឡើងបានផង កិរិយាប្រព្រឹត្តទៅនៃឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី សេចក្តីមិនមានទោស គឺមិនប្រកបសុខកាយមិនប្រកបសុខចិត្តជាដើម ក្តី កិរិយានៅសប្បាយ ដោយឥរិយាបថទាំង ៤ ក្តី នឹងមានដល់ពួកយើង (ដោយបានបរិភោគនូវចង្ហាន់បិណ្ឌបាតនេះ) ។ ម្នាលកិកូទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្បៈ កាយសមាចារៈរបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វចីសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ មនោសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ អាជីវៈបរិសុទ្ធហើយ ពួកយើងមានទ្វារគ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយហើយ ជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងកោជន កិច្ចដែលត្រូវធ្វើល្មមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណៈ ពួកយើងក៏បានដល់ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ កិច្ចបន្តិចបន្តួច ត្រូវធ្វើតទៅទៀតរបស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នកទាំងឡាយគប្បី

ตาวตเกเนว จ ตุฏฺฐึ อาปชฺชนฺติ อาเทยฺยมฺปิ เต กิกฺขาย ปฏิเทยฺยมฺปิ เต กิกฺขาย มา เต สามญฺเญ กงฺขา สนฺถ สามญฺเญ ปริหายิ สนฺถ ทุกฺขาย กายสฺสาติ ฯ

(๑๐๗) กิญฺจ กิกฺขาย ทุกฺขาย กายสฺสาติ ฯ ชานาติ ปชานาติ ตสฺมิญฺจ สมเย ตชฺชา. ย ปญฺญาย ตชฺเชหิ ตชฺชิตา ตชฺชิตา ปริโยคาเหตฺวา ปชานาติ ตสฺมิญฺจ สมเย ตชฺชา. ย ปญฺญาย ตชฺเชหิ

ដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណេះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប៉ុន្តែអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយ ត្រូវការដោយការជាសមណៈហើយ អ្នកទាំងឡាយកុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេច ខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការភ្ញាក់រលឹក នឹងជម្រះចិត្តចាកពួកធម៌ដែលជាគ្រឿងពាក់ព័ន្ធ ដោយការចង្រ្កមឬអង្គុយកន្លងរំលោភ នឹងជម្រះចិត្តចាកពួកធម៌ ដែលជាគ្រឿងពាក់ព័ន្ធដោយការចង្រ្កមឬអង្គុយអស់បឋមយាមនៃរាត្រី នឹងសម្រេចសីហសេយ្យាសដោយបន្ទំខាងស្តាំអស់មជ្ឈិមយាមនៃរាត្រី នឹងតំរែតំរង់ធ្វើនូវលើដើងស្មាំ មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ ធ្វើទុកក្នុងចិត្តនូវទុដ្ឋានសញ្ញា (គឺចំណាំពេលក្រោក) រួចក្រោកឡើងក្នុងបច្ចិមយាមនៃរាត្រី ជម្រះចិត្តចាកពួកធម៌ដែលជាគ្រឿងពាក់ព័ន្ធដោយការចង្រ្កមឬអង្គុយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយហិរិនឹងឧត្តប្បៈ កាយសមាចារៈ របស់យើងបរិសុទ្ធហើយ វចីសមាចារៈបរិសុទ្ធហើយ

ปริสุทฺธา ปเนเสมาติเร ปริสุทฺธา อาฬิเก
ฯ ทฺวิเยสุปิ กุลทฺวาเร เกจิเน ปตฺตญฺเจ ปาตเรยฺยํ
อนุยุตฺตา อลเมตฺตาวตา กตเมตฺตาวตา อนุปฺปตฺโต
เจ สามญฺเตฺจ ผลฺตุ เจ ตีณิ ปุตฺตานิ ตรณี-
ยนฺติ ตาวตเกเนว จ ตุฏฺโ อปชฺเชยฺยาปิ อาเจ-
ยฺยามิ เจ ภิกฺขเว ปฏิเวเธยฺยามิ เจ ภิกฺขเว มา เจ
สามญฺตฺถีกามิ สตึ สามญฺเตฺจ ปริหายิ สตึ
ปุตฺตานิ ตรณีเยฺย ฯ

(๑๐๘) ตีณิ ภิกฺขเว ปุตฺตานิ ตรณีนิยานิ ฯ
สตึสมฺปชญฺเญน สมนฺนาคตา ภวิสฺสาม อภิกฺกนฺเต
ปฏิกฺกนฺเต สมฺปชานการี อาโลกิเต วิโลกิเต
สมฺปชานการี สมิญฺชิเต ปสาริเต สมฺปชา-
นการี สงฺฆาฏิปตฺตจีวรธารณ สมฺปชานการี

មនោសមាចារ:បរិសុទ្ធហើយ អាជីវ:បរិសុទ្ធហើយ ពួកយើងជាអ្នកមានទ្វារគ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយតាំងខ្លាយហើយ ពួកយើងជាអ្នកដឹងប្រមាណក្នុងភោជន ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុងកិរិយាភ្ញាក់លើក កិច្ចដែលត្រូវធ្វើល្មមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ ប្រយោជន៍របស់សមណ: ពួកយើងក៏បានដល់ ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណេះហើយ កិច្ចបន្ទិចបន្តួចត្រូវធ្វើតទៅទៀតរបស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នកតាំងខ្លាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីត្រេកអរដោយហេតុប៉ុណ្ណេះពុំខាន ម្នាលភិក្ខុតាំងខ្លាយ តថាគត ប្រាប់អ្នកតាំងខ្លាយ ម្នាលភិក្ខុតាំងខ្លាយ តថាគតបំភ្លឺអ្នកតាំងខ្លាយ កាលបើអ្នកតាំងខ្លាយ ត្រូវការដោយកាពជាសមណ: ហើយ អ្នកតាំងខ្លាយកុំលះបង់ នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណ:ឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๘) ម្នាលភិក្ខុតាំងខ្លាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀត ដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងខ្លាយ អ្នកតាំងខ្លាយគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា ពួកយើងនឹងជាអ្នកប្រកបដោយសតិនឹងសម្បជញ្ញ: ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាឈានទៅមុខនឹងឈានថយក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាក្រឡេកមើលទៅមុខនឹងក្រឡេកមើលមកក្រោយ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងការបត់អវយវ:នឹងលាតអវយវ: ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួន ក្នុងកិរិយាទ្រទ្រង់សង្ឃាដិ

อสิเตน ปีเตน ขายิเตน สายิเตน สมฺปฺปาเนกาเร
ขุทฺทานุขุทฺทกานิ สมฺปฺปาเนกาเร กเตน ปิเตน
ขายิเตน สุตฺเตน ชาคเรน อาสิเตน ตุณฺหีภาเว
สมฺปฺปาเนกาเรติ ฯเปฯ กิกฺขเว สิกฺขิตพฺพํ ฯ
สเจ โข ปน กิกฺขเว ตุมฺหากํ ฯเปฯ ปาเก-
ฏปฺปฏิจฺฉนฺนา สมฺปฺปาเนกาเร ปริสุทฺธา โหติ กาเย สา-
มาจาเร ปริสุทฺธา วจีสมาจาเร ปริสุทฺธา มโน-
สมาจาเร ปริสุทฺธา อาชีเว ปฏิจฺจเยสุ ตุฏฺฐา
โหติ เอตฺตาวตา มตฺตญฺญู ชาคริยํ อนุยุตฺตา สติ-
สมฺปฺปชญฺเญน สมนฺนาคตา อลเมตฺตาวตา กต-
เมตฺตาวตา อนุปฺปตฺตา โหติ สามญฺญตฺถา ธมฺมา โหนฺติ
กิญฺจิ ขุทฺทกํ กรณียนฺติ สาวเตเรว ฉ ตุฏฺฐี
อาปชฺเชยฺย อาโรเจยามิ เว กิกฺขเว ปฏิเวท-
ยามิ เว กิกฺขเว มา เว สามญฺญตฺถาโน สตฺถา
สามญฺญา ปริหายิ สเจ ขุทฺทกํ กรณียเย ฯ

ចាត្រ ចីវរ ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាឆាន់ ផឹក ទំពា ទទួលសេ
ធ្វើនូវសេចក្តីដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាបន្ទោបង់នូវទុច្ចារៈនឹងបស្សាវៈ ធ្វើនូវសេចក្តី
ដឹងខ្លួនក្នុងកិរិយាដើរ ឈរ អង្គុយ ដេកលក់ ភ្ញាក់ឡើង និយាយស្ងៀ
នៅស្ងៀម ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើអ្នកទាំងឡាយមានសេច-
ក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ពួកយើងជាអ្នកប្រកបដោយ ហិរិនឹងឧត្តប្បៈ កាយ-
សមាចាររបស់ពួកយើងបរិសុទ្ធហើយ វចីសមាចារបរិសុទ្ធហើយ មនោ-
សមាចារបរិសុទ្ធហើយ អាជីវៈបរិសុទ្ធហើយ ពួកយើងជាអ្នកមានទ្វារ
គ្រប់គ្រងក្នុងឥន្ទ្រិយទាំងឡាយហើយ ជាអ្នកដឹងនូវប្រមាណក្នុងភោជន
ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការភ្ញាក់លើក ប្រកបដោយសតិនឹងសម្បជញ្ញៈ
កិច្ចដែលត្រូវធ្វើល្មមដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះ ទាំងប្រយោជន៍របស់សម-
ណៈ ពួកយើងក៏បានដល់ដោយហេតុត្រឹមប៉ុណ្ណោះហើយ កិច្ចបន្ទិចបន្តួច
ត្រូវធ្វើតទៅទៀត របស់ពួកយើង មិនមានឡើយ ដូច្នេះហើយ អ្នក
ទាំងឡាយគប្បីដល់ នូវសេចក្តីត្រេកអរ ដោយហេតុប៉ុណ្ណោះ ពុំខាន
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតប្រាប់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
តថាគតបំភ្លឺអ្នកទាំងឡាយ កាលបើអ្នកទាំងឡាយត្រូវគោរដោយការពារ
សមណៈហើយ អ្នកទាំងឡាយកុំលះបង់នូវប្រយោជន៍ជារបស់សមណៈ
ឡើយ ព្រោះកិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅ នៅមានទៀត ។

(๑๐๙) តំ ញ្ចេ តំ ក្ខវេ ខុត្តកំ ការណីយំ ។ ๙๓ តំ ក្ខវេ តំ ក្ខ វិវិត្តំ សេនាសនំ កដតំ អរញ្ញំ រុក្ខមូលំ បព្វតំ កន្ទរំ តិរីកុហំ សុសានំ វនបត្តំ អព្ភោកាសំ បលាលបុញ្ជំ ។ សោ បច្ចាភត្តំ បិណ្ឌបាតបដិក្កន្តោ ឯសីនតំ បល្លង្កំ អាភុជិត្វា ឧជុំ កាយំ បណិធាយ បរិមុខិ សតឹ ឧបដ្ឋបេត្វា ។ សោ អភិជ្ឈំ(๑) លោកេ បហាយ វិគតាភិជ្ឈេន ចេតសា វិហរតិ អភិជ្ឈាយ ចិត្តំ បរិសោចេតិ ។ ព្យាបាទបទ្ធោសំ បហាយ អព្យាបន្នចិត្តោ វិហរតិ សព្វបាណភូតហិតានុកម្បី ព្យាបាទបទ្ធោសា ចិត្តំ បរិសោចេតិ ។ ថីនមិទ្ធំ បហាយ វិគតថីនមិទ្ធោ វិហរតិ អាលោកសញ្ញី សតោ សម្បជានោ ថីនមិទ្ធា ចិត្តំ បរិសោចេតិ ។ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហាយ អនុទ្ធតោ វិហរតិ អជ្ឈត្តំ វូបសន្តចិត្តោ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចា ចិត្តំ បរិសោចេតិ ។ វិចិកិច្ឆំ បហាយ តិណ្ណវិចិកិច្ឆោ វិហរតិ អកថំកថី កុសលេសុ ធម្មេសុ វិចិកិច្ឆាយ ចិត្តំ បរិសោចេតិ ។

---

๑ អភិជ្ឈា ។

(๑๐๙) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិច្ចដែលត្រូវធ្វើតទៅទៀតដូចម្តេច ខ្លះ ? ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ អាស្រ័យនូវសេនាសន: ស្ងាត់ គឺព្រៃ ទីជិតដើមឈើ កំ ច្រក ប្រញាក គុហាក្នុងភ្នំ ព្រៃស្មសាន ព្រៃធំ ទីវាល គំនរចំបើង ។ ភិក្ខុនោះត្រឡប់មកពីបិណ្ឌបាតវិញ វេលាខាងក្រោយភត្ត ក៏អង្គុយពែនភ្នែនតាំងកាយឲ្យត្រង់ តំកល់សតិឲ្យបែរមុខទៅ (ទៅរកព្រះកម្មដ្ឋាន) ។ ភិក្ខុនោះលះបង់នូវអភិជ្ឈាក្នុងលោក ជាអ្នកមានចិត្តប្រាសចាកអភិជ្ឈា ជម្រះចិត្តចាកអភិជ្ឈា ។ លះបង់នូវព្យាបាទនឹងសេចក្តីប្រទូស្ត មានចិត្តមិនព្យាបាទ ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ចំពោះពួកសត្វមានជីវិតទាំងពួង ជម្រះចិត្តចាកព្យាបាទនឹងសេចក្តីប្រទូស្ត ។ លះបង់នូវថីនមិទ្ធ: គឺមានថីនមិទ្ធ:ទៅប្រាសហើយ មានអាលោកសញ្ញា (គឺជាអ្នកមានសេចក្តីសំគាល់នូវពន្លឺ) មានសតិនឹងសម្បជញ្ញ: ជម្រះចិត្តចាកថីនមិទ្ធ: ។ លះបង់នូវឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ច: គឺមិនមានចិត្តរាយមាយ មានចិត្តស្ងប់រម្ងាប់ក្នុងសន្តាន ជម្រះចិត្តចាកឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ច: ។ លះបង់នូវវិចិកិច្ឆា គឺមានវិចិកិច្ឆាឆ្លងផុតហើយ មិនបានសង្ស័យក្នុងកុសលធម៌ទាំងឡាយ ជម្រះចិត្តចាកវិចិកិច្ឆា ។

(๑๑๐) សេយ្យថាបិ កិត្តាវ បុរិសោ ឥណំ អាទាយ កម្មន្តេ បយោជេយ្យ តស្ស តេ កម្មន្តា សម្បជ្ជេយ្យុំ(๑) ។ សោ យាវ ទេ ចោទណាយ ឥណ-មូលាយ តាវ ទេ ឥន្ទ្រិយវេយ្យ សំយោ ទស្ស ខុត្តរិំ អាសិដ្ឋិ ទាឝការណាយ ។ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ បុព្ពេ ឥណំ អាទាយ កម្មន្តេ បយោជេសិំ តស្ស មេ តេ កម្មន្តា សម្បជ្ជិំសុ សោហំ យាវ ទេ ចោទណាយ ឥណមូលាយ តាវ ទេ ឥន្ទ្រិយសំ អត្ថិ ទ បន មេ(๒) ខុត្តរិំ អាសិដ្ឋិ ទាឝការណាយាតិ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមុជ្ជំ អនិកច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ កិត្តាវ បុរិសោ អាព-ធិកោ អស្ស ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ(๓) ភត្តញ្ចស្ស ន ឆាទេយ្យ ន ទស្ស កាយេ ពលមត្តា ។ សោ អបរេន សមយេន តម្ហា អាពាធា មុច្ចេយ្យ ភត្តញ្ចស្ស ឆាទេយ្យ សំយោ ទស្ស កាយេ ពល-មត្តា ។ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ បុព្ពេ

---

๑ ទី. សមិជ្ឈេយ្យុំ ។ ๒ ទី. ម. ប មេ ។ ๓ ពាឡ្ហគិលានោតិបិ សំយោគំកោ ។

(๑๑๐) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសខ្ចីបំណុលគេយកមកប្រកបការងារ ការងារទាំងនោះរបស់បុរសនោះក៏សម្រេច ។ បុរសនោះ ដោះថ្លៃបំណុលចាស់រួចស្រេចហើយ ក៏សល់ទ្រព្យបំណែញទុកបម្រុងចិញ្ចឹមប្រពន្ធ (កូន) តទៅ ។ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលមុនអាត្មាអញខ្ចីបំណុលគេយកមកប្រកបការងារ ការងារទាំងនោះរបស់អាត្មាអញនោះក៏បានសម្រេចហើយ អាត្មាអញនោះដោះថ្លៃបំណុលចាស់រួចស្រេចហើយ អាត្មាអញ ក៏សល់ទ្រព្យបំណុលទុកបម្រុងចិញ្ចឹមប្រពន្ធ (កូន) តទៅ ។ បុរសនោះគប្បីបានទទួរសេចក្តីរីករាយដល់នូវសេចក្តីសោមនស្ស ព្រោះរួចចាកបំណុលនោះជាហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសមានអាពាធ ដល់នូវទុក្ខឈឺខ្លាំងមិនយូរបានជាយ មិនមានកំឡាំងក្នុងកាយ ។ ក្នុងសម័យខាងក្រោយតមក បុរសនោះក៏សឡាយចាកអាពាធនោះយូរបានជាយ មានកំឡាំងកាយឡើងវិញ ។ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលមុនអាត្មា

អាពាធិកោ អហោសឹ ទុក្ខិតោ ពាឡ្ហគិលានោ
ភត្តញ្ច មេ ន ឆាទេសិ ន ច មេ អាសិ កាយេ
ពលមត្តា សោម្ហិ ឯតរហិ តម្ហា អាពាធា មុត្តោ
ភត្តញ្ច មេ ឆាទេសិ(๑) អត្ថិ ច មេ កាយេ
ពលមត្តាតិ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមុជ្ជំ
អនិកច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ
បុរិសោ ពន្ធនាគារេ ពទ្ធោ(๒) អស្ស ។ សោ
អបរេន សមយេន តម្ហា ពន្ធនា មុច្ចេយ្យ សោ-
ត្ថិនា អភយេន(๓) ន ចស្ស កិញ្ចិ ភោគានំ
វយោ ។ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ បុព្ពេ
ពន្ធនាគារេ ពទ្ធោ អហោសឹ សោម្ហិ ឯតរហិ តម្ហា
ពន្ធនា មុត្តោ សោត្ថិនា អភយេន នត្ថិ ច មេ កិញ្ចិ
ភោគានំ វយោតិ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមុជ្ជំ
អនិកច្ឆេយ្យ សោមនស្សំ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ
បុរិសោ ឆាសោ អស្ស អនត្តាធីនោ បរាធីនោ ន
យេនកាមង្គមោ ។ សោ អបរេន សមយេន
តម្ហា ឆាសម្ហា មុច្ចេយ្យ អត្តាធីនោ អបរាធីនោ

---

๑ ឱ. ម. ជាទេតិ ។ ๒ ឱ. ពទ្ធោ ។ ๓ ឱ. អព្យយេន ។

អញមានអាពាធ ដល់នូវសេចក្តីទុក្ខ ឈឺខ្លាំង មិនឃ្លានបាយ មិនមានកំឡាំងកាយសោះ ឥឡូវនេះអាត្មាអញនោះស្បើយចាកអាពាធនោះឃ្លានបាយមានកំឡាំងកាយឡើងវិញហើយ ។ បុរសនោះបាននូវសេចក្តីរីករាយដល់នូវសោមនស្ស ព្រោះស្បើយចាកអាពាធនោះជាហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសជាប់ក្នុងផ្ទះឃុំខាំង ។ ក្នុងសម័យខាងក្រោយមក បុរសនោះ ក៏រួចអំពីផ្ទះឃុំខាំងដោយសួស្តីឥតមានភ័យ ទាំងសេចក្តីវិនាស ជាច់ខាតកោគៈតិចតួចរបស់បុរសនោះ ក៏មិនមានឡើយ ។ បុរសនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលមុនអាត្មាអញជាប់ក្នុងផ្ទះឃុំខាំង ឥឡូវនេះ អាត្មាអញរួចពីផ្ទះឃុំខាំងដោយសួស្តី ឥតមានភ័យ ទាំងសេចក្តីវិនាស ជាច់ខាតកោគៈតិចតួចរបស់អាត្មាអញមិនមានឡើយ ។ បុរសនោះបាននូវសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីសោមនស្ស ព្រោះរួចអំពីផ្ទះឃុំខាំងនោះជាហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសខ្ញុំគេ មិនមានអំណាច គឺធ្វើអ្វីមិនបានតាមគាប់ចិត្តរបស់ខ្លួន អាស្រ័យនៅក្នុងអំណាចរបស់ជនដទៃ គឺប្រព្រឹត្តទៅតាមសេចក្តីពេញចិត្តរបស់ជនដទៃ ចង់ទៅទីណាមិនបានតាមទំនើងចិត្តឡើយ ។ ក្នុងសម័យខាងក្រោយតមក បុរសនោះរួចចាកភាពជាខ្ញុំគេនោះ មានអំណាចដោយខ្លួនឯង មិនអាស្រ័យនៅក្នុងអំណាចរបស់ជនដទៃ

กุฏิสฺสา ยเนกามนฺโต ฯ ตสฺส ฯ เอวมสฺส อหํ โข ปุพฺเพ ทาเสา อโหสึ อนตฺตทีโน ปรทีโน น ยเนกามนฺโต เสาหฺหิ ฯเตวหิ ตมฺหา ทาสพฺยา มุตฺโต อตฺตทีโน อปรทีโน กุฏิสฺสา ยเนกามนฺโตติ ฯ เสา ตเตวนิทานํ ลเภ ปามุชฺชํ อนิกเตยฺย เสามนสฺสํ ฯ เสยฺยถาปิ กิกฺกเร ปุริเสา สทฺธโ เสเกเสา กตฺตารฺหาณมกฺขึ ปฏิปชฺเชยฺย ฯ เสา อปเรน สมเยน ตมฺหา กตฺตาร นิกฺกเมยฺย เสาตฺถิ อกเยน น ตสฺส กิญฺจิ เกเตนิ ฯ ตสฺส เอวมสฺส อหํ โข ปุพฺเพ สทฺธโ เสเกเสา กตฺตารฺหาณมกฺขึ ปฏิปชฺชึ เสาหฺหิ เวตหิ ตมฺหา กตฺตาร นิกฺกนฺโต เสาตฺถิ อกเยน

ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้าง ฯ บุรุษนั้นมีความดำริอย่างนี้ว่า ก่อนแต่นี้ เราเป็นคนไม่มีกำลังของตน อาศัยกำลังของคนอื่นเขา ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้าง ไม่ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้างเลย บัดนี้ เราเป็นคนมีกำลังของตน ไม่อาศัยกำลังของคนอื่นเขา ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้าง ไม่ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้างเลย ฯ บุรุษนั้น ได้ความยินดี ได้ความโสมนัส เพราะละกำลังของคนอื่นเขาได้ (อย่างนี้ฉันใด) ฯ

ดูก่อนกัปปินะ ข้อนี้ก็ฉันนั้นเหมือนกัน ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ประกอบด้วยศีล ประกอบด้วยสมาธิ ประกอบด้วยปัญญา ฯ สมัยต่อมา ภิกษุนั้นได้ละกำลังของคนอื่นเขาเสียได้ ฯ ภิกษุนั้นมีความดำริอย่างนี้ว่า ก่อนแต่นี้ เราเป็นคนไม่มีกำลังของตน อาศัยกำลังของคนอื่นเขา ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้าง ไม่ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้างเลย บัดนี้ เราเป็นคนมีกำลังของตน ไม่อาศัยกำลังของคนอื่นเขา ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้าง ไม่ได้เป็นอย่างนี้ ตามความใคร่ของตนบ้างเลย ฯ ภิกษุนั้น ได้ความยินดี ได้ความโสมนัส เพราะละกำลังของคนอื่นเขาได้ (อย่างนี้ฉันใด) ฯ

ឧត្តំ ខ មេ តេហិ កោសានំ វចោតំ ។ សោ តតោនិទានំ លភេថ ចាមុជ្ជំ អនិតច្ចេយ្យ សោមនស្សំ ។ ឯវំ ខោ តំភិក្ខវេ តំភិក្ខុ យថា ឥណំ យថា ភោគំ យថា ពន្ធនាគារំ យថា ទាសព្យំ យថា ភាជ្ជារន្ធានមក្ខំ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ អប្បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ តំភិក្ខវេ យថា អានណ្យាញ្ជំ(๑) យថា អាភោគ្យំ យថា ពន្ធនា មោក្ខំ យថា ភុជិស្សំ យថា ខេមន្តភូមិំ(๒) ឯវមេវ ខោ តំភិក្ខុ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហីនេ អត្តនិ សមនុបស្សតិ ។

(๑๑๑) សោ ឥមេ បញ្ច នីវរណេ បហាយ ចេតសោ ឧបក្កិលេសេ បញ្ញាយ ទុព្ពលីករណេ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ វិវេកជេន បីតិសុខេន អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ(๓) បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ

---

๑ ម. ម. អានណ្យំ ។ ๒ ម. ម. ខេមន្តភូមិំ ។ ๓ ម. អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតីតិ ទិស្សតិ ។

ហើយ គាំងការដាច់ខាតកោគសម្បទ្តិចតួច របស់អាត្មាអញក៏មិនមានទៀយ ។ បុរសនោះបាននូវសេចក្តីរីករាយ ដល់នូវសេចក្តីសោមនស្ស ព្រោះដល់នូវទីក្សេមក្សាន្តនោះជាហេតុ (យ៉ាងណាមិញ) ។ ម្នាលភិក្ខុ គាំងឡាយ ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវនីវរណៈគាំង ៥ ប្រការនោះ មាននៅក្នុងខ្លួន ដែលខ្លួនមិនគាន់លះបង់ហើយថា ទុកដូចជាបំណុល ដូចជារោគ ដូចជាផ្ទះឃុំខាំង ដូចភាពជាខ្ញុំគេ ដូចជាផ្លូវឆ្ងាយដាច់ស្រយាលយ៉ាងនោះ ។ ដែរ ។ ម្នាលភិក្ខុគាំងឡាយ មួយទៀត ភិក្ខុពិចារណាឃើញនូវនីវរណៈគាំង ៥ ប្រការនេះ មាននៅក្នុងខ្លួន ដែលលះបង់បានហើយថា ទុកដូចជាភាពនៃបុរសដែលរួចចាកបំណុល ដូចជាបុរសមិនមានរោគ ដូចជាបុរសរួចអំពីផ្ទះឃុំខាំង ដូចជាបុរសរួចជាអ្នកជា ដូចជាបុរសដល់នូវទីក្សេមក្សាន្ត យ៉ាងនោះ ។ ដែរ ។

(๑๑๑) ភិក្ខុនោះលះបង់នូវនីវរណៈគាំង ៥ នេះ ដែលជាឧបក្កិលេសរបស់ចិត្ត ជាធម្មជាតធ្វើបញ្ញាឲ្យមានកំឡាំងថយ ក៏ស្ងាត់ចាកកាមគាំងឡាយ ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌គាំងឡាយ បានដល់នូវបឋមជ្ឈាន មានវិតក្ក:វិចារ: នឹងបីតិសុខ:ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ជាអារម្មណ៍ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជោក ឲ្យស្កប់ស្កល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខ: ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់

ชาสฺส กาเยฺย สญฺญาเตา กายสฺส วิเวกเชน ปีติสุเขน อปฺปนา โหนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ กสฺสเว นทิยา มหาปโก ภ มหาปกนฺตรสี ภ กาสชา-ลเส มหานียจุณฺณานิ อาทีวาตา ขุทเกน ปริโยสา-กา ปริโยสกา สนฺเนยฺย สายี(๑) มหานียปณฺฑา-สีเนหานุคตา สีเนหปเรตา(๒) สนฺตปาปกา ฯ ปุฏฺฐา(๓) สีเนหโน ช ช ปกฺขนฺทนี ฯวเมว โข กสฺสเว กสฺสก ภิกฺขุ กายสฺส วิเวกเชน ปีติสุเขน อกสินฺตเนน ปริสินฺตเนน ปริปูรเตา ปริปูรเตา ชาสฺส กาเยฺย สญฺญาเตา กายสฺส วิเวกเชน ปีติสุเขน อปฺปนา โหนฺติ ฯ

(๑๑๒) ปุน จปรํ กสฺสเว กสฺสก วิตกฺกวิจารานํ วูปสมา อชฺฌตฺตํ สมฺปสาทนํ เจตโส เอโกทิภาวํ อวิตกฺกํ อวิจารํ สมาธิชํ ปีติสุขํ ทุติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ โส ภิกฺขุ กายสฺส สมาธิเชน ปีติสุเขน อกสินฺตเนน ปริสินฺตเนน ปริปูรเตา ปริปูรเตา

---

๑ ฉ. สาสฺส ฯ ๒ ฉ. ม. สฺเนหานุคตา, สฺเนหปเรตา ฯ ๓ ฉ ม. ผุฏฺฐา ฯ

ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថា មិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នោះគ្មាន ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ដូចជានហាបកជន(๑) ឬកូននិស្សារបស់នហាបកជនដែលជាអ្នកឈ្លាស ពេលកាយនូវលំអិតសម្រាប់ដួតកងផ្តិលសំរិទ្ធិ ហើយស្រោចស្រប់ប្របល់ដោយទឹក ឯដុំលំអិតសម្រាប់ដួតនោះ ក៏រលាយទៅដោយទឹក ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងទឹក ប្រឡូកប្រឡំទៅដោយទឹក ទាំងខាងក្នុងខាងក្រៅ មិនបានខ្ចាត់ខ្ចាយពីគ្នាឡើយ ដូចម្តេចមិញ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុញ៉ាំងកាយនេះឯងឲ្យជោក ឲ្យស្រប់ស្កល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់នោះគ្មាន ដូចោះឯង ។

(๑๑๒) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ មួយទៀត កិកុបានមនសិការៈវិចារៈរួចហើយ ក៏បានដល់នូវទុតិយជ្ឈាន ជាទីជ្រះថ្លាក្នុងសន្តាន មានសភាពជាចិត្តខ្ពស់ឯក មិនមានវិតក្កៈវិចារៈទេ មានតែបីតិនឹងសុខៈ ដែលកើតអំពីសមាធិប៉ុណ្ណោះ ។ កិកុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជោក ឲ្យស្រប់ស្កល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខៈដែលកើតអំពី

๑ អ្នកចិញ្ចឹមជីវិតដោយការងូរទឹកឲ្យគេ ។

ជាសុ្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ កាយសុ្ច សមាធិ-
ជេន បីតិសុខេន អប្ផុតំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ
ភិក្ខវេ ឧទករហទោ កម្លីភេ(๑) ឧព្ភិទោទកោ(๒) តស្ស
នេវស្សុ បុរត្ថិមាយ ទិសាយ ឧទកស្សុ អាយមុខំ ន
បច្ឆិមាយ ទិសាយ ឧទកស្សុ អាយមុខំ ន ឧត្តរាយ
ទិសាយ ឧទកស្សុ អាយមុខំ ន ទក្ខិណាយ ទិសាយ
ឧទកស្សុ អាយមុខំ នេវ ច(๒) ការលេ ការលំ
សម្មាធារំ អនុបវេច្ឆេយ្យ អថខោ តម្ហា ច ឧទករហ-
ទា សីតា វារិធារា ឧព្ភិជ្ជិត្វា តមេវ ឧទករហទំ
សីតេន វារិនា អភិសន្ទេយ្យ បរិសន្ទេយ្យ(๔) បរិប្ផ-
រេយ្យ បរិប្ផរេយ្យ ជាសុ្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ ឧទករ-
ហទសុ្ច សីតេន វារិនា អប្ផុតំ អសុ្ច ឯវមេវ ខោ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ សមាធិជេន បីតិសុខេន
អភិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ ជាសុ្ច កិញ្ចិ
សញ្ញាតោ កាយសុ្ច សមាធិជេន បីតិសុខេន
អប្ផុតំ ហោតិ ។

---

๑ ឱ. ម. គម្លីភោតិ ន ទិស្សតិ ។ ๒ ម. ឧព្ភិតោទកោ ។ ๓ ឱ. ប ន ។ ម. ប ។ ๔ ឱ. អភិសន្ទេយ្យ បរិសន្ទេយ្យាតិ ទិស្សតិ ។

សមាធិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកវជកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខ: ដែលកើតអំពីសមាធិនោះគ្មាន ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ដូចជាអន្ទង់ទឹកដ៏ជ្រៅ មានទឹកដោរឡើងមុខទឹកកងទិសខាងកើតនោះ មិនមានឡើយ ទាំងមុខទឹកកងទិសខាងលិចក៏មិនមាន មុខទឹកកងទិសខាងជើងក៏មិនមាន មុខទឹកកងទិសខាងត្បូងក៏មិនមាន កាលបើក្លៀងបង្អោរជោរទឹកស្រួលសព្វៗកាលៗ ក៏ស្រាប់តែទឹកត្រជាក់ជោរឡើងអំពីអន្ទង់ទឹកនោះ ហើយញ៉ាំងអន្ទង់ទឹកនោះឯងឲ្យជោកជាំ ឲ្យពេញពោរ ឲ្យពេញប្រៀប ឲ្យហូរហៀរដោយទឹកត្រជាក់ (នោះ) ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃអន្ទង់ទឹកទាំងអស់នោះ ដែលឈ្មោះថាមិនហូរហៀរដោយទឹកត្រជាក់នោះគ្មាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុញ៉ាំងកវជកាយនេះឲ្យជោក ឲ្យស្តប់ស្តល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយបីតិនឹងសុខ:ដែលកើតអំពីសមាធិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកវជកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយបីតិនឹងសុខ: ដែលកើតអំពីសមាធិនោះគ្មាន ដូច្នោះដែរ ។

(๑๓) ปุน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ปีติยา จ วิราคา อุเปกฺขโก จ วิหรติ สโต จ สมฺปชาโน สุขญฺจ กาเยน ปฏิสํเวเทติ ยนฺตํ อริยา อาจิกฺขนฺติ อุเปกฺขโก สติมา สุขวิหารีติ ตติยํ ฌานํ อุปสมฺปชฺช วิหรติ ฯ เสา ส่มเมว กายํ อิมสฺมึเยว สุเขน อภิสนฺเทติ ปริสนฺเทติ ปริปูเรติ ปริปฺผรติ นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวโต กายสฺส อิมสฺมึเยว สุเขน อปฺปฏิ เหนฺติ ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว อุปฺปลินิยา วา ปทุมินิ-ยา วา ปุณฺฑรีกินิยา วา อเปกฺขกฺขาน อุปฺปลานิ วา ปทุมานิ วา ปุณฺฑรีกานิ วา อุทเกน สญาตานิ อุทเกน สิวฑฺฒานิ อุทกานุคฺคตานิ อนฺโตนิมุคฺคโปสีนิ(๑)ยาว จ อคฺคา(๒) ยาว จ มูลา สีเตน วารินา อภิสนฺนานิ ปริสนฺนานิ ปริปูรานิ ปริปฺผุฏานิ(๓) นาสฺส กิญฺจิ สพฺพาวตี อุปฺปลานิ วา ปทุมานิ วา ปุณฺฑรีกานิ วา สีเตน วารินา อปฺปฏิ สฺสา ฝวเมว โข ภิกฺขเว

---

๑ ฉ. ม. อนฺโตนิมุคฺคปโปสีนิ ตานิ ฯ ๒ ฉ. ม. ปคฺคา ฯ ๓ ฉ. ม. ปริปฺผนฺนานิ ฯ

(๑๑๓) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុព្រោះប្រាសចាកបីតិផង ប្រកបដោយឧបេក្ខាផង មានសតិនឹងសម្បជញ្ញៈផង សោយនូវសេចក្តីសុខដោយនាមកាយផង បានដល់តតិយជ្ឈានដែលព្រះអរិយៈទាំងឡាយតែងប្រាប់នូវភិក្ខុអ្នកបានតតិយជ្ឈាននោះ ថាជាអ្នកមានឧបេក្ខា មានសតិ នៅជាសុខ ដូច្នេះ ។ ភិក្ខុនោះញ៉ាំងកាយនេះឯង ឲ្យជោក ឲ្យស្កប់ស្កល់ ឲ្យពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយសេចក្តីសុខដែលប្រាសចាកបីតិ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់ភិក្ខុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយសុខដែលប្រាសចាកបីតិនោះគ្មាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្កាឈូកជាតិពួកខ្លះ គឺផ្កាព្រលិតក្តី ផ្កាឈូកក្រហមក្តី ផ្កាឈូកសក្តី កើតក្នុងព្រលិតក្តី កើតក្នុងឈូកក្រហមក្តី កើតក្នុងឈូកសក្តី តែងដុះកើនក្នុងទឹក ចំរើនកើនក្នុងទឹក លូតលាស់តាមទឹក លិចនៅក្នុងទឹក ជោកជាំ ផ្អែតស្កប់ស្កល់ បរិបូណ៌ ផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់ រហូតដល់ពុង រហូតដល់គល់ ប្រទេសបន្តិចបន្តួចនៃផ្កាឈូកជាតិទាំងអស់ គឺព្រលិតក្តី ឈូកក្រហមក្តី ឈូកសក្តី ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយដោយទឹកត្រជាក់នោះគ្មាន ដូចម្តេចមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំង

កិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ ឩបច្ឆិន្ទតោបិ សុខេន អតិសន្ទេតិ បរិសន្ទេតិ បរិប្ផរតិ បរិប្ផរតិ ជាសច្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ កាយស្ស ឩបច្ឆិន្ទតោបិ សុខេន អប្ផុតំ ហោតិ ។

(១១៤) បុន ចបរំ កិក្ខវេ កិក្ខុ សុខស្ស ច បហា. ជា ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេ សោមនស្សទោម. នស្សានំ អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឩបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា និសិន្នោ ហោតិ ជាសច្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន អប្ផុតំ ហោតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ បុរិសោ ឱទាតេន វត្ថេន សសី. សំ(១) ថារុំ ផរិត្វា និសិន្នោ អស្ស ជាសច្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ កាយស្ស ឱទាតេន វត្ថេន អប្ផុតំ អស្ស ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ កិក្ខុ ឥមមេវ កាយំ បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោទាតេន ផរិត្វា និសិន្នោ ហោតិ ជាសច្ច កិញ្ចិ សញ្ញាតោ កាយស្ស បរិសុទ្ធេន ចេតសា បរិយោ. ទាតេន អប្ផុតំ ហោតិ ។

---

๑ សីសន្តិប្បត្តំ ។

ឡាយ កិកុញ្ជាំងកវេកាយនេះឯង ឲ្យដោក ឲ្យឆ្អែតស្កប់ស្កល់ ឲ្យ
ពេញលេញ ឲ្យផ្សព្វផ្សាយ ដោយសុខដែលមិនមានបីតិ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយ
ដោយសុខដែលមិនមានបីតិនោះគ្មាន ដូច្នោះឯង ។

(១១៤) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត កិកុព្រោះលះ
បង់នូវសេចក្តីសុខផង លះបង់នូវសេចក្តីទុក្ខផង រំលត់នូវសោមនស្សទំង
ពោមនស្សទាំងឡាយក្នុងកាលមុនផង ហើយក៏ដល់នូវចតុត្ថជ្ឈានមិនទុក្ខ
មិនសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ។ កិកុនោះរមែងញ៉ាំងកវេ-
កាយនេះឯងឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់ អង្គុយនៅ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកវេកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វ
ផ្សាយដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់នោះគ្មាន ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ដូចជា
បុរសយកសំពត់សដណ្តប់កាយត្រមទាំងក្បាលអង្គុយនៅ ប្រទេសបន្តិច
បន្តួចនៃកវេកាយទាំងអស់របស់បុរសនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វផ្សាយ
ដោយសំពត់សនោះគ្មាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុញ្ជាំង
កវេកាយនេះឯងឲ្យផ្សព្វផ្សាយដោយចិត្តដ៏ស្អាតផូរផង់អង្គុយនៅ ប្រទេស
បន្តិចបន្តួចនៃកវេកាយទាំងអស់របស់កិកុនោះ ដែលឈ្មោះថាមិនផ្សព្វ
ផ្សាយដោយចិត្តដ៏បរិសុទ្ធផូរផង់នោះគ្មាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(๑๑๕) សោ ឃំ សមាហិតេ ចិត្តេ បរិសុទ្ធេ ប-
រិយោទាតេ អនង្គណេ វិគតូបក្កិលេសេ មុទុភូតេ កម្ម-
ញ្ញេ ឋិតេ អានេញ្ជប្បត្តេ បុព្ពេនិវាសានុស្សតិញាណា-
យ ចិត្តំ អភិនិន្នាមេតិ ។ សោ អនេកវិហិតំ បុព្ពេនិ-
វាសំ អនុស្សរតិ សេយ្យថីទំ ឯកម្បិ ជាតិំ ទ្វេបិ ជាតិ-
យោ ។ បេ ។ ឥតិ សាការំ សឧទ្ទេសំ អនេកវិហិតំ
បុព្ពេនិវាសំ អនុស្សរតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ បុរិសោ
សកម្ហា គាមា អញ្ញំ គាមំ គច្ឆេយ្យ តម្ហាបិ គាមា
អញ្ញំ គាមំ គច្ឆេយ្យ តម្ហាបិ គាមា សកំយេវ គាមំ
បច្ចាគច្ឆេយ្យ តស្ស ឯវមស្ស អហំ ខោ សកម្ហា
គាមា អមុំ គាមំ អគញ្ឆិំ តត្រ ឯវំ អដ្ឋាសិំ ឯវំ និសីទិំ
ឯវំ អភាសិំ ឯវំ តុណ្ហី អហោសិំ តម្ហាបិ គាមា អមុំ គាមំ
អគញ្ឆិំ តត្របិ ឯវំ និសីទិំ ឯវំ អភាសិំ ឯវំ តុណ្ហី អហោ-
សិំ សោមហំ តម្ហា គាមា សកំយេវ គាមំ បច្ចាគតោតិ

(๑๑๕) កាលបើចិត្តខ្ចាប់ខ្ជួនបរិសុទ្ធផូរផង់មិនមានទីខ្ចោលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងាកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រទៅតាមការម្នាណ៍យ៉ាងនេះហើយ តថាគតនោះក៏បង្អោនចិត្តទៅដើម្បីបុព្វេនិវាសានុស្សតិញាណ ។ តថាគតនោះក៏រលឹកឃើញនូវខ្នែដែលធ្លាប់អាស្រ័យនៅមកពីមុនជាច្រើន ដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ๑ ជាតិខ្លះ ๒ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកនូវខ្នែដែលសត្វធ្លាប់អាស្រ័យនៅអំពីមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេសដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាបុរសចេញអំពីស្រុករបស់ខ្លួនទៅកាន់ស្រុកដទៃ ចេញអំពីស្រុកនោះទៅកាន់ស្រុកដទៃទៀត ត្រឡប់ពីស្រុកនោះមកកាន់ស្រុករបស់ខ្លួនវិញ បុរសនោះក៏រលឹកឃើញយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញចេញពីស្រុករបស់ខ្លួនបានទៅកាន់ស្រុកឯណោះ ដែលទៅដល់ស្រុកនោះ អាត្មាអញបានឈរយ៉ាងនេះ អង្គុយយ៉ាងនេះ និយាយយ៉ាងនេះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនេះ លុះអាត្មាអញចេញពីស្រុកនោះ បានទៅកាន់ស្រុកឯណោះទៀត ដែលទៅដល់ស្រុកនោះ អាត្មាអញបានឈរយ៉ាងនេះ អង្គុយយ៉ាងនេះ និយាយយ៉ាងនេះ នៅស្ងៀមយ៉ាងនេះ ឥឡូវនេះ អាត្មាអញនោះចេញពីស្រុកនោះ ត្រឡប់មកកាន់ស្រុករបស់ខ្លួនវិញហើយ ដូចម្តេចមិញ

ฆาเตหิ ๆเปฯ ภิกฺขเว ภิกฺขุ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ เสยฺยถีทํ เอกมฺปิ ชาตึ ทฺเวปิ ชาติโย ๆเปฯ สหตฺถา สาการา สอุทฺเทสํ อเนกวิหิตํ ปุพฺเพนิวาสํ อนุสฺสรติ ฯ

(๑๑๖) เสา ฆานสมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเส มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต สตฺตานํ จุตูปปาตญาณาย จิตฺตํ อภินินฺนาเมติ ฯ เสา ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ๆเปฯ ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ ฯ เสยฺยถาปิ(๑) ภิกฺขเว ทฺเว อคาร สทฺวา.ร(๒) ตตฺร จกฺขุมา ปุริโส มชฺเฌ ฐิโต ปสฺเสยฺย มนุสฺเส เคหํ ปวิสนฺเตปิ นิกฺขมนฺเตปิ อนุจงฺกมนฺเตปิ(๓) อนุสญฺจรนฺเตปิ(๔) อนุวิจรนฺเตปิ ฆาเตหิ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ทิพฺเพน จกฺขุนา วิสุทฺเธน อติกฺกนฺตมานุสเกน สตฺเต ปสฺสติ จวมาเน อุปปชฺชมาเน

---

๑ ม. เสยฺยถีทา ปสฺสุ ฯ ๒ ม. สนฺตฺวาร ฯ ๓ ม. อภินิกฺขมนฺเตปีติ น ทิสฺสติ ฯ ๔ ม. มุนุสญฺจรนฺเตปีติ นตฺถิ ฯ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុរលឹកបាននូវខន្ធដែលធ្លាប់អស្រ័យនៅមកពីមុន ជាច្រើនដូចម្តេច គឺរលឹកបាន ១ ជាតិខ្លះ ២ ជាតិខ្លះ ។ បេ ។ រលឹកនូវខន្ធដែលធ្លាប់អស្រ័យនៅអំពីមុនជាច្រើន ព្រមទាំងអាការៈ ព្រមទាំងឧទ្ទេស ដោយប្រការដូចេ្នះ យ៉ាងនោះឯង ។

(๑๑๖) កាលបើចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួនបរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីស្មូលគឺកិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងារកម្ម ជាចិត្តនឹងធឹង មិនញាប់ញ័រដោយអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុនោះតំបន្ថែនចិត្តទៅដើម្បីសត្តចុតូបបាតញាណ ។ ភិក្ខុនោះមានចក្ខុជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្ទួងចក្ខុរបស់មនុស្សជាធម្មតា រមែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយកំពុងច្យុត កំពុងកើតឡើង ជាសត្វថោកទាប ឧត្តម មានសម្បុរស្អាត មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្មរបស់ខ្លួន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាផ្ទះពីរខ្នង មានទ្វារទល់មុខគ្នា បុរសដែលមានចក្ខុឈរនៅត្រង់កណ្តាលផ្ទះនោះ រមែងឃើញនូវពួកមនុស្សកំពុងចូលទៅកាន់ផ្ទះខ្លះ ចេញពីផ្ទះខ្លះ ដើរទៅមកខ្លះ ដើរវៃ ។ គ្នាខ្លះ ដើរប្រទាក់គ្នាខ្លះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុមានចក្ខុដូចជាទិព្វដ៏បរិសុទ្ធកន្ទួងចក្ខុជារបស់មនុស្សធម្មតា រមែងឃើញនូវសត្វទាំងឡាយកំពុងច្យុត កំពុងកើតឡើង

หีเน ปณีเต สุวณฺเณ ทุพฺพณฺเณ สุคเต ทุคฺคเต ฯ เป ฯ ยถากมฺมูปเค สตฺเต ปชานาติ ฯ

(๑๑๗) เสา ฯ ปุน จปรำ สมาหิเต จิตฺเต ปริสุทฺเธ ปริโยทาเต อนงฺคเณ วิคตูปกฺกิเลเสเ มุทุภูเต กมฺมนิเย ฐิเต อาเนญฺชปฺปตฺเต อาสวานำ ขยญาณาย จิตฺตำ อภินินฺนาเมติ ฯ เสา ๔ทุกฺขำ ทุกฺขนฺติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขสมุทโยติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขนิโรโธติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ ปชานาติ ๔เมเ อาสวาติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ อาสวสมุทโยติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ อาสวนิโรโธติ ยถาภูตำ ปชานาติ อยำ อาสวนิโรธคามินี ปฏิปทาติ ยถาภูตำ ปชานาติ ฯ ตสฺส ฯ ปำ ชานโต ปสฺสโต กามาสวาปิ จิตฺตำ วิมุจฺจติ ภวาสวาปิ จิตฺตำ วิมุจฺจติ อวิชฺชาสวาปิ จิตฺตำ วิมุจฺจติ วิมุตฺตสฺมึ

ជាសត្វថោកទាប ពុត្តម មានសម្បុរល្អ មានសម្បុរអាក្រក់ មានគតិល្អ មានគតិអាក្រក់ ។ បេ ។ ដឹងច្បាស់នូវពួកសត្វដែលប្រព្រឹត្តទៅតាមកម្ម របស់ខ្លួន យ៉ាងនោះដែរ ។

(๑๑๗) កាលបើចិត្តខ្ជាប់ខ្ជួន បរិសុទ្ធផូរផង់ មិនមានទីសៅហ្មង កិលេស ប្រាសចាកឧបក្កិលេស មានសភាពជាចិត្តទន់ គួរដល់ការងាកម្ម ជាចិត្តទំនងធឹង មិនញាប់ញ័រដោយអារម្មណ៍យ៉ាងនេះហើយ កិក្ខុនោះក៏បង្អោនចិត្តទៅដើម្បីអាសវក្ខយញ្ញាណ តើប្រាជ្ញាដឹងនូវធម៌ជាគ្រឿងក្ស័យ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ កិក្ខុនោះដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិត នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាចុងបាយដើម្បីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅកាន់ទីរលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាហេតុនាំឲ្យកើតអាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាចុងបាយដើម្បីរលត់អាសវៈ ដឹងច្បាស់តាមពិតថា នេះជាផ្លូវសម្រាប់ដើរទៅកាន់ចុងបាយដើម្បីរលត់អាសវៈ ។ កាលកិក្ខុនោះដឹងយ៉ាងនេះ ឃើញយ៉ាងនេះហើយ ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកកាមាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកភវាសវៈផង ចិត្តក៏ផុតស្រឡះចាកអវិជ្ជាសវៈផង កាលបើចិត្តផុតស្រឡះហើយ

វិមុត្តិមំ តំ ព្យាណំ យោគំ ខ័ណោ យោគំ ឧបេតំ
ព្រហ្មចរិយំ កតំ ភវតិ យំ ជាតិ ខីណា ជាតិ
បដាជាតំ ។ សេយ្យថាបិ តំ តក្ខកេ បញ្ចសតច្ឆទ្ទេ
ឧធភារហារោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្ថ
ចក្ខុមា បុរិសោ តីរេ ឋិតោ បសេយ្យ សិប្បិក-
សម្ពុកម្បិ(១) សក្ខរកថលម្បិ មច្ឆគុម្ពម្បិ តិដ្ឋន្តំបិ
ចរន្តំបិ(២) ។ តស្ស ឯវមស្ស អយំ ខោ ឧធភ-
រហោ អច្ឆោ វិប្បសន្នោ អនាវិលោ តត្រិមេ
សិប្បិកសម្ពុកាបិ សក្ខរកថលាបិ មច្ឆគុម្ពាបិ
តិដ្ឋន្តិបិ ចរន្តិបីតិ ឯវមេវ ខោ តក្ខកេ តក្ខកេ ៥ឧ
ឧក្ខន្តិ យថាភូតំ បដាជាតំ ។ បេ ។ ជាតិ
ខីណា ជាតិ បដាជាតំ ។

---

๑ ឧ សិប្បិសម្ពុកម្បិ ។ ๒ ម. សក្ខរកថលំបិ មច្ឆគុម្ពំបិ ចរន្តំបិ តិដ្ឋន្តំបិ ។ ๓. សក្ខរកថលម្បិ មច្ឆគុម្ពម្បិ ចរន្តម្បិ តិដ្ឋន្តម្បិ ។

ញាណកំកើតឡើងដ៏ឋា ចិត្តរបស់អាត្មាអញផុតស្រឡះហើយ ដំណឹងថា
ថា កំណើតអស់ហើយ មគ្គព្រហ្មចរិយៈ អាត្មាអញបានប្រព្រឹត្តហើយ
សោឡសកិច្ចអាត្មាអញក៏បានធ្វើស្រេចហើយ កិច្ចដ៏ទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បី
សោឡសកិច្ចនេះទៀត មិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជា
អន្ទង់ទឹកលើកំពូលភ្នំ ដែលថ្លាស្អាត ឥតមានកកស្អុក បុរសម្នាក់មាន
ចក្ខុឈរទៀបនោះ គប្បីមើលឃើញនូវខ្យងទឹងត្រីខ្លះ ដុំក្រួសទំរ៉ឹងដុំថ្ម
ខ្លះ នូវហ្វូងត្រីដែលកំពុងសំកាំងខ្លះ ហែលទៅមកខ្លះ ក្នុងអន្ទង់ទឹក
នោះ ។ បុរសនោះក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អន្ទង់ទឹកនេះឯង
ថ្លាស្អាត ឥតមានកកស្អុក ខ្យងទឹងត្រីទាំងនេះក្តី ដុំក្រួសទំរ៉ឹងដុំថ្មទាំង
នេះក្តី ហ្វូងត្រីទាំងនេះកំពុងសំកាំងខ្លះ ហែលទៅមកខ្លះក្តី ក្នុងអន្ទង់ទឹក
នោះ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិក្ខុដ៏ឋាស់តាមពិតថា
នេះជាទុក្ខ ។ បេ ។ ដំណឹងថា កិច្ចដទៃប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡស.
កិច្ចនេះទៀតមិនមាន ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[๓๑๗] อยํ ปุคฺคโล ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมณาน ๔ ภิมิ(๑) ព្រាហ្មណាน ๔ ภิมิ ឧបាសកាน ๔ ภิมิ ปพฺพชิต ๔ ภิมิ เสาตาปนาน ๔ ภิมิ อรหนฺตาน ๔ ภิมิ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมณาน เหตุ ฯ สมิตาสฺส เหตุ ตาปตา อตฺตสฺส ตปฺปา สฺเลสิกา โจเจตพฺพิกา สตฺถุ ธมฺมวินยสฺส อายติ ปาติโมกฺขสวรณิยา ฐิติ เหตุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สมณาน เหตุ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ภิกฺขุ ព្រាហ្មណាน เหตุ ฯ ตาปิตาสฺส เหตุ ตาปตา อตฺตสฺส ตปฺปา สฺเลสิกา โจเจตพฺพิกา สตฺถุ ธมฺมวินยสฺส อายติ ปาติโมกฺขสวรณิยา ฐิติ เหตุ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ព្រាហ្មណាน เหตุ ฯ ตตฺร ภิกฺขเว ภิกฺขุ ឧបាសกาน เหตุ ฯ ឧបาสกาสฺส เหตุ ตาปตา อตฺตสฺส ตปฺปา สฺเลสิกา โจเจตพฺพิกา สตฺถุ

---

๑ ม. สมณเหตุภิมิ ฯ ฉ. ปรปเทสุปิ ฯ

(๑๑๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុនេះតថាគតហៅថា សមណៈក៏បាន ថាព្រាហ្មណ៍ក៏បាន ថានហាតកៈក៏បាន ថាវេទគូក៏បាន ថាសោត្តិយៈក៏បាន ថាអរិយៈក៏បាន ថាអរហន្តក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា សមណៈ តើដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅកាន់អាយតិមុខ ភិក្ខុនោះបានរម្ងាប់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះថា សមណៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមកប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅកាន់អាយតិមុខ ភិក្ខុនោះបានបន្សាត់ចោលហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុដែលឈ្មោះថា នហាតកៈ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មាន

ทุกฺขวิตกฺกา อายสฺมโต ฉนฺนสฺส ปหีนา ฉยิมา เวทนา
กตฺถจิ กทาจิ กรหจิ น สนฺตวุตฺติกา โหนฺติ ฯ กตมา ฉ ฯ
กตฺถจิ กทาจิ กรหจิ เวทนา โหนฺติ ฯ วิตกฺกสฺส โหนฺติ
จาปกา อกุสลา ธมฺมา สญฺโญชนิกา โอฆนี-
ยาปิกา สธมฺม ทุกฺขวิตกฺกา อายสฺมโต ฉนฺนสฺส ปหี-
ยมานา ฉยิมา เวทนา กตฺถจิ กทาจิ กรหจิ เวทนา โหนฺติ ฯ
กตมา ฉ ฯ กตฺถจิ กทาจิ กรหจิ สนฺตวุตฺติกา โหนฺติ ฯ
วิตกฺกสฺส โหนฺติ จาปกา อกุสลา ธมฺมา
สญฺโญชนิกา โอฆนียาปิกา สธมฺม ทุกฺขวิตกฺกา
อายสฺมโต ฉนฺนสฺส ปหีนา ฉยิมา เวทนา กตฺถจิ กทาจิ
สนฺตวุตฺติกา โหนฺติ ฯ กตมา ฉ ฯ กตฺถจิ กทาจิ
อทุกฺขมสุขา เวทนา โหนฺติ ฯ อาวกาสสฺส โหนฺติ จาปกา
อกุสลา ธมฺมา สญฺโญชนิกา โอฆนียาปิกา

ទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅតាមឆន្ទៈមុខ កិរិយានោះបានជម្រះចេញហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាឈ្មោះថា អនាគតៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាដែលឈ្មោះថា វេទគូ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើ ដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅតាមឆន្ទៈមុខ កិរិយានោះបានដឹងច្បាស់ហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាដែលឈ្មោះថា វេទគូ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាដែលឈ្មោះថា សោត្តិយៈ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្លើដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅតាមឆន្ទៈមុខ កិរិយានោះមិនបានទន្ទឹកហើយ (ដោយចិត្ត) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាឈ្មោះថា សោត្តិយៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិរិយាដែលឈ្មោះថា អរិយៈ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើតក្នុងភពថ្មីទៀត

มหายมหาวคฺคสฺส มหาอสฺสปุรสุตฺตวณฺณนาย

สงฺฆ ทุกฺขวิหาราย อายตึ ชาติชราพยาธิโย ฯเปฯ โข ปเนตฺถ ปทฺเธ อริโย โหติ ฯ ปจฺฉิเม ปเนตฺถ ปทฺเธ อรหา โหติ ฯ อารกาสฺส โหติ ฐานคามี อกุสลา ธมฺมา สงฺกิเลสิกา โปโนพฺภวิกา สงฺฆ ทุกฺขวิหาราย อายตึ ชาติ-ชราพยาธิโย ฯเปฯ โข ปเนตฺถ ปทฺเธ อรหา โหติ ฯ ฯเปฯ ปจฺฉิเม ปเนตฺถ ปทฺเธ อคฺคผเล อคฺคผลตฺถาย เต ปทฺเธ ปจฺจวเตา ปาสิตพฺพ อภิธมฺมฏฺฐกถา ฯ

มหาอสฺสปุรสุตฺตํ นิฏฺฐิตํ ฯ

ជាធម្មប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទឹ ដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ជាកិលេសធ្វើឲ្យអំពើកិកុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុឈ្មោះថា អរិយៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុដែលឈ្មោះថា អរហន្ត តើដោយប្រការដូចម្តេច ។ អកុសលធម៌ទាំងឡាយដ៏លាមក ប្រកបដោយសេចក្តីសៅហ្មង ធ្វើសត្វឲ្យកើត ក្នុងភពថ្មីទៀត ជាធម្មប្រព្រឹត្តទៅមួយអន្ទឹដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាវិបាក ប្រកបដោយជាតិ ជរា មរណៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងខាងមុខ ជាកិលេសធ្វើឲ្យអំពើកិកុនោះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កិកុដែលឈ្មោះថា អរហន្ត ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ កិកុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយ ចំពោះភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាអស្សបុរសូត្រ ទី ៩ ។

---

(១១៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អង្គេសុ វិហរតិ អស្សបុរំ នាម អង្គានំ និគមោ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។ ភគវា ឯតទវោច សមណា សមណាតិ ភិក្ខវេ ជនោ សញ្ជានាតិ តុម្ហេ ច បន តេ តុម្ហេតិ បុដ្ឋា សមានា សមណម្ហាតិ បដិជានាថ តេសំ វោ ភិក្ខវេ ឯវំសមញ្ញានំ សតំ ឯវំបដិញ្ញានំ សតំ(១) យា សមណាសាមីចិប្បដិបទា តំ បដិនិ បដិបន្និស្សាម ឯវន្តោ អយំ អម្ហាកំ សមញ្ញា ច សទ្ធា ភវិស្សតិ បដិញ្ញា ច ភូតា យេសញ្ច មយំ បត្តចីវរបិណ្ឌបាតសេនាសនគិលានប្បច្চយភេសជ្ជបរិក្ខារេ បរិភុញ្ជាម តេសំ តេ ភោគា

---

១ កត្ថចិ បោត្ថកេ ឯវំ សទ្ធាភាវំ សតំ ឯវំបដិញ្ញាភាវំ សតន្តិ ទិស្សន្តិ ។

បុព្វអស្សប្បុរសូត្រ ទី ១០

(១១៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់ក្នុងនិគមឈ្មោះអស្សប្បុរៈ របស់អ្នកស្រុកអង្គៈ ជាំងឆ្ការ កងដែនអង្គៈ ។ ក្នុងសម័យនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុចាំងឆ្ការមកថា ម្នាលភិក្ខុចាំងឆ្ការ ។ ភិក្ខុចាំងនោះក៏ទទួលស្តាប់ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ភាសិតនេះថា ម្នាលភិក្ខុចាំងឆ្ការ អ្នកដឹងតែងស្គាល់ច្បាស់នូវអ្នកចាំងឆ្ការថាជា សមណៈ ។ ដូច្នេះ ចំណែកអ្នកចាំងឆ្ការ បើមានគេសួរថា លោកជាអ្វី តែងប្តេជ្ញាខ្លួនថា ពួកយើងជាសមណៈ ម្នាលភិក្ខុចាំងឆ្ការ កាលបើអ្នកចាំងឆ្ការនោះមានឈ្មោះយ៉ាងនេះហើយ ប្តេជ្ញាខ្លួនយ៉ាងនេះហើយ ម្នាលភិក្ខុចាំងឆ្ការ អ្នកចាំងឆ្ការគប្បីសិក្សាយ៉ាងនេះថា បដិបទាសមគួរដល់សមណៈណា យើងចាំងឆ្ការនឹងប្រតិបត្តិនូវបដិបទានោះ នេះជាឈ្មោះពិតផង ជាសេចក្តីប្តេជ្ញាពិតផង របស់យើងចាំងឆ្ការ យ៉ាងនេះ មួយទៀត យើងចាំងឆ្ការបរិភោគនូវចីវរ បិណ្ឌបាត សេនាសនៈ គិលានប្បច្ចយភេសជ្ជបរិក្ខារ របស់ជនចាំងឆ្ការណា សក្ការៈចាំងឆ្ការនោះ ដែលជនចាំងនោះបាន

มหายมกวคฺคสฺส ทุฬฺหอสฺสปุรสุตฺตนฺเต สมณสามีจิปฏิปทา

อเยฺยสุ มยเมวฺลา ภาวิสฺสนฺติ มหานิสํสา อมฺหากญฺเจวายํ ปฏิปทา อายนฺตา ภาวิสฺสติ สพฺพสาธุชเนหาติ อยมฺปิ เอโก ภิกฺขเว สิกฺขิตพฺโพ ฯ

(๑๒๐) ตตฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุ สามีจิปฏิปนฺโน(๑) ปฏิปนฺโนติ ฯ ยสฺส ตสฺสจิ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิกฺกนฺตา ปฏิกฺกนฺตา อปฺปหีนา โหนฺติ ฯเปฯ จิตฺตสฺส ฯเปฯ อปฺปหีโน โหนฺติ ตตฺถ ภิกฺขเว ภิกฺขุโน อภิกฺกนฺตา ปฏิกฺกนฺตา อปฺปหีนา โหนฺติ ขุชฺชาปิสฺส ขุชฺชา โหนฺติ อปฺปหีโน โหนฺติ มกฺกิสฺส มกฺกา อปฺปหีโน โหนฺติ ปฏฺปาสิสฺส ปฏฺปาสา อปฺปหีโน โหนฺติ ฯสฺสกิสฺส ฯสฺสา อปฺปหีนา โหนฺติ ปจฺจาสิสฺส ปจฺจาสิยิ อปฺปหีนิ โหนฺติ สงฺฆาสิสฺส สาเฆยฺยา อปฺปหีนิ โหนฺติ มายาวิสฺส มายา อปฺปหีนา โหนฺติ ถามปิสฺส ถามปิตา ฯปฺปา อปฺปหีนา โหนฺติ มิจฺฉาทิฏฺสฺส(๒) มิจฺฉาทิฏฺฐิ อปฺปหีนา โหนฺติ ฯ ฯเมสมฺปิ โข อหมฺปิ ภิกฺขเว สมณามณานิ สมณาโลสานิ สมณาภสาภานิ(๓)

---

๑ ฉ. ม. ฯ สมณสามีจิปฏิปทนฺติ ฯ ๒ ม. มิจฺฉาทิฏฺฐิสฺส ฯ ๓ ฉ. ม. สมณาภสฺสานิ ฯ

(ប្ដូរ) ចំពោះយើងទាំងឡាយ នឹងជាសក្ការៈមានផលច្រើន មានអានិសង្សច្រើន ទាំងបព្វជ្ជារបស់ពួកយើងនេះសោត ក៏នឹងមិនខានទេ គង់នឹងមានផល មានសេចក្ដីចំរើន ។

(๒๒๐) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវបដិបទាដ៏សមគួរ (ដល់សមណៈ) តើដូចម្ដេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុណាមួយ មានអភិជ្ឈាច្រើន ជាអ្នកមិនលះបង់អភិជ្ឈាចេញ មានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមិនលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្ដីក្រោធ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីក្រោធចេញ មានសេចក្ដីគំនុំ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីគំនុំចេញ មានសេចក្ដីលុបគុណគេ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្ដីលើកខ្លួន ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្ដីប្រកៀន ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីប្រកៀនចេញ មានសេចក្ដីកំណាញ់ ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្ដីអួតអាង ជាអ្នកមិនលះបង់អំនួតចេញ មានសេចក្ដីលាក់ពុត ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្ដីប្រាថ្នាលាមក ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានសេចក្ដីយល់ខុស ជាអ្នកមិនលះបង់សេចក្ដីយល់ខុសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការមិនលះបង់ នូវមន្ទិលរបស់សមណៈ នូវទោសរបស់សមណៈ នឹងធម៌ជាអម្ចត់របស់សមណៈ ដែលជា

อาจายิ กาลิ ฯ ตตฺถ ตตฺถาติ ตสฺมึ ตสฺมึ ปเทเส ฯ ปาวจนนฺติ ปวจนเมว ฯ ปาวจนนฺติ วา ปวรวจนนฺติ อตฺโถ ฯ ปวรนฺติ จ ปาสตฺถิกวเสน วุตฺตนฺติ เวทิตพฺพา ฯ ปาวจนนฺติ วา ปุพฺพาปรวิโรธาภาเวน

ហេតុញ្ចាំងសមណ: ឲ្យកើតក្នុងអបាយ ទីឆាបច្ច័យឲ្យឆេនូវវិបាក ជាទុក្ខ ក្នុងទុគ្គតិកូមិពាំងនេះ ចោលទេញ្ចាហើយ តថាគតមិនគាន់ហៅថា អ្នកប្រតិបត្តិនូវបដិបទា ដ៏បេមគួរដល់សមណ:ទេ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ដូចជាអាវុធឈ្មោះមគធ:(១) មានមុខពាំងសងខាង ដែលបុគ្គលធ្វើឲ្យជោកនឹងទឹកហើយសំលៀង (លើថ្ម) (រួចស៊ីក) អាវុធនោះទុកក្នុងស្រោម ហើយស្រែះព័ទ្ធព័ន្ធជុំវិញ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ តថាគតពោលនូវបព្វជ្ជារបស់ភិក្ខុ នេះថាមានឧបមេយ្យដូចអាវុធឈ្មោះមគធ:នោះដែរ ។

{១២១} ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលមានសង្ឃដ្ឋដិ ថាជាសមណ:ដោយគ្រាន់តែទ្រទ្រង់សង្ឃដ្ឋដិប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអ្នកឥតសំពត់ ថាជាសមណ:ដោយគ្រាន់តែឥតសំពត់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអ្នកសៅហ្មង ដោយធូលីនិងភក់ស្អុល ថា

---

๑ អាវុធកើតអំពីធ្វើសត្វឲ្យស្លាប់ ។ សេចក្តីថា ពួកមនុស្សកោសវែកហើយយកកំទេចដែកនោះទៅលាយនឹងសាច់ឲ្យសត្វត្រៀល ។ នោះបន្ទោបង់ឧច្ចារៈមិនរួចក៏ស្លាប់ទៅ បើមិនស្លាប់ទេ គេក៏វាយឲ្យស្លាប់ រួចរិះពោះយកកំទេចដែកនោះមកលាងទឹកលាយនឹងសាច់ឲ្យត្រៀលស៊ីឡើត ធ្វើយ៉ាងនេះអស់ពីដង ។ ក្នុងទីបំផុត គេយកកំទេចដែកនោះមកឲ្យជាងធ្វើជាអាវុធ។ នោះមុតពេកណាស់ គេហៅថា អាវុធឈ្មោះមគធ: ។ អដ្ឋកថា ។

វជោជលុំកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ ខុទកោភេហកស្ស ខុទកោភេហមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ រុក្ខមូលិកស្ស រុក្ខមូលិកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ អព្ភោកាសិកស្ស អព្ភោកាសិកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ ខុព្ភដ្ឋកស្ស[1] ខុព្ភដ្ឋកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ បវិយាយភត្តិកស្ស បវិយាយភត្តិកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ មន្ថជ្ឈាយិកស្ស មន្ថជ្ឈាយិកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ ជាហំ តំក្ខវេ ឯដិលកស្ស ឯដិលកមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។ សង្ឃាដិកស្ស ចេ តំក្ខវេ

---

๑ ខុព្ភដ្ឋ កស្សាតិប្បត្តិ ។

ជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែសៅហ្មងដោយធូលីនិងក្អែលប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអកុប្បត្រាំទឹក ថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែកុប្បត្រាំទឹកប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអកអាស្រ័យនៅតែក្បែរគល់ឈើ ថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែអាស្រ័យនៅតែក្បែរគល់ឈើប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអកអាស្រ័យនៅតង់ទីវាលថាជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែអាស្រ័យនៅតង់ទីវាលប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអកប្រកាន់ការអប់កាយ (ដោយគិតថាទឹងរំងាប់នូវកិលេស) ថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែប្រកាន់ការអប់កាយ (ដោយគិតថាទឹងរំងាប់កិលេស) ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលដែលបរិភោគតត្តៈ ១ដងក្នុង១កាល[1] ថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែបរិភោគតត្តៈ ១ ដង ១ កាលប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលអកវៀនមន្ទថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែវៀនមន្ទប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ តថាគតមិនពោលនូវភាពនៃបុគ្គលដែលទុកផងសក់ថាជាសមណៈដោយគ្រាន់តែទុកផងសក់ប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ បើ

---

๑ ដែលថាបរិភោគតត្តៈ ๑ ដង ๑ កាលនោះ គឺក្នុង ๑ ថ្ងៃ ឬកន្លះថ្ងៃ ទើបបរិភោគតត្តៈម្តង ។ នេះជាលក្ខណៈរបស់ពួកសមណៈខាងក្រៅ ។ អដ្ឋកថា ។

សង្ឃដិ ជារណាមត្តេន អភិញ្ញាលុសទ្ទ បុក្កលសទ្ទ អភិញ្ញា បហីយេថ ព្យាបន្នចិត្តសទ្ទ ព្យាចាទោ បហីយេថ កោធនទ្ទ កោធោ បហីយេថ ឧបនាហិទ្ទ ឧបនាហោ បហីយេថ មក្ខិទ្ទ មក្ខោ បហីយេថ បឡាសិទ្ទ បឡាសោ បហីយេថ ឥស្សុកិទ្ទ ឥស្សា បហីយេថ មច្ឆរិទ្ទ មច្ឆរិយំ បហីយេថ សឋិទ្ទ សាឋេយ្យំ បហីយេថ មាយាវិទ្ទ មាយោ បហីយេថ ថម្ភិទ្ទ ថម្ភោ ឥច្ឆា បហីយេថ មិច្ឆាទិដ្ឋិទ្ទ មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហីយេថ តមេវំ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា ជានមេវ ឥំ សង្ឃដិកំ ករេយ្យុំ សង្ឃដិកត្តមេវ(១) សមានេយ្យុំ ឯវមេវំ ភិក្ខុ កន្ទមុ១ សង្ឃដិកោ ហោហិ សង្ឃដិកទ្ទ តេ សតោ សង្ឃដិ ជារណាមត្តេន អភិញ្ញាលុសទ្ទ អភិញ្ញា បហីយិទ្ទតំ ព្យាបន្នចិត្តទ្ទ ព្យាចាទោ បហីយិទ្ទតំ

---

១ ម· សង្ឃដិកត្តេ បេវ ។

បុគ្គលមានសង្ឃដិ មានអកិដ្ឋាច្រើន ដោយអាងថាទ្រទ្រង់សង្ឃដិ ត្រូវលះបង់អកិដ្ឋាចេញ បើមានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ត្រូវលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ត្រូវលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ មានការចង់គំនុំ ត្រូវលះបង់ការចង់គំនុំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណគេ ត្រូវលះបង់សេចក្តីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន ត្រូវលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីប្រណែន ត្រូវលះបង់សេចក្តីប្រណែនចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ ត្រូវលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតអាង ត្រូវលះបង់អំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុត ត្រូវលះបង់សេចក្តីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្តីច្រោះថ្នាលមក ត្រូវលះបង់សេចក្តីច្រោះថ្នាលមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស ត្រូវលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ មិត្តអាមាត្យញាតិសាលោហិត គប្បីធ្វើបុគ្គលអ្នកអាងមានសង្ឃដិនោះ ឲ្យជាអ្នកទ្រទ្រង់សង្ឃដិ ក្នុងថ្ងៃនោះឯង ពន្យល់នូវភាពនៃបុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់សង្ឃដិថា នែលោកមានមុខស្រស់បស់ លោកចូរមកនេះ លោកចូរជាអ្នកទ្រទ្រង់សង្ឃដិចុះ កាលបើលោកមានសង្ឃដិហើយ តែនៅមានអកិដ្ឋាច្រើន ដោយអាងទ្រទ្រង់សង្ឃដិ លោកគួរលះបង់អកិដ្ឋាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ គួរលះបង់ព្យាបាទចេញ

โคตฺตสฺส โคตฺโต ปหายิสฺสติ ขุชฺชาหิสฺส ขุชฺชาโย ปหายิสฺสติ มนฺถิสฺส มนฺถา ปหายิสฺสติ ปณฺหาสิสฺส ปณฺหาสา ปหายิสฺสติ ฯสฺสุกิสฺส ฯสฺสา ปหายิสฺสติ มญฺชริสฺส มญฺชริยา ปหายิสฺสติ สพฺพสฺส สพฺเพยฺยา ปหายิสฺสติ มายาวิสฺส มายา ปหายิสฺสติ ทาฬิทฺทสฺส ทาฬิกา ฯฏฺฐา ปหายิสฺสติ มิฏฺฐาธิฏฺฐสฺส มิฏฺฐาธิฏฺฐา ปหายิสฺสตีติ ฯ ยสฺมา ๘ เขา อหิ ภิสฺมาเร สงฺฆาฏิกปฺปี สีเตกจฺโจ ปสฺสาทิ อภิฏฺฐาสุ๎ ฌาปนฺตปิฏฺฐิ โคตฺตา ขุชฺชาหิ มนฺถี ปณฺหาสี ฯสฺสุกี มญฺชรี สพฺพ มายาวี ทาฬิทฺธา มิฏฺฐาธิฏฺฐา(๑) ตสฺมา ๘ สงฺฆาฏิกสฺส สงฺฆาฏิการณาทเยน สาทยิ์ วิหาทิ ฯ

---

๑ ม. มิฏฺฐาธิฏฺฐิกา ฯ

មានសេចក្តីក្រោធ គួរលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ មានការចងគំនុំ គួរលះបង់ការចងគំនុំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណគេ គួរលះបង់សេចក្តីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន គួរលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីច្រណែន គួរលះបង់សេចក្តីច្រណែនចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ គួរលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតអាង គួរលះបង់អំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុត គួរលះបង់សេចក្តីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក គួរលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស គួរលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតបានឃើញបុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ សូម្បីជាអ្នកមានសង្ឃដ៏ហើយ តែនៅមានអកិដ្ឋាច្រើន មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីក្រោធ មានការចងគំនុំ មានសេចក្តីលុបគុណគេ មានសេចក្តីលើកខ្លួន មានសេចក្តីច្រណែន មានសេចក្តីកំណាញ់ មានសេចក្តីអួតអាង មានសេចក្តីលាក់ពុត មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានគំនិតយល់ខុសនៅឡើយ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះបានជាតថាគតមិនទាន់ហៅថ្កូវកាន់បុគ្គលមានសង្ឃដ៏ ថាជាសមណៈ ដោយគ្រាន់តែទ្រទ្រង់សង្ឃដ៏ប៉ុណ្ណោះទេ ។

អនេលកស្ស ចេ កិត្តយេ ។ បេ ។ រជោជល្លកស្ស ចេ កិត្តយេ... ឧន្នគោរោហកស្ស ចេ កិត្តយេ... វុក្កម្មូលិកស្ស ចេ កិត្តយេ... អញ្ញតរាសិកស្ស ចេ កិត្តយេ... ឧព្ភដ្ឋកស្ស ចេ កិត្តយេ... បរិយាយភត្តិកស្ស ចេ កិត្តយេ... មន្ទជ្ឈាយិកស្ស ចេ កិត្តយេ... ឯដិលកស្ស ចេ កិត្តយេ ឯជាជារណមត្តេន អភិជ្ឈាលុស្ស អភិជ្ឈា បហាយេថ ព្យាបន្នចិត្តស្ស ព្យាបាទោ បហាយេថ កោធនស្ស កោធោ បហាយេថ ឧបនាហិស្ស ឧបនាហោ បហាយេថ បក្ខិស្ស មក្ខោ បហាយេថ បឡាសិស្ស បឡាសោ បហាយេថ ឥស្សុកិស្ស ឥស្សា បហាយេថ មច្ឆរិស្ស មច្ឆរិយំ បហាយេថ សឋស្ស សាឋេយ្យំ បហាយេថ មាយាវិស្ស មាយា បហាយេថ ថាម្ភិស្ស ថម្ភោ បហាយេថ មិច្ឆាទិដ្ឋិស្ស មិច្ឆាទិដ្ឋិ បហាយេថ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលមិនមានសំពត់ ។ បេ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បើបុគ្គលសៅហ្មងដោយធូលីនឹងក្អែល... ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បើបុគ្គលចុះត្រាំទឹក... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលអាស្រ័យ
នៅក្បែរគល់ឈើ... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលអាស្រ័យនៅកន្លែង
ឥតវាល... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលប្រកាន់ការអប់កាយ... ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលបរិភោគកន្តក់ ១ ដង ១ កាល... ម្នាលភិក្ខុទាំង
ឡាយ បើបុគ្គលរឿនមន្ត... ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បើបុគ្គលទុកផង
សក់មែន តែនៅមានអតិជ្ឈាច្រើន ដោយអាងថាទុកផងសក់ប៉ុណ្ណោះ
បុគ្គលនោះត្រូវលះអតិជ្ឈាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ត្រូវលះ
ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ត្រូវលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ មាន
ការចងគំនុំ ត្រូវលះបង់ការចងគំនុំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណគេ ត្រូវ
លះបង់សេចក្តីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន ត្រូវលះបង់
សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីប្រកែន ត្រូវលះបង់សេចក្តីប្រកែន
ចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ ត្រូវលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មាន
សេចក្តីអួតអាង ត្រូវលះបង់អំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុត ត្រូវលះ
បង់សេចក្តីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ត្រូវលះបង់សេចក្តី
ប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស ត្រូវលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ

ตเมวํ ปิตฺวาทยฺหา ญาตีสาโลหิตา ฉาตเมว วิ
ฉฑิลเกวิ ภาเรยฺยุ ฉฑิลเกสฺวาคเตเมว(๑) สมาธเยยฺยุ
ยถา ทุกฺขุ ภนฺตมฺหิ ฉฑิลเกติ ยถา ฉฑิลเกสฺวา
เต สเตติ ฉฑาฑาวณมตฺเตน อกิฏฺฐาลุสฺส อกิฏฺฐา
ปหายิสฺสติ ฆาปนฺทจิตฺตสฺส ฆาฉาเยติ ปหายิสฺสติ
เกาธนสฺส เกาเธติ ปหายิสฺสติ ขุปธาหิสฺส
ขุปธาเยติ ปหายิสฺสติ มกฺขิสฺส มเกฺขติ ปหา-
ยิสฺสติ ปธฺปาสิสฺส ปธฺปาเสติ ปหายิสฺสติ
ฯสฺสุกิสฺส ฯสฺสาติ ปหายิสฺสติ มจฺฉริสฺส มจฺฉริยนฺติ
ปหายิสฺสติ สาเยสฺส สาเยยฺยุนฺติ ปหายิสฺสติ
มายาวิสฺส มายาติ ปหายิสฺสติ ถมฺภิตฺตสฺส ถมฺภ-
กาติ ฯฉา ปหายิสฺสติ มทฺทาธิฏฺฐสฺส มทฺทาธิฏฺฐ
ปหายิสฺสตีติ ฯ ยสฺมา จ เขา อหิ
กิกฺขเว ฉฑิลเกปิ ฯเฉเกปิ ปสฺสาทิ อกิฏฺฐาลุ

---

๑ ม ฉฑิลเกสฺวาคเตเมว ฯ

មិត្តអាមាត្យញាតិសាលោហិត គប្បីឆ្លើបុគ្គលដែលទុកផ្តើសក់នោះ ឲ្យជាអ្នកទុកផ្តើសក់កាលថ្ងៃនោះឯង ហើយពន្យល់នូវភាពនៃបុគ្គលអ្នកទ្រទ្រង់ផ្តើសក់ថា នែលោកមានមុខស្រស់បស់ លោកចូរមកនេះ លោកចូរជាអ្នកទុកផ្តើសក់ចុះ កាលបើលោកទុកផ្តើសក់ហើយ តែនៅមានរកិដ្ឋាច្រើន ដោយអាងថា ទុកផ្តើសក់នោះប៉ុណ្ណោះ លោកគួរលះបង់អកិដ្ឋាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ គួរលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ គួរលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ មានការបង់គំនុំ គួរលះបង់ការបង់គំនុំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណគេ គួរលះបង់សេចក្តីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន គួរលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីប្រកែកឈ្លោះ គួរលះបង់សេចក្តីប្រកែកឈ្លោះចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ គួរលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតអាង គួរលះបង់អំនួតចេញ មានសេចក្តីលាក់ពុត គួរលះបង់សេចក្តីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក គួរលះបង់សេចក្តីប្រាថ្នាលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស គួរលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតឃើញបុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ សូម្បីទុកផ្តើសក់ តែនៅមានរកិដ្ឋាច្រើន

ព្យាបន្នចិត្តំ កោធនំ ឧបនាហិំ បក្ខិំ បន្ធាសិំ ឥស្សុកិំ មច្ឆរិំ សឋំ មាយាវិំ ថាម្ភិំ តំ បុគ្គលំ ឥតោ ន ឧដ្ឋលកេ ឧជាជាវណាមត្តេន សាមញ្ញំ វទាមិ ។

(๑๒๒) កថញ្ហិ តិក្ខវេ តិក្ខិ សមណសាមីចិប្ប-ដិបទំ បដិបន្នោ ហោតិ ។ យស្ស កស្សចិ តិក្ខវេ តិក្ខិន្ទ្រោ អតិន្ទ្យាលុស្ស អតិន្ទ្យា បហីនា ហោតិ ព្យាបន្នចិត្តស្ស ព្យាចាទោ បហីនោ ហោតិ កោធ. នស្ស កោធោ បហីនោ ហោតិ ឧបនាហិស្ស ឧបនា. ហោ បហីនោ ហោតិ មក្ខិស្ស មក្ខោ បហីនោ ហោតិ បន្ធាសិស្ស បន្ធាសោ បហីនោ ហោតិ ឥស្សុកិស្ស ឥស្សា បហីនា ហោតិ មច្ឆរិស្ស មច្ឆរិយំ បហីនំ ហោតិ សឋស្ស សាឋេយ្យំ បហីនំ ហោតិ

មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ មានសេចក្តីក្រោធ មានការចងគំនុំ មានសេចក្តីលុបគុណគេ មានសេចក្តីលើកខ្លួន មានសេចក្តីប្រកែន មានសេចក្តីកំណាញ់ មានសេចក្តីអួតអាង មានសេចក្តីលាក់ពុត មានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក មានគំនិតយល់ខុស ទៅឡើយ ព្រោះហេតុណា ហេតុនោះឯងជា តថាគតមិនហៅបុគ្គល ដែលទុកផ្នងសក់ថា ជាសមណៈ ដោយត្រឹមតែទុកផ្នងសក់ប៉ុណ្ណោះទេ ។

(១៦២) ម្នាលកិកូពាំងឆ្ការ កិកូជាអ្នកប្រតិបត្តិទៅបដិបទាដ៏សមគួរដល់សមណៈ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូពាំងឆ្ការ កិកូណាមួយ មានអកិដ្ឋាច្រើន ជាអ្នកលះបង់អកិដ្ឋាចេញ មានចិត្តប្រកបដោយព្យាបាទ ជាអ្នកលះបង់ព្យាបាទចេញ មានសេចក្តីក្រោធ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីក្រោធចេញ មានការចងគំនុំ ជាអ្នកលះបង់ការចងគំនុំចេញ មានសេចក្តីលុបគុណគេ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីលុបគុណគេចេញ មានសេចក្តីលើកខ្លួន ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីលើកខ្លួនចេញ មានសេចក្តីប្រកែន ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីប្រកែនចេញ មានសេចក្តីកំណាញ់ ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីកំណាញ់ចេញ មានសេចក្តីអួតអាង ជាអ្នកលះបង់អំនួតចេញ មាន

មាយាវិស្ស មាយា បហីនា ហោតិ ថាម្ភស្ស ថាម្ភ-
កោ ន្ទ្ធា បហីនា ហោតិ ម្ភន្ធានដ្ឋស្ស ម្ភន្ធានដ្ឋ
បហីនា ហោតិ ។ ន្ទមេសំ ខោ អតិក្កមេ សមណាម-
លានំ សមណាឆោសានំ សមណាកសាវានំ អាចាយ-
កានំ ឋានានំ ទុក្កដវេឆនីយានំ បហានា សមណ-
សាមីចិប្បដិបទំ បដិបន្ធាតិ វាធាម ។ សោ សព្ពេហិ
ន្ទមេហិ ចាបកេហិ អកុសលេហិ ឆម្មេហិ វិសុទ្ធ-
មត្តានំ សមនុបស្សតិ វិមុត្តមត្តានំ សមនុបស្សតិ ។
តស្ស សព្ពេហិ ន្ទមេហិ ចាបកេហិ អកុសលេហិ
ឆម្មេហិ វិសុទ្ធមត្តានំ សមនុបស្សតោ វិមុត្តមត្តានំ
សមនុបស្សតោ ចាមុដ្ឋំ ជាយតិ បមុទិតស្ស បីតិ
ជាយតិ បីតិមនស្ស កាយោ បស្សម្ភតិ បស្សទ្ធកា-
យោ សុខំ វេទេតិ សុខិនោ ចិត្តំ សមាធិយតិ ។ សោ
មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ
តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ(๑)

๑ ឱ. បតុត្តិ ឧទ្ធមធោ ។

មហាយមកវគ្គ ចូឡអស្សបុរសូត្រ បដិបទាដ៏សមគួរដល់បមណៈ

សេចក្តីលាក់ពុត ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីលាក់ពុតចេញ មានសេចក្តីច្រណែនលាមក ជាអ្នកលះបង់សេចក្តីច្រណែនលាមកចេញ មានគំនិតយល់ខុស ជាអ្នកលះបង់គំនិតយល់ខុសចេញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការលះបង់នូវមន្ទិលរបស់សមណៈ នូវទោសរបស់សមណៈ នូវធម៌ជាគ្រឿងអមក្តីរបស់សមណៈ ដែលជាហេតុញុំាងសមណៈឲ្យកើតក្នុងអបាយ ទាំងជាបច្ច័យឲ្យទទួលនូវវិបាកជាទុក្ខ កន្លងទុគ្គតិភូមិទាំងនេះចេញហើយ ទើបតថាគតហៅថាជាអ្នកប្រតិបត្តិនូវបដិបទា ដ៏សមគួរដល់សមណៈមែន ។ ភិក្ខុនោះឃើញច្បាស់នូវខ្លួនថាបរិសុទ្ធ ឃើញច្បាស់នូវខ្លួនថា រួចហើយចាកពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះឃើញច្បាស់នូវខ្លួនថាបរិសុទ្ធ ឃើញច្បាស់នូវខ្លួនថារួចចាកពួកអកុសលធម៌ដ៏លាមកទាំងអស់នេះហើយ ជាមោជ្ជៈគឺសេចក្តីត្រេកអរនឹងកើតឡើង កាលបើភិក្ខុមានជាមោជ្ជៈហើយ បីតិក៏កើតឡើង កាលបើភិក្ខុមានចិត្តប្រកបដោយបីតិហើយ កាយក៏ស្ងប់ស្ងាត់ កាលបើភិក្ខុមានកាយស្ងប់ស្ងាត់ហើយ រមែងទទួលនូវសុខ ភិក្ខុដែលមានចិត្តទទួលសុខហើយ ចិត្តក៏នឹងធ្លឹងធ្លុង ។ ភិក្ខុនោះមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ទាំងទិសខាងលើនឹងទិស

តំវិយំ សព្ពញ្ញំ សព្ពទស្សាវិំ លោកំ
ទស្សាសហាកតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន
អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជានាតិ បស្សតិ ។
ការុណាសហាកតេន ចេតសា... មុទិតាសហាកតេន
ចេតសា... ឧបេក្ខាសហាកតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ
ជានាតិ បស្សតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា
ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពញ្ញំ សព្ពទស្សាវិំ
សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហាកតេន ចេតសា វិបុលេន
មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ជានាតិ
បស្សតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ទោក្ខរណី អាយុត្តកា
សាតោទកា សីតោទកា សេតកា សុបតិត្ថា
រមណីយា ។ បុរត្ថិមាយ ចេបិ ទិសាយ បុរិសោ
អាគច្ឆេយ្យ ឃម្ហាភិតត្តោ ឃម្ហបរេតោ កិលន្តោ
តសិតោ បិបាសិតោ ។ សោ តំ ទោក្ខរណិំ អាគម្ម

ខាងក្រោម ទិសទទឹង គឺទិសដុំវិញ ក៏ដូចគ្នា ពាំងមានចិត្តប្រកបដោយ
មេត្តាដ៏ធំទូលាយ គឺយកសត្វជាអនេកមកជាអារម្មណ៍ ជាចិត្តប្រកបដោយ
មហគ្គតភូមិ ឥតមានប្រមាណគឺបានបំរើនហើយ ជាចិត្តមិនមានពៀរ
គឺមិនមានទោស មិនមានព្យាបាទគឺមិនមានទុក្ខ ផ្សាយទៅកាន់សត្វ-
លោកពាំងអស់ ព្រោះយកខ្លួនប្រៀបនឹងសត្វពាំងអស់គ្រប់ទិស ។ កិក្ខុ
មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្ត
ប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី
៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា ពាំងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិស
ទទឹង គឺទិសដុំវិញក៏ដូចគ្នា ពាំងមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធំទូលាយ
ប្រកបក្នុងមហគ្គតភូមិ ឥតមានប្រមាណ ជាចិត្តមិនមានពៀរ មិនមាន
ព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់សត្វលោកពាំងអស់ ព្រោះយកខ្លួនប្រៀបនឹង
សត្វពាំងអស់គ្រប់ទិស ។ ម្នាលភិក្ខុពាំងឡាយ ដូចជាស្រះបោក្ខរណី
ដែលមានទឹកថ្លាឆ្អឹង មានទឹកឆ្ងាញ់ មានទឹកត្រជាក់ មានទឹកថ្លាស្អាត
(មិនមានកករ) មានកំពង់ល្អគួរជាទីរីករាយ ។ ទោះបីបុរសមកអំពីទិសខាង
កើត មានខ្លួនក្តៅក្រហាយ ដោតដាំដោយបំហាយកំដៅ មានកាយ
នឿយព្រួយ តក់ស្លុត ស្រេក ។ បុរសនោះ មកដល់ស្រះបោក្ខរណីនោះ

វិនេយ្យ ទុនភបិចាសំ វិនេយ្យ ឃម្មបរិយ្យាហំ ។
បច្ចូហាយ ខេបិ និសាយ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ...
ទុត្តរាយ ខេបិ និសាយ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ...
ឧក្កំណាយ ខេបិ និសាយ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ...
យតោ ករុតោ ខេបិ(๑) បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ឃម្មាភិ-
ត្តោ ឃម្មបរេតោ តំលន្តោ តសិតោ បិចាសិតោ ។
សោ តំ ចោក្ខរណិំ អាគម្ម វិនេយ្យ ទុនភបិចាសំ
វិនេយ្យ ឃម្មបរិយ្យាហំ ឥវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ខត្តិ-
យករុលា ខេបិ អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ
ឃោតំ ។ សោ ច តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ
អាគម្ម ឥមំ ទេត្តំ ករុលំ មុនិតំ ទុបេក្ខំ ភាវេត្វា
លភតិ អដ្ឋង្គំ រូបសមំ(๒) សមណសារមីចិប្បដិបទំ
បដិបន្នោតិ វេទិតព្ពំ ។ ព្រាហ្មណករុលា ខេបិ...
វេស្សករុលា ខេបិ... សុទ្ទករុលា ខេបិ... យស្មា ករុស្មា
ខេបិ ករុលា អគារស្មា អនគារិយំ បព្វជិតោ ឃោតំ ។
សោ ច តថាគតប្បវេទិតំ ធម្មវិនយំ អាគម្ម ឥមំ ទេត្តំ

---

๑ ឧ. ម. ខេបិ នំ ។ ๒ ឧ. អដ្ឋង្គំ រូបសមំ អដ្ឋង្គំ រូបសមា ។ ម. អដ្ឋង្គំ រូបសមំ
តមហំ ។

ហើយក៏បន្ទោបង់ទូវសេចក្តីស្រេកទឹក ទាំងបន្ទោបង់ទូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយចំហាយកំដៅចេញបាន ។ ពោះបីបុរសមកពីទិសខាងលិច... ពោះបីបុរសមកពីទិសខាងជើង... ពោះបីបុរសមកពីទិសខាងត្បូង... ពោះបីបុរសមកអំពីទិសណា ។ មានខ្លួនក្តៅក្រហាយ ដោកជាំដោយចំហាយកំដៅ មានកាយទៀយព្រួយតក់ស្លុត មានសេចក្តីស្រេក ។ បុរសនោះមកដល់ស្រះបោក្ខរណីនោះហើយ ក៏បន្ទោបង់សេចក្តីស្រេកទឹកទាំងបន្ទោបង់ទូវសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ដោយចំហាយកំដៅចេញបាន យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពោះបីបុគ្គលចេញចាកខត្តិយត្រកូល ចេញចាកគេហស្ថានចូលទៅកាន់ផ្នួស ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ក៏បពូជិតនោះអាស្រ័យទូវធម្មវិន័យដែលតថាគតត្រាស់សំដែងហើយ បានចំរើនទូវមេត្តា ករុណា មុទិតា ឧបេក្ខា យ៉ាងនេះ តថាគតហៅបពូជិតនោះថាជាអ្នកប្រតិបត្តិទូវបដិបទាដ៏សមគួរដល់សមណៈ ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ប្រព្រឹត្តទៅកុងសន្តានមែន ។ ពោះបីបុគ្គលចេញចាកព្រាហ្មណត្រកូល ពោះបីបុគ្គលចេញចាកវេស្សត្រកូល... ពោះបីបុគ្គលចេញចាកសុទ្ទត្រកូល... ពោះបីបុគ្គលចេញចាកត្រកូលណា ។ ចេញចាកគេហស្ថានណា ។ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ក៏បពូជិតនោះអាស្រ័យទូវធម្មវិន័យ ដែលតថាគតសំដែងហើយ បានចំរើនទូវមេត្តា

สุตฺตนฺตปิฏเก มชฺฌิมนิกายฏฺฐ มูลปณฺณาสกํ

ตตฺรายมตฺถวณฺณนา ยสฺมา ปนายสฺมา ลกุณฏกภทฺทิโย อปฺปาพาธตาทีหิ ปญฺจหิ ฐาเนหิ สมฺมาสมฺพุทฺธโต ปฏิลทฺธสาสนตฺตา ปฏิลาภสกฺการาทีหิ จ ปญฺจหิ ฐาเนหิ ปุคฺคลาธิฏฺฐานาย ธมฺมเทสนาย ปฏิลทฺธคุณตฺตา จ

ភវុណា មុទិតា ឧបេក្ខាយ៉ាងនេះ តថាគតហៅបព្វជិតនោះថាជាអ្នកប្រតិបត្តិទូរបដិបទាដ៏សមគួរដល់សមណៈ ដ៏ស្ងប់រម្ងាប់ប្រព្រឹត្តទៅកន្លងនូវ ។ ទោះបីបុគ្គលចេញចាកខត្តិយត្រកូល ចេញចាកគេហស្ថានចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ក៏បព្វជិតនោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានសម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន តថាគតហៅបព្វជិតនោះថាជាសមណៈ ព្រោះអស់ទៅ នៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ ទោះបីបុគ្គលចេញចាកព្រាហ្មណត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលចេញចាកវេស្សត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលចេញចាកសុទ្ទត្រកូល... ទោះបីបុគ្គលចេញចាកត្រកូលណា ។ ចេញចាកគេហស្ថានណា ។ ចូលទៅកាន់ផ្នួស ។ ក៏បព្វជិតនោះធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់បានសម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ដោយខ្លួនឯងក្នុងបច្ចុប្បន្ន តថាគតហៅបព្វជិតនោះថាជាសមណៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈទាំងឡាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នូវសុភាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរហើយចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពួរឡអស្សបុរេសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ មហាយមកវគ្គ ទី ៤ ។

มหายมกวคฺคสฺส ฐปนา

ตสฺสุทฺทานํ

ตีณฺณากาสาลวานิ ปริหาโร ปญฺจวตฺโต
ปุน สตฺตนิเสวโน มุขวณฺณปสีทนฺติ ฯ
ตสิโต เกวฏฺฏสฺส ปุรเทวิเลนาติ(๑) ฯ

---

๑ มรมฺเหตฺถเก

ตสฺสุทฺทานํ

(ตีณฺณากสฺสาลวานิ ปริภาโร ปญฺจวตฺโต ปุน สตฺตนิเสวโน ฯ มุขวณฺณปสีทนฺติปิ ฯ เกวฏฺฏสฺส ปุรเทวิเลนาติ) ทิสฺสนฺติ ฯ

๒ เกปิยเหตฺถเก

ตสฺสุทฺทานํ

ตีณฺณากาสาลวานิ ปริหาโร ปญฺจวตฺโต
ปุน สตฺตนิเสวโน มุขวณฺณปสีทนฺติ ฯ
ตสิโต เกวฏฺฏสฺส ปุรเทวิเลนาติ ฯ ทิสฺสนฺติ ฯ

ខន្ធវគ្គនៃមហាយមកវគ្គ

ខន្ធ គឺបញ្ហារឿង នៃមហាយមកវគ្គ ទី ៤ នោះ គឺ
និយាយពីព្រះមានព្រះភាគ គង់ក្នុងកេងវៃដែលកសោយឥដ្ឋ ក្នុង
ព្រៃគោសិង្គសាលវ័ន (មានក្នុង ចូឡគោសិង្គសាលសូត្រនឹង
មហាគោសិង្គសាលសូត្រ) ១ និយាយពីធម៌ប្រៀបដោយគោ-
បាល គួរការក្សាគោបាននឹងមិនបាន (មានក្នុងមហាគោបាល-
សូត្រ) ១ និយាយពីគោបាលមានប្រាជ្ញាមួងទៀត (មានក្នុង
ចូឡគោបាលសូត្រ) ១ និយាយពីព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់
នៅក្នុងក្រុងវេសាលី (មានក្នុងចូឡសច្ចកសូត្រ) ១ និយាយ
ពីព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះកត្តដ្ឋេះថ្លាដាដើម (មានក្នុង
មហាសច្ចកសូត្រ) ១ ។ និយាយពីព្រះឥន្ទ្រាធិរាជ ប្រកប
ដោយតណ្ហា (មានក្នុងចូឡតណ្ហាសង្ខ័យសូត្រ) ១ និយាយ
ពីសាតិកិក្ខុកេវដ្ដបុត្រ (មានក្នុងមហាតណ្ហាសង្ខ័យសូត្រ) ១
និយាយពីពាក្យថាសមណៈ មានក្នុងមហាអស្សបុរសូត្រ ១
និយាយពីសមណៈទុកដង្ខសក់ មានក្នុងចូឡអស្សបុរសូត្រ ១ ។

ប្តូរយមកវគ្គោ

បឋមំ សាលេយ្យកសុត្តំ

(១២៣) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសលេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ យេន សាលំ នាម កោសលានំ ព្រាហ្មណគាមោ តទវសរិ ។ អស្សោសុំ ខោ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ កោសលេសុ ចារិកញ្ចរមានោ មហតា ភិក្ខុសង្ឃេន សទ្ធិំ សាលំ អនុប្បត្តោ ។ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា

ឧបរិបណ្ណាសកគ្គ

សាលេយ្យកសុត្តទី ១

(១២៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់ស្តេចគង់កាន់ទីចារិក ក្នុងកោសលជនបទ ជាមួយនឹងព្រះភិក្ខុ
សង្ឃច្រើនរូប បានស្តេចទៅដល់ស្រុកព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះសាលៈ ជាខេត្ត
របស់កោសលជនបទ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទំាងគហបតីអ្នកស្រុកសាលៈបានឮ
(ដំណឹង) ហើយ ក៏ប្រកាសពាក្យនេះថា ម្នាលគ្នាយើងឮថា ព្រះសមណ-
គោតមជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់ស្តេច
ទៅកាន់ទីចារិកក្នុងកោសលជនបទ ព្រមដោយភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ឥឡូវ
ស្តេចមកដល់សាលគ្រាមហើយ ។ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អ របស់ព្រះគោតមដ៏
មានព្រះភាគនោះ ល្បីពុំខ្ចរខ្ចាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះ
អង្គឆ្ងាយចាកសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់យ៉ាង ត្រាស់ដឹងនូវញេយ្យធម៌ទាំងពួង
ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គឯង បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទំាងចរណៈ គឺសេច-
ក្តីដឹងនឹងក្រឹត្យដែលបុគ្គលគប្បីប្រព្រឹត្ត មានដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន
ទ្រង់ជ្រាបច្បាស់នូវត្រៃលោក ទ្រង់ប្រសើរដោយសីលាទិគុណរកបុគ្គល
ណាមួយស្មើគ្មាន ទ្រង់ទូន្មាននូវបុរសដែលគួរទូន្មានបាន ព្រះអង្គជាគ្រូ

ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា សេស តំយំ លោកំ សទេ-
វកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ
បជំ សទេវមនុស្សិំ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេតិ
សោ ធម្មំ ទេសេតិ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈេកល្យាណំ
បរិយោសានកល្យាណំ សាត្ថំ សព្យញ្ជនំ កេវលបរិ-
បុណ្ណំ បរិសុទ្ធំ ព្រហ្មចរិយំ បកាសេតិ សាធុ ខោ
បន តថារូបានំ អរហតំ ទស្សនំ ហោតីតិ ។ អថ ខោ
សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា យេន ភគវា
តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា អប្បេកច្ចេ ភគវន្តំ អភិវា-
ទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ ភគវតា សទ្ធិំ
សម្មោទិំសុ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា
ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ យេន ភគវា តេនញ្ជ-
លិំ បណាមេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ អប្បេកច្ចេ ភគវ-
តោ សន្តិកេ នាមគោត្តំ សាវេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ

នៃទេវតានឹងមនុស្សទាំងឡាយ ទ្រង់ត្រាស់ដឹងនូវចតុរារិយសច្ចធម៌ លែងវិលត្រឡប់មកកាន់កំពង់ទៀត ព្រះអង្គ ទ្រង់ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញា ចំពោះព្រះអង្គឯង នូវលោកនេះព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណៈនឹងព្រាហ្មណ៍ ព្រមទាំងមនុស្សជាសម្មតិទេព នឹងមនុស្សដ៏សេស ហើយទ្រង់ប្រកាស ព្រះអង្គ ទ្រង់សំដែងធម៌មានពីរោះបទដើម មានពីរោះបទកណ្តាល មានពីរោះបទចុង ប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថនឹងព្យញ្ជនៈដ៏ពេញបរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលបានឃើញនូវព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងហ្នឹង ជាការប្រពៃពេក ។ គ្រានោះ ពួកព្រាហ្មណ៍ នឹងគហបតីអ្នកស្រុកសាលគ្រាម នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះក៏ពោលពាក្យពាក់ព័ន្ធ សំណេះសំណាលជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យ ដែលគួរើកពាយនឹងពាក្យដែលគួរលើកហើយ ទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ប្រណមអញ្ជលីឆ្ពោះទៅព្រះមានព្រះភាគ ពួកខ្លះប្រកាស នូវនាមនឹងគោត្រក្នុងទីជិតព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ

អប្បេកច្ចេ សុណ្ហាភូតា ឯកមន្តំ និសីទិសុ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នា ខោ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ភគវន្តំ ឯតទវោចុំ កោ នុ ខោ ភោ គោតម ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុក្កតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ កោ បន ភោ គោតម ហេតុ កោ បច្ចយោ យេនមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តីតិ ។ អធម្មចរិយា វិសមចរិយាហេតុ ខោ គហបតយោ ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុក្កតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ធម្មចរិយា សមចរិយាហេតុ ខោ គហបតយោ ឯវមិធេកច្ចេ សត្តា កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតិំ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជន្តីតិ ។

ពួកខ្លះអង្គុយស្ងៀម ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ កាលព្រាហ្មណ៍ទីឆ៌គហបតី អ្នកស្រុកសាល: អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលសួរពាក្យនេះនឹងព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ំលាយពងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណ: ទៅកើតក្នុងអបាយ (ទីមិនមានសេចក្តីចំរើនគឺនិរយោនកំណើត) ទុគ្គតិ (ដំណើរដែលផ្អែកនឹងទុក្ខគឺអសុរកាយ) វិនិបាត (ទីសម្រាប់ំលាក់នូវបុគ្គលធ្វើអំពើអាក្រក់គឺប្រេតវិស័យ) និរយ: (ទីមិនមានសេចក្តីសប្បាយគឺនរក) បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ហេតុដូចម្តេច បច្ច័យដូចម្តេច បានជាសត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ំលាយពងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណ: ទៅកើតក្នុងមនុស្ស សុគតិ សួគ៌ទេវលោក ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ំលាយពងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណ: ទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ព្រោះហេតុតែកំរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ យ៉ាងនេះឯង ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ សត្វទាំងឡាយពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ំលាយពងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណ: ទៅកើតក្នុងលោក គឺមនុស្សសុគតិ ឋានសួគ៌ ព្រោះហេតុតែកំរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌យ៉ាងនេះឯង ។

ន ខោ មយំ ឥមស្ស កោធោ កោតមស្ស សង្ខិត្តេន ភាសិតស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អាជានាម សាធុ ឯវ ភវំ កោតមោ តថា ធម្មំ ទេសេតុ យថា មយំ ឥមស្ស កោធោ កោតមស្ស សង្ខិត្តេន ភាសិតស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អវិភត្តស្ស វិត្ថារេន អត្ថំ អាជានេយ្យាមាតិ ។ តេនហិ ក-ហាបតយោ សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភា-សិស្សាមីតិ ។ ឯវំ ភោតិ ខោ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(១២៤) ភគវា ឯតទវោច តត្រិធំ ខោ គហប-តយោ កាយេន អធម្មចរិយា វិសមចរិយា ហោតិ ចតុព្ពិធំ ឯវាយ អធម្មចរិយា វិសមចរិយា ហោតិ តត្រិធំ មនសា អធម្មចរិយា វិសមចរិយា ហោតិ ។ កតមញ្ច គហបតយោ តត្រិធំ កាយេន អធម្មចរិយា វិសមចរិយា ហោតិ ។ ឥធ គហបតយោ ឯកច្ចោ

ព្រាហ្មណ៍ទីឆ៍គហបតិ ក្រាបបង្គំទូលថា កាលបើព្រះគោតមដ៏ចំរើននេះ សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារហើយ យើងខ្ញុំមិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបានទេ កាលបើព្រះគោតមដ៏ចំរើននេះ សំដែងដោយសង្ខេប មិនបានចែកអត្ថដោយពិស្តារទេ តែថាយើងខ្ញុំមិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបាន ដោយប្រការយ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សំដែងធម៌ដល់យើងខ្ញុំមិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបាន ដោយប្រការយ៉ាងនោះឲ្យបាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថាម្នាលគហបតិ មិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបានដោយប្រការយ៉ាងនោះឲ្យបាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថាម្នាលគហបតិ មិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបាន ដោយប្រការយ៉ាងណា សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស សំដែងធម៌ដល់យើងខ្ញុំមិនអាចនឹងដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារទៅបាន ដោយប្រការយ៉ាងនោះឲ្យបាន ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថាម្នាលគហបតិ ម

ចាណាតិចាតី ហោតិ សុន្ទោ(๑) សោហិតចាណី
ហាតប្បហាតេ និវិដ្ឋោ អលជ្ជី(๒) អនយាបន្នោ សព្ព-
ចាណភូតេសុ(๓) ។ អទិន្នាទាយី ខោ បន ហោតិ
យន្តំ វេសុរ្ប បរវិត្តូបករណំ គាមគតំ វា អរញ្ញគតំ
វា តំ អទិន្នំ ថេយ្យសង្ខាតំ អាទាតា ហោតិ ។
កាមេសុ មិច្ឆាចារី ខោ បន ហោតិ យា តា
មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិ-
តា ភគិនិរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា សស្សាមិកា

---

๑ ម. ឯត្ថន្តរេ ឥរុណោតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ម. អយំ ៣ហៅ ៨ ទិស្សតិ ។
๓ ឧ. ៣ណភូរតសុ ។

ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ជាមនុស្សអាក្រក់ មានបាតដៃប្រឡាក់ដោយឈាម មានចិត្តចុះជាប់ក្នុងការសម្លាប់សត្វ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីអៀនខ្មាស មានចិត្តមិនអាសូរបំពោះពួកសត្វទាំងអស់ ។ មួយទៀត ជាអ្នកកាន់យកនូវវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ ដូចជាគ្រឿងទុបករណ៍គឺសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃណាដែលគេទុកក្នុងស្រុកក្តី ទុកក្នុងព្រៃក្តី ជាអ្នកកាន់យកគ្រឿងទុបករណ៍ដែលគេមិនបានឲ្យនោះ ដោយចំណែកនៃចិត្តលួច ។ មួយទៀត ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ ដូចជាស្ត្រីទាំងឡាយណា គឺស្ត្រីដែលមាតារក្ស(១) ដែលបិតារក្ស ដែលញាតិរក្ស ដែលបងប្អូនប្រុសរក្ស ដែលបងប្អូនស្រីរក្ស ដែលញាតិរក្ស ដែលមានស្វាមី(២)

---

๑ ស្ត្រីដែលមានមាតារក្សានោះ បិតាលែងគ្នាឬស្លាប់ចាត់ទៅ នៅសល់តែមាតាហើយ រក្សាទំនុកបម្រុង ដោយអាហារទឹងសំពត់ស្បៀកដាជើម ។ ឯស្ត្រីដែលមានបិតារក្ស ក៏មានសេចក្តីផ្ទុយគ្នា ។ ๒ ស្ត្រីដែលមានស្វាមីនោះ កាលស្ត្រីនោះនៅក្នុងផ្ទៃនៅឡើយ មានត្រកូលស្មើគ្នាឱយាយណាត់គ្នាថា បើទុំមានកូនប្រុស អ្នកមានកូនស្រី ។ នោះកុំឲ្យទៅត្រកូលដទៃ ត្រូវឲ្យមកកូនទុំ ។

សមវិធឡ្ហា អន្តមសោ មាលាកុឡ្បវិត្តិត្តាបិ តថា-
វូថាសុ ចាវិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឃវំ ខោ
គហបតយោ តិវិធំ កាយេន អធម្មចរិយា វិសម-
ចរិយា ហោតិ ។ កថញ្ច គហបតយោ ចតុព្វិធំ
វាចាយ អធម្មចរិយា វិសមចរិយា ហោតិ ។ ឥធ
គហបតយោ ឯកច្ចោ មុសាវាទី ហោតិ សភគ្គតោ
វា បរិសគ្គតោ វា(๑) ញាតិមជ្ឈគតោ វា បូគ-
មជ្ឈគតោ វា រាជកុលមជ្ឈគតោ វា អភិនីតោ
សក្ខិំ(๒) បុដ្ឋោ ឯហម្ភោ(๓) បុរិស យំ ជានាសិ
តំ វទេហីតិ ។ សោ អជានំ វា អាហ(๔)
ជានាមីតិ ជានំ វា អាហ ន ជានាមីតិ អបស្សំ
វា អាហ បស្សាមីតិ បស្សំ វា អាហ ន បស្សាមីតិ ។

---

๑ ឧ. ម. សភាគតោ វា បរិសគតោ វា ។ ๒ ឧ. ម. សក្ខិ ។ ๓ ឧ. ម ឯវំ ភោ ។
๔ ម. សោ អាហ អជានំ វា អហំ ។

ដែលប្រកបដោយអាជ្ញា(១) ដោយហោចទៅ សូម្បីតែស្ត្រីដែលបុរសបំពាក់កម្រងផ្កាឲ្យ(២) ជាអ្នកដល់នូវការប្រព្រឹត្តិកន្ទួច កូនស្ត្រីតាំងខ្លួយមានសភាពដូច្នោះ ។ ម្នាលគហបតិតាំងខ្លួយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយការមាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតិតាំងខ្លួយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយវាចាមាន ៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតិតាំងខ្លួយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ទោះបីបិតនៅក្នុងពេន្ត្តក្តី បិតនៅក្នុងបរិស័ទ្តក្តី បិតនៅក្នុងកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅកណ្តាលសេនីក្តី បិតនៅកណ្តាលពជត្រកូលក្តី គេនាំទៅធ្វើជាសាក្សី ហើយសួរថា នែបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកនេះ បើអ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយហេតុនោះ ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំដឹង ឬកាលដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹង កាលមិនឃើញ និយាយថា ខ្ញុំឃើញ ឬកាលឃើញ និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញ ។

---

១ ស្ត្រីដែលប្រកបដោយអាជ្ញានោះ ជាន១ដល់ស្ត្រីដែលស្តេចដាក់អាជ្ញាចំពោះឈ្មោះ ឬចំពោះដូរ ឬចំពោះថ្នូលថា បុរសណាហ៊ានប្រព្រឹត្តនឹងស្ត្រីឈ្មោះនេះ នឹងត្រូវពិន័យប៉ុណ្ណេះ ។ ២ ស្ត្រីដែលបុរសបំពាក់កម្រងផ្កាឲ្យនោះ ជាន១ដល់ស្ត្រីដែលបុរសនីមួយយោះភ្ជង់ផ្កាទៅលើស្ត្រីនោះ បើដាប់ ក៏កំណត់ថា ស្ត្រីនេះជាភរិយារបស់ខ្លួន ។ អដ្ឋកថា ។

ฯเตสุ อตฺตโหตุ ปิ ปรโหตุ ปิ อาทิสเกเวฺหกฺข-
โหตุ ปิ สมฺมาธมฺมา ภาสิตา โหนฺติ ฯ
ปิสุณาปิเวาจา(๑) เหฺว ปน โหนฺติ ฯเตสา สุตฺวา
อมุตฺร อกฺขาตา ฯเมสํ เภทาย อมุตฺร ปิ
สุตฺวา ฯเมสํ อกฺขาตา อมูสํ เภทาย ฯเตสุ
สมคฺคานํ ปิ เภทานุปฺปทาตา(๒) ภณฺฑนานํ ปิ อนุปฺปทาตา
วคฺคารามตา วคฺครตา วคฺคนนฺที วคฺคการณี ปิ จ
ภาสิตา โหนฺติ ฯ ผรุสาปิเวาจา เหฺว ปน โหนฺติ
ยา สา ปิเวาจา อณฺหกา(๓) กกฺกสา ปรกฏุกา
ปรกิสฺสนี เกาธสามนฺตา อสมาธิสํวตฺตนิกา
ตถารูปี ปิ จ ภาสิตา โหนฺติ ฯ สมฺผปฺปลาปี เหฺว
ปน โหนฺติ อกาลวาที อภูตวาที อนตฺถวาที อ-
ธมฺมวาที อวินยวาที อนิธานวตึ ปิ จ ภาสิตา
โหนฺติ(๔) อกาเลน อนปเทสํ อปริยนฺต-
วตึ อตฺถสญฺหิตํ ฯ ฬปึ เหฺว ปน ปหาปหายเย

---

๑ ฉ. ม. ปิสุณาปิเวาจา ฯ ๒ ฉ. เภตฺวา ฯ ม. เภเทตฺวา ฯ ๓ ม. ปณฺหกา ฯ
๔ ฉ ม. โหตีติ ฉ ทิสฺสติ ฯ

ជាអ្នកពោលពាក្យកុហកតាំងដំនឹងខ្លួន ព្រោះហេតុតែខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុសំណូកគឺអាមិស:បន្តិចបន្តួចក្តី ។ មួយទៀត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យញុះញង់ គឺពួពាក្យអំពីសំណាក់ជននេះហើយនាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះ ពួពាក្យអំពីជនឯណោះ ហើយនាំយកមកប្រាប់ជននេះ ដើម្បីបំបែកជនឯណោះ ជាអ្នកបំបែកនូវពួកជនដែលព្រមព្រៀងគ្នាផង ជាអ្នកជម្រុលពួកជន ដែលបែកគ្នាហើយផង ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងពួក មានតម្រេកក្នុងពួក ជាអ្នករីករាយតែក្នុងពួក ជាអ្នកពោលនូវវាចាដែលធ្វើឲ្យប្រកាន់ពួក ដូច្នេះឯង ។ មួយទៀត ជាអ្នកពោលពាក្យអាក្រក់ គឺវាចាណាគ្រេគោះ ខ្ងោះខ្វរពេលកាល ស្អាក់ដំណើរជនដទៃ ជាវាចាជិតនឹងសេចក្តីក្រោធ មិនប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិបាន ហើយជាអ្នកពោលនូវវាចា មានសភាពដូច្នោះ ។ មួយវិញទៀត ជាអ្នកពោលនូវពាក្យមិនមានប្រយោជន៍ ពោលពាក្យខុសកាល ពោលនូវពាក្យមិនពិត ពោលពាក្យមិនមែនជាអត្ថ ពោលពាក្យមិនមែនជាធម៌ ពោលពាក្យមិនមែនជាវិន័យ ពោលពាក្យដែលមិនគួរតាំងទុក ក្នុងហឫទ័យ ខុសកាល ប្រាសចាកគ្រឿងអាង ជាពាក្យមិនមានទីបំផុត មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ

ปฐวีธาตุ กถาย อตฺถมฺหจริยา วิสยมหจริยา โหนฺติ ฯ
กสฺมา ปนายสฺมา ปถวึ มหนฺตา อตฺถมฺหจริยา-
วิสยมหจริยา โหนฺติ ฯ ๙๘ กถาปนายสฺมา ฌานลาภึ
อกิลฺลาสุ โหนฺติ ยญฺจ ปรสฺส ปรวิตฺตูปกรณาทึ สนฺ
อกิลฺลวิตา(๑) โหนฺติ อโถ วาส ยึ ปรสฺส สนฺ
มม อสฺสาติ ฯ ฆฏิปนฺถจิตฺตา ขา ปน โหนฺติ
ปนฺถมหนฺสงฺเกยฺยา(๒) ๙มา สตฺตา มาฆาตฺ ภ วิญฺญุ
ภ ขุชฺชิญฺญ ภ มา ภ อโหสุนฺติ(๓) ฯ มิจฺฉาทิฏฺฐิกา(๔)
ขา ปน โหนฺติ วิปรีตทสฺสนา นตฺถิ ทินฺนนฺ นตฺถิ ยิฏฺฐนฺ
นตฺถิ หุตนฺ นตฺถิ สุกฏทุกฺกฏานนฺ ผลนฺ วิปาโกติ
นตฺถิ อยนฺ โลโกติ นตฺถิ ปโร โลโกติ
นตฺถิ มาตา นตฺถิ ปิตา นตฺถิ สตฺตา อุปปาติกาติ
นตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา
สมฺปฏิปนฺนา เย อิมญฺจ โลกนฺ ปรญฺจ
โลกนฺ สยนฺ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺตีติ ฯ

---

๑ ฉ. ม. อกิลฺลาสา ฯ ๒ ม. ทุฏฺฐมหนฺสงฺเกยฺโย ฯ ๓ ฉ. ม. ขุชฺชิญฺญุ ภ วิสฺสญฺญุ ภ มา ภ อโหสุ ตาทิ ภาติ ฯ ๔ ฉ. มิจฺฉาทิฏฺฐิ ฯ

កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយវាចា មាន ๔ ប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលគហបតិចាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយចិត្តមាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតិចាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយ ក្នុងលោកនេះ ច្រើនដោយអភិជ្ឈា គយគន់នូវគ្រឿងឧបភោគ ដែលជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃ ដោយគិតថា ឱហ្ន៎ គ្រឿងឧបភោគដែលជាសម្បត្តិនៃបុគ្គលដទៃណា គ្រឿងឧបភោគនោះ គប្បីបានមកអាត្មាអញ ។ មួយទៀត ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ មានតម្រិះក្នុងចិត្ត ដែលពោលប្រទូស្តហើយថា សត្វចាំងឡាយចូរលំបាកខ្លះ ចូរស្លាប់ខ្លះ ចូរវិនាសសាបសូន្យទៅខ្លះ ដែលថាមិនវិនាសកុំឲ្យមានឡើយ ។ មួយវិញទៀត ជាអ្នកមានគំនិតយល់ខុស ឃើញនូវសេចក្តីវិបរីតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមិនមានផល ការបូជាធំមិនមានផល ការបូជាតូចក៏មិនមានផល ផលវិបាកនៃកុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងអាក្រក់ មិនមាន លោកនេះមិនមាន លោកខាងមុខមិនមាន មាតាមិនមានគុណ បិតាមិនមានគុណ សត្វចាំងឡាយជាឧបបាតិក: មិនមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកជាអ្នកព្រមព្រៀងគ្នា ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយខ្លួនឯង នូវលោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ហើយសំដែង ក៏មិនមាន ។

ฯปฯ เขา ควรกล่าวว่า ตัณหา อกุศลธรรม ไม่สม ควร ดังนี้ ฯ ฯปฯ อกุศลธรรมไม่สมควร-เพราะเหตุ เขา ควรกล่าว ฯปฯ สัตว์ ย่อมเกิด ในอบาย ทุคติ วินิบาต นรก ดังนี้ ฯ

(๑๒๕) ตัณหา เขา ควรกล่าวว่า ความเพลิน อกุศลธรรม สมควร ดังนี้ ฯ จตุตถฌาน อกุศลธรรม สมควร ดังนี้ ฯ ตัณหา มานะ อกุศลธรรม สมควร ดังนี้ ฯ ก็ข้อนี้ ควรกล่าว-ว่า ตัณหา ความเพลิน อกุศลธรรม สมควร ดังนี้ ฯ ๕ ควรกล่าว ฯปฯ ว่า ตัณหา ชื่อว่า ตัณหา-เพราะอรรถว่า ย่อมนำไป ชื่อว่า ตัณหา เพราะอรรถว่า เป็นเครื่องข้อง ชื่อว่า ตัณหา เพราะอรรถว่า ให้ติดแน่น ชื่อว่า ตัณหา เพราะอรรถว่า ให้ติดพัน ชื่อว่า ตัณหา เพราะอรรถว่า ให้ถึงความเป็นทาส ชื่อว่า ตัณหา เพราะอรรถว่า ให้ถึงความเป็นทาสแห่งสัตว์ทั้งปวง

ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ សត្វចាំងឡាយពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយរាងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ចូលទៅកាន់អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុតែកិរិយាប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ ពោលគឺមិនប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

(១៦៩) ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយកាយ មាន ៣ ប្រការ ។ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយវាចា មាន ៤ ប្រការ ។ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយកាយ មាន ៣ ប្រការ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ លះបង់បាណាតិបាត វៀរស្រឡះចាកបាណាតិបាត ជាអ្នកជាក់ចុះនូវអាជ្ញា ជាក់ចុះនូវសស្ត្រាវុធ ប្រកបដោយសេចក្តីខ្មាស ដល់នូវមេត្តាចិត្ត ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ ចំពោះពួកសត្វចាំងអស់ ។ ជាអ្នកលះបង់នូវអទិន្នាទាន វៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន ដូចជាគ្រឿងឧបករណ៍គឺសម្បត្តិនៃបុគ្គលណា ដែលគេទុកក្នុងស្រុកក្តី ទុកក្នុងព្រៃក្តី

ន តំ អនិដ្ឋំ(๑) ថេយ្យសង្ខាតំ អាទានា ហោតិ ។ កាមេសុ មិច្ឆាចារំ បហាយ កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ យោ តា មាតុរក្ខិតា បិតុរក្ខិតា មាតាបិតុរក្ខិតា ភាតុរក្ខិតា ភគិនិរក្ខិតា ញាតិរក្ខិតា សស្សាមិកា សបរិទណ្ឌា អន្តមសោ មាលាគុឡបរិក្ខិត្តាបិ តថារូបាសុ ន ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឥទំ ខោ កហាបតយោ តតិយំ កាយេន ឆម្មចរិយា សមចរិយា ហោតិ ។ កថញ្ច កហាបតយោ ចតុព្ពិធំ វចាយ ឆម្មចរិយា សមចរិយា ហោតិ ។ ឥធ កហាបតយោ ឯកច្ចោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ សភគ្គតោ វា បរិសគ្គតោ វា ញាតិមជ្ឈគតោ វា បូគមជ្ឈគតោ វា រាជកុលមជ្ឈគតោ វា អភិនីតោ សក្ខឹ បុដ្ឋោ ឥមាម្ភោ បុរិស យំ ជានាសិ តំ វទេហីតិ ។ សោ អជានំ វា អាហ ន ជានាមីតិ ជានំ វា អាហ ជានាមីតិ អបស្សំ

---

๑ ឧ. ម. តំ នាទិន្នំ ។

កំណាអ្នកមិនកាន់យកទ្រព្យវត្ថុ ដែលគេមិនបានឲ្យនោះ ដោយចំណែកនៃចិត្តល្អបន្តិចឡើយ ។ ជាអ្នកលះបង់នូវកាមេសុមិច្ឆាចារ រៀរស្រឡះចាកកាមេសុមិច្ឆាចារ ពោះបីស្ត្រីណា ដែលមានារក្សា បិតារក្សា មាតា-បិតារក្សា បងប្អូនប្រុសរក្សា បងប្អូនស្ត្រីរក្សា ញាតិរក្សា មានស្វាមីប្រកបដោយអាជ្ញា ដោយហោចទៅសូម្បីស្ត្រី ដែលបុរសបំពាក់កម្រងផ្កាឲ្យ កំណាអ្នកមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តិកន្ទួង កន្ត្រឹស្ត្រីតំឆ៍ឡាយ មានសភាពដូច្នោះឡើយ ។ ម្នាលគហបតីតំឆ៍ឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយកាយ មាន ៣ ប្រការដូច្នោះឯង ។ ម្នាលគហបតីតំឆ៍ឡាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយវាចា មាន ៤ ប្រការ តើដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលគហបតីតំឆ៍ឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ លះបង់នូវមុសាវាទ រៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ ពោះបីបិតនៅក្នុងពេធ៌ក្តី បិតនៅក្នុងបរិស័ទក្តី បិតនៅកណ្តាលញាតិក្តី បិតនៅកណ្តាលសេនីយក្តី បិតនៅកណ្តាលរាជត្រកូលក្តី គេទាំទៅធ្វើជាសាក្សីហើយសួរថា នែបុរសដ៏ចំរើន ចូរអ្នកមកនេះ បើអ្នកដឹងហេតុណា ចូរនិយាយប្រាប់ហេតុនោះដូច្នេះក្តី ។ បុរសនោះ កាលមិនដឹង និយាយថា ខ្ញុំមិនដឹង ឬកាលដឹង ក៏និយាយថា ខ្ញុំដឹង កាលមិនឃើញ

កា អាហ ន បស្សាមីតំ បស្សំ កា អាហ បស្សាមីតំ ។
៥តំ អត្តហេតុ កា បរហេតុ កា អាមិសកិញ្ចិក្ខហេតុ
កា ន សម្បជានមុសា ភាសិតា ហោតំ ។ ឥំសុ-
ណាំ កាំ បហាយ ឥំសុណាយ កាយ បដិវិរតោ
ហោតំ ៥តោ សុត្វា ន អមុត្រ អក្ខាតា ៥មេសំ
ភេទាយ អមុត្រ កា សុត្វា ន ៥មេសំ អក្ខាតា
អមូសំ ភេទាយ ៥តំ ភិន្នានំ កា សន្ធាតា សហិ-
តានំ កា អនុប្បទាតា សមគ្គការោ សមគ្គរតោ
សមគ្គនន្ទី សមគ្គករណីំ កាំ ភាសិតា ហោតំ ។
ផរុសំ កាំ បហាយ ផរុសាយ កាយ បដិវិរតោ
ហោតំ យា សា កាយ នេលា កណ្ណាសុខា បេម-
នីយា ហាទយង្គមា បោរី ពហុជនកន្តា ពហុជនម-
នាបា តថារូបី កាំ ភាសិតា ហោតំ ។ សម្ផប្ប-
លាបំ បហាយ សម្ផប្បលាបា បដិវិរតោ ហោតំ
កាលវាទី ភូតវាទី អត្ថវាទី ធម្មវាទី វិនយវាទី

និយាយថា ខ្ញុំមិនឃើញ ឬកាលឃើញ ក៏និយាយថា ខ្ញុំឃើញ ។ ជាអ្នកមិនពោល នូវពាក្យកុហកទាំងដឹងខ្លួនដូច្នេះ ព្រោះហេតុខ្លួនក្តី ព្រោះហេតុអ្នកដទៃក្តី ព្រោះហេតុតែសំណូក គឺអាមិសៈបន្តិចបន្តួចក្តី ។ មួយវិញទៀត ជាអ្នកលះបង់នូវបិសុណវាចា រៀវស្រឡះចាកបិសុណវាចា គឺពួពាក្យអំពីជននេះ ហើយមិននាំទៅប្រាប់ជនឯណោះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនទាំងនេះផង ពួពាក្យអំពីជនឯណោះហើយ មិននាំមកប្រាប់ជនទាំងនេះ ដើម្បីនឹងបំបែកជនឯណោះផង ជាអ្នកផ្សះផ្សានូវពួកជនដែលបែកគ្នាផង ជាអ្នកគំទ្រកបម្រុងនូវពួកជន ដែលព្រមព្រៀងគ្នាស្រាប់ហើយផង ជាអ្នកត្រេកអរតែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នកមានតម្រេកតែក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ជាអ្នករីករាយក្នុងសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ពោលនូវវាចាដែលធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីព្រមព្រៀង ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ជាអ្នកលះបង់នូវផរុសវាចា រៀវស្រឡះចាកផរុសវាចា គឺវាចាណាមិនមានទោស ជាសុខដល់ត្រចៀក គួរឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ចូលទៅកាន់ហឫទ័យ ជាវាចាអ្នកបុរី ជាទីស្រឡាញ់ដល់ជនច្រើន ជាទីពេញចិត្តដល់ជនច្រើន ជាអ្នកពោលនូវវាចាមានសភាពដូច្នេះ ។ ជាអ្នកលះបង់នូវសម្ផប្បលាបៈ រៀវស្រឡះចាកសម្ផប្បលាបៈ ពោលពាក្យត្រូវតាមកាល ពោលពាក្យពិត ពោលពាក្យដែលជាអត្ថ ពោលពាក្យដែលជាធម៌ ពោលពាក្យជាវិន័យ

ฉนฺนมฺปิ ภิกฺขูนํ ภาสิตา เหตุ(๑) ตาเลน สาขเจฺฉทนาทิ
ปริยนฺตวตฺถุ อตฺถสญฺหิตํ ฯ ยาวเทว ทหรมหลฺลกานนฺติ
ตตฺถ ยาว ปริจฺเฉทวจนียา สมฺปตฺติยา เหตุ ฯ ตาว
ทหรมหลฺลกานนฺติ ตตฺถ ยาว ชีวิตา สมฺปตฺติยา
เหตุ ฯ ยาว ทหรมหลฺลกานนฺติ ปิตาปุตฺตา อนภิชฺฌาลุ
เหตุ ยนฺตุ ปรสฺส ปริภุญฺชนกาลาทิ ตาว อภิชฺฌิตา(๒)
เหตุ อเหว ตาว ยาว ปรสฺส ตาว มม อสฺสาติ ฯ
อพฺยาปนฺนจิตฺตา ปน เหตุ อปฺปทุฏฺฐมนสงฺกปฺปา
ปญฺจ สีเล สตฺตา อาวาห อพฺยาปชฺฌา อนีฆา สุขี
อตฺตานํ ปริหรนฺติ ฯ สมฺมาทิฏฺฐิกา(๓) ปน เหตุ
เหตุ อาปณฺณตฺตสฺสาปิ อตฺถิ ทินฺนนฺติ อตฺถิ ยิฏฺฐนฺติ
อตฺถิ หุตนฺติ อตฺถิ สุกตทุกฺกฏานนฺติ กมฺมานนฺติ ผลนฺติ
วิปากาติ อตฺถิ อยนฺติ โลกาติ อตฺถิ ปรนฺติ โลก-
นฺติ อตฺถิ มาตา อตฺถิ ปิตา อตฺถิ สตฺตา โอป-
ปาติกาติ อตฺถิ โลเก สมณพฺราหฺมณา สมฺมคฺคตา

---

๑ ฉ. ม. เหตุทีปนา ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม นาภิชฺฌาติ ฯ ๓ ฉ. สมฺมาทิฏฺฐี ฯ

ពោលពាក្យដែលគួរឲ្យតាំងទុក ក្នុងហឫទ័យ ត្រូវតាមកាល ប្រកប
ដោយគ្រឿងអាង ជាវាចាមានទីបំផុត ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្នាល
គហបតីចាំងឆ្លាយ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ដោយ
វាចា មាន៤ប្រការយ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ កិរិយាប្រ-
ព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការដូចម្តេចខ្លះ ។
ម្នាលគហបតីចាំងឆ្លាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនប្រែនដោយ
អភិជ្ឈា គ្រឿងទុបករណ៍ដែលជាសម្បត្តិ នៃបុគ្គលដទៃណា ក៏មិនគយ
គន់នូវគ្រឿងទុបករណ៍នោះថា ឱហ្ន៎ គ្រឿងទុបករណ៍ដែលជាសម្បត្តិនៃ
បុគ្គលដទៃណា គ្រឿងទុបករណ៍នោះ គប្បីបានមកកាន់ខ្លួនអញ ដូច្នេះ
ឡើយ ។ មួយទៀត ជាអ្នកមានចិត្តមិនព្យាបាទ មានតម្រិះក្នុងចិត្តដែល
ពោលមិនប្រទូស្តហើយថា សត្វទាំងឡាយនេះចូរកុំមានពៀរ កុំមាន
ព្យាបាទ កុំមានទុក្ខ រក្សាខ្លួនឲ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ។ មួយវិញទៀតជា
អ្នកមានគំនិតយល់ត្រូវ ឃើញមូលសេចក្តីមិនវិបរីតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ
ហើយមានផល ការបូជាធំមានផល ការបូជាតូចមានផល ផលវិបាកនៃ
កុសលាកុសលកម្ម ដែលសត្វធ្វើល្អនឹងធ្វើអាក្រក់មាន លោកនេះមាន
លោកខាងមុខមាន មាតាមានគុណ បិតាមានគុណ សត្វដែលជាឧប-
បាតិកៈកំណើតមាន ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក ជាអ្នកត្រង់ត្រឿង

สมฺมาสมฺพุทฺธา เย ตยา โลกสฺมึ ปรา โลกสฺมึ สยํ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปเวเทนฺติ ฯ ยาวญฺหิ โข กหาปณหตฺถา ตาวเทว มญฺญนา ธมฺมจริยา สมจริยา เหตุ ฯ ยาวญฺหิ ธมฺมจริยาสมจริยาเหตุ โข ก-หาปณหตฺถา ยาวเทว เกสคฺคหณา สตฺถา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชติ ฯ

(๑๒๖) อาคาเรยฺยา เจ กหาปณหตฺถา ธมฺมจารี สมจารี อเหสุ ตาวเทว กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา จาตุมหาราชิกานํ สหพฺยตฺตึ อุปปชฺเชยฺยาถ ฐานเมตํ วิชฺชติ ยทิ เสฺว กายสฺส เภทา ปรมฺ-มรณา จาตุมหาราชิกานํ สหพฺยตฺตึ อุปปชฺเชยฺยาถ ตสฺมาติห ตฺวา มา เสฺว ธมฺมจารี สมจารี ฯ อาคาเรยฺยา เจ กหาปณหตฺถา ธมฺมจารี สมจารี อเหสุ ตาวเทว กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ตาวตึสานมหา-สาลานํ ฯเปฯ กหาปณหตฺถา ยามานมหาสาลานํ สหพฺยตฺตึ

ប្រតិបត្តិដោយត្រឹមត្រូវ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញាចំពោះខ្លួនឯង នូវលោកនេះ នឹងលោកខាងមុខហើយប្រកាសក៏មាន ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឬ កិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ដោយចិត្ត មាន ៣ ប្រការ យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឬ សត្វចាំង ឬ ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ បែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ចូលទៅកាន់សុគតិ សួគ៌ ទៅរកលោក យ៉ាងនេះ ព្រោះហេតុតែកិរិយាប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ យ៉ាងនេះឯង ។

(១២៦) ម្នាលគហបតីចាំង ឬ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ បើប្រាថ្នាថា ខ្លួនអាត្មាអញ លុះតំលាយពីកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាយមហាសាលការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះលុះតំលាយពីកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាយមហាសាលមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឬ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ បើប្រាថ្នាថា ខ្លួនអាត្មាអញ លុះតំលាយពីកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណមហាសាល ។បេ។ កើតជាមួយ

ปุพฺพเญฺญนาวิตกฺกสฺส สาเลยฺยกสุตฺตาทิ ธมฺมจริยาสมจริยาทิ

อุปปชฺเชยฺยนฺติ ยาทิสกา เอเต ปเรตา วิหรนฺติ ตาทิสกา อหมฺปิ
กาเยน สมฺผุสิตฺวา วิหรามีติ ตสฺมา ตตฺถ ยถา ตถา วา ปเนตฺถ
ปฏิปชฺชนฺตสฺส ปุพฺพเญฺญนาวิตกฺกสฺส ปหานาย สมฺภวโต ปุพฺพเญฺญ-
นาวิตกฺกสฺส ปหานาย ปฏิปนฺนตฺตา ปุพฺพเญฺญนาวิตกฺกสฺส ปหานาย
ปฏิปนฺนตา เวทิตพฺพา. ปุพฺพเญฺญนาวิตกฺกสฺส ปหานาย ปฏิปนฺนตฺตา
ปุพฺพเญฺญนาวิตกฺกสฺส ปหานาย ปฏิปนฺนตา เวทิตพฺพา.

ភូឡយមកវត្ត សាលេយ្យកសូត្រ ដល់នៃការយកប្រព្រឹត្តស្មើពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌

នឹងគហបតិមហាសាល ការណ៍ដែលបុគ្គលក្រោថ្នាបែបនេះ ក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះដំណាយកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកគហបតិមហាសាលមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតិចាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ បើក្រោថ្នាថា ខ្ញុំនឹងអាត្មាអញ លុះដំណាយកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់ចាតុម្មហារាជិកា ការណ៍ដែលបុគ្គលក្រោថ្នាបែបនេះក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់ចាតុម្មហារាជិកាមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតិចាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ បើក្រោថ្នាថា ខ្ញុំនឹងអាត្មាអញ លុះដំណាយកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ក្នុងជាន់តាវត្តឹង្ស ។ បេ ។ ពួកទេវតាជាន់យាម:... ពួកទេវតាជាន់តុសិត... ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី... ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី... ពួកទេវតាជាន់

យំ កាលំ ទេវំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ឯវំ
ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា ព្រហ្មកាយិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ
ឧបបជ្ជេយ្យ តំ កិស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ
ឆម្ភតី សមតតី ។ អាភស្សេ ទេ ភហាបតយោ
ឆម្ភតី សមតតី អយោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា អាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ
ឯវំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា អាភានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ
តំ កិស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ ឆម្ភតី សមតតី ។
អាភស្សេ ទេ ភហាបតយោ ឆម្ភតី សមតតី
អយោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិត្តាភានំ
ទេវានំ ។ បេ ។ អប្បមាណាភានំ ទេវានំ... អា-
ភស្សរានំ ទេវានំ... បរិត្តសុភានំ ទេវានំ... អប្ប-
មាណសុភានំ ទេវានំ... សុភកិណ្ហានំ ទេវានំ...
វេហប្ផលានំ ទេវានំ... អវិហានំ ទេវានំ... អតប្បានំ
ទេវានំ... សុទស្សានំ ទេវានំ... សុទស្សីនំ ទេវានំ...

ព្រហ្មកាយិកា ការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះ ក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថា បុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយកាឝកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់ព្រហ្មកាយិកាមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតិចំណឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ បើប្រាថ្នាថា ខ្ញុំនអាត្មាអញ លុះបែកធ្លាយកាឝកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អាភា ការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះ ក៏នឹងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយកាឝកាយខាងមុខ បន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អាភាមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតីចំណឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តិស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តិតាមធម៌ បើប្រាថ្នាថា ខ្ញុំនអាត្មាអញ លុះបែកធ្លាយកាឝកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ សូមឲ្យបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរិត្តាភា ។ បេ ។ នឹងពួកទេវតាជាន់អប្បមាណាភា... ពួកទេវតាជាន់អាកស្សរ... ពួកទេវតាជាន់បរិត្តសុភា... ពួកទេវតាជាន់អប្បមាណសុភា... ពួកទេវតាជាន់សុភកិណ្ហកា .. ពួកទេវតាជាន់វេហប្ផលា... ពួកទេវតាជាន់អវិហា... ពួកទេវតាជាន់អតប្បា... ពួកទេវតាជាន់សុទស្សា... ពួក

អត្តានំដ្ឋកានំ នេវត្ថិ(๑)... អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ នេវត្ថិ... វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគានំ នេវត្ថិ... អាកិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ នេវត្ថិ... នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគានំ នេវត្ថិ... សហព្យតំ ឧបបជ្ជយ្យន្តិ ហានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ តាយ សទ្ធាយ តាយ បរម្មរណា នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនូបគានំ នេវត្ថិ សហព្យតំ ឧបបជ្ជយ្យ តំ កិស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី ។ អាកង្ខេយ្យ ចេ តថាគតោ ធម្មចារី សមចារី អហោ វតាហំ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យន្តិ ហានំ ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ អាសវានំ ខយា អនាសវំ ចេតោវិមុត្តិំ បញ្ញាវិមុត្តិំ ឥធេវ ធម្មេ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា ឧបសម្បជ្ជ វិហរេយ្យ តំ កិស្ស ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី(๒) ។

---

๑ ឱ. ម. អកត្ថិដ្ឋានំ ។ ๒ ឱ. ម. សមចារីតិ ។

ក្នុងឃ្លាយមកវិត្ត សាលេយ្យកសូត្រ ដែលនៃកវិយាប្រព្រឹត្តិស្មើពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ទេវតាជាន់សុទ្ធសៅ្ធ... ពួកទេវតាជាន់អកនិដ្ឋា... ពួកទេវតាដែលកើតកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនៈ... ពួកទេវតាដែលកើតកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ... ពួកទេវតាដែលកើតកន្លងជាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនៈ... ន័ងពួកទេវតាដែលកើតកន្លងជាន់នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈ ការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះ ក៏ន័ងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយកងកាយខាងមុខបន្ទាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកើតជាមួយន័ងពួកទេវតា ដែលកើតកន្លងជាន់នៃវសញ្ញានាសញ្ញាយតនៈមែន សេចក្តីនោះ ព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ។ ម្នាលគហបតិទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ បើប្រាថ្នាថា ខ្ញុំនឹងអាត្មាអញសូមឲ្យអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈដោយប្រាជ្ញាចំពោះខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ការណ៍ដែលបុគ្គលប្រាថ្នាបែបនេះ ក៏ន័ងបានសម្រេច ព្រោះថាបុគ្គលនោះ ន័ងអស់អាសវៈទាំងឡាយ ហើយធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវចេតោវិមុត្តិ បញ្ញាវិមុត្តិដែលមិនមានអាសវៈ ដោយប្រាជ្ញាចំពោះខ្លួនឯង ក្នុងបច្ចុប្បន្នមែន សេចក្តីនោះព្រោះហេតុដូចម្តេច ព្រោះហេតុថា បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តស្មើ ពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ។

(๑๒๗) ឯវំ វុត្តេ សាលេយ្យកា ព្រាហ្មណគហបតិកា អេតទវោចុំ ឯតទភិញ្ញំ នោ គោតម អភិញ្ញំ នោ គោតម សេយ្យថាបិ នោ គោតម ឯកច្ចានំ ភ ខត្តិយានំ ភ វិវរេយ្យ មុទ្ធប្បសន្នា ភ មក្កំ អាចិក្ខេយ្យ អទ្ធគារេ ភ តេលប្បជ្ជោតំ ជារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ ឯវមេវ នោ គោតម គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ បកាសិតោ ឯតេ មយំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ គច្ឆាម ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកេ នោ ភវំ គោតមោ ជារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតេ សរណំ គតេតិ ។

សាលេយ្យកសុត្តំ បឋមំ និដ្ឋិតំ ។

(១២៧) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់មានព្រះពុទ្ធដីកាយ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍ទំនងគហបតិ អ្នកនៅក្នុងស្រុកសាលៈ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គ ពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភាសិតរបស់ព្រះអង្គពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែលព្រះគោតមដ៏ចំរើនប្រកាសហើយ ដោយអនេកបរិយាយនេះឯង (ក្តីច្បាស់ណាស់) ដូចជាបុគ្គលផ្ងារបស់ដែលផ្កាប់ ឬដូចជាបុគ្គលបើកបង្ហាញនូវរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចជាបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវង្វេងទិស ពុំនោះសោតដូចគេទ្រោលប្រទីបកន្ទុំទំនឹងងឹត ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានភ្នែកមើលឃើញរូបគាំងក្បាយបាន យើងគាំងក្បាយនេះ សូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើនផង នូវព្រះធម៌ផង នូវព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីពឹង ទីរលឹកគាំងពីថ្ងៃនេះទៅ សូមព្រះគោតមដ៏ចំរើនទ្រង់ជ្រាបនូវយើងខ្ញុំគាំងក្បាយថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវទីពឹង ស្មើដោយជីវិត ។

ចប់ សាលេយ្យកសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ វេរញ្ជកសុត្តំ

[១២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន វេរញ្ជកា ព្រាហ្មណគហបតិកា សាវត្ថិយំ បដិវសន្តិ តេនចិទេវ ករណីយេន ។ អស្សោសុំ ខោ វេរញ្ជកា ព្រាហ្មណគហបតិកា សមណោ ខលុ ភោ គោតមោ សក្យបុត្តោ សក្យកុលា បព្ពជិតោ សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តំ ខោ បន ភវន្តំ គោតមំ ឯវំ កល្យាណោ កិត្តិសទ្ទោ អព្ភុគ្គតោ ឥតិបិ សោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាចរណសម្បន្នោ សុគតោ លោកវិទូ អនុត្តរោ បុរិសទម្មសារថិ សត្ថា ទេវមនុស្សានំ ពុទ្ធោ ភគវា សោ ឥមំ លោកំ សទេវកំ សមារកំ សព្រហ្មកំ សស្សមណព្រាហ្មណិំ បជំ សទេវមនុស្សំ សយំ

វេរញ្ជកសូត្រ ទី ២

(១២៨) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍ទំាងគហបតិអ្នកស្រុកវេរញ្ជា នៅអាស្រ័យក្នុងក្រុងសាវត្ថី ដោយកិច្ចនីមួយ ។ ពួកព្រាហ្មណ៍ទំាងគហបតិ អ្នកស្រុកវេរញ្ជា បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណគោតម ជាសក្យបុត្រ ចេញចាកសក្យត្រកូលទៅបួស ប្រថាប់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ កិត្តិសព្ទដ៏ល្អ នៃព្រះគោតមដ៏ចំរើននោះ ល្បីខ្ចរខ្ចាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគអង្គនោះ ព្រះអង្គជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាទំាងចរណៈ ជាព្រះសុគត ជ្រាបច្បាស់នូវលោក ព្រះអង្គប្រសើរបំផុត ព្រះអង្គជាសារថីនាំទូន្មានបុរស ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ នៃទេវតានឹងមនុស្សទំាងឡាយ ជាព្រះពុទ្ធ ទ្រង់ចែកនូវធម៌ទំាងពួង ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹង បានធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញា ចំពោះព្រះអង្គ នូវលោកនេះ ព្រមទំាងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក នូវពួកសត្វ ព្រមទំាងសមណព្រាហ្មណ៍ ទំាងមនុស្សជាសម្មតិទេពទំាងមនុស្សដ៏សេស ហើយប្រកាស

อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา ปวเทติ เสา ธมฺมํ เทเสติ
อาทิกลฺยาณํ มชฺฌกลฺยาณํ ปริโยสานกลฺยา-
ณํ สาตฺถं สพฺยญฺชนํ เกวลปริปุณฺณํ ปริสุทฺธํ
พฺรหฺมจริยํ ปกาเสติ สาธุ โข ปน ตถารูปานํ
อรหตานฺ ทสฺสนํ โหตีติ ฯ อถ โข เวฬุกา
พฺราหฺมณคหปติกา เยน ภควา เตนุปสงฺกมึสุ
อุปสงฺกมิตฺวา อเปฺกเขฺว ภควนฺตํ อภิวาเทตฺวา ฯกมนฺตं
นิสีทึสุ อเปฺกเขฺว ภควตา สทฺธึ สมฺโมทึสุ
สมฺโมทนียํ กถึ สาราณียานิ วีติสาเรตฺวา ฯกมนฺตं
นิสีทึสุ อเปฺกเขฺว เยน ภควา เตนญฺชลิมปฺปณา-
เมตฺวา ฯกมนฺตं นิสีทึสุ อเปฺกเขฺว ภควาเตา
สนฺติเก ฉมายเกตุ สาเวตฺวา ฯกมนฺตं นิสีทึสุ
อเปฺกเขฺว ตุณฺหีภูตา ฯกมนฺตं นิสีทึสุ ฯ ฯกมนฺตं
นิสินฺนา โข เวฬุกา พฺราหฺมณคหปติกา ภควนฺตํ
ฯตทวโจ ภควา นุ โข เหา เหตาย เหตุ เหา
ปฏิปนฺโน เยนมิเขเหา สตฺถา สาวเกสฺส เหตา
ปรมฺปราย อตฺถาย ทุกฺขสฺส วินิตาตฺ นิพฺพานสฺส

ទ្រង់សំដែងធម៌ មានលំអបទដើម បទកណ្តាល បទចុង ព្រះអង្គប្រកាសនូវព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំងអត្ថទាំងព្យញ្ជនៈ ដ៏បរិបូណ៌បរិសុទ្ធទាំងអស់ ក៏ដំណើរដែលឃើញបច្ចក្ខប្រទះនឹងព្រះអរហន្តទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនេះ ជាការប្រពៃពេក ។ គ្រានោះឯង ពួកព្រាហ្មណ៍ទំនឹងគហបតី អ្នកស្រុកវេរញ្ជា នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ពួកខ្លះ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែនិយាយពាក្យសំណេះសំណាល ទៅកៃព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរកើតឡើងនឹងពាក្យដែលគួរលឺកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយប្រណមអញ្ជលី បំពោះព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះ គ្រាន់តែប្រកាសនាមនឹងគោត្រ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ពួកខ្លះអង្គុយនៅស្ងៀមក្នុងទីដ៏សមគួរ លុះពួកព្រាហ្មណ៍ទំនឹងគហបតី អ្នកស្រុកវេរញ្ជា អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំឲ្យពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខ អំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅកើត ក្នុងកំណើតសត្វតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នរក

เกจิ ปน เภาเคตมหเมว เกจิ ปฏฺฐเย เยเนวิเม
กาเย สตฺตา กาเย สฺเนหา เกจิ ปรมฺปราย สุคตึ สคฺคํ
โลกํ อุปปชฺชนฺติ ฯ อเนกวิหิตาสมจริยาหิ เขา
ปหีนตฺตา ฌานาภิญฺญาโย ปฏิเลภิตฺวา เกจิ สตฺตา กาเย สฺเนหา
เกจิ ปรมฺปราย อิมายเมว ทุคฺคตึ วินิปาตํ อาปายิกํ อุป-
ปชฺชนฺติ เอกจฺเจ ปน เขา ปหีนตฺตา ฌานาภิญฺญาโย
ปฏิเลภิตฺวา สตฺตา กาเย สฺเนหา เกจิ ปรมฺปราย
สุคตึ สคฺคํ โลกํ อุปปชฺชนฺติ ฯ น เขา ปเนตฺถ
ปมาเณน เภาเค เภาตมสฺส สนฺธิฏฺฐาเน ภาสิตสฺส
วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิภตฺตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อาชานนตฺถ
สาธุ เขา ปน ภวํ เภาตเมา ตถา เอกมฺเส เอเสตุ
ยถา ปเนตฺถ ปมาเณน เภาเค เภาตมสฺส สนฺธิฏฺฐาเน
ภาสิตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถํ อวิภตฺตสฺส วิตฺถาเรน อตฺถ
อาชานิสฺสนฺติ ฯ เตนหิ ภควตฺตาโย สุณาถ

បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន មួយទៀត អ្វីជាហេតុ អ្វីជាបច្ច័យ ដែលនាំ
ឲ្យពួកសត្វក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយពីកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់
ទៅកើត ក្នុងសុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ។ ព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់តបថា
ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែការប្រព្រឹត្តិមិនស្មើ គឺប្រព្រឹត្តិ
មិនត្រូវធម៌ទុំនុះឯង បានជាពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដល់បែកធ្លាយ
ពីកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេត-
វិស័យ អសុរកាយ នរក យ៉ាងនេះ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ ព្រោះហេតុ
តែសេចក្តីប្រព្រឹត្តិស្មើ គឺប្រព្រឹត្តិត្រូវតែនូវធម៌ដែលនាំឲ្យពួកសត្វខ្លះ ក្នុង
លោកនេះ លុះបែកធ្លាយពីកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅកើតក្នុង
សុគតិ សួគ៌ ទេវលោក យ៉ាងនេះ ។ ធម៌នេះព្រះគោតមដ៏ចំរើនបាន
សំដែងដោយសេចក្តីបំព្រួញ មិនទាន់ចែករំលែកសេចក្តីដោយពិស្តារទេ
យើងខ្ញុំមិនទាន់ដឹងសេចក្តីដោយពិស្តារឡើយ សូមទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោស
ព្រះគោតមជាម្ចាស់សំដែងធម៌ ដែលព្រះគោតមជាម្ចាស់ សំដែងដោយ
សេចក្តីសង្ខេប មិនទាន់ចែករំលែកសេចក្តីពិស្តារនៅឡើយនេះ ឲ្យ
យើងខ្ញុំបានយល់សេចក្តីច្បាស់លាស់ ដោយពិស្តារឲ្យបាន ។ ម្នាល
គហបតីចាំងឡាយ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកចាំងឡាយប្រុងចាំស្តាប់ចុះ ចូរធ្វើ

สาธุกํ มนสิกโรถ ภาสิสฺสามีติ ฯ ฐานํ โข เอตํ วิชฺชติ ยนฺตุ พฺราหฺมณคหปติกา ภควนฺตเญว ปฏิสฺสาสฺสนฺติ ฯ

(๑๒๙) ภควา เอตทโวจ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ กายสุจริตนฺติ อยมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ กายสุจริตนฺติ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ วจีสุจริตนฺติ อยมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ วจีสุจริตนฺติ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ มโนสุจริตนฺติ อยมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ มโนสุจริตนฺติ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ ปฏิสงฺขานพลนฺติ อยมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ ปฏิสงฺขานพลนฺติ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ ภาวนาพลนฺติ อยมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ ภาวนาพลนฺติ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทํ สติปฏฺฐานา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ สติปฏฺฐานา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา สมฺมปฺปธานา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ สมฺมปฺปธานา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา อิทฺธิปาทา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ อิทฺธิปาทา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยานิมานิ อินฺทฺริยานิ อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ อินฺทฺริยานิ อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยานิมานิ พลานิ อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ พลานิ อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยานิมานิ โพชฺฌงฺคา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ โพชฺฌงฺคา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ โย อยมริยฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ อริยฏฺฐงฺคิโก มคฺโค อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา สมถา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ สมถา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา วิปสฺสนา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ วิปสฺสนา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา สมถวิปสฺสนา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ สมถวิปสฺสนา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา วิชฺชาภาคิยา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ วิชฺชาภาคิยา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา วิมุตฺติ อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ วิมุตฺติ อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา วิมุตฺติสาโร อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ วิมุตฺติสาโร อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา ปรมตฺถา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ ปรมตฺถา อิติปิ ฯ ตตฺริทํ โข ตุมฺหากนฺติ ยทิทา นิพฺพานปริโยสานา อิทมฺปหาหํ ตตฺถ ปาฏิยเมกฺโก วทามิ นิพฺพานปริโยสานา อิติปิ ฯ

---

๑ ม. วุจฺเจ ภควณฺเณ ฺ เลหิตชาณี ภควนฺตเญว ตตฺริฏฺเฐ อหเยวนฺตเตติ ทิสฺสนฺติ ฯ

ទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹង គហបតី អ្នកស្រុកវេរញ្ជា ទទួលតបព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះកុណា ព្រះអង្គ ។

(១២៩) ព្រះមានព្រះភាគ ជានត្រាស់យ៉ាងនេះ ម្នាលគហបតី ទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធងធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងកាយ ៣ ចំណែក បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធងធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវាចា ៤ ចំណែក បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធងធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងចិត្ត ៣ ចំណែក ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធងធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងកាយ ៣ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតី ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ប្រព្រឹត្តអាក្រក់ មានដៃប្រឡាក់ឈាម ជាអ្នកសិទ្ធចិត្ត ក្នុងការសម្លាប់សត្វ ឥតមានសេចក្តីអៀនខ្មាស ឥតមានមេត្តាគ្រាប្រណីចំពោះពួកសត្វដែលមានជីវិតទាំងអស់ ។ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យ ដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់របស់បុគ្គលដទៃ ដែលគេមិនបានឲ្យជាចំណែកនៃវេយ្យាចិត្ត ។ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមទាំងឡាយ

โข ปน เหตฺถ ยา ตา มาตุรกฺขิตา ฯ เป ฯ ตถารูปาสุ ฐานาสุ อาปชฺชิตา เหตฺถ ฯ ฬหิ โข คหปตโย ตีหิ ฐาเนหิ กายเจ อทินฺนาทานา วิรมณา เหตฺถ ฯ กถญฺหิ คหปตโย จตุตฺถิ ฐานาย อทินฺนาทานา วิรมณา เหตฺถ ๔ คหปตโย ปกติยา มุสาวาที เหตฺถ ฯ เป ฯ สมฺมุขาปิ มุสา ภาสิตา เหตฺถ ฯ ปิสุณาปิ โข โข ปน เหตฺถ ๔ โต สุตฺวา อมุตฺร อกฺขาตา ฯ เป ฯ ภินฺนานญฺจ สนฺธาตา ภินฺนานญฺจ อนุปฺปทาตา ฯ ผรุสาปิ โข โข ปน เหตฺถ โย สา วาจา อณฺหกา[๑] กกฺกสา ฯ เป ฯ ตถารูปิ วาจา ภาสิตา เหตฺถ ฯ สมฺผปฺปลาปิ โข โข ปน เหตฺถ อกาลวาที อภูตวาที ฯ เป ฯ อปริยนฺต. วตี อตฺถสญฺหิตา ฯ ฬหิ โข คหปตโย จตุตฺถิ ฐานาย อภิชฺฌาลู เหตฺถ ฯ กถญฺหิ คห. ปตโย ตีหิ ฐาเนหิ มนสา อภิชฺฌาลู เหตฺถ ฯ ๔ คหปตโย ปกติยา อพฺยาปนฺนจิตฺตา เหตฺถ ฯ เป ฯ

---

๑ ม. กณฺหกา ฯ

ពួកស្ត្រីណាដែលមានគ្រប់គ្រងរក្សា ។ បេ ។ ជាអ្នកដល់នូវការប្រព្រឹត្តិ
ល្មើសចំពោះស្ត្រីដែលមានសភាពយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឯ្ហយ
បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធឬធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើ ខាងកាយ ៣ ចំណែក
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឯ្ហយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវ
គន្ធឬធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវាចា ៤ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាល
គហបតីចាំង ឯ្ហយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកនិយាយពាក្យ
កុហក ។ បេ ។ និយាយកុហកចាំងដងខ្លួន ។ ជាអ្នកមានសំដីញុះញង់
គឺឮដំណឹងអំពីទីនេះទៅប្រាប់ក្នុងទីឯណោះ ។ បេ ។ ជាអ្នកនិយាយពាក្យ
ដែលធ្វើឲ្យគេបែកគ្នាជាពួក ។ ជាអ្នកមានសំដីអាក្រក់ វាចាណាដែល
កន្ទួលចិត្ត ចាំងរបើងរឹងរូស ។ បេ ។ ជាអ្នកនិយាយពាក្យមានសភាព
ដូច្នោះ ។ ជាអ្នកមានសំដីឥតប្រយោជន៍ និយាយពាក្យ ក្នុងកាល
មិនគួរ និយាយពាក្យមិនពិត ។ បេ ។ និយាយពាក្យឥតមានកំណត់
មិនប្រកបដោយប្រយោជន៍ ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឯ្ហយ បុគ្គល
ប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធឬធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងវាចា ៤ ចំណែក យ៉ាងនេះ
ឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំង ឯ្ហយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្ធឬធម៌
ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងចិត្ត ៣ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីចាំង
ឯ្ហយ បុគ្គលពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានចិត្តសំឡឹងរំពៃ ។ បេ ។

นํ มม อสฺสาติ ฯ ฌายติ จินฺเตติ โข ปน ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
ปุถุชฺชนสงฺขฺยา คเต สตฺตา หญฺญนฺติ ฯเปฯ
มา กิญฺจิ อโหสุนฺติ ฯ มิจฺฉาจินฺตี โข ปน ภิกฺขเว
วิปรีตจิตฺตสฺสาโย ภวิสฺสติ ภวิสฺสติ ยาวชฺช ภวิสฺสติ หนฺติ ฯเปฯ
สงฺขิปิตฺวา ปกาเสตีติ ฯ ฆโร โข ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
ทิฏฺฐิ มนสา อนุมชฺชิตา วิสมชิตา โหติ ฯ
ฆรา อนุมชฺชิตาย วิสมชิตาย โข ปน ภิกฺขเว ตถาคตสฺส
ฆรทิฏฺเฐกจฺเจ สตฺตา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา
อปายา ทุคฺคตี วินิปาตา นิรยา อุปปชฺชนฺติ ฯ

(๑๓๐) ทิฏฺฐิ โข ปน ภิกฺขเว ตถาคตสฺส กายสฺส
อนุมชฺชิตา วิสมชิตา โหติ ตถาคฺคิ กิญฺจาปิ อนุมชฺชิตา
สมชิตา โหติ ทิฏฺฐิ มนสา อนุมชฺชิตา สมชิตา
โหติ ฯ กถญฺหิ ตถาคตสฺส ทิฏฺฐิ กายสฺส
อนุมชฺชิตา สมชิตา โหติ ฯ ๕๓ ตถาคตสฺส

ដោយការបង្អោនចិត្តទៅថា វត្តនោះគប្បីបានមកជារបស់អញ ។ បុគ្គលមានចិត្តព្យាបាទ ជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះ ដោយចិត្តដែលគោសប្រទូស្ត ហើយថា សត្វទាំងនេះចូរវិនាសទៅឬ ។បេ។ ដែលមិនវិនាសតុំបីមានឡើយ ។ បុគ្គលជាមិច្ឆាទិដ្ឋិមានសេចក្តីយើញវិបរីតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យ មិនមានផល បូជាធំមិនមានផល បូជាតូចមិនមានផល ។បេ។ ប្រកាសឲ្យជាក់ច្បាស់ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តមិនត្រូវគន្លងធម៌ ប្រព្រឹត្តមិនស្មើខាងចិត្ត ៣ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ព្រោះហេតុតែការប្រព្រឹត្តមិនស្មើ គឺប្រព្រឹត្តិមិនត្រូវគន្លងធម៌ បានជាពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចកីស្លាប់ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រែតវិស័យ អសុរកាយនឹងនរក យ៉ាងនេះ ។

(๑๓๐) ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចំណែកខាងបុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងកាយ ៣ ចំណែក បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងវាចា ๔ ចំណែក បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងចិត្ត ៣ ចំណែក ដូចគ្នាដែរ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ប្រព្រឹត្តស្មើខាងកាយ ៣ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ

ចូឡយមកវគ្គស្ស វេរញ្ជកសុត្តេ ទស កុសលកម្មបថា

ឯកច្ចោ ឆាឡាភិជ្ឈាតំ បហាយ ឆាឡាភិជ្ឈាតា បដិវិរតោ ហោតិ ឯហិភទ្ទន្តេ ឯហិភទ្ទសត្ថោ ។បេ។ សព្ព-ប្បាណភូតហិតានុកម្បី វិហរតិ ។ អនិដ្ឋាធាតំ បហាយ អនិដ្ឋាធាតា បដិវិរតោ ហោតិ យន្តិ បរស្ស បរិក្ខិបតវាលំ ឯ តំ អនិដ្ឋំ(๑) ជេយ្យ បង្ខាតំ អាធាតា ហោតិ ។ តាមេសុ មិច្ឆាចារំ បហាយ ។ បេ ។ តថាវាទាសុ ឯ ចារិត្តំ អាបជ្ជិតា ហោតិ ។ ឯវំ ខោ តហាបតយោ តិវិធំ តាយេន ឆម្មចារី សមចារី ហោ-តិ ។ តត្ថ តហាបតយោ ចតុព្វិធំ វាចាយ ឆម្ម-ចារី សមចារី ហោតិ ។ ឥធ តហាបតយោ ឯកច្ចោ មុសាវាទំ បហាយ មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ ស-ភគ្គតោ វា(๒) ។បេ។ ឯ សម្បជានមុសា ភាសិតា ហោតិ ។ បិសុណំ វាចំ បហាយ បិសុណាយ វាចា-យ បដិវិរតោ ។បេ។ សមគ្គតវាលំ វាចំ ភាសិតា ហោតិ ។ ផរុសំ វាចំ បហាយ ។ បេ ។

---

๑ ម. កំ ឆាទិត្តំ ។ ๒ ម. សភាគ្គតោ វា ។

បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់ចោលតិចតួច រៀរស្រឡះចាកចោលតិចតួច មានអាជ្ញាដាក់ចោលហើយ មានគ្រឿងសស្ត្រាដាក់ចោលហើយ ។ បេ ។ ជាអ្នកអនុគ្រោះដោយប្រយោជន៍ចំពោះសត្វដែលមានជីវិតគ្រប់ជាតិអស់ ។ លះបង់អទិន្នាទាន រៀរស្រឡះចាកអទិន្នាទាន មិនបានកាន់យកទ្រព្យដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ របស់ជនឯទៀត ដែលគេមិនបានឲ្យជាចំណែកនៃចេយ្យចិត្ត ។ លះបង់កាមេសុមិច្ឆាចារ ។ បេ ។ ជាអ្នកមិនដល់នូវការប្រព្រឹត្តិចំពោះពួកស្ត្រីដែលមានសភាពយ៉ាងនោះ ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលដែលប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងកាយ ๓ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ប្រព្រឹត្តស្មើខាងវាចា ๔ ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ លះបង់មុសាវាទ រៀរស្រឡះចាកមុសាវាទ គេះបីនៅក្នុងពេលប្រជុំក្តី ។ បេ ។ មិននិយាយកុហកទាំងវិនិច្ឆ័យខ្លួន ។ លះបង់ពាក្យញុះញង់ រៀរស្រឡះចាកពាក្យញុះញង់ ។ បេ ។ និយាយតែពាក្យដែលធ្វើឲ្យគេព្រមព្រៀងគ្នា ។ លះបង់ពាក្យអាក្រក់ ។ បេ ។

តថាគ្គបឺ ភគវំ ភាសតិ ហោតិ ។ សម្ពហុលាបំ
បហាយ ។ បេ ។ តាលេន សាបនេសំ បវិ-
យន្តវតិំ អត្តសញ្ញាតំ ។ ឯវំ ខោ កហបតយោ
ចតុព្ភិធំ ភាចាយ ឆម្មាវី សមាវី ហោតិ ។
កថញ្ច កហបតយោ តិវិធំ មនសា ឆម្មាវី
សមាវី ហោតិ ។ ឥធ កហបតយោ ឯកច្ចោ
អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ យន្តំ បរស្ស បរិក្ខារ-
វណ្ណំ តំ នាភិជ្ឈតា ហោតិ អហោ វត យំ បរស្ស តំ
មម អស្សាតិ ។ អព្យាបន្នចិត្តោ ខោ បន ហោតិ
អប្បទុដ្ឋមនសង្កប្បោ ឥមេ សត្តា អវេរា អព្យាបជ្ឈា
អនីឃា សុខី អត្តានំ បរិហរន្តូតិ ។ សម្មាទិដ្ឋិកោ ខោ
បន ហោតិ អវិបរីតទស្សនោ អត្ថិ ទិន្នំ អត្ថិ យិដ្ឋំ
។ បេ ។ សយំ អភិញ្ញា សច្ឆិកត្វា បវេទេន្តីតិ ។

និយាយតែពាក្យមានសភាពដូច្នោះ ។ លះបង់ពាក្យពេយកយឥតប្រ-
យោជន៍ ។បេ។ ប្រកបដោយគ្រឿងអាង ពាក្យមានតំណត់ ពាក្យ
ប្រកបដោយប្រយោជន៍ ដោយកាលគួរ ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ
បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងវាចា ៤ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។
ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងចិត្ត ៣
ចំណែក តើដូចម្តេច ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលពួកខ្លះ ក្នុ
លោកនេះ ជាអ្នកមិនរំពៃចង់បានទ្រព្យគេ មិនសំឡឹងចង់បានទ្រព្យរបស់
ដែលជាគ្រឿងប្រើប្រាស់ របស់គេ ដោយគិតថា ធ្វើដូចម្តេចហ្ន៎ ទ្រព្យ
របស់អ្នកដទៃនោះ គប្បីបានមក ជារបស់អញដូច្នេះ ។ ជាអ្នកមាន
ចិត្តមិនបានព្យាបាទ មានសេចក្តីត្រិះរិះដោយចិត្តដែលគោសមិនប្រទូស្ត
ហើយថា សូមឲ្យសត្វទាំងនេះ កុំមានពៀរ កុំបៀតបៀនគ្នា កុំមានទុក្ខ
ចូររក្សាខ្លួនប្រាណឲ្យបានសេចក្តីសុខចុះ ។ ជាអ្នកសម្មាទិដ្ឋិ មានសេចក្តី
យល់មិនវិបរីតថា ទានដែលបុគ្គលឲ្យហើយមានផល បូជាធំក៏មានផល
។បេ។ ធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ ដោយប្រាជ្ញាដ៏ក្រៃលែង ដោយខ្លួនឯង ។

ฆรํ เขา ตถาคตสฺส ตีณิปิ มคฺคผลานิ ธมฺมจารี สมจารี โหนฺติ ฯ ฆรํ ธมฺมจริยา สมจริยา โหตุ เขา ตถาคตสฺส ฆรมิเจตฺถ เนว สตฺถา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกนฺติ อุปปชฺชติ ฯ

(๑๓๑) อาคจฺฉยฺย เขา ตถาคตสฺส ธมฺมจารี สมจารี อโหสิ ตสฺมาหิ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ทกฺขิณายมหาสาลานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยาติ ยานิ เขา ปเนตานิ ปิฏฺฐิตานิ ยานิ สานิ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ทกฺขิณายมหาสาลานํ สหพฺยตานิ อุปปชฺเชยฺยานิ ตานิ กสฺส เหตุ ตถา หิ สานิ ธมฺมจารี สมจารี ฯ อาคจฺฉยฺย เขา ตถาคตสฺส ธมฺมจารี สมจารี อโหสิ ตสฺมาหิ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา พฺรหฺมลานมหาสาลานํ ฯ เปฯ ตถาคตสฺส มหาสาลานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺยาติ ยานิ เขา ปเนตานิ ปิฏฺฐิตานิ ยานิ สานิ กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา ตถาคตสฺส มหาสาลานํ สหพฺยตานิ อุปปชฺเชยฺย

ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើខាងចិត្ត ๓ ចំណែក យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ ព្រោះសេចក្តីប្រព្រឹត្តស្មើ គឺប្រព្រឹត្តធម៌ជាហេតុយ៉ាងនេះឯង បានជាពួកសត្វខ្លះ ក្នុងលោកនេះ ដល់បែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ ទៅកើតក្នុងសុគតិ ស្ថានសួគ៌ ទេវលោក យ៉ាងនេះ ។

(๑.๗๑) ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ប្រសិនបើគ្រាថ្នាថា តុហ្មំ លុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យអាត្មាអញ បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកចតុម្មហាសាលដូច្នេះ ហេតុនុ៎ះឯងរមែងមាន បុគ្គលនោះលុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មុខជានឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកចតុម្មហាសាលបានមែន ដំណើរនោះតើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ ដោយពិត ។ ម្នាលគហបតីចាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាគ្រាថ្នាថា តុហ្មំ លុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យអាត្មាអញបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណមហាសាល ។ បេ ។ ពួកគហបតីមហាសាលដូច្នេះ ហេតុនុ៎ះឯងរមែងមាន បុគ្គលនោះលុះបែកធ្លាយកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មុខជានឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកគហបតីមហា-

តំ កិំសុ ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី ។
អាកង្ខេយ្យ ចេ គហបតយោ ធម្មចារី សមចារី អហោ
វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា ចាតុម្មហាភដិ-
កានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ឋានំ ខោ
បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
ចាតុម្មហាភដិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ តំ
កិំសុ ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី ។
អាកង្ខេយ្យ ចេ គហបតយោ ធម្មចារី សមចារី អហោ
វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា តាវត្តឹសានំ ទេវានំ
។ បេ ។ យាមានំ ទេវានំ... តុសិតានំ ទេវានំ...
និម្មានរតីនំ ទេវានំ... បរនិម្មិតវសវត្តីនំ ទេវានំ... ព្រហ្ម-
កាយិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ឋានំ
ខោ បនេតំ វិជ្ជតិ យំ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា
ព្រហ្មកាយិកានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ តំ
កិំសុ ហេតុ តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី ។

សាលបានមែន ដំណើរនោះតើ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាក្រោយមក គុហ្+ លុះបែកធ្លាយកាយទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ សូមឲ្យអាត្មាអញបានទៅកើតជាមួយនឹងទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈដូច្នេះ ហេតុនុ+ះឯង រមែងមាន ដ្បិតបុគ្គលនោះលុះបែកធ្លាយកាយទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មុខជានឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់ចាតុម្មហារាជិកៈបានមែន ដំណើរនោះតើ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាក្រោយមក គុហ្+ លុះបែកធ្លាយកាយទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យអាត្មាអញបានៈទៅកើតជាមួយ នឹងពួកទេវតាជាន់តាវត្តឹង្ស បេ។ ពួកទេវតាជាន់យាមៈ... ពួកទេវតាជាន់តុសិតៈ... ពួកទេវតាជាន់និម្មានរតី... ពួកទេវតាជាន់បរនិម្មិតវសវត្តី... ពួកទេវតាដែលរាប់ចូលក្នុងព្រហ្មដូច្នេះ ហេតុនុ+ះឯងរមែងមាន ដ្បិតបុគ្គលនោះ លុះបែកធ្លាយកាយទាំងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មុខជានឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតា ដែលរាប់ចូលក្នុងពួកព្រហ្មបានមែន ដំណើរនោះតើ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។

អាកង្ខេយ្យ ចេ តថាគតោ ធម្មចារី សមចារី
អហោ វតាហំ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ
ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ ឋានំ ខោ បនេតំ
វិជ្ជតិ យំ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ
ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យ តំ កិស្ស ហេតុ
តថា ហិ សោ ធម្មចារី សមចារី ។ អាកង្ខេយ្យ
ចេ តថាគតោ ធម្មចារី សមចារី អហោ វតាហំ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា បរិត្តាភានំ ទេវានំ
។ បេ ។ អប្បមាណាភានំ ទេវានំ ... អាភស្សរានំ
ទេវានំ ... បរិត្តសុភានំ ទេវានំ ... អប្បមាណ-
សុភានំ ទេវានំ ... សុភកិណ្ហានំ ទេវានំ ... វេ-
ហប្ផលានំ ទេវានំ ... អវិហានំ ទេវានំ ... អតប្បានំ
ទេវានំ ... សុទស្សានំ ទេវានំ ... សុទស្សីនំ ទេវានំ ...
អកនិដ្ឋានំ ទេវានំ ... អាកាសានញ្ចាយតនូបគានំ
ទេវានំ ... វិញ្ញាណញ្ចាយតនូបគានំ ទេវានំ ... អា-
កិញ្ចញ្ញាយតនូបគានំ ទេវានំ ... នេវសញ្ញានាសញ្ញា-
យតនូបគានំ ទេវានំ សហព្យតំ ឧបបជ្ជេយ្យន្តិ

ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាប្រាថ្នាថា នុហ៎ុ លុះបែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យអាត្មាអញបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អាភាដូច្នេះ ហេតុនុ៎ះ ឯងរមែងមាន ដ្បិតបុគ្គលនោះលុះបែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ មុខជានឹងបានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់អាភាបានមែន ដំណើរនោះ តើព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។ ម្នាលគហបតីទាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាប្រាថ្នាថា នុហ៎ុ លុះបែកធ្លាយពីកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ សូមឲ្យអាត្មាអញ បានទៅកើតជាមួយនឹងពួកទេវតាជាន់បរិត្តាភៈ ។បេ ពួកទេវតាជាន់អប្បមាណាភៈ... ពួកទេវតាជាន់អាភស្សរៈ... ពួកទេវតាជាន់បរិត្តសុភៈ... ពួកទេវតាជាន់អប្បមាណសុភៈ... ពួកទេវតាជាន់សុភកិណ្ហកៈ... ពួកទេវតាជាន់វេហប្ផលៈ... ពួកទេវតាជាន់អវិហៈ... ពួកទេវតាជាន់អតប្បៈ... ពួកទេវតាជាន់សុទស្សៈ... ពួកទេវតាជាន់សុទស្សី .. ពួកទេវតាជាន់អកនិដ្ឋកៈ... ពួកទេវតាជាអ្នកទៅកើតកន្លងអាកាសានញ្ចាយតនភព... ពួកទេវតាជាអ្នកទៅកើតកន្លងវិញ្ញាណញ្ចាយតនភព... ពួកទេវតាជាអ្នកទៅកើតកន្លងអាកិញ្ចញ្ញាយតនភព... ពួកទេវតាជាអ្នកទៅកើតកន្លងនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនភព ដូច្នេះ

ทานิ เขา ปเนตํ วิญฺญตฺติ ยทิ เสา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา เนวสญฺญานาสญฺญายตนูปคานํ เทวานํ สหพฺยตํ อุปปชฺเชยฺย ตสฺส กิสฺส เหตุ ตถา หิ เสา ธมฺมจารี สมจารี ฯ อาจารฺเยฺย เจ ตถาคตเยา ธมฺมจารี สมจารี อเยา วาตหิ อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเว ธมฺเม สยิ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺยนฺติ ทานิ เขา ปเนตํ วิญฺญตฺติ ยทิ เสา อาสวานํ ขยา อนาสวํ เจโตวิมุตฺตึ ปญฺญาวิมุตฺตึ ทิฏฺเว ธมฺเม สยิ อภิญฺญา สจฺฉิกตฺวา อุปสมฺปชฺช วิหเรยฺย ตสฺส กิสฺส เหตุ ตถา หิ เสา ธมฺมจารี สมจารีติ ฯ

[๑๓๒] ฯ ปุน จปรํ เวรญฺชกา พฺราหฺมณคหปติกา ภควนฺตํ เอตทโวจุ อภิกฺกนฺตญฺจ โภ โคตม

ហេតុនុ៎ះឯងវិមែងមាន ដ្បិតបុគ្គលនោះលុះបែកធ្លាយពង្គកាយខាងមុខអំពីសេចក្តីស្លាប់ទៅ នឹងបានទៅកើតជាមួយ នឹងពួកទេវតាជាន់នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតនកៈ បានមែន ដំណើរនោះតើ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។ ម្នាលគហបតី ពាំងឡាយ បុគ្គលអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើ បើប្រសិនជាត្រូវថាឥហ្នុ អាត្មាអញគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួនចំពោះចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈ ព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈពាំងឡាយក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ ដូច្នេះ ហេតុនោះឯងវិមែងមាន ដ្បិតបុគ្គលនោះគប្បីធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់ដោយប្រាជ្ញារបស់ខ្លួន ចំពោះចេតោវិមុត្តិនឹងបញ្ញាវិមុត្តិ ដែលមិនមានអាសវៈព្រោះអស់ទៅនៃអាសវៈពាំងឡាយ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ ៤ បានមែន ដំណើរនោះតើ ព្រោះហេតុអ្វី ព្រោះតែបុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ ប្រព្រឹត្តស្មើដោយពិត ។

(១៣២) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីពាំងឡាយ អ្នកស្រុកវេរញ្ជា ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន កាសិតដែលព្រះអង្គ

ចូឡយមកវគ្គស្ស វេរញ្ជកសុត្តេ ចាណុបេតសរណគតា

អភិក្កន្តំ ភោ គោតម សេយ្យថាបិ ភោ គោតម
ឯកគ្គឆិតំ វា ឧក្កុជ្ជេយ្យ បដិច្ឆន្នំ វា វិវរេយ្យ
មូឡ្ហស្ស វា មគ្គំ អាចិក្ខេយ្យ អន្ធការេ វា
តេលប្បជ្ជោតំ ធារេយ្យ ចក្ខុមន្តោ រូបានិ ទក្ខន្តីតិ
ឯវមេវំ ភោតា គោតមេន អនេកបរិយាយេន ធម្មោ
បកាសិតោ ឯតេ មយំ ភវន្តំ គោតមំ សរណំ
គច្ឆាម ធម្មញ្ច ភិក្ខុសង្ឃញ្ច ឧបាសកេ នោ
ភវំ គោតមោ ធារេតុ អជ្ជតគ្គេ បាណុបេតេ
សរណគ្គតេតិ ។

វេរញ្ជកសុត្តំ ទុតិយំ និដ្ឋិតំ ។

ចូឡយមកវគ្គ វេរញ្ជកសូត្រ អ្នកដល់នូវសរណៈស្មើដោយជីវិត

សំដែងហើយ ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ភាសិតដែល ព្រះអង្គសំដែងហើយ ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចំរើន ធម៌ដែល ព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ (ក្តីច្បាស់ណាស់) ដូចបុគ្គលចាប់ផ្ងារបស់ដែលផ្កាប់ ឬក៏ដូចជាគេបើកបង្ហាញ របស់ដែលកំបាំង ពុំនោះដូចបុគ្គលប្រាប់ផ្លូវ ដល់មនុស្សវង្វេងទិស ពុំនោះសោត ដូចជាបុគ្គលគ្រោលប្រទីបកន្ទេះទីងងឹត ដោយគិតថា ពួកមនុស្សមានភ្នែកភ្លឺ ឃើញរូបបានយ៉ាងនោះឯង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គសូមដល់នូវព្រះគោតមដ៏ចំរើន ផង ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង ជាទីរលឹក សូមព្រះគោតមចាំទុកនូវ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក អ្នកដល់នូវសរណៈ ស្មើដោយជីវិតចាប់ ដើមតាំងពីថ្ងៃនេះជាដើមទៅ ។

ចប់ វេរញ្ជកសូត្រ ទី ១០ ។

តតិយំ មហាវេទល្លសុត្តំ

[១៣៣] ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ អថខោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ សាយណ្ហសមយំ បដិសល្លានា វុដ្ឋិតោ យេនាយស្មា សារីបុត្តោ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា អាយស្មតា សារីបុត្តេន សទ្ធិ សម្មោទិ សម្មោទនីយំ កថំ សារណីយំ វីតិសារេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។

[១៣៤] ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិតោ អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឯតទវោច ទុប្បញ្ញោ ទុប្បញ្ញោតិ អាវុសោ វុច្চតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ ទុប្បញ្ញោតិ វុច្চតីតិ ។ ឩប្បដាជាតិ ឩប្បដាជាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា ទុប្បញ្ញោតិ វុច្চតិ តំ ញេ ឩប្បដាជាតិ ឥទំ ទុក្ខន្តិ ឩប្បដាជាតិ

មហាវេល្លទ្វារសូត្រ ទី ៣

(១៣៣) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រានោះឯង ព្រះមហាកោដ្ឋិក:មានអាយុ ចេញអំពីផលសមាបត្តិ ក្នុងសាយណ្ហសម័យ ហើយចូលទៅរកព្រះសារីបុត្រមានអាយុ លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបនិយាយពាក្យពាក់ព័ន្ធ សំណេះសំណាល ទៅរកព្រះសារីបុត្រមានអាយុ លុះបញ្ចប់ពាក្យសំណេះសំណាល នឹងពាក្យដែលគួររលឹកហើយ ក៏គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(១៣៤) លុះព្រះមហាកោដ្ឋិក:មានអាយុ គង់ក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបសួរព្រះសារីបុត្រមានអាយុ យ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ គេតែងនិយាយថា បុគ្គលគ្មានប្រាជ្ញា ។ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលហៅថា អ្នកគ្មានប្រាជ្ញា តើដោយហេតុដូចម្តេច ។ ព្រះសារីបុត្រតបថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលមិនចេះមិនដឹងច្បាស់ហ្មឺងឯង ហៅថាអ្នកគ្មានប្រាជ្ញា ចុះបុគ្គលនោះមិនដឹងច្បាស់នូវអ្វី មិនដឹងច្បាស់ថា នេះទុក្ខ

ภูឃ្លាយមការគ្គសូត្រ មហាវេទល្លសុត្តៈ បញ្ចវិទ្យាញ្ញា

អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ ជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ ជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ ជានាតិ ជានាតិ ជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា ទុប្បញ្ញោតិ វុច្ចតីតិ ។ សាធាវុសោតិ ខោ អាយស្មា មហាកោដ្ឋិកោ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស ភាសិតំ អភិនន្ទិត្វា អនុមោទិត្វា អាយស្មន្តំ សារីបុត្តំ ឧត្តរិំ បញ្ហំ អបុច្ឆិ បញ្ហា បញ្ហាតិ អាវុសោ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ បញ្ហាតិ វុច្ចតីតិ ។ បជានាតិ បជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា បញ្ហាតិ វុច្ចតិ កិញ្ច បជានាតិ ឥទំ ទុក្ខន្តិ បជានាតិ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធោតិ បជានាតិ អយំ ទុក្ខនិរោធគាមិនី បដិបទាតិ បជានាតិ បជានាតិ បជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា បញ្ហាតិ វុច្ចតីតិ ។ វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណន្តិ អាវុសោ វុច្ចតិ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ វិញ្ញាណន្តិ វុច្ចតីតិ ។ វិជានាតិ វិជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា វិញ្ញាណន្តិ វុច្ចតិ

ចូរយកមកវិត្ត មហាវេរល្ហសូត្រ ប្រស្នាបួរអំពីបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាដើម។

មិនដឹងច្បាស់ថា នេះហេតុឲ្យកើតទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់ថា នេះជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ មិនដឹងច្បាស់ថា នេះជាសេចក្តីប្រតិបត្តិដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែបុគ្គលនោះ មិនចេះមិនដឹងដូច្នេះឯង ទើបហៅថា អ្នកគ្មានប្រាជ្ញា ។ ព្រះមហាកោដ្ឋកមានអាយុ ក៏ត្រេកអរអនុមោទនាចំពោះភាសិតរបស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ថា ម្នាលអាវុសោ ពីពោះណាស់ លុះអនុមោទនាហើយ ទើបសួរប្រស្នានឹងព្រះសារីបុត្រមានអាយុតទៅទៀតថា ម្នាលអាវុសោ គេតែងនិយាយថា អ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះបុគ្គលដែលហៅថា អ្នកមានប្រាជ្ញា តើដោយហេតុដូចម្តេចខ្លះ ។ ព្រះសារីបុត្រតបថា ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលចេះដឹងច្បាស់ហ្មឹងឯង ដែលហៅថា អ្នកមានប្រាជ្ញា ចុះបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់នូវអ្វី ដឹងច្បាស់ថា នេះទុក្ខ ដឹងច្បាស់ថា នេះជាហេតុឲ្យកើតទុក្ខ ដឹងច្បាស់ថា នេះជាគ្រឿងរំលត់ទុក្ខ ដឹងច្បាស់ថា នេះជាសេចក្តីប្រតិបត្តិដែលជាដំណើរទៅកាន់ទីរំលត់ទុក្ខ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែបុគ្គលនោះដឹងច្បាស់ដូច្នេះឯង ទើបហៅថា អ្នកមានប្រាជ្ញា ។ ម្នាលអាវុសោ គេតែងហៅថា វិញ្ញាណ វិញ្ញាណ ម្នាលអាវុសោ ចុះធម្មជាតដែលគេហៅថា វិញ្ញាណ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ធម្មជាតដែលស្គាល់ច្បាស់ ដឹងច្បាស់នុ៎ះឯង ដែលគេហៅថា វិញ្ញាណ

តំ ញ្ហ វិជានាតិ សុខន្តិ វិជានាតិ ទុក្ខន្តិ វិជានាតិ
អទុក្ខមសុខន្តិ វិជានាតិ វិជានាតិ វិជានាតីតិ ឥមា
អាវុសោ តិស្សោ វិញ្ញាណដ្ឋិ វុច្ចតីតិ ។ យា ចាវុសោ
បញ្ចា យញ្ហ វិញ្ញាណំ តមេ ឆម្ហា សំសដ្ឋា ឧភាហ
វិសំសដ្ឋា លញ្ហ ច បនិមេសំ ឆម្ហានំ វិនិព្ភុជិត្វា
វិនិព្ភុជិត្វា ជាជាការណាំ បញ្ញាបេតុន្តិ ។ យា ចាវុសោ
បញ្ចា យញ្ហ វិញ្ញាណំ តមេ ឆម្ហា សំសដ្ឋា ឥមា
វិសំសដ្ឋា ឆ ច លញ្ហ តមេសំ ឆម្ហានំ វិនិព្ភុជិត្វា
វិនិព្ភុជិត្វា ជាជាការណាំ បញ្ញាបេតុំ យញ្ហ អាវុសោ
បជានាតិ តំ វិជានាតិ យំ វិជានាតិ តំ បជា-
នាតិ តិស្សា តមេ ឆម្ហា សំសដ្ឋា ឥមា វិសំ-
សដ្ឋា ឆ ច លញ្ហ តមេសំ ឆម្ហានំ វិនិព្ភុជិត្វា
វិនិព្ភុជិត្វា ជាជាការណាំ បញ្ញាបេតុន្តិ ។ យា
ចាវុសោ បញ្ចា យញ្ហ វិញ្ញាណំ តមេសំ ឆម្ហានំ
សំសដ្ឋានំ ឥមា វិសំសដ្ឋានំ តាំ ជាជាការណាន្តិ ។

ចុះវិញ្ញាណនោះស្គាល់អ្វីខ្លះ ស្គាល់ថាសុខខ្លះ ស្គាល់ថាទុក្ខខ្លះ ស្គាល់ថាមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខខ្លះ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែធម្មជាតនោះស្គាល់ច្បាស់ ដឹងច្បាស់ដូច្នេះឯង ទើបហៅថា វិញ្ញាណ ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះប្រាជ្ញាទំនឹងវិញ្ញាណ ធម៌(ពាំងពីរ)នេះតើដូចគ្នា(១)ឬផ្សេងគ្នា មួយទៀត បុគ្គលចែករំលែកធម៌ (ពាំងពីរ) នេះ បញ្ញត្តឲ្យផ្សេង ។ គ្នាបានឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោ ប្រាជ្ញាទំនឹងវិញ្ញាណ ធម៌ (ពាំងពីរ) នេះ ជាធម៌ដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ពាំងបុគ្គលទំនឹងចែករំលែកបញ្ញត្តធម៌ពាំងពីរនេះ ឲ្យផ្សេងគ្នាមិនបានទេ ម្នាលអាវុសោ ប្រាជ្ញាដឹងច្បាស់ន្ទូវ៉ែតុណា វិញ្ញាណក៏ដឹងច្បាស់ន្ទូវ៉ែតនោះដែរ វិញ្ញាណស្គាល់ច្បាស់ន្ទូវ៉ែតុណា ប្រាជ្ញាក៏ដឹងច្បាស់ន្ទូវ៉ែតនោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ បានជាធម៌ (ពាំងពីរ) នេះ ជាធម៌ដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ពាំងបុគ្គលទំនឹងចែករំលែក បញ្ញត្តធម៌ពាំងពីរនេះ ឲ្យផ្សេងគ្នាមិនបានឡើយ ។ ម្នាលអាវុសោ បើប្រាជ្ញាទំនឹងវិញ្ញាណ ធម៌ (ពាំងពីរ) នេះដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ចុះសេចក្តីប្លែកគ្នាត្រង់ណា ។

---

๑ សំដៅសេចក្តីថា កើត រលត់ ពាំងមានវត្ថុមានអារម្មណ៍ជាមួយគ្នា ។

យោ ចាវុសោ អញ្ញោ យញ្ច វិញ្ញាណំ អមេ ធម្មា សំសដ្ឋា សំសគ្គា ច វិសំសដ្ឋា បញ្ច អាវេតព្ពា វិញ្ញាណំ បរិញ្ញេយ្យំ អនិ ឯសំ ឆាឆាការណាត្តំ ។

(๑๓๕) វេទនា វេទនាតិ អាវុសោ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ វេទនាតិ វុច្ចតីតិ ។ វេទេតិ វេទេតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា វេទនាតិ វុច្ចតិ កិញ្ច វេទេតិ សុខម្បិ វេទេតិ ទុក្ខម្បិ វេទេតិ អទុក្ខមសុខម្បិ វេទេតិ វេទេតិ វេទេតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា វេទនាតិ វុច្ចតីតិ ។ សញ្ញា សញ្ញាតិ អាវុសោ កិត្តាវតា នុ ខោ អាវុសោ សញ្ញាតិ វុច្ចតីតិ ។ សញ្ជានាតិ សញ្ជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា សញ្ញាតិ. វុច្ចតិ កិញ្ច សញ្ជានាតិ នីលម្បិ សញ្ជានាតិ បីតកម្បិ សញ្ជានាតិ លោហិតកម្បិ សញ្ជានាតិ ឱទាតម្បិ សញ្ជានាតិ សញ្ជានាតិ សញ្ជានាតីតិ ខោ អាវុសោ តស្មា សញ្ញាតិ វុច្ចតីតិ ។ យោ ចាវុសោ វេទនា យា ច សញ្ញា យញ្ច វិញ្ញាណំ អមេ ធម្មា សំសដ្ឋា

ម្នាលអាវុសោ ក្រែងថាទន្ធវិញ្ញាណ ធម៌ (ខាងពីរ) នេះ ជាធម៌ដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ តែក្រែងថាបុគ្គលគួរចំរើន វិញ្ញាណបុគ្គលគួរកំណត់ដឹង នេះជាសេចក្តីប្លែកគ្នានៃធម៌ (ខាងពីរ) នោះ ។

(១៣៩) ម្នាលអាវុសោ គេតែងហៅថា វេទនា វេទនា ម្នាលអាវុសោ គេហៅថា វេទនា ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ធម្មជាតទទួលដឹងនូវអារម្មណ៍ហ្នឹងឯង ដែលគេហៅថា វេទនា វេទនា នោះដឹងអ្វីខ្លះ ដឹងសុខខ្លះ ដឹងទុក្ខខ្លះ ដឹងមិនមែនទុក្ខមិនមែនសុខខ្លះ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែធម្មជាតិនោះ ទទួលដឹងអារម្មណ៍ដូច្នេះឯង ទើបហៅថាវេទនា ។ ម្នាលអាវុសោ គេតែងហៅថា សញ្ញា សញ្ញា ម្នាលអាវុសោ ដែលគេហៅថា សញ្ញា ដោយហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែធម្មជាតិនោះតត់សំគាល់ ចំណាំ ទើបហៅថា សញ្ញា សញ្ញា នោះតែងសំគាល់អ្វីខ្លះ សញ្ញានោះតែងសំគាល់ពណ៌ខៀវខ្លះ សំគាល់ពណ៌លឿងខ្លះ សំគាល់ពណ៌ក្រហមខ្លះ សំគាល់ពណ៌សខ្លះ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះតែធម្មជាតិនោះតត់សំគាល់ហ្នឹងឯង ទើបហៅថា សញ្ញា ។ ម្នាលអាវុសោ វេទនា សញ្ញានិងវិញ្ញាណ ធម៌ទាំងនេះជាធម៌ប្រឡូកគ្នា

ឧបាហ វិសំសដ្ឋា លក្ខា ច បនមេសំ ឆន្នំ ផស្សានំ ផស្ស-
ដ្ឋា វិនិព្ភុដ្ឋា ជាតាការណំ បញ្ញាបេតុន្តិ ។ យា
ចាវុសោ វេទនា យា ច សញ្ញា យញ្ច វិញ្ញាណំ
អមេ ឆន្នា សំសដ្ឋា នោ វិសំសដ្ឋា ន ច លក្ខា
អមេសំ ឆន្នំ ផស្សានំ ផស្សដ្ឋា វិនិព្ភុដ្ឋា ជាតាការណំ
បញ្ញាបេតុំ យំ ចាវុសោ វេទេតិ តំ សញ្ជានាតិ យំ
សញ្ជានាតិ តំ វិជានាតិ តស្មា អមេ ឆន្នា សំសដ្ឋា
នោ វិសំសដ្ឋា ន ច លក្ខា អមេសំ ឆន្នំ ផស្សានំ ផស្ស-
ដ្ឋា វិនិព្ភុដ្ឋា ជាតាការណំ បញ្ញាបេតុន្តិ ។

(១៣៦) និស្សដ្ឋេន ហាវុសោ បញ្ចមា អន្ទ្រិយេមា
បរិសុទ្ធេន មនោវិញ្ញាណេន កិំ នេយ្យន្តិ ។ និស្ស-
ដ្ឋេន ច អាវុសោ បញ្ចមា អន្ទ្រិយេមា បរិសុទ្ធេន
មនោវិញ្ញាណេន អនន្តា អាកាសោតិ អាកាសា-
ណញ្ចាយតនំ នេយ្យំ អនន្តំ វិញ្ញាណន្តិ វិញ្ញាណញ្ច-
យតនំ នេយ្យំ នត្ថិ កិញ្ចិតិ អាកិញ្ចញ្ញាយតនំ
នេយ្យន្តិ ។ នេយ្យំ បនាវុសោ ឆន្ទំ កេន ជានាតិ ។
នេយ្យំ ខោ អាវុសោ ឆន្ទំ បញ្ញាចក្ខុនា ជានាតិ ។

ឬមិនប្រឆាំងគ្នាទេ មួយទៀត បុគ្គលនឹងចែករំលែកធម៌ទាំងនេះ ហើយបញ្ញត្ត កុំឲ្យប្រឆាំងគ្នាបានឬទេ ។ ម្នាលអាវុសោ វេទនា សញ្ញា នឹងវិញ្ញាណ ធម៌ទាំងនេះប្រឆាំងគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ ហើយបុគ្គលចែករំលែកធម៌ទាំងនេះ បញ្ញត្តឲ្យផ្សេងគ្នាមិនបានទេ ម្នាលអាវុសោ វេទនា ទទួលអារម្មណ៍ណា សញ្ញាក៏សំគាល់អារម្មណ៍នោះដែរ សញ្ញាសំគាល់នូវអារម្មណ៍ វិញ្ញាណក៏ដឹងច្បាស់ នូវអារម្មណ៍នោះដែរ ព្រោះហេតុនោះ ធម៌ទាំងនេះ ជាធម៌ដូចគ្នា មិនមែនផ្សេងគ្នាទេ បុគ្គលនឹងចែករំលែកធម៌ទាំងនេះ ហើយបញ្ញត្តឲ្យផ្សេងគ្នាមិនបានទេ ។

(๑๓๖) ម្នាលអាវុសោ ធម្មជាតអ្វីដែលគេគប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណដ៏បរិសុទ្ធ ក្រុសចាកឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលអាវុសោ អាកាសានញ្ចាយតនដ្ឋាន ដែលបរិកម្មថា អាកាសមិនមានទីបំផុតដូច្នេះ គប្បីដឹងដោយមនោវិញ្ញាណដ៏បរិសុទ្ធក្រុសចាកឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ វិញ្ញាណញ្ចាយតនដ្ឋាន ដែលបរិកម្មថា វិញ្ញាណមិនមានទីបំផុត នឹងអាកិញ្ចញ្ញាយតន: ដែលបរិកម្មថា អ្វីតិចតួចមិនមានដូច្នេះ គប្បីដឹងបានដោយមនោវិញ្ញាណដ៏បរិសុទ្ធក្រុសចាកឥន្ទ្រិយទាំង ៥ ប្រការ ។ ម្នាលអាវុសោ ធម៌ដែលគេគប្បីដឹង តើគេតែងដឹងបានដោយអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោ ធម៌ដែលគេគប្បីដឹងនោះឯង គេតែងដឹងដោយបញ្ញាចក្ខុ ។

ปญฺจ ปฺจาวุโส กามคุณิยาติ ฯ ปญฺจ โข อาวุโส อิเมฺจ ปญฺจ ปริยนฺตา ปริจฺฉินฺนา ปมาณกฺขาติ ฯ

(๑๓๗) กตี ปฺจาวุโส ปจฺจยา สมฺโภ-ธิฏฺฐิยา อุปฺปาทาย ปวตฺตา จ ญาเสา ญาณิเสา จ มนสิกาเร สเมฺ โข อาวุโส ทฺเว ปจฺจยา สมฺภาธิฏฺฐิยา อุปฺปาทายาติ ฯ กตีหิ ปฺจาวุโส อเฺฉหิ อนฺตฺถหิตา สมฺภาธิฏฺฐิ ฉเตาวิมุตฺติผลา จ โหนฺติ ฉเตาวิมุตฺติผลาณิสสา จ ปญฺจาวิมุตฺติ-ผลา จ โหนฺติ ปญฺจาวิมุตฺติผลาณิสสา ฉาติ ฯ ปญฺหิ โข อาวุโส อเฺฉหิ อนฺตฺถหิตา สมฺภาธิฏฺฐิ ฉเตาวิมุตฺติผลา จ โหนฺติ ฉเตาวิมุตฺติผลาณิสสา จ ปญฺจาวิมุตฺติผลา จ โหนฺติ ปญฺจาวิมุตฺติผลา-ณิสสา จ ฯ ปฺจาวุโส สมฺภาธิฏฺฐิ สีลานุตฺถหิตา จ โหนฺติ สุตานุตฺถหิตา จ โหนฺติ สาจฺจา-นุตฺถหิตา จ โหนฺติ สมถานุตฺถหิตา จ โหนฺติ

ម្នាលអាវុសោ ប្រាជ្ញាមានសេចក្តីថាដូចម្តេចខ្លះ ។ ម្នាលអាវុសោ ប្រាជ្ញាមានសេចក្តីថា ដឹងច្បាស់ជ មានសេចក្តីថា ដឹងសព្វ មានសេចក្តីថា លះបង់ ។

(๑๓๗) ម្នាលអាវុសោ បច្ចុយដែលឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង មានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ បច្ចុយដែលឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង មាន ២ គឺ ការលាន់ឮអំពីសំណាក់ជនដទៃ ๑ ការយកចិត្តទុកដាក់ ដោយឧបាយប្រាជ្ញា (ខ្លួនឯង) ๑ ម្នាលអាវុសោ បច្ចុយដែលឲ្យសម្មាទិដ្ឋិកើតឡើង មាន ២ នេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ សម្មាទិដ្ឋិដែលមានចេតោវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺចេតោវិមុត្តិជាអានិសង្សផង មានបញ្ញាវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺបញ្ញាវិមុត្តិជាអានិសង្សផង មានអង្គប៉ុន្មាន ទំនុកបម្រុង ។ ម្នាលអាវុសោ សម្មាទិដ្ឋិដែលមានចេតោវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺបញ្ញាវិមុត្តិ ជាអានិសង្សផង មានបញ្ញាវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺបញ្ញាវិមុត្តិជាអានិសង្សផង មានអង្គ ៥ ជួយទំនុកបម្រុង ម្នាលអាវុសោ សម្មាទិដ្ឋិ ក្នុងទីនេះ មានសីលជួយទំនុកបម្រុង ๑ មានសុត:ជួយទំនុកបម្រុង ๑ មានសាកច្ឆាជួយទំនុកបម្រុង ๑ មានសមថ:ជួយទំនុកបម្រុង ๑

វិបស្សនាឧក្កដិកា ច ហោតិ ឥមេហិ ខោ អាវុសោ បញ្ចហង្គេហិ អនុក្កដិកា សម្មាទិដ្ឋិ ចេតោវិមុត្តិផលា ច ហោតិ ចេតោវិមុត្តិផលានិសំសា ច បញ្ញាវិមុត្តិ-ផលា ច ហោតិ បញ្ញាវិមុត្តិផលានិសំសា ចាតិ ។

(១៣៨) កតី បនាវុសោ កវិតិ ។ តយោមេ អាវុសោ កវិ កាមកវិ រូបកវិ អរូបកវិ ចាតិ ។ កតមំ បនាវុសោ អាយតឹ បុព្ភវាភិនិព្ពត្តិំ ហោតីតិ ។ អវិជ្ជានីវរណានំ ខោ អាវុសោ សត្តានំ តណ្ហាសញ្ញោ-ជនានំ តត្រតត្រាភិនន្ទនា ឯវំ អាយតឹ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ហោតីតិ ។ កតមំ បនាវុសោ អាយតឹ បុនព្ភវាភិនិ-ព្ពត្តិំ ន ហោតីតិ ។ អវិជ្ជាវិរាគា ខោ អាវុសោ វិជ្ជុប្បាទា តណ្ហានិរោធា ឯវំ អាយតឹ បុនព្ភវាភិនិព្ពត្តិ ន ហោតីតិ ។

(១៣៩) កតមំ បនាវុសោ បឋមំ ឈានន្តិ ។ ឥធា-វុសោ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧប-

មានវិបស្សនាជួយទំនុកបម្រុង ๑ ម្នាលអាវុសោ សម្មាទិដ្ឋិដែលមាន
ចេតោវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺចេតោវិមុត្តិ ជាអានិសង្សផង មាន
បញ្ញាវិមុត្តិជាផលផង មានផលគឺបញ្ញាវិមុត្តិជាអានិសង្សផង មានអង្គ៩
នេះឯង ជួយទំនុកបម្រុង ។

(๑๓๘) ម្នាលអាវុសោ កពាតើមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ
កពានេះមាន ៣ គឺ កាមកព ๑ រូបកព ๑ អរូបកព ๑ ។ ម្នាលអាវុសោ
ការកើតកង៌កពថ្មីតទៅទៀត ព្រោះហេតុដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ
ព្រោះសេចក្តីត្រេកអរកង៌កពនោះ ។ របស់ពួកសត្វ ដែលមានអវិជ្ជាជា
នីវរណៈ មានតណ្ហាជាសំយោជនៈ ការកើតកង៌កពថ្មីតទៅទៀតយ៉ាង
នេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ ការមិនកើតកង៌កពថ្មីតទៅទៀត ព្រោះហេតុ
ដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ ព្រោះប្រាសចាកអវិជ្ជា ព្រោះវិជ្ជាកើត
ឡើង ព្រោះការរលត់នៃតណ្ហា ការមិនកើតកង៌កពថ្មី តទៅទៀត
យ៉ាងនេះឯង ។

(๑๓๙) ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ
ភិក្ខុ ក្នុងសាសនានេះ ជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់
ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកប
ដោយវិតក្កៈ ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិង៌សុខដែលកើតអំពីវិវេក

សម្បជ្ជ វិហរតិ ឥធំ ភិក្ខវេ, បឋមំ ឈានំ។ បឋមំ បនាវុសោ ឈានំ កតិង្គិកន្តិ ។ បឋមំ ខោ អាវុសោ ឈានំ បញ្ចង្គិកំ ឥធាវុសោ បឋមំ ឈានំ បញ្ចង្គិកំ សមាបន្នស្ស ភិក្ខុនោ វិតក្កោ ច វត្តតិ វិចារោ ច បីតិ ច សុខញ្ច ចិត្តេកគ្គតា ច បឋមំ ខោ អាវុសោ ឈានំ ឯវំ បញ្ចង្គិកន្តិ ។ បឋមំ បនាវុសោ ឈានំ កតង្គ-វិប្បហីនំ កតង្គសមន្នាគតន្តិ ។ បឋមំ ខោ អាវុ-សោ ឈានំ បញ្ចង្គវិប្បហីនំ បញ្ចង្គសមន្នាគតំ ឥ-ធាវុសោ បឋមំ ឈានំ សមាបន្នស្ស ភិក្ខុនោ កាម-ច្ឆន្ទោ បហីនោ ហោតិ ព្យាបាទោ បហីនោ ហោតិ ថីនមិទ្ធំ បហីនំ ហោតិ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចំ បហីនំ ហោតិ វិចិកិច្ឆា បហីនា ហោតិ វិតក្កោ ច វត្តតិ វិចា-រោ ច បីតិ ច សុខំ ច ចិត្តេកគ្គតា ច បឋមំ ខោ អាវុសោ ឈានំ ឯវំ បញ្ចង្គវិប្បហីនំ បញ្ចង្គស-មន្នាគតន្តិ ។

ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថ៣ ៤ ម្នាលអាវុសោ នេះ
ហៅថា បឋមជ្ឈាន ។ ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គប៉ុន្មាន ។
ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គ ៥ ម្នាលអាវុសោ កាលភិក្ខុក្នុង
សាសនានេះ ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន មានអង្គ ៥ វិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈ
ទំនឹងចិត្តេកគ្គតា រមែងប្រព្រឹត្តទៅ ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានមានអង្គ ៥
យ៉ាងនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានលះអង្គប៉ុន្មាន ប្រកប
ដោយអង្គប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈានលះអង្គ ៥ ប្រកបដោយ
អង្គ ៥ ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ កាលចូលកាន់បឋមជ្ឈានជា
អ្នកលះបង់កាមច្ឆន្ទៈ លះបង់ព្យាបាទ លះបង់ថីនមិទ្ធៈ លះបង់ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈ
លះបង់វិចិកិច្ឆា ចំណែកខាងវិតក្កៈ វិចារៈ បីតិ សុខៈទំនឹងចិត្តេកគ្គតា
ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ម្នាលអាវុសោ បឋមជ្ឈាន លះអង្គ ៥ ប្រកបដោយ
អង្គ ៥ យ៉ាងនេះឯង ។

[๑๔๐] បញ្ចិមានិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិយានិ នានាវិ-
សយានិ នានាគោចរានិ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិ-
សយំ បច្ចនុភោន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោ-
តិន្ទ្រិយំ ឃានិន្ទ្រិយំ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ឥមេសំ
ខោ អាវុសោ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ នានាវិសយានំ
នានាគោចរានំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ចនុ-
ភោត្វានំ តីំ បដិសរណំ តោ ច នេសំ គោចរ-
វិសយំ បច្ចនុភោតីតិ ។ បញ្ចិមានិ អាវុសោ ឥន្ទ្រិ-
យានិ នានាវិសយានិ នានាគោចរានិ ន អញ្ញមញ្ញស្ស
គោចរវិសយំ បច្ចនុភោន្តិ សេយ្យថីទំ ចក្ខុន្ទ្រិយំ សោ-
តិន្ទ្រិយំ ឃានិន្ទ្រិយំ ជិវ្ហិន្ទ្រិយំ កាយិន្ទ្រិយំ ឥមេសំ
ខោ អាវុសោ បញ្ចន្នំ ឥន្ទ្រិយានំ នានាវិសយានំ
នានាគោចរានំ ន អញ្ញមញ្ញស្ស គោចរវិសយំ បច្ច-
នុភោត្វានំ មនោ បដិសរណំ មនោ ច នេសំ គោ-
ចរវិសយំ បច្ចនុភោតីតិ ។

(๑๔๐) ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំង ๕ ប្រការនេះ មានវិស័យផ្សេង ๆ គ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេង ๆ គ្នា ទទួលវិស័យដែលកើតជាអារម្មណ៍ជំនួសគ្នាមិនបានទេ ឥន្ទ្រិយទាំង ๕ គឺអ្វីខ្លះ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ๑ សោតិន្ទ្រិយ ๑ ឃានិន្ទ្រិយ ๑ ជិវ្ហិន្ទ្រិយ ๑ កាយិន្ទ្រិយ ๑ ម្នាលអាវុសោ កាលបើឥន្ទ្រិយទាំង ๕ ប្រការនេះ មានវិស័យផ្សេង ๆ គ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេង ๆ គ្នា មិនទទួលវិស័យដែលកើតជាអារម្មណ៍ជំនួសគ្នាបានទេ ចុះមានអ្វីជាទីពឹង មួយទៀត សភាពអ្វីទទួលវិស័យដែលកើតជាអារម្មណ៍ របស់ឥន្ទ្រិយទាំង ๕ ប្រការនោះ ។ ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយ ๑ ទាំង ๕ ប្រការនេះ មានវិស័យផ្សេង ๆ គ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេង ๆ គ្នា មិនទទួលវិស័យដែលកើតជាអារម្មណ៍ជំនួសគ្នាបានទេ ឥន្ទ្រិយទាំង ๕ គឺអ្វីខ្លះ គឺចក្ខុន្ទ្រិយ ๑ សោតិន្ទ្រិយ ๑ ឃានិន្ទ្រិយ ๑ ជិវ្ហិន្ទ្រិយ ๑ កាយិន្ទ្រិយ ๑ ម្នាលអាវុសោ កាលបើឥន្ទ្រិយទាំង ๕ ប្រការនេះឯង មានវិស័យផ្សេង ๆ គ្នា មានអារម្មណ៍ផ្សេង ๆ គ្នា មិនទទួលវិស័យដែលកើតជាអារម្មណ៍ជំនួសគ្នាបានទេ មានចិត្តជាទីពឹង មានចិត្តទទួលវិស័យ ដែលកើតជាអារម្មណ៍របស់ឥន្ទ្រិយទាំង ๕ នោះ ។

ปุพฺพยมกวคฺคสฺส มหาเวทลฺลสุตฺตํ ปญฺจมฺปิ ตฺวนฺติ

(๑๔๑) ปญฺจิมานิ อาวุโส ฯเปฯ สมาธิ ขฺวาหํ อาวุโส ปญฺจินฺทฺริยานิ กึ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ ปญฺจิมานิ อาวุโส ฯเปฯ สมาธิ ขฺวาหํ อาวุโส ปญฺจินฺทฺริยานิ กึ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ อายุ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ อายุ นุ โข ภนฺเต กึ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ อายุ อุสฺมํ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ อุสฺมา ปนาวุโส กึ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ อุสฺมา อายุ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ สกฺกาโย ขฺวาหํ มยิ อายสฺมาโต สารีปุตฺตสฺส กาสิตํ วา อาฆาฏาย อายุ อุสฺมํ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ สกฺกาโย ขฺวาหํ มยิ อายสฺมาโต สารีปุตฺตสฺส กาสิตํ วา อาฆาฏาย อุสฺมา อายุ ปฏิจฺจ ตฺวนฺติ ฯ ยถากถญฺจิ ปนาวุโส สมสฺส กาสิตสฺส อลฺลา อฏฺฐิโต ฯ เสยฺยถาปาวุโส อุปมาปิ กาวิสฺสามิ อุปมายปิเมเกจฺจ วิญฺญู(๑)

๑ ม. ปณฺฑิตา ปุริสาติ ปาโฐ ทิสฺสติ ฯ

(๑๔๑) ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយ ៥ ប្រការនេះ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ๑ សោតិន្ទ្រិយ ๑ ឃានិន្ទ្រិយ ๑ ជិវ្ហិន្ទ្រិយ ๑ កាយិន្ទ្រិយ ๑ ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង អាស្រ័យនឹងអ្វី ទើបតាំងនៅបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយ ៥ នេះ គឺ ចក្ខុន្ទ្រិយ ๑ សោតិន្ទ្រិយ ๑ ឃានិន្ទ្រិយ ๑ ជិវ្ហិន្ទ្រិយ ๑ កាយិន្ទ្រិយ ๑ ម្នាលអាវុសោ ឥន្ទ្រិយទាំង ៥ នេះឯង អាស្រ័យនឹងអាយុទើបតាំងនៅបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះអាយុលុះតែអាស្រ័យនឹងអ្វីទើបតាំងនៅបាន ។ អាយុលុះតែអាស្រ័យចំហាយធាតុក្តៅ ទើបតាំងនៅបាន ។ ម្នាលអាវុសោ ចំហាយធាតុក្តៅ អាស្រ័យនឹងអ្វីទើបតាំងនៅបាន ។ ចំហាយធាតុក្តៅ លុះតែអាស្រ័យនឹងអាយុ ទើបតាំងនៅបាន ។ អម្បាញ់មិញនេះឯង ខ្ញុំដឹងច្បាស់កាសិត របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ យ៉ាងនេះថា អាយុលុះតែអាស្រ័យចំហាយធាតុក្តៅ ទើបតាំងនៅបាន ឥឡូវនេះ ខ្ញុំដឹងច្បាស់កាសិត របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុយ៉ាងនេះថា ក្តៅធាតុលុះតែអាស្រ័យនឹងអាយុ ទើបតាំងនៅបាន ដូច្នេះវិញ ។ ម្នាលអាវុសោ បើដូច្នេះ ខ្ញុំត្រូវយល់សេចក្តីនៃកាសិតនេះ ដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ បើដូច្នោះ ខ្ញុំនឹងធ្វើសេចក្តីឧបមាប្រគេនលោក ដ្បិតជនជាអ្នកចេះដឹងពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ

កាសិតស្ស អត្តំ អាជានន្តំ សេយ្យថាបិ អាវុសោ តេ-
លប្បទីបស្ស ឈាយតោ អច្ចិ បដិកុ អាកា បញ្ញាយតិ
អាកិំ បដិកុ អច្ចិ បញ្ញាយតិ ឯវមេវ ខោ អាយុ
ឧស្មិំ បដិកុ តិដ្ឋតិ ឧស្មា អាយុំ បដិកុ តិដ្ឋតីតិ ។
តេវ ន្តុ ខោ អាវុសោ អាយុសង្ខារា តេ វេទនីយា
ធម្មា ឧទាហុ អញ្ញេ អាយុសង្ខារា អញ្ញេ វេទនីយា
ធម្មាតិ ។ ន ខោ អាវុសោ តេវ អាយុសង្ខារា
តេ វេទនីយា ធម្មា តេ អាវុសោ អាយុសង្ខារា
អភិសង្ខរិសុ តេ វេទនីយា ធម្មា ឆយិទំ សញ្ញាវេ-
ទយិតនិរោធំ សមាបន្នស្ស ភិក្ខុនោ វុដ្ឋានំ បញ្ញា-
យេថ យស្មា ច ខោ អញ្ញេ អាយុសង្ខារា
អញ្ញេ វេទនីយា ធម្មា តស្មា សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ
សមាបន្នស្ស ភិក្ខុនោ វុដ្ឋានំ បញ្ញាយតីតិ ។

(១៤២) យថា ន្តុ ខោ អាវុសោ ឥមំ កាយំ
កតិ(១) ធម្មា ឧហន្តិ អថាយំ កាយោ ឧដ្ឋហតោ
អាភុំត្តោ សេតិ យថា កដ្ឋំ អចេតនន្តិ ។
យថា ខោ អាវុសោ ឥមំ កាយំ តយោ ធម្មា

---

๑ ម. កតិ ។

គង់យល់សេចក្តីនៃកាសិតដោយពាក្យឧបមាបានដែរ ម្នាលអាវុសោ ដូច
ប្រទីបប្រេងកាលនេះ មានពន្លឺច្រាកដឡើង ព្រោះអាស្រ័យអណ្តាត
អណ្តាតច្រាកដឡើងព្រោះអាស្រ័យពន្លឺ សេចក្តីនេះយ៉ាងណាមិញ អាយុ
តាំងនៅបាន ក៏ព្រោះអាស្រ័យចំហាយជាតុភ្លើង ចំហាយជាតុភ្លើងតាំង
នៅបាន ព្រោះអាស្រ័យអាយុ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលអាវុសោ អាយុ-
សង្ខារ(១) តាំងនោះ ជាវេទនីយធម៌(២) នោះ ឬថាអាយុសង្ខារផ្សេង
វេទនីយធម៌ផ្សេង ។ ម្នាលអាវុសោ មិនមែនអាយុសង្ខារតាំងនោះ
ជាវេទនីយធម៌នោះទេ ម្នាលអាវុសោ ប្រសិនបើ អាយុសង្ខារតាំងនោះ
ជាវេទនីយធម៌នោះហើយ កិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធនេះ
ចេញចាកសមាបត្តិមកវិញមិនគើតទេ គឺអាយុសង្ខារផ្សេង វេទនីយធម៌
ផ្សេង ហេតុនោះ បានជាកិក្ខុចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ចេញចាក
សមាបត្តិមកវិញបាន ។

(១៤២) ម្នាលអាវុសោ ធម៌ប៉ុន្មានដែលលះបង់កាយនេះ ក្នុង
កាលណាហើយ កាយនេះគេចោលពត់ពាយ ដេកស្កូកស្តឹង ដូចជា
កំណាត់ឈើដែលគ្មានចេតនា ។ ម្នាលអាវុសោ ធម៌ ៣ ប្រការ គឺ

---

๑ សំដៅយកអាយុប៉ុណ្ណោះ ។ ๒ វេទនា ។ អដ្ឋកថា ។

ចូឡយមកវគ្គស្ស មហាវេទល្លសុត្តេ ទ្វេ បុគ្គលប្បភេទេ

ឥមាន្តិ អាយុ ខុទ្ទា ច វិញ្ញាណំ អថាយំ កាយោ ខុជ្ឈតោ អវក្កិត្តោ សេតិ យថា កន្តំ អចេតនន្តិ ។ យោ ចាយំ(๑) អាវុសោ មតោ កាលកតោ យោ ចាយំ កិក្ខុ សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបន្នោ(๒) ឥមេសំ កឹ ជាជាករណន្តិ ។ យោ ចាយំ អាវុសោ មតោ កាលកតោ តស្ស កាយសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា វចីសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា ចិត្តសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា អាយុ បរិក្ខីណា ខុទ្ធា វូបសន្តា ឥន្ទ្រិយានិ បរិភិន្នានិ យោ ចាយំ កិក្ខុ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ តស្ស៥ កាយសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា វចីសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា ចិត្តសង្ខារ និរុទ្ធា បដិប្បស្សទ្ធា អាយុ អប្បរិក្ខីណា ខុទ្ធា អវូបសន្តា ឥន្ទ្រិយានិ វិប្បសន្នានិ យោ ចាយំ អាវុសោ មតោ កាលកតោ យោ ចាយំ កិក្ខុ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ ឥធំ នេសំ(๓) ជាជាករណន្តិ ។

---

๑ ខ. ម. យ្វាយំ ។ ๒ ខ. ម សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ ។ ๓ ខ. តេសំ ។

ព្រមទាំងមកវត្ត មហាវេទល្លសូត្រ ជំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលពីរពួក

អាយុ ๑ ចំហាយធាតុភ្លើង ๑ វិញ្ញាណ ๑ លះបង់កាយនេះក្នុងកាលឯណាហើយ កាយនេះគេចោលកន្លង ដេកស្ងាត់ស្ងៀម ដូចកំណាត់ឈើដែលគ្មានចេតនា ฯ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលធ្វើកាលកិរិយាក្ស័យ๑ តិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ ๑ បុគ្គលទាំង ๒ ពួកនេះ មានសេចក្តីប្លែកគ្នាដូចម្តេច ฯ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលធ្វើកាលកិរិយាក្ស័យ បុគ្គលនោះ កាយសង្ខារគឺឧស្ម័រដង្ហើមចេញចូល រលត់សូន្យឈឹង វចីសង្ខារគឺតិក្កៈនឹងវិចារៈ រលត់សូន្យឈឹង ចិត្តសង្ខារគឺសញ្ញានឹងវេទនា រលត់សូន្យឈឹង អាយុក៏អស់ ចំហាយធាតុភ្លើងក៏រលត់សូន្យឈឹង ឥន្ទ្រិយក៏បែកធ្លាយ ឯតិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ តិក្ខុនោះមានកាយសង្ខារ រលត់សូន្យឈឹង វចីសង្ខាររលត់សូន្យឈឹង ចិត្តសង្ខាររលត់សូន្យឈឹងដែរ តែអាយុមិនអស់ ចំហាយធាតុភ្លើងមិនរលត់សូន្យទេ ឥន្ទ្រិយនៅជ្វាល្អ ម្នាលអាវុសោ បុគ្គលដែលធ្វើមរណកាលក្ស័យ នឹងតិក្ខុដែលចូលកាន់សញ្ញាវេទយិតនិរោធ បុគ្គលទាំង ๒ ពួកនេះ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នា យ៉ាងនេះឯង ฯ

(๑๔๓) กตี បនាវุសោ បច្ចយា អនុត្តរមសុ-
ខាយ ចេតោវិមុត្តិយា សមាបត្តិយោតិ ។ ចត្តារោ
ខោ អាវុសោ បច្ចយា អនុត្តរមសុខាយ ចេតោវិមុត្តិយោ
សមាបត្តិយា ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សុខស្ស ច បហានា
ទុក្ខស្ស ច បហានា បុព្ពេវ សោមនស្សទោមនស្សានំ
អត្ថង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ
ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ឥមេ ខោ អាវុសោ ចត្តារោ
បច្ចយា អនុត្តរអសុខាយ ចេតោវិមុត្តិយា សមាបត្តិ-
យាតិ ។ កតី បនាវុសោ បច្ចយា អនិមិត្តាយ
ចេតោវិមុត្តិយា សមាបត្តិយា ។ ទ្វេ ខោ អាវុសោ
បច្ចយា អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយា សមាត្តិយា
សព្ពនិមិត្តានញ្ច អមនសិការោ អនិមិត្តាយ ច ធា-
តុយា មនសិការោ ឥមេ ខោ អាវុសោ ទ្វេ បច្ចយោ
អនិមិត្តាយ ចេតោវិមុត្តិយោ សមាបត្តិយាតិ ។

(๑๔๓) ម្នាលអាវុសោ អទុក្ខមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិ មានបច្ច័យប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ អទុក្ខមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិ មានបច្ច័យ ๔ ម្នាលអាវុសោ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ ព្រោះលះបង់នូវសេចក្តីសុខ ๑ ព្រោះលះបង់នូវសេចក្តីទុក្ខ ๑ ព្រោះរំលត់នូវសោមនស្សទឹងចោមនស្សក្នុងកាលមុន ๑ ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតទុក្ខឥតសុខ មានសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា ហើយសម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថគាំងបួន ๑ ម្នាលអាវុសោ អទុក្ខមសុខាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិ មានបច្ច័យ ๔ នេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិ មានបច្ច័យប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិមានបច្ច័យ ๒ គឺការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអារម្មណ៍គាំងបួន ๑ ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះនិព្វានធាតុដែលប្រាសចាកអារម្មណ៍ ๑ ម្នាលអាវុសោ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិសមាបត្តិ មានបច្ច័យ ๒ នេះឯង ។

กตี ปนาวุโส ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐายาติ ฯ ตโย โข อาวุโส ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐายาติ สพฺพาภิภายตนานฺหิ อภิ-ภายาติ อภิภายตนานิ จ ชานาติ อภิภายตนานิ ปุเพฺพ จ อภิสมฺปราติ ฯเปฯ โข อาวุโส ตโย ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐายาติ ฯ กตี ปนาวุโส ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐายาติ ฯ ทฺเว โข อาวุโส ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐายา สพฺพาภิภายตนานฺหิ อภิ-ภายาติ อภิภายตนานิ จ ชานาติ อภิภายตนานิ ฯเปฯ โข อาวุโส ทฺเว ปญฺญา อภิภายตนานิ เจตสาปิ ผุฏฺฐา-ยาติ ฯ

ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យដែលឲ្យអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិតាំងនៅបានយូរ តើមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យដែលឲ្យអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិតាំងនៅបានយូរ មាន ៣ ប្រការ គឺការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអារម្មណ៍តាំងពួង ១ ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះនិព្វានជាតុដែលប្រាសចាកអារម្មណ៍ ១ ការបានតាក់តែងទុកពីខាងដើម ១ ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យដែលឲ្យអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិតាំងនៅបានយូរ មាន ៣ ប្រការនេះឯង ។ ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យនៃការចេញចាកអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ មានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យនៃការចេញចាកអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ មាន ២ ប្រការគឺ ការយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអារម្មណ៍តាំងពួង ១ ការមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះនិព្វានជាតុដែលមិនមានអារម្មណ៍ ១ ម្នាលអាវុសោ បច្ច័យនៃការចេញចាកអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ មាន ២ ប្រការនេះឯង ។

(๑๘๔) យោ ចាយំ អាវុសោ អប្បមាណោ ចេតោ-
វិមុត្តិ យោ ច អាកិញ្ចញ្ញោ ចេតោវិមុត្តិ យោ សុញ្ញតា
ចេតោវិមុត្តិ យោ ច អនិមិត្តោ ចេតោវិមុត្តិ អយមេ ឆម្ហា
ធម្មា ចេវ ធម្មាភិញ្ញា ច ឧទបាទុំ ឯកត្តា
ញាណមេវ ធម្មេ ។ យោ ចាយំ អាវុសោ
អប្បមាណោ ចេតោវិមុត្តិ យោ ច អាកិញ្ចញ្ញោ
ចេតោវិមុត្តិ យោ ច សុញ្ញតា ចេតោវិមុត្តិ
យោ ច អនិមិត្តោ ចេតោវិមុត្តិ អត្ថិ នោ អាវុសោ
បរិយោយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អយមេ ឆម្ហា
ធម្មា ចេវ ធម្មាភិញ្ញា ច អត្ថិ ច(๑) អាវុសោ
បរិយោយោ យំ បរិយោយំ អាគម្ម អយមេ ឆម្ហា
ឯកត្តា ញាណមេវ ធម្មេ ។ តាតមោ ចាវុសោ
បរិយោយោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម អយមេ ឆម្ហា
ធម្មា ចេវ ធម្មាភិញ្ញា ច នានាវុសោ តំ ក្ខុ

---

๑ ម. ប ភេ ។

(១៤៤) ម្នាលអាវុសោ អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ(១) អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិ(២) សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិ(៣) នឹងអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ(៤) ធម៌ទាំងនេះមានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ឬមានសេចក្តីដូចគ្នា គ្រាន់តែព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាប៉ុណ្ណោះទេ ។ ម្នាលអាវុសោ អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិណា អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិណា សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិណា នឹងអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិណា ម្នាលអាវុសោ មានបរិយាយ ដែលធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យហើយ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ម្នាលអាវុសោ មួយទៀត មានបរិយាយ ដែលធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យហើយ ក៏បែរជាមានសេចក្តីដូចគ្នា តែព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះបរិយាយដូចម្តេច ដែលធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យហើយ មានសេចក្តីផ្សេងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ម្នាលអាវុសោ កិកូកធ៌សាសនានេះ មាន

---

១ អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ គោះ សំដៅយកការផ្សាយមេត្តា ចំពោះសត្វទាំងអស់មិនមានប្រមាណ បើពោលដោយសំដីបំភូមិ ជាមហគ្គតរួចវាចរភូមិ បើពោលដោយអារម្មណ៍មានសត្វជាអារម្មណ៍ ។ ២ អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិដែលមិនមានអង្គសល់ក្នុងអារម្មណ៍ បើពោលតាមសំដីបំភូមិជាអរូបាវចរភូមិ ចំណែកខាងអារម្មណ៍មិនមានទេ ។ ៣ សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិ សំដៅយកវិបស្សនា បើពោលដោយភូមិ ជាកាមាវចរភូមិ បើពោលដោយអារម្មណ៍មានសង្ខារជាអារម្មណ៍ ។ ៤ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ ចេតោវិមុត្តិដែលមិនមានកតនិមិត្តជាដើម បើពោលដោយភូមិ ជាលោកុត្តរភូមិ បើពោលដោយអារម្មណ៍ មាននិព្វានជាអារម្មណ៍ ។

ចូរឮយមកវគ្គស្ស មហាវេទល្លសុត្តេ ចតុចេតោវិមុត្តិយោ

មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាស. ហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរតិ ករុណាសហ-គតេន... មុទិតាសហគតេន... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរតិ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពធិ សព្ពត្តតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខា-សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្ប-មាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរតិ អយំ វុច្ចតាវុសោ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិ។ កតមា ចាវុសោ អាកិញ្ចញ្ញា ចេតោវិមុត្តិ ឥធាវុសោ កិញ្ចិ សព្ពសោ វិញ្ញាណញ្ចាយតនំ សមតិក្កម្ម នត្ថិ កិញ្ចីតិ អា-កិញ្ចញ្ញាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ វុច្ចតាវុសោ

ចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ ទិសទី ๑ ទិសទី ๒ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ๓ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ๔ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹងគឺទិសកណ្តាល ព្រោះយកខ្លួនទៅប្រៀបផ្ទឹមនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ។ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា... ប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ๑ ទិសទី ๒ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ๓ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ๔ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធំទូលាយ ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកទាំងអស់ ក្នុងទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម ទិសទទឹង ព្រោះបង្អោនខ្លួនទៅប្រៀបធៀបនឹងសត្វទាំងពួង ក្នុងទីទាំងពួង ម្នាលអាវុសោ នេះហៅថា អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាលអាវុសោ អាកិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិ តើដូម្តេច ម្នាលអាវុសោ កិកូកង៏សាសនានេះ កន្ទង៏បង់នូវវិញ្ញាណញ្ចាយតនៈ ដោយសព្វអន្ទើ ហើយចូលទៅកាន់អាកិញ្ចញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយបរិកម្មថា អ្វីបន្តិចបន្តួចមិនមានដូចេ្នះ ម្នាលអាវុសោ នេះហៅថា

អាសវក្ខយា ចេតោវិមុត្តិំ ។ កតមា ចាវុសោ
សុញ្ញតា ចេតោវិមុត្តិ ឥធ អាវុសោ ភិក្ខុ អរញ-
ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា សុញ្ញាគារគតោ វា
ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ សុញ្ញមិទំ អត្តេន វា អត្ត-
និយេន វាតិ អយំ វុច្ចតាវុសោ សុញ្ញតា ចេតោ-
វិមុត្តិ ។ កតមា ចាវុសោ អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ
ឥធាវុសោ ភិក្ខុ សព្ពនិមិត្តានំ អមនសិការា អនិមិត្តំ
ចេតោសមាធិំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អយំ វុច្ចតាវុសោ
អនិមិត្តា ចេតោវិមុត្តិ ។ អយំ ខោ អាវុសោ បរិយា-
យោ យំ បរិយាយំ អាគម្ម ឥមេ ធម្មា ជានន្តា ចេវ
ជានាតព្ពាជានា ច ។ កតមោ អាវុសោ បរិយាយោ
យំ បរិយាយំ អាគម្ម ឥមេ ធម្មា ឯកន្តា ញាណ-
មេវ ជានំ ហោតិ ខោ អាវុសោ បមាណករណោ

អាគតំ ញាយេ តោវិមុត្តិ ។ ម្នាលអាវុសោ សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោ តិត្ថកន៍សាសនានេះ នៅកន៍ព្រៃក្តី នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅកន៍សុញ្ញាគារស្ងាត់ក្តី រមែងពិចារណាយ៉ាងនេះថា របស់នេះតែងសាបសូន្យវាកអត្តភាព ឬចាកវត្ថុសម្រាប់ទំនុកបម្រុងខ្លួនមានចីវរជាដើម ម្នាលអាវុសោ នេះលោកហៅថា សុញ្ញតាចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាលអាវុសោ អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ តើដូចម្តេច ម្នាលអាវុសោ តិត្ថកន៍សាសនានេះ ចូលកាន់ចេតោសមាធិដែលមិនមាននិមិត្ត ព្រោះមិនយកចិត្តទុកដាក់ចំពោះអារម្មណ៍ទាំងពួង នេះហៅថា អនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិ ។ ម្នាលអាវុសោ នេះឯងជាបរិយោយដែលធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យហើយ មានសេចក្តីផ្សងគ្នាផង មានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នាផង ។ ម្នាលអាវុសោ ចុះបរិយោយដូចម្តេច ដែលពួកធម៌ទាំងនេះ អាស្រ័យហើយ បែរជាមានសេចក្តីដូចគ្នាតែមានព្យញ្ជនៈផ្សេងគ្នា ម្នាលអាវុសោ ពាល:ជាកំលេសធ្វើនៅប្រមាណ(๑)

---

๑ កំលេសមានរាគៈជាដើមមិនទាន់កើតឡើង ឯរាបណា ជារាបនោះ គេមិនអាចស្គាល់បុគ្គលនោះថាជាមនុស្សថ្នាក់ណាទេ ព្រោះបុគ្គលនោះប្រហែលនឹងសោតាបន្នបុគ្គលជាដើម ។ លុះតែរាគៈជាដើមកើតឡើង ទើបគេស្គាល់ប្រមាណបុគ្គលនោះបានថា អ្នកនេះ ជាមនុស្សថ្នាក់នេះយ៉ាងនេះដាដើម បានជាហៅថា ជាកំលេសធ្វើនូវប្រមាណបាន ។ អដ្ឋកថា ។

ឥធាវុសោ បមាណកតវណ្ណោ មេមហោ បមាណកតវណ្ណោ
តេ ខីណាសវស្ស កតកិច្ចោ បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តា-
លាវត្ថុកតា អនភាវង្គតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា ។
យាវតា ខោ អាវុសោ អប្បមាណា ចេតោវិមុត្តិយោ
អកុប្បា តាសំ ចេតោវិមុត្តិ អគ្គមក្ខាយតិ សា ខោ
បនាកុប្បា ចេតោវិមុត្តិ សុញ្ញា រាគេន សុញ្ញា ទោ-
សេន សុញ្ញា មោហេន ។ រាគោ ខោ អាវុសោ
កិញ្ចនោ ទោ ទោសោ កិញ្ចនោ មោហោ កិញ្ចនោ
តេ ខីណាសវស្ស កតកិច្ចោ បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា
តាលាវត្ថុកតា អនភាវង្គតា អាយតិំ អនុប្បាទធម្មា ។
យាវតា ខោ អាវុសោ អាកិញ្ចញ្ញា ចេតោវិមុត្តិ-
យោ អកុប្បា តាសំ ចេតោវិមុត្តិ អគ្គមក្ខាយតិ

ទោសៈជាកិលេសធ្វើទុរ្វប្រមាណ មោហៈជាកិលេសធ្វើទុរ្វប្រមាណ កិ-លេសទាំងនោះ កិក្ខុដែលជាខីណាស្រពបានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលបុសគល់ហើយ ធ្វើមិនឲ្យកើតតទៅទៀត ដូចដើមត្នោតដែលគេគ្រៃបែលមិនឲ្យដុះតទៅទៀត ធ្វើមិនឲ្យមានបែបភាពតទៅទៀត ជាធម៌មិនកើតតទៅទៀត ។ ម្នាលអាវុសោ បណ្តាអប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ(១) ទាំងប៉ុន្មាន មានអកុប្បាចេតោវិមុត្តិ(២) ប្រសើរជាងវិមុត្តិទាំងនោះ ព្រោះអកុប្បាចេ-តោវិមុត្តិនោះ សូន្យរាគៈ សូន្យទោសៈ សូន្យមោហៈ ។ ម្នាលអាវុសោ រាគៈជាគ្រឿងកង្វល់ ទោសៈជាគ្រឿងកង្វល់ មោហៈក៏ជាគ្រឿងកង្វល់ កិលេសទាំងនោះ កិក្ខុជាខីណាស្រព បានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលបុសគល់ហើយ បានធ្វើតុសម្រាប់កើតទៀតឲ្យអស់រលីង ដូចដើមត្នោតដែលគេកាប់ក្រៃបែលធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅទៀតហើយ ។ ម្នាលអាវុសោ អាកិញ្ចញ្ញា-ចេតោវិមុត្តិ(៣) ទាំងប៉ុន្មាន មានអកុប្បាចេតោវិមុត្តិប្រសើរជាងវិមុត្តិទាំងនោះ

---

๑ អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ ១២ គឺ ព្រហ្មវិហារ ៤ មគ្គ ៤ ផល ៤ ។ សំដៅយក អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ ទី ១២ គឺអរហត្តផលចេតោវិមុត្តិ ។ ๓ បានដល់ធម៌ ៥ គឺអាកិញ្ចញ្ញាយ-តនដ្ឋាន ๑ មគ្គ ៤ ផល ៤ ។ ឈានដែលឈ្មោះថាអាកិញ្ចញ្ញៈ ព្រោះគ្មានអារម្មណ៍ជាគ្រឿង កង្វល់ មគ្គ ផល ក៏ឈ្មោះថា អាកិញ្ចញ្ញៈ ព្រោះគ្មានកិលេសជាគ្រឿងកង្វល់ ។ ឯព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថាអាកិញ្ចញ្ញៈដែរ តែព្រោះគ្មានចេតោវិមុត្តិ បានជាលោកមិនភាប់បញ្ចូលក្នុងពួកអា-កិញ្ចញ្ញាចេតោវិមុត្តិនេះ ។

สา ขา ปญฺญาภาวนา เจตาวิมุตฺติ สุญฺญา ภวิสฺสติ
สุญฺญา ฉาสเนน สุญฺญา โมหโมเนน ฯ ภวติ ขา
อาวุโส ฉินฺนมูลกรุกฺขูปมา เจาสา ฉินฺนมูลกรุกฺขูปมา
โมหโมหา ฉินฺนมูลกรุกฺขูปมา เต ขีณาสวสฺส
ภิกฺขุโน ปหีนา อุจฺฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา
อนภาวงฺคตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ฯ
ยาวตา ขา อาวุโส ฉินฺนมูลา เจตาวิมุตฺติยา

ព្រោះអកុប្បាចេតោវិមុត្តិនោះ សូន្យរាគៈ សូន្យទោសៈ សូន្យមោហៈ ។ ម្នាលអាវុសោ រាគៈជាកិលេសធ្វើនិមិត្ត (១) ទោសៈជាកិលេសធ្វើនិមិត្ត មោហៈជាកិលេសធ្វើនិមិត្ត ពួកកិលេសធ្វើនិមិត្តទាំងនោះ ភិក្ខុជាព្រះខីណាស្រព បានលះបង់ហើយ បានផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់ហើយ ធ្វើតុំសម្រាប់កើតទៀត ឲ្យអស់រលីង ដូចដើមត្នោតដែលគេក្រៃលៃចោលហើយ ធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀត ជាធម្មតាលែងមានកំណើតតទៅទៀតហើយ ។ ម្នាលអាវុសោ និមិត្តាចេតោវិមុត្តិទាំងប៉ុន្មាន

---

๑ មានសេចក្តីផ្ទឹមគ្នានឹងពាក្យដែលថាកិលេសជាគ្រឿងធ្វើនូវប្រមាណដែរ តែចំណែកអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិនេះ សង្គ្រោះយកធម៌ ១៣ គឺវិបស្សនា ១ អរុប្បជ្ឈាន ៤ មគ្គ ៤ ផល ៤ ។ វិបស្សនា ហៅថា អនិមិត្ត ព្រោះឆាស់រំលើងនូវនិច្ចនិមិត្ត សុខនិមិត្ត នឹងអត្តនិមិត្ត ។ អរុប្ប-ជ្ឈាន ៤ ឈ្មោះថា អនិមិត្ត ព្រោះគ្មានរូបនិមិត្ត ។ មគ្គនឹងផល ឈ្មោះថា អនិមិត្ត ព្រោះគ្មានកិលេសជាគ្រឿងធ្វើនូវនិមិត្ត ។ ព្រះនិព្វាន ក៏ឈ្មោះថា អនិមិត្តដែរ តែព្រោះគ្មានចេតោវិមុត្តិជានជាលោកមិនរាប់បញ្ចូល ក្នុងពួកអនិមិត្តាចេតោវិមុត្តិនេះ ។ អដ្ឋកថា ។

ปุพฺพเยมหาวคฺคสฺส มหาเวทลฺลสุตฺตนฺเต อายสฺมตา สารีปุตฺตสฺส ภาสิตสฺส อภิธมฺมนฺตรา

อกุสลา ตาสํ เจตาวิมุตฺติ อตฺถมคฺคายตึ สา

เอวา ปญฺญาวิมุตฺติ สุญฺญา ภาเคน

สุญฺญา โคเสน สุญฺญา โมเหน ฯ อยมฺปิ

เอวา อาวุโสวา ปริยาเยน ยมฺปิ ปริยายมฺปิ อาคมฺม

สเมจ ตฺวา ปจฺจกฺขา ตฺวาญาเมว ชานนฺติ ฯ สมฺม-

เวทายสฺมา สารีปุตฺโต อตฺถมเต อายสฺมา

มหาโกฏฺฐิโต อายสฺมเต สารีปุตฺตสฺส ภาสิตํ

อภินนฺทิตฺวา ฯ

มหาเวทลฺลสุตฺตนฺตํ ตติยํ นิฏฺฐิตํ ฯ

ចូឡយមកវគ្គ មហាវេទល្លសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះកាសិតព្រះសារីបុត្រមានអាយុ

មានអកុប្បាចេតោវិមុត្តិប្រសើរជាងវិមុត្តិទាំងនោះ ព្រោះអកុប្បាចេតោ-

វិមុត្តិនោះ សុទ្ធកគ: សុទ្ធទោស: សុទ្ធមោហ: ។ ម្នាលអាវុសោ

នេះឯងជាបរិយោយដែលធម៌ទាំងនេះអាស្រ័យហើយ មានសេចក្តីដូចគ្នា

តែមានព្យញ្ជន:ផ្សេងគ្នា ។ លុះព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ចាទពោលពាក្យ

នេះហើយ ព្រះមហាកោដ្ឋិកត្ថេរមានអាយុ ក៏មានចិត្តរីករាយ ត្រេកអរ

ហើយ ចំពោះកាសិត របស់ព្រះសារីបុត្រមានអាយុ ។

ចប់ មហាវេទល្លសូត្រ ទី ៣ ។

បឋមំ ឫទ្ធវេទល្លសុត្តំ

(១៤៥) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា អង្គេសុ វិហរតិ អាបណំ នាម អង្គានំ និគមោ ។ តត្រ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវតោ បច្ចស្សោសិ ។ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវាតិ ។ ភគវា ឯតទវោច ។ ឥធ សារិបុត្ត ភិក្ខុ ឥមេ ចតុរោ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេតិ ។ កតមេ ចតុរោ ។ ឥធ សារិបុត្ត ភិក្ខុ ឆន្ទសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ វីរិយសមាធិ ... ចិត្តសមាធិ ... វីមំសាសមាធិបធានសង្ខារសមន្នាគតំ ឥទ្ធិបាទំ ភាវេតិ ។ ឥមេ ចតុរោ ឥទ្ធិបាទេ ភាវេតិ ។

(១៤៦) ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ អាយស្មា សារិបុត្តោ ភគវន្តំ ឯតទវោច សក្កាយោ សក្កាយោតិ អាយស្មា ភន្តេ កតមោ នុ ខោ អាយស្មា សក្កាយោ វុត្តោ ភគវាតិ ។ បញ្ច ខោ ឥមេ អាវុសោ សារិបុត្ត ឧបាទានក្ខន្ធា សក្កាយោ វុត្តោ ភគវតា សេយ្យថីទំ រូបូបាទានក្ខន្ធោ វេទនូបាទានក្ខន្ធោ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធោ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធោ វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធោ ឥមេ ខោ អាវុសោ សារិបុត្ត បញ្ច ឧបាទានក្ខន្ធា សក្កាយោ វុត្តោ ភគវាតិ ។

ចូឡវេទល្លសូត្រ ទី ៤

(១៤៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តវេឡុវ័ន ជាកលន្ទកនិវាបស្ថាន ទៀបក្រុងរាជគ្រឹះ ។ គ្រានោះឯង ឧបាសកឈ្មោះវិសាខ បានចូលទៅរកធម្មទិន្នាកិន្នី លុះចូលទៅដល់ហើយ ទើបក្រាបថ្វាយបង្គំធម្មទិន្នាកិន្នី ហើយក៏អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(១៤៦) លុះវិសាខឧបាសកអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបទូលសួរធម្មទិន្នាកិន្នីយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ព្រះមានព្រះភាគ តែងត្រាស់ថា សក្កាយៈ សក្កាយៈ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ធម៌ដូចម្តេចខ្លះ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ។ ធម្មទិន្នាកិន្នីតបថា ម្នាលអាវុសោវិសាខ ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ ប្រការនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ឧបាទានក្ខន្ធ ៥ គឺ រូបូបាទានក្ខន្ធ ១ វេទនូបាទានក្ខន្ធ ១ សញ្ញូបាទានក្ខន្ធ ១ សង្ខារូបាទានក្ខន្ធ ១ វិញ្ញាណូបាទានក្ខន្ធ ១ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ឧបាទានក្ខន្ធទាំង ៥ ប្រការនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា សក្កាយៈ ។

សាធយេ្យតំ ខោ បនេសោ ខុទាសកោ ឆម្មនិន្នាយ
កំក្ខុនិយា ភាសិតំ អកិនន្ទិត្វា អនភិនន្ទិត្វា ឆម្មនិន្នំ
កំក្ខុនិំ ខុត្តរឹ បញ្ហំ អបុច្ឆិ សក្កាយសមុទយោ
សក្កាយសមុទយោតិ អយេ្យ វុច្ចតិ កតមោ នុ
ខោ អយេ្យ សក្កាយសមុទយោ វុត្តោ កកវតាតិ ។
យាយំ អាវុសោ វេទនា តណ្ហា ភោជោភវិកា
នន្ទិរាគសហគតា តត្រតត្រាភិនន្ទិនី សេយ្យថីទំ
កាមតណ្ហា ភវតណ្ហា វិភវតណ្ហា អយំ ខោ
អាវុសោ វេទនា សក្កាយសមុទយោ វុត្តោ កកវតាតិ ។
សក្កាយនិរោធោ សក្កាយនិរោធោតិ អយេ្យ វុច្ចតិ
កតមោ នុ ខោ អយេ្យ សក្កាយនិរោធោ វុត្តោ
កកវតាតិ ។ យោ ខោ អាវុសោ វេទនា តសេ្សវ
តណ្ហាយ អសេសវិរាគនិរោធោ ចាគោ បដិនិស្សគ្គោ
មុត្តិ អនាលយោ អយំ ខោ អាវុសោ វេទនា

ចូរឃ្លាយមកវិត្ត ចូរឃ្លាវែទល្លសូត្រ សំនួរពីហេតុដែលនាំឲ្យកើតសក្កាយៈ

វិសាខ ១ ចំាសកក៏ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ធម្មទិន្នាភិក្ខុនីថា ពីពេះណាស់ ព្រះនាងជាម្ចាស់ ហើយក៏ចំាទសួរប្រស្នានឹងធម្មទិន្នាភិក្ខុនីតទៅទៀតថា បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់តែងត្រាស់ថា ហេតុដែលនាំឲ្យកើតសក្កាយៈ ហេតុដែលនាំឲ្យកើតសក្កាយៈ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ធម្មដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ជាហេតុនាំឲ្យកើតសក្កាយៈ ។ ធម្មទិន្នាភិក្ខុនីតបថា ម្នាលអាវុសោវិសាខ តណ្ហាដែលនាំឲ្យសត្វកើតកន្លងភពថ្មីទៀត ប្រកបដោយនន្ទិរាគ មានសេចក្តីត្រេកអរក្នុងតពនោះ ។ តណ្ហានោះគឺ កាមតណ្ហា ១ ភវតណ្ហា ១ វិភវតណ្ហា ១ ម្នាលអាវុសោវិសាខ នេះឯងហើយដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ហេតុនាំឲ្យកើតសក្កាយៈ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ការរំលត់សក្កាយៈ ការរំលតសក្កាយៈ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ធម្មដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ជាគ្រឿងរំលត់សក្កាយៈ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សេចក្តីនឿយណាយនឹងការរំលត់ដោយមិនសល់ ការលះបង់ ការដម្រុះចោល ការរួចស្រឡះ ការលែងអាឡោះអាល័យ ចំពោះតណ្ហានោះឯង ម្នាលអាវុសោវិសាខ នេះឯងហើយដែល

สกฺกายนิเรธา วุตฺตา ภควตาติ ฯ สกฺกาย-
นิเรธคามินี ปฏิปทา สกฺกายนิเรธคามินี ปฏิ-
ปทาติ อยฺย วุจฺจติ กตมา นุ โข อยฺย
สกฺกายนิเรธคามินี ปฏิปทา วุตฺตา ภควตาติ ฯ
อยเมว โข อาวุโส อริโย อฏฺฐงฺคิโก
มคฺโค สกฺกายนิเรธคามินี ปฏิปทา วุตฺตา ภควตา
เสยฺยถีทํ สมฺมาทิฏฺฐิ สมฺมาสงฺกปฺโป สมฺมาวาจา
สมฺมากมฺมนฺโต สมฺมาอาชีโว สมฺมาวายาโม สมฺมา-
สติ สมฺมาสมาธิติ ฯ ตญฺเจ นุ โข อยฺย
ภิกฺขุนึ เอวํ ปญฺญาณวนฺตา ภิกฺขู อญฺญตฺร
ปญฺหปุจฺฉาณวนฺเตหิ ภิกฺขูหิ ฯ น โข
อาวุโส วิสาข เอกญฺเจภิกฺขุนึ เอวํ ปญฺญาณ-
วนฺตา จ อญฺญตฺร ปญฺหปุจฺฉาณวนฺเตหิ
ภิกฺขูนึ โย โข อาวุโส วิสาข ปญฺจสุ
ภิกฺขูสเตสุ นิสินฺนกาเล ตสฺส ภิกฺขุนิโย ฯ

ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ការរំលត់សក្កាយៈ ។ បពិត្រព្រះនាង៑ជាម្ចាស់ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរំលត់សក្កាយៈ បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរំលត់សក្កាយៈ បពិត្រព្រះនាង៑ជាម្ចាស់ ធម្មជាតិដូចម្តេចហ្ន៎ ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរំលត់សក្កាយៈ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរនេះឯង ដែលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា បដិបទាជាដំណើរទៅកាន់សេចក្តីរំលត់សក្កាយៈ មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ នោះ គឺ សេចក្តីយល់ត្រូវ ១ ការត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ សេចក្តីព្យាយាមត្រូវ ១ ស្មារតីត្រូវ ១ ការតំកល់ចិត្តនឹងត្រូវ ១ ។ បពិត្រព្រះនាង៑ជាម្ចាស់ ទុក្ខានោះ គឺទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះឯង ឬក៏ទុក្ខានដោយឡែកអំពីទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ (នោះ) ទេ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ទុក្ខានោះឯង មិនមែនជាទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះទេ ឯទុក្ខាន (នោះ) សោតក៏មិនមែនដោយឡែកអំពីទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ ដែរ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ទុក្ខានោះឯង មិនមែនជាទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ នោះទេ តែទុក្ខានទំនឹងញែកចេញអំពីទុក្ខានក្ខន្ធមិនបានដែរ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សេចក្តីត្រែកត្រអាលក្នុងទុក្ខានក្ខន្ធទាំង ៥ ឈ្មោះថា ទុក្ខាន ក្នុងទុក្ខានក្ខន្ធនោះ ។

ចូរឃើញមកវិត្តស្ស ចូរឃើញវេទល្ស សក្កាយទិដ្ឋិប្បញ្ញា

(๑๒๗) កតំ បនយ្យ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។ ឥធាវុសោ វិសារទ អស្សុតវា បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សាវី អរិយធម្មស្ស អកោវិទោ អរិយធម្មេ អវិនីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សាវី សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អវិនីតោ រូបំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ រូបវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា រូបំ រូបស្មឹ វា អត្តានំ វេទនំ... សញ្ញំ... សង្ខារេ... វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ វិញ្ញាណស្មឹ វា អត្តានំ ឯវំ ខោ អាវុសោ វិសារទ សក្កាយទិដ្ឋិ ហោតីតិ ។ កតញ្ច បនយ្យ សក្កាយទិដ្ឋិ ន ហោតីតិ ។ ឥធាវុសោ វិសារទ សុតវា អរិយសាវកោ អរិយានំ ទស្សាវី អរិយធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិនីតោ សប្បុរិសានំ ទស្សាវី សប្បុរិសធម្មស្ស កោវិទោ

ចូឡយមកវគ្គ ចូឡវេទល្លសូត្រ សំនួរពីសក្កាយទិដ្ឋិ

(๑๔๗) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ពុះសក្កាយទិដ្ឋិដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ បុថុជ្ជនកន្នាក់លោកនេះជាអ្នកមិនចេះដឹង មិនបានជួបប្រទះនឹងពួកព្រះអរិយៈ(๑) មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ មិនបានហាត់ខ្ជួនក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ តាំងមិនបានឃើញពួកសប្បុរស(๒) មិនឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនបានហាត់ចិត្តក្នុងធម៌របស់សប្បុរស រមែងពិចារណាឃើញនូវរូបថាខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ ពិចារណាឃើញរូបក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញខ្លួនក្នុងរូបខ្លះ ពិចារណាឃើញវេទនា ... សញ្ញា ... សង្ខារទាំងឡាយ ... ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណក្នុងខ្លួនខ្លះ ពិចារណាឃើញខ្លួនក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ម្នាលអាវុសោវិសាខ យ៉ាងនេះឯងហើយដែលហៅថាសក្កាយទិដ្ឋិ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ដែលហៅថាមិនមានសក្កាយទិដ្ឋិដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ អរិយសាវ័កក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង បានឃើញពួកព្រះអរិយៈ ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់ព្រះអរិយៈ បានហាត់ចិត្តល្អក្នុងធម៌ព្រះអរិយៈ តាំងបានជួបប្រទះនឹងពួកសប្បុរស ឈ្លាសវៃក្នុងធម៌របស់សប្បុ-

---

๑ បុគ្គលដែលផ្ងាយចាកកិលេស ហៅថា អរិយៈ ។ ๒ បុរសដែលល្អដោយលោកុត្តរគុណ ហៅថា សប្បុរស ឈ្មោះទាំងពីរនេះសំដៅយកព្រះពុទ្ធ ព្រះបច្ចេកពុទ្ធនឹងព្រះពុទ្ធសាវ័ក ។ អដ្ឋកថា ។

សប្បុរិសធម្មេ សុវិនីតោ ន រូបំ អត្តតោ សមនុ-
បស្សតិ ន រូបវន្តំ វា(๑) អត្តានំ ន អត្តនិ វា(๒)
រូបំ ន រូបស្មិំ វា(๓) អត្តានំ ន វេទនំ ... ន សញ្ញំ ...
ន សង្ខារេ ... ន វិញ្ញាណំ អត្តតោ សមនុបស្សតិ
ន វិញ្ញាណវន្តំ វា អត្តានំ ន អត្តនិ វា វិញ្ញាណំ ន
វិញ្ញាណស្មិំ វា អត្តានំ ឯវំ ខោ អាវុសោ វិសាខ
សក្កាយនិដ្ឋំ ន ហោតីតិ ។

(๒๔๘) កតមោ បនាយ្យ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ
មគ្គោតិ ។ អយមេវ ខោ អាវុសោ វិសាខ អរិយោ
អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សេយ្យថីទំ សម្មាទិដ្ឋិ សម្មា-
សង្កប្បោ សម្មាវាចា សម្មាកម្មន្តោ សម្មាអាជីវោ
សម្មាវាយាមោ សម្មាសតិ សម្មាសមាធិតិ ។ អរិ-
យោ បនាយ្យ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សន្ធតោ ពុទ្ធាហ្មុ
អសន្ធ្ងតោតិ ។ អរិយោ ខោ អាវុសោ វិសាខ

๑-๒-๓ ឱ. វិសេសេន ន ទិស្សតិ ។

វេទ ចាត់ចិត្តដោយលក្ខណៈមិរបស់សប្បុរស មិនចាត់ពិចារណាឃើញនូវរូបថាខ្លួនខ្លះ មិនចាត់ពិចារណាឃើញនូវខ្លួនថាមានរូបខ្លះ មិនពិចារណាឃើញរូបក្នុងខ្លួនខ្លះ មិនពិចារណាឃើញខ្លួនក្នុងរូបខ្លះ មិនចាត់ពិចារណាឃើញវេទនា... សញ្ញា... សង្ខារទាំងឡាយ... មិនចាត់ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណថាខ្លួនខ្លះ មិនចាត់ពិចារណាឃើញខ្លួនថាមានវិញ្ញាណខ្លះ មិនចាត់ពិចារណាឃើញវិញ្ញាណក្នុងខ្លួនខ្លះ នឹងមិនពិចារណាឃើញខ្លួនក្នុងវិញ្ញាណខ្លះ ម្នាលអាវុសោវិសាខ យ៉ាងនេះឯងហើយដែលហៅថា មិនមានសក្កាយទិដ្ឋិ ។

(១៤៨) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ មគ្គប្រកបដោយអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ មគ្គដែលប្រកបដោយអង្គ ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរនេះឯង គឺសេចក្តីយល់ត្រូវ ១ សេចក្តីត្រិះរិះត្រូវ ១ វាចាត្រូវ ១ ការងារត្រូវ ១ ការចិញ្ចឹមជីវិតត្រូវ ១ ការព្យាយាមត្រូវ ១ ស្មារតីត្រូវ ១ ការតំកល់ចិត្តនឹងត្រូវ ១ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរនោះជាសង្ខតធម៌[1] ឬជាអសង្ខតធម៌ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ

---

๑ ជាធម៌ដែលព្រះអរិយៈតែងធ្វើ តែងតាក់តែង ត្រូវតែប្រតិបត្តិ ហៅថា សង្ខតៈ ។

អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្ខំ គោតំ ។ អរិយេន ខ្វ ខោ អាយ្យេ អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន តយោ ខន្ធា សង្គហិតា ឧធាហុ តីហិ ខន្ធេហិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្គហិតោតំ ។ ន ខោ អាវុសោ វិសាខ អរិយេន អដ្ឋង្គិកេន មគ្គេន តយោ ខន្ធា សង្គហិតា តីហិ ច ខោ អាវុសោ វិសាខ ខន្ធេហិ អរិយោ អដ្ឋង្គិកោ មគ្គោ សង្គហិតោ យា ខ្វាវុសោ វិសាខ សម្មាវាចា យោ ច សម្មាកម្មន្តោ យោ ច សម្មាអាជីវោ ឥមេ ធម្មា សីលក្ខន្ធេន(๑) សង្គហិតា យោ ច សម្មាវាយាមោ យា ច សម្មាសតិ យោ ច សម្មាសមាធិ ឥមេ ធម្មា សមាធិក្ខន្ធេន(๒) សង្គហិតា យា ច សម្មាទិដ្ឋិ យោ ច សម្មាសង្កប្បោ ឥមេ ធម្មា បញ្ញាខន្ធេន(๓) សង្គហិតាតំ ។ កតមោ បនយ្យេ សមាធិ កតមេ ធម្មា សមាធិនិមិត្តា កតមេ ធម្មា សមាធិបរិក្ខារា កតមា សមាធិភាវនាតំ ។ យោ ខោ អាវុសោ វិសាខ ចិត្តស្សេកគ្គតា អយំ សមាធិ

---

๑ ម. សីលក្ខន្ធេ ។ ๒ សមាធិក្ខន្ធេ ។ ๓ បញ្ញាខន្ធេ ។

អដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរជាសង្ខតធម៌ ។ បពិត្រព្រះទាន់ជាម្ចាស់ ខន្ធទាំង ៣ ប្រការលោកសង្គ្រោះចូលក្នុងអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ ឬអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរ លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងខន្ធទាំង ៣ ប្រការវិញ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ខន្ធទាំង ៣ ប្រការ លោកមិនបានសង្គ្រោះចូលក្នុងអដ្ឋង្គិកមគ្គដ៏ប្រសើរទេ ម្នាលអាវុសោវិសាខ តែអដ្ឋង្គិកមគ្គទាំង ៨ ប្រការដ៏ប្រសើរ លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងខន្ធទាំង ៣ ប្រការវិញ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សម្មាវាចា ១ សម្មាកម្មន្ត: ១ សម្មាអាជីវ: ១ ធម៌ទាំង(៣)នេះ លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងសីលក្ខន្ធ សម្មាវាយាម: ១ សម្មាសតិ ១ សម្មាសមាធិ ១ ធម៌ទាំង (៣) នេះ លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងសមាធិក្ខន្ធ សម្មាទិដ្ឋិ១ សម្មាសង្កប្ប: ១ ធម៌ទាំង (២) នេះ លោកសង្គ្រោះចូលក្នុងបញ្ញាខន្ធ ។ បពិត្រព្រះទាន់ជាម្ចាស់ សមាធិដូចម្តេច ពួកធម៌ជាសមាធិនិមិត្តដូចម្តេច ពួកធម៌ជាសមាធិបរិក្ខារដូចម្តេច សមាធិភាវនាដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សភាវ:ដែលធ្វើចិត្តឲ្យនឹងនៅក្នុងអារម្មណ៍តែមួយហៅថា សមាធិ

จตฺตาเร สติปฏฺฐานา สมาธินิมิตฺตา จตฺตาเร สมฺมปฺป-
ธานา สมาธิปริกฺขารา ยา เตสญฺเ(๑) ฉนฺทาธิ-
ปฺปายา ภาวนา ตทุตฺตริกมฺมํ อยํ ตตฺถ สมา-
ธิภาวนา ฯ

(๑๖๙) กตี ปนายฺเย สงฺคหาติ ฯ ตโยเม
อาวุโส วิสาขา สงฺคหา กายสงฺคเห วจีสงฺคเห
จิตฺตสงฺคเหติ ฯ กตเมา ปนายฺเย กายสงฺคเห
กตเมา วจีสงฺคเห กตเมา จิตฺตสงฺคเหติ ฯ
อสฺสาสปสฺสาสา เขา อาวุโส วิสาขา กาย-
สงฺคเห ปริคฺคหิตา วจีสงฺคเห สญฺา จ เวทนา
จ จิตฺตสงฺคเหติ ฯ กสฺมา ปนายฺเย อสฺสาสปสฺสา-
สา กายสงฺคเห กสฺมา ปริคฺคหิตา วจีสงฺคเห
กสฺมา สญฺา จ เวทนา จ จิตฺตสงฺคเหติ ฯ
อสฺสาสปสฺสาสา เขา อาวุโส วิสาขา กายิกา
เอเต ธมฺมา กายปฏิพทฺธา เตสฺมา อสฺสาสปสฺสา-
สา กายสงฺคเห ปุพฺเพ เขา อาวุโส วิสาขา
ปริคฺคเหตฺวา วิตกฺเกตฺวา วิจาเรตฺวา ปจฺฉา วาจาย ปริคฺคหิตา

๑ ฉ. เตสญฺเ ฯ

សតិប្បដ្ឋានទាំង ៤ ហៅថា សមាធិនិមិត្ត សម្មប្បធាន ៤ ហៅថា សមាធិ-
បរិក្ខារ ការធ្វើចិត្តឲ្យតំកល់នឹង ការចំរើន នឹងការធ្វើឲ្យច្រើនបំពោះ
ធម៌ទាំងនោះឯង ហៅថា សមាធិភាវនា ។

(១៦៩) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះសង្ខារទាំងឡាយ មាន
ប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សង្ខារទាំងឡាយនេះមាន ៣ គឺ កាយ-
សង្ខារ ១ វចីសង្ខារ ១ ចិត្តសង្ខារ ១ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ កាយ-
សង្ខារតើដូចម្តេច វចីសង្ខារដូចម្តេច ចិត្តសង្ខារដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោ
វិសាខ ខ្យល់ដង្ហើមចេញចូលហ្នឹងឯង ហៅថាកាយសង្ខារ តក្កៈនឹងវិចារៈ
ហៅថាវចីសង្ខារ សញ្ញានឹងវេទនា ហៅថាចិត្តសង្ខារ ។ បពិត្រព្រះនាង
ជាម្ចាស់ ព្រោះហេតុអ្វីបានជាខ្យល់ដង្ហើមចេញចូល ហៅថាកាយសង្ខារ
ព្រោះហេតុអ្វីបានជាតក្កៈ នឹងវិចារៈ ហៅថាវចីសង្ខារ ព្រោះហេតុអ្វីបាន
ជាសញ្ញានឹងវេទនា ហៅថាចិត្តសង្ខារ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ការដក
ដង្ហើមចេញចូលហ្នឹងឯង ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅតាមកាយ ធម៌ទាំងនុ៎ះជាធម៌
ជាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងកាយ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្យល់ដកដង្ហើមចេញចូល
ហៅថាកាយសង្ខារ ម្នាលអាវុសោវិសាខ បុគ្គលត្រិះរិះពិចារណាមុនសិន
ទើបបញ្ចេញវាចា (ក្រោយ) ព្រោះហេតុនោះបានជាតក្កៈនឹងវិចារៈ ហៅ

วิจีสงฺขาเร สญฺญา จ เวทนา จ เจตสิกา ธมฺมา จิตฺตปฏิพทฺธา ตสฺมา สญฺญา จ เวทนา จ จิตฺตสงฺขาเรติ ฯ

(๑๙๐) กถนฺติ(๑) ปน ภนฺเต สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติ โหตีติ ฯ น เขา อาวุโส วิสาข สญฺญาเวทยิตนิโรธ สมาปชฺชิสฺสามีติ ภิกฺขุโน ฯ อหุ โหติ อหุ สญฺญาเวทยิตนิโรธ สมาปชฺชิสฺสติ ภิกฺขุ ฯ อหุ สญฺญาเวทยิตนิโรธ สมาปชฺชติ ภิกฺขุ ฯ อหุ สญฺญาเวทยิตนิโรธ สมาปนฺโนติ ภิกฺขุ ฯ อปฺปหีนสฺส ปุพฺเพ ตถา จิตฺตสฺส ภาวโต โหติ ยถา ตถาคตสฺส อุปเนติ ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธ สมาปชฺชิสฺสามีติ ภิกฺขุโน ภิกฺขุโน กตเม ธมฺมา ปหีนา วุฏฺฐหิสฺสติ ยถิ ภ กายสงฺขาเร ยถิ ภ วจีสงฺขาเร ยถิ ภ

---

๑ ม. ภนฺเต ฯ

ภูมิยมกวัคฺค ปฐมวิเวลสูตฺร สังขารอาทีนวะ

ปาฐีสงฺขาโร เอสญฺญาเวทนา ปาฐีสงฺขาโร ธมฺมาปวตฺตนฺติ จิตฺตสงฺขาโร ปฏิปฺปสฺสมฺภนฺติ จิตฺตสงฺขาโร

ចិត្តសង្ខារេតិ ។ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមា-
បជ្ជន្តស្ស ខោ អាវុសោ វិសាខ កិត្តាវតា បឋមំ
ឈានំ វចីសង្ខារោ តាវ កាយសង្ខារោ តាវ
ចិត្តសង្ខារោតិ ។ កតមំ បនាវុសោ សញ្ញាវេទយិតនិរោធ-
សមាបត្តិយា វុដ្ឋានំ ហោតីតិ ។ ន ខោ អាវុសោ
វិសាខ សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋហន្តស្ស
កិត្តាវតា ឯវំ ហោតិ អហំ សញ្ញាវេទយិតនិរោធ-
សមាបត្តិយា វុដ្ឋហិស្សន្តិ វា អហំ សញ្ញាវេទយិត-
និរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋហាមីតិ វា អហំ សញ្ញាវេទ-
យិតនិរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋាសោតិ វា អថខ្វស្ស បុព្វេ
តថា ចិត្តំ ភាវិតំ ហោតិ យន្តិ តថត្តាយ ឧបនេតីតិ ។
សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិយា វុដ្ឋហន្តស្ស បនាវុសោ
កិត្តាវតា កតមេ ធម្មា បឋមំ ឧប្បជ្ជន្តិ យទិ វា
កាយសង្ខារោ យទិ វា វចីសង្ខារោ យទិ វា
ចិត្តសង្ខារោតិ ។ សញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិយា
វុដ្ឋហន្តស្ស ខោ អាវុសោ វិសាខ កិត្តាវតា បឋមំ
ឧប្បជ្ជតិ ចិត្តសង្ខារោ តាវ កាយសង្ខារោ តាវ

សង្ខារ (វិតក្កៈមុន) ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: កិច្ចដែលចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធនោះ វចីសង្ខារវិតក្កៈមុន តមក ទើបកាយសង្ខារ (វិតក្កៈ) តពីនោះមកទៀត ទើបចិត្តសង្ខារ (វិតក្កៈ) ។ បពិត្រព្រះទានដ៏ជាម្ចាស់ ការចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិមកវិញ ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: កិច្ចដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ (នោះ) មិនមានគំនិតយ៉ាងនេះថា អាត្មាមុញ នឹងចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ ឬថាអាត្មាអញចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិឥឡូវនេះ ឬក៏ថាអាត្មាអញចេញហើយអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិដូចេ្នះឡើយ តែថាមុននឹងចេញអំពីនិរោធសមាបត្តិនោះ កិច្ចនោះបំរើចិត្តយ៉ាងនេះ បានជាបង្អែនចិត្តទៅ ដើម្បីជាបុគ្គលមានចិត្តសង្ខារឡើងវិញ ។ បពិត្រព្រះទានដ៏ជាម្ចាស់ ចុះកិច្ចដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ពួកធម៌ណាកើតមុន កាយសង្ខារ ឬវចីសង្ខារ ឬក៏ចិត្តសង្ខារ (កើតមុន) ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: កិច្ចដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ (នោះ) ចិត្តសង្ខារកើតមុន តមក ទើបកាយសង្ខារ (កើត) តអំពីនោះមក

วาฑีสงฺขาเตสุ ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา ปุคฺคลสฺส ปน ยา กาจิ ผสฺสา ผุสฺสนฺตีติ ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา ปุคฺคลสฺส หิ อาวุโส วิสาข กิญฺจิ ตโย ผสฺสา ผุสฺสนฺติ สุญฺญโต ผสฺโส อนิมิตฺโต ผสฺโส อปฺปณิหิโต ผสฺโส ผุสฺสนฺตีติ ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา ปุคฺคลสฺส ปน ยา กาจิ เวทนา ตีณิปิ เวทนานิ ปริยาปนฺนา ฯ สญฺญาเวทยิตนิโรธสมาปตฺติยา ปุคฺคลสฺส หิ อาวุโส วิสาข กิญฺจิ เวทนา ปริยาปนฺนา ตีณิปิ เวทนานิ ปริยาปนฺนาติ ฯ

(๑๕๑) กตี ปน ยา เวทนาติ ฯ ติสฺสา โข ปนิมา อาวุโส วิสาข เวทนา สุขา เวทนา ทุกฺขา เวทนา อทุกฺขมสุขา เวทนาติ ฯ กตมา ปน ยา สุขา เวทนา กตมา ทุกฺขา เวทนา กตมา อทุกฺขมสุขา เวทนาติ ฯ ยญฺหิ โข อาวุโส วิสาข

ទៀត ធម៌ប៉ុន្មាន (កើត) ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ កិកូដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិមកវិញ មានផស្សៈប៉ុន្មានពាល់ត្រូវ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ កិកូដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិមកវិញ មានផស្សៈ ៣ ប្រការពាល់ត្រូវគឺ សុញ្ញតផស្សៈ(១) ១ អនិមិត្តផស្សៈ(២) ១ អប្បណិហិតផស្សៈ(៣) ១ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ កិកូដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ ចិត្ត (លោក) បង្អោនទៅរកអ្វី តោនទៅរកអ្វី ឈមទៅរកអ្វី ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ កិកូដែលចេញអំពីសញ្ញាវេទយិតនិរោធសមាបត្តិ ចិត្តលោកបង្អោនទៅរកវិវេក តោនទៅរកវិវេក ឈមទៅរកវិវេក ។

(១៥១) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ វេទនាតើមានប៉ុន្មាន ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ វេទនានេះមាន ៣ ប្រការគឺ សុខវេទនា ១ ទុក្ខវេទនា ១ អទុក្ខមសុខវេទនា ១ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះសុខវេទនាតើដូចម្តេច ទុក្ខវេទនាដូចម្តេច អទុក្ខមសុខវេទនាដូចម្តេច ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ

---

๑ ដែលកើតជាមួយនឹងសុញ្ញតផលសមាបត្តិ ឈ្មោះថា សុញ្ញតផស្សៈ ។ ๒ ផស្សៈដែលកើតជាមួយនឹងអនិមិត្តផលសមាបត្តិនោះ ហៅថា អនិមិត្តផស្សៈ ។ ๓ ផស្សៈដែលកើតជាមួយនឹងអប្បណិហិតផលសមាបត្តិនោះ ហៅថា អប្បណិហិតផស្សៈ ។ អដ្ឋកថា ។

កាយិកំ វា เจตสิกំ วา สุขំ **สา**តំ เวទยิตំ
អយំ สุខา เวทนา ยំ โข อาวุโส วิสาข กา-
យิกំ วา เจตสิกំ วา ทุกฺขំ อสาตំ เวทยิตំ
อยំ ทุกฺขา เวทนา ยំ โข อาวุโส วิสาข กายิกំ
วา เจตสิกំ วา เนว สาตំ นาสาตំ เวทยิตំ อยំ
อทุกฺขมสุขา เวทนาติ ฯ สุขา ปนายฺ เวทนา
กึสุขา กึทุกฺขาติ ฯ สุขา โข อาวุโส วิสาข
เวทนา ปิตสุขา วิปริณามทุกฺขา ทุกฺขา เวทนา
ปิตทุกฺขา วิปริณามสุขา อทุกฺขมสุขา เวทนา
สญฺญาณสุขา อญฺญาณทุกฺขาติ ฯ สุขายฺ ป-
นายฺ เวทนายฺ กึ อนุเสติ อนุเสตีติ ทุกฺขายฺ
เวทนายฺ กึ อนุเสติ อนุเสตีติ อทุกฺขมสุขายฺ
เวทนายฺ กึ อนุเสติ อนุเสตีติ ฯ สุขายฺ
โข อาวุโส วิสาข เวทนายฺ ราคานุเสติ
อนุเสตีติ ทุกฺขายฺ เวทนายฺ ปฏิฆานุเสติ
อนุเสตีติ อทุกฺขมสุขายฺ เวทนายฺ อวิชฺชานุส-
เยติ อนุเสตีติ ฯ สญฺญายฺ ทุ โข อายฺ

ធម្មជាតដែលទទួលអារម្មណ៍ជាសុខដ៏ធ្ងន់ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នេះហៅថាសុខវេទនា ម្នាលអាវុសោវិសាខៈ ធម្មជាតដែលទទួលអារម្មណ៍ជាទុក្ខមិនធ្ងន់ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នេះហៅថាទុក្ខវេទនា ម្នាលអាវុសោវិសាខៈ ធម្មជាតដែលទទួលអារម្មណ៍ដែលធ្ងន់ក៏មិនមែន មិនធ្ងន់ក៏មិនមែន ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ឬប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចិត្ត នេះហៅថាអទុក្ខមសុខវេទនា ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះសុខវេទនាមានអ្វីជាសុខ មានអ្វីជាទុក្ខ ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខៈ សុខវេទនា មានកិរិយាបិតនៅដដែលជាសុខ មានការប្រែប្រួលទៅវិញជាទុក្ខ ទុក្ខវេទនា មានកិរិយាបិតនៅជាទុក្ខ មានកិរិយាប្រែប្រួលទៅវិញជាសុខ ឯអទុក្ខមសុខវេទនា មានការដឹងច្បាស់ជាសុខ មានការមិនដឹងជាទុក្ខ ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអនុស័យអ្វី ដេកសម្ងំនៅក្នុងសុខវេទនា អនុស័យអ្វីដេកសម្ងំនៅក្នុងទុក្ខវេទនា អនុស័យអ្វី ដេកសម្ងំនៅក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខៈ រាគានុស័យ ដេកសម្ងំនៅក្នុងសុខវេទនា បដិឃានុស័យដេកសម្ងំនៅក្នុងទុក្ខវេទនា អវិជ្ជានុស័យ ដេកសម្ងំនៅក្នុងអទុក្ខមសុខវេទនា ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់

สุขาย เวทนาย ภควา อนุเสติ สฺวาย ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสยาย อนุเสติ สฺวาย อทุกฺขมสุขาย เวทนาย อวิชฺชานุสยาย อนุเสติ ฯ น โข อาวุโส วิสาข สฺวาย สุขาย เวทนาย ภควา อนุเสติ น สฺวาย ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสยาย อนุเสติ น สฺวาย อทุกฺขมสุขาย เวทนาย อวิชฺชานุสยาย อนุเสติ ฯ สุขาย ปน ฺวาย เวทนาย กึ ปหาตพฺพ ทุกฺขาย เวทนาย กึ ปหาตพฺพ อทุกฺขมสุขาย เวทนาย กึ ปหาตพฺพนฺติ ฯ สุขาย โข อาวุโส วิสาข เวทนาย ภควา ปหาตพฺพา ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสยาย ปหาตพฺพา อทุกฺขมสุขาย เวทนาย อวิชฺชานุสยาย ปหาตพฺพาติ ฯ สฺวาย ทุ โข อยฺย สุขาย เวทนาย ภควา ปหาตพฺพา สฺวาย ทุกฺขาย เวทนาย ปฏิฆานุสยาย ปหาตพฺพา

ภគានุสยสุตฺตโตเต็กสมฺหิ នៅកង់សុខវេទនាតាំងអស់ បដិឃានុសយ
សុตฺตโตเต็กสมฺหิ នៅកង់ទុក្ខវេទនាតាំងអស់ អវิជฺชานุสยสุตฺตโตเต็กสมฺหิ
នៅកង់អទុក្ខមសុខវេទនាតាំងអស់ឬដូចម្តេច។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ ភគា-
នុสยមិនសុตฺตโตเต็กสมฺหิ នៅខាងកង់សុខវេទនាតាំងអស់ទេ បដិឃានុ-
สยមិនសุตฺตโตเต็กสมฺหิ នៅខាងកង់ទុក្ខវេទនាតាំងអស់ទេ អវิជฺชานุสย
មិនសุตฺตโตเต็กสมฺหิ នៅខាងកង់អទុក្ខមសុខវេទនាតាំងអស់ទេ។ បពิត្រ
ព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអ្វីដែលបុគ្គលត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនា អ្វីដែល
ត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនា អ្វីដែលត្រូវលះបង់ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា។
ម្នាលអាវុសោវិសាខ ភគានុสยត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនា បដិឃា-
នុสยត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនា អវิជฺชานุสยត្រូវលះបង់ដោយអទុក្ខ
មសុខវេទនា។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ភគានុสยត្រូវលះបង់ដោយ
សុខវេទនាតាំងអស់ បដិឃានុสยត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនាតាំងអស់

សញ្ញាយ អនុក្ខវសុខាយ វេទនាយ អាវិជ្ជានុសយោ
បហាតព្ពោតិ ។ ន ខោ អាវុសោ វិសាខ សញ្ញាយ
សុខាយ វេទនាយ រាគានុសយោ បហាតព្ពោ ន
សញ្ញាយ ទុក្ខាយ វេទនាយ បដិឃានុសយោ បហា-
តព្ពោ ន សញ្ញាយ អទុក្ខមសុខាយ វេទនាយ អវិជ្ជា-
នុសយោ បហាតព្ពោ តញ្ហាវុសោ វិសាខ ភិក្ខុ វិវិច្ចេវ
កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ
សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ
វិហរតិ តត្ថេន បជហតិ ន តត្ថ រាគានុសយោ
អនុសេតិ តញ្ហាវុសោ វិសាខ ភិក្ខុ តិដ្ឋតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ
កុធាស្ស នាមហំ(១) តត្ថាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរិស្សាមិ
យត្ថរិយា ឯតរហិ អាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរន្តីតិ
តិដ្ឋតិ អនុត្តរេសុ វិមោក្ខេសុ បិហំ ឧបដ្ឋាបយតោ

អវិជ្ជានុស័យ ត្រូវលះបង់ដោយអទុក្ខមសុខវេទនា ទាំងអស់ឬ ។ ម្នាល អាវុសោវិសាខ: ពាលានុស័យ មិនត្រូវលះបង់ដោយសុខវេទនាទាំងអស់ទេ បដិឃានុស័យ មិនត្រូវលះបង់ដោយទុក្ខវេទនាទាំងអស់ទេ អវិជ្ជានុស័យ មិនត្រូវលះបង់ដោយអទុក្ខមសុខវេទនាទាំងអស់ទេ ។ ម្នាល អាវុសោវិសាខ: តិត្ថិកធម៌សាសនានេះ ជាអ្នកសូន្យស្ងាត់ចាកកាម សូន្យស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ហើយចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ប្រកបដោយវិតក្ក: ប្រកបដោយវិចារៈ មានបីតិនិងសុខដែលកើតអំពីវិវេក លោកលះបង់ពាលៈដោយបឋមជ្ឈាននោះ ឯពាលានុស័យ ដេកសម្ងំនៅក្នុងបឋមជ្ឈាននោះ មិនបានទេ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: តិត្ថិកធម៌សាសនានេះ ពិចារណាឃើញដូច្នេះថា កាលណាហ្ន៎ អាត្មាអញទំាងឡាយចូលកាន់អាយតនៈ គឺអរហត្ត ដែលពួកព្រះអរិយៈតែងចូលកន្លងកាលឥឡូវនេះ កាលបើតិត្ថិតាំងនូវសេចក្តីប្រាថ្នា ចំពោះពួកវិមោក្ខដ៏ប្រសើរ ដូច្នេះហើយ

ឧប្បជ្ជតិ បិហាបច្ចយា(๑) នោមនសฺสំ បដិឃដ្ឋេន បដិហាតិ ន តត្ត បដិឃានុសយោ អនុសេតិ ឥជា-ปุเสา วิสาข ตีหิ สุขสฺส จ បហានา ទុក្ខสฺส จ បហានា បុព្វេ សោមនสฺสទោមនสฺសានំ អដ្ឋង្គមា អទុក្ខមសុខំ ឧបេក្ខាសតិបារិសុទ្ធិំ ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ អវិជ្ជដ្ឋេន បដិហាតិ ន តត្ត អវិជ្ជានុសយោ អនុសេតីតិ ។

(๑๕๒) សុខាយ បនយฺ វេទនាយ កាំ បដិភា-គោតិ ។ សុខាយ ខោ អាវุសោ วิสาข វេទនាយ ภาគោ បដិភាគោតិ ។ ទុក្ខាយ បនយฺ វេទនាយ កាំ

---

๑ ม. បิហាបច្ចយា ។

ទោមនស្សរមែងកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីប្រាថ្នាជាបច្ច័យ កិកុនោះ រមែងលះបង់នូវបដិឃៈដោយទោមនស្ស(១) ឯបដិឃានុស័យ ក៏ដេកសម្ងំនៅក្នុងទោមនស្សនោះមិនបាន ម្នាលអាវុសោវិសាខ កិកុនោះ លះបង់សេចក្តីសុខផង លះបង់សេចក្តីទុក្ខផង រំលត់សោមនស្សនិងទោមនស្សក្នុងកាលមុនផង ក៏ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈានដែលឥតសុខឥតទុក្ខ មានតែសតិដ៏បរិសុទ្ធដោយឧបេក្ខា សម្រេចសម្រាន្តនៅដោយឥរិយាបថទាំង ៤ កិកុនោះរមែងលះបង់អវិជ្ជាដោយចតុត្ថជ្ឈាននោះ អវិជ្ជានុស័យដេកសម្ងំនៅក្នុងចតុត្ថជ្ឈាននោះ មិនបានឡើយ ។

(១៥៤) បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះសុខវេទនា មានអ្វីជាគ្រឿងប្រៀបធៀបឲ្យប្រហែលគ្នា ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ សុខវេទនាមានភាគៈជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះទុក្ខវេទនា មានអ្វីជា

---

១ អដ្ឋកថាពន្យល់ថា មិនមែនលះបង់បដិឃៈដោយទោមនស្សតែម្តងទេ គឺភិក្ខុដែលមានសេចក្តីប្រាថ្នាចង់បានអរហត្តផល ហើយមិនបានផ្លូវចប្រាថ្នា ទោមនស្សក៏កើតឡើង ម្ល៉ោះហើយភិក្ខុនោះទំរឹងប្រែងធ្វើសេចក្តីព្យាយាមរហូតដល់បានរលាស់បដិឃៈចោលដោយអនាគាមិមគ្គបាន។ ម្យ៉ាងទៀត ទោមនស្សនេះ ពិតជាអកុសលដោយចំណែកមួយ មែនហើយ តែទោមនស្សនេះ ជួរសេពគប់ ។

បដិភាគោតិ ។ ទុក្ខាយ ខោ អាវុសោ វិសាខ វេទនាយ បដិឃោ បដិភាគោតិ ។ អទុក្ខមសុខាយ បន យេ្យ វេទនាយ តេី បដិភាគោតិ ។ អទុក្ខមសុខាយ ខោ អាវុសោ វិសាខ វេទនាយ អវិជ្ជា បដិភាគោតិ ។ អវិជ្ជាយ បន យេ្យ តេី បដិភាគោតិ ។ អវិជ្ជាយ ខោ អាវុសោ វិសាខ វិជ្ជា បដិភាគោតិ ។ វិជ្ជាយ បន យេ្យ តេី បដិភាគោតិ ។ វិជ្ជាយ ខោ អាវុសោ វិសាខ វិមុត្តិ បដិភាគោតិ ។ វិមុត្តិយា បន យេ្យ តេី បដិភាគោតិ ។ វិមុត្តិយា ខោ វិសាខ ឯញ្ចំ បដិភាគោតិ ។ ឯញ្ចនសេ្ស បន យេ្យ តេី បដិភាគោតិ ។ អថ ខោ សកុ្ខ(๑) វិសាខ បញ្ចំ ឆាសដ្ឋិ បញ្ហាឆំ បរិយន្តំ កហោតុំ ឯញ្ចោកចំ ហិ អាវុសោ វិសាខ ទ្រហ្មចរិយំ ឯញ្ចនបកាយនំ ឯញ្ចនបរិយោសានំ អាភគ្ឆមាឆោ ឆេ(๒) តុំ អាវុសោ វិសាខ ភគវន្តំ ឧបសង្កមិតុ្វា ឯតមត្ថំ បុចេ្ឆយ្យាសិ យថា ត តេ ភគវា ព្យាករោតិ តថា ឆំ ធារេយ្យាសីតិ ។

---

๑ ឯវគ្គិកបោឋេសុ អថ ខោ យេសីតិ ឆាបេ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ម. ប ។ បញ្ចំ អតិក្កមិតុ្វា ឆតោសីតិ ឯវ ទិស្សតេ ។

គ្រឿងប្រៀបធៀប ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: ទុក្ខវេទនាមានបរិយ:ជា គ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអទុក្ខមសុខវេទនាមាន អ្វីជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: អទុក្ខមសុខវេទនា មា អវិជ្ជាជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះអវិជ្ជា មានអ្វីជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: អវិជ្ជាមានវិជ្ជាជា គ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ វិជ្ជាមានអ្វីជាគ្រឿងប្រៀប ធៀប ។ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: វិជ្ជាមានវិមុត្តិជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះវិមុត្តិមានអ្វីជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ ម្នាល អាវុសោវិសាខ: វិមុត្តិមានព្រះនិព្វានជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ បពិត្រ ព្រះនាងជាម្ចាស់ ចុះនិព្វានមានអ្វីជាគ្រឿងប្រៀបធៀប ។ ម្នាលអាវុសោ វិសាខ: អ្នកសួរជ្រុលហួសពេកហើយ អ្នកណាក៏មិនអាចនឹងកាន់យកនូវ បំផុតរបស់ប្រស្នាទាំងឡាយ (នេះ) បានទេ ម្នាលអាវុសោវិសាខ: ព្រោះ ព្រហ្មចរិយធម៌ ឈមទៅកាន់ព្រះនិព្វាន មានព្រះនិព្វានជាទីប្រព្រឹត្តទៅ ខាងមុខ មានព្រះនិព្វានជាទីបំផុត ម្នាលអាវុសោវិសាខ: បើអ្នកត្រូវ ការ គប្បីចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ ក្រាបទូលសួរសេចក្តីនេះចុះ បើព្រះមាន ព្រះភាគទ្រង់ព្យាករដល់អ្នក យ៉ាងណា ត្រូវអ្នកចាំទុកនូវ សេចក្តីនោះ យ៉ាងនោះចុះ ។

ចូឡយមកវគ្គស្ស ចូឡវេទល្លសុត្តេ ធម្មទិន្នាបសំសា

[๑๕๓] អថខោ វិសាខោ ឧបាសិកា ឆន្នំឥត្ថិយា កិត្តយិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ឆន្នំឥត្ថិំ កិត្តឹ អភិភវេត្វា បរក្កមំ កត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ វិសាខោ ឧបាសិកា ភគវន្តំ អេតទវោច អហោសិ ឆន្នំឥត្ថិយា កិត្តិយា សត្ថុ កថាសល្លាបោ តំ សព្ពំ ភគវតោ អារោចេសិ ។ ឯវំ វុត្តេ ភគវា វិសាខំ ឧបាសិកំ ឯតទវោច បណ្ឌិតា វិសាខេ ឆន្នំឥត្ថិ កិត្តឹ មហាបញ្ញា វិសាខេ ឆន្នំឥត្ថិ កិត្តឹ មញ្ញេបិ ត្វំ វិសាខេ ឯតមត្ថំ បដិបុច្ឆេយ្យាសិ អហម្បិ តំ ឯវមេវ ព្យាករេយ្យំ យថា តំ ឆន្នំឥត្ថិយា កិត្តិំ ព្យាកតំ ឯសោ វេតស្ស(๑) អត្ថោ ឯវមេតំ ធារេហីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនោ វិសាខោ ឧបាសិកា ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទីតិ ។

ចូឡវេទល្លសុត្តំ ចតុត្ថំ និដ្ឋិតំ ។

---

๑ ម. ឯសោ វេវេតស្ស ។ ម. ឯសោ វេវិ តស្ស ។

ភូឡយមកវគ្គ ភូឡវេទល្លសូត្រ ការទ្រង់សរសើរធម្មទ័ន្ធភិក្ខុនី

(១៥៣) លំដាប់នោះឯង វិសាខឧបាសក បានត្រេកអរតេកយ
នឹងភាសិតរបស់ធម្មទិន្នាភិក្ខុនី ហើយក្រោកចាកអាសនៈថ្វាយបង្គំធម្មទិន្នា-
ភិក្ខុនី ធ្វើប្រទក្សិណហើយ ក៏ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
ទៅដល់ហើយ ថ្វាយបង្គំព្រះមានបុញ្ញាពាសី ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សម-
គួរ ។ លុះវិសាខឧបាសកអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបក្រាបទូល
ពាក្យដែលខ្លួនបានចរចា នឹងធម្មទិន្នាភិក្ខុនីទាំងប៉ុន្មាន ចំពោះព្រះមាន
ព្រះភាគ ដោយសព្វគ្រប់ ។ លុះវិសាខឧបាសក ក្រាបបង្គំទូលយ៉ាង
នេះហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងវិសាខឧបាសកយ៉ាងនេះថា
ម្នាលវិសាខៈ ធម្មទិន្នាភិក្ខុនី ជាបណ្ឌិត ម្នាលវិសាខៈ ធម្មទិន្នាភិក្ខុនី
ជាស្ត្រីមានប្រាជ្ញាច្រើន ម្នាលវិសាខៈ បើខ្ញុំកជាអ្នកត្រូវប៉ស្សរសេចក្តីនុ៎ះ
នឹងតថាគតវិញ តថាគតក៏ត្រូវពន្យាសេចក្តីនុ៎ះ ដូចសេចក្តីដែលនាង
ធម្មទិន្នាភិក្ខុនីពន្យាហើយ យ៉ាងនោះដែរ សេចក្តីនៃប្រស្នានោះ យ៉ាង
ហ្នឹងហើយ ចូរអ្នកចាំទុកប្រស្នានុ៎ះយ៉ាងនេះចុះ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
ត្រាស់ភាសិតនេះហើយ វិសាខឧបាសកក៏ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះ
មានព្រះភាគ ។

ចប់ ភូឡវេទល្លសូត្រ ទី ៤ ។

បញ្ចមំ ឆ្នូរធម្មសមាទានសុត្តំ

(១៥៤) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អា-រាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោ-តិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(១៥៥) ភគវា ឯតទវោច ចត្តារិមានិ ភិក្ខវេ ធម្មសមាទានានិ កតមានិ ចត្តារិ អត្ថិ ភិក្ខវេ ធម្ម-សមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតិំ ទុក្ខវិបាកំ អត្ថិ ភិក្ខវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ អត្ថិ ភិក្ខវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតិំ សុខវិបាកំ អត្ថិ ភិក្ខវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ ។

(១៥៦) តត្រមេ ភិក្ខវេ ធម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្ន-សុខំ អាយតិំ ទុក្ខវិបាកំ ។ សេ្ត ភិក្ខវេ ឯតេ

ឬទ្ធិធម្មសមាទានសូត្រ ទី ៥

(១៥៤) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ទឹងភិក្ខុទាំងឡាយក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះ ក៏ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៥៥) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានទាំងឡាយនេះ មាន ៤ យ៉ាង ធម្មសមាទាន ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានទុក្ខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ១ ។

(១៥៦) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ

សមណព្រាហ្មណា ឱរិកនិន្នោ ឱរិកដ្ឋោ ឧត្តុ តា-
មេសុ នោសោតំ តេ តាមេសុ ចាតព្យតំ អាបជ្ជន្តិ ។
តេ ខោ(១) មោលិពទ្ធាហិ(២) បរិព្ភាជិតាហិ បរិចារេន្តិ
តេ ឱរមាហិសុ តឹសុ ឆាម តេ តោឡ្ហា សមណា-
ព្រាហ្មណា តាមេសុ អឆាតតកយំ សម្បស្សមានា
តាមានំ បហានមាហិសុ តាមានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ
សុខោ ឥមិស្សា បរិព្ភាជិតាយ តរុណាយ មុទុតាយ
លោមសាយ ពាហាយ សម្ផស្សាតំ តេ តាមេសុ
ចាតព្យតំ អាបជ្ជន្តិ ។ តេ តាមេសុ ចាតព្យតំ
អាបជ្ជិត្វា តាយស្ស តេឆា បរម្មរណា អចាយំ
ទុក្កតឹ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ។ តេ តត្ត ទុក្ខា
តិប្បា(៣) កដុកា វេទនា វេទិយន្តិ តេ ឱរមា-
ហិសុ ឥធំ ខោ តេ តោឡ្ហា សមណព្រាហ្មណា
តាមេសុ អឆាតតកយំ សម្បស្សមានា តាមានំ
បហានមាហិសុ តាមានំ បរិញ្ញំ បញ្ញាបេន្តិ

---

១ ម. ចោសរ្ភេ ន ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. មោលិពទ្ធាហិ ។ ឯតត្ថន្តរេ ខរាតិ កត្តព្ពំ
ចោត្តរេ ទិស្សតិ ។

តាំងឡាយ មានសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិយ៉ាងនេះថា ទោសកង្វល់តាមតាំងឡាយមិនមាន បានជាអ្នកតាំងនោះដល់នូវសេចក្តីស្រួលចិត្តក្នុងតាមតាំងឡាយ ។ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ក៏ឲ្យនាងបរិព្វាជិកាតាំងឡាយ ដែលមានផ្ទៃសក់ប្លងហើយបម្រើខ្លួន អ្នកតាំងនោះពោលយ៉ាងនេះថា ចុះហេតុអ្វីបានជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនអម្បាលនោះ ពិចារណាឃើញអនាគតភ័យ ក្នុងតាមតាំងឡាយ ហើយពោលនូវការលះបង់ នូវតាមតាំងឡាយ បញ្ចុតនូវការកន្ធងតាមតាំងឡាយ ដ្បិតថាសម្ផស្សកំណួនដៃ របស់នាងបរិព្វាជិកាជំទង់ ប្រកបដោយភោមទន់នេះ ជាសុខម្ល៉ះ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រួលចិត្តក្នុងតាមតាំងឡាយ ។ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ដល់នូវសេចក្តីស្រួលចិត្តក្នុងតាមតាំងឡាយ លុះទម្លាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ សមណព្រាហ្មណ៍តាំងនោះ រងនូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាក្នុងអបាយនោះ ទើបអ្នកតាំងនោះពោលយ៉ាងនេះថា ខ្ញុំ នេះហើយតើ បានជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនតាំងនោះ ពិចារណាឃើញអនាគតភ័យ ក្នុងតាមតាំងឡាយ ហើយពោលនូវការលះបង់ នូវតាមតាំងឡាយ បញ្ចុតនូវការកន្ធងតាមតាំងឡាយ

ឥមេ ហិ មយំ ភោមហេតុ ភោមនិទានំ ទុក្ខា តិប្បា
ភជុភា វេទនា វេទិយាមាតិ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ
តិម្ពារំ បច្ចិមេ មាសេ មាលុវាសិទាដភា ជលេយ្យ ។
អថខោ តំ ភិក្ខវេ មាលុវាវីជំ អញ្ញតរស្មិំ សាលម្ហលេ
ឆឌ្ឌេយ្យ ។ អថខោ ភិក្ខវេ យា តស្មិំ សាលេ
អធិវត្ថា ទេវតា សា ភីតា ទុព្ភិក្ខា(១) សង្ឃាសំ អា-
បជ្ជេយ្យ ។ អថខោ ភិក្ខវេ តស្មិំ សាលេ អធិវត្ថាយ
ទេវតាយ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា អាភមទេវ
តា វនទេវតា រុក្ខទេវតា ឱសធិតិណាវនប្បតីសុ
អធិវត្ថា ទេវតា សន្តុម្ម សមាភម្ម ឃំ សមុស្សា-
សេយ្យុំ មា ភវំ ភាយិ មា ភវំ ភាយិ អម្ប្រ-
ជាមេតំ មាលុវាវីជំ មោភេ ភ តិលេយ្យ មិតោ
ភ ខាទេយ្យ ឧវាហេភ(២) ភ ឧហេយ្យ វនភម្មិភា
ភ ឧទ្ធរេយ្យុំ ឧបចិភា ភ ឧដ្ឋហេយ្យុំ(៣) អវីជំ ភ
បនសុញ្ញតិ ។ អថខោ តំ ភិក្ខវេ មាលុវាវីជំ
ឆេវ មោភេ តិលេយ្យ ន មិតោ ខាទេយ្យ ន
ឧវាហេភ ឧហេយ្យ ន វនភម្មិភា ឧទ្ធរេយ្យុំ

---

๑ ម. ម. សំវិត្តា ។ ๒ ម. វិវាហេភ ។ ๓ ម ឧទ្ធរហេយ្យុំ ។

ឥឡូវយើងតាំងនេះ ក៏ឆន់ទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សាព្រោះមានកាម ជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់ឲ្យនូវផលយ៉ាមន ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដូចជាឆ្កែក្រៃដុំ បែកកន្ធរខ្ចាយពីបំផុតនៃគម្រោះដូតាំងឡាយ ។ ម្នាលភិក្ខុ តាំងឡាយ ពូជក្រៃនោះក៏ជ្រុះចុះ ទៀបគល់តាំងកុំមួយដើម ។ ម្នាល ភិក្ខុតាំងឡាយ គ្រានោះ ទេវតាណា ដែលអាស្រ័យនៅលើដើមតាំង កុំនោះ ទេវតានោះក៏តិតព័យភ្ញាក់ផ្អើល ដល់នូវសេចក្តីតក់ស្លុត ។ ម្នាល ភិក្ខុតាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង អាចមទេវតា វនទេវតា រុក្ខទេវតានឹង ទេវតាដែលអាស្រ័យលើដើមឈើជាថ្នាំនឹងស្មៅ នឹងដើមឈើជាធំ កន្ត ព្រៃតាំងឡាយ ជាមិត្តជាអាមាត្យជាញាតិសាលោហិត របស់ទេវតាដែល អាស្រ័យនៅលើដើមតាំងកុំនោះ មកប្រជុំព្រមគ្នា លួងលោមយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏ចំរើន កុំខ្លាចឡើយ អ្នកដ៏ចំរើន កុំខ្លាចឡើយ ធ្លើម្តេចឲ្យតែ ក្លៅចឹកលេប ម្រឹគំពាស៊ី ក្តើងព្រៃនេះ អ្នកធ្វើការកោះកេងក្នុងព្រៃបោច ពេច ឬកណ្តៀរពួនលុបនូវពូជក្រៃនោះ ពុំនោះសោត ធ្លើម្តេចឲ្យ តែមិនមានពូជក៏បាន ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ក្លៅកក៏មិនចឹកលេប ម្រឹគមិនពំពាស៊ី ក្តើងព្រៃមិននេះ អ្នកធ្វើការកោះកេងក្នុងព្រៃមិនបោចពេច

ជូឡយមកវគ្គសូ ជូឡធម្មសមាទានសុត្តេ បឋមំ ធម្មសមាទានំ

ន ឧបធិកា ឧដ្ឋហេយ្យុំ វីឝញ្ញូ(១) បនស្ស ។ តំ ចាវុសស្សកេន មេឃេន អភិវុដ្ឋំ សម្ប៉ន្នេវ វិរូហេយ្យ ។ សាសស្ស មាលុវាលតា តរុណា មុទុកា លោមសា វិលម្ពិនី ។ សា តំ សាលំ ឧបនិសេវេយ្យ ។ អឝខោ តិក្ខវេ តស្ស សាលស្ស អនិវត្តាយ នេវតាយ ឝវមស្ស តីសុ ឋានេសុ ភេទោ ផគ្គុនោ ភង្គោ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា អាភមនេវតា វនេវតា រុក្ខេវតា តិសន្ធិតំណាវនប្បតីសុ អនិវត្តា នេវតា មាលុវាពីជេ អនាគតភយំ សម្បស្សមានា សន្តិម្ម សមាកម្ម ឯវំ សមសស្សាសេសុំ មា ភវំ ភាយិ មា ភវំ ភាយិ អប្បេវ នាមេតំ មាលុវាពីជំ មោឃេ ឯ តិលេយ្យ មិតោ ឯ ទា. នេយ្យ ឥវាហោ ឯ ឧហេយ្យ វនកម្មិកា ឯ ឧទ្ធរេយ្យុំ ឧបធិកា ឯ ឧដ្ឋហេយ្យុំ អវីជំ ឯ បនស្សតិ សុខា ឥមិស្សា មាលុវាលតាយ តរុណាយ មុទុកាយ លោមសាយ វិលម្ពិនិយា សម្ផុស្សតិ ។ សា តំ សាលំ អនុបវិកវេយ្យ(២) ។ សា តំ សាលំ

---

១ ឧ. ពីដំ ។ ម. ពីដំ ឯ ។ ២ ឧ. ម. អនុបរិហរេយ្យ ។

កណ្តៀរមិនពួនលុបនូវពួជជ្រៃនុ៎ះ ពួជក៏នៅតែមាន ។ លុះមេឃមាន
ភ្លៀងបង្អោរចុះមក ពួជជ្រៃនោះក៏ដុះលូតលាស់ឡើង ។ ពួជជ្រៃនោះ ខ្ចី
ទន់មានព្រួយសំយុងចុះ ។ ពួជជ្រៃនោះក៏រួបរឹតដើមពាំងកុំនោះ ។ ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ ទេវតាដែលអាស្រ័យលើដើមពាំងកុំនោះ មាន
សេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ហេតុអ្វីបានជា អាកាមទេវតា រុក្ខ-
ទេវតានឹងទេវតា ដែលអាស្រ័យនៅ លើដើមឈើដ៏ថ្នាំនឹងស្មៅ នឹងឈើ
ជាធំកុងព្រៃទាំងឡាយ ជាមិត្តជាអាមាត្យជាញាតិសាលោហិត ពិចារណា
ឃើញនូវអនាគតភ័យ ក្នុងពួជជ្រៃទាំងឡាយ ហើយប្រជុំព្រមគ្នា លួង
លោមយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏ចំរើន កុំខ្លាចឡើយ អ្នកដ៏ចំរើន កុំខ្លាចឡើយ
ធ្វើម្តេចឲ្យតែក្លៀកចំតលេប ម្រឹគទំពាស៊ី ក្តៅងព្រៃឆេះ អ្នកធ្វើការងារ
កុងព្រៃបោចកេច កណ្តៀរពួនលុបនូវពួជជ្រៃនុ៎ះ ពុំនោះសោត ធ្វើ
ម្តេចឲ្យតែមិនមានពួជ ដូច្នេះ (បើ) សម្ផស្សរបស់ពួរជ្រៃនោះ ខ្ចីទន់
មានព្រួយសំយុងចុះស្រួលម្ល៉ះ ។ (លុះកាលតមក) ពួរជ្រៃនោះ ក៏
រួបរឹតដើមពាំងកុំនោះ ។ លុះពួរជ្រៃនោះ រួបរឹតដើមពាំងកុំនោះហើយ

អនុបរិវាហរិត្វា ឧបរិ រិដ្ឋកំ ករិត្វា ចិឃរំ ផរេត្វា(๑) យេ តស្ស សាលស្ស មហន្តា អមហន្តា ខន្ធា តេ បភាលេយ្យ ។ អថ ខោ តំក្ខណេ តស្មិំ សាលេ អធិវត្ថាយ ទេវតាយ ឥមស្ស ឥទំ ខោ តេ ភោន្តោ មិត្តាមច្ចា ញាតិសាលោហិតា អាគមនេវតា វនទេវតា រុក្ខទេវតា ចិរសន្និវាសេ បព្ភតីសុ អធិវត្ថា ទេវតា មាលុវារុវំ អនាគតភយំ សម្ម្សន្នមានា សទ្ធម្ម សមាគម្ម ឥរិំ សមស្សាសេសុំ មា ភរំ ភាយិ មា ភរំ ភាយិ អប្បេវ នាមេតំ មាលុវារុវំ មោរកេ ឯ តំលេយ្យ មិគោ ឯ ខាទេយ្យ ឧរគោ ឯ ឌហេយ្យ វនកម្ម-កោ ឯ ឆិន្ទេយ្យុំ ឆមចិកោ ឯ ឆដ្ដេយ្យុំ អរីជំ ឯ បឆស្សតិ ស្វាហំ(๒) មាលុវារុវំ ហេតុ ខុក្ខា តិប្បា កដុកា វេទនា វេទិយាមីតិ ។ ឥមមេវ ខោ តំក្ខណេ សន្ធិ ឥកេ សមណព្រាហ្មណា ឥរិឯ ឯនោ ឥរិឯ ឆដ្ដោ ឯនំ តាមេសុ នោសោតំ តេ តាមេសុ ចាតព្យតំ អាបជ្ជន្តិ ។ តេ ខោ មោលិឝ្ឆាហិ បរិញ្ជាជិកាហិ

---

๑ ឧ. ម. អនុបរិហរិត្វា ឧបរិរិដ្ឋកំ ករេយ្យ ឧបរិ រិដ្ឋកំ ករិត្វា ឧឃរំ ជនេយ្យ ឧឃរំ ជនេត្វាតិ ទិស្សន្តិ ។ ๒ ឧ. យក្ខាហំ ។ ម. យំ ចាហំ ។

ក៏ធ្វើជាប្រគាបសុំមទ្រុមខាងលើ សំយុងតួរចុះចាប់ផែនដី ទំលាយ
នូវដើមពាងក្នុង ។ នោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង ទេវតា
ដែលអាស្រ័យនៅដើមពាងក្នុងនោះ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ខ្ញុ នុះ
ហើយបានជា អាពាមទេវតា វនទេវតា រុក្ខទេវតា ទឹងទេវតាដែល
អាស្រ័យលើដើមឈើជាថ្មាំទឹងស្មៅ ទឹងដើមឈើធំកងព្រៃទាំងឡាយ
ជាមិត្តជាអាមាត្យ ជាញាតិសាលោហិត តាំចារណាយើញអនាគតភ័យ
ក្នុងពួងព្រៃ ហើយមកប្រដំព្រមគ្នា លួងលោមយ៉ាងនេះថា អ្នកដ៏ចំរើន
កុំខ្លាចឡើយ អ្នកដ៏ចំរើន កុំខ្លាចឡើយ ធ្វើម្តេចឲ្យតែក្មេកចឹកលេប
ម្រឹគទំពាស៊ី ក្តៅងព្រៃឆេះ អ្នកធ្វើការងារក្នុងព្រៃចោបពេច ភណ្តៀរ
តូនលុបនូវពួងព្រៃនុ៎ះ តុំនោះសោត ធ្វើម្តេចឲ្យតែមិនមានពួង ឥឡូវ
អញក៏បានវង់ទុក្ខវេទនា ដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ព្រោះហេតុតែពួងព្រៃ
សេចក្តីនេះមានឧបមាយ៉ាងណាមិញ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ មាន
ឧបមេយ្យដូចជាសមណព្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះ មានវាទៈយ៉ាងនេះ មានទិដ្ឋិ
យ៉ាងនេះថា លោសក្នុងកាមទាំងឡាយមិនមាន បានជាអ្នកទាំងនោះដល់
នូវសេចក្តីស្រួលចិត្ត ក្នុងកាមទាំងឡាយ ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំង
នោះក៏ឲ្យពួកនាងបរិព្វាជិកា ដែលមានផ្ទងសក់ឆ្អងហើយ បម្រើខ្លួន

ปริวาเรนฺติ เต ฬารมาหิสุ กึสุ นาม เต โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กามเมสุ อนาทีนวทสฺสาวิโน สมฺปสฺสมานา กามานญฺเจว มหาภยมาหิสุ กามานญฺจ ปริญฺญาย ปญฺญาเปนฺติ สุเขน สุขสฺส ปริวาสิตตาย ตณฺหาย มุทุตาย โลหิตสาย ภาวาย สมฺมาสงฺกปฺปสฺส เต กามเมสุ ทาตพฺพนฺติ อาปชฺชนฺติ ฯ เต กามเมสุ ทาตพฺพนฺติ อาปชฺชิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา อปายนฺติ ทุคฺคตึ วินิปาตนฺติ นิรยนฺติ อุปปชฺชนฺติ ฯ เตสฺวาหนฺติ ทุกฺขา ติพฺพา กฏุกา เวทนา เวทิยนฺติ เต ตสฺส[1] ฬารมาหิสุ สนฺติ โข เต โภนฺโต สมณพฺราหฺมณา กามเมสุ อนาทีนวทสฺสาวิโน สมฺปสฺสมานา กามานญฺเจว มหาภยมาหิสุ กามานญฺจ ปริญฺญาย ปญฺญาเปนฺติ สนฺเต ปนายสฺมนฺเต กามเหตุ กามนิทานนฺติ ทุกฺขา ติพฺพา กฏุกา เวทนา เวทิยาติ ฯ สนฺติ ปุจฺฉติ กจฺจาวุ ภนฺเต สมฺมาปฏิปนฺนา ปฏิปนฺนสุตฺถ อายตึ ทุกฺขวิหารกา ฯ

---

๑ ฉ. ม. ตตฺถาติ น ทิสฺสติ ฯ

អ្នកទាំងនោះពោលយ៉ាងនេះថា ចុះហេតុអ្វីបានជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំ-
រើនទាំងនោះ ពិចារណាឃើញនូវអនាគតភ័យ កើតអំពីកាមទាំងឡាយ ហើយ
ពោលនូវការលះបង់ នូវកាមទាំងឡាយ បញ្ញត្តនូវការកន្ទក់កាមទាំងឡាយ
ដ្បិតថាសម្ផស្សកំកួនដៃរបស់នាងបរិព្វាជិកាជំទង់ ប្រកបដោយកាមគុណនេះ
ជាសុខម្ល៉ះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះក៏ដល់នូវសេចក្តីស្រួលចិត្តក្នុង
កាមទាំងឡាយ ។ លុះសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ដល់នូវសេចក្តីស្រួលចិត្ត
ក្នុងកាមទាំងឡាយហើយ ទម្លាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតក្នុង
អបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
រងនូវទុក្ខវេទនាដ៏ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ក្នុងអបាយនោះ ទើបសមណ-
ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពោលយ៉ាងនេះ ក្នុងទីនោះថា ខ្លួនេះហើយតើ
បានជាសមណព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើនទាំងនោះ ពិចារណាឃើញអនាគតភ័យ
ក្នុងកាមទាំងឡាយ ហើយពោលនូវការលះបង់ នូវកាមទាំងឡាយ បញ្ញត្ត
នូវការកន្ទក់កាមទាំងឡាយ ឥឡូវនេះទាំងនេះ ក៏រងនូវទុក្ខវេទនា ដ៏
ក្លាខ្លាំង ខ្លោចផ្សា ព្រោះមានកាមជាហេតុ មានកាមជាគ្រឿងប្រគល់
ឲ្យនូវផល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតពោល
ថា មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ។

(๒๕๗) កតមញ្ច តិក្ខវេ ឆម្មុសមាធាតុ បច្ចុប្បន្នន្តិក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ ។ ឥធ តិក្ខវេ ឯកច្ចោ អចេលោ ហោតិ មុត្តាចារោ ហត្ថាវលេខនោ ន ឯហិភទន្តិកោ ន តិដ្ឋភទន្តិកោ ន អភិហាតំ ន ឧទ្ទិស្ស កតំ ន និមន្តនំ សាទិយតិ ។ សោ ន កុម្ភិមុខា បដិក្ខណ្ហាតិ ន កឧឡោបិមុខា បដិក្ខណ្ហាតិ ន ឯឡកមន្តរំ ន មូសលន្តរំ ន ទណ្ឌមន្តរំ[1] ន ទ្វិន្នំ កុញ្ជមាធាតុំ ន គព្ភិនិយា ន ថាយមាធាយ ន បុរិសន្តរគតាយ ន សន្តិទ្ធីសុ ន យត្ថ សា ឧបដ្ឋិតោ ហោតិ ន យត្ថ មក្ខិកា សណ្ឌសណ្ឌចារិនី ន មច្ឆំ ន មំសំ ន សុរំ ន មេរយំ ន ថុសោទកំ បិវតិ ។ សោ ឯកាគារិកោ វា ហោតិ ឯកាឡោបិកោ

---

๑ ម. ន ទណ្ឌមន្តរំ ន មូសលមន្តរន្តិ ទិស្សតិ ។

(១៥៧) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអចេលក៍ (អ្នកប្រព្រឹត្តអាក្រាត) លះបង់មាយោទល្អ បរិភោគលិទ្ធដៃ គេអញ្ជើញថាចូរមក មិនចូល គេឃាត់ថាឈប់ មិនឈប់ មិនត្រេកអរនឹងភត្ត ដែលគេនាំមកចំពោះ មិនត្រេកអរនឹងភត្តដែលគេធ្វើចំពោះខ្លួន មិនត្រេកអរនឹងការនិមន្ត៍ ។ អចេលក៍នោះ មិនទទួលភត្តដែលគេដួសអំពីមាត់ឆ្នាំង មិនទទួលភត្តអំពីមាត់ចង្អេរគេឡាប៍ មិនទទួលភត្តដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះ(១) ធរណីទ្វារ មិនទទួលភត្តដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះ(២)អង្រែ មិនទទួលភត្តដែលគេឲ្យត្រង់ចន្លោះកំណាត់ឈើ មិនទទួលភត្តដែលជនពីរនាក់កំពុងបរិភោគនាំមកឲ្យ មិនទទួលភត្តរបស់ស្រីមានគភ៌ មិនទទួលភត្តរបស់ស្រីកំពុងបំបៅកូន មិនទទួលភត្តរបស់ស្រីនៅកន្លែងចន្លោះបុរស មិនទទួលភត្តកន្លែងកាលដែលពួកគ្នាឯងធ្វើអគ្គិសន្ថាន មិនទទួលភត្តក្នុងទីមានឆ្កែចាំ មិនទទួលភត្តក្នុងទីមានរុយពេក មិនសុីត្រី មិនសុីសាច់ មិនផឹកសុរា មិនផឹកមេរ័យ មិនផឹកទឹកត្រាំថ្នាំ ។ អចេលក៍នោះ ទទួលភត្តចំពោះតែផ្ទះមួយខ្នះ ញុំាងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយមួយពាន់ដូចខ្នះ

---

១ ក្នុងវេលាដែលគេកំពុងឈរត្រង់ធរណីទ្វារ ។ ២ ក្នុងវេលាដែលគេកំពុងកាន់អង្រែបុក ។

ទ្វាតារំ តោ ភ ហោតិ ទ្វាលោបំ តោ ។ បេ ។ សត្តាតារំ តោ ភ ហោតិ សត្តាលោបំ តោ ឯតំ សព្ព-បំ ឧត្តរិយា យាបេតិ ទ្វីហំ បំ ឧត្តរិ យាបេតិ ។ បេ ។ សត្តហំ បំ ឧត្តរិ យាបេតិ ឯតា-ហំ ភម្បិ អាហារំ អាហារេតិ ទ្វីហំ ភម្បិ អាហារំ អាហារេតិ ។ បេ ។ សត្តាហំ ភម្បិ អាហារំ អាហារេតិ ឥតិ ឯវរូបំ អច្ឆរិយា សំ កំ បំ បរិយាយភត្ត-ភោជនា ឧយោភមុយ្យុត្តោ វិហរតិ ។ សោ សាភ-ភក្ខោ ភ ហោតិ សាមាភភក្ខោ ភ ហោតិ ឯភវណ-ភក្ខោ ភ ហោតិ ឧទ្ទុលភក្ខោ ភ ហោតិ ហាដភក្ខោ ភ ហោតិ ភណភក្ខោ ភ ហោតិ អាចាមភក្ខោ ភ ហោតិ បិញ្ញាភភក្ខោ ភ ហោតិ តិណភក្ខោ ភ ហោតិ គោមយភក្ខោ ភ ហោតិ វនមូលផលាហារោ យាបេតិ បវត្តផលភោជី ។ សោ សាណានំ បំ ជាវតិ មសា-ណានំ បំ ជាវតិ ឆវឧស្សាន់ បំ ជាវតិ បំសុភូលា-ន់ បំ ជាវតិ តិរីជាន់ បំ ជាវតិ អដ្ឋិជាន់ បំ(១) ជាវតិ អដ្ឋិនភ្ជិបម្បិ(២) ជាវតិ កុសជីរម្បិ ជាវតិ

---

១ ម អដ្ឋិតំ បំ ។ ២ ម. អដ្ឋិនភ្ជិបំ បិ ។

ខ្ញុំលះកត្តចំពោះតែផ្លុះពីរខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ដោយដុំបាយ
ពីរតំនូតខ្លះ ។ បេ ។ ខ្ញុំលះកត្តចំពោះតែផ្លុះ ៧ ខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យ
ប្រព្រឹត្តទៅដោយដុំបាយ ៧ តំនូតខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយ
កត្តកន្ធ៍ភាជន៍មួយខ្លះ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកត្តកន្ធ៍ភាជន៍ពីរ
ខ្លះ ។ បេ ។ ញ៉ាំងអត្តភាពឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយកត្តកន្ធ៍ភាជន៍ ៧ ខ្លះ
បរិភោគអាហារលំនង ១ ថ្ងៃខ្លះ បរិភោគអាហារលំនង ៧ ថ្ងៃខ្លះ អាចលក៍
នោះ ប្រកបនូវកត្តភោជនដោយការផ្គាស់ប្តូរគ្នាអស់កន្លះខែ មានសភាព
យ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ អាចលក៍នោះ មានបន្លែស្រស់
ជាអាហារខ្លះ មានអង្ករស្រែជាអាហារខ្លះ មានសួយជាអាហារខ្លះ
មានដំនៀរសែ្អកជាអាហារខ្លះ មានសាពយជាអាហារខ្លះ មានកុណ្ឌកជា
អាហារខ្លះ មានចុយក្តាំងជាអាហារខ្លះ មានតំញ៉ានជាអាហារខ្លះ មាន
ស្មៅជាអាហារខ្លះ មានអាចម៍គោជាអាហារខ្លះ មានមើមផ្លែឈើកន្ធ៍ព្រៃ
ជាអាហារ នឹងផ្លែឈើដែលជ្រុះចុះឯងជាភោជនខ្លះ ។ អាចលក៍នោះ
ប្រើប្រាស់សំពត់សម្បកឆ្នែខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញលាយគ្នាខ្លះ
ប្រើប្រាស់សំពត់ស្មៅខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ចំបុកក្លួលខ្លះ ប្រើប្រាស់សំ-
ពត់សំបកឈើខ្លះ ប្រើប្រាស់សែ្បកខ្លាខ្លះ ប្រើប្រាស់សែ្បកខ្លាផាំង
ក្រចកខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្រង់ដោយស្មៅភ្លាំងខ្លះ ប្រើប្រាស់

ជលកចរមិ្ប ជាវតំ កេសកម្ពលមិ្ប ជាវតំ ឧទ្ធ-
កមក្ខមិ្ប ជាវតំ កេសមស្សុលោចកោបំ ហោតំ
កេសមស្សុលោចនាធុយោគមនុយុត្តោ ឧព្ភដ្ឋកោបំ
ហោតំ អាសនបដិក្ខិត្តោបំ ឧក្កុដិកោបំ ហោតំ
ឧក្កុដិកប្បធានមនុយុត្តោ កណ្ដកាបស្សយិកោបំ
ហោតំ កណ្ដកាបស្សយេ សេយ្យំ កប្បេតំ សា-
យតតិយកមិ្ប ឧទកោរោហនានុយោគមនុយុត្តោ
វិហរតំ ឥតំ ឯវរូបំ អនេកវិហិតំ កាយស្ស អាតា-
បនបរិតាបនានុយោគមនុយុត្តោ វិហរតំ ។ សោ
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុគ្គតឹ វិនិបាតំ
និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ ឆម្មុសមា-
ធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ ។

(១៥៨) កតមញ្ច ភិក្ខវេ ឆម្មុសមាធានំ
បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ សុខវិបាកំ ។ ឥធ ភិក្ខវេ
ឯកច្ចោ បកតិយោ តិព្ពភាគជាតិកោ ហោតិ សោ
អភិក្ខណំ ភាគដឹ ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ បកតិយោ តិព្ពនោសជាតិកោ ហោតិ

សំពត់ដែលធ្វើដោយបន្ទះឈើខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់កម្ពល ដែលត្បាញដោយសក់មនុស្សខ្លះ ប្រើប្រាស់សំពត់ដែលត្បាញដោយស្បាមមៀមខ្លះ ជាអ្នកដកសក់ចិត្តមាត់ខ្លះ ប្រកបរឿយៗនូវការដកសក់ចិត្តមាត់ខ្លះ ជាអ្នកឈរសម្រែងខាងលើខ្លះ ហាមឃាត់អាសនៈខ្លះ អង្គុយប្រហែងខ្លះ ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវការព្យាយាមក្នុងការអង្គុយប្រហែងខ្លះ ដេកលើបន្ទះខ្លះ សម្រេចការដេកលើបន្ទះខ្លះ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងការព្យាយាមចុះត្រាំទឹកតំរៃ ៣ ដង តាំងវេលាល្ងាចខ្លះ អចេលក៍នោះ ជាអ្នកប្រកបរឿយ ។ នូវសេចក្តីព្យាយាមធ្វើកាយឲ្យក្តៅក្រហាយច្រើនយ៉ាង មានសភាពយ៉ាងនេះ ដោយប្រការដូចេ្នះឯង ។ អចេលក៍នោះ លុះទម្លាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតពោលថា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន នឹងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ។

(១៥៨) ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយពាគៈដ៏ក្លៀវក្លាតាមប្រក្រតី បុគ្គលនោះតែងវេរសេចក្តីទុក្ខ ទោមនស្សដែលកើតអំពីពាគៈរឿយ ។ ។ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយទោសៈដ៏ក្លៀវក្លា

สา อภิกฺกนฺตา โหติ สพฺพ ทุกฺขา โหติ มนสฺสา ปฏิ-
สํเวเทติ ฯ ปกติยา ติพฺพโมหาภาติเกา โหติ
สา อภิกฺกนฺตา โมหาภิ ทุกฺขา โหติ มนสฺสา ปฏิ-
สํเวเทติ ฯ สา สหาปิ ทุกฺเขน สหาปิ
โทมนสฺเสน ชุณฺโห สมาโน(๑) อสฺสุมุขาปิ
เภทมาโน ปริปุณฺณา ปริสุทฺธา พฺรหฺมจริยา จรติ ฯ
สา กายสฺส เภทา ปรมฺมรณา สุคตึ สคฺค
โลกา อุปปชฺชติ ๔ ฐิ ฐิตา ภิกฺขเว ธมฺมสมา-
ทานา ปจฺจุปฺปนฺนทุกฺขา อายติ สุขวิปากา ฯ

(๑๕๘) กตมา จ ภิกฺขเว ธมฺมสมาทานา ปจฺจุปฺปนฺน-
สุขา เจว อายติ สุขวิปากา ฯ ๔ ฐ ภิกฺขเว
ฬิกาโย ปกติยา ฐ ภทฺทกา ติพฺพโมหาภาติเกา โหติ
สา อภิกฺกนฺตา ฐ ภทฺทา ทุกฺขา โหติ มนสฺสา ปฏิ-
สํเวเทติ ฯ ปกติยา ฐ ภทฺทา โทสาภาติเกา โหติ

---

๑ ฐ. ม. ชุณฺโห สมาโนติ ฐ ทิสฺสติ ฯ

តាមប្រក្រតី បុគ្គលនោះតែងវង់សេចក្តីទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពី
ទោសៈរឿយ ។ ។ ជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយមោហៈដ៏ក្លៀវក្លាតាម
ប្រក្រតី បុគ្គលនោះតែងវង់សេចក្តីទុក្ខទោមនស្ស ដែលកើតអំពី
មោហៈរឿយ ។ ។ បុគ្គលនោះ ទោះបីសេចក្តីទុក្ខពាល់ត្រូវក្តី ទោះបី
ទោមនស្សពាល់ត្រូវក្តី ទោះបីមានមុខទទឹកដោយទឹកភ្នែក ទួញយំក្តី
ក៏គង់តែប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយធម៌ ឲ្យបរិបូណ៌ បរិសុទ្ធបាន ។ បុគ្គលនោះ
លុះលំឃាយពីកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតក្នុងសុគតិ សួគ៌
ទេវលោក ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតហៅថា
មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។

(១៥៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីសុខ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ មិនជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយ
ភគៈដ៏ក្លៀវក្លាតាមប្រក្រតី បុគ្គលនោះមិនវង់ទុក្ខទោមនស្សដែលកើត
អំពីភគៈរឿយ ។ ។ មិនជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយទោសៈដ៏ក្លៀវក្លាតាម

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

សោ អភិក្កមំ ន ទោសវសំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ បកតិយា ន តិព្ពមោហជាតិកោ ហោតិ សោ អភិក្កមំ ន មោហវសំ ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ វិវិច្ចេវ កាមេហិ វិវិច្ច អកុសលេហិ ធម្មេហិ សវិតក្កំ សវិចារំ វិវេកជំ បីតិសុខំ បឋមំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ វិតក្កវិចារានំ វូបសមា អជ្ឈត្តំ សម្បសាទនំ ចេតសោ ឯកោទិភាវំ អវិតក្កំ អវិចារំ សមាធិជំ បីតិសុខំ ទុតិយំ ឈានំ... តតិយំ ឈានំ... ចតុត្ថំ ឈានំ ឧបសម្បជ្ជ វិហរតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិហារំ ។ ឥមាយ ខោ ភិក្ខវេ បដ្ឋានំ ធម្មសមាធានានំ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ភូឡធម្មសមាទានសុត្តំ បញ្ចមំ និដ្ឋិតំ ។

ប្រក្រតី បុគ្គលនោះ មិនវង្វេងក្នុងទោមនស្ស ដែលកើតអំពីទោស: រឿយៗ ។ មិនជាអ្នកមានជាតិប្រកបដោយមោហ:ដ៏ក្រៀវក្រាតាមប្រក្រតី បុគ្គលនោះ មិនវង្វេងក្នុងទោមនស្សដ៏កើតអំពីមោហ:រឿយៗ ។ បុគ្គលនោះជាអ្នកស្ងប់ស្ងាត់ចាកកាមទាំងឡាយ ស្ងប់ស្ងាត់ចាកអកុសលធម៌ទាំងឡាយ ក៏ចូលកាន់បឋមជ្ឈាន ដែលប្រកបដោយវិតក្ក:វិចារ: មានបីតិនិងសុខកើតអំពីសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ។ លុះបុគ្គលនោះបានរម្ងាប់វិតក្ក:វិចារ: ហើយ ក៏ចូលកាន់ទុតិយជ្ឈានដែលមានក្នុងខ្លួន ជាទីជ្រះថ្លា មានភាពនៃចិត្តដ៏ខ្ពស់ឯក គ្មានវិតក្ក: គ្មានវិចារ: មានតែបីតិនិងសុខកើតអំពីសមាធិ... ចូលកាន់តតិយជ្ឈាន... ចូលកាន់ចតុត្ថជ្ឈាន ។ បុគ្គលនោះលុះខ្ចាយកាយបន្តាប់អំពីមរណៈទៅ តែងទៅកើតកន្លែងសុគតិ សួគ្គិទេវលោក ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតហៅថាមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ នេះឯងជាបឋមសមាទានមាន ៤ ប្រការ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគសំដែងកាសិតនេះចប់ហើយ កិកុទាំងនោះក៏មានចិត្តត្រេកអរ រីករាយហើយនឹងកាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ ពួឡធម្មសមាទានសូត្រទី ៥ ។

ឆដ្ឋំ មហាធម្មសមាទានសុត្តំ

(១៦០) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។

(១៦១) ភគវា ឯតទវោច យេភុយ្យេន ភិក្ខវេ សត្តា ឃវំកាមា ឃវំឆន្ទា ឃវំអធិប្បាយោ អហោ វត អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា(១) បរិហាយេយ្យុំ នដ្ឋា កន្តា មនាបា(២) អភិវឌ្ឍេយ្យុន្តិ តេសំ ភិក្ខវេ សត្តានំ ឃវំកាមានំ ឃវំឆន្ទានំ ឃវំអធិប្បាយានំ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ នដ្ឋា កន្តា មនាបា ធម្មា បរិហាយន្តិ តត្រ ភុម្ហេ ភិក្ខវេ តំ កិស្ស ហេតុ បច្ចេថាតិ ។ ភគវំមូលកា ណោ ភន្តេ ធម្មា

១-២ ឧ. ប. ឯតទវោច ធម្មាតិ ទិស្សតិ ។

អបរាធម្មសមាទានសូត្រ ទី ៦

(១៦០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុតាំងឆ្ងាយ ក្នុងទីនោះថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឆ្ងាយ ។ ភិក្ខុតាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីការបស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៦១) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឆ្ងាយ សត្វតាំងឆ្ងាយច្រើនតែមានសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះ មានអធ្យាស្រ័យយ៉ាងនេះ មានបំណងយ៉ាងនេះថា ធ្វើម្តេចហ្ន៎ អារម្មណ៍តាំងឆ្ងាយមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត គប្បីសាបសូន្យទៅ អារម្មណ៍តាំងឆ្ងាយដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត គប្បីចំរើនឡើង ម្នាលភិក្ខុតាំងឆ្ងាយ កាលសត្វអម្បាលនោះ មានសេចក្តីប្រាថ្នាយ៉ាងនេះ មានអធ្យាស្រ័យយ៉ាងនេះ មានបំណងយ៉ាងនេះ អារម្មណ៍មិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង អារម្មណ៍ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ម្នាលភិក្ខុតាំងឆ្ងាយ អ្នកតាំងឆ្ងាយពិចារណាឃើញទោសដំណើរនោះដូចម្តេច ក្នុងអារម្មណ៍តាំងនោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌តាំងឆ្ងាយរបស់ពួក

ភគវាំនេត្តំ ភគវាំបដិសរណា សាធុ វត ភន្តេ ភគវន្តំ-
យេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ ភគវាតោ
សុត្វា តំ ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ ភិក្ខវេ សុ-
ណាថ សាធុកំ មនសិ ករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។
ឯវំ ភន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវាតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(๑๖๒) ភគវា ឯតទវោច ឥធ ភិក្ខវេ អស្សុតវា
បុថុជ្ជនោ អរិយានំ អទស្សាវី អរិយធម្មស្ស អកោ-
វិទោ អរិយធម្មេ អវិនីតោ សប្បុរិសានំ អទស្សាវី
សប្បុរិសធម្មស្ស អកោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ អវិនីតោ
សេវិតព្ពេ ធម្មេ ន ជានាតិ អសេវិតព្ពេ ធម្មេ ន ជា-
នាតិ ភជិតព្ពេ ធម្មេ ន ជានាតិ អភជិតព្ពេ ធម្មេ ន
ជានាតិ ។ សោ សេវិតព្ពេ ធម្មេ អជានន្តោ អសេវិ-
តព្ពេ ធម្មេ អជានន្តោ ភជិតព្ពេ ធម្មេ អជានន្តោ
អភជិតព្ពេ ធម្មេ អជានន្តោ អសេវិតព្ពេ ធម្មេ
សេវតិ សេវិតព្ពេ ធម្មេ ន សេវតិ អភជិតព្ពេ
ធម្មេ ភជតិ ភជិតព្ពេ ធម្មេ ន ភជតិ ។ តស្ស

ខ្ញុំព្រះអង្គ បានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគ ជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹង បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគទ្រង់បំភ្លឺនូវអត្ថនៃភាសិតនុ៎ះ កិក្ខុតាំងឡាយ បើបានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយនឹងចងចាំទុក ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងឡាយ បើដូច្នោះអ្នកតាំងឡាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើមនសិការៈដោយប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែង ។ កិក្ខុតាំងនោះ ទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៦២) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ដូច្នេះថា ម្នាលកិក្ខុតាំងឡាយ បុថុជ្ជនកន៏លោកនេះ ជាអ្នកមិនដែលបានស្តាប់ មិនដែលបានឃើញព្រះអរិយៈតាំងឡាយ មិនឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ មិនទូន្មានខ្លួនក្នុងអរិយធម៌ មិនឃើញសប្បុរសតាំងឡាយ មិនឈ្លាសក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនទូន្មានខ្លួនក្នុងធម៌របស់សប្បុរស មិនស្គាល់ធម៌(១)ដែលគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ មិនស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ ។ កាលបុថុជ្ជននោះ មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ មិនស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ តែងសេពនូវធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនសេពនូវធម៌ដែលគួរសេព គប់នូវធម៌ដែលមិនគួរគប់ មិនគប់នូវធម៌ដែលគួរគប់ ។ កាលបើបុថុជ្ជននោះ

---

១ ធម៌ ក្នុងទីនេះ សំដៅយកអារម្មណ៍មានរូបារម្មណ៍ជាដើម ។

អសេរិតេ ឆម្ភេ សេរោ សេរិតេ ឆម្ភេ អសេរោ អកជិតេ ឆម្ភេ កជោ កជិតេ ឆម្ភេ អកជោ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ឆម្ភា អភិវន្ទន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ឆម្ភា បរិហាយន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវំ ហេតំ កិត្តវេ ហេតុ យថាតំ អវិទ្ទសុនោ ។ សុតវ ច ខោ កិត្តវេ អរិយសាវកោ អរិយានំ ឧស្សាវី អរិយេធម្មស្ស កោវិទោ អរិយធម្មេ សុវិនីតោ សប្បុរិសានំ ឧស្សាវី សប្បុរិសធម្មស្ស កោវិទោ សប្បុរិសធម្មេ សុវិនីតោ សេរិតេ ឆម្ភេ ជានាតិ(១) អសេរិតេ ឆម្ភេ ជានាតិ(២) កជិតេ ឆម្ភេ ជានាតិ(៣) អកជិតេ ឆម្ភេ ជានាតិ(៤) ។ សោ សេរិតេ ឆម្ភេ ជានន្តោ អសេរិតេ ឆម្ភេ ជានន្តោ កជិតេ ឆម្ភេ ជានន្តោ អកជិតេ ឆម្ភេ ជានន្តោ អសេរិតេ ឆម្ភេ ន សេរិតំ សេរិតេ ឆម្ភេ សេរិតំ អកជិតេ ឆម្ភេ ន កជិតំ កជិតេ ឆម្ភេ កជិតំ ។ តស្ស អសេរិតេ ឆម្ភេ អសេរោ សេរិតេ ឆម្ភេ សេរោ

១-២-៣-៤ ម. បជានាតិ ។

ចូឡយមកវគ្គ មហាធម្មសមាទានសូត្រ ធម៌ដែលគួរសេពនឹងមិនគួរសេព

សេពនូវធម៌ដែលមិនគួរសេព មិនសេពនូវធម៌ដែលគួរសេព គប់នូវធម៌ដែលមិនគួរគប់ មិនគប់នូវធម៌ដែលគួរគប់ អារម្មណ៍ទាំងឡាយមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីពេញចិត្ត តែដ៏ចំរើនឡើង អារម្មណ៍ទាំងឡាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត ក៏សាបសូន្យទៅដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះបុថុជ្ជនអន្ធពាលមិនដឹងតាមពិត ក៏រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចំណែកខាងអរិយសាវ័កដែលបានស្តាប់ បានឃើញព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ជាអ្នកឈ្លាសក្នុងអរិយធម៌ ទូន្មានឲ្យល្អក្នុងសប្បុរិសធម៌ ស្គាល់ធម៌ដែលគួរសេព ស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរសេព ស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ ស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ ។ កាលអរិយសាវ័កនោះ ស្គាល់ធម៌ដែលគួរសេព ស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរសេព ស្គាល់ធម៌ដែលគួរគប់ ស្គាល់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ ទើបមិនសេពធម៌ដែលមិនគួរសេព សេពតែធម៌ដែលគួរសេព មិនគប់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ គប់តែធម៌ដែលគួរគប់ ។ កាលបើអរិយសាវ័កនោះ មិនសេពធម៌ដែលមិនគួរសេព សេពតែធម៌ដែលគួរសេព

អកដំតត្ថ ឯម្មេ អកដវោ កដំតត្ថ ឯម្មេ កដវោ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ឯម្ហា បរិហាយន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ឯម្ហា អភិវឌ្ឍន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឃរំ ហេតំ កិក្ខវេ ហោតិ យថាតំ វិឆ្ទសុនោតិ(១) ។

(១៦៣) ឥត្ថាវមាធំ កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានាធំ កតមាធំ ឥត្ថា អត្ថំ កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្ន-ទុក្ខញ្ហេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ អត្ថំ កិក្ខវេ ឆម្មស-មាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបាកំ អត្ថំ កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ សុខវិបាកំ អត្ថំ កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ហេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ ។

(១៦៤) តត្រ កិក្ខវេ យមិទំ ឆម្មសមា-ធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ហេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ

---

១ ឱ. ម. ឥតិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

មិនគប់ធម៌ដែលមិនគួរគប់ គប់តែធម៌ដែលគួរគប់ អារម្មណ៍ទាំងឡាយមិនជាទីត្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ អារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលជាទីត្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត តែងចំរើនឡើង ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះអរិយសាវ័កជាអ្នកដឹងតាមពិត ក៏រមែងដូច្នោះឯង ។

(១៦៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទានទាំងឡាយនេះមាន ៤ យ៉ាង ធម្មសមាទានទាំង ៤ យ៉ាង តើដូចម្តេចខ្លះ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ១ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាន មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ១ ។

(១៦៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមាទានអម្បាលនោះ ធម្មសមាទានណា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាក

តំ អរិដ្ឋា អរិដ្ឋកតោ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ ឥទំ ខោ
ឆម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបា-
កន្តិ ។ តំ អរិដ្ឋា អរិដ្ឋកតោ យថាភូតំ ឧប្បជានន្ត្វា
តំ សេវតិ តំ ន បរិវជ្ជតិ ។ តស្ស តំ សេវតោ តំ
អបរិវជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ឆម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ឆម្មា បរិហា-
យន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឃវំ ហេតំ ភិក្ខវេ ហោតិ
យថាតំ អរិដ្ឋសុនោតិ ។ តត្រ ភិក្ខវេ យមិទំ
ឆម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបាកំ តំ
អរិដ្ឋា អរិដ្ឋកតោ យថាភូតំ ឧប្បជានាតិ ឥទំ ខោ
ឆម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបា-
កន្តិ ។ តំ អរិដ្ឋា អរិដ្ឋកតោ យថាភូតំ
ឧប្បជានន្ត្វា តំ សេវតិ តំ ន បរិវជ្ជតិ ។

ตเถว กิกฺขุ อวิชฺชาคโต ตสฺส ธมฺมสมาทานสฺส อชานนาย อปสฺสนาย ตถาภูโต โหติ ยถาภูตสฺส ธมฺมสมาทานสฺส อนวโพธา ตถาภูตสฺส ธมฺมสมาทานสฺส อนวโพธา เอวมิทมตฺถีติปิ น ปชานาติ

តស្ស តំ សោតោ តំ អបរិវជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកន្តា
អមនាបា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា
ធម្មា បរិហាយន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវំ ហោតំ
កិញ្ចរេ ហោតិ យថាតំ អវិទ្ទសុនោតិ ។ តត្រ
កិញ្ចរេ យមិទំ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ
សុខវិបាកំ តំ អវិទ្វា អវិជ្ជាគតោ យថាភូតំ ឧប្ប-
ជ្ជាតិ ឥទំ ខោ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ
សុខវិបាកន្តិ ។ តំ អវិទ្វា អវិជ្ជាគតោ យថាភូតំ ឧប្ប-
ជ្ជានន្តោ តំ សោតិតំ ន បរិវជ្ជតិ ។ តស្ស តំ សោតោ
តំ អបរិវជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ធម្មា
អភិវឌ្ឍន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ធម្មា បរិហាយន្តិ តំ

កាលបើភិក្ខុនោះ សេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនរឿរោភធម្មសមាទាននោះហើយ អារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង អារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីពេញចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះបុថុជ្ជនមិនដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមាទានទាំងនោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ភិក្ខុមិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ កាលភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិត ក៏រមែងសេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនរឿរោភធម្មសមាទាននោះឡើយ ។ កាលបើភិក្ខុនោះសេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនរឿរោភធម្មសមាទាននោះហើយ អារម្មណ៍ទាំងឡាយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង អារម្មណ៍ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ដំណើរនោះ

កិំសុ ហេតុ ឃវំ ហោតិ កិត្តាវ ហោតិ យថាតំ
អវិទ្ទសុនោតិ ។ តត្រ កិត្តាវ យមិទំ ឆឌ្ឋសមាធានំ
បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ តំ អវិជ្ជា
អវិជ្ជាគតោ យថាភូតំ ឆប្បជានាតិ តំ ខោ ឆឌ្ឋស-
មាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកន្តិ ។
តំ អវិជ្ជា អវិជ្ជាគតោ យថាភូតំ ឆប្បជានាតិ តំ
សេវតិ តំ ឆ បវិវឌ្ឍតិ ។ តស្ស តំ សេវតោ
តំ អបវិវជ្ជយតោ អនិច្ចា អកត្តា អមនាបា ឆឌ្ឋ
អភិវឌ្ឍន្តិ ឥច្ចា កត្តា មនាបា ឆឌ្ឋ បវិហាយន្តិ
តំ កិំសុ ហេតុ ឃវំ ហោតិ កិត្តាវ ហោតិ
យថាតំ អវិទ្ទសុនោតិ ។

ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះបុថុជ្ជនមិនដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមាទាននោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ កាលភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយអវិជ្ជា មិនដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ មិនស្គាល់តាមសេចក្តីពិត ក៏រមែងសេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនវៀរចាកធម្មសមាទាននោះឡើយ ។ កាលបើភិក្ខុនោះសេពនូវធម្មសមាទាននោះ មិនវៀរចាកធម្មសមាទាននោះ អារម្មណ៍តាំងឡាយមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង អារម្មណ៍តាំងឡាយជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះបុថុជ្ជនមិនដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។

(๑๖๙) តត្រ កតមេ យមិធំ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិហារកំ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាតេតោ យថាភូតំ បជានាតិ ឥធំ ខោ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិហារកន្តិ ។ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាតេតោ យថាភូតំ បជានន្តោ តំ ន សេវតិ តំ បរិវជ្ជេតិ ។ តស្ស តំ អសេវតោ បរិវជ្ជយតោ អនិដ្ឋា អកន្តា អមនាបា ធម្មា បរិហាយន្តិ ឥដ្ឋា កន្តា មនាបា ធម្មា អភិវឌ្ឍន្តិ តំ កិស្ស ហេតុ ឯវំ ហោតំ តិក្ខវេ ហោតិ យថាតំ វិទ្ធស្សនោតិ ។ តត្រ តិក្ខវេ យមិធំ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតិំ ទុក្ខវិហារកំ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាតេតោ យថាភូតំ បជានាតិ ឥធំ ខោ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតិំ ទុក្ខវិ-ហារកន្តិ ។ តំ វិទ្ធា វិជ្ជាតេតោ យថាភូតំ បជានន្តោ

(១៦៩) ម្នាលកិកូតំាងឆ្ងាយ បណ្តាធម្មសមាទាននោះ ធម្ម-
សមាទានណា ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តំាងមានសេចក្តីទុក្ខជា
វិបាកតទៅ កិកូជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់
តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តំាង
មានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ កិកូជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមា-
ទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិត រមែងមិនសេពនូវធម្មសមាទាននោះ រៀវ
ចាកធម្មសមាទាននោះ ។ កាលបើកិកូនោះមិនសេពនូវធម្មសមាទាននោះ
រៀវចាកធម្មសមាទាននោះហើយ អាម្នាណ៍តំាងឆ្ងាយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា
មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ អាម្នាណ៍តំាង
ឆ្ងាយ ដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង ចុះ
ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលកិកូតំាងឆ្ងាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះកិកូជា
អ្នកដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលកិកូតំាងឆ្ងាយ បណ្តាធម្ម-
សមាទានតំាងនោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន
តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ កិកូជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងធម្មសមា-
ទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង មានសេចក្តី
សុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ។ កាលកិកូជាអ្នក
ប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិត

ตำ ฉ สเวว ตำ ปริวชฺเชติ ฯ ตสฺส ตำ อเสวโต ตำ ปริวชฺยโต อนิฏฺฐา อกนฺตา อมนาปา ฉนฺนำ ปริหายติ ฯ ฉนฺนำ กนฺตา มนาปา ฉนฺนำ อภิวฑฺฒติ ตำ ตสฺส โหติ ฯ ยำ โหตำ ตทุภเย โหติ ยถาตำ วิญฺญูนนฺติ ฯ ตตฺร ตทุภเย ยมิทำ ฉนฺนสมาทานำ ปจฺจุปฺปนฺนหิตตฺถำ อายตำ สุขวิปากำ ตำ วิญฺญา วิญฺญูตโต ยถาภูตำ ปชานาติ ตำ ฉนฺนสมาทานำ ปจฺจุปฺปนฺนหิตตฺถำ อายตำ สุขวิปากนฺติ ฯ ตำ วิญฺญา วิญฺญูตโต ยถาภูตำ ปชานนฺตสฺส ตำ ฉ สเวว ตำ ปริวชฺเชติ ฯ ตสฺส ตำ อเสวโต ตำ ปริวชฺยโต(๑) อนิฏฺฐา อกนฺตา อมนาปา ฉนฺนำ ปริหายติ ฯ ฉนฺนำ กนฺตา มนาปา ฉนฺนำ อภิวฑฺฒติ

---

๑ ฉ. ม. ตำ เสวโต ตำ อปริวชฺยโตติ ทิสฺสติ ฯ

រមែងមិនសេពនូវធម្មសមាទាននោះ រឿរចាកធម្មសមាទាននោះហើយ ។ កាលបើភិក្ខុនោះមិនសេព នូវធម្មសមាទាននោះ រឿរចាកធម្មសមាទាននោះ អាម្នុណ៌ តាំងឡាយ មិនជាទីប្រាថ្នាមិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ អាម្នុណ៌តាំងឡាយ ជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង ចុះដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះភិក្ខុជាអ្នកដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បណ្តាធម្មសមាទានតាំងនោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីទុក្ខក្តីឥតប្រយោជន៍ តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង មានសេចក្តីទុក្ខក្តីឥតប្រយោជន៍ តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ ភិក្ខុជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដឹងនូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិត រមែងមិនសេពនូវធម្មសមាទាននោះ រឿរចាកធម្មសមាទាននោះ ។ កាលបើភិក្ខុនោះ មិនសេពនូវធម្មសមាទាននោះ រឿរចាកធម្មសមាទាននោះហើយ អាម្នុណ៌តាំងឡាយដែលមិនជាទីប្រាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិនជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ អាម្នុណ៌តាំងឡាយដែលជាទីប្រាថ្នា ជាទីត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងចំរើនឡើង

ตํ กมฺมสฺส เหตุ ฯเปฯ เหตุ กมฺมเมว เหตุ ยถาตํ วิญฺญุชาตึ ฯ ตตฺร กมฺมเมว ยมิทํ ฉฏฺฐสมาธานํ ปจฺจุปฺปนฺนสุขเมว อายตึ สุขวิปากํ ตํ วิญฺญา วิญฺญูกเรา ยถาภูตํ ปชานาติ อิทมฺปิ เหา ฉฏฺฐสมาธานํ ปจฺจุปฺปนฺนสุขเมว อายตึ สุขวิปากนฺติ ฯ ตํ วิญฺญา วิญฺญูกเรา ยถาภูตํ ปชานนฺตา ตํ น เสวนฺติ ตํ น ภาเวนฺติ ฯ ตสฺส ตํ อเสวนา ตํ อภาวยนา อนิฏฺฐา อกนฺตา อมนาปา ฉฏฺฐา วิปากายนฺติ ฉฏฺฐา กนฺตา มนาปา ฉฏฺฐา อภิสมฺปรายนฺติ ตํ กมฺมสฺส เหตุ ฯเปฯ เหตุ กมฺมเมว เหตุ ยถาตํ วิญฺญุชาตึ ฯ

(๑๖๖) กตมญฺจ กมฺมเมว ฉฏฺฐสมาธานํ ปจฺจุปฺปนฺนทุกฺขเมว อายตึ ทุกฺขวิปากนฺติ ฯ ฯ๘ กมฺมเมว

ដំណើរនោះ ព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលកិកុំតំង ឱឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះ
កិកុំជាអ្នកដឹងតាមសេចក្តីពិត រមែងដូច្នោះឯង ។ ម្នាលកិកុំតំង ឱឡាយ
បណ្តាធម្មសមាទានតំងនោះ ធម្មសមាទានណា ដែលមានសេចក្តីសុខ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ កិកុំជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា
ដំងន្ទូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តីពិតថា ធម្មសមាទាននេះឯង
មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ កាល
កិកុំជាអ្នកប្រកបដោយវិជ្ជា ដំងន្ទូវធម្មសមាទាននោះ ស្គាល់តាមសេចក្តី
ពិត រមែងមិនសេពន្ទូវធម្មសមាទាននោះ រៀរចាកធម្មសមាទាននោះ ។
កាលបើកិកុនោះមិនសេពន្ទូវធម្មសមាទាននោះរៀរចាកធម្មសមាទាននោះ
ហើយ អារម្មណ៍តំងឱឡាយដែលមិនជាទីប្បាថ្នា មិនជាទីត្រេកអរ មិន
ជាទីគាប់ចិត្ត រមែងសាបសូន្យទៅ អារម្មណ៍តំងឱឡាយជាទីប្បាថ្នា ជាទី
ត្រេកអរ ជាទីគាប់ចិត្ត តែងចំរើនឡើង ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាល
កិកុំតំង ឱឡាយ ដំណើរនុ៎ះ ព្រោះកិកុំជាអ្នកដឹងតាមពិត រមែងដូច្នោះឯង ។

(១៦៦) ម្នាលកិកុំតំង ឱឡាយ ធម្មសមាទានដែលមានសេចក្តីទុក្ខ
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន តំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលកិកុំ

ឯកច្ចោ សមាបំ ន្ទុក្ខេន សមាបំ នោមនស្សេន
ចាណាតិចាតី ហោតិ ចាណាតិចាតប្បច្ចយា ច ន្ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបំ ន្ទុក្ខេន
សមាបំ នោមនស្សេន អទិន្នាទាយី ហោតិ អទិន្នា-
ទានប្បច្ចយា ច ន្ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
សមាបំ ន្ទុក្ខេន សមាបំ នោមនស្សេន កាមេសុ
មិច្ឆាចារី ហោតិ កាមេសុ មិច្ឆាចារប្បច្ចយា ច
ន្ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបំ ន្ទុក្ខេន
សមាបំ នោមនស្សេន មុសាវាទី ហោតិ មុសាវា-
ទប្បច្ចយា ច ន្ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
សមាបំ ន្ទុក្ខេន សមាបំ នោមនស្សេន បិសុណាវា-
ចោ[1] ហោតិ បិសុណាវាចប្បច្ចយា[2] ច ន្ទុក្ខំ នោម-
នស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបំ ន្ទុក្ខេន សមាបំ នោ-
មនស្សេន ផរុសាវាចោ[3] ហោតិ ផរុសាវាចប្បច្ចយា[4]
ច ន្ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបំ
ន្ទុក្ខេន សមាបំ នោមនស្សេន សម្ផប្បលាបី ហោតិ

---

๑ ឱ. ម. បិសុណាវាចោ ។ ๒ ឱ. ប. បិសុណាវាចាបច្ចយា ។ ๓ ឱ. ម
ផរុសាវាចោ ។ ๔ ឱ ម. ផរុសាវាចាបច្ចយា ។

ចាំដណ្តើយ បុគ្គលដួតមួយ ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ចាំដ
សេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស ក៏រមែងដេនទូវសេចក្តីទុក្ខ ទំដទោមនស្ស
ព្រោះបាណាតិបាតជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកកាន់យកវត្ថុដែលគេមិនបានឲ្យ
(ដោយកាយប្តូរវាចា) ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស ក៏រមែងដេ
នទូវសេចក្តីទុក្ខ ទំដទោមនស្ស ព្រោះអទិន្នាទានជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នក
ប្រព្រឹត្តខុស ក្នុងកាមចាំដណ្តើយ ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស
ក៏រមែងដេនទូវសេចក្តីទុក្ខ ទំដទោមនស្ស ព្រោះកាមេសុមិច្ឆាចារជា
បច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោលទូវពាក្យកុហក ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស
ក៏រមែងដេនទូវសេចក្តីទុក្ខ ទំដទោមនស្ស ព្រោះមុសាវាទជាបច្ច័យ ។
ជាអ្នកពោលពាក្យញុះញង់ ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស ក៏រមែង
ដេនទូវសេចក្តីទុក្ខ ទំដទោមនស្ស ព្រោះបិសុណាវាចាជាបច្ច័យ ។
ជាអ្នកមានវាចាអាក្រក់ ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស ក៏រមែងដេនទូវ
សេចក្តីទុក្ខទំដទោមនស្ស ព្រោះផរុសវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោល
ពាក្យពេយពាយឥតប្រយោជន៍ ចាំដសេចក្តីទុក្ខ ចាំដទោមនស្ស

សម្ផប្បលាបប្បច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ នោម-
នស្សេន អកិច្ចាលុ ហោតិ អកិច្ចាបច្ចយា ច
ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ
ទុក្ខេន សហាបិ នោមនស្សេន ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ
ព្យាបាទប្បច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ នោម-
នស្សេន មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយា ច
ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ កាយស្ស
ភេទា បរម្មរណា អបាយំ ទុក្កតិំ វិនិបាតំ និរយំ ឧប-
បជ្ជតិ ។ ឥទំ វុច្ចតិ កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្ន-
ទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិបាកំ ។

(๑๖๗) កតមញ្ច កិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុ-
ប្បន្នសុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបាកំ ។ ឥធ កិក្ខវេ
ឯកច្ចោ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្ស-
ន ចាឡាតិចាតី ហោតិ ចាឡាតិចាតប្បច្ចយា
ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ
សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន អនិដ្ឋានាយី ហោតិ

ក៏រមែងវេនទូវសេចក្តីទុក្ខនឹងទោមនស្ស ព្រោះសម្ផប្បលាប:ជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈាច្រើន ចាំងសេចក្តីទុក្ខ ចាំងទោមនស្ស ក៏រមែងវេនទូវសេចក្តីទុក្ខ នឹងទោមនស្ស ព្រោះអភិជ្ឈាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ចាំងសេចក្តីទុក្ខ ចាំងទោមនស្ស ក៏រមែងវេនទូវសេចក្តីទុក្ខ នឹងទោមនស្ស ព្រោះព្យាបាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកយល់ខុស ចាំងសេចក្តីទុក្ខ ចាំងទោមនស្ស ក៏រមែងវេនទូវសេចក្តីទុក្ខ នឹងទោមនស្ស ព្រោះមិច្ឆាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះ លុះទម្លាយកាយ កាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ រមែងទៅកើតក្នុងអបាយ ទុគ្គតិ វិនិបាត នរក ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតហៅថា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ចាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ។

(๑๖๗) ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ ធម្មសមាទានមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកសម្លាប់សត្វ ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស ក៏រមែងបាននូវសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះបាណាតិបាតជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ (ដោយកាយប្តេជ្ញា) ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស

អនិដ្ឋាគានប្បច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន តា-
មេសុ មិដ្ឋាចារី ហោតិ តាមេសុ មិដ្ឋាចារប្បច្ចយា ច
សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន ស-
ហាបិ សោមនស្សេន មុសាភិធី ហោតិ មុសាភិធប្បច្ច-
យា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ
សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន បិសុណាភិធោ ហោតិ
បិសុណាភិធប្បច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន
ផរុសាភិធោ ហោតិ ផរុសាភិធប្បច្ចយា ច សុខំ សោម-
នស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ
សោមនស្សេន សម្ផប្បលាបី ហោតិ សម្ផប្ប-
លាបប្បច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន
អភិជ្ឈាលុ ហោតិ អភិជ្ឈាបច្ចយា ច សុខំ
សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ សុខេ-
ន សហាបិ សោមនស្សេន ព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ

កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះអទិន្នាទានជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកប្រព្រឹត្តខុស កន្លងតាមចាំងឡាយ ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះកាមេសុមិច្ឆាចារជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោលពាក្យកុហក ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះមុសាវាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានវាចាញុះញង់ ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះបិសុណាវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានវាចាអាក្រក់ ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះផរុសវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះសម្ផប្បលាបៈជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានអភិជ្ឈាច្រើន ចាំងសេចក្តីសុខ ចាំងសោមនស្ស កំរៃមិនបានសេចក្តីសុខ នឹងសោមនស្ស ព្រោះអភិជ្ឈាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមានចិត្តព្យាបាទ ចាំងសេចក្តីសុខ

ព្យាបាទប្បច្ចយោ ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោម-
នស្សេន មិច្ឆាទិដ្ឋិ ហោតិ មិច្ឆាទិដ្ឋិប្បច្ចយោ
ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ
កាយស្ស កេចិ បរម្មរណា អបាយំ ទុក្កតឹ
វិនិបាតំ និរយំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ វុច្ចតិ ភិក្ខវេ
ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបាកំ ។

(๑๖๘) កតមញ្ច ភិក្ខវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុ-
ប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ សុខវិបាកំ ។ ឥធ ភិក្ខវេ ឯ-
កច្ចោ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ ទោមនស្សេន
ចាណាតិបាតា បដិវិរតោ ហោតិ ចាណាតិបាតា
វេរមណីបច្ចយោ ច ទុក្ខំ ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ ទោមនស្សេន អទិន្នាទានា
បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា វេរមណីបច្ចយោ ច ទុក្ខំ
ទោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ
ទោមនស្សេន កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ

ตำนักสมณะ ก็ย่อมได้รับสุขในสำนักสมณะ เพราะฌานนี้เป็นปัจจัย ฯ ชื่อว่าผู้ยังประโยชน์ตน ตำนักสุข ตำนักสมณะ ก็ย่อมได้รับสุขในสำนักสมณะ เพราะมิจฉาทิฏฐิเป็นปัจจัย ฯ บุคคลนั้น ละโลกนี้แล้วย่อมเข้าถึงอบายทุคติวินิบาต นรก ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมบรรยายนี้ ตถาคตกล่าวว่า มีสุขในปัจจุบันบ้าง ในอนาคตบ้าง ฯ

[๑๖๘] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรมบรรยายใดมีสุขในปัจจุบัน ในอนาคตบ้าง เป็นอย่างไร ฯ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลกนี้ ชื่อว่าผู้ยังประโยชน์ตน ตำนักสัตว์ ตำนักสมณะ ก็ย่อมได้รับสุขในสำนักสมณะ เพราะเว้นจากปาณาติบาตเป็นปัจจัย ฯ ชื่อว่าผู้ยังประโยชน์ตน ตำนักการถือเอาของที่เจ้าของมิได้ให้ ตำนักสมณะ ก็ย่อมได้รับสุขในสำนักสมณะ เพราะเว้นจากอทินนาทานเป็นปัจจัย ฯ ชื่อว่าผู้ยังประโยชน์ตน ตำนักการประพฤติในกามทั้งหลาย ตำนักสมณะ

ការមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណី បច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមន-
ស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ-
នោមនស្សេន មុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ មុសា-
វាទា វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ នោមនស្សេន
បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បិសុណាយ
វាចាយ វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ នោមនស្សេន
ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ផរុសាយ វាចាយ
វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ នោមនស្សេន សម្ផប្បលាបា
បដិវិរតោ ហោតិ សម្ផប្បលាបា វេរមណីបច្ចយា ច ទុក្ខំ
នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន សហាបិ
នោមនស្សេន អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ ។ អនភិជ្ឈាបច្ចយា
ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ ទុក្ខេន
សហាបិ នោមនស្សេន អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ

ក៏រមែងដើរសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកកាមេសុមិច្ឆាចារជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យកុហក ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ក៏រមែងដើរសេចក្តីទុក្ខទំាងទោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកមុសាវាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ក៏រមែងរងនូវសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកបិសុណវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ក៏រមែងដើរសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកផរុសវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ក៏រមែងដើរសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកសម្ផប្បលាបៈជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនមានអភិជ្ឈាច្រើន ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ក៏រមែងដើរសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស ព្រោះការមិនមានអភិជ្ឈាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនមានព្យាបាទ ទំាងសេចក្តីទុក្ខ ទំាងទោមនស្ស

អព្យាបាទប្បច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបិ ទុក្ខេន សមាបិ នោមនស្សេន សម្ផុដ្ឋោតិ សម្ផុដ្ឋប្បច្ចយា ច ទុក្ខំ នោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ ការយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សក្កំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥទំ ទុច្ចរិតំ កិត្តាវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ សុខវិបាកំ ។

(๑๒๙) កតមញ្ច កិត្តាវេ ឆម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ច អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ ។ ឥធ កិត្តាវេ ឯកច្ចោ សមាបិ សុខេន សមាបិ សោមនស្សេន ចាណាតិចាតា បដិវិរតោ ហោតិ ចាណាតិចាតា វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបិ សុខេន សមាបិ សោមនស្សេន អទិន្នាទានា បដិវិរតោ ហោតិ អទិន្នាទានា វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សមាបិ សុខេន សមាបិ សោមនស្សេន កាមេសុ មិច្ឆាចារា បដិវិរតោ ហោតិ

ក៏រមែងរង់សេចក្តីទុក្ខ នឹងទោមនស្ស ព្រោះមិនមានព្យាបាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកយល់ត្រូវ តាំងសេចក្តីទុក្ខ តាំងទោមនស្ស ក៏រមែងរង់ផ្តាច់សេចក្តីទុក្ខនឹងទោមនស្ស ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះលុះទម្លាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតហៅថាមានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។

(១៦៩) ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ធម្មសមាទានមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បុគ្គលពួកមួយក្នុងលោកនេះ ជាអ្នករៀរចាកការសម្លាប់សត្វ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស រមែងបាននូវសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀរចាកបាណាតិបាតជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀរចាកការកាន់យកទ្រព្យដែលគេមិនបានឲ្យ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងបាននូវសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀរចាកអទិន្នាទានជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀរចាកការប្រព្រឹត្តខុសក្នុងកាមតាំងឡាយ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែង

ភាមេសុ មិច្ឆាចារា វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោ-
មនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ
សោមនស្សេន អុសាវាទា បដិវិរតោ ហោតិ មុសា-
វាទា វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេ-
ទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន
បិសុណាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ បិសុណាយ
វាចាយ វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន
ផរុសាយ វាចាយ បដិវិរតោ ហោតិ ផរុសាយ វាចាយ
វេរមណីបច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។
សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន សម្ផប្ប-
លាបា បដិវិរតោ ហោតិ សម្ផប្បលាបា វេរមណីបច្ចយា
ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន
សហាបិ សោមនស្សេន អនភិជ្ឈាលុ ហោតិ អនភិជ្ឈា-
បច្ចយា ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សហាបិ
សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន អព្យាបន្នចិត្តោ ហោតិ

ចានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកការមេសុមិច្ឆាចារ ជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យកុហក ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងចានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកមុសាវាទជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យញុះញង់ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងចានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកបិសុណវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យអាក្រក់ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងចានន្ទូវសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកផរុសវាចាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នករៀបចាកការពោលពាក្យឥតប្រយោជន៍ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងចានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះរៀបចាកសម្ផប្បលាបៈជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនចានអភិជ្ឈាច្រើន ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងចានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះមិនមានអភិជ្ឈាជាបច្ច័យ ។ ជាអ្នកមិនមានចិត្តព្យាបាទ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែង

អត្ថាបាទិយ្ហថ្យោ ច សុខំ សោមនស្សំ បដិសំ-
វេទេតិ ។ សហាបិ សុខេន សហាបិ សោមនស្សេន
សម្មាទិដ្ឋិ ហោតិ សម្មាទិដ្ឋិបច្ចយា ច សុខំ សោម-
នស្សំ បដិសំវេទេតិ ។ សោ កាយស្ស ភេទា
បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ ឧបបជ្ជតិ ។ ឥធ
ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ឆន្នំ ឆន្នសមាធានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ
អាយតិញ្ច សុខវិហារឹ ។ ឥមាយ ខោ ភិក្ខវេ
ចតុត្ថេ ឆន្នសមាធានេ ។

(๑๗๐) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ តិត្តិភាលាពុ(๑)
វិសេន សំសដ្ឋា ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ
ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខប្បដិក្កូ-
លោ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យុំ អម្ភោ បុរិស អយំ
តិត្តិភាលាពុ វិសេន សំសដ្ឋោ សចេ អាកង្ខសិ
បិវ តស្ស តំ បិវតោ(๒) ចេវ ន ភាទេស្សតិ វណ្ណោបិ
តេ្ឋនបិ រសេនបិ បិវិត្វា(๓) ច បន មរណំ វា និក្ខច្ឆសិ
មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ សោ តំ អប្បដិសង្ខាយ

๑ ឱ. ប. តិត្តភាលាពុ ។ ๒ ឱ. ភេ បិបតោ ។ ๓ ឱ. បិត្វា ។

ជានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះមិនមានចិត្តស្បាជាដរាបជាប់ជ័យ ។ ជាអ្នកយល់ត្រូវ ព្រមដោយសេចក្តីសុខ ព្រមដោយសោមនស្ស ក៏រមែងជានសេចក្តីសុខនឹងសោមនស្ស ព្រោះសម្មាទិដ្ឋិជាបច្ច័យ ។ បុគ្គលនោះលុះទម្លាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈទៅ ក៏រមែងទៅកើតក្នុងសុគតិសួគ៌ទេវលោក ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះ តថាគតហៅថាមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។ ម្នាលកិកូតាំងឡាយ នេះឯងជាធម្មសមាទានមាន ៤ ប្រការ ។

(១៧០) ម្នាលកិកូតាំងឡាយ ដូចជានាងវៃព្រ(១)លាយដោយថ្នាំពិស ។ គ្រានោះ បុរសមានប្រាថ្នាដើម្បីរស់នៅ មិនប្រាថ្នាដើម្បីស្លាប់ ប្រាថ្នាសេចក្តីសុខ ខ្ពើមសេចក្តីទុក្ខ បានមកដល់ ។ ពួកជនពិចារណាឃើញបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន នាងវៃព្រនេះលាយដោយថ្នាំពិស បើអ្នកត្រូវការចូរផឹកចុះ កាលបើបុរសនោះផឹកនូវនាងវៃព្រនោះ ក៏នាងវៃព្រនោះមិនគាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនឆ្ងាយផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែនឹងស្លាប់ ។ បើបុរសនោះមិនបានពិចារណានូវនាងវៃព្រនោះ

---

๑ ប្រែថា ត្រសក់ក្លែក ឬពុលអែក ក៏បាន ។

បិវេយ្យ ជម្ពដិដិសប្បដ្ឋេយ្យ តស្ស តំ បិវតោ ខេវ ន ឃាទេយ្យ វណ្ណាទបិ តន្ទេទបិ រសេទបិ បិវិត្វា ច បន មរណំ វា និក្ខច្ឆេយ្យ មរណមត្តំ វា ទុក្ខំ តថូបមាហំ តិក្ខវេ ឥមំ ឆម្មសមាទានំ វទាមិ យទិទំ ឆម្មសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខញ្ចេវ អាយតិញ្ច ទុក្ខវិឃាតាយ ។

(១៧១) សេយ្យថាបិ តិក្ខវេ អាទាយកាសោ វណ្ណសម្បន្នោ គន្ធសម្បន្នោ រសសម្បន្នោ សោ ច ខោ វិសេន សំសដ្ឋោ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ ជីវិតុកាមោ អមរិតុកាមោ សុខកាមោ ទុក្ខបដិក្កូលោ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យុំ អម្ភោ បុរិស(១) អាទាយកាសោ វណ្ណសម្បន្នោ គន្ធសម្បន្នោ រសសម្បន្នោ សោ ច ខោ វិសេន សំសដ្ឋោ សចេ អាភតន្លំ បិវ តស្ស តំ បិវតោ ហិ ខោ ជានេស្សតិ វណ្ណាទបិ តន្ទេទបិ រសេទបិ បិវិត្វា ច បន មរណំ វា និក្ខច្ឆិស្សតិ មរណមត្តំ វា ទុក្ខន្តិ ។ សោ

---

១ ឧ. ម. ឯម្ភណេ អយ្យ បិសាចិ ។

មុខជាផឹក មិនលះបង់ទេ កាលបុរសនោះផឹក ទូវនទោងវិត្រហើយ មិនគាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែនឹងស្លាប់ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅធម្មសមាទាននេះថា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តាំងមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

(១៧១) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាកាដនសំរិទ្ធពេញដោយទឹកផ្អែម បរិបូណ៌ដោយពណ៌ បរិបូណ៌ដោយក្លិន បរិបូណ៌ដោយរស តែកាដនសំរិទ្ធពេញដោយទឹកផ្អែមនោះឯង លាយដោយថ្នាំពិស ។ គ្រានោះ បុរសមានក្រហាយដើម្បីរស់នៅ មិនក្រហាយដើម្បីស្លាប់ ក្រហាយសេចក្តីសុខ ខ្ពើមសេចក្តីទុក្ខ បានមកដល់ ។ ពួកជននិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន កាដនសំរិទ្ធពេញដោយទឹកផ្អែម បរិបូណ៌ដោយពណ៌ បរិបូណ៌ដោយក្លិន បរិបូណ៌ដោយរស តែកាដនសំរិទ្ធពេញដោយទឹកផ្អែមនោះឯង លាយទៅដោយថ្នាំពិស បើអ្នកត្រូវការ ចូរផឹកចុះ កាលបើបុរសនោះផឹកទឹកនោះហើយ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ក៏ដល់នូវសេចក្តីស្លាប់ ឬដល់នូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែនឹងស្លាប់ ។ បើបុរសនោះ

តំ អប្បដិសង្ខាយ បហាយ ឧប្បដិដ្ឋិសម្បជ្ជាយ តស្ស តំ បាវគោ ហិ ខោ ជានេយ្យ វណ្ណានញ្ច តេជានញ្ច វសេនញ្ច បរិត្តា ច បន មារណា ភ ន្តិដ្ឋេយ្យ មារណាមត្តំ ភ ទុក្ខំ តជ្ជមានាហំ កក្ខឡេ ឥមំ ធម្មសមាធានំ វាតាមិ យនិនំ ធម្មសមាធានំ បច្ចុប្បន្ន. សុខំ អាយតឹ ទុក្ខវិបាកំ ។

(១៧២) សេយ្យថាបិ កក្ខឡេ បុរិសោ ទារុតម្ពុំ ជាជាកេ. សដ្ឋេហិ សំសដ្ឋំ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ បណ្ឌកេតិ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យុំ អម្ភោ បុរិស ឥទំ ទារុតម្ពុំ ជាជាកេសដ្ឋេហិ សំសដ្ឋំ សចេ អាកង្ខសិ បរិ តស្ស តំ បាវគោ ហិ ខោ ឧដ្ឋា. ទេសស្ស តំ វណ្ណានញ្ច តេជានញ្ច វសេនញ្ច បរិត្តា ច បន សុខី ភវិស្សតីតិ ។ សោ តំ បដិសង្ខាយ បរិវជ្ជេយ្យ ឧប្បដិដ្ឋិសម្បជ្ជាយ តស្ស តំ បាវគោ ទេវ(១) ឧដ្ឋាទេយ្យ វណ្ណានញ្ច តេជានញ្ច វសេនញ្ច

---

១ ឆ, ម. ហិ ខោ ។

មិនបានពិចារណាន្ទូវភាជនស័ព្ទដែលគេញ៉ាយោយទឹកផ្អែមនោះហើយ មុខជាផឹក មិនលះបង់ទេ កាលបុរសនោះផឹកន្ទូវទឹកនោះ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ក៏ដល់ន្ទូវសេចក្តីស្រាប់ ប្តូដល់ន្ទូវសេចក្តីទុក្ខស្ទើរតែនឹងស្លាប់ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅធម្មសមាទាននេះថា មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីទុក្ខជាវិបាកតទៅ ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

(១៧២) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទឹកមូត្រស្អុយលាយដោយកេសដ្ឋៈទាំងឡាយផ្សេងៗ ។ គ្រានោះ បុរសមានភេគសឿង ចានមកដល់ ។ ពួកជននិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន ទឹកមូត្រស្អុយនេះ លាយដោយកេសដ្ឋៈទាំងឡាយផ្សេងៗ បើអ្នកត្រូវការ ចូរផឹកចុះ កាលបើបុរសនោះផឹកទឹកមូត្រស្អុយនោះ ក៏មិនគាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ក៏ជាអ្នកបាននូវសេចក្តីសុខ ។ បើបុរសនោះបានពិចារណាទឹកមូត្រស្អុយនោះហើយ ក៏មុខជាផឹក មិនលះបង់ទេ កាលបើបុរសនោះផឹកទឹកមូត្រស្អុយនោះ ក៏មិនគាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង

បរិត្តា ច បន សុខី អស្ស តជ្ជបមាហំ ភិក្ខវេ ឥមំ ឆឌ្ឌសមាទានំ វទាមិ យទិទំ ឆឌ្ឌសមាទានំ បច្ចុប្បន្នទុក្ខំ អាយតឹ សុខវិបាកំ ។

(๑๗๓) សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ឧដ្ឋិ ច មធុ ច សប្បិ ច ជាណិតញ្ច(๑) ឯកជ្ឈំ សំសដ្ឋំ ។ អថ បុរិសោ អាគច្ឆេយ្យ លោហិតបក្ខន្ទិកោ ។ តមេនំ ឯវំ វទេយ្យុំ អម្ភោ បុរិស ឥទំ ឧដ្ឋិ ច មធុ ច សប្បិ ច ជាណិតញ្ច ឯកជ្ឈំ សំសដ្ឋំ សចេ អាកង្ខសិ បិវ តស្ស តេ បិវតោ ចេវ ជានេស្សតិ វណ្ណោបិ គន្ធោបិ រសោបិ បិវិត្វា ច បន សុខី ភវិស្សតីតិ ។ សោ តំ បដិសង្ខាយ បិវេយ្យ ឧប្បដិដ្ឋិសេ្សយ្យ តស្ស តំ បិវតោ ចេវ ជានេយ្យ វណ្ណោបិ គន្ធោបិ រសោបិ បិវិត្វា ច បន សុខី អស្ស តជ្ជបមាហំ ភិក្ខវេ ឥមំ ឆឌ្ឌសមាទានំ វទាមិ យទិទំ ឆឌ្ឌសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ ។

---

๑ ឧ. ម. ឆិញ្ច មធុញ្ច សប្បិញ្ច ជាណិតញ្ច ។

លុះផឹកហើយ ក៏ជាអ្នកបាននូវសេចក្តីសុខ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅធម្មសមាទាននេះថា មានសេចក្តីទុក្ខក្នុងបច្ចុប្បន្ន តែមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ក៏មានទុបមេយ្យដូច្នោះឯង ។

(១៧៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាទឹកដោះជូរក្តី ទឹកឃ្មុំក្តី ទឹកដោះថ្លាក្តី ទឹកអំពៅក្តី លាយច្របល់ជាមួយគ្នា ។ គ្រានោះ បុរសមានភេគបុះឈាម បានមកដល់ ។ ពួកជននិយាយនឹងបុរសនោះយ៉ាងនេះថា ម្នាលបុរសដ៏ចំរើន ទឹកដោះជូរក្តី ទឹកឃ្មុំក្តី ទឹកដោះថ្លាក្តី ទឹកអំពៅក្តី ទាំងនេះ លាយច្របល់ជាមួយគ្នា បើអ្នកត្រូវការនូវផឹកចុះ កាលបើបុរសនោះផឹកទឹកអម្បាលនោះ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយ ជាអ្នកបាននូវសេចក្តីសុខ ។ បើបុរសនោះបានពិចារណាទឹកនោះហើយ ក៏មុខជាផឹក មិនលះបង់ទេ កាលបុរសនោះផឹកទឹកនោះហើយ ក៏គាប់ចិត្តដោយពណ៌ផង ដោយក្លិនផង ដោយរសផង លុះផឹកហើយជាអ្នកបាននូវសេចក្តីសុខ យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតហៅធម្មសមាទាននេះថា មានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ។

(๑๗๔) សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ វស្សានំ បច្ឆិមេ មាសេ សរទសមយេ វិទ្ធេ វិគតវលាហកេ ទេវេ អាទិច្ចោ នភំ អព្ភុស្សង្គមាលោ សព្ពំ អាកាសគតំ តមគតំ អភិវិហច្ច ភាសតិ ច តបតិ ច វិរោចតិ ច ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ យទិទំ ឆឡសមាទានំ បច្ចុប្បន្នសុខញ្ចេវ អាយតិញ្ច សុខវិបាកំ តទញ្ញេ បុថុសមណព្រាហ្មណាបរប្បវាទេ អភិវិហច្ច ភាសតិ ច តបតិ ច វិរោចតិ ចាតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ កិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

មហាឆឡសមាទានសុត្តំ ឆដ្ឋំ និដ្ឋិតំ ។

(១៧៤) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាព្រះអាទិត្យ កាលអាកាសទាំងក្រៀង ឃ្លាតទៅចាកពពកហើយ ក្នុងសរទសម័យ នាវេលាដែលជិតផុតនៃវស្សានរដូវទាំងឡាយ ក៏រះឡើងកាន់ផ្ទៃមេឃ កំចាត់បង់នូវងងឹតដែលមានឰដ៏អាកាសទាំងអស់ ក្តីផង ក្តៅផង រុងរឿងផង យ៉ាងណាមិញ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មសមាទាននេះមានសេចក្តីសុខក្នុងបច្ចុប្បន្ន ទាំងមានសេចក្តីសុខជាវិបាកតទៅ ធម្មសមាទាននោះអាចគ្របសង្កត់នូវពាក្យបរប្បវាទរបស់ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ដទៃផង ក្តីផង ក្តៅផង រុងរឿងផង ក៏មានឧបមេយ្យដូច្នោះឯង ។ លុះព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់កាសិតនេះចប់ហើយ ភិក្ខុទាំងនោះក៏ពេញចិត្ត រីករាយនឹងកាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ មហាធម្មសមាទានសូត្រ ទី ៦ ។

សត្តមំ វិមំសកសុត្តំ

(១៧៥) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។

(១៧៦) ភគវា ឯតទវោច វីមំសកេន ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា បរស្ស ចេតោបរិយាយំ អជានន្តេន តថាគតេ សមន្នេសនា ការាតព្ពា សម្មាសម្ពុទ្ធោ វា ឥតោ វា ឥតិ វិញ្ញាណាយោតិ ។ ភគវំមូលកា នោ ភន្តេ ធម្មា ភគវំនេត្តិកា ភគវំបដិសរណា សាធុ វត ភន្តេ ភគវន្តំ-យេវ បដិភាតុ ឯតស្ស ភាសិតស្ស អត្ថោ ភគវតោ សុត្វា ភិក្ខូ ធារេស្សន្តីតិ ។ តេនហិ ភិក្ខវេ

វិមំសកសូត្រ ទី ៧

(១៧៥) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ កុដ្ឋិនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុទាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកាព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។

(១៧៦) ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់កាសិតនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុអ្នកពិចារណា(១)កាលមិនដឹងវារៈចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃទេ ត្រូវធ្វើការស្វែងរកក្នុងព្រះតថាគតដើម្បីឲ្យដឹងថា ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឬមិនមែន ។ ភិក្ខុទាំងនោះក្រាបបង្គំទូលថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ធម៌ទាំងឡាយ មានព្រះមានព្រះភាគជាមូល មានព្រះមានព្រះភាគជាអ្នកណែនាំ មានព្រះមានព្រះភាគជាទីពឹងចំពោះ របស់យើងទាំងឡាយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះមេត្តាប្រោសសំដែងនូវអត្ថនៃកាសិតនេះ ភិក្ខុទាំងឡាយ បានស្តាប់កាសិតព្រះមានព្រះភាគហើយនឹងបានចាំទុក ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

---

១ ភិក្ខុអ្នកពិចារណា មាន ៣ គឺ អត្តវីមំសកៈ អ្នកពិចារណារកអត្ត ១ សង្ខារវីមំសកៈ អ្នកពិចារណាសង្ខារ ១ សត្ថុវីមំសកៈ អ្នកពិចារណារកគ្រូ ១ ។ អដ្ឋកថា ។

សុណាថ សាធុកំ មនសិករោថ ភាសិស្សាមីតិ ។

ឃំ កន្តេតិ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្ចស្សោសុំ ។

(๑๗๗) ភគវា ឯតទវោច រូបំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនា

ភិក្ខុនិយា បរស្ស ចេតោបរិយាយំ អជានន្តេន ទ្វីសុ

ឆម្មេសុ តថាគតោ សមន្នេសិតព្ពោ ចក្ខុសោត-

វិញ្ញេយ្យេសុ ឆម្មេសុ យេ សន្តិលិដ្ឋា ចក្ខុសោត-

វិញ្ញេយ្យា ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ វា តេ តថាគតស្ស នោ

ភិតិ ។ តមេនំ សមន្នេសមានោ ឃំ ជានាតិ យេ

សន្តិលិដ្ឋា ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា ន តេ តថាគតស្ស

សំវិជ្ជន្តីតិ ។ យតោ ខំ សមន្នេសមានោ ឃំ ជានាតិ

យេ សន្តិលិដ្ឋា ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា ន តេ តថា-

គតស្ស សំវិជ្ជន្តីតិ តតោ ខំ ឧត្តរិំ សមន្នេសតិ

យេ រូបិតិមិស្សា ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ

បើដូច្នោះ អ្នកចាំធ្លាយចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុកក្នុងចិត្តឲ្យប្រពៃចុះ តថាគតនឹងសំដែងឥឡូវនេះ ។ កិកូចាំធ្លាយនោះ បានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។

(១៧៧) ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់នឹងកាសិតនេះថា ម្នាលកិកូចាំធ្លាយ កិកូអកតិចារណា កាលមិនដឹងនូវវារៈចិត្តរបស់បុគ្គលដទៃ ត្រូវស្វែងរកព្រះតថាគតក្នុងធម៌ពីរប្រការ គឺធម៌ដែលគប្បីដឹងបានដោយចក្ខុ ១ ដឹងបានដោយសោត: (១) ១ ថា ធម៌ចាំធ្លាយដ៏សៅហ្មងដែលគប្បីដឹងបាន ដោយចក្ខុនឹងសោត: នៃព្រះតថាគត មាន ឬមិនមានទេ ។ កាលកិកូស្វែងរកនូវហេតុនោះហើយ ក៏គង់ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ចាំធ្លាយដ៏សៅហ្មងដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោត: នៃព្រះតថាគត មិនមានទេ ។ កាលណាកិកូស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ចាំធ្លាយដ៏សៅហ្មង ដែលគប្បីដឹងបានដោយចក្ខុនឹងសោត: នៃព្រះតថាគតមិនមានទេ តពីនោះទៅទើបស្វែងរកហេតុនោះទៀតថា ធម៌ចាំធ្លាយ ដ៏ច្រឡូកច្រឡំ(២) ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោត:

---

១ ធម៌ដែលត្រូវដឹងបានដោយចក្ខុ សំដៅយកការបេសមាចារៈ ធម៌ដែលត្រូវដឹងបានដោយសោត: សំដៅយកវចីសមាចារៈ ។ ២ សំដៅយកការប្រព្រឹត្តដោយកាយសមាចារៈ នឹងវចីសមាចារៈ ដូនកាលប្រព្រឹត្តល្អ ដូនកាលប្រព្រឹត្តអាក្រក់ ។

ភ តេ តថាគតស្ស នោ ភតំ ។ តមេនំ សមន្នេ-
សមានោ ឯវំ ជានាតិ យេ វីតិមិស្សា ចក្ខុសោត.
វិញ្ញេយ្យា ធម្មា ន តេ តថាគតស្ស សំវិជ្ជន្តិ ។
យតោ នំ សមន្នេសមានោ ឯវំ ជានាតិ យេ
វីតិមិស្សា ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា ន តេ តថា.
គតស្ស សំវិជ្ជន្តិ តតោ នំ ទុតិយំ សមន្នេសតិ យេ
ភវេយ្យុ ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ ភ តេ
តថាគតស្ស នោ ភតំ ។ តមេនំ សមន្នេសមានោ
ឯវំ ជានាតិ យេ ភវេយ្យុ ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា
សំវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្សាតិ ។ យតោ នំ សមន្នេស.
មានោ ឯវំ ជានាតិ យេ ភវេយ្យុ ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា
ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្សាតិ តតោ នំ ទុតិយំ
សមន្នេសតិ ឥឃវត្តំ សមាបន្នោ អយមាយស្មា
ឥមំ កុសលំ ធម្មំ ពុទ្ធាហុ ឥត្តសមាបន្នោតិ ។
តមេនំ សមន្នេសមានោ ឯវំ ជានាតិ ឥឃវត្តំ
សមាបន្នោ អយមាយស្មា ឥមំ កុសលំ ធម្មំ

នៃព្រះតថាគត មានឬមិនមានទេ ។ កាលកិកុស្វែងរកនូវហេតុនោះហើយ ក៏គន់ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្រឡូកច្រឡំដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មិនមានទេ ។ កាលណាកិកុស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្រឡូកច្រឡំដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មិនមានទេ តពីនោះទៅទើបស្វែងរកហេតុនោះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផូរផង់ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មានឬមិនមានទេ ។ កាលកិកុស្វែងរកនូវហេតុនោះហើយ ក៏គន់ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផូរផង់ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មានពិត ។ កាលណាកិកុស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផូរផង់ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មានពិតហើយ តទៅទើបស្វែងរកនូវហេតុនោះទៀតថា លោកមានអាយុនេះ ជានសមាធានកុសលនេះអស់កាលយូរអង្វែងហើយ ប្តូរទើបនឹងសមាធានទេ ។ កាលកិកុស្វែងរកហេតុនោះហើយ ក៏គន់ដឹងយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុនេះជានសមាធានកុសលធម៌នេះ អស់កាលជាយូរអង្វែងមកហើយ

ជាយេវ អាយស្មា ឥន្ទ្រិយសំវរបញ្ហាតិ ។ យតោ ខំ សម្ពហុលា ថេរា ឯវំ ជានាតិ ឥមេ ខោ អាយស្មន្តំ សារិបុត្តំ សព្រហ្មចារិនោ អយមាយស្មា ឥមំ ភិក្ខុសង្ឃំ ជានាយមាយស្មា ឥន្ទ្រិយសំវរបញ្ហាតិ តតោ ខំ ពុទ្ធិំ សម្ពន្ធេសតិ ញាតដ្ឋាបនេ(១) អយមាយស្មា ភិក្ខូ យសប្បត្តោ(២) សិរិវឌ្ឍនេ អាវេភក្ខេ អាធិបតេយ្យេ ។ ន តាវ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ ឥវេភក្ខេ អាធិបតេយ្យេ សិរិវឌ្ឍិំ យោវ ន ញាតដ្ឋាបនេ ហោតិ យសប្បត្តោ ។ យតោ ច ខោ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ ញាតដ្ឋាបនេ ហោតិ យសប្បត្តោ អបិនុ ឥវេភក្ខេ អាធិបតេយ្យេ សិរិវឌ្ឍិំ ។ តមេនំ សម្ពន្ធេសមានោ ឯវំ ជានាតិ ញាតដ្ឋាបនេ អយមាយស្មា ភិក្ខុ យសប្បត្តោ ជាសុ ឥវេភក្ខេ អាធិបតេយ្យេ សិរិវឌ្ឍិតិ ។ យតោ ខំ សម្ពន្ធេសមានោ ឯវំ ជានាតិ ញាតដ្ឋាបនេ អយមាយស្មា ភិក្ខុ យសប្បត្តោ ជាសុ ឥវេភក្ខេ អាធិបតេយ្យេ សិរិវឌ្ឍិតិ

---

๑ ឯ ញាតដ្ឋាបនេ ។ ๒ ឯ. យសម្បត្តោ ។

លោកមានអាយុនេះមិនមែនទើបតែនឹងសមាទានឥឡូវនេះទេ ។ កាលកិកូស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុនេះបានសមាទានកុសលធម៌នេះ អស់កាលជាយូរអង្វែងណាស់មកហើយ លោកមានអាយុ មិនមែនទើបតែនឹងសមាទានឥឡូវនេះទេ តទៅទើបស្វែងរកទូវហេតុនោះទៀតថា កិកូមានអាយុនេះ មានកិត្តិសព្ទបរិបូណ៌ មានយសស័ក្តិបរិបូណ៌ហើយ តើទោសចំពូកខ្លះកង់លោកនេះ នៃកិកូនោះមានដែរឬទេ ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ (តាមធម្មតា) កិកូមិនទាន់មានកិត្តិសព្ទបរិបូណ៌ មិនទាន់មានយសបរិបូណ៌ ដរាបណា ទោសតំាងឡាយចំពូកខ្លះ កិកូក៏មិនទាន់មាន ដរាបនោះ ។ ម្នាលកិកូតំាងឡាយ កិកូជាអកមានកិត្តិសព្ទបរិបូណ៌ មានយសបរិបូណ៌កង់កាលណាហើយ ទោសតំាងឡាយចំពូកខ្លះ កង់លោកនេះ នៃកិកូនោះ ក៏មានកង់កាលនោះ ។ កាលកិកូស្វែងរកហេតុនោះហើយ ក៏គង់ដឹងយ៉ាងនេះថា កិកូមានអាយុនេះ មានកិត្តិសព្ទបរិបូណ៌ មានយសបរិបូណ៌ហើយ ទោសតំាងឡាយចំពូកខ្លះកង់លោកនេះ នៃកិកូនោះ ក៏មិនមាន ។ កាលកិកូស្វែងរកហេតុនោះហើយ ដឹងយ៉ាងនេះថា កិកូមានអាយុនេះ មានកិត្តិសព្ទបរិបូណ៌ មានយសបរិបូណ៌ ទោសតំាងឡាយចំពូកខ្លះកង់លោកនេះ នៃកិកូនោះ

ตาสาหํ ภิกฺขเว สมนฺเนสนํ อกรึ ยาวตา อยมายสฺมา จกฺขุมายสฺมา กรีติปิ เม ญาณเมวาสฺส ปหีนา อปายา ทุคฺคติ วินิปาตา ๆ ตาสาหํ สมนฺเนสนา ปหีนา ฉินฺนมูลา ตาลาวตฺถุกตา อนภาวงฺกตา อายตึ อนุปฺปาทธมฺมา ยาวตา อยมายสฺมา จกฺขุมายสฺมา กรีติปิ เม ญาณเมวาสฺส ปหีนา อปายา ทุคฺคติ วินิปาตา ๆ ตาหิ ภิกฺขเว ภิกฺขูหิ ปเร ปุถุชฺชนา เกจิ ปชาปเตหิ อาการา เกจิ อนฺวยา เยหายสฺมา จกฺขุมายสฺมา กรีติปิ วาเทติ อกรึ ยาวตา อยมายสฺมา จกฺขุมายสฺมา กรีติปิ เม ญาณเมวาสฺส ปหีนา อปายา ทุคฺคติ วินิปาตา ๆ สมฺมา ภฺยากรมาโน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ภฺยากเรยฺย ตถาคโต อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ

មិនមានឡើយ តទៅទើបស្វែងរកហេតុនោះទៀតថា លោកមានអាយុនេះមិនវិនាសដោយភ័យ(១) ឬលោកមានអាយុនេះដែលមិនវិនាសដោយភ័យហើយ មិនសេពតាមពាំងឡាយទេ ព្រោះលោកប្រាសចាកពួកគៈហើយ ព្រោះអស់ពួកគៈហើយ ។ តិក្ខុនោះកាលស្វែងរកហេតុនោះហើយដឹងយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុនេះមិនវិនាសដោយភ័យ លោកមានអាយុនេះដែលមិនវិនាសដោយភ័យហើយ មិនសេពទូវតាមពាំងឡាយទេ ព្រោះលោកប្រាសចាសពួកគៈហើយ ព្រោះអស់ពួកគៈហើយ ។ ម្នាលតិក្ខុពាំងឡាយ បើពួកជនឯទៀត សួរហេតុនោះនឹងតិក្ខុយ៉ាងនេះថា ចុះអាការរបស់លោកមានអាយុដូចម្តេច សេចក្តីត្រាស់ដឹងដូចម្តេច បានជាលោកមានអាយុពោលយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុនេះមិនវិនាសដោយភ័យ លោកមានអាយុនេះដែលមិនវិនាសដោយភ័យហើយ មិនសេពទូវតាមពាំងឡាយទេ ព្រោះលោកប្រាសចាកពួកគៈហើយ ព្រោះអស់ពួកគៈហើយ ។ ម្នាលតិក្ខុពាំងឡាយ តិក្ខុកាលនឹងព្យាករឲ្យត្រឹមត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា លោកមានអាយុនេះ ទុកជានៅកណ្តាលដំនុំសង្ឃក្តី

---

๑ អដ្ឋកថាថា ភ័យ ๔ យ៉ាង គឺ កិលេសភ័យ ๑ វដ្តភ័យ ๑ ទុគ្គតិភ័យ ๑ ឧបវាទភ័យ ๑ ។ បុថុជ្ជនតែងប្រកបដោយភ័យទាំង ๔ នេះ ។ ឯសេក្ខបុគ្គលប្រកបដោយភ័យ ๓ ព្រោះលះទុគ្គតិភ័យ ๑ ចោល ចំណែកខាងព្រះខីណាស្រពពីតមានភ័យទាំងនេះគ្របសង្កត់លោកទេ ។

ฆเกา ภ วิหารนฺตา เยน ต สตฺถ สุกตา เยน ต สตฺถ ทุกฺกตา เยน ต สตฺถ กลาหนฺตุสาสนฺติ เยน ต ฯเตกาเกฺ อาทิเสสุ สนฺติสฺสนฺติ เยน ต ฯเตกาเกฺ อาทิเสน อนุปลิตฺตา ชาเยทา-เยสฺมา ตำ เตน อาวชาตา ฯ สมฺมุขา เขา ปน เมตำ ภควาโต สุตำ สมฺมุขา ปฏิคฺคหิตำ อภยูปราโตหมสฺมิ ชาหมสฺมิ ภยูปราโต วิตาก-ตฺตา ภาเมน เสกิมิ ๑ยา ภาตสฺสาตำ ฯ

(๒๗๘) ตตฺร ภิกฺขเว ตถาคโต(๑) ทุตฺตรึ ปฏิ-ปุจฺฉิตพฺโพ เยน สณฺฐิเลฺลา ตกฺกุเสาตวิญฺญาเยา ธมฺมา สวิชฺชนฺติ ภ เต ตถาคตสฺส เขา ภาตำ ฯ ตฺรา-ภาเมา ภิกฺขเว ตถาคโต ฆวำ ตฺราภาเยยฺย เยน สณฺฐิเลฺลา ตกฺกุเสาตวิญฺญาเยา ธมฺมา น เต ตถา-ตคตสฺส สวิชฺชนฺติตำ ฯ เยน วิตมิสฺสา ตกฺกุเสา-ตวิญฺญาเยา ธมฺมา สวิชฺชนฺติ ภ เต ตถาคตสฺส เขา ภาตำ ฯ ตฺราภาเมา ภิกฺขเว ตถาคโต

---

๑ ฐ. ม. ตถาคเต-วำ ฯ

នៅតែម្នាក់ឯងក្តី លោកមានអាយុនេះ មិនមើលងាយ នូវពួកជន ដែលប្រតិបត្តិត្រូវក្នុងទីនោះផង នូវពួកជនដែលប្រតិបត្តិខុស ក្នុងទីនោះផង នូវពួកជនដែលប្រៀនប្រដៅគណៈក្នុងទីនោះផង នូវពួកជនខ្វះក្នុងលោកនេះដែលសំឡឹងអាមិស:ផង នូវពួកជនខ្វះក្នុងលោកនេះដែលមិនជាប់ចិត្តដោយអាមិ.ស:ផង ដោយសេចក្តីប្រតិបត្តិ (របស់ជនទាំងនោះ) ឡើយ ។ ពាក្យនេះខ្ញុំបានស្តាប់មកអំពីទីបំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំបានបេះចាំមក អំពីទីបំពោះព្រះភក្ត្រព្រះមានព្រះភាគថា ខ្ញុំជាបុគ្គលមិនវិនាសដោយភ័យ លុះខ្ញុំមិនវិនាសដោយភ័យហើយក៏មិនសេពនូវកាមទាំងឡាយ ព្រោះប្រាសចាកពាគ:ហើយ ព្រោះអស់រាគ:ហើយ ។

(១៧៨) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្តាភិក្ខុអតិថាវណោនូវធម៌ទាំងពីរនោះ គួរឲ្យភិក្ខុអតិថាវណោធម៌មួយរូប សាកសួរតថាគតតទៅទៀតថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏សៅហ្មង ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុទិព្វសោត: នៃព្រះតថាគត មានឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតកាលនឹងព្យាករគប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏សៅហ្មងដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុទិព្វសោត: នៃព្រះតថាគត មិនមានទេ ។ ធម៌ទាំងឡាយដ៏ច្របូកច្របល់ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុទិព្វសោត: នៃព្រះតថាគត មាន ឬមិនមានទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ តថាគតកាលនឹងព្យាករ

ឯវំ ព្យាករេយ្យ យេ រីតិមំសុ្ច ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា
ធម្មា ន តេ តថាគតស្ស សំវិជ្ជន្តិ ។ យេ ហេ-
ធាតា ចក្ខុសោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ ឯ តេ
តថាគតស្ស ឥតិ ឯតំ ។ ព្យាករមានោ តិក្ខត្តុ
តថាគតោ ឯវំ ព្យាករេយ្យ យេ ហេធាតា ចក្ខុ-
សោតវិញ្ញេយ្យា ធម្មា សំវិជ្ជន្តិ តេ តថាគតស្ស
ឯតមបរោហមស្មិ ឯតរោចរោ ឥតិ ច តេន តម្ប-
យោតំ ។ ឯវំភតិ ខោ តិក្ខត្តុ សត្ថារំ អរហតំ
សារតោ ឧបសង្កមិតុំ ធម្មស្សវនាយ តស្ស សត្ថា
ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តរុត្តរិ បណីតបណីតំ កណ្ហសុក្ក-
សប្បដិភាគំ យថាយថា ខោ តិក្ខត្តុ តិក្ខត្តុ ឥតិ សត្ថា
ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តរុត្តរិ បណីតបណីតំ កណ្ហសុក្ក-
សប្បដិភាគំ តថាតថា សោ តស្មិ ធម្មេ អភិញ្ញា
ឥវេកច្ចំ ធម្មំ ធម្មេសុ ឯដ្ឋច្ឆតិ សត្ថរិ បសីទតិ
សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ

គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយ ដ៏ច្រឡូកច្រឡំ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគតមិនមានទេ ។ ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផូរផង់ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគត មានឬមិនមានទេ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ តថាគតកាលនឹងពោលដោយត្រឹមត្រូវ គប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ធម៌ទាំងឡាយដ៏ផូរផង់ ដែលគប្បីដឹងដោយចក្ខុនឹងសោតៈ នៃព្រះតថាគតមានពិត តថាគតមានគន្ធៈដ៏បែបនេះ មានអារម្មណ៍ជាទីគោចរបែបនេះ មិនប្រកបដោយតណ្ហា ព្រោះសីលដ៏បរិសុទ្ធនោះឯង ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សាវ័កគួរចូលទៅរកសាស្តា ដែលមានវាចៈយ៉ាងនេះ ដើម្បីនឹងបានស្តាប់នូវធម្មទេសនា សាស្តាសំដែងធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ឧត្តមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយធម៌ខ្មៅនឹងធម៌ស ដល់សាវ័កនោះ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ សាស្តាតែងសំដែងធម៌ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ឧត្តមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយធម៌ខ្មៅនឹងធម៌ស ដល់កិកុ ដោយប្រការណា ។ កិកុនោះបានដឹងច្បាស់នូវបដិវេធធម៌ចំពូកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយនោះ ហើយដល់នូវសេចក្តីពួលចិត្តក្នុងទេសនាធម៌ទាំងឡាយ ជ្រះថ្លាក្នុងព្រះសាស្តាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ធម៌ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ

សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ ។ តញ្ហេ កិត្តាវេ កិត្តុ
បុនេវំ បុច្ឆេយ្យុំ កេ បនាយស្មតោ អាការា កេ អន្វ-
យា យេនាយស្មា ឯវំ វទេតិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា
ស្វាក្ខាតោ ភគវតា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ ។
សម្មា ព្យាករមានោ កិត្តាវេ កិត្តុ ឯវំ ព្យាករេយ្យ
ឥធាហំ អាវុសោ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំ ធម្មស្ស-
វនាយ តស្ស មេ ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តានត្តឹ
ឥណាតប្បណាតំ គម្ភីរសុក្កសប្បដិភាគំ យថាយថា
មេ អាវុសោ ភគវា ធម្មំ ទេសេតិ ឧត្តានត្តឹ បណាតប្ប-
ណាតំ គម្ភីរសុក្កសប្បដិភាគំ តថាតថាហំ តស្ស
ធម្មេ អភិញ្ញាយ ឥធេកច្ចំ ធម្មំ ធម្មេសុ និដ្ឋង្គមិំ
សត្តវំ បសាទិ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភគវា ស្វាក្ខាតោ ភគវ-
តា ធម្មោ សុប្បដិបន្នោ សង្ឃោតិ ។

ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ដូច្នេះ ដោយប្រការនោះ ។ ។ ម្នាល
កិកុតាំងឡាយ បើពួកជនសួរសេចក្តីនោះនឹងកិកុ យ៉ាងនេះទៀតថា ចុះ
អាការរបស់លោកមានអាយុដូចម្តេច សេចក្តីត្រាស់ដឹងដូចម្តេច ចានជា
លោកមានអាយុពោល យ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មា-
សម្ពុទ្ធ ធម្មព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងហើយ ដោយប្រពៃ ព្រះសង្ឃ
ប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ ។ ម្នាលកិកុតាំងឡាយ កិកុកាលនឹងព្យាករឲ្យត្រឹម
ត្រូវ គប្បីព្យាករយ៉ាងនេះថា ម្នាលអាវុសោ ខ្ញុំចានចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគកន្លងនេះ ដើម្បីស្តាប់ធម្ម ព្រះមានព្រះភាគក៏ទ្រង់សំដែងធម្ម
ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ទត្តមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយ
ធម្មខ្មៅនឹងធម្មសដល់ខ្ញុំ ម្នាលអាវុសោ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង
ធម្ម ដ៏ប្រសើរក្រៃលែង ដ៏ទត្តមក្រៃលែង មានចំណែកប្រៀបស្មើដោយ
ធម្មខ្មៅនឹងធម្មសដល់ខ្ញុំនោះ ដោយប្រការណា ។ ខ្ញុំក៏ដឹងច្បាស់នូវបដិ-
វេធធម្មចំពួកខ្លះ ក្នុងសាសនានេះ ក្នុងធម្មដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែង
ហើយនោះ ហើយដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តក្នុងទេសនាធម្មតាំងឡាយ ដ្រះ
ថាក្នុងព្រះសាស្តាថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ព្រះធម្មព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែងប្រពៃហើយ ព្រះសង្ឃប្រតិបត្តិប្រពៃហើយ
ដូច្នេះ ដោយប្រការនោះ ។ ។

ចូឡយមកវគ្គស្ស រីមំសកសុត្តេ ឥថាគតអបលសទ្ធា

(១៧៩) យស្ស កស្ស‌ចិ កិត្តវេ ឥមេហិ អាកា-
រេហិ ឥមេហិ បទេហិ ឥមេហិ ព្យញ្ជនេហិ តថា-
គតេ សទ្ធា និវិដ្ឋា ហោតិ មូលជាតា បតិដ្ឋាជា-
តា(១) អយំ វុច្ចតិ កិត្តវេ អាការវតី សទ្ធា ឧស្ស-
ឧមូលិកា ឧប្បិ អសំហារិយោ សមណេន វា
ព្រាហ្មណេន វា ទេវេន វា មារេន វា ព្រហ្មុនា
វា កេនចិ វា លោកស្មិំ ។ ឃរំ ខោ កិត្តវេ
តថាគតេ ឆន្ទសមុដ្ឋានា ហោតិ ឃរក្ខេ បត
តថាគតោ ឆន្ទោ(២) សុសមុដ្ឋិដ្ឋោ ហោតីតិ ។
ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ កិត្តវ ភគវតោ
ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

រីមំសកសុត្តំ សត្តមំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ឧ. បតិដ្ឋិតា ។ ម. បតិដ្ឋា ។ ២ ឧ. ម. ធម្មោ ។

ចូឡយមកវិត្ត រីមំសកសូត្រ សេចក្តីដឿមំនរំភើរក្នុងព្រះភថាគត

(១៧៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលណាមួយ មានសទ្ធាមិនក្រៀក ចាក់ឫសខ្ជាប់ តំកល់ស៊ប់ក្នុងព្រះតថាគត ដោយអាការទាំងឡាយនេះ ដោយបទទាំងឡាយនេះ ដោយព្យញ្ជនៈទាំងឡាយនេះហើយ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលនេះទើបតថាគតហៅថា អ្នកមានសទ្ធា ប្រកបដោយហេតុ មានសោតាបត្តិមគ្គជាមូលដ៏មាំមួន ឥតមានសមណៈក្តី ព្រាហ្មណ៍ក្តី ទេវតាក្តី មារក្តី ព្រហ្មក្តី អ្នកណាមួយ ក្នុងលោកក្តី ដឹកនាំទៅបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ការស្វែងរកធម៌ក្នុងព្រះតថាគត យ៉ាងនេះ ចំណែកខាងព្រះតថាគត (ត្រូវតែ) បុគ្គលស្វះស្វែងរក តាមធម្មតា យ៉ាងនេះដែរ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះមានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ រីមំសកសូត្រ ទី ៧ ។

អដ្ឋមំ កោសម្ពិយសុត្តំ

(១៨០) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា កោសម្ពិយំ វិហរតិ ឃោសិតារាមេ ។ តេន ខោ បន សមយេន កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ កណ្ហជាតា កាឡជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ តេ ន ចេវ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបេន្តិ ន ច សញ្ញត្តិំ ឧបេន្តិ ន ច អញ្ញមញ្ញំ ឆន្ទា បេន្តិ ន ច ឆន្ទត្តិំ ឧបេន្តិ ។ អថខោ អញ្ញតរោ ភិក្ខុ យេន ភគវា តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិ ។ ឯកមន្តំ និសិន្នោ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវន្តំ ឯតទវោច ឥធ ភន្តេ កោសម្ពិយំ ភិក្ខូ កណ្ហជាតា កាឡជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរន្តិ តេ ន ចេវ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបេន្តិ ន ច សញ្ញត្តិំ ឧបេន្តិ ន ច អញ្ញមញ្ញំ ឆន្ទា បេន្តិ ន ច ឆន្ទត្តិំ ឧបេន្តិ ។ អថខោ ភគវា អញ្ញតរំ ភិក្ខុំ អាមន្តេសិ ឯហិ ត្វំ ភិក្ខុ

កោសម្ពិយសូត្រ ទី ៨

(១៨០) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅក្នុងឃោសិតារាម ទៀបក្រុងកោសម្ពី ។ ក៏សម័យនោះឯង ពួកភិក្ខុក្នុងក្រុងកោសម្ពី បង្កហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទិនគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ ពួកភិក្ខុពាលនោះ មិនញុំាងគ្នាទិនគ្នាឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នាទូរស័ព្ទសេចក្តីសុខចិត្តផង មិនញុំាងគ្នាទិនគ្នាឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នាទូរស័ព្ទសេចក្តីយល់ព្រមផង ។ គ្រានោះ ភិក្ខុ ១ រូប ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។ លុះភិក្ខុនោះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ពួកភិក្ខុក្នុងនគរកោសម្ពីនេះ បង្កហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទិនគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ ភិក្ខុពាលនោះ មិនញុំាងគ្នាទិនគ្នាឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នាទូរស័ព្ទសេចក្តីសុខចិត្តផង មិនញុំាងគ្នាទិនគ្នាឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នាទូរស័ព្ទសេចក្តីយល់ព្រមផង ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ហៅភិក្ខុមួយរូបមកថា ម្នាលភិក្ខុ អ្នកចូរមកនេះ

មម វចនេន តេ ភិក្ខូ អាមន្តេហិ សត្ថា វោ អាយស្មន្តេ[1] អាមន្តេតីតិ[2] ។ ឯវំ ភន្តេតិ ខោ សោ ភិក្ខុ ភគវតោ បដិស្សុត្វា យេន តេ ភិក្ខូ តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា តេ ភិក្ខូ ឯតទវោច សត្ថា អាយស្មន្តេ អាមន្តេតីតិ ។ ឯវមាវុសោតិ ខោ តេ ភិក្ខូ តស្ស ភិក្ខុនោ បដិស្សុត្វា យេន ភគវា តេនុបសង្កមិំសុ ឧបសង្កមិត្វា ភគវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ និសីទិំសុ ។

(១៨៧) ឯកមន្តំ និសិន្នេ ខោ តេ ភិក្ខូ ភគវា ឯតទវោច សច្ចំ កិរ តុម្ហេ ភិក្ខវេ ភណ្ឌនជាតា កលហជាតា វិវាទាបន្នា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វីតុទន្តា វិហរថ តេ ន ខោ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបេថ ន ច សញ្ញត្តិំ ឧបេថ ន ច អញ្ញមញ្ញំ ឧជ្ឈាបេថ ន ច ឧជ្ឈត្តិំ ឧបេថាតិ ។ ឯវំ ភន្តេតិ[3] ។ តំ កិំ មញ្ញថ ភិក្ខវេ យស្មិំ តុម្ហេ សមយេ

---

๑ ម. សត្ថាយស្មន្តេតិ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អាមន្តេសីតិ ។ ๓ ម. ឧ. ឥតិសទ្ទោ ន ទិស្សតិ ។

អ្នកចូរហៅកិក្ខុចាំងឆ្ងាយនោះ តាមពាក្យតថាគតថា ព្រះសាស្តាត្រាស់ហៅលោកមានអាយុចាំងឆ្ងាយ ។ កិក្ខុនោះបានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ហើយចូលទៅរកពួកកិក្ខុចាំងនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាននិយាយនឹងកិក្ខុចាំងនោះដូច្នេះថា ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ហៅលោកមានអាយុចាំងឆ្ងាយ ។ កិក្ខុចាំងនោះបានទទួលស្តាប់ពាក្យកិក្ខុនោះថា ករុណា អាវុសោ ដូច្នេះហើយ ក៏នាំគ្នាចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ រួចទើបអង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរ ។

(១៨១) លុះពួកកិក្ខុចាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីដ៏សមគួរហើយ ទើបព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់កាសិតនេះថា ម្នាលកិក្ខុចាំងឆ្ងាយ បានឮថា អ្នកចាំងឆ្ងាយ បង្អហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ អ្នកចាំងឆ្ងាយនោះ មិនញុំាងគ្នានឹងគ្នាឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នានូវសេចក្តីសុខចិត្តផង មិនញុំាងគ្នានឹងគ្នាឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នានូវសេចក្តីយល់ព្រមផង ពិតមែនឬ ។ កិក្ខុចាំងនោះក្រាបបង្គំទូលថា ព្រះករុណា ព្រះអង្គ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ថា ម្នាលកិក្ខុចាំងឆ្ងាយ អ្នកចាំងឆ្ងាយសំគាល់សេចក្តីនោះ ដូចម្តេច សម័យណា

កល្យាណជាតា កាលហជាតា វិភជាបដ្ឋា អញ្ញមញ្ញំ
មុខសត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរថ អបិ នុ តុម្ហាកំ
តស្មឹ សមយេ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ
សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច មេត្តំ វចីកម្មំ
បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ
ច មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្ម-
ចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ចាតិ ។ នោ ហេតំ ភន្តេ ។
តិត្ថំ កិរ តិក្ខវ៌ យស្មឹ តុម្ហេ សមយេ កល្យាណ-
ជាតា កាលហជាតា វិភជាបដ្ឋា អញ្ញមញ្ញំ មុខ-
សត្តីហិ វិតុទន្តា វិហរថ នេវ តុម្ហាកំ តស្មឹ សម-
យេ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្ម-
ចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច ន មេត្តំ វចីកម្មំ
បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច
ន មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ
អាវី ចេវ រហោ ច អថ កិញ្ចរហិ តុម្ហេ មោឃបុរិសា
កាឝជានត្តា កីបសន្តា កល្យាណជាតា កាលហជាតា

ដែលអ្នកតាំងឡាយ បង្កហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទំងគ្នាដោយលំពែងគឺមាត់ សម័យនោះ អ្នកតាំងឡាយបានតាំងកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្រហ្មចារីបុគ្គលតាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខ ឬបានតាំងវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្រហ្មចារីបុគ្គលតាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខ ឬបានតាំងមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះសព្រហ្មចារីបុគ្គលតាំងឡាយ ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខ ដែរឬទេ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន មិនបានតាំងយ៉ាងនោះទេ ។ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ បានឮដូច្នេះថា សម័យណាដែលអ្នកតាំងឡាយ បង្កហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទំងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ សម័យនោះ អ្នកតាំងឡាយមិនបានតាំងកាយកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខផង មិនបានតាំងវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តាចំពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខផង មិនបានតាំងមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំចាំងមុខផង ម្នាលមោឃបុរសតាំងឡាយ ឥឡូវនេះ អ្នកតាំងឡាយដឹងដូចម្តេច ឃើញដូចម្តេច បានជាបង្កហេតុ ឈ្លោះ

វិភង្គាបញ្ញា អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តិយា វិត្ថុទ្ធត្តា វិមារេ
តេ ន ទេវ អញ្ញមញ្ញំ សញ្ញាបេថ ន ច សញ្ញត្តិ
ខុបេថ ន ច អញ្ញមញ្ញំ ឯឡាបេថ ន ច ឯឡត្តិ
ខុបេថ តញ្ចិ តុម្ហាកំ អោឃបុរិសា ភវិស្សតិ ទីឃរត្តំ
អហិតាយ ទុក្ខាយោតិ ។

(๑๘๒) អថខោ ភគវា តិក្ខ្ត្តុំ អាមន្តេសិ
ឆយិមេ តិក្ខវេ ធម្មា សភាណវិយា បិយករណា
គរុករណា សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា
ឯកីភាវាយ សំវត្តន្តិ ។ កតមេ ឆ ។ ឥធ តិក្ខវេ
តិក្ខុនោ មេត្តំ កាយកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ ហោតិ
សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច អយម្បិ ឆន្នំ
សភាណវិយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គហាយ
អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន
ចបរំ តិក្ខវេ តិក្ខុនោ មេត្តំ វចីកម្មំ បច្ចុបដ្ឋិតំ
ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច អយម្បិ

ឥស់ខែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នានឹងគ្នា ដោយលំពែងគឺមាត់ អ្នកទាំងឡាយ
នោះ មិនញុំាងគ្នានឹងគ្នាឲ្យសុខចិត្តផង មិនប្រាថ្នាទូវសេចក្តីសុខចិត្តផង
មិនញុំាងគ្នានឹងគ្នាឲ្យយល់ព្រមផង មិនប្រាថ្នា ទូវសេចក្តីយល់ព្រមផង
ម្នាលមោឃបុរសទាំងឡាយ ហេតុនោះទើបប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តី
មិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខដល់អ្នកទាំងឡាយ អស់កាលជាយូរអង្វែង ។

(១៨២) លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំង
ឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម៌ទាំងឡាយ ៦ ប្រការនេះ ជាទីលើក
ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព រមែង
ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនឥស់ខែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តី
ព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ធម៌ទាំងឡាយ ៦ ប្រការ គឺអ្វីខ្លះ ។
ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ គួរតាំងកាយកម្មប្រកបដោយ
មេត្តា ចំពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខផង
នេះឯងជាធម៌គួរឲ្យលើក ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើត
សេចក្តីគោរព រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនឥស់
ខែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុគួរតាំងវចីកម្មប្រកបដោយមេត្តាចំ-
ពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនឹងទីកំបាំងមុខផង នេះឯង

ជម្ពោ សាភណ្ឌិយោ បិយករណោ គរុករណោ សង្គ-
ហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។
បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុនោ មេត្តំ មនោកម្មំ បច្ចុ-
បដ្ឋិតំ ហោតិ សព្រហ្មចារីសុ អាវី ចេវ រហោ ច
អយម្បិ ជម្ពោ សាភណ្ឌិយោ បិយករណោ គរុករ-
ណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភា-
វាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ(១) យេ តេ
លាភា ធម្មិកា ធម្មលទ្ធា អន្តមសោ បត្តបរិយា-
បន្នមត្តំបិ តថារូបេហិ លាភេហិ អប្បដិវិភត្តភោគី
ហោតិ សីលវន្តេហិ សព្រហ្មចារីហិ សាធារណភោគី
អយម្បិ ជម្ពោ សាភណ្ឌិយោ បិយករណោ គរុករ-
ណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ
សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ យានិ តានិ
សីលានិ អក្ខណ្ឌានិ អច្ឆិទ្ទានិ អសពលានិ អ-
កម្មាសានិ ភុជិស្សានិ វិញ្ញុបសត្ថានិ អបរាមដ្ឋានិ

---

១ ម. ភិក្ខុនោ ។

ជាធម៌គួរឲ្យរលឹក ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនឲ្យវិវាទគ្នា ដើម្បីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត ភិក្ខុគួរតាំងមនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា ចំពោះពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទីចំពោះមុខនិងទីកំបាំងមុខផង នេះឯងជាធម៌គួរឲ្យរលឹក ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនឲ្យវិវាទគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត លាភណា ដែលប្រកបដោយធម៌ ចានមកដោយធម៌ ដោយហោចទៅ សូម្បីតែវត្ថុដែលរាប់បញ្ចូលក្នុងបាត្រ ភិក្ខុជាអ្នកបរិភោគមិនចែករំលែកលាភទាំងឡាយ មានសភាពដូច្នោះទេ គឺជាអ្នកបរិភោគសាធារណ៌ដោយពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គលដែលមានសីល នេះឯងជាធម៌គួរឲ្យរលឹក ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនឲ្យវិវាទគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត សីលណា មិនដាច់ មិនជ្រុះក្លាយ មិនពពាល មិនពព្រុះ ជាសីលល្អ ដែលវិញ្ញូជន តែងសរសើរ មិនប៉ះពាល់ ដោយតណ្ហា

សមាធិសំវត្តនិកានិ តថារូបេសុ សីលេសុ សីល-
សាមញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អារី ចេវ រហោ
ច អយម្បិ ឆដ្ឋោ សាវាណីយោ ធម្មោ បិយករណោ
គរុករណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា
ឯកីភាវាយ សំវត្តតិ ។ បុន ចបរំ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ
យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ការស្ស
សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ តថារូបាយ ទិដ្ឋិយា ទិដ្ឋិសា-
មញ្ញគតោ វិហរតិ សព្រហ្មចារីហិ អារី ចេវ រហោ ច
អយម្បិ ឆដ្ឋោ សាវាណីយោ ធម្មោ បិយករណោ គរុក-
រណោ សង្គហាយ អវិវាទាយ សាមគ្គិយា ឯកីភាវាយ
សំវត្តតិ ។ ឥមេ ខោ ភិក្ខវេ ឆ សាវាណីយា ធម្មា
បិយករណា គរុករណា សង្គហាយ អវិវាទាយ សា-
មគ្គិយា ឯកីភាវាយ សំវត្តន្តិ ។ ឥមេសំ ខោ ភិក្ខវេ

ន័ធ៌ទិដ្ឋិ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសមាធិ កិក្ខុជាអ្នកមានសីលស្មើគ្នានឹងពួក
សព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងសីលទាំងឡាយមានសភាពដូច្នោះ ទាំងក្នុង
ទីចំពោះមុខទាំងទីកំបាំងមុខ នេះឯងជាធម៌គួរឲ្យលើកជាទីធ្វើឲ្យកើតសេច-
ក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេច-
ក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បី
មូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយវិញទៀត ទិដ្ឋិ(១)
ណា ដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់សត្វ រមែងដឹកនាំសត្វដែលធ្វើតាម
ឲ្យអស់ទៅនៃសេចក្តីទុក្ខបាន ដោយប្រពៃ កិក្ខុប្រកបដោយទិដ្ឋិស្មើ
គ្នានឹងពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គល ក្នុងទិដ្ឋិមានសភាពដូច្នោះ ទាំងក្នុងទីចំ-
ពោះមុខទាំងទីកំបាំងមុខ នេះឯងជាធម៌គួរឲ្យលើក ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តី
ស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តី
សង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បីសេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បី
មូលមិត្តគ្នា ១ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សារាណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការ
នេះឯង ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាទីធ្វើឲ្យកើតសេចក្តីគោរព
រមែងប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីសង្គ្រោះ ដើម្បីមិនទាស់ទែងគ្នា ដើម្បី
សេចក្តីព្រមព្រៀងគ្នា ដើម្បីមូលមិត្តគ្នា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

---

១ អដ្ឋកថា ថា សម្មាទិដ្ឋិ ប្រកបដោយសោតាបត្តិមគ្គ ។

ឆន្ទំ សាករណីយានំ ឆម្ភានំ ឯតំ អក្ខំ ឯតំ សង្ខា-
ហិកំ ឯតំ សង្ឃាដនិយំ(១) យទិទំ យាយំ ទិដ្ឋិ
អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា-
ទុក្ខក្ខយាយ ។ សេយ្យថាបិ ភិក្ខវេ ក្ខជាតារស្ស
ឯតំ អក្ខំ ឯតំ សង្ខាហិកំ ឯតំ សង្ឃាដនិយំ យទិទំ
ក្ខជំ ឯវមេវ ខោ ភិក្ខវេ ឥមេសំ ឆន្នំ សាករណីយានំ
ឆម្ភានំ ឯតំ អក្ខំ ឯតំ សង្ខាហិកំ ឯតំ សង្ឃាដនិយំ
យទិទំ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា និយ្យានិកា និយ្យាតិ
តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយាយ ។

(១៨៣) កថញ្ច ភិក្ខវេ យាយំ ទិដ្ឋិ អរិយា
និយ្យានិកា និយ្យាតិ តក្ករស្ស សម្មា ទុក្ខក្ខយោយ ។
ឥធ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ អរញ្ញគតោ វា រុក្ខមូលគតោ វា
សុញ្ញាគារគតោ វា ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ អត្ថិ ខោ
មេ តំ បរិយុដ្ឋានំ អជ្ឈត្តំ អប្បហីនំ យេនាហំ បរិ-
យុដ្ឋានេន បរិយុដ្ឋិតចិត្តោ យថាភូតំ នប្បជានេយ្យំ
ន បស្សេយ្យន្តិ(២) ។ សចេ ភិក្ខវេ ភិក្ខុ កាមរាគបរិ-

---

១ ឱ. ម. សង្ឃាដិនិកន្តិ ទិស្សតិ ។ ២ ឱ. ម. ន ជានេយ្យំ ន បស្សេយ្យន្តិ ទិស្សតិ ។

បណ្ណាសាកណីធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ មានតែទិដ្ឋដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់នេះឯង ដែលជាប្បង ជាទីរួបរួម ជាទីប្រជុំចុះ (នៃធម៌ទាំង ៩ នោះ) អាចដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិតាម ឲ្យអស់ទៅនៃទុក្ខដោយប្រពៃបាន ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កំពូលនៃផ្ទះមានកំពូល ជាប្បង ជាទីរួបរួម ជាទីប្រជុំចុះ យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បណ្ណាសាកណីយធម៌ទាំង ៦ ប្រការនេះ មានតែទិដ្ឋដ៏ប្រសើរ ជាទីស្រោចស្រង់នេះឯង ដែលជាប្បង ជាទីរួបរួម ជាទីប្រជុំចុះ (នៃធម៌ទាំង ៩ នោះ) អាចដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិតាម ឲ្យអស់ទុក្ខដោយប្រពៃបាន យ៉ាងនោះដែរ ។

(១៨៣) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ទិដ្ឋដ៏ប្រសើរដែលជាទីស្រោចស្រង់ ដឹកនាំសត្វដែលប្រតិបត្តិតាម ឲ្យអស់សេចក្តីទុក្ខបានដោយប្រពៃ តើដូចម្តេច ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុក្នុងសាសនានេះ នៅក្នុងព្រៃក្តី នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងសុញ្ញាគារស្ថានក្តី រមែងពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសណា គ្របសង្កត់ហើយ មិនដឹងច្បាស់ មិនឃើញច្បាស់ តាមសភាវៈពិត បរិយុដ្ឋានកិលេសនោះតាំងនៅក្នុងសន្តាន អាត្មាអញមិនទាន់លះបង់បាន មានដែរឬទេ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុ មានកាមរាគ គ្របសង្កត់ហើយ

យុដ្ឋនោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ ញាទាធបរិយុដ្ឋនោ ហោតិ បរិយុដ្ឋន-ចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ ជីនមិទ្ធបរិយុដ្ឋនោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ ឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចបរិយុដ្ឋនោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ វិចិកិច្ឆាបរិយុដ្ឋនោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ ឥធ លោកចិន្តាយ បសុតោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ បរលោកចិន្តាយ បសុតោ ហោតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ សចេ កិក្ខវេ កិក្ខុ អណ្ឌនជាតោ កលហជាតោ វិវាទាបន្នោ អញ្ញមញ្ញំ មុខសត្តីហិ វិតុទន្តោ វិហរតិ បរិយុដ្ឋនចិត្តោ វ ហោតិ

ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុ
ទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុមានឮថាបុគ្គលគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ឈ្មោះថា
ជាអ្នកមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ
ប្រសិនបើភិក្ខុ មានបីនមិទ្ធៈគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្ត
ដែលបរិយុដ្ឋានកិលេស គ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិន
បើភិក្ខុមានឧទ្ធច្ចកុក្កុច្ចៈគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្តដែល
បរិយុដ្ឋានកិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុ
មានវិចិកិច្ឆាគ្របសង្កត់ហើយ ក៏ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋាន-
កិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនភើតិក្ខុរួលខ្លាយ
ដោយការគិតនូវលោកនេះហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋាន-
កិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើភិក្ខុមានសេចក្តី
រួលខ្លាយដោយការគិតនូវលោកខាងមុខហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្ត
ដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសគ្របសង្កត់ពិត ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រសិនបើ
ភិក្ខុបង្កហេតុ ឈ្លោះ ទាស់ទែងគ្នា ចាក់ដោតគ្នាទឹងគ្នាដោយលំពែងគឺ
មាត់ហើយ ឈ្មោះថាជាអ្នកមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេសគ្របសង្កត់ពិត

សោ ឯវំ បជានាតិ ឥត្ថំ ខោ មេ តំ បរិយុដ្ឋានំ
អជ្ឈត្តំ អប្បហីនំ យេនាហំ បរិយុដ្ឋានេន បរិយុដ្ឋិ-
តចិត្តោ យថាភូតំ ឧប្បន្នានេយ្យំ ឧ បសេយ្យំ
សុបណិហិតំ មេ មានសំ សន្ធានំ ពោធាយាតិ ។
ឥទមស្ស បឋមំ ញាណំ អធិគតំ ហោតិ អរិយំ
លោកុត្តរំ អសាធារណំ បុថុជ្ជនេហិ ។

(๑๘๔) បុន ចបរំ តិក្ខត្តុំ អរិយសច្ចានិ ឥតិ
បដិសញ្ចិក្ខតិ ឥមំ ខ្វោ អហំ ទិដ្ឋិំ អាសវា-
ឥច្ចាបិ កាមាសវា ឥច្ចាបិ ភវាសវា ឥច្ចាបិ អវិជ្ជាសវា
សមុទយំ លភាមិ បច្ចុត្តំ ឯតិ ។ សោ ឯវំ
បជានាតិ ឥមំ ខោ អហំ ទិដ្ឋិំ អាសវាបិ
កាមាសវាបិ ភវាសវាបិ អវិជ្ជាសវាបិ សមុទិ
លភាមិ បច្ចុត្តំ ឯតិ ។ ឥទមស្ស ទុតិយំ
ញាណំ អធិគតំ ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរំ អសាធា-
រណំ បុថុជ្ជនេហិ ។

កិកូនោះរមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញមានចិត្តដែលបរិយុដ្ឋានកិលេស ណាគ្របសង្កត់ហើយ មិនបានដឹងច្បាស់ មិនបានឃើញច្បាស់ តាមសភាវៈពិត បរិយុដ្ឋានកិលេសដែលតាំងនៅក្នុងសន្តាននោះ ដែលថា អាត្មាអញមិនទាន់លះបង់បាន មិនមានឡើយ ចិត្តរបស់អាត្មាអញបានតំកល់ទុកប្រពៃហើយ ដើម្បីត្រាស់ដឹងនូវអរិយសច្ចធម៌ទាំងឡាយ ។ នេះជាញាណទី ១ ដែលកិកូនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណៈដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

(១៨៤) ម្នាលកិកូទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័ករមែងពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញកាលសេព កាលចំរើន កាលធ្វើរឿយៗ នូវទិដ្ឋិនេះឯង តើបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន បាននូវការរំលត់កិលេស ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ឬហ្ន៎ ។ អរិយសាវ័កនោះរមែងដឹងយ៉ាងនេះថា អាត្មាអញកាលសេព កាលចំរើន កាលធ្វើរឿយៗ នូវទិដ្ឋិនេះឯង តែងបាននូវសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន បាននូវការរំលត់កិលេស ក្នុងចិត្តរបស់ខ្លួន ។ នេះជាញាណទី ២ ដែលកិកូនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណៈដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

ทุติยมหาวิคฺคสฺส เทวปญฺหิยสุตฺตํ สตฺตเมสุ ตติยํ จตุตฺถญฺจ

(๑๘๕) ปุน จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก สตฺต ปฏิสญฺจิกฺขติ ยถารูปายาหํ ทิฏฺยา สมนฺนาคโต อตฺต ฉุเทา สโต ตถารูปา อญฺเา สมณา วา พฺราหฺมณา วา ตถารูปาย ทิฏฺยา สมนฺนาคโตติ ฯ โส ฯ ฯ ฯ

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័កវមែង
ពិចារណាដូច្នេះថា អាត្មាអញប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានសភាពយ៉ាងណា
សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍ដទៃក្រៅអំពីនេះ ដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិមានសភាព
យ៉ាងនោះដែរ តើមានឬ? ។ អរិយសាវ័កនោះ ក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា
អាត្មាអញប្រកបដោយទិដ្ឋិមានសភាពយ៉ាងណា សមណៈនិងព្រាហ្មណ៍
ដទៃក្រៅអំពីនេះ ដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិ មានសភាពយ៉ាងនោះ មិន
មានទេ ។ នេះជាញាណទី ៣ ដែលភិក្ខុនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជា
ញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណៈដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

(១៨៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសា-
វ័ក វមែងពិចារណាដូច្នេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកប
ដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយ
ទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុះ
បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិ តាមធម្មតា មានសភាពដូច
ម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតារបស់បុគ្គល ដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ

កតញ្ញូបិ តថាគ្គូបិ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ យថាគ្គូតាយ អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ អដ្ឋហេ ឆំ ទិព្ពមេវ សត្តិំ ឯ វិញ្ញសុ ឯ សព្រហ្មចារីសុ ទេសេតិ វិវរតិ ឧត្តានីករោតិ ទេសេត្វា វិវរិត្វា ឧត្តានីកត្វា អាយតឹ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សេយ្យថាបិ កិក្ខវេ ឧមាវេ ភុមាវេ មង្គុ ឧត្តានសេយ្យកោ ហត្ថេន ឯ ចាទេន ឯ អង្គារំ អក្កមិត្វា ទិព្ពមេវ បដិសំហរតិ ឯវមេវ ខោ កិក្ខវេ ឆម្មតា ឯសា ទិដ្ឋសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស កតញ្ញូបិ តថាគ្គូបិ អាបត្តិំ អាបជ្ជតិ យថាគ្គូតាយ អាបត្តិយា វុដ្ឋានំ បញ្ញាយតិ អដ្ឋហេ ឆំ ទិព្ពមេវ សត្តិំ ឯ វិញ្ញសុ ឯ សព្រហ្មចារីសុ ទេសេតិ វិវរតិ ឧត្តានីករោតិ ទេសេត្វា វិវរិត្វា ឧត្តានីកត្វា អាយតឹ សំវរំ អាបជ្ជតិ ។ សេ ឯវំ បជានាតិ យថាគ្គូតាយ ឆម្មតាយ ទិដ្ឋសម្បន្នោ បុគ្គលោ សមង្គីតរោ អហម្បិ តថាគ្គូតាយ ឆម្មតាយ សមង្គីតរោតិ ។ ឥធមស្ស ចតុត្ថំ ញាណំ អធិគតំ ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរំ អសាធារណំ បុថុជ្ជនេហិ ។

គឺការចេញចាកអាបត្តិមានសភាពយ៉ាងណា កិក្ខុក៏គង់ត្រូវអាបត្តិមានសភាពយ៉ាងនោះខ្លះដែរ តែថាកិក្ខុនោះមែនសំដែង បើក ធ្វើឲ្យច្បាស់ឡើងនូវអាបត្តិនោះ ក្នុងសំណាក់សាស្តា ឬក្នុងពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញដោយឆាប់រហ័ស លុះសំដែង បើក ធ្វើឲ្យច្បាស់ឡើងហើយ ក៏ដល់នូវការសង្រួមតទៅ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាកុមារក្មេងជាកូនខ្ចីនៅដេកផ្ងារនៅឡើយ ប៉ះពាល់រងើកភ្លើងដោយដៃក្តី ដោយជើងក្តី ក៏ដកមកវិញជាប្រញាប់ យ៉ាងណា ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតារបស់បុគ្គលដែលប្រកបដោយទិដ្ឋិ គឺការចេញចាកអាបត្តិមានសភាពយ៉ាងណា កិក្ខុក៏គង់ត្រូវអាបត្តិមានសភាព យ៉ាងនោះខ្លះដែរ តែថាកិក្ខុនោះសំដែង បើក ធ្វើឲ្យច្បាស់ឡើងនូវអាបត្តិនោះក្នុងសំណាក់សាស្តា ឬក្នុងពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញដោយឆាប់រហ័ស លុះសំដែង បើក ធ្វើឲ្យច្បាស់ឡើងហើយក៏ដល់នូវកិរិយាសង្រួមតទៅ យ៉ាងនោះដែរ ។ កិក្ខុនោះក៏ដឹងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតាមានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតាមានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះជាញាណទី ៤ ដែលកិក្ខុនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណៈដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

ปาฬิยมารัคคสฺส เกวลกปฺปิยสุตฺตาทิ สตฺตเตฬสมหาปญฺหาทิ ปญฺหาปุจฺฉนกถา

[๑๘๗] ปุน จปรํ ภิกฺขเว อริยสาวโก สตฺต ปฏิสงฺขาติ ยถาภูตาย ธมฺมตาย ทิฏฺฐสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สมนฺนาคโต อหาปฺปฏิ ยถาภูตาย ธมฺมตาย สมนฺนาคโตติ ฯ กถญฺจ ปน ภิกฺขเว ธมฺมตาย ทิฏฺฐสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สมนฺนาคโต ธมฺมตา ฯสา ภิกฺขเว ทิฏฺฐสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส กลฺยาณี ยาณี ตาณี สรณฺหิตาวหา ขุตฺตาวหา กิลิกรณีโยคธา ตตฺถ ขุสฺสกฺกี อาปชฺชา โหติ อปฺปฺปสฺส ตญฺจาปเตกฺขา โหติ อธิสีลสิกฺขาย อธิจิตฺตสิกฺขาย อธิปญฺญาสิกฺขาย ฯ เสยฺยถาปิ ภิกฺขเว ตาวตฺตุลาวฺฉา ปกฺกา(๑)อาลุปฺปตาวฺฉกา อปจินตี(๒) ฯาเยว ภิกฺขเว ธมฺมตา ฯสา ทิฏฺฐสมฺปนฺนสฺส ปุคฺคลสฺส กลฺยาณี ยาณี ตาณี สรณฺหิตาวหา ขุตฺตาวหา กิลิกรณีโยคธา ตตฺถ ขุสฺสกฺกี อาปชฺชา โหติ อปฺปฺปสฺส ตญฺจาปเตกฺขา โหติ อธิสีลสิกฺขาย อธิจิตฺตสิกฺขาย อธิปญฺญาสิกฺขาย ฯ สา ฯกี ปชานาติ ยถาภูตาย ธมฺมตาย ทิฏฺฐสมฺปนฺโน ปุคฺคโล สมนฺนาคโต อหาปฺปฏิ

๑ ฉ. ปกฺกฺญฺญ ฯ ม. ตปกฺกฺญฺญ ฯ ๒ ฉ. อปจีณติ ฯ ม. อปปฺปจีนติ ฯ

(๑๘๗) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័ក រមែងពិចារណាដូច្នេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតាមានសភាពយ៉ាងនោះដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ បុគ្គលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតាមានសភាពដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាបស់បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិនេះ គង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយធ្វើការហែរអ្វី ។ ខ្ពស់ទឹងជាបរបស់ពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គលខ្វះដែរ តែថាគេមានសេចក្តីប្រាថ្នាក្តៅក្រហាយក្នុងអធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិប្បញ្ញាសិក្ខា ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាមេគោមានកូនខ្ចី ទំប្រឹងស៊ីស្មៅផង ថ្នាក់ថ្នមកូនផង យ៉ាងណា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតាបស់បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិនេះ គង់មានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ ធ្វើការងារអ្វី ។ ខ្ពស់ទឹងជាបរបស់ពួកសព្រហ្មចារីបុគ្គលខ្វះដែរ តែថាគេមានសេចក្តីប្រាថ្នាដ៏ក្តៅក្រហាយ ក្នុងអធិសីលសិក្ខា អធិចិត្តសិក្ខា អធិប្បញ្ញាសិក្ខាក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញ

ตถาคฺยาย ธมฺมาย สมณฺกาตเรา ฯ ฯธมสฺส
ปฺมิ ญาณิ อธิกตี เหาติ อริยิ เลาเกตฺตรี
อสาธารณิ ปุถุชฺชเนหิ ฯ

(๑๘๘) ปุน จปรี กิกฺขเว อริยสฺสาวเกา ฯติ
ปฏิสงฺขิกฺขติ ยถาคฺยาย พลาย ธิฏฺสมฺปนฺโ
ปุคฺคเลา สมณฺกาเรา อหิมฺ ตถาคฺยาย พลา-
ย สมณฺกาเราติ ฯ กถิคฺยาย จ กิกฺขเว ๓-
ลาย ธิฏฺสมฺปนฺโ ปุคฺคเลา สมณฺกาเรา
พลา ฬิ กิกฺขเว ธิฏฺสมฺปนฺสฺส ปุคฺคลสฺส
ยี ตถาคตปฺเวธิเต ธมฺมวินเย เธสิยมาเ
อฏฺกตฺวา มนสิกตฺวา สพฺเจตเสา สมณฺหาริตฺวา
ฉิหิตเสาเรา ธมฺ สุณาติ ฯ เสา ฬิ ปชานาติ
ยถาคฺยาย พลาย ธิฏฺสมฺปนฺโ ปุคฺคเลา
สมณฺกาเรา อหิมฺ ตถาคฺยาย พลาย
สมณฺกาเราติ ฯ ฯธมสฺส ธฺ ญาณิ อธิกตี
เหาติ อริยี เลาเกตฺตรี อสาธารณิ ปุถุชฺชเนหิ ฯ

ក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិ តាមធម្មតា មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះជាញាណទី ៥ ដែលកិកុនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៍ដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

(១៩៨) ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ប្រការមួយទៀត អរិយសាវ័កមានចិត្តពិចារណាដូច្នេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំងមានសភាពយ៉ាងនោះដែរឬ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ បុះបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំងមានសភាពដូចម្តេច ម្នាលកិកុទាំងឡាយ ភាពនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិមានកំឡាំងទុះតែងត្រូវការយកចិត្តទុកជាក់ចំពោះអ្នកសំដែងធម៌វិន័យ ដែលតថាគតបានសំដែងទុកមក ហើយប្រមូលចិត្តមកទ្បើមូល ផ្សឹងត្រចៀកប្រុងស្តាប់ធម៌ (នោះ) ។ កិកុនោះរមែងដឹងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងនោះដែរ ។ នេះជាញាណទី ៦ ដែលកិកុនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៍ដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

(១៨៤) បុន ចបរំ ភិក្ខវេ អរិយេសប្បវតោ ឥតិ បដិសញ្ចិក្ខតិ យថារូបាយ ពលតាយ និដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សមត្ថកតោ អហម្បិ តថារូបាយ ពលតាយ សមត្ថកតោតិ ។ កថំរូបាយ ច ភិក្ខវេ ពលតាយ និដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សមត្ថកតោ ពលតា ឯសា ភិក្ខវេ និដ្ឋិសម្បន្នស្ស បុគ្គលស្ស យំ តថាគតម្បវេទិតេ ធម្មវិនយេ ឧទេស្សមានេ លភតិ អត្តវេទំ លភតិ ធម្មវេទំ លភតិ ធម្មូបសញ្ហិតំ ចាមុជ្ជំ ។ សោ ឯវំ បជានាតិ យថារូបាយ ពលតាយ និដ្ឋិសម្បន្នោ បុគ្គលោ សមត្ថកតោ អហម្បិ តថារូបាយ ពលតាយ សមត្ថកតោតិ ។ ឥទមស្ស សត្តមំ ញាណំ អធិកតំ ហោតិ អរិយំ លោកុត្តរំ អសាធារណំ បុថុជ្ជនេហិ ។

(១៩៩) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ប្រការមួយវិញទៀត អរិយសាវ័ក រមែងពិចារណា ដូច្នេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំង មានសភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំងមានសភាពយ៉ាងនោះដែរឬ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ចុះបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំងមានសភាពដូចម្តេច ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភាពនៃបុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោយទិដ្ឋិមានកំឡាំងនោះ រមែងបានអត្តវេ ចានធម្មវេ នឹងបាមោជ្ជ ដែលប្រកបដោយធម៌ ចំពោះអ្នកសំដែងធម្មវិន័យ ដែលតថាគតបានសំដែងទុកមក ។ ភិក្ខុនោះរមែងដឹងយ៉ាងនេះថា បុគ្គលដែលបរិបូណ៌ដោ ប ទិដ្ឋិ ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំងមា ៣សភាពយ៉ាងណា អាត្មាអញក៏ប្រកបដោយទិដ្ឋិតាមកំឡាំង មានសភាពដូច្នេះដែរ ។ នេះជាញាណទី ៧ ដែលភិក្ខុនោះបានត្រាស់ដឹងហើយ ជាញាណដ៏ប្រសើរ ជាលោកុត្តរៈ មិនសាធារណ៌ដល់ពួកបុថុជ្ជនឡើយ ។

(๑๙๐) ឯវំ សត្តង្គសមន្នាគតស្ស ខោ ភិក្ខវេ អរិយសាវកស្ស ឆឌ្ឍតា សុសមន្និដ្ឋា ហោតិ សោតាបត្តិផលសច្ឆិកិរិយាយ ។ ឯវំ សត្តង្គសមន្នាគតោ ខោ ភិក្ខវេ អរិយសាវកោ សោតាបត្តិផលសមន្នាគតោ ហោតីតិ ។ ឥទមវោច ភគវា អត្តមនា តេ ភិក្ខូ ភគវតោ ភាសិតំ អភិនន្ទុន្តិ ។

ពោសម្ពិយសុត្តំ អដ្ឋមំ និដ្ឋិតំ ។

---

(១៩០) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ធម្មតានៃអរិយសាវ័កដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៧ ប្រការយ៉ាងនេះ សម្រេចល្អហើយ ក្នុងការធ្វើឲ្យជាក់ច្បាស់នូវសោតាបត្តិផល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ អរិយសាវ័កដែលប្រកបដោយអង្គទាំង ៧ ប្រការយ៉ាងនេះ ឈ្មោះថាជាអ្នកប្រកបដោយសោតាបត្តិផល ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ចានត្រាស់ភាសិតនេះចប់ហើយ ពួកភិក្ខុទាំងនោះក៏មានសេចក្តីពេញចិត្ត ត្រេកអរនឹងភាសិតរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចប់ កោសម្ពិយសូត្រ ទី ៨ ។

(១៩១) ឯវមេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា សាវត្ថិយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស អារាមេ ។ តត្រ ខោ ភគវា ភិក្ខូ អាមន្តេសិ ភិក្ខវោតិ ។ ភទន្តេតិ តេ ភិក្ខូ ភគវតោ បច្চស្សោសុំ ។

(១៩២) ភគវា ឯតទវោច ឯកមន្តាហំ ភិក្ខវេ សមយំ ទុក្កដ្ឋាយំ វិហរាមិ សុភគវនេ សាលរាជមូលេ ។ តេន ខោ បន ភិក្ខវេ សមយេន ពាកស្ស ព្រហ្មុនោ ឯវរូបំ ចាបលកំ និដ្ឋុភតំ ទុប្បន្នំ ហោតិ ឥធំ និដ្ឋុំ ឥធំ ឆុរំ ឥធំ សស្សតំ ឥធំ កេវលំ ឥធំ អចវនធម្មំ ឥធំ ហរិ ន ជាយតិ ន ជីយតិ ន មីយតិ ន ចវតិ ន ឧបបជ្ជតិ ឥតោ ច បនញ្ញំ ទុត្តរិ និស្សរណំ នត្ថីតិ ។

ព្រហ្មជាលសូត្រ ទី ៩

(១៩១) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតពន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ទៀបក្រុងសាវត្ថី ។ ក្នុងទីនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ។ ភិក្ខុទាំងនោះបានទទួលស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីកានៃព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចំរើន ។

(១៩២) ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាសិតនេះថា ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យមួយ តថាគតនៅក្នុងសុភគវិនេះ ទៀបគល់សាលពជព្រឹក្ស នាដែនទក្ខជ្ជ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ សម័យនោះឯង ទិដ្ឋិអាក្រក់មានសភាពយ៉ាងនេះ កើតឡើងដល់ព្រហ្មណ្ឌោះពក:ថា ឋានព្រហ្មនេះជារបស់ខ្ញុំ ជារបស់បិតវេរ ជារបស់មាននៅគ្រប់កាលជារបស់មិនដុះដាយ ជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាត ព្រោះថាឋានព្រហ្មនេះមិនកើត មិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើង ឯឋានដទៃ ជាទីលះស្ងួនចេញចាកទុក្ខ ឲ្យក្រៃលែងជាងឋានព្រហ្មនេះ មិនមានឡើយ ។

អថ ខ្វាហំ កិត្តវេ ពាកសប្ប ព្រហ្មានោ ចេតសា
ចេតោបរិតក្កមញ្ញាយ សេយ្យថាបិ នាម ពលវា
បុរិសោ សម្មិញ្ជិតំ វា ពាហំ បសារេយ្យ បសារិតំ វា
ពាហំ សម្មិញ្ជេយ្យ ឯវមេវ ខុក្កដ្ឋាយំ សុភកិណ្ហេ
សាលកដម្ហិ អន្តរហិតោ តស្មឹ ព្រហ្មលោកេ
បាតុរហោសឹ ។ អទ្ទសា ខោ មំ កិត្តវេ ពាកោ
ព្រហ្មា ទូរតោ វ អាគច្ឆន្តំ និស្សាយ មំ ឯតទវោច
ឥមេ ខោ មារិស ស្វាគតំ មារិស ចិរស្សំ ខោ
មារិស ឥមំ បរិយាយមកាសិ យទិទំ ឥធាគម-
នាយ ឥធ ហិ មារិស និច្ចំ ឥធ ធុវំ ឥធ សស្សតំ
ឥធ កេវលំ ឥធ អចវនធម្មំ ឥធ ហិ ន ជាយតិ
ន ជីយតិ ន មីយតិ ន ចវតិ ន ឧបបជ្ជតិ ឥតោ
ច បនញ្ញំ ឧត្តរឹ និស្សរណំ នត្ថិតិ ។ ឯវំ វុត្តេ
អហំ កិត្តវេ ពាកំ ព្រហ្មានំ ឯតទវោចំ អវិជ្ជាគតោ
វត ភោ ពាកោ ព្រហ្មា អវិជ្ជាគតោ វត ភោ ពាកោ

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះ តថាគតបានដឹងនូវសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តរបស់ពកព្រហ្ម ដោយចិត្តរបស់តថាគត ហើយក៏បាត់អំពីសុភគវ័នទៀបគល់សាលពាជព្រឹក្សក្នុងក្រុងទុក្ខដ្ឋា ទៅប្រាកដក្នុងព្រហ្មលោកនោះ ដូចជាបុរសមានកំឡាំងលាដៃដែលបត់ចូល ឬបត់ដៃដែលលាចេញដូច្នោះឯង ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ពកព្រហ្មបានឃើញតថាគតកំពុងមកអំពីចម្ងាយ លុះឃើញហើយទើបក្រាបបង្គំទូលតថាគត យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ក សូមព្រះអង្គទ្រង់ស្តេចចូលមក បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ក ដំណើរដែលព្រះអង្គស្តេចមកនេះ ប្រពៃហើយ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ក ព្រះអង្គមានឱកាសដើម្បីដំណើរនិមន្តមកកាន់ទីនេះ អស់កាលជាយូរអង្វែងណាស់ហើយ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ក ធម្មតាឋានព្រហ្មនេះ ជាទីទៀង ជាទីប្រាថ្នាមានទៅសព្វកាល មិនធ្លុះធ្លាយ មិនឃ្លៀងឃ្លាត ព្រោះថាឋានព្រហ្មនេះ រមែងមិនកើត មិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើងទៀតទេ ឯឋានដទៃ ជាទីលះបង់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខ ឲ្យក្រៃលែងជាងស្ថានព្រហ្មនេះមិនមានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលពកព្រហ្ម ពោលយ៉ាងនេះហើយ តថាគតបានពោលនឹងពកព្រហ្មយ៉ាងនេះថា អើហ្ន៎ ពកព្រហ្មប្រកបដោយអវិជ្ជាទេតើ អើហ្ន៎ ពកព្រហ្មប្រកបដោយអវិជ្ជាទេតើ

ព្រហ្មា យត្រ ហិ នាម អនិច្ចំយេវ សមានំ និច្ចន្តិ វក្ខតិ អធុវំយេវ សមានំ ធុវន្តិ វក្ខតិ អសស្សតំ-យេវ សមានំ សស្សតន្តិ វក្ខតិ អកោវិលំយេវ សមានំ កោវិលន្តិ វក្ខតិ ចវនធម្មំយេវ សមានំ អចវនធម្មន្តិ វក្ខតិ យត្ថ ច បន ជាយតិ ច ជីយតិ ច មីយតិ ច ចវតិ ច ឧបបជ្ជតិ ន តំ តថា វក្ខតិ ឥទំ ហិ ន ជាយតិ ន ជីយតិ ន មីយតិ ន ចវតិ ន ឧបបជ្ជតីតិ សន្តញ្ច បនញ្ញំ ខុទ្ទកំ និស្សរណំ នត្ថញ្ញំ ខុទ្ទកំ និស្សរណន្តិ វក្ខតីតិ ។

(១៩៣) អថខោ កិកូវេ អាវេ ចាបិមា អញ្ញតរំ ព្រហ្មចារិសដ្ឋិ អញ្ញារិសិត្វា មំ ឱតរេច កិកូ កិកូ មេតមាសនោ មេតមាសនោ ឱសោ ហិ កិកូ ព្រហ្ម មហាព្រហ្មា អភិភូ អនភិភូតោ អញ្ញទត្ថុ ទសោ វសវត្តី ឥស្សរោ កត្តា និម្មាតា សេដ្ឋោ សជ្ជិតា(១) វសី បិតា ភូតភព្យានំ ។ អបោសុំ ខោ កិកូ(២)

---

១ ម. សញ្ជិតា ។ ២ ម. យេ កិកូ ។

ចានជាពោលនូវរបស់ដែលមិនខៀងខាត់ថាជារបស់ខៀងខាត់វិញ ពោលរបស់ដែលមិនបិតថេរ ថាជារបស់បិតថេរវិញ ពោលរបស់គ្មាននៅគ្រប់កាល ថាជារបស់មាននៅគ្រប់កាលវិញ ពោលរបស់ដែលមិនធ្លុះធ្លាយ ថាជារបស់ធ្លុះធ្លាយវិញ ពោលរបស់ដែលឃ្លៀងឃ្លាតថាជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាតវិញ មួយទៀត ពាក្យព្រហ្មពោលចំពោះឋានព្រហ្មដែលនៅកើត នៅចាស់ នៅស្លាប់ នៅច្យុត នៅកើតទៀតថា ឋានព្រហ្មនេះមិនកើត មិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើងវិញ ឯឋានដទៃ ជាទីរលាស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខ ឲ្យក្រៃលែងជាងឋានព្រហ្មនេះ មិនមានឡើយ ។

(១៩៣) ម្នាលកិកុំពាំងឡាយ លំដាប់នោះ មារមានចិត្តចាបចូលជ្រែកព្រហ្មមួយរូបឈ្មោះចាវិសជ្ជៈ ហើយពោលពាក្យនេះនឹងតថាគតថា ម្នាលកិកុំ កិកុំកុំបណ្តោញព្រហ្មនេះឡើយ កិកុំកុំបណ្តោញព្រហ្មនេះឡើយ ម្នាលកិកុំ ព្រោះព្រហ្មនេះជាមហាព្រហ្ម ជាច្បង ឥតមានអ្នកដទៃគ្របសង្កត់បាន ជាអ្នកឃើញហេតុពិត ជាអ្នកធ្វើជនពាំងអស់ឲ្យលុះក្នុងអំណាចខ្លួនបាន ជាឥស្សរៈក្នុងលោក ជាអ្នកសាងលោក និម្មិតលោក ជាអ្នកប្រសើរ ជាអ្នកចាត់ចែងលោក ជាអ្នកស្ងួតដំនាញ ជាបិតារបស់ពួកសត្វដែលកើតហើយ និងសត្វដែលនៅកំពុងកើត ។ ម្នាលកិកុំ

ตยา ปุเพฺ สมณาพฺราหฺมณา เอเกสฺมึ ปฐวี-
กสิเณ ปฐวีสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
เตชกสิเณ เตชสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
วายุกสิเณ วายุสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
นีลกสิเณ นีลสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
ปีตกสิเณ ปีตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
โลหิตกสิเณ โลหิตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
โอทาตกสิเณ โอทาตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
อากาสกสิเณ อากาสสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
วิญฺญาณกสิเณ วิญฺญาณสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
เอเกสฺมึ ปฐวีกสิเณ ปฐวีสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
เตชกสิเณ เตชสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
วายุกสิเณ วายุสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
นีลกสิเณ นีลสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
ปีตกสิเณ ปีตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
โลหิตกสิเณ โลหิตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
โอทาตกสิเณ โอทาตสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
อากาสกสิเณ อากาสสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
วิญฺญาณกสิเณ วิญฺญาณสญฺญี อุทฺธมโธติริยา อทฺวยา อปฺปมาณา
เต กายสฺส เภทา
ปาณุปจฺเฉทา มานุเส กาเย ปติฏฺฐิตา ฯ อเปสุ
โข ปน เอกจฺเจ[๑] ตยา ปุเพฺ สมณาพฺราหฺมณา
เอเกสฺมึ ปฐวิปริตฺตสญฺญี ปฐวิกสิณโข อปฺปมาณ-
สญฺญี อาปกสิณโข เตชปริตฺตสญฺญี เตชกสิณโข
วายุปริตฺตสญฺญี วายุกสิณโข นีลปริตฺตสญฺญี นีลกสิณโข
ปีตปริตฺตสญฺญี ปีตกสิณโข โลหิตปริตฺตสญฺญี โลหิตกสิณโข
โอทาตปริตฺตสญฺญี โอทาตกสิณโข อากาสปริตฺตสญฺญี
อากาสกสิณโข วิญฺญาณปริตฺตสญฺญี วิญฺญาณกสิณโข
เอเกสฺมึ ปฐวิปริตฺตสญฺญี ปฐวิกสิณโข อปฺปมาณ-
สญฺญี อาปกสิณโข เตชปริตฺตสญฺญี เตชกสิณโข
วายุปริตฺตสญฺญี วายุกสิณโข นีลปริตฺตสญฺญี นีลกสิณโข
ปีตปริตฺตสญฺญี ปีตกสิณโข โลหิตปริตฺตสญฺญี โลหิตกสิณโข
โอทาตปริตฺตสญฺญี โอทาตกสิณโข อากาสปริตฺตสญฺญี
อากาสกสิณโข วิญฺญาณปริตฺตสญฺญี วิญฺญาณกสิณโข
เต กายสฺส เภทา
ปาณุปจฺเฉทา มานุเส กาเย ปติฏฺฐิตา ฯ กตฺถจิ[๒] ปน ฐานา

๑ ม. เยเ ปน ภิกฺขเว ทิสฺสนฺติ ฯ ๒ ฉ. ม. กตฺถจิ ฯ

ក្នុងកាលមុនអំពីខ្ទុនលោក មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកជាអ្នកតិះដៀលផែនដី(១) ខ្ពើមផែនដី តិះដៀលទឹក ខ្ពើមទឹក តិះដៀលភ្លើង ខ្ពើមភ្លើង តិះដៀលខ្យល់ ខ្ពើមខ្យល់ តិះដៀលពួកសត្វ ខ្ពើមពួកសត្វ តិះដៀលទេវតា ខ្ពើមទេវតា តិះដៀលបជាបតិទេវកជ ខ្ពើមបជាបតិទេវកជ តិះដៀលព្រហ្ម ខ្ពើមព្រហ្ម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះចំណាយកាយផ្តាច់បង់ជីវិតទៅ ក៏កើតក្នុងពួកដ៏ថោកទាប គឺអចុយកូមិ ៦ ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយវិញទៀត ក្នុងកាលមុនអំពីខ្ទុនលោក មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោកជាអ្នកសរសើរផែនដី ត្រេកអរនឹងផែនដី សរសើរទឹក ត្រេកអរនឹងទឹក សរសើរភ្លើង ត្រេកអរនឹងភ្លើង សរសើរខ្យល់ ត្រេកអរនឹងខ្យល់ សរសើរពួកសត្វ ត្រេកអរនឹងពួកសត្វ សរសើរទេវតា ត្រេកអរនឹងទេវតា សរសើរបជាបតិទេវកជ ត្រេកអរនឹងបជាបតិទេវកជ សរសើរព្រហ្ម ត្រេកអរនឹងព្រហ្ម ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះចំណាយកាយ ផ្តាច់បង់ជីវិតទៅ ក៏កើតក្នុងពួកដ៏ប្រសើរ គឺព្រហ្មលោក ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំសូមនិយាយទំនាក់ទំនងយ៉ាងនេះ

---

១ អដ្ឋកថា ថា តិះដៀលផែនដីថា អនិច្ចំ ទុក្ខំ អនត្តា ។

ឥង្ឃ ភុំ មារិស យទេវ តេ ព្រហ្មា អាហ តទេវ ភុំ
កវោមិ មា ភុំ ព្រហ្មុនោ វចនំ ឧថាតិវត្តិត្ថោ សចេហោ
ភុំ កិក្ខុ ព្រហ្មុនោ វចនំ ឧថាតិវត្តិស្សសិ ។ សេយ្យថាបិ
ជាម បុរិសោ សិរឹ អាគច្ឆន្តឹ ឧណ្ហោន បដិប្បជាមេយ្យ
សេយ្យថាបិ ភ បន កិក្ខុ បុរិសោ ឧរកប្បថា ត
បមតន្តោ ហាត្តេហិ ច ថាទេហិ ច បហរឹ វិរវេយ្យ(១)
ឯវំ សម្បទមិទំ កិក្ខុ តុយ្ហំ ភវិស្សតិ ។ ឥង្ឃ ភុំ
មារិស យទេវ តេ ព្រហ្មា អាហ តទេវ ភុំ កវោមិ
មា ភុំ ព្រហ្មុនោ វចនំ ឧថាតិវត្តិត្ថោ ឧទុ ភុំ កិក្ខុ
បស្សសិ ព្រហ្មបរិសំ(២) សន្និសិន្នន្តិ ។ ឥតិ ខោ មំ
កិក្ខវេ មារោ ថាបេមា ព្រហ្មបរិសំ ឧបនេសិ ។ ឯវំ
វុត្តេ អហំ កិក្ខវេ មារំ ថាបេមន្តឹ ឯតទវោចំ ជានាមិ
ខោ តាហំ ថាបេម អា ភុំ មញ្ញិត្ថោ ឧ មំ ជានាតីតិ
មារោ តូមសិ ថាបេម យោ ទេវ ថាបេម ព្រហ្មា យា
ច ព្រហ្មបរិសា យេ ច ព្រហ្មថារិសជ្ជា សព្វេ

---

១ ឧ. ម. រិរវេយ្យ ។ ២ ឧ. ព្រហ្មឹ បរិសំ ។ ៣ ម. យោ ។

បពិត្រលោកអ្នកនិព្ទុក្ខ ខ្ញុំសូមជាស់តឿនលោក ចូរលោកធ្វើតាមពាក្យព្រហ្មដែលបាននិយាយហើយដល់លោក លោកកុំកន្ធងពាក្យរបស់ព្រហ្មឡើយ ម្នាលកិក្ខុ ប្រសិនបើលោកកន្ធងពាក្យរបស់ព្រហ្មហើយ ។ ដូចជាបុរសយកដម្បងវាយបណ្តេញទូសីរីដែលកំពុងមកដល់ យ៉ាងណា ម្នាលកិក្ខុ ពុំនោះសោត ដូចជាបុរសធ្លាក់ក្នុងអណ្តូងធំជ្រៅ មិនអាចនឹងចាប់ផែនដីដោយដៃនឹងដើងតាំងឡាយបាន យ៉ាងណា ម្នាលកិក្ខុ សេចក្តីឧបមេយ្យនេះនឹងមានដល់លោក ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បពិត្រលោកអ្នកនិព្ទុក្ខ ខ្ញុំសូមជាស់តឿនលោក ចូរលោកធ្វើតាមពាក្យព្រហ្មដែលបាននិយាយហើយដល់លោក ចូរលោកកុំកន្ធងពាក្យរបស់ព្រហ្មឡើយ ម្នាលកិក្ខុ ក្រែងលោកឃើញព្រហ្មបរិស័ទកំពុងប្រជុំគ្នាដែរឬទេ ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងឡាយ មានមានចិត្តថាបបានបង្ហោនតថាគតឲ្យដូចជាព្រហ្មបរិស័ទដោយប្រការដូច្នេះឯង ។ ម្នាលកិក្ខុតាំងឡាយ កាលមានិយាយយ៉ាងនេះហើយ តថាគតបានពោលនឹងមានមានចិត្តថាបយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលមារមានចិត្តថាប តថាគតស្គាល់អ្នកច្បាស់ហើយ អ្នកកុំមើលងាយថា តែមានអ្នកណាមួយស្គាល់អញដូច្នេះឡើយ ម្នាលមារមានចិត្តថាប អ្នកហ្នឹងហើយជាមារ ម្នាលមារមានចិត្តថាប ព្រហ្មណាក៏ដោយ ព្រហ្មបរិស័ទណាក៏ដោយ ព្រហ្មបារិសជ្ជាណាក៏ដោយ អ្នកតាំងអស់នោះ

តវ ហន្តកតា សព្ពេ តវ វសង្គតា តុយ្ហំ ហិ តាបិម ឯវំ ហោតំ ឯសោបិ មេ អស្ស ហន្តកតោ ឯសោបិ មេ អស្ស វសង្គតោតំ អហំ ខោ បន តាបិម នេវ តវ ហន្តកតោ នេវ តវ វសង្គតោតំ ។

(๑๙๖) ឯវំ វុត្តេ កំក្ខវេ ពកោ ព្រហ្មា(๑) ឯតទវោច អហំ ហិ មារិស ឯកិស្សេវ សមានំ ឯកិន្តិ វាមិ ទុវិស្សេវ សមានំ ទុវន្តិ វាមិ សស្សតិស្សេវ សមានំ សស្សតន្តិ វាមិ តេវិជ្ជស្សេវ សមានំ តេវិជ្ជន្តិ វាមិ អចវនធម្មិស្សេវ សមានំ អចវនធម្មន្តិ វាមិ ។ យត្ត ច បន ន ជាយតិ ន ជីយតិ ន មីយតិ ន ចវតិ ន ឧបបជ្ជតិ តត្រេវាហំ វាមិ ឥតិ ហិ ច ជាយតិ ន ជីយតិ ន មីយតិ ន ចវតិ ន ឧបបជ្ជតិ អសន្តញ្ហ បនញ្ញំ ទុត្តរឹ ឯសុរណំ ឥត្តញ្ញំ ទុត្តរឹ ឯសុរណន្តិ វាមិ ។ អហោសុំ ខោ កំក្ខ

๑ ម. ឯត្តន្តរេ មន្តិ ទិស្សតិ ។

สุตฺตนฺตปิฎก มชฺฌิมนิกาย มูลปณฺณาสก:

สุទ្ធតែលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អ្នក អ្នកទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែលុះក្នុងអំណាចរបស់អ្នក ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រោះហេតុនោះ បានជាអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម គប្បីលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អញ ព្រះសមណគោតម គប្បីលុះក្នុងអំណាចរបស់អញ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ឯតថាគតមិនលុះក្នុងកណ្តាប់ដៃរបស់អ្នកទេ មិនលុះក្នុងអំណាចរបស់អ្នកទេ ។

(๑๙๘) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលតថាគត ពោលយ៉ាងនេះហើយ ពកព្រហ្មបានពោលនូវពាក្យនេះថា បពិត្រព្រះអង្គ អ្នកនិក្ខុ ខ្ញុំព្រះអង្គពោលរបស់ដែលទៀង ថាជារបស់ទៀងពិត ពោលរបស់ដែលបិតថេរ ថាជារបស់បិតថេរពិត ពោលរបស់ដែលមាននៅសព្វកាល ថាជារបស់នៅមានសព្វកាលពិត ពោលរបស់ដែលជាច់ធ្លុះធ្លាយ ថាជារបស់ជាច់ធ្លុះធ្លាយពិត ពោលរបស់ដែលមិនឃ្លៀងឃ្លាត ថាជារបស់មិនឃ្លៀងឃ្លាតពិត ។ មួយវិញទៀត ទីណាមិនកើត មិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើង ខ្ញុំព្រះអង្គពោលទីនោះឯង ថាទីនេះមិនកើតមិនចាស់ មិនស្លាប់ មិនច្យុត មិនកើតឡើង មួយវិញទៀត ឋានដទៃ ជាទីលាស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខឲ្យក្រៃលែងមិនមាន បានជាខ្ញុំព្រះអង្គពោលថា ឋានដទៃ ជាទីលាស់ខ្លួនចេញចាកទុក្ខឲ្យក្រៃលែងមិនមាន ។ ម្នាលភិក្ខុ

ចូឡយមកវគ្គស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកសុត្តេ ពកស្ស ទិដ្ឋិវិវរណំ

តយោ បុព្ពេ សមណព្រាហ្មណា លោកស្មិំ យោវតកំ
តុយ្ហំ កសិណំ អាយុំ(๑) តាវតកំ តេ(๒) តាទោ-
កម្មមេវ អហោសិ ។ តេ ខោ ឃវំ ជានេយ្យុំ សន្តំ
វា អញ្ញំ ខុត្តរិ និសវ្វរណំ អត្តញ្ញំ ខុត្តរិ និសវ្វរណន្តិ
អសន្តំ វា អញ្ញំ ខុត្តរិ និសវ្វរណំ នត្តញ្ញំ ខុត្តរិ
និសវ្វរណន្តិ ។ កិន្តាហំ(๓) តំកម្មំ ឃវំ វជាមិ ន
ចេវញ្ញំ ខុត្តរិ និសវ្វរណំ នត្តំសវ្វសិ យោវនេវ ច
បន កាលមជវ្ស វិឃាតវ្ស កាតិ ភវិសវ្វសិ ។
សចេ ខោ តុំ តំកម្មំ បឋវិំ អជ្ឈាសិសវ្វសិ ជិប-
សាយិតោ មេ ភវិសវ្វសិ វត្តសាយិតោ យថាកាម-
ការណីយោ ពាហិតេយ្យោ ។ សចេ បន(๔) អាបំ តេជំ
វាយំ ភូតេ នេវ បឋាមតឺ ព្រហ្មុំ អជ្ឈាសិសវ្វសិ
ជិបសាយិតោ មេ ភវិសវ្វសិ វត្តសាយិតោ យថា-
កាមការណីយោ ពាហិតេយ្យោតំ ។ អហម្បិ ខោ ឯតំ
ព្រហ្មេ ជានាមិ ។ សចេ បឋវិំ អជ្ឈាសិសវ្ប-
មិ ជិបសាយិតោ តេ ភវិសវ្បមិ វត្តសាយិតោ

---

๑ ម. អាយុ ។ ๒ ម. តេសំ ។ ๓ ម. តត្ថាហំ ។ ๔ ម. បនាតិ
ន ទិស្សតិ ។

ចូរឃ្លាយមកវិញ ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ការប្រទង់ដោះទង្វើរបស់ពួកព្រហ្ម

កាលមុនខ្ញុំអ្នកទៅទៀត មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ក្នុងលោក មានតប-
កម្មប្រហែលនឹងអាយុពាន់អស់របស់អ្នក ។ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍នោះដឹង
យ៉ាងនេះថា ហានដទៃជាទីរលាស់ខ្ញុំនេចញចាកទុក្ខ តទៅទៀត មាន ហាន
ដទៃជាទីរលាស់ខ្ញុំនេចញចាកទុក្ខតទៅទៀត មាន ថាហានដទៃទីរលាស់
ខ្ញុំនេចញចាកទុក្ខតទៅទៀតមិនមាន ហានដទៃជាទីរលាស់ខ្ញុំនេចញចាកទុក្ខ
តទៅទៀតមិនមាន ។ ម្នាលកិកុ ព្រោះហេតុនោះ បានជាខ្ញុំនិយាយនឹង
លោកយ៉ាងនេះ លោកមិនឃើញទូវហានដទៃជាទីរលាស់ខ្ញុំនេចញចាកទុក្ខ
តទៅទៀតទេ លោកជាអ្នកមានចំណែកនៃសេចក្តីលំបាក នឹងសេចក្តី
ចង្អៀតចង្អល់តែមួយយ៉ាង ។ ម្នាលកិកុ ប្រសិនបើលោកប្រកាន់ផែនដី
ឈ្មោះថាដេកនៅក្បែរខ្ញុំ ឈ្មោះថាដេកត្រាំនៅក្នុងវត្តរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើ
លោកតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ឲ្យលោកជាមនុស្សប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ។
មួយវិញទៀត ប្រសិនបើលោកប្រកាន់ទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ទេវតា
ជាបតិទេវតាជ ព្រហ្ម ឈ្មោះថាដេកនៅក្បែរខ្ញុំ ឈ្មោះថាដេកត្រាំក្នុង
វត្តរបស់ខ្ញុំ ខ្ញុំនឹងធ្វើលោកតាមសេចក្តីប្រាថ្នារបស់ខ្ញុំ ឲ្យលោកជាមនុស្ស
ប្រកបដោយសេចក្តីសុខ ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតក៏ដឹងហេតុនេះដែរ ។ ប្រសិន
បើតថាគតប្រកាន់ផែនដី ឈ្មោះថាដេកនៅក្បែរអ្នក ឈ្មោះថាដេកត្រាំក្នុង

ยถากามกรณีโยติ ตาทิเสยฺยา ฯ สเจ ปน(๑) อหมิว เอตฺถ ภเวยฺยํ ภูเตน เทเวน ปชาปติ ปฺหิ อเชฺฌสิสฺสามิ ยิฏฺหสายเกน เต กาสิสฺสามิ วตฺถุสายเกน ยถากามกรณีโยติ ตาทิเสยฺยา ฯ อถ เต อหมิ ปฺหา กตา ปชานามิ ปุตฺตา ปชานามิ ฆรมหิทฺธิโก ตโก ปฺหา ฆรมหาสุกาโร ตโก ปฺหา ฆรมหิโสกฺโก ตโก ปฺหาติ ฯ ยถากถิ ปน เม ตุมฺเห มาริส กตา ปชานาสิ ปุตฺตา ปชานาสิ ฆรมหิทฺธิโก ตโก ปฺหา ฆรมหาสุกาโร ตโก ปฺหา ฆรมหิโสกฺโก ตโก ปฺหาติ ฯ

ยาวตา จนฺทิมสุริยา ปริหรนฺติ
ทิสา ภนฺติ วิโรจนา(๒)
ตาว สหสฺสธา โลโก
ตตฺถ เต วตฺตี(๓)ยาสา

---

๑ ฉ. ม. ปนาติ ส ทิสฺสติ ฯ ๒ ม. วิโรจมานา ฯ ๓ ม. วตฺตเต ฯ

វត្តរបស់អ្នក អ្នកគួរនឹងធ្វើតថាគតតាមសេចក្តីជ្រុះថ្នាក់របស់អ្នក ឲ្យតថាគតជាមនុស្សប្រកបដោយបានមែន ។ មួយវិញទៀត ប្រសិនបើតថាគតប្រកាន់ទឹក ភ្លើង ខ្យល់ ពួកសត្វ ពួកទេវតា បជាបតិទេវតាជាព្រហ្ម ឈ្មោះថាដេកនៅក្បែរអ្នក ឈ្មោះថាដេកត្រាំក្នុងវត្តរបស់អ្នក អ្នកគួរនឹងធ្វើតថាគតតាមសេចក្តីជ្រុះថ្នាក់ ឲ្យតថាគតជាមនុស្សប្រកបដោយបានមែន ។ ម្នាលព្រហ្ម ប៉ុន្តែតថាគតស្គាល់គតិរបស់អ្នក ស្គាល់អានុភាពរបស់អ្នកហើយថា ពកព្រហ្មមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ ។ ពកព្រហ្មទូលសួរថា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិរទុក្ខ ចុះព្រះអង្គស្គាល់គតិរបស់ខ្ញុំ ស្គាល់អានុភាពរបស់ខ្ញុំថា ពកព្រហ្ម មានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានអានុភាពច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្ម មានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ តើដោយប្រការដូចម្តេច ។

ព្រះអង្គត្រាស់ថា ព្រះចន្ទ្រទឹងព្រះអាទិត្យ ទាំង៥ឡាយដើរបំភ្លឺទិសទាំង៥ឡាយឲ្យភ្លឺបានត្រឹមណា លោកតឹងក្តារ៉ាឡ ទាំង៥ម្ខាង ពាន់ក៏កំណត់ត្រឹមនោះ អំណាចរបស់អ្នកប្រព្រឹត្តទៅបានតែ

ปุจฺฉิยมานสฺส ปุคฺคลสฺส ปกาสฺส ทิฏฺฐิวิเวฏนํ

ยเถวายฺหิ ชาณสิ

อโถ ภควาปิ

สนฺตาวาฺเญ ชาณาสิ

สตฺถา อาคตึ คตึ ฯ

ยาวญฺหิ เจ อหํ ปุคฺคลสฺส คตึญฺจ ชาณามิ ปุนพฺภวญฺจ ชาณามิ ยาวหิมวาปิ ทุติโย ปพฺพโต ปุคฺคลสฺส ยาวหิมวาปิ ตติโย ปพฺพโต ปุคฺคลสฺส ยาวหิมวาปิ จตุตฺโถ ปพฺพโต ปุคฺคลสฺส ตาวญฺจ ปุคฺคลสฺส อาคตึ คตึ ฯ อถ ขฺวาหํ ปุคฺคลสฺส อาคตึ คตึ จวนูปปตฺตึ น ชาณามิ น ปสฺสามิ ตฺวาหิ(๓) ชาณามิ ปสฺสามิ ฯ อถ ขฺวาหํ ปุคฺคลสฺส อาคตฺวา คตฺวา จวิตฺวา อุปปชฺชิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกนฺติ ปวทามิ ฯ ยสฺมา(๔) จ โข ปุคฺคลสฺส อาคตึ คตึ จวนูปปตฺตึ น ชาณามิ น ปสฺสามิ ตสฺมา ตฺวาหิ ชาณามิ ปสฺสามิ ฯ อถ ขฺวาหํ ปุคฺคลสฺส อาคตฺวา คตฺวา จวิตฺวา อุปปชฺชิตฺวา กายสฺส เภทา ปรมรณา สุคตึ สคฺคํ โลกนฺติ ปวทามิ ฯ ยสฺมา

ត្រឹមចក្កវាឡមួយពាន់ទុំ មួយទៀត អ្នកស្គាល់ពួកសត្វ
ថោកទាប នឹងពួកសត្វខ្ពង់ខ្ពស់ សត្វដែលប្រកបដោយពាគ:
នឹងសត្វដែលប្រាសចាកពាគ: ស្គាល់ចក្កវាឡនេះ ចក្រវាឡ
ដទៃ ស្គាល់ដំណើរមក នឹងដំណើរទៅ របស់សត្វទាំង
ឡាយ ។

ម្នាលព្រហ្ម តថាគតស្គាល់គតិ ស្គាល់អានុភាពរបស់អ្នកយ៉ាងនេះ
ថា ពកព្រហ្មមានឫទ្ធិច្រើនយ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានអានុភាពច្រើន
យ៉ាងនេះ ពកព្រហ្មមានស័ក្តិធំយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលព្រហ្ម នៅមាន
ព្រហ្ម ៣ ពួកដទៃទៀត អ្នកមិនដឹង មិនឃើញព្រហ្មទាំង ៣ ពួកនោះ
ទេ តថាគតទើបដឹង ទើបឃើញព្រហ្មទាំង ៣ ពួកនោះបាន ។ ម្នាល
ព្រហ្ម មានពួកព្រហ្មមួយ ឈ្មោះអាភស្សរៈ ។ ខ្លួនអ្នកឬតែអំពីទីនោះ
បានមកកើតកន្លងទីនេះ ស្មារតីរបស់អ្នកនោះក៏ភ្លេចបាត់ទៅ ដោយសារ
នៅកន្លងទីនេះយូរពេក ព្រោះហេតុនោះបានជាអ្នកមិនដឹង មិនឃើញ
អាភស្សរព្រហ្មនោះ តថាគតទើបដឹង ទើបឃើញព្រហ្មនោះបាន ។
ម្នាលព្រហ្ម យ៉ាងនេះឯង តថាគតមិនមែនស្មើនឹងអ្នកទេ តថាគតដឹង

កុតោ នីចេយ្យុំ អថខោ អមាមេវ តយា តំយេវ ។ អត្ថិ ខោ ព្រហ្មេ សុភគកិណ្ហា នាម តាយោ វេហប្ផលា នាម តាយោ(១) តំ ភុំ ន ជានាសិ ន បស្សសិ តមហំ ជានាមិ បស្សាមិ ។ ឯវម្បិ ខោ អហំ ព្រហ្មេ នេវ តេ សមសមោ អភិញ្ញាយ កុតោ នីចេយ្យុំ អថខោ អមាមេវ តយា តំយេវ ។ បឋវី ខោ អហំ ព្រហ្មេ បឋវីតោ អភិញ្ញាយ យាវតា បឋវិយា បឋវិត្តេន(២) អនុភូតំ តទភិញ្ញា. យ បឋវី នាហោសិ(៣) បឋវិយា នាហោសិ បឋវីតោ នាហោសិ បឋវី មេតំ នាហោសិ បឋវី នាតិវឌ្ឍិ ។ ឯវម្បិ ខោ អហំ ព្រហ្មេ នេវ តេ សមសមោ អភិញ្ញាយ កុតោ នីចេយ្យុំ អថខោ អមាមេវ តយា តំយេវ ។ អាបំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ ។ បេ ។ តេជំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ...

---

១ ម. ឯត្តន្តរេ អភិភូ នាម កាយោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ឧ. ម. បឋវិត្តេន ។ ៣ ឧ. នាហោសិ ។ ម. នាបហោសិ ។

ច្បាស់ហើយ នឹងឲ្យថេរគាថាជាដ៏អ្នកដូចម្តេចបាន តថាគតត្រូវតែប្រ-
សើរជាដ៏អ្នកដោយពិត ។ ម្នាលព្រហ្ម នៅមានពួកព្រហ្មឈ្មោះសុក-
កិណ្ណៈ នឹងពួកព្រហ្មឈ្មោះវេហប្ផលៈ អ្នកមិនដឹង មិនឃើញពួកព្រហ្ម
ទាំងនោះទេ តថាគតទើបដឹង ទើបឃើញពួកព្រហ្មនោះបាន ។
ម្នាលព្រហ្ម យ៉ាងនេះឯង តថាគតមិនមែនស្មើនឹងអ្នកទេ តថាគតដឹង
ហើយ នឹងឲ្យថេរគាថាជាដ៏អ្នកដូចម្តេចបាន តថាគតត្រូវតែប្រសើរជាដ៏
អ្នកដោយពិត ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវផែនដី ថាជា
ផែនដីពិត ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដែលសត្វមិនធ្លាប់ដល់ដោយសភាព
នៃផែនដីពិត បានជាតថាគតមិនប្រកាន់នូវផែនដី មិនប្រកាន់ក្នុងផែនដី
មិនប្រកាន់អំពីផែនដី មិនប្រកាន់ថាផែនដីរបស់តថាគត មិនប្រកាស
ផែនដី ។ ម្នាលព្រហ្ម កាលបើយ៉ាងនេះ តថាគតមិនមែនជាបុគ្គល
ស្មើនឹងអ្នកទេ តថាគតគ្រាស់ដឹងហើយ នឹងឲ្យថេរគាថាជាដ៏អ្នកដូចម្តេច
បាន តថាគតត្រូវតែប្រសើរជាដ៏អ្នកដោយពិត ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគត
ដឹងច្បាស់នូវទឹក ។ បេ ។ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវភ្លើង . . .

ភាយិំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... ភូតេ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... នេវ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... បជាបតិំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... ព្រហ្មុំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... អាភស្សរេ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... សុភកិណ្ហេ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... វេហប្ផលេ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... អភិភុំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ... សព្ពំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ សព្ពតោ អភិញ្ញាយ យាវតា សព្ពសត្ត សព្ពត្តេន អនធុភូតំ តទភិញ្ញាយ សព្ពំ ជានោសិ សព្ពស្មិំ ជានោសិ សព្ពតោ ជានោសិ សព្ពំ មេតំ ជានោសិ សព្ពំ ធាតិវធិ ។ ឯវំ ខោ អហំ ព្រហ្មេ នេវ តេ សមសមោ អភិញ្ញាយ កុតោ ឧត្តរិតរេយ្យុំ អថខោ អហមេវ តយា កិយ្យាតិ ។ សចេ ខោ តេ(๑) មានសំ សព្ពសត្ត សព្ពត្តេន អនធុភូតំ តទភិញ្ញាយ មា ហេវ តេ ទិដ្ឋគមេវ អហោសិ តុច្ឆគមេវ អហោសិ ។ ទិញ្ញា ណំ

๑ ម. តេវិបរិយំ ឥទ ទិស្សតិ ។

ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់ នូវឋាន... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់ នូវពួកសត្វ... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវពួកទេវតា... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវបជាបតីទេវរាជ... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវព្រហ្ម... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់ នូវពួកព្រហ្មឈ្មោះអាភស្សរៈ ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មឈ្មោះសុភកិណ្ហៈ... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មឈ្មោះវេហប្ផលៈ... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវព្រហ្មជាច្បងគេ... ម្នាលព្រហ្ម តថាគតដឹងច្បាស់នូវវត្តុតាំងពួក ថាជាវត្តុតាំងពួងពិត ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិព្វានដែលសត្វមិនធ្លាប់ដល់ ដោយសភាពនៃវត្តុតាំងពួង បានជាតថាគតមិនប្រកាន់វត្តុតាំងពួង មិនប្រកាន់ក្នុងវត្តុតាំងពួង មិនប្រកាន់អំពីវត្តុតាំងពួង មិនប្រកាន់វត្តុតាំងពួងថាជារបស់តថាគត មិនប្រកាសនូវវត្តុតាំងពួង ។ ម្នាលព្រហ្ម កាលបើយ៉ាងនេះ តថាគតមិនមែនស្មើនឹងអ្នកទេ តថាគតគ្រាស់ដឹងហើយ នឹងឲ្យថាកាបជាងអ្នកដូចម្តេចបាន តថាគតត្រូវតែប្រសើរជាងអ្នកដោយពិត ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ បើព្រះអង្គដឹងនូវព្រះនិព្វានដែលសត្វមិនធ្លាប់ដល់ដោយសភាពនៃវត្តុតាំងពួងហើយ សូមកុំឲ្យពាក្យរបស់ព្រះអង្គសោះសូន្យទទេឥតអំពើឡើយ ។ វិញ្ញាណឈ្មោះ

អនន្តសញ្ញំ អនន្តំ សព្ពតោបភំ(๑) បឋវិយា បឋវិត្តេន អនន្តភូតំ អាបស្ស អាបត្តេន អនន្តភូតំ តេជស្ស តេជត្តេន អនន្តភូតំ វាយស្ស វាយត្តេន អនន្តភូតំ ភូតានំ ភូតត្តេន អនន្តភូតំ ទេវានំ ទេវត្តេន អនន្តភូតំ បជាបតិស្ស បជាបតិត្តេន អនន្តភូតំ ព្រហ្មានោ(๒) ព្រហ្មត្តេន អនន្តភូតំ អាភស្សរានំ អាភស្សរត្តេន អនន្តភូតំ សុភកិណ្ហានំ សុភកិណ្ហត្តេន អនន្តភូតំ វេហប្ផលានំ វេហប្ផលត្តេន អនន្តភូតំ អភិភុស្ស អភិភុត្តេន អនន្តភូតំ សព្ពស្ស សព្ពត្តេន អនន្តភូតំ ។ ហន្ទ ចរហិ តេ មារិស(๓) អន្តរាយាមីតិ ។ ហន្ទ ចរហិ មេ ត្វំ ព្រហ្មេ អន្តរាយស្ស សចេ វិសហសីតិ ។ អថខោ កិកូវេ ពកោ ព្រហ្មា

---

๑ ឧ. ម. ឯតទវោចុំ ទិស្សតិ ។ ๒ ឧ. ម. ព្រហ្មានំ ។ ๓ ម. ឯតទវោចុំ ទិស្សតិ ។

អនិទស្សនៈ(๑) ឈ្មោះអនន្តៈ(๒)មានពន្លឺក្តីជាធម្មជាតចាំងអស់ ដែលសត្វមិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃផែនដី មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃទឹក មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃភ្លើង មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃខ្យល់ មិនធ្លាប់បានដល់ ដោយសភាពជាពួកសត្វ មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាទេវតា មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាបជាបតិទេវរាជ មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាអាភស្សរព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាសុភកិណ្ហព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពជាវេហប្ផលព្រហ្ម មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃព្រហ្មជាច្បង មិនធ្លាប់បានដល់ដោយសភាពនៃវត្ថុចាំងពួង ។ បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋក្តី ណ្ហើយចុះ ខ្ញុំនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីព្រះអង្គឥឡូវនេះ ។ ម្នាលព្រហ្ម អើ បើអ្នកអាច ក៏ចូរបំបាត់ខ្លួន អំពីតថាគតឥឡូវនេះមើល ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ពកព្រហ្មតិត

๑-๒ វិញ្ញាណនេះជាឈ្មោះនៃព្រះនិព្វាន ដូនកាលហៅថា អនិទស្សនៈ ឬ អនន្តៈ ។ ដែលឈ្មោះថាអនិទស្សនៈ ព្រោះមិនមានរូបារម្មណ៍មកកាន់រង្វង់ចក្ខុវិញ្ញាណ, ដែលឈ្មោះថា អនន្តៈ ព្រោះប្រាសចាកការកើតទំនឹងវិនាសទៅវិញ ។ អដ្ឋកថា ។

อนฺตรายิกสฺสาปิ สมณสฺส โคตมสฺส อนฺตรายิกสฺสาปิ สมณสฺส โคตมสฺสาติ เอวมฺปิ เมสงฺกาติ อนฺตรายิกาติ ฯ ปโร ปุจฺเฉ อหิ ภิกฺขเว ตกฺกี พฺรหฺมาโน ฌานเภทา หีนา จ หิ เต พฺรหฺมา อนฺตรายิกาติ ฯ หีนา จ หิ เม ภิกฺขเว อาวาสา อนฺตรายิกสฺส สเจ วิสหิสฺสตีติ ฯ อถ ขฺวาหิ-ภิกฺขเว ตถารูปา ฐานา กิสฺส กิสฺสาหิ อภิสงฺขาเรสิ(๑) ฌานฺตาปิ พฺรหฺมา จ พฺรหฺมปริสา จ พฺรหฺมา-ปาริสชฺชา จ สนฺตฺยิ เม สุยฺยนฺติ(๒) น จ มิ ทกฺขนฺตีติ ฯ อนฺตรหิโต ๙มิ คาถิ อภาสิ

อเวภิหิ กยิ ธิสฺสา
กาญฺ ปิกเรสิ ธิ
กิ ชาภิวฺธิ กิญฺ(๓)
ธนฺธิญฺ น ฉาธิยนฺติ ฯ

(๑๙๘) อถโข ภิกฺขเว พฺรหฺมา จ พฺรหฺมปริสา จ พฺรหฺมาปาริสชฺชา จ อกฺขายิกฺขตเจตสาปิ อเหสุ

๑ ม. อภิสงฺขาสิ ฯ ๒ ม สเหสฺสนฺติ ฯ ๓ ม. กญฺจิ ฯ

ថា អាត្មាអញនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីព្រះសមណគោតម អាត្មាអញនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីព្រះសមណគោតម ហើយក៏មិនអាចនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីតថាគតបានឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ កាលបើពកព្រហ្មពោលយ៉ាងនេះហើយ តថាគតក៏បានពោលនឹងពកព្រហ្មយ៉ាងនេះវិញថា ម្នាលព្រហ្ម បើដូច្នោះ តថាគតនឹងបំបាត់ខ្លួនអំពីអ្នកវិញ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទុក្ខ បើព្រះអង្គអាច ក៏ចូរបំបាត់ខ្លួនអំពីខ្ញុំទៅមើល ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ គ្រានោះឯង តថាគតនិមិត្ត នូវឥន្ទ្រិយសទ្ធារមានសភាពដូច្នោះថា ព្រហ្មនឹងព្រហ្មបរិសទ្យ ព្រមទាំងព្រហ្មបារិសជ្ជា ឲ្យតែសំឡេងរបស់តថាគតប៉ុណ្ណោះ តែមិនបានឃើញតថាគតឡើយ ។ កាលតថាគតបំបាត់ខ្លួនទៅហើយ ក៏បានពោលនូវព្រះគាថានេះថា

តថាគតឃើញភ័យក្នុងកពធង ឃើញនូវពួកសត្វដែលកំពុងស្វែងរកនូវកពធង ហើយមិនបានពោលសរសើរគឺមិនស្វែងរកកពណាមួយ ទាំងមិនប្រកាន់នូវសេចក្តីត្រេកអរ (ក្នុងកព) ឡើយ ។

(១៩៥) ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ លំដាប់នោះឯង ព្រហ្មនឹង ព្រហ្មបរិសទ្យ ព្រមទាំងព្រហ្មបារិសជ្ជា ក៏កើតសេចក្តីអស្ចារ្យ កើតចិត្តថា

อกฺขายิ วต โภ อฏฺฐก วต โภ สมณสฺส โคตม-
มสฺส มหิทฺธิกตา มหานุภาวตา ฉ ฉ(๑) วต โภ
สโต ปุพฺเพ อิเมสญฺจ สมณาน ก ព្រាហ្ម-
ณาน ก ฬิมหิทฺธิโก ฬิมหานุภาโว ยถา
ตายิ(๒) สมโณ โคตโม สกฺยกุลา ปพฺพชิโต
กาฬกาย วต โภ ชาย กาฬาย กาฬสมฺภิตาย
สมูลิ กาฬิ อุทปาทิ ฯ

(๑๙๖) อถโข กิกฺกวี มาโร ปาปิมา อญฺญตรา
ព្រាហ្មចาริสฺสิ อชฺฌาริสิตฺวา มิ ฬิตฺตเจโต สเจ โข
ตุ มาริส ฬิ ชานาสิ สเจ ตุ ฬิมนุพุทฺโธ มา
สาวเก อุปเนสิ มา ปพฺพชิเต มา สาวกาเน ธมฺ
เทเสสิ มา ปพฺพชิตาเน มา สาวเกสุ เกเจิมกา-
สิ มา ปพฺพชิเตสุ ฯ อเหสุ โข กิกฺกี ตยา ปุพฺเพ
สมณพฺราหฺมณา เลาเกสฺมิ อรหนฺโต สมฺมาสมฺพุทฺธา

๑ ฉ. ป สเทฺท ฉ ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม. ยฺมิ ฯ

អើ ហេតុនេះជាអស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ អើ ហេតុនេះមិនដែលមានទេហ្ន៎ ព្រះសមណគោតមពេញជាមានឫទ្ធិច្រើន ពេញជាមានអានុភាពច្រើនមែន មួយទៀត មុនអំពីកាលនេះ យើងតំាងឡាយមិនដែលបានឃើញ មិនដែលបានឮថា មានសមណៈ ឬព្រាហ្មណ៍ដទៃមានឫទ្ធិច្រើន មានអានុភាពច្រើន ឲ្យដូចជាព្រះសមណគោតម ដែលចេញចាកសក្យត្រកូលមកឬសនេះទេឬយ អើហ្ន៎ ព្រះសមណគោតមចេះផ្តិលផ្តាច់នូវកេព ព្រមតំាងឫសគល់របស់ពួកសត្វ ដែលរីកពេញក្នុងកេព ត្រេកអរក្នុងកេព ពេញចិត្តក្នុងកេពបាន ។

[๑๙๖] ម្នាលភិក្ខុតំាងឡាយ គ្រានោះ មារមានចិត្តប្រាថបានចូលជ្រែកសរីរៈ នៃព្រហ្មចារីសង្ឃមួយរូប ហើយបានពោលនឹងតថាគតយ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះអង្គអកនិដ្ឋិក្ខ ប្រសិនបើព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់យ៉ាងនេះ ប្រសិនបើគ្រាស់ដឹង (សច្ចៈ) យ៉ាងនេះហើយ សូមព្រះអង្គកុំពន្យល់ពួកសាវ័ក កុំពន្យល់ពួកបព្វជិត កុំសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក កុំសំដែងធម៌ដល់ពួកបព្វជិតទេឬយ កុំធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងពួកសាវ័ក កុំធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងពួកបព្វជិតទេឬយ ។ ម្នាលភិក្ខុ កាលពីមុនខ្លួនលោក (ទៅទៀត) មានពួកសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ

បដិជានមានា តេ សាវកេ ឧបនេស្សំ បព្ភ-
ជិតេ សាវកានំ ឆម្មិ នេសេស្សំ បព្ភជិតានំ សាវ-
កេសុ កេនិមកំសុ បព្ភជិតេសុ សាវកេ ឧបនេត្វា
បព្ភជិតេ សាវកានំ ឆម្មិ នេសេត្វា បព្ភជិតានំ សាវ-
កេសុ កេនិកតចិត្តា បព្ភជិតេសុ កាយស្ស កេនា
ចាណុបច្ឆេនា ហីនេ កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ អហោសុំ
ខោ(១) បន កិក្កុ(២) តយា បុព្វេ សមណព្រាហ្មណា
លោកស្មិំ អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា បដិជានមានា តេ
ន សាវកេ ឧបនេស្សុំ ន បព្ភជិតេ ន សាវកានំ ឆម្មិ
នេសេស្សុំ ន បព្ភជិតានំ ន សាវកេសុ កេនិមកំសុ ន
បព្ភជិតេ តេ ន សាវកេ ឧបនេត្វា ន បព្ភជិតេ ន
សាវកានំ ឆម្មិ នេសេត្វា ន បព្ភជិតានំ ន សាវកេសុ
កេនិកតចិត្តា ន បព្ភជិតេសុ កាយស្ស កេនា ចា-
ណុបច្ឆេនា បណីតេ កាយេ បតិដ្ឋិតា ។ តត្ថាហំ
កិក្កុ ឯវំ វទាមិ ឥច្ឆ ត្វំ មារិស អប្បាសុ្ស្រោ

---

๑ ម. ភោសភ្ពោ ន ទិស្សតិ ។ ម. យេ ។ ๒ ម កិក្កុ ។

ជាអ្នកចេះដឹងក្នុងលោក ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានពន្យល់ពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិត បានសំដែងធម៌ ដល់ពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិត បានធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិត លុះពន្យល់ពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិត សំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិត មានចិត្តប្រាថ្នាក្នុងពួកសាវ័កនឹងពួកបព្វជិតហើយ លុះទំលាយកាយ ផ្តាច់ជីវិតបាត់ទៅកើតក្នុងពួកជំរៅកខាប (គឺអបាយភូមិទាំង ៤) ។ ម្នាលភិក្ខុ មួយទៀត ក្នុងកាលមុនខ្លួនលោក (ទៅទៀត) មានសមណព្រាហ្មណ៍ ជាអរហន្ត សម្មាសម្ពុទ្ធ ជាអ្នកចេះដឹងក្នុងលោក ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនបានពន្យល់ពួកសាវ័ក មិនបានពន្យល់ ពួកបព្វជិត មិនសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក មិនសំដែងធម៌ដល់ពួកបព្វជិត មិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងពួកសាវ័ក មិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងពួកបព្វជិត ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះមិនបានពន្យល់ ពួកសាវ័ក មិនបានពន្យល់ ពួកបព្វជិត មិនបានសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័ក មិនបានសំដែងធម៌ដល់ពួកបព្វជិត មិនមានចិត្តប្រាថ្នាក្នុងពួកសាវ័ក មិនមានចិត្តប្រាថ្នា ក្នុងពួកបព្វជិតហើយ លុះទំលាយកាយផ្តាច់បង់ជីវិត ក៏បានមកកើតក្នុងទីដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ (ព្រហ្មលោក) ។ ម្នាលភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះបានជាខ្ញុំនិយាយនឹងលោកយ៉ាងនេះថា ម្នាលអ្នកនិពុទ្ធ ខ្ញុំសូមរំលឹក កុំឲ្យលោកមានសេចក្តីខ្វល់ខ្វាយ

និដ្ឋធម្មសុខវិហារំ អនុយុត្តោ វិហរស្សុ អនក្ខាតំ កុសលំ
ហិ មារិស មា បរំ ឱវទាហីតិ ។ ឯវំវុត្តេ អហំ តក្ខវេ
មារំ ចាបិមំ ឯតទវោចំ ជានាមិ ខោ តាហំ ចាបិម
មា តុំ មញ្ញោ ន មំ ជានាតីតិ មារោ តុមសិ ចាបិម
ន មំ តុំ ចាបិម ហិ តានុកម្បី ឯវំ វទេសិ អហិ តានុកម្បី
មំ តុំ ចាបិម ឯវំ វទេសិ ។ តុយ្ហំ ហិ ចាបិម ឯវំ បោតំ
យេសំ សមណោ គោតមោ ធម្មំ ទេសេស្សតិ តេ
មេ វិសយំ ឧចាតិវត្តិស្សន្តីតិ ។ អសម្ភាសម្ភុខ្ខោ
ច បន តេ ចាបិម សមណព្រាហ្មណា សមា-
ជា សម្ភាសម្ភុខ្ខាតិ បដិជានិសុ អហំ ខោ បន
ចាបិម សម្ភាសម្ភុខ្ខោ វ សមាជោ សម្ភាសម្ភុខ្ខោ-
ម្ហីតិ បដិជានាមិ ។ ទេសេស្សាមិ ហិ ចាបិម
តថាគតោ សាវកានំ ធម្មំ តានិសោ វ អនេសេ-
ស្សាមិ ហិ ចាបិម តថាគតោ សាវកានំ ធម្មំ

ពោក សូមប្រកបរឿយ ។ នូវធម៌ជាគ្រឿងនៅជាសុខ ក្នុងបច្ចុប្បន្នចុះ ព្រោះថាការដែលមិនសំដែង (ធម៌) ច្រាប់ជនដទៃ ជាការប្រពៃ ម្នាលអ្នកនិព្វិទ្ធ សូមលោកកុំខ្ជិនានអ្នកដទៃឡើយ ។ ម្នាលភិក្ខុចាំងឡាយ កាលបើមារពោលយ៉ាងនេះហើយ ទើបតថាគតបានពោលពាក្យនេះនឹងមារមានចិត្តច្បាបវិញថា ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប តថាគតស្គាល់អ្នកច្បាស់ហើយ អ្នកកុំមើលងាយថា ឥតអ្នកណាមួយស្គាល់អាត្មាអញដូច្នេះឡើយ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប អ្នកហឺងហើយជាមារ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប អ្នកជាអ្នកមិនអនុគ្រោះតថាគតដោយប្រយោជន៍ទេ បានជានិយាយយ៉ាងនេះ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប អ្នកអនុគ្រោះតថាគត ដោយអំពើឥតប្រយោជន៍ បានជានិយាយយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប ព្រោះអ្នកមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណគោតមសំដែងធម៌ ដល់ពួកជនណា ពួកជននោះ នឹងកន្លងផុតវិស័យរបស់អាត្មាអញ ។ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប ឯពួកសមណព្រាហ្មណ៍ចាំងនោះ មិនមែនជាសម្មាសម្ពុទ្ធទេ តែប្តេជ្ញាថាយើងជាសម្មាសម្ពុទ្ធ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប តថាគតជាសម្មាសម្ពុទ្ធពិត ទើបប្តេជ្ញាថាសម្មាសម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប ទោះបីតថាគតសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័កក្តី ក៏នៅជាតថាគតដដែល ម្នាលមារមានចិត្តច្បាប ទោះបីតថាគតមិនសំដែងធម៌ដល់ពួកសាវ័កក្តី ក៏នៅ

តាទិសោ វ ឧបនេន្តោបិ ហិ ចាបិម តថាគតោ សាវកេ តាទិសោ វ អនុបនេន្តោបិ ហិ ចាបិម តថាគតោ សាវកេ តាទិសោ វ តំ កិស្ស ហេតុ តថាគតស្ស ចាបិម យេ អាសវា សង្កិលេ-សិកា ចោនោព្ភវិកា សនិរ ទុក្ខវិបាកា អាយតឹ ជាតិជរាមរណីយា(១) បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលា-វត្ថុកតា អនភាវង្កតា អាយតឹ អនុប្បាទធម្មា សេយ្យថាបិ ចាបិម តាលោ មត្ថកច្ឆិន្នោ អភព្វោ បុន វិរូឡ្ហិយា ឯវមេវ ខោ ចាបិម តថាគតស្ស យេ អាសវា សង្កិលេសិកា ចោនោព្ភវិកា សនិរ

---

១ ម. ឯត្តវតា តេតិ ទិស្សតិ ។

ចូរឃ្លាយមកវិត្ត ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ មានចូលជ្រៀតជ្រែក

ជាតថាគតដដែល ម្នាលមារមានចិត្តបាប ទោះបីតថាគតពន្យល់ពួកសាវ័កក្តី ក៏នៅជាតថាគតដដែល ម្នាលមារមានចិត្តបាប ទោះបីតថាគតមិនពន្យល់ពួកសាវ័កក្តី ក៏នៅជាតថាគតដដែល ដំណើរនោះព្រោះហេតុអ្វី ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រោះតថាគតបានលះបង់នូវអាសវៈដែលជាសង្កិលេសធម៌ ជាធម៌តាក់តែងកតថ្មី ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ មានទុក្ខជាផល មានជាតិជរាមរណៈតទៅខាងមុខ បានតាំងផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់កើតទៀត ឲ្យអស់រលីងដូចជាដើមត្នោត ដែលគេគាស់ក្របែលរំលើងឲ្យលែងដុះទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យដូចជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅខាងមុខទៀតហើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ដូចជាដើមត្នោតដែលមានបុងកំបុតហើយ មិនគួរនឹងដុះឡើងវិញបាន យ៉ាងណា ម្នាលមារមានចិត្តបាប តថាគតបានលះបង់នូវអាសវៈតាំងឡាយ ជាសង្កិលេស ជាធម៌តាក់តែងកតថ្មីទៀត ប្រកបដោយសេចក្តីក្រវល់ក្រវាយ

ទុក្ខវិហារា អាយតឹ ជាតិជរាមរណាយ បហីនា ឧច្ឆិន្នមូលា តាលាវត្ថុកតា អនភាវង្កតា អាយតឹ អនុប្បាទធម្មាតិ ។ ឥតិ ហិទំ មារស្ស ច អនាលបនតាយ ព្រហ្មុនោ ច អភិនិមន្តនតាយ តស្មា ឥមស្ស វេយ្យាករណស្ស ព្រហ្មនិមន្តនិកន្ត្វេវ អធិវចនន្តិ ។

ព្រហ្មនិមន្តនិកសុត្តំ នវមំ និដ្ឋិតំ ។

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ មូលបណ្ណាសកៈ

មានទុក្ខជាផល មានជាតិជរានឹងមរណៈតទៅខាងមុខ បានតាំងផ្តាច់ផ្តិលឫសគល់អស់ហើយ បានធ្វើវត្ថុសម្រាប់តើតទៀតឲ្យអស់រលីងដូចជាដើមត្នោត ដែលគេក្រៃបែលគាស់រំលើងឲ្យលែងដុះតទៅទៀតហើយ បានធ្វើឲ្យលែងមានបែបភាពតទៅទៀតហើយ ឲ្យជាធម៌លែងមានកំណើតតទៅទៀតហើយ កំយ៉ាងនោះដែរ ព្រោះការចរចាមិនតើតការនៃមារផង ព្រោះការនិមន្តចំពោះនៃព្រហ្មផង ហេតុដូច្នោះបានជាវេយ្យាករណ៍នេះមានឈ្មោះថា ព្រហ្មនិមន្តនិកៈ ដោយប្រការដូច្នេះឯង ។

ចប់ ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ទី ៩ ។

ទសមំ មារតជ្ជនីយសុត្តំ

(១៩៧) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភគវា[1] អង្គេសុ វិហរតិ សុំសុមារគិរេ[2] ភេសកឡាវនេ មិគទាយេ ។ តេន ខោ បន សមយេន អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ អព្ភោកាសេ ចង្កមតិ[3] ។ តេន ខោ បន សមយេន មារោ ចាបិមា អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស កុច្ឆិគតោ ហោតិ កោដ្ឋមន្តរិកាយ ។ អថខោ អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស ឯតទហោសិ កិំនុ[4] ខោ មេ កុច្ឆិ ករុករុតរេវ វិយ[5] មាសាចិតំ មញ្ញេតិ ។ អថខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ ចង្កមា ឱរោហិត្វា វិហារំ បវិសិត្វា បញ្ញត្តាសនេ[6] និសីទិ ។ និសជ្ជ ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ មារំ ចាបិមន្តិំ[7] បច្ចន្តំ យោនិសោ មនសាការសិ[8] ។

---

១ ម. អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោតិ ទិស្សតិ ។ ២ ម. សុសុមារគិរេ ។ ៣ ម. ចង្កមតិ ។ ៤ ម. កិំ នុ ។ ៥ ម. ករុករុ វិយ ។ ម. ករុគរោ វិយ ។ ៦ ម. បញ្ញត្តេ អាសនេ ។ ៧ ម. មារំ ចាបិមន្តិន្តិ ន ទិស្សតិ ។ ៨ ម. មនសិការសិ ។

មារតជ្ជនីយសូត្រ ទី ១០

(១៨៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងកេសកម្ពារវ័ន ជាទីឲ្យមូរអភ័យដល់ម្រឹគ ជិតក្រុង
ឈ្មោះសុំសុមារគិរៈ ក្នុងភគ្គជនបទ ។ គ្រានោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លាន
មានអាយុចង្រ្កមកង៏ទីវាល ។ សម័យនោះ មារមានចិត្តចាបចូលទៅនៅ
កង៏ផ្នែ សម្ងំកង៏ពោះវៀនរបស់ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា ដូច
ម្តេចហ្ន៎ ចានជាផ្នែរបស់អាត្មាអញធ្ងន់ ។ ហាក់ដូចជាសណ្តែកពាជមាស
ទទឹកដូច្នេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ ចុះមក
អំពីចង្រ្កមចូលទៅកានវិហារហើយ ក៏អង្គុយលើអាសនៈដែលគេក្រាល
ប្រគេន ។ លុះព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុអង្គុយហើយ ទើប
ពិចារណាឃើញមូរមារមានចិត្តចាប ដោយខ្លួនចាយចិត្តជារបស់ខ្លួន ។

(๑๙๘) អដ្ឋសា ខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ មារំ ចាបិមន្តិំ តិក្ខត្តុំ តោ ដ្ឋមនុបវិដ្ឋំ និស្សាធ មារំ ចាបិមន្តិំ ឯតទវោច និក្ខម ចាបិម និក្ខម ចាបិម មា តថាគតំ វិហេសេសិ មា តថាគតស្សាវកំ មា តេ អហោសិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ ។ អដ្ឋខោ មារោ ចាបិមតោ ឯតទហោសិ អជានមេវ(๑) មំ អយំ សមណោ អបស្សឺ ឃវមាហ និក្ខម ចាបិម និក្ខម ចាបិម មា តថាគតំ វិហេសេសិ មា តថាគតស្សាវកំ មា តេ អហោសិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយាតិ យោបិសឺ សោ សត្តា សោបិ មំ នេវ ទិប្បឺ ជានេយ្យ តុតោ ច(๒) បន មំ អយំ សាវកោ ជានិស្សតីតិ ។ អដ្ឋខោ អាយស្មា មហាមោគ្គល្លានោ មារំ ចាបិមន្តិំ ឯតទវោច ឃវម្បឺ ខោ តាហំ ចាបិម ជានាមិ មា តុំ មញ្ញិត្ថោ

๑ ម. អជានមេវ ខោ ។ ๒ ម. បសព្ទោ ន ទិស្សតិ ។

(១៤៨) ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានឃើញមារដែលមានចិត្តបាបនោះចូលកន្លែងនេះ សម្លឹងទៅកន្លែងនោះរឿង លុះឃើញហើយ ក៏បាននិយាយនឹងមារមានចិត្តបាបដូច្នេះថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះតថាគត កុំបៀតបៀនសាវ័កព្រះតថាគតឡើយ ការបៀតបៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអង្វែង កុំមានដល់អ្នកឡើយ ។ គ្រានោះ មារមានចិត្តបាបមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនដឹង មិនស្គាល់អញទេ បានជានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះតថាគត កុំបៀតបៀនសាវ័កព្រះតថាគតឡើយ ការបៀតបៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខអស់កាលជាអង្វែង កុំមានដល់អ្នកឡើយ សូម្បីគ្រូនៃសាវ័កនោះ ក៏មិនគប្បីស្គាល់អាត្មាអញបានដោយឆាប់រហ័ស ចំណង់បើសាវ័កនេះនឹងស្គាល់អាត្មាអញដូចម្តេចបាន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បាននិយាយនឹងមារមានចិត្តបាប យ៉ាងនេះថា ម្នាលមារ មានចិត្តបាប អាត្មាស្គាល់អ្នកច្បាស់ហើយ អ្នកកុំមើលងាយថា

ចូឡយមកវគ្គស្ស មារតជ្ជនីយសុត្តេ មារបរិវិតក្កោ

ឯ បំ ជាឆាតីតំ មាភេ តុមសំ ចាបិម តុយ្ហំ ហិ ចាបិម ឃវំ ហោតំ អជាឆមេវ មំ អយំ សមណោ អបស្សំ ឃវមាហ ឆំក្ខម ចាបិម ឆំក្ខម ចាបិម មា តថាកតំ វិហេសេសិ មា តថាកតស្សាវកំ មា តេ អហោសិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយេតំ យោបិស្ស សោ សត្តា សោបិ មំ នេវ ទិប្បំ ជាឆេយ្យ កុតោ ច បន មំ អយំ សាវកោ ជាឆិស្សតីតំ ។ អថខោ មារស្ស ចាបិមតោ ឯតទហោសិ ជាឆមេវ ខោ មំ អយំ សមណោ បស្សំ ឃវមាហ ឆំក្ខម ចាបិម ឆំក្ខម ចាបិម មា តថាកតំ វិហេសេសិ មា តថាកតស្សាវកំ មា តេ អហោសិ ទីឃរត្តំ អហិតាយ ទុក្ខាយេតំ ។ អថខោ មារភេ ចាបិមា អាយស្មតោ មហាមោគ្គល្លានស្ស មុខតោ ខុក្ខជ្ជា បច្ចុក្កឆ្ឆ អដ្ឋាសិ ។

ភូឃ្យយមការគ្គ មារតជ្ជនីយសូត្រ សេចក្តីបរិវិតក្កនៃមារ

ឥតមានអ្នកណាស្គាល់អញ យ៉ាងនេះដូច្នេះ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកហឹងហើយជាមារ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ឯអ្នកតែងមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះមិនស្គាល់អញ មិនឃើញអញទេ បានជានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះតថាគត កុំបៀតបៀនសាវ័កព្រះតថាគតឡើយ ការបៀតបៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាអង្វែង កុំមានដល់អ្នកឡើយ សូម្បីគ្រែនៃសាវ័កនោះ ក៏មិនគប្បីស្គាល់អាត្មាអញបានដោយឆាប់ហ៊ស ចំណង់បើសាវ័កនេះ នឹងស្គាល់អាត្មាអញដូចម្តេចបាន ។ លំដាប់នោះ មារមានចិត្តបាប មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា សមណៈនេះស្គាល់ ឃើញអាត្មាអញមែន បានជានិយាយយ៉ាងនេះថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកចូរចេញទៅ អ្នកកុំបៀតបៀនព្រះតថាគត កុំបៀតបៀនសាវ័កបស់ព្រះតថាគតឡើយ ការបៀតបៀនដែលប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសេចក្តីមិនចំរើន ដើម្បីសេចក្តីទុក្ខ អស់កាលជាអង្វែង កុំមានដល់អ្នកឡើយ ។ គ្រានោះ មារមានចិត្តបាបខ្ពើមមកតាមមាត់ នៃព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ មកឋិតនៅត្រង់សន្ទុះខ្នង ។

(๑๙๙) อฏฺฐสา ขเ อายสฺมา มหาโมคฺคลฺลาโน อาโร ตาปิมฺหิ ปฏิกฺกนฺเต ปโตเ นิสฺสาย อาโร ตาปิมฺหิ ฯเปฯ ปลฺลงฺเก ขเ ตาหิ ตาปิม ปสฺสามิ มา ตฺุหิ มญฺเาสฺโ น มิ ปสฺสตีติ ฯเสา ตฺุหิ ตาปิม ปฏิกฺกนฺเ ปิเสา ฯ ภูตปุพฺพาหิ ตาปิม ฏุสิ ตาม มาเร อเหาสิ ตสฺส เม กาฏฺฐิ ตาม ภคินิ ตสฺสา ภคินิยา[๑] ตฺุหิ ปุเตฺ สเา เม ตฺุหิ ภาคิเนเยฺยา อเหาสิตี[๒] ฯ เตน ขเ ปน[๓] สมเยน ภคฺคุสฺโ ภคฺคา อรหา สมฺมาสมฺพุทฺโ โลเก อุปฺปชฺชิ เหาติ ฯ ภคฺคุสฺส ขเ ปน ปิฏฺฐิปาเ ภคฺคาเ อรหาเ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส วิฏฺฐารสงฺขิ ตาม มหาสาวกยุคํ อเหาสิ อคฺคิ ภทฺทยุคํ ฯ ยาวเา ขเ ปน ตาปิม ภคฺคุสฺส ภคฺคาเ อรหาเ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส สาวกา ตาสฺสุ เคาตี อายสฺมเา วิฏฺฐาเน สมสโม เหาติ

---

๑ ฉ. ม. ภคินิยาติ ส ทิสฺสติ ฯ ๒ ฉ. ม. ตีติสทฺโ น ทิสฺสติ ฯ ๓ ฉ. ม. ปนตฺถเ ปิติ ทิสฺสติ ฯ

[๑๙๙] ព្រះមហាមោគ្គល្លានមានអាយុ បានឃើញមារមានចិត្តបាបនោះ មកឋិតនៅត្រង់សន្ទុះទ្វារ លុះឃើញហើយទើបនិយាយនឹងមារមានចិត្តបាប យ៉ាងនេះថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប អាត្មាឃើញអ្នកកង់ទីនេះដែរ អ្នកកុំមើលងាយថា មិនមានអ្នកណាឃើញអាត្មាអញដូច្នេះឡើយ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អ្នកនុ៎ះបិតនៅត្រង់សន្ទុះទ្វារ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប កាលពីដើមមក អាត្មាបានកើតជាមារឈ្មោះខូសីប្អូនស្រីរបស់អាត្មានោះ ឈ្មោះនាងកាឡី ខ្ញុំអ្នកជាកូនប្រុសរបស់ប្អូនស្រីនោះ អ្នកនោះត្រូវជាកូយរបស់អាត្មា ។ ក៏សម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ត្រាស់ឡើងក្នុងលោក ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់មានគូមហាសាវ័កឈ្មោះវិធុរៈ ១ ឈ្មោះសញ្ជីវៈ ១ ជាគូដ៏ប្រសើរជាងគេ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកសាវ័កបរិស័ទ្ធរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធក្នុងសាសនានេះ មិនមានសាវ័កណាមួយស្មើនឹងវិធុរៈ មានអាយុ

យនិទំ ឆម្មនេសនាយ ។ ឥមិនា ខោ ឯតំ ចាបិម បរិយាយេន អាយស្មតោ វិដ្ឋរស្ស វិដ្ឋភេ វិដ្ឋភេត្វា សមញ្ញា ឧទចាទិ ។ អាយស្មា បន ចាបិម សញ្ជីវកំ អញ្ញតរេបិ រុក្ខមូលកតរេបិ សុញ្ញាគារកតរេបិ អប្ប-កសិរេនេវ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបជ្ជតិ ។ ភូត-បុព្វំ ចាបិម អាយស្មា សញ្ជីវកំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នោ និសិន្នោ ហោតិ ។ អទ្ទសាសុំ ខោ ចាបិម គោចាលកា បសុចាលកា កាសកា បថាវិនោ អាយស្មន្តំ សញ្ជីវំ អញ្ញតរស្មិំ រុក្ខមូលេ សញ្ញាវេទយិតនិរោធំ សមាបន្នំ និសិន្នំ និស្សាន តេសំ(១) ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត ភោ អព្ភុតំ វត ភោ អយំ សមណោ និសិន្នោ(២) កាលកតោ ហន្ទ នំ ឧហាមាតិ ។ អថខោ តេ ចាបិម គោចាល-កា បសុចាលកា កាសកា បថាវិនោ តិណេហិ កដ្ឋេហិ គោមយេហិ សន្ថរិត្វា អាយស្មតោ សញ្ជី-វស្ស កាយេ ឧបចិនិត្វា អគ្គិំ ទត្វា បក្កមិំសុ ។

---

๑ ម ឆេសុ ។ ๒ ម. ម. និសិន្នកោ តិ ។

ចូរឃ្លាយមកវិញ មារតទ្ធទីឃសូត្រ ឿងធ្លាប់មានមកហើយ

កន្លងការសំដែងធម៌ឡើយ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ដោយហេតុនេះ
វិធុរៈមានអាយុ មានឈ្មោះថា វិធុរៈ វិធុរៈ ដូច្នេះ តើតប្រាកដឬទ្បីន ។
ម្នាលមារមានចិត្តបាប ចំណែកខាងសញ្ជីវៈមានអាយុ នៅកន្លែងព្រៃក្តី
នៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី នៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី តែងតែចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ
ដោយសេចក្តីលំបាកតិច ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប កាលពីដើមមក
សញ្ជីវៈមានអាយុ អង្គុយចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធ ក្រោមម្លប់ឈើមួយ
ដើម ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកអ្នករក្សាគោ ពួកអ្នករក្សាពពែ ពួក
អ្នកក្សរកស់ នឹងពួកអ្នកដំណើរ បានឃើញសញ្ជីវៈមានអាយុ កំពុងអង្គុយ
ចូលសញ្ញាវេទយិតនិរោធក្រោមម្លប់ឈើមួយដើម លុះឃើញហើយ ពួក
ជនពាលនោះ ក៏មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើ នេះអស្ចារ្យណាស់
ហ្ន៎ អើ មិនដែលមានទេហ្ន៎ សមណៈនេះ អង្គុយធ្វើមរណកាលទៅ
ហើយ បើដូច្នោះយើងនឹងនាំគ្នាបូជាសពលោក ។ ម្នាលមារមានចិត្ត
បាប គ្រានោះ ពួកអ្នករក្សាគោ ពួកអ្នករក្សាពពែ ពួកអ្នកក្សរកស់
នឹងពួកអ្នកដំណើរនោះ ប្រមូលនូវស្មៅ ឧស នឹងអាចម៍គោ មកគុំ
កាយព្រះសញ្ជីវៈមានអាយុហើយ ក៏ឆេះភ្លើងហើយចៀសចេញទៅ ។

អថខោ ចាបិម អាយស្មា សញ្ជីវេ តសប្ប វត្តិយោ អក្ខយេន តាយ សមាបត្តិយា រុដ្ឋហិត្វា ចីវរានិ បត្តចីវរមាទាយ បុព្វណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ តាមំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។ អទ្ទសាសុំ ខោ តេ ចាបិម តោចាលកា បសុចាលកា កសកា បថាវិនោ អាយស្មន្តំ សញ្ជីវំ បិណ្ឌាយ ចរន្តំ ទិស្វាន នេសំ ឯតទហោសិ អច្ឆរិយំ វត តោ អព្ភុតំ វត តោ អយំ សមណោ និសិន្នកោ តាលកតោ ស្វាយំ បដិសញ្ជី បាតេតិ ។ ឥមិនា ខោ ឯវំ ចាបិម បរិយាយេន អាយស្មតោ សញ្ជីវស្ស សញ្ជីវោ សញ្ជីវោត្វេ សមញ្ញា ឧទបាទិ ។

(๒๐๐) អថខោ ចាបិម ទ្វិសិស្ស មារស្ស ឯតទហោសិ ឥមេសំ ខោ អហំ តិក្ខិំ សីលវន្តានំ កល្យាណធម្មានំ នេវ ជានាមិ អាគតិំ វា គតិំ វា យន្នូនាហំ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អន្ធវិសេយ្យំ

ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ព្រះសញ្ជីវៈមានអាយុ លុះកន្លងរាត្រីនោះទៅ ទើបចេញអំពីសមាបត្តិនោះ ក៏រលាស់ចីវរ ស្លៀកស្បង់ ប្រដាប់បាត្រនិងចីវរ ចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ក្នុងវេលាព្រឹកព្រហាម ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកអ្នករក្សាគោ ពួកអ្នករក្សាពពែ ពួកអ្នកក្លែរស់ នឹងពួកអ្នកដំណើរទាំងនោះ បានឃើញព្រះសញ្ជីវៈមានអាយុ កំពុងត្រាច់ទៅបិណ្ឌបាតហើយ ពួកជនទាំងនោះមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អើ អស្ចារ្យណាស់ហ្ន៎ អើ មិនដែលមានទេហ្ន៎ សមណៈនេះអង្ឃឹយត្មើមរណកាលទៅហើយ ឥឡូវសមណៈនេះត្រឡប់មានសញ្ញាបិតនៅវិញ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ដោយហេតុនេះ ព្រះសញ្ជីវៈមានអាយុ មានឈ្មោះថា សញ្ជីវៈ សញ្ជីវៈ តើតឡើងយ៉ាងនេះឯង ។

(២០០) ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ទូសីមារមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា អាគ្នាអញមិនបានដឹងដំណើរមក នឹងដំណើរទៅរបស់ពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានកល្យាណធម៌ទាំងនេះសោះឡើយ បើដូច្នោះគួរតែអាគ្នាអញ ចូលទៅជ្រកសរីរៈពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីថា អ្នក

ឯវ តុម្ហេ តិក្ខ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ អក្កោសថ បរិភាសថ ភេសេថ រិហេសេថ អប្បវ តាម តុម្ហេហិ អក្កោសិយមានានំ បរិភាសិយមានានំ ភេសិយមានានំ រិហេសិយមានានំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ យថា នំ ទ្វីសិ មាភេ លភេថ ចិតារន្តិ ។ អថខោ(๑) ថាបិម ទ្វីសិ មាភេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អាម្ភាវិសិ ឯវ តុម្ហេ តិក្ខ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ អក្កោសថ បរិភាសថ ភេសេថ រិហេសេថ អប្បវ តាម តុម្ហេហិ អក្កោសិយមានានំ បរិភាសិយមានានំ ភេសិយមានានំ រិហេសិយមានានំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ យថា នំ ទ្វីសិ មាភេ លភេថ ចិតារន្តិ ។ អថខោ តេ ថាបិម ព្រាហ្មណគហបតិកា អាម្ភាវិសិដ្ឋា(๒) ទ្វីសិ ថា មាវេន តិក្ខ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ អក្កោសេន្តិ បរិភាសេន្តិ ភេសេន្តិ រិហេសេន្តិ ឥមេ បន មុណ្ឌកា សមណាកា ឥព្ភា កណ្ហា ពន្ធុបាទាបច្ចា ឈាយិ-ភោស្ស ឈាយិភោស្សតិ បត្តក្ខន្ធា អភោគុខា

๑ ម. ឯត្តវតា តេតំ បទំ ទិស្សតិ ។ ๒ ម. អាម្ភាវិត្ថា ។

ចាំឆ័ន្ទាយ ចូរមក ចូរដេរ គម្រាម ប្រទូស្ដ បៀតបៀនពួកកិកុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល តែដូចម្ដេច នឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកកិកុដែលពួកអ្នកដេរ គម្រាម ប្រទូស្ដ បៀតបៀនហើយនោះឲ្យកយមាយ ល្មមឲ្យទូសីមារបានឱកាសនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ទូសីមារ បានចូលជ្រែកសរីរៈពួកព្រាហ្មណ៍ទឹឆ័គហបតីថា អ្នកចាំឆ័ន្ទាយ ចូរមក ចូរដេរ គម្រាម ប្រទូស្ដ បៀតបៀនពួកកិកុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល តែដូចម្ដេចនឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកកិកុ ដែលពួកអ្នកដេរ គម្រាម ប្រទូស្ដ បៀតបៀនហើយ នោះ ឲ្យកយមាយ ល្មមឲ្យទូសីមារ បានឱកាសនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកព្រាហ្មណ៍ទឹឆ័គហបតីនោះ ដែលទូសីមារ ចូលជ្រែកសរីរៈហើយ ទើបនាំគ្នាដេរ គម្រាម ប្រទូស្ដ បៀតបៀនពួកកិកុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសលថា ពួកសមណៈមានក្បាលរលីងចាំឆ័ន្ទនេះ ជាគហបតី ជាកណ្ហគោត្រ កើតអំពីបាទព្រហ្ម មានកន្ទុនបុះ មានមុខសំយុងបុះ មានអាការ

មធុរកជាតា ឈាយន្តិ បជ្ឈាយន្តិ ឯជ្ឈាយន្តិ អបជ្ឈាយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ នាម ឧល្លុកោ វុត្ត-
សាខាយំ មូសិកំ មក្ខយមានោ ឈាយតិ បជ្ឈា-
យតិ ឯជ្ឈាយតិ អបជ្ឈាយតិ ឯវមេវំមេ មុណ្ឌកា
សមណកា ឥញ្ញា កណ្ហា ពន្ធុទាបជ្ជា ឈាយិ-
នោស្មា ឈាយិនោស្មាតិ បត្តក្ខន្ធា អនោមុខា
មធុរកជាតា ឈាយន្តិ បជ្ឈាយន្តិ ឯជ្ឈាយន្តិ
អបជ្ឈាយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ នាម កោដ្ឋោ(១) ឧទីតវេ
មច្ឆេ មក្ខយមានោ ឈាយតិ បជ្ឈាយតិ ឯជ្ឈាយតិ
អបជ្ឈាយតិ ឯវមេវំមេ មុណ្ឌកា សមណកា ឥញ្ញា
កណ្ហា ពន្ធុទាបជ្ជា ឈាយិនោស្មា ឈាយិនោស្មាតិ
បត្តក្ខន្ធា អនោមុខា មធុរកជាតា ឈាយន្តិ បជ្ឈា-
យន្តិ ឯជ្ឈាយន្តិ អបជ្ឈាយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ នាម
វិឆ្ឆវេ សង្ខសមលសង្កដីរេ មូសិកំ មក្ខយមានោ
ឈាយតិ បជ្ឈាយតិ ឯជ្ឈាយតិ អបជ្ឈាយតិ ឯវមេវំមេ
មុណ្ឌកា សមណកា ឥញ្ញា កណ្ហា ពន្ធុទាបជ្ជា

---

១ ឧ. ម. ពោដ្ឋិ ។

ដូចជាមធុរកជាតិ គឺជាតិអ្នកខ្វិលច្រមុស តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅដោយគិតថា យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន ដូច្នេះ ។ ដូចជាសត្វមៀមស្វែងរកកណ្តុរលើមែកឈើ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាលរលើងជាគហបតី ជាកណ្ហាគោត្រ ជាអ្នកកើតអំពីបាទព្រហ្មនេះ មានកនុនចុះ មានមុខសំយុងចុះ មានអាការដូចមធុរកជាតិ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅ ដោយគិតថា យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន ដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះ ។ ឬដូចជាសត្វចចក ស្វែងរកត្រីក្បែរឆ្នេរស្ទឹង តែងសញ្ជប់សញ្ជឹងសំកុកជ្រប់នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាលរលើងចាំងនេះ ជាគហបតី ជាកណ្ហាគោត្រ ជាអ្នកកើតអំពីបាទព្រហ្ម មានកនុនចុះ មានមុខសំយុងចុះ មានអាការដូចមធុរកជាតិ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅ ដោយគិតថា យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈានដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ឬក៏ដូចជាសត្វឆ្មា ស្វែងរកកណ្តុរខៀបជញ្ជាំងផ្ទះ នឹងទីសម្រាប់បង្កួរទឹកសំអុយ នឹងគំនរសម្រាម តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាលរលើងចាំងនេះ ជាគហបតី ជាកណ្ហាគោត្រ កើតអំពីបាទព្រហ្ម

ឈាយិនោស្មា ឈាយិនោស្មាតិ បត្តក្ខន្ធា អនោមុខា មធុរកជាតា ឈាយន្តិ បជ្ឈាយន្តិ និជ្ឈាយន្តិ អបជ្ឈាយន្តិ ។ សេយ្យថាបិ នាម តទ្រកោ វាហច្ឆិន្នោ សន្ធិសមលសង្កដីរេ ឈាយតិ បជ្ឈាយតិ និជ្ឈាយតិ អបជ្ឈាយតិ ឯវមេវំ មុណ្ឌកា សមណកា ឥញ្ញកកណ្ណា ពន្ធុទាទាបច្ចា ឈាយិនោស្មា ឈាយិនោស្មាតិ បត្តក្ខន្ធា អនោមុខា មធុរកជាតា ឈាយន្តិ បជ្ឈាយន្តិ និជ្ឈាយន្តិ អបជ្ឈាយន្តីតិ ។ យេ ខោ បន តាបិម តេន សមយេន មនុស្សា តាលំ តកេន្តិ យេភុយ្យេន តាយ សទ្ធ តេនា បរម្មុខា អទាយំ ទុគ្គតិ វិនិចាតំ និរយំ ឧបបជ្ជន្តិ ។

ប្រៀបដោយមកវិត្ត អាតដ្ឋទីយសូត្រ ឧបមាដោយសត្វលា

មានកសំយុងចុះ មានមុខទុនចុះ មានអាការដូចមធុរកជាតិ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅដោយគិតថា យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈានដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ពុំនោះដូចជាសត្វលាដែលអស់សន្លុះ (អស់ដើង) ហើយ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅទៀបជញ្ជាំងផ្ទះ នឹងទីសម្រាប់បង្អុរទឹកសំអុយ នឹងគំនរសម្រាមយ៉ាងណា ពួកសមណៈមានក្បាលរលីងចាំងនេះ ជាគហបតី ជាកណ្ហគោត្រ ជាអ្នកកើតអំពីជាតាព្រហ្ម មានកទុនចុះ មានមុខសំយុងចុះ មានអាការដូចមធុរកជាតិ តែងសញ្ជប់សញ្ជឹង សំកុក ជ្រប់នៅដោយគិតថា យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈាន យើងចាំងឡាយជាអ្នកមានឈានដូច្នេះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ក៏ឯពួកមនុស្សណា ដែលធ្លើមរណកាលក្នុងសម័យនោះ ពួកមនុស្សចាំងនោះ លុះចំណាយកាយបន្ទាប់អំពីមរណៈ ទៅកើតក្នុងកំណើតតិរច្ឆាន ប្រេតវិស័យ អសុរកាយ នឹងនរក ដោយច្រើន ។

(๒๐๑) เอวเมว ขฺวาหํ ภนฺเต ภควา
อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ กิญฺจิ อาคมฺม อญฺญาวิมุตฺโต
เอตรหิ กิญฺจิ ปฺรหฺมณาคมาคมนาย ทูรสฺมา มาเรน
ปาปิมตา ภควโต กิญฺจิ สีลวนฺเต กลฺยาณธมฺเม อาโลกิต
ปริโลกิต เกเส จ วิเหเส จ อเปฺรม ภควโต
อาโลกิตมาตฺรํ ปริโลกิตมาตฺรํ เกสญฺจิ วิเหสญฺจิ
ตฺรํ วิเหสิตมาตฺรํ สิยา จิตฺตสฺส อญฺญถตฺตํ ยถา
ตฺรํ ทูรสฺมี มาเร ลเกจิ ติฏฺฐนฺติ ปาปิมตา กิญฺจิเว
เมตฺตาสหคเตน เจตสา ปฐมํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ
ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถึ อิติ อุทฺธมโธ
ติริยํ สพฺพธิ สพฺพตฺตาย สพฺพาวนฺตํ โลกํ เมตฺตาส-
หคเตน เจตสา วิปุเลน มหคฺคเตน อปฺปมาเณน
อเวเรน อพฺยาปชฺเฌน ผริตฺวา วิหรติ ฯ กรุณาส-
หคเตน เจตสา... มุทิตาสหคเตน เจตสา...
อุเปกฺขาสหคเตน เจตสา ปฐมํ ทิสํ ผริตฺวา วิหรติ
ตถา ทุติยํ ตถา ตติยํ ตถา จตุตฺถึ อิติ อุทฺธมโธ

(២០១) ម្នាលមារមានចិត្តថ្កុប គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ជ្រាបត្រាស់ហៅភិក្ខុតាំងឡាយមកថា ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតី ដែលខូសីមាចូលជ្រែកសរីរៈហើយថា អ្នកតាំងឡាយចូរមក ចូរដេរ គម្រាម ប្រដូស្ត្រ បៀតបៀនភិក្ខុតាំងឡាយដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល គិតដូចម្តេចនឹងធ្វើចិត្តរបស់ពួកភិក្ខុ ដែលពួកអ្នកដេរ គម្រាម ប្រដូស្ត្រ បៀតបៀនហើយនោះលុមឲ្យក្រហមមាយ ឲ្យខូសីមាបានទុកាសនោះ ម្នាលភិក្ខុតាំងឡាយ អ្នកតាំងឡាយចូរមក ចូរមានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ ជារូបារម្មណ៍អរូបារម្មណ៍ប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែលមានសត្វតាំងអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វតាំងអស់ ក្នុងទីតាំងពួង គឺទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទទឹង គឺទិសពុំរំញៀ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ អ្នកតាំងឡាយចូរមានចិត្តប្រកបដោយករុណា... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា... ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី១ ទិសទី២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី៤ក៏ដូចគ្នា

ចូឡយមកវគ្គស្ស មាតិកដ្ឋទីយសុត្តេ កកុសន្ធោវាភេ

តំវិយំ សព្ពញ្ញុ សព្ពទស្សាវិតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខា. សហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរថាតំ ។ អថខោ តេ ចាបិម កិក្ខូ ភគវតោ អារោចេសុ សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឯវំ ភិវាទិយមានា ឯវំ អនុសាសិយមានា អរញ្ញគតាបិ រុក្ខមូលគតាបិ សុញ្ញាគារគតាបិ មេត្តាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរិំសុ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ធមធោ តិរិយំ សព្ពញ្ញុ សព្ពទស្សាវិតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ មេត្តាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរិំសុ ។ ករុណាសហគតេន ចេតសា... មុទិតាសហគតេន ចេតសា... ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា ឯកំ ទិសំ ផរិត្វា វិហរិំសុ តថា ទុតិយំ តថា តតិយំ

ចូឡឃយមកវគ្គ មារតជ្ជនីយសូត្រ ទវាទសនៃព្រះកកុសន្ធៈជាម្ចាស់

ចូរមានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខាដ៏ធំទូលាយ ជារូបាវចរនឹងអរូបាវចរ មានប្រមាណមិនបាន មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែលមានសត្វតាំងអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វតាំងអស់ ក្នុងទីតាំងពួន គឺទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោមនឹងទិសទទឹង គឺទិសជុំវិញ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រទានយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ ទើបពួកកិកូតាំងនោះទៅទៅកន្លងព្រៃខ្លះ ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើខ្លះ ទៅនៅក្នុងសុញ្ញាគារដ្ឋានខ្លះ មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៤ ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយមេត្តាដ៏ធំទូលាយ ជារូបាវចរនឹងអរូបាវចរ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែលមានសត្វតាំងអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វតាំងអស់ ក្នុងទីតាំងពួន គឺទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទទឹងគឺទិសជុំវិញ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ពួកកិកូតាំងនោះ មានចិត្តប្រកបដោយករុណា ... មានចិត្តប្រកបដោយមុទិតា... មានចិត្តប្រកបដោយឧបេក្ខា ផ្សាយទៅកាន់ទិសទី ១ ទិសទី ២ ក៏ដូចគ្នា ទិសទី ៣ ក៏ដូចគ្នា

តថា ចតុត្ថំ ឥតិ ឧទ្ទមនោ តំវយំ សព្ពំ សព្ពត្ថតាយ សព្ពាវន្តំ លោកំ ឧបេក្ខាសហគតេន ចេតសា វិបុលេន មហគ្គតេន អប្បមាណេន អវេរេន អព្យាបជ្ឈេន ផរិត្វា វិហរឹសុ ។

(๒๐๒) អថខោ ចាបិមេ ទ្វេ សិស្សា អាវសុំ ឯតទហោសិ ឃាវមេ ខោ អហំ កកេរុំ ឥមេសំ តិក្ខិំ សីលវន្តំ កល្យាណធម្មំ នេវ ជានាមិ អាគតឹ វា គតឹ វា យន្នូនាហំ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អជ្ឈាវសេយ្យំ ឯវ តុម្ហេ តិក្ខិ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ សក្ករេយ្យ គរុករេយ្យ មានេយ្យ បូជេយ្យ អម្ហេ ជានិស្សតិ សក្ករិយមានំ គរុករិយមានំ មានិយមានំ បូជិយមានំ សិយា ចិត្តស្មា អញ្ញថត្តំ យថា ន ទ្វេ មាវេ លភេយ្យ ចិតារត្តិ ។ អថខោ តេ ចាបិមេ ទ្វេ មាវេ ព្រាហ្មណគហបតិកេ អជ្ឈាវសិ ឯវ តុម្ហេ តិក្ខិ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ សក្ករេយ្យ គរុករេយ្យ មានេយ្យ បូជេយ្យ អម្ហេ ជានិ

ទិសទី៤ក៏ដូចគ្នា មានចិត្តប្រកបដោយទុបេក្ខាដ៏ធំទូលាយ ជាឫជ្ឈាវចរនឹងអឫជ្ឈាវចរ មិនមានប្រមាណ មិនមានពៀរ មិនមានព្យាបាទ ផ្សាយទៅកាន់លោកដែលមានសត្វគាំងអស់ ដោយយកខ្លួនឯងប្រៀបនឹងសត្វគាំងអស់ កន្លងទីគាំងពួង គឺទិសខាងលើ ទិសខាងក្រោម នឹងទិសទទឹងគឺទីជុំវិញ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

(២០២) ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ខ្ញុំសីមារមានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាងនេះថា កាលបើអាត្មាអញធ្វើយ៉ាងនេះ មិនបានដឹងដំណើរមកនឹងដំណើរទៅ របស់ពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសលគាំងនេះឡើយ បើដូច្នោះ គួរតែអាត្មាអញចូលជ្រែកសរីរៈ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីថា អ្នកគាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល គឺតជូចម្តេចនឹងធ្វើចិត្តពួកភិក្ខុ ដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជាឲ្យរាយមាយ លុះមិនឲ្យខ្ញុំសីមារបានឱកាសនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ខ្ញុំសីមារចូលជ្រែកសរីរៈ ពួកព្រាហ្មណ៍នឹងគហបតីគាំងនោះថា អ្នកគាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល គឺតជូចម្តេច នឹងធ្វើចិត្តពួកភិក្ខុ

តុម្ហេហិ សក្ការិយមានានំ ករុការិយមានានំ មានិយមា-
នានំ បូជិយមានានំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ យថា
នំ ទុស្សី មារោ លភេថ ឱតារត្តិំ ។ អថខោ តេ ចាបិម
ព្រាហ្មណគហបតិកា អភ្ញាសិង្ឃា ទុស្សិលា មារេន
បាបិមតា សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ សក្ករេន្តិ ករុការេន្តិ
មានេន្តិ បូជេន្តិ ។ យេ ខោ បន ចាបិម តេន
សមយេន មនុស្សា គាលំ ភរេន្តិ យេភុយ្យេន
កាយស្ស ភេទា បរម្មរណា សុគតឹ សគ្គំ លោកំ
ឧបបជ្ជន្តិ ។

(២០៣) អថខោ ចាបិម ភគវន្តំ អារព្ភ អភគវា
អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ភិក្ខូ អាមន្តេសិ អភ្ញាសិង្ឃា
ខោ ភិក្ខវេ ព្រាហ្មណគហបតិកា ទុស្សិលា មារេន
បាបិមតា ភិក្ខវេ សីលវន្តេ កល្យាណធម្មេ សក្ក-
រេថ ករុការេថ មានេថ បូជេថ អម្ហេវ នាម តុម្ហេ-
ហិ សក្ការិយមានានំ ករុការិយមានានំ មានិយមា-
នានំ បូជិយមានានំ សិយា ចិត្តស្ស អញ្ញថត្តំ យ-
ថា នំ ទុស្សី មារោ លភេថ ឱតារត្តិំ ។ ឯថ

ដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជា ឲ្យកើតមាន
ល្មមឲ្យទូសីមារបានឧកាសនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកព្រាហ្មណ៍
ធំធ៌គហបតី ដែលទូសីមារចូលជ្រែកសរីរៈហើយនោះ ទើបនាំគ្នាធ្វើ
សក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មាន
ធម៌ជាកុសល ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ក៏ពួកមនុស្សណា ធ្វើមរណៈ
កាលក្នុងសម័យនោះ ពួកមនុស្សទាំងនោះ លុះចំលាយកាយទាំងមុខ
បន្តាប់អំពីមរណៈ ក៏បានទៅកាន់សុគតិ សួគ៌ ទេវលោក ។

(២០៣) ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ព្រះ
នាមកកុសន្ធៈអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ បានត្រាស់នឹងភិក្ខុទាំងឡាយថា ម្នាល
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកព្រាហ្មណ៍ធំធ៌គហបតី ដែលទូសីមារ ចូលជ្រែក
សរីរៈថា អ្នកទាំងឡាយ ចូរមកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន
បូជាពួកភិក្ខុដែលមានសីល មានធម៌ជាកុសល គិតដូចម្តេច ធំធ៌ធ្វើចិត្ត
របស់ពួកភិក្ខុដែលពួកអ្នកធ្វើសក្ការៈ ធ្វើសេចក្តីគោរព រាប់អាន បូជា
ឲ្យកើតមាន ល្មមឲ្យទូសីមារ បានឧកាសនោះ ។ ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ

ភន្តេ កិត្តកេ អសុភានុបស្សិ(๑) កាយេ វិហរថ អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញិនោ សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញិនោ សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្চានុបស្សិនោតិ ។ អថខោ តេ ចាបិម កិត្តកុ កកុសន្ធេន ភគវតា អរហតា សម្មាសម្ពុទ្ធេន ឱវាទិយមានា ឱវទិយមានា អនុសាសិយមានា អញ្ញតាបិ វុត្តកូលតាបិ សុញ្ញាគារតាបិ អសុភានុបស្សិ កាយេ វិហរិំសុ អាហារេ បដិក្កូលសញ្ញិនោ សព្ពលោកេ អនភិរតសញ្ញិនោ សព្ពសង្ខារេសុ អនិច្চានុបស្សិនោ ។

(๒๐๔) អថខោ ចាបិម កកុសន្ធោ ភគវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ បុព្ពណ្ហសមយំ និវាសេត្វា បត្តចីវរមាទាយ អាយស្មតា វិធុរេន បច្ឆាសមណេន គាមំ បិណ្ឌាយ ចាវិសិ ។ អថខោ ចាបិម ទូសី មារោ អញ្ញតរំ កុមារកំ(๒) អន្ធាវិសិត្វា សក្ខរំ ភ. ហេត្វា អាយស្មតោ វិធុរស្ស សីសេ បហារមទាសិ សីសំ ភេ(๓) តុន្តិ ។ អថខោ ចាបិម អាយស្មា វិធុរោ កិន្តេន សីសេន លោហិតេន គច្ឆន្តេន កកុសន្ធំ

---

๑ ម. អសុភានុបស្សិនោ ។ ๒ ឧ កុមារំ ។ ๓ ម. ភេ ។

អ្នកចាំដណ្តើយ ចូរមក ចូរពិចារណារឿយ ។ នូវរបស់មិនស្អាតក្នុងកាយ មានសេចក្តីសំគាល់គួរខ្ពើមរអើមក្នុងអាហារ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរបស់មិនជាទីត្រេកអរក្នុងលោកចាំងអស់ ពិចារណាឃើញថា មិនទៀង ក្នុងសង្ខារចាំងអស់ ។ ម្នាលមារមានចិត្តចាប គ្រានោះ ពួកតិក្ខចាំងនោះ កាលបើព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ប្រាន្តយ៉ាងនេះ ប្រៀនប្រដៅយ៉ាងនេះហើយ ទោះបីទៅនៅក្នុងព្រៃក្តី ទៅនៅក្រោមម្លប់ឈើក្តី ទៅនៅក្នុងផ្ទះស្ងាត់ក្តី ជាអ្នកពិចារណាឃើញរឿយ ។ នូវរបស់មិនស្អាតក្នុងកាយ មានសេចក្តីសំគាល់ថា គួរខ្ពើមរអើមក្នុងអាហារ មានសេចក្តីសំគាល់នូវរបស់មិនជាទីត្រេកអរ ក្នុងលោកចាំងអស់ ជាអ្នកពិចារណាថា មិនទៀងក្នុងសង្ខារចាំងអស់ ។

(២០៤) ម្នាលមារមានចិត្តចាប គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធ ទ្រង់ស្បថប្រដាប់ជាត្រនំធំចំវែកក្នុងវេលាបុព្វណ្ហសម័យ មានព្រះវិធុរៈមានអាយុជាបច្ចាសមណៈ ចូលទៅកាន់ស្រុកដើម្បីបិណ្ឌបាត ។ ម្នាលមារមានចិត្តចាប គ្រានោះ ទូសីមារបានចូលដ្រែកសរីរៈ កូនក្មេងម្នាក់ កាន់យកក្រួសចោលត្រង់សីសៈព្រះវិធុរៈមានអាយុ សីសៈរបស់លោកក៏បែក ។ ម្នាលមារមានចិត្តចាប គ្រានោះ ព្រះវិធុរៈមានអាយុ មានសីសៈបែកចេញឈាម ហូរហាម

យេវ កតវន្តំ អរហន្តំ សម្មាសម្ពុទ្ធំ បដិដ្ឋាតោ បដិដ្ឋាតោ អនុពន្ធិ ។ អថខោ ចាបិម កកុសន្ធោ កតវា អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធោ ជានាបលោតិតំ អបលោតេ-សិ ន វ(១) យំ ទុសី មារោ មត្តមញ្ញាសីតិ ។ សមាបលោកជាយ ច បន ចាបិម ទុសី មារោ តម្ហា ច ឋានា ចវិ មហានិរយម្ហ ឧបបជ្ជិ ។

(២០៥) តស្ស ខោ បន ចាបិម មហានិរយស្ស តយោ ជាមធេយ្យា ហោន្តិ ជដស្សាយតនិកោ តិតិបិ សង្កុសមាហតោ តិតិបិ បច្ចត្តវេទនិយោ តិតិបិ ។ អថ ខោ មំ ចាបិម និរយបាលា ឧបសង្កមិត្វា ឯតទ-វោចុំ យជា ខោ តេ មារិស សង្កុជា សង្កុ បាត-យេ សមាកច្ឆេយ្យ អថ ឆំ ភុំ ជាធេយ្យាសិ(២) វស្សសហស្សំ មេ និរយេ បច្ចមានស្សតិ ។ សោ ខោ អហំ ចាបិម តម្ហិ វស្សន្តរេ តម្ហិ វស្សសតន្តរេ តម្ហិ វស្សសហស្សន្តរេ តស្មិ មហានិរយេ អបច្ចិ

---

១ ម. ជា ។ ២ ម. អបិ ឆំ អាជាធេយ្យាសីតិ ទិស្សតិ ។ ម. អបិខោ ភុំ ជាធេយ្យាសីតិ ទិស្សតិ ។

ដើរតាមក្រោយ ។ ព្រះមានព្រះភាគព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្ម-
សម្ពុទ្ធ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
ព្រះនាមកកុសន្ធៈ អរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធទ្រង់ឆាកមើល ដូចជាឆាកមើលនៃ
ដំរីថា ទូសីមារនេះ មិនបានដឹងប្រមាណទេ ។ ម្នាលមារមានចិត្ត
បាប កំឯទូសីមារច្យុត ចាកទីនោះ ទៅកើតក្នុងមហានរក ព្រម
ដោយការឆាកតគ (របស់ព្រះកកុសន្ធៈ) ។

(២០៥) ម្នាលមារមានចិត្តបាប កំឯមហានរកនោះឯង មាន
ឈ្មោះ ៣ យ៉ាងគឺ ឆផស្សាយតនិកៈ(១) ១ សង្កុសមាហតៈ(២) ១ បច្ចត្ត-
វេទនីយៈ(៣) ១ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប គ្រានោះ ពួកនាយនិរយ-
បាលបានចូលទៅរកអាគ្នាហើយ និយាយយ៉ាងនេះថា បពិត្រលោក
អ្នកនិរទុក្ខ កាលណាដៃកស្រួចមកប្រជុំជាមួយនឹងដៃកស្រួចត្រង់ហឫទ័យ
របស់អ្នកហើយ ទើបអ្នកដឹងនូវហេតុនោះថា អាគ្នាអញនេះកើតក្នុងនរកអស់
មួយពាន់ឆ្នាំហើយ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប អាគ្នានោះបានឆេះកើតមហា-
នរកនោះ អស់ឆ្នាំជាច្រើន អស់រយឆ្នាំជាច្រើន អស់ពាន់ឆ្នាំជាច្រើន

. ១ សត្វនរកមានវេទនាផ្សេងជាបច្ច័យ ក្នុងផស្សាយតនៈទាំង ៦ ។ ២ សត្វនរកដែលមានដៃកស្រួចជាក់ ។ ៣ សត្វនរកកើតអំពីវេទនារបស់ខ្លួន ។ អដ្ឋកថា ។

ឧសសហស្សានំ(๑) តេស្សុ មហានិរយេសុ ទុស្សនេ អបច្ចុំ វុដ្ឋានវេទនំ(๒) វេទិយមានោ ។ តស្ស មយ្ហំ ទាបិមេ ឱវរកោ កាយោ ហោតិ សេយ្យថាបិ មនុស្សស្ស ឱវរកំ សីសំ ហោតិ សេយ្យថាបិ មច្ឆស្ស ។

(๒๐๖) កតិនិសោ និរយោ អាសិ

យត្ថ ទ្វេ អបច្ចុំ

វិឆុរំ សាវកមាសជ្ជ

កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ

សតំ អាសិ អយោសង្កុ

សព្ពេ បច្ចត្តវេទនា

ឯកូនិសោ និរយោ អាសិ

យត្ថ ទ្វេ អបច្ចុំ

វិឆុរំ សាវកមាសជ្ជ

កកុសន្ធញ្ច ព្រាហ្មណំ

យោ ឯតមភិជានាតិ

---

๑ ឧ ប. ទសវស្សសហស្សានិ ។ ๒ ឧ. ម វុដ្ឋានិមំ តាទិសំ វេទនំ ។

ប្រាន នេះកន្ធនរក របស់មហានរកនោះឯង ទទួលទុក្ខវេទនាដែល
កើតមកអំពីវិបាក អស់មួយហ្មឺនឆ្នាំ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ឯកាយ
របស់អាត្មានោះ មានសភាពដូចជាក្បាលមនុស្ស ពុំនោះសោត មាន
សភាពដូចជាក្បាលត្រី ។

(២០៦) ទូសីមារ ដែលបៀតបៀនព្រះវិធុរសាវ័កនឹងព្រះ
កកុសន្ធៈ ជាព្រាហ្មណជាត ហើយនេះកន្ធនរកដូចម្តេចទៅ
ទូសីមារ ដែលបៀតបៀនព្រះវិធុរសាវ័កនឹងព្រះកកុសន្ធៈជា
ព្រាហ្មណជាតហើយនេះកន្ធនរក ដែលមានដែកស្រួចច្រើន
មានសុទ្ធតែពួកសត្វទទួលទុក្ខវេទនាចំពោះខ្លួនឯង អ្នកឯង

ภูឃ្លាយមកវត្តសួ្ស មារតជ្ជនីយសុត្តេ អារោនជាថា

កំក្ខុ ពុទ្ធសួ្ស សារកោ

តាទិសំ កំក្ខុមាសជ្ជ

កណ្ហាឧក្កំ ឯកច្ចសិ

មជ្ឈេ សរស្សេ តិដ្ឋន្តិ

រាមាតា កប្បដ្ឋាយិនោ

វេឌ្ឍរិយវណ្ណោ រុចិរោ

អច្ចិមន្តោ បភស្សរោ

អច្ឆរា តត្ថ នច្ចន្តិ

បុថូ ជាតរូបវណ្ណិយោ

យោ ឯតមភិជានាតិ

កំក្ខុ ពុទ្ធសួ្ស សារកោ

តាទិសំ កំក្ខុមាសជ្ជ

ចូរឃើយមកក្តី មាតង្ខុទ្ទនិយសូត្រ ជាថ្ងៃដាច់ចុង

បៀតបៀនកិកុជាពុទ្ធសាវ័កដែលលោកដឹងច្បាស់នូវវិមានវត្ថុ

ន៎ុះហើយទើបបានឮសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លៅ វិមានតាំងឡាយដែល

ឋិតនៅអស់មួយកប្ប មានពណ៌ដូចជាកែវពិទូរ្យ ដ៏រុងរឿង ហាក់ដូចជាអណ្តាតភ្លើង មានពន្លឺភ្លឺផ្លេកឋិតនៅត្រង់

កណ្តាលសមុទ្រ មានតាំងពួកស្រីអប្សរជាច្រើន មានខ្លួនទឹងសម្បុរផ្សេងគ្នា តែងរោលរាំលើវិមាននោះ អ្នកឯងបៀតបៀន

កិកុជាពុទ្ធសាវ័កដែលលោកដឹងច្បាស់នូវវិមានវត្ថុន៎ុះ ហើយ

កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកច្ចសំ

យោ វេ ពុទ្ធេន ភុនិតោ

កិក្ខុសង្ឃស្ស លេក្ខតោ

មិតារមាតុ ចាសាទំ

ចាឧត្តុដ្ឋេន កម្មយិ

យោ ឣតមកិជាជាតំ

កិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សារកោ

តាទិសំ កិក្ខុមាសជ្ជ

កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកច្ចសំ

យោ វេជយន្តចាសាទំ

ចាឧត្តុដ្ឋេន កម្មយិ

ឥទ្ធិពលេន បត្តង្គោ(๑)

សំវេជេសិ ច នេវតា

យោ ឣតមកិជាជាតំ

កិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សារកោ

តាទិសំ កិក្ខុមាសជ្ជ

---

๑ ខ. ម. ឥទ្ធិពលេនុបត្តង្គោ ។

រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លៅ កិកុណាមួយ ដែលព្រះពុទ្ធជា
ម្ចាស់ ដាស់តឿនហើយ ធ្វើមិគារមាតុប្រាសាទរបស់កិកុ-
សង្ឃដែលកំពុងសំឡឹងមើល ឲ្យញាប់ញ័រ ដោយបុងម្រាម
ជើងបាន អ្នកឯងបៀតបៀនកិកុជាពុទ្ធសាវ័កដែលលោកដឹង
ច្បាស់នូវវិមានវត្ថុនុ៎ះហើយ រមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លៅ
កិកុណាបានធ្វើវេជយន្តប្រាសាទ ឲ្យញាប់ញ័រដោយបុង
ម្រាមជើងបាន ជាអ្នកមាំមួនដោយកម្លាំងឫទ្ធិ អាចធ្វើទៅតា
ទាំងឆ្ងាយឲ្យសង្រេតបាន អ្នកឯងបៀតបៀនកិកុជាពុទ្ធសាវ័ក
ដែលលោកដឹងច្បាស់នូវវេជយន្តប្រាសាទនុ៎ះហើយរមែងបាន

ចូរឃើញមកវិញសិ្ល មារឥដ្ឋខ័យសុត្តេ អាសនគាថា

កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកបុត្តសិ

យោ វេជយន្តាសាទេ

សក្កំ សោ បរិបុច្ឆតិ

អបិ អាវុសោ ជានាសិ

តណ្ហាក្ខយវិមុត្តិំយោ

តស្ស សក្កោ វិយាកាសិ

បញ្ចាំ បុដ្ឋោ យថាកថំ

យោ ឯតមភិជានាតិ

កិក្ខុំ ពុទ្ធស្ស សាវកោ

តាទិសំ កិក្ខុមាសជ្ជ

កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកបុត្តសិ

យោ ព្រហ្មាំ(១) បរិបុច្ឆតិ

---

១ ម. ព្រហ្មុំ ។

ប្ដូរយកមកវិត្ត អារតន្ដនីយសូត្រ ជាបឋមទីបំផុត

ន្ទូវសេចក្ដីទុក្ខដ៏ខ្លៅ កិកុណា សាកសួរប្រស្នាធ៌ព្រះឥន្ទ

លើវេជយន្តប្រាសាទថា ម្នាលអាវុសោ អ្នកស្គាល់តណ្ហាទ-

យរមែត្តិប្ដូរទេ ព្រះឥន្ទដែលកិកុនោះសួរប្រស្នាហើយ ក៏ដោះ

ស្រាយតាមដំណើរពាក្យរបស់កិកុនោះ អ្នកឯងបៀតបៀន

ន្ទូវកិកុជាពុទ្ធសាវ័ក ដែលជំងឺចប្ងាស់ន្ទូវហេតុនុះហើយ រមែង

ប្ដូនន្ទូវសេចក្ដីទុក្ខដ៏ខ្លៅ កិកុណា សាកសួរប្រស្នាធ៌ព្រហ្ម

สุตฺตนฺตปิฏเก มชฺฌิมนิกายสฺส มูลปณฺณาสกํ

สุฉมฺภายํ อกิเตสกิ

อชฺชาปิ เต อาวุเสา(๑) ทิฏฺฐิ

ยา เต ทิฏฺฐิ ปุเร อหุ

ปสฺสสิ ตัสฺสาปิ ตัง ทิฏฺฐิง

พฺรหฺมโลเกปิ ปกสฺสามิ

ตสฺส พฺรหฺมา วิยากาสิ

อนุปุพฺพิ ยถากถิ

น เม มาริส สา ทิฏฺฐิ

ยา เม ทิฏฺฐิ ปุเร อหุ

ปสฺสามิ ตัสฺสาปิ ตัง ทิฏฺฐิง

พฺรหฺมโลเกปิ ปกสฺสามิ

โสหิ อชฺช กถิ วิญฺญู

อหิ ทิฏฺโฐมฺหิ สสฺสโต

ยา ฬิตมกิญฺจนาติ

กิกฺกุ พุทฺธสฺส สาวโก

ตาทิสิ กิกฺกุมาสชฺช

---

๑ ม. ภควุโน ฯ

ជិតសាលាឈ្មោះសុជម្ប (១) ថា ម្នាលអាវុសោ សព្វថ្ងៃនេះ អ្នកឯងនៅមានទិដ្ឋិដូចជាពីថ្ងៃមុនដែរឬ អ្នកបានឃើញពន្លឺ (ព្រះមានព្រះភាគ) ដែលភ្លឺផ្លេក កន្ទងសត្វក្នុងព្រហ្មលោកដែរឬទេ ព្រហ្មក៏បានដោះស្រាយ តាមលំដាប់ពាក្យរបស់កិកុនោះថា បពិត្រលោកអ្នកនិរទុក្ខ ខ្ញុំមិនមានទិដ្ឋិដូចពីថ្ងៃមុនទេ ខ្ញុំបានឃើញពន្លឺ (ព្រះមានព្រះភាគ) ដែលភ្លឺផ្លេក កន្ទងសត្វក្នុងព្រហ្មលោកដែរ ថ្ងៃនេះខ្ញុំបានពោលពាក្យថា ខ្ញុំជាបុគ្គលទៀងទាត់ ឥតប្រែប្រួលឡើយ អ្នកឯងបៀតបៀនខ្ញុំកិកុជាពុទ្ធសាវ័ក ដែលលោកដឹងច្បាស់ទូ

---

១ សាលាសុធម្មាក្នុងព្រហ្មលោក មិនមែនសាលាសុធម្មាក្នុងដាវតឹង្សទេ ។

ចូឡយមកវគ្គស្ស មារពន្ធនីយសុត្តេ អារោចនគាថា

កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកបុត្តំ
យោ មហានេរុនោ ភូតំ
វិមោក្ខេន អជ្ឈាយិ
វនំ បុព្ពវិទេហានំ
យេ ច ភូមិសយោ ឯក
យោ ឯតមភិជានាតិ
កិក្ខុ ពុទ្ធស្ស សាវកោ
តាទិសំ កិក្ខុមាសជ្ជ
កណ្ហាភិក្ខុំ ឯកបុត្តំ
ន វេ អត្តិ ចេតយតិ
អហិំ ឥលំ ឧហាមិតិ
ឥាលោ ច ឧតិលំ(๑) អក្ខិ
អាសជ្ជ ន(๒) ឧយ្ហតិ
ឯវមេវ តុវំ មារ
អាសជ្ជ តថាគតំ
សយំ ឧហិស្សសិ អត្តានំ

---

๑ ម. ឧលិតំ ។ ๒ ម. ន ។

ចូរឃើញកាត្តិ អារតដ្ឋនីយសូត្រ ជាដាច់ទីបំផុត
ហេតុនុ៎ះ ហើយរមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លៅ តើកុណា
បានប៉ះពាល់កំពូលភ្នំមហាសិនេរុ ប៉ះពាល់នូវជម្ពូទីប បុព្វវិ-
ទេហទ្វីប នឹងពួកជនដែលដេកលើផែនដី(១) ដោយឈានវិ-
មោក្ខ អ្នកឯងនឹងបៀនបៀតនូវកិកុជាពុទ្ធសាវ័ក ដែលលោកដឹង
ច្បាស់នូវហេតុនុ៎ះ ហើយរមែងបាននូវសេចក្តីទុក្ខដ៏ខ្លៅប្រៀប
ដូចជាក្តៅធំមិនដែលគិតថា អាត្មាអញនឹងឆេះមនុស្សពាលម្ត
ឡើយ តែមនុស្សពាលចេះតែមកប៉ះពាល់ក្តៅដែលកំពុងឆេះ
សន្ធោ ក្តៅនោះក៏ឆេះទៅ (យ៉ាងណា) ម្នាលមារ អ្នកឯង
បៀតបៀនព្រះតថាគត គន់នឹងឆេះខ្លួនដោយខ្លួនឯង ដូចជា

• ពួកជនដែលដេកលើផែនដីនោះ គឺពួកជនក្នុងអបរគោយានទ្វីប នឹងឧត្តរកុរុទ្វីប ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស មូលបណ្ណាសកំ

ពាលោ អក្កិវ សម្ភុសំ

អបុញ្ញំ បសវិ អាភេ

អាសជ្ជន តថាកតំ

កន្តុ មញ្ញសិ ចាបិម

ន មេ ចាបំ វិបច្ចតិ

កភោតោ ចីយតិ ចាបំ

ចិររត្តាយ កន្ទតិ(១)

មារ និព្ពិន្ទ ពុទ្ធម្ហា

អាសម្ហាកាសិ តំក្ខុសុ

ឥតិ មារំ អត្តច្ឆេសិ(២)

តំក្ខុ ភេសកតន្ទារនេ

តតោ សោ ឧម្មនោ យក្ខោ

តត្ថេវន្តរធាយថាតិ(៣) ។

មារតជ្ជនីយសុត្តំ ទសមំ និដ្ឋិតំ ។

ចូឡយមកវគ្គោ បញ្ចមោ ។

---

១ ឧ.ម. អន្ទក ។ ២ ឧ. អឃច្ឆេសិ ។ ម. អត្តច្ឆិសិ ។ ៣ ម. តត្ថេវន្តរធាយតីតិ ។

បុគ្គលពាលប៉ះពាល់ក្តី យ៉ាងនោះដែរ មានបើបៀតបៀន
ព្រះតថាគតហើយ តង់ទំងបានបាបពុំខាន ម្នាលមានមានចិត្ត
បាប អ្នកឯងស្មានថាបាបមិនឲ្យផលដល់អាត្មាអញឬដូចម្តេច
បាបពិតជាឲ្យផលដល់អ្នកធ្វើបាប ឯបុគ្គលបាប រមែងកន្ទក់
កន្ទេញអស់កាលយូរអង្វែង ម្នាលមាន អ្នកឯងគេចចេញពី
ព្រះពុទ្ធទៅ កុំនៅបៀតបៀនពួកកិកុឡើយ កិកុគឺមហា-
មោគ្គល្លាន បានគង្រ្គាមមានក្នុងព្រៃកេសកន្លាវ័ន ដូចបាន
រៀបរាប់មកនេះឯង លំដាប់នោះ យក្សគឺមាននោះឯង ក៏មាន
ចិត្តអាក់អន់ហើយ ស្រាប់តែចុតពីទីនោះទៅមួយរំពេច ។

ចប់ មានដ្ឋិនីយសូត្រ ទី ១០ ។

ចប់ ចូឡយមកវគ្គ ទី ៤ ។

ចូឡឃមកវគ្គស្ស អវសានេ នីយសុត្តេ ឧទ្ទានគាថា

តស្សុទ្ទានំ

សាលេយ្យវេរញ្ជវេទេ ច

ចូឡមហាធម្មសមាទានំ

វីមំសកា ច ព្រហ្មា ទូសី ច

អាភេ បញ្ចមោ វេវចនេ(១) ។

មូលបណ្ណាសកំ និដ្ឋិតំ ។

---

១ ទកេបិយយោគ្គកេ

តស្សុទ្ទានំ

សាលេយ្យវេរញ្ជវេទេ ច ចូឡមហាធម្មសមាទានំ

វីមំសកា ច ព្រហ្មា ទូសី ច អាភេ បញ្ចមោ វិវរិត្តោតិ ន ទិស្សតិ ។

មរម្មយោគ្គកេ

តស្សវគ្គស្សុទ្ទានំ

សាលេយ្យវេរញ្ជទុវេចតុដ្ឋិ ចូឡមហាធម្មសមាទានំ ច

វីមំសកា កោសម្ពិ ច ព្រាហ្មណោ ទុស្សិ ច អាភេ ទសមោ ច វិវដ្ដោ

សាលេយ្យវគ្គោ បញ្ចមោ ។ តីសុ វគ្គេសុ ឧទ្ទានំ

មូលបរិយាយោ ចេវ សីហនាទោ ច ខត្តមោ

កតយោវេវ គោសិង្គោ សាលេយ្យោ ច តីសុ បញ្ច

មូលបណ្ណាសកំ សមត្តន្តិ ទិស្សតិ ។

ចូឡយមកវគ្គ មារតជ្ជនីយសូត្រ ឱក្កនគាថា

ឱក្កន គឺបញ្ហាវេរឿនៃចូឡយមកវគ្គនោះ ដូចេ្នះគឺ

សារេយ្យកសូត្រ ១ វេរញ្ជកសូត្រ ១ ចូឡវេទល្លសូត្រ ១

មហាវេទល្លសូត្រ ១ ចូឡធម្មសមាទានសូត្រ ១ មហាធម្ម-

សមាទានសូត្រ១ វីមំសកសូត្រ ១ កោសម្ពិយសូត្រ ១

ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ១ មារតជ្ជនីយសូត្រ ១ ចប់វារវគ្គ

ជាគំរប់ ៩ ។

ចប់ អូលបណ្ណាសកៈ ។

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធចាបៅ	អវិរុទ្ធចាបៅ	អង្គ	អដ្ឋលេខាយំ
សុខា	សុខាយ	១៨	៧
ពហុស្សុត	ពហុស្សុត	២១	១
វិហរិតុំ	វិហរិតុំ	៣៨	១៦
មូលបណ្ណាសក:	មូលបណ្ណាសកំ	៤២	១
សេនាន	សេនាសន	៤៩	១២
និច្ចាទេយ្យ	និច្ចាទេយ្យ	៦៩	១៦
បជាបេតាយំ	ជាបេតាយំ	៧១	២
បិតា	បិតោ	៧២	១៨
ឯវំ មេ	ឯវំ មេ	៧៣	១៤
សោ	វិសោ	៧៤	១២
មសិតពោហិ	មនសិតពោហិ	,,	១៤
វិត្តោ	វិត្តោ	៧៧	១០
កត្តាតិហាំ	កត្តាតិហារំ	៨៦	៤
ឧបនីយ ភាថ	ឧបនីយភាថ	៨៦	១១
រជាបថោ	រជាបថោ	៨៧	១២
សីសវដ្ដនំ	សីសវដ្ដនំ	១១៧	២

វិរុទ្ធាវិរុទ្ធបត្តំ

វិរុទ្ធចាហៅ	អវិរុទ្ធចាហៅ	អង្គ	វច្ចសេខាយំ
ឯវមេ ខោ	ឯវមេវ ខោ	១១៧	៣
ឯវំចាបិ	ឯវំចាបិ	,,	៩
បសតំ	បសតំ បសតំ	១២១	១១
ខុទ្ទាកំ	ខុទ្ទាកិំ	១២៦	១៣
សាតស្ស នាម	សាតិស្ស នាម	១៩០	៨
អាបជ្ជតិ ការណា	អាបជ្ជតិ ការណា	១៩៦	១៩
មហាយ ការគ្គស្ស	មហាយមការគ្គស្ស	១៦៣	១
គហណន្តា យាតិ	គហណន្តាយាតិ	,,	៣
,,	,,	,,	៨
វេទនាសមុទយោ	វេទនាសមុទយោ	១៦៩	៣
អជ្ឈាសាយ	អជ្ឈាសាយ	១៩៣	១០
អ	អ	២០៣	៥
អតិជ្ឈា	អតិជ្ឈា	២០៨	១៨
កត្តារន្ទានមគ្គំ	កត្តារន្ទានមគ្គំ	២១១	១២
ខេមន្តភូមី	ខេមន្តភូមិំ	២១២	១៨

វិវុទ្ធាវិវុទ្ធបត្តំ

វិវុទ្ធាបៅ	អវិវុទ្ធាបៅ	អង្កំ	វដ្ដសេខាយំ
បវិសន្ទេតិ	បវិសន្ទេតិ	៤១៦	៣
អកិជ្ជា	អកិជ្ជា	៤២៨	,,
ឃម្មបរិឡាហំ	ឃម្មបរិឡាហំ	៤៣៥	៩
វិហរតិ	វិហរតិ	៤៥៥	,,
វិត្តាវេន	វិត្តាវេន	៤៥៧	១៤
អត្តសញ្ញិតំ	អនត្តសញ្ញិតំ	៤៥៩	,,
វិមុត្តិយោ	វិមុត្តិយោ	៤៨៥	១
មហាវេល្លសុត្តំ	មហាវេទល្លសុត្តំ	៤៨៧	១០
សា	សោ	៥១៣	៤
មជ្ឈិមនិកាកាស្ស	មជ្ឈិមនិកាយស្ស	៥៣០	១
បិបតោ	បិវតោ	៥៣៤	១៨
បសេយ្យំ	បសេ្សយ្យំ	៥៥៤	៤
ធម្មតាយ	ធម្មតា	៥៥៥	១៧
សំវរំ	សំវរំ	៥៥៦	១៤
ឧបបជ្ជតិ	ឧបបជ្ជតិ ប	៥៦៣	៧

វិរុទ្ធាបៅ	អវិរុទ្ធាបៅ	អង្គ	វដ្ដលេខាយំ
កិកតិ ខ្ញុំ	កិកតិ ខ្ញុំ	៣៦៤	១៧
នរកប្បជាត	នរកប្បជាតេ	៣៦៥	៦
ច ជាយតិ	ន ជាយតិ	៣៦៦	១៣
គរុគរៅ វិយ	គរុគរេ វិយ	៣៧៩	១៦
អបជ្ឈាយន្តីតិ	អបជ្ឈាយន្តីតិ	៣៨៧	៩
មាវិតជ្ឈនីយសុត្តេ	មាវិតជ្ឈនីយសុត្តេ	៣៨៩	១
កកុសន្ធាវាគោ	កកុសន្ធាវាគោ	,,	,,
មានិយ	មានិយ·	៣៩០	១២
កា យោ	កាយោ	៣៩៤	៤

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សាស្ត្រាចារ្យ	សាស្តាចារ្យ	២	២
ព្រះដ៏ចំរើន	ព្រះអង្គដ៏ចំរើន	១០	១៤
៣ រូបនាះ	៣ រូបនោះ	១៦	៨
ដ៏ធប្រពៃដោយទិដ្ឋតណ្ហា	ចាក់ធ្លុះប្រពៃដោយទិដ្ឋ	២១	១៦
បស្សប	កស្សប	២៤	៦
មោក្ខល្ហាន	មោគ្គល្លាន	៣៦	៣
សម្ដ័ស្ស	ផ្សព្វ	៤៨	៨
សំដៅយ	សំដៅយក	៥៧	១៨
ដើម្បីរំបែ	ដើម្បីរំបើ	៧០	១៤
ថារបៃ	ថារូប	៨០	១៧
នាស្រស់	នៅស្រស់	១១០	៧
មិគារមោ នា តុតាបុព្វារាម	មិគារមោតា នាវត្តបុព្វារាម	១៤៦	៣
ក្សេមក្សាន្ត	ក្សេមក្សាន្ត	១៤៥	៨
ដែលខ្លួនប្រកាន់	ដែលខ្លួនប្រកាន់	១៥៧	,,
មហាតណ្ហាសង្ខ័យសូត្រ	មហាតណ្ហាសង្ខ័យសូត្រ	១៦៣	១
ចេញចាក(ទុយៈតាំង៤)	ចេញ(ចាកទុយៈតាំង៤)	១៦៣	៣

សន្ទីកប្រៀបពាក្យខុស - ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
,,	,,	,,	៩
ខ្ញុំព្រះអង្គ	ខ្ញុំព្រះអង្គ	១៦៨	១៧
សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ	សេចក្តីរលត់វិញ្ញាណ	១៧៥	១៥
កាលបើគតិដូចជាការៈធ្ងន់	កាលបើគតិដូចជាការៈធ្ងន់	១៨១	៤
សុត្តន្តបិដក	សុត្តន្តបិដក	១៨៤	១
បិសុណាវាចា	បិសុណាវាចា	១៨៦	១៤
,,	,,	,,	,,
សត្វមានជីវិត	សត្វមានជីវិត	១៩១	១.៣
ប្រព្រត្ត	ប្រព្រឹត្ត	១៩២	១១
ជាគ្រឿងពាំង	ជាគ្រឿងពាំង	២០៥	១៥
ចូឡអស្សបរសូត្រ	ចូឡអស្សបុរសូត្រ	២២៧	១
១៣២	២៣២	២៣២	
ជាសបណៈ	ជាសមណៈ	២៣២	៧
ដូម្តេច	ដូចម្តេច	២៦៤	៩
ប ។	។ បេ ។	២៦៤	១៣
។ បេ	។ បេ ។	២៦៥	១១

សន្លឹកប្រៀបពាក្យខុស-ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
សុភកិណ្ហកៈ	សុភកិណ្ហកៈ	,,	១៣
បុគ្គលនាៈ	បុគ្គលនោៈ	២៦៩	៤
កោដ្ឋកមាៈនអាយុ	កោដ្ឋកៈមានអាយុ	,,	៥
អារម្មណ៍ វិញ្ញាណ	អារម្មណ៍ណា វិញ្ញាណ	២៧២	៧
ឥន្ទ្រិយ ១	ឥន្ទ្រិយ	២៧៦	៩
ផ្សេ ៗ គ្នា	ផ្សេង ៗ គ្នា	,,	១០
អទុក្ខមសុខាវេតោវិមុត្តិ	អទុក្ខមសុខវេតោវិមុត្តិ	២៨០	២
អនិមិត្តា	អនិមិត្ត	,,	៨
អប្បមាណាវេតោវិមុត្តិ	អប្បមាណាចេតោវិមុត្តិ	២៨២	២
អាកិញ្ចញ្ញាវេ-	អាកិញ្ចញ្ញវេ-	,,	,,
សុញ្ញតាវេតោវិមុត្តិ	សុញ្ញតវេតោវិមុត្តិ	,,	៣
បីពោល	បើពោល	,,	១៦
ផេង្សង្គ	ផ្សេងគ្នា	២៨៤	១១
ៗ សំដៅយក	ៗ ២ សំដៅយក	២៨៥	១៥
អារុប្ប	អារុប្ប	២៨៦	១១

សន្លឹកប្រាប់ពាក្យខុស ត្រូវ

ពាក្យខុស	ពាក្យត្រូវ	ទំព័រ	បន្ទាត់
មាអវិជ្ជា	មានអវិជ្ជា	៣០២	៥
សេចក្តីទុក្ខ	សេចក្តីទុក្ខ	៣១៣	១០
បឋមសមាគាន	ឆម្ងសមាគាន	៣១៤	១៤
មរណាៗ	មរណៈ។	៣៣២	៥
ប្រជុំចុះ	ប្រជុំចុះ	៣៥២	៦
(១៨៥)	(១៨៦)	៣៥៥	១០
នៅមាន	មាននៅ	៣៦៦	១២
ទីលាស់	ទីរលាស់	,,	១៨
ឋាហានដទៃទីរលាស់	ឋាហានដទៃជាទីរលាស់	៣៦៧	៥
តាំងពួក	តាំងពួង	៣៧១	៩
ដល់ពួកសាវ័ក	ដល់ពួកសាវ័ក	៣៧៦	១៨
ចិត្ត	ចិត្ត	៣៨៣	៤
អរបាវចរ	អរូបាវចរ	៣៨៩	១២
ទុរាទ:	ទុរាទ	៣៩១	១
បិតនៅ	បិតនៅ	៣៩៥	៤

សុត្តន្តបិដកេ មជ្ឈិមនិកាយស្ស

អ្ឋកថាបណ្ណាសកំ

តតិយោ ភាគោ

មហាយមកវគ្គោ

បឋមំ ចូឡគោសិង្គសាលសុត្តំ

		អង្គ
មហាយមកវគ្គស្ស ចូឡគោសិង្គសាលសុត្តេ	បដិសន្ធាវុត្តិ	៣
	អប្បមាទោ	៥
	ផាសុវិហារេ . . .	៧
	ធម្មីកថាសន្ទស្សនំ . .	១៣
	អនុវុត្តិកិត្តិ . . .	១៥
	អនុវុត្តិបច្ឆសំសា . .	១៧

ទុតិយំ មហាគោសិង្គសាលសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាគោសិង្គសាលសុត្តេ	ពហុស្សុតបច្ឆសំសា . .	២១
	ទិព្វចក្ខុបច្ឆសំសា . . .	២៣
	អតិធម្មកថាបសំសា . .	២៥
	សមាបត្តិបច្ឆសំសា . .	២៧

សុត្តន្តបិដក មជ្ឈិមនិកាយ

មូលបណ្ណាសក

តតិយភាគ

មហាយមកវគ្គ

ចូឡគោសិង្គសាលសូត្រទី ១

			លេខទំព័រ
មហាយមកវគ្គ	ចូឡគោសិង្គសាលសូត្រ	ការប្រព្រឹត្តិនូវបដិសណ្ឋារៈ . .	៣
		សេចក្តីមិនប្រមាទ . . .	៥
		ជាសុវិហារធម៌	៧
		ការទ្រង់ពន្យល់ដោយធម្មីកថា . .	១៣
		កិត្តិសព្ទនៃព្រះថេរៈមានព្រះអនុរុទ្ធជាដើម	១៥
		ការទ្រង់សរសើរព្រះថេរៈមានព្រះអនុរុទ្ធ ជាដើម	១៧

មហាគោសិង្គសាលសូត្រទី ២

មហាយមកវគ្គ	មហាគោសិង្គសាលសូត្រ	ការសរសើរភិក្ខុជាពហុស្សុត . .	២១
		ការសរសើរទិព្វចក្ខុ . . .	២៣
		ការសរសើរអភិធម្មកថា . . .	២៥
		ការសរសើរសមាបត្តិ . . .	២៧

អង្គ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាធោសិតត្ថេរសាសនសុត្តេ ពហុស្សុតប្បសំសា . . . ២៩

បដិសល្លានាភមប្បសំសា . . ៣១

អារញ្ញកាទិប្បសំសា . . . ៣៣

អតិធម្មកថាបសំសា . . . ៣៥

សមាបត្តិប្បសំសា . . . ៣៧

អាសវក្ខយប្បសំសា . . . ៣៩

តតិយំ មហាកោចាលសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាកោចាលសុត្តេ វុឌ្ឍាភព្វតា ៤១

វុឌ្ឍិភព្វតា ៤៧

តិក្ខិន្ទោ ឯកាទសង្គានិ . . ៤៩

ចតុត្ថំ ចូឡកោចាលសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស ចូឡកោចាលសុត្តេ ភូតបុព្វវត្ថុ ៥៥

បញ្ហាគោរណាបមា . . . ៥៧

លេខទំព័រ

មហាយមកវគ្គ មហាគោសិង្គសាលសូត្រ ការសរសើរភិក្ខុដ៏ជាពហុស្សូត . . ២៩

ការសរសើរភិក្ខុដែលរីករាយក្នុងការ
ពួនសម្ងំ ៣១

ការសរសើរភិក្ខុអ្នកនៅក្នុងព្រៃដ៏ធើម . ៣៣

ការសរសើរអភិធម្មកថា . . . ៣៥

ការសរសើរសេមាបត្តិ . . . ៣៧

ការទ្រង់សរសើរធម៌ដ៏ទីអស់ទៅ
នៃអាសវៈ ៣៩

មហាគោបាលសូត្រ ទី ៣

មហាយមកវគ្គ មហាគោបាលសូត្រ ភាពនៃគង្វាលគោដែលមិនគួរដល់
សេចក្តីចំរើន . - - - ៤១

ភាពនៃគង្វាលគោដែលគួរដល់សេចក្តីចំរើន ៤៧

អង្គ ១១ របស់ភិក្ខុ ៤៩

ចូឡគោបាលសូត្រ ទី ៤

មហាយមកវគ្គ ចូឡគោបាលសូត្រ រឿងធ្លាប់មានមកហើយ . . . ៥៥

ឧបមាដោយគោ ៥ ពួក . . ៥៧

បញ្ចមំ ចូឡសច្ចកសុត្តំ

អង្កែ

មហាយមកវគ្គស្ស ចូឡសច្ចកសុត្តេ

សន្ថាគារេ លិច្ឆវីនំ សន្និបាតោ . ៦៣

សច្ចកស្ស ឧបមាវចនំ ៦៥

ពហុលប្បវត្តានុសាសនី . . . ៦៧

ឧបមាយ បដិបុច្ឆា ៧១

តិលក្ខណាទ្យាគមនំ ៧៣

សារត្តំកូបមា ៧៧

ទុម្មេធស្ស ឧបមាវចនំ ៧៩

អនត្តានុបស្សនា ៨១

ស្វាគតាយាធិវាសនំ ៨៥

សុត្តបរិយោសានំ ៨៧

ឆដ្ឋំ មហាសច្ចកសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាសច្ចកសុត្តេ

កាយភាវនានុយុញ្ជនំ ៨៩

អចេលកវត្តានិ ៩១

ចិត្តភាវនាកថា ៩៣

ចូឡសច្ចកសូត្រ ទី ៥

លេខទំព័រ

មហាយមកវគ្គ ចូឡសច្ចកសូត្រ ពួកស្តេចលិច្ឆវីទ្រង់ប្រជុំគ្នាក្នុងសន្ថាគារស្ថាន . ៦៣

ពាក្យប្រៀបរបស់សច្ចកនិគន្ថបុត្រ . . . ៦៥

ពាក្យប្រៀនប្រដៅដែលប្រព្រឹត្តទៅដោយច្រើន . ៦៧

ការសាកសួរដោយពាក្យឧបមា . . . ៧១

ការទ្រង់ព្យាករណ៍ព្រះក្រែលក្ខណ៍ . . . ៧៣

ឧបមាដោយអ្នកត្រូវការដោយខ្លឹមឈើ . . ៧៣

ពាក្យឧបមារបស់ទុម្មុខលិច្ឆវីបុត្រ . . . ៧៩

ការពិចារណាសង្ខារថាមិនមែនជាខ្លួន . . ៨១

ការទ្រង់ទទួលនិមន្តដើម្បីឆាន់ក្នុងថ្ងៃស្អែក . . ៨៥

ទីបំផុតនៃសូត្រ ៨៧

មហាសច្ចកសូត្រ ទី ៦

មហាយមកវគ្គ មហាសច្ចកសូត្រ ការប្រកបរឿយៗ នូវកាយភាវនា . . . ៨៩

អចេលកវគ្គ ៩១

ពោលអំពីចិត្តភាវនា ៩៣

			អង្គ
មហាយមកវគ្គស្ស	មហាសច្ចកសុត្តេ	កាយចិត្តស្ស កាវិតត្តា . .	៩៥
		តោធិសត្តស្ស បរិវិតក្កនំ . .	៩៧
		អាឡារូបសង្កមនំ	៩៩
		ទុក្ករបសង្កមនំ	១០៣
		តីសុ បឋមា ឧបមា . . ,	១០៧
		ទុតិយា ឧបមា	១០៩
		តតិយា ឧបមា	១១១
		ទុក្ករកិរិយាកេតោ	១១៣
		សតានុសារិវិញ្ញាណំ . . .	១២៥
		តីសុ បឋមា វិជ្ជា	១២៧
		តីសុ តតិយា វិជ្ជា	១២៩
		សមន្នាសមន្នាហរ . . .	១៣១
		កតរតោ បសំសា	១៣៣

លេខទំព័រ

មហាឃេមកវគ្គ មហាសច្ចកសូត្រ ភាវៈនៃកាយនឹងចិត្តដែលបុគ្គលបានចំរើន . ៩៥

សេចក្តីត្រិះរិះបស់ព្រះពោធិសត្វ . . . ៩៧

ស្តេចចូលទៅរកអាឡារតាបស . . . ៩៩

ស្តេចចូលទៅរកឧទ្ទកតាបស . . . ១០៣

ឧបមាទាំង ៣ ឧបមា ទី ១ . . . . ១០៧

ឧបមា ទី ២ . . . . . ១០៩

ឧបមា ទី ៣ . . . . . ១១១

ប្រភេទនៃទុក្ករកិរិយា. ១១៣

វិញ្ញាណដាក្រឿងរលឹកតាមគូវស្សរត់ . . ១២៥

បណ្តាវិជ្ជាទាំង ៣ វិជ្ជា ទី ១ . . . ១២៧

បណ្តាវិជ្ជាទាំង ៣ វិជ្ជា ទី ៣ . . . ១២៩

ភាវៈនៃបុគ្គលដែលវិងៀងនឹងមិនវិងៀង . . ១៣១

ការពោលសរសើរព្រះមានព្រះភាគ . . ១៣៣

សត្តមំ ចូឡតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ

អង្កេ

មហាយមកវគ្គស្ស ចូឡតណ្ហាសង្ខយសុត្តេ សង្ខិត្តេន វិមុត្តិកថា . . . ១៣៧

សក្កោបសង្កមនំ ១៣៩

វេជយន្តប្បសំសា ១៤១

វិមុត្តិកថា ១៤៣

អដ្ឋមំ មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តេ ចាបទិដ្ឋិវិវេចនំ ១៥១

តំ ទិដ្ឋាភេចនំ ១៥៣

តំ ទិដ្ឋិបដិបុច្ឆា ១៥៥

វិញ្ញាណុប្បត្តិ ១៥៨

ភូតកថា ១៦១

ចតុភហាក ១៦៣

សមុទយវារោ ១៦៥

បច្ចយនវោ ១៦៧

សមុទយនវោ ១៧១

ចូឡតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ទី ៧

		លេខទំព័រ
មហាយមកវគ្គ ចូឡតណ្ហាសង្ខយសូត្រ	វិមុត្តិកថាដោយសង្ខេប . . .	១៣៧
	ការជួលទៅជាល់សក្តទេវរាជ . .	១៣៩
	ការពោលសរសើរវេដល្លសូត្រ . .	១៤១
	វិមុត្តិកថា	១៤៣

មហាតណ្ហាសង្ខយសូត្រ ទី ៨

មហាយមកវគ្គ មហាតណ្ហាសង្ខយសូត្រ	ការដោះទិដ្ឋិអាក្រក់ . . .	១៥១
	ការក្រាបបង្គំទូលអំពីទិដ្ឋិអាក្រក់របស់	
	សាតិភិក្ខុ	១៥៣
	ការទ្រង់សួរអំពីទិដ្ឋិអាក្រក់របស់សាតិភិក្ខុ .	១៥៥
	ទីកើតនៃវិញ្ញាណ	១៥៩
	ពោលអំពីទន្ទបញ្ហាៈដែលកើតហើយ .	១៦១
	អំពីអាហារ ៤ យ៉ាង . . .	១៦៣
	សមុទយវារៈ	១៦៥
	បច្ចយន័យ	១៦៧
	សមុទយន័យ	១៧១

		អង្កៃ
មហាយមកវគ្គស្ស	មហាតណ្ហាសង្ខយសុត្តេ និពេធនយោ	១៧៦
	ធម្មគុណកថា	១៧៧
	ខុទ្ទកនិកាយេ	១៨១
	ពុទ្ធគុណកថា	១៨៥
	សិក្ខាសាជីវសមាបន្នតា	១៨៧
	ចតុប្បរិសោធនំ	១៩១
	ខុទ្ទកនិកាយេ	១៩៣

ឆដ្ឋំ មហាអស្សបុរសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស	មហាអស្សបុរសុត្តេ ទសសុ បឋមធម្មេ	១៩៧
	ទសសុ តតិយធម្មេ	១៩៩
	ទសសុ បញ្ចមធម្មេ	២០១
	ទសសុ សត្តមធម្មេ	២០៣
	ទសសុ នវមធម្មេ	២០៥
	បញ្ចបមា	២០៩
	បតូសុ ទុតិយជ្ឈានំ	២១៣

លេខទំព័រ

មហាយមកវគ្គ មហាតណ្ហាសង្ខយសូត្រ និរោធន៍យ ១៧៣

ធម្មគុណកថា ១៧៧

ហេតុជាទីកើតនៃកងទុក្ខ . . . ១៨១

ពុទ្ធគុណកថា ១៨៥

ភាវៈជាអ្នកប្រកបដោយសទ្ធានឹងសាធីវៈ ១៨៧

ការដម្រិះចិត្ត ១៩១

សេចក្តីរលត់នៃកងទុក្ខ . . . ១៩៣

មហាសុញ្ញតវគ្គ ទី ៩

មហាយមកវគ្គ មហាអស្សបុរសូត្រ បណ្តាធម៌ទាំង ១០ ធម៌ទី ១ . . ១៩៧

បណ្តាធម៌ទាំង ១០ ធម៌ទី ៣ . . ១៩៩

បណ្តាធម៌ទាំង ១០ ធម៌ទី ៥ . . ២០១

បណ្តាធម៌ទាំង ១០ ធម៌ទី ៧ . . ២០៣

និយាយពីធម៌ទី ៨ ក្នុងពួកធម៌ ១០ . ២០៥

សេចក្តីប្រៀបប្រាំយ៉ាង . . . ២០៨

និយាយពីឈានសុទ្ធទី ២ ក្នុងពួកឈាន ៤ ២១៣

អង្គុ

មហាយមកវគ្គស្ស មហាអស្សបុរសុត្តេ បគូសុ តតិយដ្ឋានំ . . . ២១៥

តីសុ បឋមា វិជ្ជា . . . ២១៧

តីសុ តតិយវិជ្ជា ២១៩

សត្ត ខីណាសវនាមា . . ២២១

ឧសមំ ចូឡអស្សបុរសុត្តំ

មហាយមកវគ្គស្ស ចូឡអស្សបុរសុត្តេ សមណសាមីចិប្បដិបទា . . ២២៥

សមណទុប្បដិបទា ២៤៧

សមណសាមីចិប្បដិបទា . . ២៣៣

ចូឡយមកវគ្គោ

បឋមំ សាលេយ្យកសុត្តំ

ចូឡយមកវគ្គស្ស សាលេយ្យកសុត្តេ ពុទ្ធគុណកថា ២៣៩

ទស អកុសលកម្មបថា . . ២៤១

ទស កុសលកម្មបថា . . ២៤៧

ធម្មចរិយាសមចរិយាផលំ . . ២៥១

លេខទំព័រ

មហាយមកវគ្គ មហាអស្សបុរសូត្រ និយាយពីឈានសុខទី ៣ ក្នុងពួកឈាន ៤ . ២១៥

និយាយពីវិជ្ជាទី១ក្នុងពួកវិជ្ជា ៣ . . . ២១៧

និយាយពីវិជ្ជាទី ៣ ក្នុងពួកវិជ្ជា ៣ . . . ២១៩

ឈ្មោះរបស់ព្រះនិព្វាន ស្រាយ ៣ ប្រការ . . ២២១

ចូឡអស្សបុរសូត្រ ទី ១០

មហាយមកវគ្គ ចូឡអស្សបុរសូត្រ បដិបទាដ៏សមគួរដល់សមណៈ . . . ២២៥

បដិបទាខុសរបស់សមណៈ . . . ២២៧

បដិបទាដ៏សមគួរដល់សមណៈ . . . ២៣៣

ចូឡយមកវគ្គ

សាលេយ្យកសូត្រ ទី ១

ចូឡយមកវគ្គ សាលេយ្យកសូត្រ ពុទ្ធគុណកថា ២៣៩

អកុសលកម្មបថ ១០ . . . . ២៤១

កុសលកម្មបថ ១០ . . . . . ២៤៧

ផលនៃការប្រព្រឹត្តស្មើពោលគឺប្រព្រឹត្តតាមធម៌ ២៥១

ទុតិយំ វេរញ្ជកសុត្តំ

		អង្គុ
ភូឃ្លាយមកវគ្គស្ស វេរញ្ជកសុត្តេ	ទស អកុសលកម្មបថា . .	๒๕๗
	ទស កុសលកម្មបថា . .	๒๖๑
	ធម្មចរិយាសមចរិយាផលំ .	๒๖๓
	ឋានុបេតសរណគតតា .	๒๖๗

តតិយំ មហាវេទល្លសុត្តំ

ភូឃ្លាយមកវគ្គស្ស មហាវេទល្លសុត្តេ	បញ្ចាវយិន្ទ្រិយាធិប្បាយា	๒๖๙
	វេទនាធិប្បាយា	๒๗๑
	ទ្វេ បច្ចយា	๒๗๓
	បញ្ចង្គិកំ បឋមជ្ឈានំ . . .	๒๗๕
	បញ្ចិន្ទ្រិយានិ	๒๗๗
	ទ្វេបុគ្គលប្បកេតោ- . . .	๒๗๙
	បច្ចយប្បាយា	๒๘๑
	ចតុរបតោវិមុត្តិយោ . . .	๒๘๓

វេរញ្ជកសូត្រ ទី ២

លេខទំព័រ

ចូឡយមកវគ្គ វេរញ្ជកសូត្រ អកុសលកម្មមបី ១០ . . . . . ២៥៧

កុសលកម្មបថ ១០ . . . . . ២៦១

ផលនៃកិរិយាប្រព្រឹត្តិធម៌ខ្លះប្រព្រឹត្តិស្មើ . . ២៦៣

ភារៈជាអ្នកជំលៀនូវសរណៈស្មើដោយជីវិត . . ២៦៧

មហាវេទល្លសូត្រ ទី ៣

ចូឡយមកវគ្គ មហាវេទល្លសូត្រ ប្រស្នាសួរអំពីបុគ្គលមានប្រាជ្ញាជាដើម . . . ២៦៩

ប្រស្នាសួរអំពីវេទនាជាដើម ២៧១

បច្ច័យ២ប្រការ ២៧៣

បឋមជ្ឈានប្រកបដោយអង្គ៥ . . . . ២៧៥

ឥន្ទ្រិយ៥ប្រការ ២៧៧

ដំណើរផ្សេងគ្នានៃបុគ្គលពីរពួក ២៧៩

សួរពីបច្ច័យ ២៨១

និយាយពីបេតោវិមុត្តិ ៤ . . . . . ២៨៣

អង្គ

ចូឡយមកវគ្គស្ស មហាវេទល្លសុត្តេ អាយស្មតោ សារីបុត្តស្ស

កាសិតស្ស អភិនន្ទនំ . . ๒๙๗

ចតុត្ថំ ចូឡវេទល្លសុត្តំ

ចូឡយមកវគ្គស្ស ចូឡវេទល្លសុត្តេ សក្កាយសមុទយបញ្ហា . . ๒๙๙

សក្កាយនិដ្ឋបញ្ហា . . ๓๙๑

មគ្គបញ្ហា . . . ๓๙๓

និរោធបញ្ហា . . . ๓๙๕

វេទនាបញ្ហា . . . ๓๙๗

អនុសយបញ្ហា . . . ๓๙๙

បដិភាគបញ្ហា . . . ๔๐๑

ធម្មទិន្នាបសំសា . . . ๔๐๓

បញ្ចមំ ចូឡធម្មសមាទានសុត្តំ

ចូឡយមកវគ្គស្ស ចូឡធម្មសមាទានសុត្តេ បឋមំ ធម្មសមាទានំ . . ๔๐๕

ទុតិយំ ធម្មសមាទានំ . . ๔๑๑

តតិយចតុត្ថធម្មសមាទានំ . . ๔๑๓

លេខទំព័រ

ចូឡយមកវគ្គ មហាវេទល្លសូត្រ សេចក្តីត្រេកអរបំពោះកាសិតរបស់ព្រះសារី-
បុត្រមានអាយុ ២៨៧

ចូឡវេទល្លសូត្រ ទី ៨

ចូឡយមកវគ្គ ចូឡវេទល្លសូត្រ សួរពីហេតុដែលតាំងឡើងកើតសក្កាយៈ . . ២៨៩
សួរពីសក្កាយទិដ្ឋិ ២៩១
សួរពីមគ្គ ២៩៣
សួរពីនិរោធ ២៩៥
វេទនាបញ្ញា ២៩៧
អនុសយប្បញ្ញា ២៩៩
បដិភាគប្បញ្ញា ៣០១
ការទ្រង់សរសើរធម្មទិន្នាភិក្ខុនី . . . ៣០៣

ចូឡធម្មសមាទានសូត្រ ទី ៩

ចូឡយមកវគ្គ ចូឡធម្មសមាទានសូត្រ ធម្មសមាទានទី ១ . . . . ៣០៥
ធម្មសមាទានទី ២ . . . . . ៣១១
ធម្មសមាទាន ទី ៣ និងទី ៤ . . . ៣១៣

ឆដ្ឋំ មហាធម្មសមាទានសុត្តំ

អង្កែ

ចូឡយមកវគ្គស្ស មហាធម្មសមាទានសុត្តេ *សេវិតព្វាសេវិតព្វធម្មា* . . ៣១៧

អវិជ្ជាគតគតិ ៣១៩

វិជ្ជាគតគតិ ៣២៣

បឋមំ ធម្មសមាទានំ . . . ៣២៥

ទុតិយំ ធម្មសមាទានំ . . ៣២៧

តតិយំ ធម្មសមាទានំ . . ៣២៩

ចតុត្ថំ ធម្មសមាទានំ . . ៣៣១

ទុតិយោបមា ៣៣៣

បញ្ចមោបមា ៣៣៥

សត្តមំ វីមំសកសុត្តំ

ចូឡយមកវគ្គស្ស វីមំសកសុត្តេ *ធម្មសមន្នាគតា* ៣៣៧

ទុក្ខំ បដិបទា ៣៤៣

តថាគតអច្ឆរិយធម្មា . . . ៣៤៥

មហាធម្មសមាទានសូត្រ ទី ៦

ចូឡយមកវគ្គ មហាធម្មសមាទានសូត្រ ធម្មដែលគួរសេពនឹងមិនគួរសេព . . ៣១៧
គតិនៃអវិជ្ជា ៣១៩
គតិនៃវិជ្ជា ៣២៣
ធម្មសមាទានទី១ . . . . . ៣២៥
ធម្មសមាទានទី២ . . . . . ៣២៧
ធម្មសមាទានទី៣ . . . . . ៣២៩
ធម្មសមាទានទី ៤ . . . . . ៣៣១
ឧបមាទី ២ . . . . . ៣៣៣
ឧបមាទី ៥ . . . . . ៣៣៥

វិមំសកសូត្រ ទី ៧

ចូឡយមកវគ្គ វិមំសកសូត្រ ការស្វែងរកធម៌ ៣៣៩
ការសាកសួរតទៅទៀត . . . ៣៤៣
សេចក្តីដឿមិនរំភើបក្នុងព្រះតថាគត . ៣៤៥

អដ្ឋមំ កោសម្ពិយសុត្តំ

		អង្កេ
ចូឡយមកវគ្គស្ស	កោសម្ពិយសុត្តេ	កោសម្ពិកានំ បដិបុច្ឆា . . ៣៤៧
		ឆ សាធារណីយធម្មា . . . ៣៤៨
		សត្តង្គេសុ បឋមញាណំ . . ៣៥៣
		សត្តង្គេសុ តតិយបត្តុ- ញាណំ ៣៥៥
		សត្តង្គេសុ បញ្ចមញាណំ . ៣៥៧
		សត្តង្គេសុ សត្តមញាណំ . ៣៥៨

នវមំ ព្រហ្មនិមន្តនិកសុត្តំ

ចូឡយមកវគ្គស្ស	ព្រហ្មនិមន្តនិកសុត្តេ	មានុត្តរិសនំ ៣៦៣
		ពកស្ស ទិដ្ឋិវិវេចនំ . . ៣៦៧
		អច្ចរិយព្ភុតំ . . . ៣៧៣
		មានុត្តរិសនំ ៣៧៥

កោសម្ពិយសូត្រ ទី ៨

លេខទំព័រ

ចូឡវគ្គ កោសម្ពិយសូត្រ ការទ្រង់សាកសួរភិក្ខុនៅក្នុងកោសម្ពី . ៣៤៧

សារាណីយធម៌ ៦ ប្រការ . . . ៣៤៩

ញាណទី ១ ក្នុងអង្គ ៧ . . . . ៣៥៣

ញាណទី ៣ ទី ៤ ក្នុងអង្គ ៧ . . ៣៥៥

ញាណទី ៥ ក្នុងអង្គ ៧ . . . . ៣៥៧

ញាណទី ៧ ក្នុងអង្គ ៧ . . . . ៣៥៩

ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ ទី ៩

ចូឡវគ្គ ព្រហ្មនិមន្តនិកសូត្រ មារចូលជ្រៀតជ្រែក ៣៦៣

ការទ្រង់ដោះទីផ្ទឹរបស់ពកព្រហ្ម . . . ៣៦៧

សេចក្តីអស្ចារ្យមិនធ្លាប់មាន . . . ៣៧៣

មារចូលជ្រៀតជ្រែក ៣៧៥

ឧសមំ មារតជ្ជនីយសុត្តំ

			អង្កៀ
ចូឡយមកវគ្គស្ស	មារពជ្ជនីយសុត្តេ	មារបរិតក្កោ . . .	៣៨១
		ភូតបុព្វវត្ថុ . . .	៣៨៣
		មារបរិតក្កោ . . .	៣៨៥
		តទ្រកោបមា . . .	៣៨៧
		កកុសន្ធារាគោ . . .	៣៨៩
		តយោ មហានិរយោ . .	៣៩៣
		អាសានគាថា . . .	៣៩៥
		ចតុនគាថា . . .	៤០១

មារតជ្ជនីយសូត្រ ទី ១០

		លេខទំព័រ
ប្តូរយមកវគ្គ មារតជ្ជនីយសូត្រ	សេចក្តីបរិតក្តនៃមារ	៣៨១
	រឿងធ្លាប់មានមកហើយ	៣៨៣
	សេចក្តីបរិតក្តនៃមារ	៣៨៥
	ឧបមាដោយសត្វណា	៣៨៧
	ឧវាទនៃព្រះកកុសន្ធៈជាម្ចាស់	៣៨៩
	មហោនរកទាំង ៣	៣៩៣
	គាថាជាទីបំផុត	៣៩៥
	ឧទ្ទានគាថា	៤០១

INSTITUT BOUDDHIQUE